

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**1996-2005 YILLARI ARASINDA TRALLEİS'TE
ELE GEÇEN ROMA SERAMİKLERİ**

Doktora Tezi

Funda ERTUĞRUL

Arkeoloji Anabilim Dalı

İZMİR

2023

**T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**1996-2005 YILLARI ARASINDA TRALLEİS'TE
ELE GEÇEN ROMA SERAMİKLERİ**

Funda ERTUĞRUL

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Gürcan POLAT

**Arkeoloji Anabilim Dalı
Klasik Arkeoloji Doktora Programı**

**İZMİR
2023**

ETİK KURALLARA UYGUNLUK BEYANI

Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü M¼d¼rl¼ę¼'ne sunduğum "1996-2005 Yılları Arasında Tralleis'te Ele Geçen Roma Seramikleri" adlı doktora tezinin tarafımdan bilimsel, ahlak ve normlara uygun bir şekilde hazırlandığını, tezimde yararlandığım kaynakları bibliyografyada ve dipnotlarda gösterdiğimi onurumla doğrularım.

Funda ERTUğRUL

Bu tezi, yazmaya başladığım sırada, zamansız ve çok acı bir biçimde kaybettiğim, beni hep çok seven, koruyan kollayan, canım annem Senay Ertuğrul'un değerli anısına ithaf ediyorum ...

“Testici dükkânından geçtim, eski zamandı.. Ve o toprak ustası becerikli adamdı. Gözü bağlilar görmez, baktım gönül gözümlle; Avucunda tuttuğu toprak, gördüm, babamdı ...”

Ömer HAYYAM

ÖNSÖZ

Arkeoloji bilimi ile çok küçük yaşlarda tanıştım. Babamın kamu görevlisi olması nedeniyle çocukluğum güzel ülkemizin farklı, şirin ve küçük ilçelerinde geçti. İlkokulun bir bölümünü okuduğum Midyat'ta gördüğüm Deyrulmur ve Deyrulzafaran Manastırlarıyla sonrasında gördüğüm Side Müzesi meslek seçimimde etkili oldu. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Klasik Arkeoloji bölümünden mezun olduktan sonra 1994 yılında başlayan müzecilik yaşamım süresince yüzlerce farklı eser gördüm. Aydın Müzesi'nin sorumluluk alanı içerisinde onlarca kazıya katıldım, kazılar sırasında birçok esere ilk kez dokunma şansını elde ettim. Kuşkusuz bu deneyimler meslek yaşamıma çok şey kattı. Zaman içerisinde elimden geçen muhteşem güzellikteki eserlerle ilgili daha ayrıntılı bilgi sahibi olmak ve bu konuda kendimi yetiştirmek ve özellikle müzemde bulunan eserler konusunda çalışma yapma gerekliliğini düşünerek yüksek lisansımı Tralleis Nekropol buluntusu seramikler üzerine gerçekleştirdim.

Bir süre ara verdikten sonra hep gönlümden geçen, mezunu olduğum okulda 2018 yılında doktora başladım. Roma Dönemi için oldukça önemli bir seramik üretim merkezi olan Tralleis Kenti'ne ait seramikler üzerinde çalışmak benim için büyük bir mutluluktur. Çalıştığım tüm malzeme 1996-2005 yılları arasında Tralleis'te yapılan kazılardan elde edilen ve tamamı envanter çalışması sırasında kayıtlarını yaptığım, elimden geçen eserlerden oluşmaktadır. Tralleis buluntusu Roma Dönemi seramikleri konusunda sınırlı sayıda çalışma yapılmış olmasının yanı sıra seramiği sevmembu konuya yönelmemi sağladı. Malzemeleri birlikte incelediğim danışman hocam ve sınıf arkadaşım Prof. Dr. Gürcan Polat'ın değerli desteğiyle, öncelikle eserlerin fotoğraf çekimleriyle çizimleri tamamlandı ve katalog oluşturuldu. Buluntularla ilgili kütüphane çalışmalarını ve kaynak taramasını tamamladıktan sonra yazdığım tezin bundan sonra yapılacak olan çalışmalara yararlı olması dileğiyle ..

Aydın, Haziran 2023

Funda Ertuğrul

ÖZET

Antik kaynakların ve arkeolojik belgelerin genellikle Tralleis, bazen de Trallis olarak adlandırdıkları kent, Aydın İlinin kuzeyinde, Mesogis (kestane) Dağları'nın güney eteklerinde, Büyük Menderes Ovası'na hakim yüksek bir konumdadır. Tralleis Menderes Nehri'nin kuzeyindeki Ephesos, Magnesia ad Meandrum, Nysa, Aphrodisias, Laodikeia kentlerine geçiş sağlayan yol üzerinde bulunan coğrafi konumu ve bereketli topraklarıyla Roma İmparatorluk Dönemi'nde önemli bir kent durumundaydı. Pergamon Krallığı'na bağlı olduğu Hellenistik Dönem'de siyasi, kültürel ve ekonomik olarak en görkemli çağını yaşayan kentteki anıtsal mimari yapılar bu dönemde oluşturulmuş, bunun yanı sıra seramik ve heykeltıraşlık sanatında da önemli bir üretim merkezi durumuna gelmiştir. Roma Dönemi'nde ise Doğu Sigillata B Seramiklerinin üretildiği önemli merkezlerden biri olarak bilinmektedir. Kentin bu konudaki durumu Antik Çağ yazarlarından Pilinius tarafından ayrıntılı olarak anlatılmaktadır.

Bugüne değin Tralleis'ten ele geçen Roma Dönemi seramik buluntularıyla ilgili az sayıda çalışma yapılmış, bu nedenle söz konusu seramiklere ait ayrıntılı tipoloji ve kronoloji oluşturulamamıştır. Tezimize konu olan 379 adet seramik malzeme 1996-2005 yılları arasında Aydın Müzesi ve Adnan Menderes Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümü'nün ortaklaşa yürüttüğü kazılardan elde edilmiştir. Tezimiz içerisine ise 198 adet malzeme dahil edilmiştir. Gymnasium ve Arsenal yapısında yürütülen kazılarda ele geçen buluntularımızın tamamına yakını sağlam seramiklerden oluşmakta, az sayıda malzeme üzerinde ise alçı tamamlama bulunmaktadır. 1996-2005 yıllarını kapsayan oldukça geniş bir zaman aralığında Hamam-Gymnasium kompleksi ve Arsenal'de gerçekleştirilen kazılarda elde edilen, İtalyan Sigillata, Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata BI ve B2 Gruplarıyla, Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Pontus Sigillataları, İnce Duvarlı Seramikler (Thin Walled Wares), Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Masa Amphoraları, Testi, Servis Kabı, Pişirme Kapları (Khytra, Lopas, Lekane, Tava/Yayvan Kap), Kapak, Kalathos, Kase, Çanak, Çanak/Yassı Kap, Vazo/Koku Kabı, Vazo/Ölçü Kabı, Ayaklı Kase/Meyvelik, Minyatür Kase/Mürekkap Hokkası, Unguentarium ile Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde yer alan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Tepsi ve Phokaia Kırmızı Astarlı

Seramiklerine ait (Geç Roma C) örnekler ayrıntılı olarak incelenmiş, form gelişimleri ve tipolojileriyle birlikte kronolojileri ve yayılım alanları hakkında önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Tezimiz içerisinde yer alan seramik malzemeler, MS I. yüzyılın erken evrelerinden başlayarak MS VII. yüzyılın sonuna değin geçen süreç içerisinde incelenmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Amphora, Doğu Sigillata B, İnce Duvarlı Seramik, Roma Dönemi, Seramik, Tralleis, Yerel Üretim.

ABSTRACT

The city, which is called Tralleis and sometimes Trallis in ancient sources and archaeological documents, is in a high position in the north of Aydın Province, overlooking the Büyük Menderes plain on the southern skirts of the Mesogis Mountains. It was an important city during the Roman Imperial Period, with its geographical location and fertile lands on the road leading to the cities of Ephesos, Magnesia ad Meandrum, Nysa, Aphrodisias and Laodikeia in the north of the Menderes River. The monumental architectural structures in the city, which lived its most glorious era in terms of politics, culture and economy during the Hellenistic Period, when it was affiliated to the Kingdom of Pergamon, were created in this period, and it also became an important production center in the art of ceramics and sculpture. In the Roman Period, it is known as one of the centers where Eastern Sigillata B Ceramics were produced. The situation of the city on this subject is explained in detail by Pilinius, one of the ancient writers.

Few studies have been carried out on the Roman Period ceramic finds from Tralleis, so a detailed typology and chronology of the ceramics in question could not be established. 379 ceramic materials, which are the subject of our thesis, were obtained from the excavations carried out jointly by Aydın Museum and Adnan Menderes University Classical Archeology Department between 1996-2005. 198 materials were included in our thesis. Almost all of our finds uncovered during the excavations carried out in the Gymnasium and Arsenal structure consist of solid ceramics, and there is plaster finish on a few materials. Italian Sigillata, Eastern Sigillata B, Eastern Sigillata with Groups BI and BII, Pompei Red Slipped Ceramics and Pontus Sigillata, Thin Walled Wares, Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Table Amphoras, Jug, Serving Container, Baking Utensils (Khytra, Lopas, Lekane, Pan/Span Dish), Lid, Kalathos, Bowl, Dish, Dish/Flat Dish, Vase/Scent Container, Vase/Measuring Cup, Footed Bowl/Fruit Holder, Miniature Bowl/Inkwell, Unguentarium Examples of African Red Slipped Ceramics, Tray and Phokaia Red Slipped Ceramics (Late Roman C) included in the Late Roman Red Slip Ceramics obtained during the excavations carried out in the Hamam-Gymnasium complex and the Arsenal over a wide period of

time, covering the years 1996-2005, were examined in detail, and important conclusions were reached about their chronology and distribution, along with their form development and typology. Ceramic materials in our thesis, A.D. starting from the early stages of the first century A.D. VII. were examined in the process until the end of the century.

Key Words: Amphora, Ceramic, Eastern Sigillata B, Local Production, Roman Period, Thin Walled Wares, Tralleis.

İÇİNDEKİLER

İçindekiler

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
LEVHALAR LİSTESİ	xiv
KISALTMALAR LİSTESİ	xv
1. GİRİŞ	1
2. TRALLEİS'İN KISA TARİHÇESİ	4
3. TRALLEİS'TE YAPILAN ARAŞTIRMALAR	12
4. TRALLEİS SERAMİK ARAŞTIRMALARI	15
5. 1996-2005 YILLARI ARASINDA TRALLEİS'TE ELE GEÇEN ROMA SERAMİKLERİ BULUNTU ALANLARI VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ	19
6. BATI ANADOLU ROMA DÖNEMİ SERAMİK GRUPLARI VE TRALLEİS SERAMİKLERİ	24
6.1. Terra Sigillata.....	24
6.1.1. İtalyan Sigillata	28
6.1.2. Doğu Sigillata A Seramikleri	32
6.1.3. Doğu Sigillata B Seramikleri	34
6.1.4. Doğu Sigillata C Seramikleri	96
6.2. Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri	98
6.3. Pontus Sigillataları.....	107
6.4. İnce Duvarlı Seramikler (Thin Walled Wares).....	110

6.5. Amphora	148
6.5.1. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3	151
6.6. Masa Amphoraları.....	158
6.7. Testi	165
6.7.1. Düz Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi	166
6.7.2. Yonca Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi	167
6.7.3. Yonca Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi	170
6.7.4. Düz Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi	171
6.7.5. Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi	173
6.7.6. Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Düz Dipli Testi	174
6.7.7. Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Yüksek Ayaklı Minyatür Testi	176
6.8. Servis Kabı.....	177
6.9. Pişirme Kapları	179
6.9.1. Khytra	182
6.9.2. Lopas	188
6.9.3. Lekane	191
6.9.4. Tava/Yayvan Kap	194
6.10. Kapak	198
6.10.1. İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak	199
6.10.2. Düz Ağız Kenarlı, Konik Gövdeli, Yüksek Silindirik Tutamaklı Kapak	200
6.10.3. Kalın Ağız Kenarlı Yüksek Silindirik Tutamaklı Kapak	202
6.10.4. Kalın Ağız Kenarlı, Yassı Gövdeli, Silindirik Tutamaklı Kapak	203
6.11. Kalathos	205
6.12. Kase	208
6.13. Çanak	209
6.14. Çanak/Yassı Kap.....	214
6.15. Vazo/Koku Kabı.....	215
6.16. Vazo/Ölçü Kabı	216
6.17. Ayaklı Kase/Meyvelik.....	217
6.18. Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası?	221

6.19. Ungeuntarium.....	222
6.20. Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri	234
6.20.1. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri	234
6.20.2. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri (Geç Roma C)	240
7. SERAMİKLERİN PXRF VE XRD ANALİZ SONUÇLARI VE KARŞILAŞTIRMASI	250
7.1. Seramiklerin pXRF Analiz Sonuçları	250
7.2. Seramiklerin XRD Analiz Sonuçları.....	264
7. SONUÇ	283
KAYNAKLAR	290
KATALOG	342
TEŞEKKÜR	548
ÖZGEÇMİŞ	550

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. 1996-2005 Yılları Arasında Tralleis'te Ele Geçen Roma Seramiklerin pXRF Sonuçları Element Bileşen Miktarları	263
Tablo 2. 1996-2005 Yılları Arasında Tralleis'te Ele Geçen Roma Seramiklerin pXRF Sonuçları Element Bileşen Miktarları Ortalama Sonuçları.	264
Tablo 3. XRD Analiz Sonuçları Tablosu	279
Tablo 4. Tralleis Seramikleri Kil Analizi, T. Takaoğlu	282
Tablo 5. Takaoğlu, Ertuğrul, Doymaz Tralleis Seramikleri Kil Analizi	283

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Dijital mikroskop ile 5063 (Kat. No: 31) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	252
Şekil 2. Dijital mikroskop ile 5091 (Kat. No: 78) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	252
Şekil 3. Dijital mikroskop ile 5112 (Kat. No: 165) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	253
Şekil 4. Dijital mikroskop ile 5130 (Kat. No: 143) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	253
Şekil 5. Dijital mikroskop ile 5279 (Kat. No: 176) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	254
Şekil 6. Dijital mikroskop ile 5322 (Kat. No: 66) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	254
Şekil 7. Dijital mikroskop ile 5342 (Kat. No: 75) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	255
Şekil 8. Dijital mikroskop ile 5473 (Kat. No: 115) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü	255
Şekil 9. Dijital mikroskop ile 5477 (Kat. No: 194) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	256
Şekil 10. Dijital mikroskop ile 5719 (Kat. No: 25) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	256
Şekil 11. Dijital mikroskop ile 5745 (Kat. No: 128) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	257
Şekil 12. Dijital mikroskop ile 5786 (Kat. No: 27) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	257
Şekil 13. Dijital mikroskop ile 5796 (Kat. No: 50) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	258
Şekil 14. Dijital mikroskop ile 5807 (Kat. No: 4) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	258

Şekil 15. Dijital mikroskop ile 5830 (Kat. No: 9) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	259
Şekil 16. Dijital mikroskop ile 5845 (Kat. No: 184) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	259
Şekil 17. Dijital mikroskop ile 5910 (Kat. No: 179) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	260
Şekil 18. Dijital mikroskop ile 5921 (Kat. No: 107) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	260
Şekil 19. Dijital mikroskop ile 5941 (Kat. No: 73) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	261
Şekil 20. Dijital mikroskop ile 5948 (Kat. No: 51) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	261
Şekil 21. Dijital mikroskop ile 6173 (Kat. No: 159) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	262
Şekil 22. Dijital mikroskop ile 6210 (Kat. No: 171) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.	262
Şekil 23. Dijital mikroskop ile 1 numaralı örneğin astar görünümü.	265
Şekil 24. Dijital mikroskop ile 1 numaralı örneğin kil görünümü.	265
Şekil 25. 1 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.	266
Şekil 26. Dijital mikroskop ile 1 numaralı örnek detay.	266
Şekil 27. Dijital mikroskop ile 2 numaralı örneğin astarı.	267
Şekil 28. Dijital mikroskop ile 2 numaralı örneğin kili.	267
Şekil 29. 2 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.	267
Şekil 30. Dijital mikroskop ile 3 numaralı örneğin astarı.	268
Şekil 31. Dijital mikroskop ile 3 numaralı örneğin kili.	268
Şekil 32. 3 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.	268
Şekil 33. Dijital mikroskop ile 4 numaralı örneğin astarı.	269
Şekil 34. Dijital mikroskop ile 4 numaralı örneğin kili.	269
Şekil 35. 4 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.	269
Şekil 36. Dijital mikroskop ile 5 numaralı örneğin astarı.	270
Şekil 37. Dijital mikroskop ile 5 numaralı örneğin kili.	270

Şekil 38. 5 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	270
Şekil 39. Dijital mikroskop ile 6 numaralı örneğin astarı.....	271
Şekil 40. Dijital mikroskop ile 6 numaralı örneğin kili.....	271
Şekil 41. 6 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	271
Şekil 42. Dijital mikroskop ile 7 numaralı örneğin astarı.....	272
Şekil 43. Dijital mikroskop ile 7 numaralı örneğin kili.....	272
Şekil 44. 7 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	272
Şekil 45. Dijital mikroskop ile 8 numaralı örneğin astarı.....	273
Şekil 46. Dijital mikroskop ile 8 numaralı örneğin kili.....	273
Şekil 47. 8 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	273
Şekil 48. Dijital mikroskop ile 9 numaralı örneğin astarı.....	274
Şekil 49. Dijital mikroskop ile 9 numaralı örneğin kili.....	274
Şekil 50. 9 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	274
Şekil 51. Dijital mikroskop ile 10 numaralı örneğin astarı.....	275
Şekil 52. Dijital mikroskop ile 10 numaralı örneğin kili.....	275
Şekil 53. 10 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	275
Şekil 54. Dijital mikroskop ile 11 numaralı örneğin astarı.....	276
Şekil 55. Dijital mikroskop ile 11 numaralı örneğin kili.....	276
Şekil 56. 11 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	276
Şekil 57. Dijital mikroskop ile 12 numaralı örneğin astarı.....	277
Şekil 58. Dijital mikroskop ile 12 numaralı örneğin kili.....	277
Şekil 59. 12 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	277
Şekil 60. Dijital mikroskop ile 13 numaralı örneğin astarı.....	278
Şekil 61. Dijital mikroskop ile 13 numaralı örneğin kili.....	278
Şekil 62. 13 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.....	278
Şekil 63. Tralleis Seramikleri Kil Analizi.....	280

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1. Seramik Gruplarının Dağılımı	284

LEVHALAR LİSTESİ

Levha 1. A. Tralleis Kent Haritası (Orient Alman Komitesi 1888).	ix
Levha 2. A. Dedekuyusu Höyüğü.	ix
Levha 2. B. Dedekuyusu Höyüğü Google Earth Görüntüsü.	ix
Levha 3. A. Tralleis Antik Kenti ve YapılarınKonumu	ix
Levha 4. A. Tralleis Hamam-Gymnasium Kompleksi Caldarium Batı Duvarı/Kazı Arşivi.....	ix
Levha 4 .B. Tralleis Hamam-Gymnasium Kompleksi Hava Fotoğrafı / Kazı Arşivi....	ix
Levha 5. A. Tralleis Antik Kenti ve Modern Aydın kenti Hava Fotoğrafı / Kazı Arşivi.	ix
Levha 5.B. Tralleis Antik Kenti Hava Fotoğrafı / Kazı Arşivi.	ix
Levha 6. A. Arsenal, Restorasyon Öncesi.	ix
Levha 6. B. Arsenal, Restorasyon Sonrası.	ix

KISALTMALAR LİSTESİ

AA	: Archäologischer Anzeiger.
AJA	: American Journal of Archaeology.
AJP	: American Journal of Philology.
AMS	: Asia Minor Studien.
Anadolu/Anatolia	: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Arkeoloji Bölümü Dergisi.
BCH	: Bulletin de Correspondance Hellénique.
Belleten	: Türk Tarih Kurumu Belleteni.
BMC	: Coins of The Roman Republic in the British Museum I-III.
BSA	: Annual of the British School at Athens.
Cedrus	: Akdeniz Uygarlıkları Araştırma Dergisi.
Corinth	: Result of Excavations Conducted by the American Scholl of Classical Studies at Athens.
EA	: Epigraphica Anatolica.
FiE	:Forschungen in Ephesos.
Hesperia:	: Hesperia. Journal of the American Scholl of Classical Studies at Athens.
IstMitt:	: Istanbuler Mitteilungen.
JHS	: The Journal of Hellenic Studies.
JRS	: The Journal of Roman Studies.
KST	: Kazı Sonuçları Toplantısı.
OLBA	: Mersin Üniversitesi Kikya Arkeolojisini Araştırma Merkezi Yayınları.
RCRF Acta	: Rei Cretariae Romanae Fautores.
TTK	: Türk Tarih Kurumu.
Abb	: Abbildung/Abbildungen.
AD	: Milat'dan Sonra.
AKR	: Akropol.
ARS	: Arsenal.
BC	: Milat'tan Önce.
bkz.	: Bakınız.

CM	: Santimetre.
Çev.	: Çeviri.
çiz.	: Çizim.
ÇOBİLTUM.	: Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi.
Der.	: Derleme.
Ed.	: Editör.
Fig	: Figür.
Gen	: Genişlik.
GYM	: Gymnasium.
MÖ	: Milat'dan Önce.
MS	: Milat'dan Sonra.
Kat. No	: Katalog Numarası.
Lev.	: Levha.
No	: Numara.
Pl.	: Plate.
pp.	: Pages of Page.
ss.	: Sayfa Sayısı.
s.	: Sayfa.
Şek.	: Şekil.
Taf.:	:Tafel (Levha).
Tav.	: Tavola (Levha) vd. : Ve Diğerleri.
TRL	: Tralleis.
vb	: Ve benzeri/Ve Bunun Gibi.
Vol.	: Volume.
Yük	: Yükseklik.
yy.	: Yüzyıl.

1. GİRİŞ

Amaç, Kapsam

Tralleis, Mesogis (Kestane) Dağı'nın güneyindeki coğrafi konumu, bereketli toprakları ve Menderes Nehri'nin kuzeyindeki Ephesos, Magnesia ad Meandrum, Nysa, Aphrodisias, Laodikeia kentlerine geçiş sağlayan yol üzerinde bulunmasının sağladığı avantajla Roma İmparatorluk Dönemi'nde önemli bir kent durumundaydı¹. Pergamon Krallığı'na bağlı olduğu Hellenistik Dönem'de siyasi, kültürel ve ekonomik olarak en görkemli çağını yaşayan kentteki anıtsal mimari yapılar bu dönemde oluşturulmuş, bunun yanı sıra seramik ve heykeltıraşlık sanatında da önemli bir üretim merkezi durumuna gelmiştir. Roma Dönemi'nde ise Doğu Sigillata B Seramiklerinin üretildiği önemli merkezlerden biri olduğunu bildiğimiz Tralleis'in bu konudaki durumunu Yaşlı Pilinius ayrıntılı biçimde aktarır².

1996 yılında Aydın Müzesi başkanlığında, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin bilimsel danışmanlığında başlayan resmi kazılardan önce yaklaşık kırk yıllık süreçte Aydın Müzesi'nin Tralleis Güney Nekropolü'nde gerçekleştirdiği kazılardan elde edilen ve Aydın Müzesi koleksiyonlarının en güzel örneklerini oluşturan çok sayıda seramik buluntu kentin bu konudaki haklı ününü kanıtlar niteliktedir. Bugüne değin yapılan araştırma ve kazıların sonuçlarıyla birlikte günümüze ulaşan yazılı kaynaklardan aktarılan bilgiler doğrultusunda Tralleis'in Roma Dönemi Seramik üretiminde söz sahibi olduğu ve önemli bir seramik üretim merkezi durumuna geldiği anlaşılmaktadır. Ancak Tralleis'te bugüne değin özellikle Roma Dönemi seramikleriyle ilgili az sayıda çalışma yapılmış bu nedenle konuyla ilgili bilgilerimiz oldukça sınırlı kalmıştır. Buna bağlı olarak Tralleis üretimi olan Roma Dönemi seramiklerinin sağlıklı bir tipolojisi ve kronolojisi oluşturulamamıştır. 1996 yılında başlayan resmi kazılarla birlikte çok sayıda Roma Seramiği ele geçmiştir. Tralleis'ten elde edilen Roma Seramiklerinin kronolojilerini ve form gelişimlerini belirleyerek bu seramiklerin bilimsel yayınlar arasındaki yerlerini almaları amaçlanmış ve bu nedenle konumuz Tralleis Roma Dönemi Seramikleri olarak belirlenmiştir.

¹ Strabon XIV, 1.42.

² Pilinius 35, 46, 160-161.

Yöntem

1996-2005 yılları arasında Aydın Müzesi ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi'nin ortaklaşa yürüttüğü kazılar sırasında Gymnasium ve Arsenal yapısından ele geçen 379 adet buluntu, gruplanarak incelenmiş ve 198 adedi teze dahil edilmiştir. Seçilen buluntular fotoğraflanarak teknik çizimleri tamamlandıktan sonra, tipolojileri oluşturulmuş, kronolojik bir düzen içerisinde kataloga kaydedilmiştir. Katalog içerisinde fotoğrafların yanına CorelDRAW programıyla eserlerin dijital çizimleri ölçekli olarak yerleştirilmiştir. Buluntuların hamur ve astar renklerinin tanımlanmasında Munsel Soil Color Charts 2000 Renk Kataloğu kullanılmıştır. 1996-2005 yılları arasında gerçekleştirilen kazılarla ilgili stratigrafik bilgi ve belgeler sağlıklı biçimde müzeye iletilemediği için tarihleme sırasında analogiden yararlanılmıştır. Buluntularla ilgili kütüphane çalışmaları ve kaynak taraması tamamlandıktan sonra tezin yazım aşamasına geçilmiştir.

İkinci ve üçüncü bölümde Tralleis'in tarihçesi ve kentte bugüne değin yapılan araştırmalara değinilmiştir. Dördüncü bölümde Tralleis'te yapılmış olan seramik araştırmaları konusunda bilgi verilmiş, beşinci bölümde tezimize konu oluşturan seramik malzemelerin buluntu alanları ve araştırma tarihçesi aktarılmıştır. Altıncı bölümde Batı Anadolu'daki Roma Dönemi Seramik Grupları tanıtılmış, tanıtılan gruplara ait Tralleis seramikleri kronolojik biçimde sıralanarak tipolojileri belirlenmiştir. İtalyan Sigillata, Doğu Sigillata A, Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata BI ve BII, Doğu Sigillata C Grupları anlatılmıştır. Malzemelerimiz arasında Doğu Sigillata A ve Doğu Sigillata C örnekleri bulunmamasına karşın sigillata gruplarının bütünlüğü göz önüne alınarak bu gruplar hakkında da kısa bilgi sunulmuştur. Sigillata gruplarının sınıflandırmaları ve tarihlemeleri J.W.Hayes tarafından oluşturulan terminolojiye göre gerçekleştirilmiştir³. Doğu Sigillata B II Grubuna ait bölümün sonunda Hayes terminolojisinde yer almayan ancak hamur ve astar özellikleri nedeniyle Doğu Sigillata BII Grubu içerisinde değerlendirdiğimiz özgün örnekler, Çift Kulplu Kase, Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi, Vazo/Koku Şisesi, Matara, Rhyton, Koç Başı Saplı Patera ve Amulet/Adak Levhası tanıtılmıştır. Altıncı bölüm içerisinde sırasıyla; Pompei

³ Hayes 1985, 53-69.

Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Pontus Sigillataları, İnce Duvarlı Sramikler (Thin Walled Wares), Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Masa Amphoraları, Testi, Servis Kabı, Pişirme Kapları (Khytra, Lopas, Lekane, Tava/Yayvan Kap), Kapak, Kalathos, Kase, Çanak, Çanak/Yassı Kap, Vazo/Koku Kabı, Vazo/Ölçü Kabı, Ayaklı Kase/Meyvelik, Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası, Unguentarium ile Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde yer alan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Tepsi ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiklerine (Geç Roma C) ait örneklerayrıntılı olarak incelenmiş, form gelişimleri ve tipolojileriyle birlikte kronolojileri ve yayılım alanları hakkında bilgiler verilmiştir.

Yedinci bölümde seramiklerin pXRF ve XRD analiz sonuçları tablolar ve grafiklerle gösterilmiş ve karşılaştırmaları yapılmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan ve Tralleis antik kentinden 1996-2005 yılları arasında bulunan bir grup örnek üzerinde pXRF analizi yapılmıştır. Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenen örnekler üzerindeki çalışmalar tahribatsız yöntemle birlikte Aydın Müzesi Arkeolojik Eser Depolarında gerçekleştirilmiş, analiz sonuçları ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ÇOBİLTUM - Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yapılmıştır. Seçilen örneklerin killeri içindeki katkı miktarlarının belirlenmesi amaçlanmış, bu çalışma sırasında xSORT marka, XHH03 model pXRF (taşınabilir X-Ray Floresansı) cihazı kullanılmış ve bu analizler “environmental method” kullanılarak yapılmıştır. XRD analizleri ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (ÇOBİLTUM) yapılmıştır. Her iki analizin sonuçları Tralleis antik kentindeki seramiklerin bir bölümünün kil bileşenleri konusunda ayrıntılı bilgiler sunmuştur.

Sekizinci bölümde yapılan çalışma değerlendirilmiş, incelenen 198 adet seramikle ilgili elde edilen sonuçlar ayrıntılı şekilde aktarılmış, incelenen malzemenin sayısal dağılımı şemaylagösterilmiştir. Kaynakça bölümünde Alman Arkeoloji Enstitüsünün ve Arkeoloji literatürünün tercih ettiği format kullanılmış, yazar soyadına ve alfabetik sıraya göre kaynaklar yazılmıştır. Katalog bölümünde incelediğimiz 198 adet esere ait buluntu yeri, buluntu tarihi, hamur ve astar özellikleri, tanımlama, benzer örneklerle yapılan karşılaştırma, fotoğraf ve çizimlerin yer aldığı genel bilgiler bulunmaktadır. Son bölümde levhalar, teşekkür ve özgeçmiş yer alır.

2. TRALLEİS'İN KISA TARİHÇESİ

Antik kaynakların ve arkeolojik belgelerin genellikle Tralleis, bazen de Trallis olarak adlandırdıkları kent, Aydın İlinin kuzeyinde, Mesogis (Kestane) Dağları'nın güney eteklerinde yer alan Büyük Menderes Ovası'na hakim yüksek bir konumda, mitolojik anlatılar dışında, MÖ erken I. bin yılda Hellas'dan Batı Anadolu'ya gelen Argoslular ile Thrakia ya da Illyria'dan gelen Traller tarafından Dor göçleri sonrasında kurulmuş bir Batı Anadolu yerleşimidir⁴ (Levha 1). Kentin adı, Luwi kökenli Tralla sözcüğüne, Hellen dilinin "...lılar", halkı anlamında "-eis" takısının eklenmesiyle türetilmiştir ve Tralla halkının kenti anlamındadır⁵. Kent ismi aynı zamanda Tralla ya da Thiba isimli bir Amazonla da ilişkilendirilir⁶. Komşu kent Nysa'da uzun süre retorik dersleri alan Strabon⁷ Tralleis'in Menderes Nehri boyunca uzanan, kesik bir trapez üzerine, doğuda yer alan bir tepede kurulduğunu ifade ederken, Asya'daki çoğu diğer kentler gibi, zengin halkın yerleştiğini, vatandaşlarından bazılarının Asiarkh olduklarını anlatır. Ancak kentin Antik Çağ'daki konumu konusunda farklı görüşler vardır⁸.

Tralleis'in bulunduğu alanla ilgili ilk bilgileri R. Pococke verir⁹. Pococke, oldukça görkemli binaların bulunduğunu belirttiği kentin, Güzelhisar'ın on mil kadar doğusunda, Sultanhisar yakınlarında bir dağın eteğinde kurulduğunu, yatağı derin bir dereyle ikiye bölündüğünü ve buranın Tralleis olduğunu söyler¹⁰. Pococke'nin ardından yaklaşık yüz yıl sonra Tralleis'e gelen C. Texier kentte gördüğü kalıntıların Gymnasion'a ait olabileceğini, birçok mimari parçanın ise Aydın'daki binaların yapımında kullanıldığını ve bu durumun tahribata sebep olduğunu anlatır¹¹. Texier'in ardından Tralleis'e gelen C. Fellows'da aynı tahribata dikkat çeker¹². Antik kaynakların Tralleis hakkında verdiği bilgiler birçok araştırmacının dikkatini çekmiş olmalı ki, bazı batılı gezginler tarafından araştırılmış ve bugün halkın Üç Gözler olarak adlandırdığı

⁴ Strabon XIV, I, 42.

⁵ Umar1993, 797.

⁶ Özgan 1982, 5.

⁷ Strabon XIV, I, 42.

⁸ Bu konu için bkz. Xenophon Tralleis'i Karia Kenti sayar. Xenophon, Hellenika 3, II, 19; Ramsay ise kentin Lydia Bölgesinde olduğunu söyler. Ramsay 1961, 472.

⁹ Pococke1745, 67.

¹⁰ Pococke 1745, 67.

¹¹ Texier 1862, 281.

¹² Fellows 1852, 242.

ören yerinin Tralleis olduğu W.M.Leake tarafından saptanmıştır¹³. Kentin gelişmesi ve ün yapması üzerine hakkında araştırmalar yapıldığı ve kitaplar yazıldığı bilinmektedir. Kuşkusuz bunların en önemlileri, antik kaynaklardan varlığını öğrendiğimiz ve Tralleis konusunda çok önemli bilgileri içeren, Aphrodisias'lı Apollonios'un *Peri Tralleon* (Tralleis Üzerine) ve Mısırlı Khristodoros'un *Patria Tralleon* (Tralleislilerin Ülkesi) adlı yapıtlarıdır¹⁴. Ancak ne yazık ki ele geçmemişlerdir. Buna karşın geçen yüzyılda bölgede araştırmalar yapan O. Rayet ve A.Thomas, Tralleis'in tarihini ve tüm antik kaynakları ayrıntılı olarak bize aktarmışlardır¹⁵.

Her ne kadar Tralleis'in geçmişi bugün kentin güneybatısındaki Deştepe (Levha 2, A-B), (Dedekuyusu) Höyüğü yüzey buluntularından saptanabildiği kadarıyla Geç Kalkolitik Çağ, Erken Tunç Çağı ve MÖ II. bine kadar uzansa da¹⁶ Herodotos ve Thukydides'in yapıtlarında kentin adının hiç geçmemesi, Tralleis'in Klasik Çağlar öncesinde çok gelişmiş bir kent olmadığını düşündürmektedir¹⁷. Höyük ile ilgili ilk bilgileri S. Lloyd- J. Mellaart verir, Beycesultan I yayınında Erken Tunç Çağ kültürlerini gösteren bir haritada Aydın'ın adı geçer¹⁸. Höyükte bugüne kadar hiç kazı yapılmamış, bu nedenle bilgilerimiz yalnızca yüzey buluntuları ile sınırlı kalmıştır, gelecekte yapılacak olan kazılar kentin erken evreleriyle ilgili yeni bilgilere ulaşmamızı sağlayacaktır. Ancak sınırlı bilgilere sahip olmamıza karşın Deştepe Höyüğü'ndeki yerleşimin Osmanlı Dönemi'ne kadar devam ettiğine dair bulgular vardır¹⁹.

Kim olduğu bilinmeyen bir Hitit Kralı'nın Ahhiyyava Kralı'na yazdığı Tawalagawa Mektubu'nda çeşitli kent adlarından söz edilmektedir²⁰. J. Garstang, Batı Anadolu'daki askeri bölgelerden söz ettiği bir makalesinde, bu kentlerle ilgili bilgi verirken Waliwanda-Alabanda, Ialanda-Alinda, Milawatas-Miletos kent eşleşmelerinden sonra Atriya olarak metinlerde geçen kentin Ialanda-Alinda'dan çok uzak olmadığını ancak daha aşağıda olduğunu belirtir²¹. Garstang, metinlerdeki bu

¹³ Leake 1824, 243-247; Rayet-Thomas 1997, 14.

¹⁴ Rayet ve Thomas 1997, 23.

¹⁵ Rayet ve Thomas 1997, 23.

¹⁶ Joukowsky 1986, 713.

¹⁷ Ölmez 2000, 2.

¹⁸ Lloyd ve Mellaart 1962, 196, Harita VI, Nr.33.

¹⁹ Akdeniz 1997, 236-237, Res.3; Dinç 1998 208; Günel 2003, 57-58, Res.8-14.

²⁰ Gerçek 2014, 64.

²¹ Garstang 1943, 35-62.

verilerden hareketle aşağı Büyük Menderes Vadisi'nin en güçlü kalesi olarak Atriya ile Tralleis'i eşleştirmektedir²². R. T. Marchese ise Hitit metinlerine göre Geç Tunç Çağı merkezlerini eşleştirmiş ve Atriya adlı merkezin Tralleis olabileceğini belirtmiştir²³. Ancak bu bilgileri doğrulayacak arkeolojik kanıtlara henüz ulaşılammıştır²⁴. Erken dönemi hakkında bilgi sahibi olamadığımız Tralleis'ten ilk kez bahseden Ksenophon'dur, *Anabasis*²⁵ ve *Hellenika*'da²⁶ ilk kez adı geçen Tralleis, Geç Arkaik ve Erken Klasik Çağlarda önce Genç Kyros'a bağlı Pers Satraplığı denetiminde, sonra yine Perslere bağlı Karia Satraplığı yönetimindeydi²⁷.

Tralleis MÖ 334 yılında Büyük İskender'in Anadolu'da Perslere karşı yürüttüğü savaşta Magnesia ve Nysa ile birlikte direnmeden teslim oldu. Tralleis'in hiçbir direniş göstermeden teslim olması O. Rayet ve H. Thomas tarafından Magnesia ve Ephesos'un da etkisiyle kentin Hellenleşmesi olarak yorumlanır²⁸. Daha sonra ise Tralleis Makedonluların denetimine girdi²⁹. MÖ 281 yılında Kurupedion Savaşı ile son bulan Diadokhlar kavgaları sonrasında Tralleis uzun bir süre için Seleukos Krallığı'na bağlandı. I. Antiokhos (MÖ 280-261) Menderes Nehri boyunca uzanan anayolu güvence altına almak üzere Tralleis kentini yeniden kurdu ve ona babasının adı ile bağlantılı olarak *Seleukeia* adını verdi³⁰. MÖ IV. yüzyılda Sparta ordularına karşı koyacak kadar güçlü olan bu kent, MÖ III. yüzyılda sınırlı bir özerkliğe kavuşarak bronz sikkeler bastırdı. Kral III. Antiokhos'un komutasındaki Seleukosların Pergamon ve Romalılara karşı başlattığı ünlü savaşı kaybetmesinden sonra, MÖ 188'de yapılan Apameia Barışı ile Torosların gerisine çekilmek zorunda kaldılar ve Seleukosları bu savaşta sonuna kadar destekleyen Tralleisliler, oluşan bu yeni durumda, Roma denetimine girmek istediklerini belirtip affedilmelerini rica ettiler³¹. Romalılar ve Pergamonlular arasında yapılan ikili anlaşmalarla Romalıların istekleri doğrultusunda

²² Garstang 1943, 42.

²³ Marchese 1976, 67 vd.

²⁴ Çekilmez 2017, 11.

²⁵ Xenophon I, IV, 8, 26.

²⁶ Xenophon 2, 19.

²⁷ Özgan 1982, 6.

²⁸ Rayet ve Thomas 1997, 65.

²⁹ Yavi-Yavi 1998, 23.

³⁰ Rayet ve Thomas 1997, 27.

³¹ Malay 1992, 57; Ölmez 2000, 2.

Miletos, Khios ve Kolophon gibi kentler dokunulmazlık (asylia) hakkına sahip olurken Tralleis, Ephesos ve Telmessos gibi şehirler Romalılar tarafından II. Eumenes (MÖ 197-160) yönetimindeki Pergamon Krallığı'na hediye edildiler³². Tralleis ve civarı Pergamon Kralları tarafından kalkındırıldı; Didim-Apollon, Priene-Athena, Magnesia-Artemis Tapınakları gibi ünlü eserler bu dönemde yardım görerek yeniden yapıldılar³³. Pergamon Krallığı'na bağlanan kent bu dönemde her alanda en parlak çağını yaşamış ve Anadolu'nun en değerli yontuculuk örneklerini vermiştir. Tralleisliler aynı dönemde ekonomilerinin de zirvede olduğunun göstergesi sayılan iyi nitelikli ve değerli kistophorlar basmışlardır³⁴; bu sikkeler ticari ilişkilerin boyutunu ve kentin zenginliğini göstermeleri açısından son derece önemlidir³⁵. Tralleis, Attaloslar'ın yardımıyla ekonomik olarak da güçlenerek önemli bir ticaret merkezi haline gelmiştir³⁶. MÖ 133 yılından itibaren resmen Roma İmparatorluğu'na bağlanan Tralleis, MÖ 126 yılında Aristonikos'u desteklediği gerekçesiyle cezalandırıldı, kistophor basımı yasaklandı ve kent ağır vergi ödemeye mahkum edildi³⁷.

Vitruvius³⁸ ve Pilinius³⁹, Seleukoslar sonrası dönemde, Attaloslar için tuğladan yapılmış bir saraydan söz ederek, bu sarayın Roma Dönemi'nde *Zeus Larasios* rahibinin evi olduğunu belirtirler⁴⁰. Mesogis Dağları üzerinde, kentten oldukça uzakta olması gereken ve yeri henüz bulunamayan⁴¹ Zeus Larasios Tapınağı Tralleis sikkeleri üzerinde de betimlenmiştir⁴². Gordianus III Dönemi'ne ait bir sikkenin ön yüzünde iki adet Smyrna Nemesis'i, arka yüzünde ise tahtta oturan ve elinde asa ve Nike taşıyan Zeus Larasios tasvir edilmiş, Nike ve Zeus'un birlikte tasvir edilmeleri her ikisinin de kente zafer ve zenginlik getiren kutsal bir güç oldukları şeklinde yorumlanmıştır⁴³. Ancak son yıllarda yapılan yeni çalışmalar ve MÖ 182-159 tarihli bir yazıta bağlı olarak

³² Appian Mith, IX, 62;Özgan1982, 6.

³³ Yavi-Yavi1998, 23.

³⁴ Malay 1992, 144; Atlan 1993, 5; Howgego 1998, 63; Üreten 2014, 347.

³⁵ Rayet-Thomas1997, 19-20.

³⁶ Rayet ve Thomas 1997, 28; Üreten 2014, 345.

³⁷ Ruge 1937, 2094-2128.

³⁸ Vitruvius II, VIII, 38.

³⁹ Plin, HN, XXXV.49.3.

⁴⁰ Rayet-Thomas 1997, 7.

⁴¹ Özver 2021, 19; Ramsay 1890, 113; Şahin 2001, 92.

⁴² BMC Lydia 1901, 362, No:206, Res.XLI.11.

⁴³ Üreten 2016, 45.

Zeus Larasios kültünün, *Zeus Larasios Eumenes Kültü*’ne dönüştüğü ve yaklaşık 161 yıl boyunca bu kültün tapım gördüğü  nerilmektedir⁴⁴. Öte yandan kentin ünlü ve değ rli yontucuları Apollonios ve Tauriskos bu dönemde yetişmiş ve anıtsal yontular yaratmışlardır. Bu yontucuların eserlerinin kaideleri üzerindeki kayıtları okuyarak onları bize tanıtan en eski yazar Pilinius’dur⁴⁵. Ayrıca Tralleis’li başka yontucuların da Pergamon Zeus Sunağı’nda çalıştıkları düşünülürse kentin kültür yönünden ne derece gelişmiş olduğu açıkça belli olmaktadır⁴⁶.

Roma İmparatorluğu’na bağlandıktan sonra kültürel verimliliğini aynı hızda sürdüremeyen Tralleis, M  89 yılında Pontus Kralı Mithradates Eupator’un Anadolu’daki savaşçı girişimlerine katılmış ve bunun zararını fazlasıyla görmüştür. Mithradates, kısa bir süre sonra Cornelius Sulla tarafından ağır bir şekilde cezalandırılmıřtır⁴⁷. Tralleis de Mithradates’i destekleyen bütün diğ r kentler gibi beş yıl süre ile ağır vergi ödemekle cezalandırıldı⁴⁸. Daha sonraları Pompeius’un liberal tutumuyla vergiler hafifletilmiş ve Tralleis, arazisinin verimliliğiyle de tekrar toparlanmaya, yeniden kistophor bastırmaya bařlamıřtır⁴⁹. Pompeius, Caesar ve M. Antonius zamanlarında gelişmeye başlayan ve parlayan Tralleis’in önemli bir kent oluşunda, Nysa kökenli ve sonradan Tralleis’e yerleşmiş, ünlü ve zengin tüccar Pythodoros büyük rol oynamıştır. Strabon’un sözünü ettiği zengin Tralleis’lilerden geçmişini bildiğimiz tek insan Pythodoros’dur⁵⁰. Bu dönemde Strabon’un sözünü ettiği eğitim adamı ve saygıdeğer bir kişi olan Menodoros aynı zamanda Zeus Larasios Tapınağı rahipliğini elde etmiřtir⁵¹.

Mö 27 yılında Karia ve Phrygia Bölgesi’nde yaşanan büyük depremde başta Tralleis (Aydın/Güzel Hisar) olmak üzere, Laodikeia (Denizli/Goncalı), Thyateira (Manisa/Akhisar), Kos ve Khios (Sakız) adaları zarar g rm řt r⁵². Tralleis ve Laodikeia’nın çok zarar gördüğü bilinen bu depremin tarihi ve etki alanı konusunda

⁴⁴ üreten 2014 346; Aydaş 2017, 211-218.

⁴⁵ Pilinius5. 29.

⁴⁶ Plinius XXXVI. 4.21; Özgan 1982, 7.

⁴⁷ Appianos 4, 23; Ruge 1937, 2015.

⁴⁸  reten 2014, 352.

⁴⁹ Ruge 1937, 2015.

⁵⁰ Strabon12.3.29.

⁵¹ Strabon, XIV, 42; T l-Aydaş 2011, 3-19.

⁵² Strabon 12.8.18;  nt rk 2020, 41.

netlik bulunmamaktadır⁵³. Bu depremde adı geçen kentlerin tamamının etkilenmesi durumundabölgede yer alan diğer kentlerin de büyük bir yıkım yaşamış olması ve antik kaynaklar tarafından bu durumun aktarılması gerekirdi. Ancak böyle bir bilginin olmayışı birden çok depremin gerçekleştiğini düşündürür. Olasılıkla Tralleis'i yıkan ilk deprem MÖ 27-5 yıllarında gerçekleşmiş, sonrasında ise Augustus'un ölümüne değin diğer kentleri etkileyen birden çok deprem meydana gelmiş olmalıdır⁵⁴. Cassius Dio'nun oluşan durumdan"depremler" şeklinde söz etmesi bu görüşü desteklemektedir⁵⁵. Yaşanan büyük depremle neredeyse tamamen yerle bir olan Tralleis'in onarımı için kentte geniş bir araziye sahip olan Khairemon ve beraberindekilerin Roma'ya giderek Senatus'tan yardım istedikleri bilinmektedir⁵⁶. Augustus'un karşısında reformlardan dolayı gücünü kaybetmiş olan Senatus'un olasılıkla, çok miktarda para gerektiren bu yardım isteğini geri çevirdiği, Khairemon ve beraberindekileri Augustus'a yönlendirdiği düşünülmektedir⁵⁷. O sırada Hispania'da seferde olan Augustus, Tiberius'un da⁵⁸ desteklemesiyle Tralleis'ten gelen ekibi geri çevirmemiş, Senatus yönetiminde olan eyaletteki Tralleis'e olasılıkla Senatus'a danışmadan yardım ederek, onarım işlerini denetlemek üzere Roma'nın en soylu ve seçkin yedi eski konsülünü göndermiştir⁵⁹. Gönderilen konsüllerden birinin Vedius Pollio olduğu bilinmektedir⁶⁰.

Tralleis territoriumunda yer alan Karagözler Yaylası'nda ele geçen bir heykel kaidesi üzerinde bulunan yazıta göre, "*Tralleis Heykeltraşlar Birliği*" Senatus ve Caesar'a kentin yeniden kurulması için elçi olarak giden Theophiletos'un oğlu Khairemon'un heykelini yapmış/teşekkür etmiştir"⁶¹. Kent Augustus'un yardımına karşı onu şehrin yeniden kurucusu (ktistes) ve kurtarıcısı olarak kabul etmiştir⁶². Augustus Dönemi'nden başlayarak Nero Dönemi'ne kadar kentin adı

⁵³ Ambraseys 2009, 102-103.

⁵⁴ Öntürk 2020, 41-42.

⁵⁵ Cassius Dio 54.30.3.

⁵⁶ Agathias 2.17.3.

⁵⁷ Öntürk 2020, 42.

⁵⁸ Suetonius Tib. 8.1-2.

⁵⁹ Levick 2005, 81.

⁶⁰ Tül ve Aydaş 2011, 4-5.

⁶¹ Tül ve Aydaş 2011, 13; Broughton 1935, 66.

⁶² Paljakov 1989, 51, Nr. 35.

“Caesarea” “Καίσαρῆων” olarak değişmiştir⁶³. Daha sonraları ise kent adının İmparator Domitianus Dönemi’ne değin “Καίσαρῆων Τραλλιανών” olarak kullanıldığı bilinmektedir⁶⁴. Ancak Cassius Dio’nun aktarımına göre deprem felaketine uğrayan kentlerin tamamına bu yardımlar yapılmamış, bazı kentlerin adları Senatus tarafından değiştirilmiştir⁶⁵. Bu durum Augustus’un Tralleis’e ayrıcalık tanıdığını düşündürür. Olasılıkla Augustus, Tralleis’in Hellenistik Dönem’deki kültürel üstünlüğünü, özellikle heykeltıraşlık sanatındaki etkin gücünü bilerek, belkide kenti yeniden eski durumuna getirmeyi hedeflemiş olmalıdır. Tralleis’in eğitim ve kültür bakımından oldukça iyi durumda olduğunu gösteren Hamam-Gymnasium Kompleksi’yle birlikte kentin diğer kısımları yaşanan büyük deprem sonrasında İmparator Augustus’un yardımlarıyla onarılmıştır⁶⁶. Deprem sonrasında kentin yıkılmasıyla birlikte nüfusunda da ciddi bir azalma görülmüş, bu nedenle Augustus Tralleis’e İtalyan kökenli birçok sanatçı göndermiştir⁶⁷. Olasılıkla deprem nedeniyle büyük yıkıma uğrayan kentten vergi alınamayacak olması İmparatorluk ve Senatus’a yük getireceği için, sanatçılar kenti yeniden kalkındırmaya yönelik bir düşünceyle gönderilmiş olmalıdır⁶⁸. Ancak bu sanatçıların Tralleis’te üretime katılarak ekonomiye katkıda bulundukları bilinmekle birlikte bu durum sonrasında kentin *colonia* olup olmadığı konusunda bir netlik bulunmamaktadır⁶⁹. Tralleis yazıtlarında ve sikkelerinde de kentin koloni olduğuna dair bir ifadeye rastlanmamaktadır⁷⁰. Her ne kadar Tralleis ciddi ekonomik yardım almış olsa da depremden sonra Konventus merkezi olamayacak duruma geldiği için bu özelliğini ne yazık ki kaybetmiştir⁷¹.

Augustus Dönemi’ndeki kalkınmayla birlikte Erken İmparatorluk Dönemi’nin başlarından itibaren kentte kaliteli seramikler üretilmeye başlanmıştır. Yaşlı Pilinius (Gaius Pilinius Secundus), masalardaki kullanım kaplarını anlattığı 35. kitabın 46. bölümünde, “*Samos’un ve diğer kentlerin seramik kaplarının oldukça çok istenen*

⁶³ Broughton 1935, 22; Burnett-Amandry 1992, 438.

⁶⁴ Magie 1950, 1331-1332; Levick 2006, 652.

⁶⁵ Cassius Dio 54.23.8.

⁶⁶ Strabon 12.8.18; Millar 1996, 1-2, 156-166.

⁶⁷ Broughton 1935, 22-24.

⁶⁸ Öntürk 2020, 43.

⁶⁹ Broughton 1935, 23; Magie 1950, 1332.

⁷⁰ Öntürk 2020, 43.

⁷¹ Bowersock 1965, 160; Habicht 1975, 71.

ürünler olduğunu, aynı zamanda Anadolu'da Tralleis ve İtalya'daki Mutina'nın kente özgü çanak-çömlek yapımını, bu kentlerin çömlekçi çarkı yardımıyla bölgesel olarak ün kazandıklarını ve tüm bölgelere ününün yayıldığı için çanak-çömleğin kara ve deniz yoluyla dört bir yana taşındığını'' belirtir⁷². J. W. Hayes, aynı görüşleri paylaşarak Tralleis kentinin Yaşlı Pilinius'un kaliteli DSB üretim merkezleri listesinde adının bulunduğunu, Augustus Dönemi'nde ise kent adının Caesarea olarak değiştirildiğini, kapların bazılarında bu ismin damgalandığını söyler ve bölgenin önemli ticaret merkezlerinden biri olan Ephesos'da, kaliteli Tralleis seramiklerinin erken evrelerine ait parçaların bulunduğuna değinir⁷³.

Hellenistik ve Roma Dönemi'nde kültürel anlamda oldukça gelişmiş bir kent durumunda olan Tralleis, I. Justinianus Dönemi'nde misyoner çalışmalarının merkezi durumunda olmuş⁷⁴ daha sonraki dönemde ise kentin adı *Andronikopolis* ya da *Palaeologopolis* olarak değişmiştir. Bu dönemde kente yerleşmek üzere 36.000 erkek, kadın ve çocuğun geldiği bilinmektedir⁷⁵. Selçuklu ve Osmanlı Dönemleri'nde antik çağlardaki görkeminden çok şeyler yitirip, küçülerek günümüze ulaşabilen Tralleis, MS 1284 yılında Menteşe Beyliği tarafından alınmıştır⁷⁶. Günümüzde halk arasında üçgözler olarak bilinen kalıntı, Hamam-Gymnasium Kompleksinde yer alan Caldarium'un batı duvarına ait bölümdür (Levha 4A).

⁷² Hussey 1890, 59-64.

⁷³ Hayes 2008, 31.

⁷⁴ Foss 1977, 483.

⁷⁵ Çekilmez2017, 15.

⁷⁶ Thonemann 2011, 1.

3. TRALLEİS’TE YAPILAN ARAŞTIRMALAR

Tralleis konusunda ilk ve kapsamlı bilgileri 19. yüzyıl gezginlerinden C. Texier’in ünlü yapıtından⁷⁷ alıyoruz. Kenti gezip gözlemlerini aktaran Texier antik duvarların sökülerek taş ocağı olarak kullanıldığını belirtmiştir. Daha sonra Tralleis’te araştırma yapan C. Fellows,⁷⁸ kent kalıntılarının Aydın-Güzelhisarı Mahallesiindeki bazı yapılara taşındığını söyleyerek, halk arasında “Üç Gözler” olarak adlandırılan kalıntının Gymnasiuma ait olabileceğini söylemiştir. Fellows, bugün jandarma taburu sınırları içinde kalan Tahir Paşa Konağı’nı ziyaret etmiş, Paşa’nın topladığı Tralleis yontularını görmüştür.

Tralleis’teki ilk kazılar 1888’de Alman Orient Komitesi tarafından Kaufmann başkanlığında, C. Humann ve W. Dörpfeld yönetiminde, tiyatro ve gymnasiumda yürütülmüş ve bu çalışmalar sırasında kentte pek çok kireç ocağı saptanmıştır⁷⁹. Hacı Halil Efendi adlı bir kişi ise 1899’daki büyük depremde sonra kentin onarımı için görevlendirilmiş, Tralleis’teki çalışmaları sonucunda çeşitli yontuları İstanbul’a taşımıştır⁸⁰. Bu çalışmalar sırasında Karyatid, Ephebos ve Nymphe heykellerinin ortaya çıkarılıp Müze-i Humayun’a teslimiyle birlikte Halil Edhem Bey araştırma yapmak üzere Tralleis’e gönderilir⁸¹. 1902-1903 yılları arasında Halil Edhem Bey, stoa, bazilika ve gymnasiumda üç sezon süren kazılar yapar⁸². 1920-1922 yılları arasında Oikonomos, Batı Anadolu’da çeşitli antik kentlerde kazılar yaparken Halil Edhem Bey tarafından bulunan Tralleis yontularını da yayınlamıştır⁸³. Bunların yanı sıra Tralleis yontuculuk buluntuları zaman zaman bazı küçük çaplı araştırmalara konu olmuştur⁸⁴; ancak Tralleis Yontuculuğu ile ilgili en kapsamlı yayın kuşkusuz R. Özgan tarafından hazırlanmıştır⁸⁵.

Uzun bir aradan sonra 1996 yılında Aydın Müzesi Müdürlüğü başkanlığında Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyesi Dr. Öğretim Üyesi Rafet Dinç’in

⁷⁷ Texier 1854, Lev.2.

⁷⁸ Fellows1853, 137.

⁷⁹ Humann ve Dörpfeld 1893, 395-413.

⁸⁰ Özgan 1995, 7 -11.

⁸¹ Özgan 1982, 11.

⁸² Hamdi1904, 54-92.

⁸³ Oikonomos 1923, 59.

⁸⁴ Laubscher 1966, 115; Steuben1972, 133.

⁸⁵ Özgan 1982.

bilimsel danışmanlığında yeniden başlayan kazılar 2002 yılına kadar devam etmiştir. Bu dönemde kazılar, Hamam-Gymnasium, Arsenal, Akropol-Sur, Konut Alanı ve Piskoposluk Sarayı'nda sürdürülmüştür⁸⁶.

Bir süre ara verildikten sonra tekrar başlayan kazılar Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Abdullah Yaylalı başkanlığında 2006-2008 yılları arasında, Gymnasium, Konut Alanı, Seramik Atık Alanı, Geç Roma-Erken Bizans Dükkanları ve Nekropol Alanı'nda sürdürülmüştür⁸⁷. 2009-2010 yılları arasında yeniden Dr. Öğretim Üyesi Rafet Dinç başkanlığında başlayan kazılar Gymnasium alanında sürdürülmüştür.

2012-2016 yılları arasında ise Aydın Müzesi Müdürlüğü başkanlığında tekrar başlayan kazılar Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Aslı Saraçoğlu'nun bilimsel danışmanlığında sürdürülmüş, Sütunlu Cadde'de kazı ve restorasyon, Bizans Dükkanları'nda kazı, Seramik Atölyesi Akıntı Toprağı Alanında kazı, Su Deposunda restorasyon, Cam Atölyesi ve Cam Fırınında restorasyon, Kilise Duvarında restorasyon, Arsenal'de koruma ve onarım, Hamam-Gymnasium alanında kazı, koruma ve onarıma yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir⁸⁸.

2017-2021 yılları arasındaki çalışmalar Atatürk Üniversitesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi Prof. Dr. Nurettin Öztürk tarafından yürütülmüştür⁸⁹. 2022 yılından itibaren Aydın Müzesi Müdürlüğü başkanlığında, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Murat Çekilmez'in bilimsel danışmanlığında başlayan çalışmalar devam etmektedir.

Gerek Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü tarafından ve gerekse Adnan Menderes Üniversitesi ile Aydın Müzesi'nin ortaklaşa yürüttüğü kazılarda gymnasium ve çevresiyle arsenalde çalışılmış, kentin batısına ve güneyine yayılmış durumda olan nekropolisde kapsamlı bir kazı yapılmamış, yalnızca 2007 yılındaki kazı çalışmaları sırasında Tralleis Batı

⁸⁶ Dinç 1998, 205-236; Dinç 2003; Dinç-Özkan 2000, 26-43; Dinç-Dede 2003, 114; Dinç-Dede 2003, 405-418; Dinç-Dede 2004, 339-418.

⁸⁷ Yaylalı 2008, 561-566; Yaylalı 2009, 27-34; Yaylalı 2010, 275-385.

⁸⁸ Yener-Saraçoğlu 2014, 52-61; Yener-Saraçoğlu-Civelek- Gülçin- Aydın- Atıcı- Tokgöz 2014, 425-440; Akkan-Saraçoğlu 2016, 341-356; Akkan-Saraçoğlu-Özver 2015, 265-278; Akkan-Saraçoğlu-Özver 2016, 367-380.

⁸⁹ Akkan-Öztürk- Karaosmanoğlu 2019, 173-184; Öztürk-Kındıoğlu-Güloğlu-Özcihan 2012, 559-570.

Nekropolisi'nde küçük çaplı bir çalışma gerçekleştirilmiştir (Levha 3). Tralleis Nekropolisi'nde Adnan Menderes Üniversitesi'nin yaptığı kazı dışında yapılan tüm kazılar Aydın Müzesi tarafından gerçekleştirilen ve Güney Nekropolisi'ni kapsayan kurtarma kazılarıdır. Güney Nekropolisi'ndeki bu kazılar, Aydın Müzesi'nin sorumluluk alanı içerisinde kalan ve III. Derece Arkeolojik sit sınırları içerisinde bulunan, bugün Aydın İli'nin neredeyse yarısını kapsayan Veysipaşa, Köprülü, Hasanefendi, Ramazanpaşa, Kemer, Mesudiye, Ilıcabaşı Mahalleleriyle Topyatağı ve Aytepe Mevkiinde yer alan mezarlarda gerçekleştirilmiştir. Yapılan kurtarma kazıları sırasında hiç yağmalanmamış, mimari yapısı bozulmamış mezarların yanında, büyük ölçüde tahribata uğramış olanlara da rastlanmıştır; önceden tahrip edilmiş mezarların önemli bir kısmında antik çağ malzemesi geç dönem malzemeleriyle birlikte ele geçmiş bu nedenle mezarların tamamında yeterli bilgiye ulaşmamız mümkün olmamıştır. Bazı mezarların ise Türk Dönemi'nde çöplük olarak kullanılmış olması tahribatın büyüklüğünü göstermektedir. Mezarlardaki yoğun tahribat Türk Dönemi'nde halkın Tralleis'te oturmayıp nekropolise yerleşmiş olmalarından kaynaklanmaktadır⁹⁰. Türkler Aydın Güzelhisarı adını alan ve nekropolis üzerine kurulan yeni şehirde yaşamlarını sürdürmüşler ve Anadolu'da önemli eserlere imza atmışlardır. Aydın'da yer alan ve en eski Türk eseri olan Alihanoğlu İsmail Türbesi dönemin günümüze sağlam ulaşan eserlerindendir⁹¹. 1998 yılında Aydın Müzesi tarafından Alihanoğlu İsmail Türbesi'nin altında yapılan kurtarma kazısında açığa çıkan Roma Dönemi'ne ait mezar Türk Dönemi yerleşiminin nekropolise yansımaları gösteren en önemli örnektir⁹². Türk Dönemi'ndeki tahribata modern çağ tahribatının da eklenmesine karşın açılan mezarlar ve antik çağ ölü gömme geleneğinin çok renkliliği sayesinde zengin buluntularıyla dikkat çeken Tralleis Nekropolisi'nden ele geçen çok sayıda buluntu bugün Aydın Müzesi koleksiyonlarının en özel parçalarını oluşturmaktadır⁹³.

⁹⁰ Gökbel- Şölen 1936, 113.

⁹¹ Özkan 1997, 37.

⁹² Yener-Özkan 1998, 219-233.

⁹³ Çekilmez 2014.

4. TRALLEİS SERAMİK ARAŞTIRMALARI

Tezimize konu olan 379 adet seramik malzeme 1996-2005 yılları arasında Aydın Müzesi ve Adnan Menderes Üniversitesi Klasik Arkeoloji Bölümünün ortaklaşa yürüttüğü kazılardan elde edilmiştir. Tezimiz içerisine ise 198 adet malzeme dahil edilmiştir. Gymnasium (Levha 4, A-B, Levha 5, A-B) ve Arsenal (Levha 6, A-B) yapısında yürütülen kazılarda ele geçen buluntularımızın tamamına yakını sağlam seramiklerden oluşmakta, az sayıda malzeme üzerinde ise alçı tamamlama bulunmaktadır. 1996-2005 yıllarını kapsayan oldukça geniş bir zaman aralığında Hamam-Gymnasium Kompleksi ve Arsenal'de gerçekleştirilen kazılarda elde edilen, İtalyan Sigillata, Doğu Sigillata B, Doğu Sigillata BI ve B2 Gruplarıyla, Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Pontus Sigillataları, İnce Duvarlı Seramikler (Thin Walled Wares), Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Masa Amphoraları, Testi, Servis Kabı, Pişirme Kapları (Khytra, Lopas, Lekane, Tava/Yayvan Kap), Kapak, Kalathos, Kase, Çanak, Çanak/Yassı Kap, Vazo/Koku Kabı, Vazo/Ölçü Kabı, Ayaklı Kase/Meyvelik, Minyatür Kase/Mürekkep Hakkası, Unguentarium ile Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde yer alan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Tepsi ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiklerine ait (Geç Roma C) örnekler ayrıntılı olarak incelenmiş, form gelişimleri ve tipolojileriyle birlikte kronolojileri ve yayılım alanları hakkında önemli sonuçlara ulaşılmıştır. Tezimiz içerisinde yer alan seramik malzemeler, MS I. yüzyılın erken evrelerinden başlayarak MS VII. yüzyılın sonuna değin geçen süreç içerisinde incelenmişlerdir.

Bugüne değin Tralleis Kazılarında ele geçen Roma Seramikleri ile ilgili az sayıda yüksek lisans ve doktora tezi hazırlanmıştır. 2000 yılında F. Ölmez tarafından hazırlanan *“Tralleis Nekropolünden Bir Mezar ve Buluntuları”*⁹⁴ isimli yüksek lisans tezinde Tralleis Nekropolü'nde Aydın Arkeoloji Müzesi tarafından kazısı yapılmış bir mezar ve buluntuları incelenmiş, seramiklerin kronolojileri ve tipolojileri ele alınmıştır. Tralleis ölü gömme geleneği ışığında Hellenistik ve Roma Dönemi seramik malzemelerinin ele alındığı bu çalışmada incelenen seramikler arasında yer alan ünik nitelikli çok renkli kremasyon kabı aracılığıyla Tralleis ve Güney İtalya bağlantısı ile

⁹⁴Ölmez 2000.

ilgili önemli verilere ulaşılmıştır.

A. Civelek tarafından 2001 yılında ''*Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği*''⁹⁵ isimli doktora tezinde, Aydın Arkeoloji Müzesi uzmanları tarafından otuz yıllık süreç içerisinde Tralleis Güney Nekropolü'nde yapılan kurtarma kazıları sırasında açılan mezarların seramik buluntuları incelenmiştir.

D. Erol tarafından 2004 yılında hazırlanan "*Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillata*"⁹⁶ isimli yüksek lisans tezinde ise 1999 yılı kazı sezonunda Tralleis'te ele geçen ve çöplük malzemesi olan baskılı terra sigillata parçaları incelenmiştir. İncelenen çöplük malzemesinin tümünün Doğu Sigillata B ve C grubu dâhilindeki parçalardan oluştuğu ve olasılıkla malzemelerin bulunduğu alanın bir çömlekçi mahallesine ait olduğu düşünülmüş ve bu mahallede ele geçen seramiklerin MÖ I. yy.'ın sonlarında üretimine başlandığı ve MS II.yy.'ın sonlarına dek üretimin devam ettiği belirtilmiştir. İncelenen 600 parça seramiğin 423 tanesi DSB I, 124 tanesi DSB II, 53 tanesi ise DSC üretimi olarak belirlenmiş, DSA üretimlerine ise rastlanmamıştır.

S.Baylan tarafından 2008 yılında hazırlanan "*Tralleis Kazılarında Ele Geçen Amphoralar*"⁹⁷ isimli yüksek lisans tezinde 2006-2007 yılları arasında Tralleis'te gerçekleştirilen kazılarda bulunan 141 adet amphora parçası incelenmiş, Hellenistik ve Roma Dönemlerine ait amphora tipleri belirlenmiştir. En yoğun buluntu grubunu LR 3 tipindeki amphoraların oluşturduğu saptanarak, diğer merkezlerdeki aynı tür amphora gruplarından farklı üretim örneklerinin görülmesi nedeniyle Tralleis'te LR 3 üretiminin yapılmış olabileceği belirtilmiştir.

A. Erön tarafından 2013 yılında hazırlanan "*Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri*"⁹⁸ isimli doktora tezinde Tralleis Hamam-Gymnasion Yapı Kompleksi ve çevresinde ele geçen Roma ve Geç Roma Dönemi Seramikleri incelenerek seramiklerin yerel üretim olduklarına dair verilere ulaşılmıştır.

⁹⁵ Civelek, 2001.

⁹⁶ Erol, 2004.

⁹⁷ Baylan, 2008.

⁹⁸ Erön, 2013.

A. Özver tarafından 2021 yılında “*Tralleis Batı Nekropolü*”⁹⁹ isimli doktora tezi hazırlanmış, bu çalışmada 2007 yılı kazı sezonunda Tralleis Batı Nekropolü’nde gerçekleştirilen kazılarda açılan 39 mezar ve buluntuları ile birlikte kentin tarihi yapısı, coğrafi konumu, sanatı ayrıntılı olarak ele alınmış, mezarların seramik buluntuları arasında ele geçen az sayıdaki DSB II üretimi malzeme incelenmiştir.

S. Coşkun’un 2022 yılında tamamladığı “*Tralleis Güney Nekropolü Oda Mezarları ve Buluntuları*”¹⁰⁰ isimli doktora tezinde, 2016-2017 yılları arasında Tralleis Güney Nekropolü’nde Aydın Müzesi tarafından gerçekleştirilen kurtarma kazılarında açığa çıkarılan 5 oda mezar ile 3 situla mezar incelenerek Tralleis’in ölü gömme geleneği tanıtılmış; mezarlardan ele geçen 182 adet buluntu ayrıntılı olarak ele alınmış ve sonucunda MÖ II. yüzyıl ile MS II. yüzyıl aralığında mezarların yoğun biçimde kullanıldığı, MS VII. yüzyılın başlarına dek kullanımının devam ettiği belirlenmiştir.

A. Civelek tarafından 2010 yılında hazırlanan “*Red-Slip Ware from Tralleis Excavations*”¹⁰¹ başlıklı makalede Tralleis’in güneybatı yamacında yapılan yüzey araştırmalarında ele geçen atölye malzemeleri ele alınmış, malzemenin deprem ve sel gibi doğal afetler sonucunda aşağı doğru aktığı belirlenmiş ve kentin batı yamacının tamamen seramik akıntılarından oluştuğu gözlenerek çok sayıda Doğu Sigillata BI ve B II üretimlerine ait örnek incelenmiştir. Alandaki batı yamacının tamamının yukarıdan aşağıya doğru akmış malzeme ile dolu olması burada Roma Dönemi içerisinde aktif durumda bir ya da birden çok atölye olduğunu düşündürmüştür¹⁰².

Öte yandan A. Saraçoğlu, “*Tralleis Batı Nekropolü Mezar ve Buluntuları*”¹⁰³ isimli makalesinde Tralleis Batı Nekropolü’nde yapılan bir mezar kazısında ele geçen DSB II grubu seramiklerden söz etmekte ve bu seramiklerin üretim merkezini Tralleis olarak belirtmektedir.

Bugüne değin Tralleis seramikleriyle ilgili yapılan çalışmalarda ele geçen terra sigillataların çoğunluğunu DSB I ve DSB II üretimleri oluşturmuş, DSA grubu seramiklere rastlanmamıştır. D. Erol tarafından yapılan çalışmada ise az sayıda DSC

⁹⁹ Özver 2021.

¹⁰⁰ Coşkun 2022.

¹⁰¹ Civelek 2010, 169-191.

¹⁰² Yaylalı 2008, 555-578.

¹⁰³ Saraçoğlu 2013, 475-495.

retiminin varlığı belirlenmiştir. Tez malzemelerimiz içerisinde 78 adet Terra Sigillata grubunda inceleyeceğimiz seramik bulunmaktadır. Terra Sigillata Grubu malzeme, omurgalı, küresel, yarı küresel kasenin yanı sıra tabak, ift Kulplu Kase, Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi, Vazo/Koku şisesi, Matara, Rhyton, Koç Başı Saplı Patera ve Amulet/Adak Levhası'ndan oluşmaktadır.

5. 1996-2005 YILLARI ARASINDA TRALLEİS’TE ELE GEÇEN ROMA SERAMİKLERİ BULUNTU ALANLARI VE ARAŞTIRMA TARİHÇESİ

Tralleis antik kentindeki resmi kazılar T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü’nün 27.06.1996 tarih, 4670 sayılı izinleriyle, 1996 yılında Aydın Müzesi Müdürlüğü’nün başkanlığında, Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Arkeoloji Bölümü Öğretim Üyesi, Dr. Öğr. Üyesi Rafet Dinç’in bilimsel danışmanlığında başlamıştır¹⁰⁴. 2005 yılına kadar devam eden bu kazılar Arsenal, Akropol-Sur, Hamam-Gymnasium, Gymnasium’un batısı, Konut Alanı, Piskoposluk Sarayı ve Kanalizasyon bölümünde gerçekleştirilmiştir¹⁰⁵. Tez konumuzu oluşturan seramikler 1996 ve 2005 yılları arasında yapılan resmi kazılar sırasında Gymnasium ve Arsenal yapılarından ele geçmişlerdir. Tralleis, Aydın İlinin kuzeyinde, Mesogis (Kestane) Dağları’nın güney eteklerinde yer alan yüksek ova üzerinde doğu-batı doğrultunda yer alan bir antik kenttir (Levha 1). Büyük Menderes (Maiandros) Nehri’nin kuzeyinde bulunan Ephesos, Magnesia ad Meandrum, Nysa, Aphrodisias, Laodikeia ad Lykos kentlerinin geçiş yönünde bulunması nedeniyle tarihsel süreç içerisinde önemli bir konuma sahip olmuştur¹⁰⁶.

Kentteki en önemli yapıların başında Gymnasium (Levha 4, A-B, Levha 5, A-B) gelmektedir. Halk arasında “Üçgözler” olarak adlandırılan Gymnasium, Tralleis’in kurulduğu düzlüğün batısında, doğu-batı yönünde yapılan sütunlu caddenin güneyinde yer almaktadır. Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemleri’nde iskan gördüğü bilinen yapının bu gün ayakta olan kısmı giriş bölümüne aittir. MÖ 27 yılındaki büyük depremden sonra Augustus’un yardımcılarıyla yeniden kalkındırılan kentte büyük olasılıkla Gymnasiumun da yıkılmış olabileceği düşünülmüştür¹⁰⁷. 150x100 m.’lik ölçüleriyle “Büyük İmparatorluk” plan tipinde inşa edilmiş olan Hamam-Gymnasium

¹⁰⁴ Dinç 1998, 205-236; Dinç vd. 2000, 2-22; Dinç 2003; Dinç-Dede 2003, 404-418; Dinç-Dede 2004, 339-354.

¹⁰⁵ Dinç 1998, 205-236; Dinç vd. 2000, 2-22; Dinç, 2003; Dinç- Dede, 2003, 405-418; Dinç- Dede, 2004, 339-354.

¹⁰⁶ Saraçoğlu2013, 475.

¹⁰⁷ Strabon XII, 8, 18.

Kompleksi Anadolu'daki ender örneklerdendir¹⁰⁸. 2006-2008 yılları arasında A. Yaylalı tarafından Tralleis Hamam-Gymnasium Kompleksi'nde gerçekleştirilen kazılarda yapı kompleksinin batısında hamam, doğusunda ise palaestra ile bağlantılı alanlar saptanmıştır¹⁰⁹.

Kente ait ve bugün de ayakta kalan en görkemli yapı olan Hamam-Gymnasium kompleksi antik çağ gezgin ve araştırmacıları tarafından da incelenmiş ve ayrıntılı bilgilere ulaşılmıştır. İlk bilgiler Fellows¹¹⁰ tarafından verilmiş, Texier ise Pergamon Kralı Attalos tarafından yaptırılan tuğla saraydan söz ederken bu sarayın "Gymnase" olarak ifade ettiği ve olasılıkla Gymnasionu işaret eden bir yapıya yakın olduğunu belirtmiştir¹¹¹. Gymnasium ile ilgili en ayrıntılı bilgi ise Rayet ve Thomas tarafından verilmiştir¹¹². Gymnasiumdaki ilk kazılar XIX. yüzyılın sonlarında Humann¹¹³ tarafından yapılmış, daha sonra ise Ethem Bey Hamam-Gymnasium çevresinde kazılar yapmıştır¹¹⁴.

1996 yılında başlayan resmi kazılar Hamam-Gymnasium alanının batı ve güney bölümlerine yönelik olmuş, Caldarium'un küçük bir bölümü açığa çıkarılmıştır¹¹⁵. 1996-2000 yılları arasında Hamam-Gymnasium Kompleksi içerisinde hypocaust taban düzleminde kazılar sürdürülmüş, caldarium'un batısında on iki adet dükkanın temizlik çalışması gerçekleştirilmiş, gymnasium etrafındaki açmalarda küçük caddeler ve Geç Roma- Erken Bizans Dönemleri'ne ait mekanlar açığa çıkarılmıştır¹¹⁶. 2001 ve 2002 yılları arasında ise Hamam-Gymnasium Kompleksi'nde kazılar sürdürülmüş, gymnasiumun tabanı ile künk sistemi açığa çıkarılarak devamında mozaikli salon, apsisli yapı, Roma yolu ile insula içerisinde yer alan konut alanları çevresinde kazılar gerçekleştirilmiştir¹¹⁷.

¹⁰⁸ Erön 2013, 25.

¹⁰⁹ Yaylalı2008, 555-576; Yaylalı2009, 17-40; Erön, 2013, s. 25.

¹¹⁰ Fellows1841, 16.

¹¹¹ Texier1862, 279.

¹¹² Rayet ve Tomas 1877, 53-54.

¹¹³ Humann-Dörpfeld1893, 395-413.

¹¹⁴ Edhem 1904, 54-92.

¹¹⁵ Dinç 1998, 219.

¹¹⁶ Dinç-Dede2002, 405-407.

¹¹⁷ Dinç- Dede2004, 339-345.

Önemli bir garnizon kenti olan Tralleis'in askeri yapısı olarak nitelendirilen Arsenal, Gymnasium'un 300 m. doğusunda, Tralleis-Ephesos yoluna açılan bir vadinin kuzey yamacına yapılmıştır (Levha 6, A-B). Üç katlı monumental bir yapının birinci katı Hellenistik Dönem'de yapılmış daha geç dönemlerde ikinci ve üçüncü katlar eklenerek yapı anıtsal nitelik kazanmıştır¹¹⁸. Güneybatıya açılan kent suru, Arsenal'in bağlı olduğu güneydeki derin vadiyi kontrol altında tutan ve kente giriş çıkışları denetleyen önemli bir konumdadır. Üç katlı giriş sistemi, iki ayrı girişi ve bir savunma kulesi bulunan Arsenal'in üç katlı girişinin doğu yönünde saldırı sırasında girişleri kontrol eden iki katlı, geniş kemerli ve sağır nişlerle güçlendirilmiş bir kule sistemi vardır. Kulenin vadiye açılan geniş yüzü ile antik kent içine bakan yüz basık tutularak "U" şekilli bir kule yapısı oluşturulmuştur¹¹⁹. Bu büyük kemerlerin altı oda şeklinde yapılmış ve bu odalara mancınıkların yerleştirilmiş olabileceği belirtilmiştir¹²⁰. Arsenal batı yönünde ise yüksek bir podyum üzerindeki dört sağır nişle savunma açısından güçlendirilmiştir. Arsenal'in zemin kat girişinin her iki yanında, biri doğudaki savunma kulesi önüne diğeri de batıdaki tonozların önüne açılan ve birbirine bağlı ikişer küçük odaya sahip nöbetçi odaları bulunmaktadır. Bu odalar dörtgen formlu tasarlanmışlar ve tabanları yassı taşlarla döşenmiştir. Her iki odanın da askerlerin nöbeti sırasında kullanıldığı düşünülmektedir¹²¹.

Arsenal içindeki tünellerin yüksekliklerinde farklılıklar görülmekte, yükseklikler bazı bölümlerde 9 m. bazı yerlerde ise 4 m. olarak değişmektedir. Tüneller içinde belirli aralıklarla kapıların ve savunma setlerinin yapılmış olmaları ve zaman zaman oldukça karmaşık bir düzen içinde bulunmaları savunma sistemine bağlı bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Bazı bölümlerde ise tünellerin iki katlı oldukları, gelişli ve gidişli olarak kullanıldıkları, dikdörtgen formlu, pişmiş topraktan yapılmış orthostatik plakaların tünel içinde duvarlara monte edildiği ve yer yer havalandırma bacalarının açıldığı görülmüştür. Arsenal'in Hellenistik Dönem'den Pax Romana Dönemi'ne kadar askeri amaçla kullanıldığı ve Pax Romana Dönemi'nin getirdiği barış

¹¹⁸ Dinç 2003, 31.

¹¹⁹ Dinç 2003, 33.

¹²⁰ Söz konusu odalara mancınıkların yerleşmiş olabilecekleri belirtilmişse de odalar mancınıkların yerleşebileceği ölçüde büyük değildir ve konumları gereği, zeminden oldukça düşük kotta bulunmalarından dolayı bu işlev için elverişli görünmemektedirler.

¹²¹ Rafet Dinç söz konusu odaların nöbetçi kulübeleri olduğunu belirtmektedir, bkz. Dinç 2003,33.

ve huzur ortamı nedeniyle askeri işlevini kaybettiği, sonrasında ise farklı iş kollarının üretim yaptığı atölyeler olarak kullanıldığı ve bu atölyelerde ağırlıklı olarak metal, kemik ve cam işleyen küçük bir sanayi konumunda olduğu önerilmiştir. Erken Bizans Dönemi'ne kadar kullanılan Arsenal, doğal etkenler sonucunda tünellerin akıntı ve toprakla dolmaları nedeniyle terk edilmiştir. 1996-2005 yılları arasında Arsenalde yapılan kazılarda hem yapının önündeki alanda hem de yapı içerisinde konglomera zeminin oyulması ile oluşturulmuş tünellerde erozyonla oluşmuş dolgu toprak temizlenmiştir.

Tralleis ile ilgili literatüre söz konusu yapı Arsenal olarak geçmiş olsa da bilim insanları arasında bu yapının Arsenal olmayabileceği yolunda görüşler de bulunmaktadır. Anadolu'daki Arsenal yapılarına bakıldığında önemli bir örnek ise Pergamon Akropolü'nde yer almaktadır. Askeri malzeme depoları olarak tanımlanan Pergamon Akropolü'ndeki Arsenaller birbirine paralel, uzun, dörtgen, beş adet yapıdan oluşmaktadır¹²². Bu yapılar askeri araç ve erzakın saklandığı ahşap depo kalıntılarıdır. Arsenallerin batıda yer alanı 39 m., onun doğusunda yer alanların ikisi de 48'er m. uzunluğundadır. Yakın mesafeye gelen düşman tarafından görülemeyecek şekilde konumlanan Arsenallerin bulunduğu Akropolün kuzey köşesi çevreye egemen durumdaydı. Bu nedenle kentin savunması için oldukça uygun bir konum sağlanmıştı. Arsenaller düzlüğünün 5 m. üstünde yer alan terasta, Trajaneumun'un arkasında ve sarayların bitişiğinde kışlalar ve komutan kulesi bulunuyordu. Kenti ve özellikle sarayları koruyan bu askeri yapıların I. Attalos döneminden başlayarak inşa edildikleri ve II. Eumenes zamanında en görkemli biçimleri almış oldukları anlaşılmaktadır¹²³. Arsenallerde bu gün aşağı agorada saklanmakta olan 13 farklı çapta 900 kadar gülle ele geçmiştir.

Konum olarak ele alındığında Tralleis Arsenalinin Pergamon Akropolü'nde yer alan Arsenallerle oldukça farklı durumda olduğu görülmektedir. Tralleis Arsenali'nin zeminden yaklaşık 8-10m. aşağı bir kotta yer alması ve Akropolün dışında, surların uzağında yer alıp kente ve kent içindeki önemli yapılara yakın olması savunmayı güçleştiren unsurlar olarak düşünülebilir. Yapılan kazılar sırasında savunmaya yönelik

¹²² Foroutan 2018, 9.

¹²³ Foroutan 2018, 9, bkz. Resim 6.

silah, gülle ve benzeri türde herhangi bir malzemenin ele geçmemesi yapının Arsenal olma olasılığını azaltan etkenler olarak değerlendirilebilir. Pergamon Akropolü'ndeki Arsenallerle karşılaştırıldığında çok katlı yapısı ve gösterişli görünümü Arsenali savunma amaçlı bir yapı olmaktan uzaklaştırmaktadır. Yaklaşık on yıllık dönem içerisinde yapılan kazılarda ele geçen çok sayıdaki seramik, bronz ve cam buluntu grupları nedeniyle yapı Hellenistik Dönem sonrasında üretim yapan atölyeleri kapsayan bir işlik olarak değerlendirilmiş olsa da bu tip üretimlerin yapılabileceği nitelikte olmayan kapalı ve karmaşık tünellerin bulunduğu karanlık mekanlar içeriyor olması nedeniyle işlik olmaktan çok, olasılıkla depo işlevinde kullanılmış olabileceği düşünülebilir.

6. BATI ANADOLU ROMA DÖNEMİ SERAMİK GRUPLARI VE TRALLEİS SERAMİKLERİ

6.1. Terra Sigillata

Roma Dönemi'nin en popüler seramiği olarak MÖ II. yüzyıldan başlayıp MS III. yüzyıla değin varlığını sürdüren Terra Sigillata, aslında seramik türünden çok, kaliteli, açık sarımsı, kırmızı hamurlu, parlak, sabunumsu kırmızı astar kullanılarak üretilen seramiklere uygulanan tekniğinin adıdır. Latince bir kelime olan “Terra” toprak, “Sigillata” mühür anlamına gelmektedir. Erken Roma Dönemi'nden itibaren ince yapılı, çoğunlukla kalıp yapımı, kırmızı killi, parlak kırmızı astarlı, bezemeli aynı zamanda kabartmalı ve mühürlü kaplar için kullanılan bu terimin bezemesiz kaplar için de kullanılmış olması karışıklığa sebep olmaktadır¹²⁴. Mühürlü toprak anlamını taşıyan bu tanımlama büyük olasılıkla özellikle küçük kase ve tabakların tondolarında yer alan ve atölyeleri simgeleyen çeşitli kelime, harf, sanatçı isimleri ve işaretlerden kaynaklanıyor olmalıdır.

Hellenistik Dönem'in yüksek kaliteli sanat anlayışının izlerini barındırarak metal kapların taklitleri biçiminde ortaya çıkan Terra Sigillatalar hiç kuşkusuz daha ucuz ve ulaşılabilir oldukları için erken dönemlerin pahalı ve lüks kaplarına bir alternatif oluşturmuşlardır. J. W. Hayes¹²⁵ Terra Sigillataların çıkış noktasını MÖ 150'lerde Doğu Akdeniz ve Anadolu olarak göstermekle beraber söz konusu seramiklerin MÖ 40'larda İtalya'da üretildiklerini söyler. Geç Hellenistik Dönemden itibaren Roma İmparatorluğu'nun özellikle batısında görülmeye başlanan kırmızı astarlı seramiklere ise İtalya'da yoğun olarak Arretium, günümüz kenti Arezzo'da rastlandığı için Arretin seramikleri denilmekteydi¹²⁶.

Terra Sigillataların (İtalyan Sigillata) başlangıçta yalnızca İtalya'da ve Roma İmparatorluğu'nun batısındaki kentlerde üretildiği bilinmektedir¹²⁷. İtalya'da üretilen bu seramik grubu Anadolu üretimlerini etkilemiş ve sıklıkla taklit edilmiştir. Ancak bu kaplar için başlangıçta seramik terminolojisinde isimlendirme karmaşası yaşanmıştır.

¹²⁴ Crowfoot vd. 1957, 281-282; Hayes 2008, 1-3; Charleston 1955, 5-25; Aktaş 2018, 14.

¹²⁵ Hayes 1997, 52-53.

¹²⁶ Hayes 1997, 41.

¹²⁷ Oswald-Pryce 1920, 3; Chase 1916, 2.

Önceleri Terra Sigillata grupları için“Samian” terimi kullanılmış ve bu terimle Samos işaret edilmiş olsa da, Anadolu’da Pergamon, Myrina, Priene, Tralleis, önemli Terra Sigillata üretim merkezleri olarak karşımıza çıkar¹²⁸. Terra Sigillata bu merkezlerden İtalya’ya ve oradan da Galya’ya yayılmaya başlar. Çoğunlukla bezemesiz ve sade kaplardan oluşan Geç Dönem Terra Sigillata üzerinde zaman zaman çentikler ve rulet bezemeleri görülmekte birlikte tondolarındaki mühürler karakteristiktir. Ancak hiç kuşkusuz Terra Sigillata’nın ayırt edici en belirgin özellikleri kırmızı ya da sarımsı-kırmızı hamuru ve sarımsı-kırmızı parlak astarlarıdır¹²⁹.

Sanatın her alanında olduğu gibi sonradan gelenler öncekilerin kültürlerinden ve geleneklerinden etkilenmişlerdir. Bu nedenle Roma seramik sanatının en çarpıcı örneklerini oluşturan Terra Sigillata Hellenistik Seramik sanatının izlerini taşır. Hellenistik Dönemin siyah astarlı seramikleriyle metal kapların alternatifleri olarak MÖ II. yüzyıldan itibaren üretilmeye başlanan bu seramiklerde siyah astarın yerini kırmızı astar almış; Pergamon seramik atölyelerinde tesadüf sonucu siyahtan kırmızıya dönüşen kapların üretilmesi seramik sanatı açısından önemli bir gelişmeye zemin oluşturmuş ve Roma İmparatorluk Dönemi seramiklerindeki astarın etkisiyle parlaklığa dönüşerek MÖ I - MS VII. yüzyıllar arasında Roma Seramiklerinin ortak özelliği haline gelmiştir¹³⁰.

Terra Sigillata ile ilgili ilk çalışmayı gerçekleştiren ve terim olarak ilk kez kullanarak terminoloji oluşturan H. Dragendorff’dur¹³¹. Batı ve Doğu Sigillata¹³² olarak iki gruba ayrılan sigillata ile ilgili ilk çalışmaları gerçekleştiren Dragendorff, İtalya’da Arretin kapları olarak bilinen İtalyan Sigillata’nın yapım tekniği ve formları açısından inceleyerek bu kapları Batı Sigillata grubu içerisinde değerlendirmiş ve kronoloji oluşturmuştur¹³³. Dragendorff’a göre Arretin seramikleri MÖ 30’larda üretilmeye başlanmış, MS I. yüzyıl sonlarında ise üretimleri durmuştur¹³⁴. Dragendorff,

¹²⁸ Robinson 1959; Zoroğlu 1986, 61-100; Hayes 1972, 9-10; Samian teriminin ya da “Samos Sigillata” ifadesinin yanlış bir adlandırma olduğu düşünülmektedir.

¹²⁹ Oswald - Pryce 1920, 3-4; Hayes, 2008, 3-4.

¹³⁰ Aktaş, 2018, 16.

¹³¹ Dragendorff 1895, 18- 155.

¹³² Zoroğlu 1986, 61-62.

¹³³ Dragendorff 1895, 18-155.

¹³⁴ Dragendorff 1895, 18-155.

S. Loeschcke ve A. Oxe'un terra sigillataların tipolojileriyle birlikte çömlekçi damgalarını listeleyen çalışmaları da oldukça önemlidir¹³⁵. Dragendorff'un ardından farklı çalışmalar yapılmış, Terra Sigillata, Doğu ve Batı Sigillataları olarak iki ayrı bölümde incelenmişlerdir. Doğu Sigillataları Roma İmparatorluğu'nun Doğu Eyaletlerindeki kentlerde üretilmiş, Batı Sigillataları ise İmparatorluğun Batı Eyaletlerindeki kentlerde üretilerek bu kentlerden dış pazarlara doğru yayılım göstermişlerdir. Avrupa dışında, Yunanistan, Mısır, Suriye-Filistin, Adalar ve Anadolu'da da İtalyan Sigillataları görülmekle birlikte yapılan araştırmalarla yerel özellikli Doğu merkezli gruplar saptanmıştır¹³⁶. Doğu merkezli üretimler ise MÖ II. yüzyılın sonlarından başlayıp MS III. yüzyıla kadar devam etmişlerdir. Son yıllarda yapılan çalışmalarla Hayes'in oldukça kapsamlı tipolojisine karşın, bölgesel olarak üretilen DSB grubu seramiklerinin kronolojileri MS III. yüzyılın ortalarına değinuzatılmıştır¹³⁷. Hayes¹³⁸ üretimin MS II. yüzyılda yavaş yavaş sona erdiğini belirtir, S. Pölz üretimi MS III. yüzyılın ilk çeyreğine çeker¹³⁹. Anadolu'da ise Knidos kazılarında bu görüşü destekleyen sonuçlara ulaşılmış, Kap Krio teras yerleşmelerinde ele geçen buluntular üretimin geç örneklerini temsil ederek MS III. yüzyıla tarihlenmişlerdir¹⁴⁰.

Üretildikleri bölgelere göre farklı olarak eski ve yeni isimlendirmeler alan Doğu Sigillataları A, B, C, D¹⁴¹, Terra Sigillata Italica, Gallica, Britannica ve Pannonia olarak karşımıza çıkar¹⁴². Bunların yanı sıra Anadolu üretimleri için genel bir adlandırma olarak "*Anadolu Terra Sigillataları*", "*Terra Sigillata Anatolia*" teriminin de terminolojiye girmesi önerilmektedir¹⁴³.

Doğu Sigillatalarıyla ilgili ilk çalışma ise R. Zahn¹⁴⁴ tarafından gerçekleştirilmiş, bu çalışmada ilk kez Doğu Sigillataları, Samos ve Pergamon kapları

¹³⁵ Hayes 1997, 42; Oxe-Comfort, 1968.

¹³⁶ Aktaş 2018, s. 17.

¹³⁷ Hayes 2008, 39, 40; Ladstätter 2008, 97-110; Bes 2017, 241-273.

¹³⁸ Hayes 1972, 10; Helström 1965, 32.

¹³⁹ Ateş 2001, 23.

¹⁴⁰ Doksanaltı 2006, 460.

¹⁴¹ Rosenthal 1978, 14-19. Rosenthal'ın önerisiyle Doğu Sigillata D, Terra Sigillata terminolojisine eklenmiştir.

¹⁴² Ergürer 2012, 98; Zoroğlu 2003, 121; Yıldız 2006, 25.

¹⁴³ Zoroğlu 2003, 123.

¹⁴⁴ Zahn, Wiegand- Schrader 1904, 440; Doksanaltı 2006, 335.

olarak adlandırılmıştır¹⁴⁵. Samos, Pergamon ve Çandarlı tipi olarak üç grupta incelenen bu kaplar üretildikleri bölgelere göre sınıflandırılarak gruplandırılmışlardır. Samos örneklerinin Tralleis¹⁴⁶, Pergamon¹⁴⁷ tipinin Doğu Anadolu ve Filistin, Çandarlı tipinin ise Pitane¹⁴⁸ kaynaklı olduğu bilinmekle birlikte bu merkezlerde üretilen seramiklerin sınıflandırılmalarında üretildikleri bölgenin kil yapısı ile astarları ayırt edici özellik durumunda olmuştur. Çeşitli bilim insanları tarafından Terra Sigillatalarla ilgili önemli çalışmalar yapılmış, bu çalışmalarda farklı gruplandırmalar oluşturulmuştur¹⁴⁹. Bu çalışmalarda üretim merkezlerine göre adlandırılan seramikler, 1957 yılında K. M. Kenyon tarafından yapılan çalışma ile Doğu Sigillata A, B ve C grubu olarak ayrılmış, bu ayrım sırasında üretim merkezlerine koşut olarak kil ve astar yapıları ön planda tutulmuştur¹⁵⁰. Seramik terminolojisinde kabul gören Kenyon'un sınıflandırması Hayes tarafından da geliştirilerek kullanılmıştır¹⁵¹. Form gelişimleri açısından birbirleriyle yakın benzerlik gösteren bu seramikler üretildikleri bölgenin kil ve astar yapılarına göre ayırt edilebilmektedir. Buna göre Zahn'nın sınıflandırmasında Pergamon Sigillata olarak adlandırılan seramik grubu Kenyon'un sınıflandırmasında Doğu Sigillata A; Samos Sigillata olarak adlandırılan grup Doğu Sigillata B; Loeschcke tarafından Çandarlı Sigillata olarak adlandırılan grup ise Doğu Sigillata C olarak belirlenmiştir. Doğu ve Batı Sigillata olarak iki grupta incelenen bu seramiklerin Kuzey Suriye, Doğu Akdeniz ve Anadolu'da üretilenleri Kenyon tarafından Eastern Sigillata olarak adlandırılmıştır¹⁵². A, B ve C olmak üzere kendi içinde üç alt gruba ayrılan ve MÖ II. yüzyılın ortalarından MÖ I. yüzyılın ortalarına kadar, Kuzey Suriye'de; Samaria, Hama, Berenike, Anadolu'da ise Pergamon, Tarsus ve Antiokheia'da üretilen Doğu Sigillataları, kaliteli çift daldırma tekniği kullanılarak yapılmış; ince elenmiş, az mikalı

¹⁴⁵ Waagé 1933, 285-291; Unterkircher 1983, 176; Zahn, Wiegand- Schrader 1904, 394-468; Waagé 1941, 1639-1642; Loeschcke 1912, 344-407.

¹⁴⁶ Plinius, 35. 46, 160-161; Hayes 2008, 31; Hayes, Tralleis kentinin Yaşlı Pilinius'un kaliteli Doğu Sigillata B üretim merkezleri listesinde adının bulunduğunu, Augustus Dönemi'nde kentin adının Caesarea olduğunu, kapların bazılarında bu ismin damgalandığını belirtir. Bölgenin önemli ticaret merkezlerinden biri olan Ephesos'da, kaliteli Tralleis seramiklerinin erken evrelerine ait parçaların bulunduğunu belirtir.

¹⁴⁷ Waagé 1933, 285, 291; Iliffe 1936, 10- 13.

¹⁴⁸ Oswald-Davies 1920, 3-4.

¹⁴⁹ Knorr 1905; Oswald-Davies 1920; Waagé 1933 285, 291; Iliffe, 1936, 10- 13.

¹⁵⁰ Kenyon 1957, 281-357.

¹⁵¹ Hayes 1985, 9- 96.

¹⁵² Kenyon 1957, 281-357.

ya da mikasız, açık sarımsı, gri sarımsı, kum renkli ya da açık pembe renkli hamurlu, mat kırmızı, kırmızımsı-kahverengi ya da koyu kırmızı arasında değişen renk tonlarında astarlıdır¹⁵³.

6.1.1. İtalyan Sigillata

MÖ I. yüzyılın sonları ile MS I. yüzyılın başlarında en parlak çağını yaşamış olan İtalyan Sigillata İtalya'da Etruria Bölgesi'nde Arretium kentinde üretilmişler bu nedenle de Arretine kapları olarak da tanınmışlardır¹⁵⁴. Bu seramiklerin üretimi Arretium dışında Puteoli, Modena, Rimini kentlerinde de gerçekleşmiştir¹⁵⁵. Augustus Dönemi'nde rakipsiz olan İtalyan Sigillatalarının üretimi MS I. yüzyılın ortalarına kadar devam etmiş, ihracat ise MS 40'larda son bulmuştur¹⁵⁶. Metal kapların taklitleri olarak seramik üretiminde yer alan Arretin (İtalyan Sigillata) kapları oldukça kaliteli, sert köşeli hatlara sahip, ince yapılıdır, bu nedenle de kırılğan özelliktedir. Bundan dolayı ticaret için deniz taşımacılığı tercih edilmekteydi¹⁵⁷. Ancak kabartma bezemeli örnekler bezemesiz olanlara oranla daha kalın hatlara sahiptir¹⁵⁸. Üretimin yoğun olduğu MS I. yüzyıl ile MS II. yüzyıl arasında Akdeniz ve Ege'de DSA grubu seramikler piyasada yer aldıkları için İtalyan Sigillatalarının ticareti kuzey doğuya doğru gerçekleşmiş, bu sebeple Doğu Akdeniz ticaretinde söz sahibi olunamamıştır¹⁵⁹.

Tipolojik açıdan ele alındıklarında bütün sigillata grupları tarafından taklit edilen İtalyan Sigillatalarının hamurları ince elenmiş, turuncumsu-kahverengi ile pembemsi-kahverengi arasında değişen tonlardadır. Astarları kırmızımsı-kahverengi parlak ve kalitelidir. Genellikle kalıpla yapılmış son derece kaliteli bu kaplar üzerinde figürlüve kabartmalı sahneler yer alır. İtalyan sigillatalarının karakteristik özellikleri içerisinde yaygın olarak görülen Menad, Satyr, Pan, dans eden figürler, İskender'in aslan avı ve kline sahneleri ile erotik sahneler Hellenistik Dönem etkileri olarak görülür, aynı zamanda bu seramikler metal taklidi Campania seramikleriyle de benzerlik

¹⁵³ Hellström, 1965, 30, Gassner 1997, 121; Goldman 1950, 172.

¹⁵⁴ Hayes 1973, 53.

¹⁵⁵ Chase 1916, 4.

¹⁵⁶ Oswald-Pryce, 1920, 3-4; Johns 1971, 10-11; Dragendorf 1895, 18-155.

¹⁵⁷ Zabełlicky-Schfenegger 1995, 219.

¹⁵⁸ Hayes 1973, 415.

¹⁵⁹ Scheffener 1985, 219.

içerisindedir¹⁶⁰. Tabaklar, konik ve küresel gövdeli fincanlar yaygın görülen formlar arasındadır. Bunlar dışında farklı formlarda üretilmiş az sayıda örnekler de vardır¹⁶¹. İtalyan Sigillatalarının tondolarında görülen ve tüm sigillata gruplarında olduğu gibi usta ve atölyeyi işaret eden isim baskıları dikdörtgen ya da yuvarlak çerçeveler içinde tek veya çift sıra halinde yer alır¹⁶².

Roma İmparatorluğu'nun sınırlarının genişlemesiyle birlikte gelişen ticari ilişkiler sonucunda İtalya dışında da atölyeler kurulmuştur. Oberedan, Bolsena, Conibriga, Vindonissa, Magdelensberg ve Haltern önemli atölyelerdendir¹⁶³.

6.1.1.1. Tralleis'te Ele Geçen İtalyan Sigillata

5284 (**Kat.No:1**) Envanter Numaralı minyatür vazo (kavanoz), malzemelerimiz içerisinde İtalyan Sigillata formlarının Tralleis'te üretilmiş yerel temsilcisidir. Bugüne değin çalışılmış ve yayını yapılmış Tralleis malzemeleri arasında İtalyan Sigillata formlarına ait bir örnek bulunmadığı için 5284 (**Kat.No:1**)'ü Tralleis'te ele geçen benzer seramiklerle karşılaştırmamız mümkün olmamıştır.

5284 (**Kat.No:1**), ağız çapına sahip, 7,5 cm. yükseklikte, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı hamurlu (2,5YR 7/6), pürüzsüz ve parlak, çift daldırma tekniğinde son derece ince uygulanmış, turuncumsu-koyu kırmızı, kahverengiye çalan (10R 5/8) astarıyla kaliteli örneklerden biridir. İnce ve keskin profilli ağız, dışa çekiktir. İç bükey profil yapan kısa ve kalın boyun, dolgun ve küresel gövdeyle birleşmektedir. Boyun ile gövdenin bağlantı noktasında ince, kabartma bir bant yer alır. Hafif yükseltilmiş halka kaidelidir. Oldukça sıkı hamurlu, ince kenarlı ve iyi fırınlanmıştır. Tabaklar, konik ve küresel gövdeli fincanlar İtalyan Sigillata grubunun yaygın formları arasındadır, ancak 5284 (**Kat.No:1**) bunlar dışında farklı formlarda üretilmiş az sayıdaki yerel örneklerden biri olmalıdır¹⁶⁴. Olasılıkla 5284 (**Kat.No:1**) Envanter Numaralı minyatür vazo (kavanoz) yaygın olmayan formlardandır. Form özellikleri açısından ele alındığında 5284 (**Kat.No:1**), İtalyan Sigillata grubu içerisinde Galya

¹⁶⁰ Oswald-Pryce 1966, 7.

¹⁶¹ Kenrick 1985, 136.

¹⁶² Anderson 1977, 46.

¹⁶³ Kenrick 1985, 129.

¹⁶⁴ Kenrick 1985, 36.

Bölgesi yerel üretimleriyle benzerlik göstermektedir¹⁶⁵. Tipolojik açıdan benzer olan Pergamon malzemeleri ise aryballos olarak değerlendirilmiştir¹⁶⁶. Benzer formlar Dragendorf¹⁶⁷ sınıflandırmasında form 54, Déchelette¹⁶⁸ sınıflandırmasında form 72¹⁶⁹, Conspectus¹⁷⁰ sınıflandırmasında ise form 12 olarak isimlendirilmiştir. İngiltere'nin Güney yerleşimlerinde ithal kaba seramik grubu içerisinde gösterilen benzer ağız profiline sahip örnekler ise MS 70-100 arasına tarihlenmiştir¹⁷¹.

İtalya ve Galya üretimi olan bu vazoların bazılarında kaliteli, kabartma olarak işlenmiş figürlü sahneler yer almaktadır. İtalyan Sigillataları'nın karakteristik özellikleri içerisinde yaygın olarak görülen menad, satyr, pan, dans eden figürler, İskender'in aslan avı ve kline sahneleri ile erotik sahneler Hellenistik Dönem etkileri olarak görülmektedir, aynı zamanda bu seramikler metal taklidi Campania seramikleriyle de benzerlik içerisinde¹⁷². En yaygın kullanım dönemi MÖ I. yüzyılın sonu ile MS I. yüzyılın başlarıdır. Ancak İtalyan Sigillataları Augustus Dönemi'nde (MÖ 27- MS 14) zirvededir. Kabartma ve figürlü sahne içermeyen 5284 (**Kat.No:1**), İtalyan Sigillata formlarının bezemesiz örneklerindendir. Hamur ve astar özellikleriyle değerlendirildiğinde ise Tralleis üretimi DSB I grubu seramikleriyle de paralellik gösterir. Öte yandan 5284 (**Kat.No:1**)'ün dışa çekik ağız kenarı, iç bükey profilili boynu ve küresel gövdesiyle İnce Duvarlı Seramik (Thin Walled Wares) formlarıyla da tipolojik açıdan benzer olduğu görülür¹⁷³. Elateia'da bulunmuş benzer bir form, İtalyan İnce Duvarlı Seramikleri'nin taklidi, bölgesel üretim olarak tanıtılır ve MS II. yüzyıl ile IV. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁷⁴. Bu benzerliğin olası sebebi İtalyan Sigillataları'nın ve İtalya kökenli formların tüm seramik grupları tarafından farklı dönemlerde taklit edilmiş olmasıdır. Diğer olası sebep ise ilerideki bölümlerde ayrıntılı olarak

¹⁶⁵ Johns 1971, 17, Plate 8, (Déchelette 72) Fig.2; Habelt 1990, 138, 50.5.1, Taf. 37.8; Ettlinger1937, Tafel 16, Fig. 12; Walters, 1908, XXIX, Plate XV; Kornitsch 1959, 151, T, 5/1, 7.

¹⁶⁶ Schlichtmann, 1988 177-245, Tafel 26, Typ A1c, A1d, 404-405.

¹⁶⁷ Dragendorf 1895, 18-155.

¹⁶⁸ Déchelette1904.

¹⁶⁹ Oswald-Pryce, 1966, 225-226, Plate LXXIX, 1; Tyers 1996, 110, Fig.94, Déchelette 72/Lud VSb.

¹⁷⁰ Manley-Rudkin 2005, 55-99, Fig. 19.

¹⁷¹ Tyers 1996, 61, 62, Fig.35.

¹⁷² Oswald-Pryce 1966, 7, 230, Pl.LXXXIV, 1, 2, 3.

¹⁷³ Moevs 1973, 250, Form LX, No:450-451, Pl.48, 87; Ricci 1985, 257, Pl.LXXXII, 4; Hayes 2008, 97, Fig.46, 1500.

¹⁷⁴ Kouzeli-Zachos 2000, 556-557, Fig.2, 6.

değinileceği üzere İnce Duvarlı Seramik Grubu (MÖ II.-MS VII) ile İtalyan Sigillata Grubu'nun (MÖ I.-MS I) çağdaş olmasıdır. Anadolu'ya Augustus Dönemi'nde geldiği düşünülen İnce Duvarlı Seramik Grubu¹⁷⁵ formları, olasılıkla aynı yüzyıl içerisinde yaygın olarak kullanılan ve oldukça popüler olan İtalyan Sigillataları'nı rekabete dayalı olarak taklit etmiş olmalıdır.

Cosa İnce Duvarlı Seramikleri'ni ayrıntılı olarak inceleyen M. T. M. Moevs, “dışa dönük ağız kenarlı, kısa boyunlu, küresel kavanoz” olarak tanımladığı benzer bir örneği Form XXXI olarak sınıflandırır¹⁷⁶. Moevs, formun Le Tene geleneğine bağlı olarak geliştiğini belirtirken Cosa'da ele geçen gri hamurlu örneklerin Augustus Dönemi'nden önceye tarihlenemeyeceğini söyler. Moevs, formun kökenini Kuzey İtalya'da Golasecca olarak gösterirken üretim tarihini Cumhuriyet Dönemi (MÖ 509-27) olarak belirtir¹⁷⁷.

Uzun bir gövde yapısına sahip 5284 (**Kat. No: 1**) Envanter Numaralı örneğimize oranla, basık ve daha küresel olan ancak tipolojik olarak hemen hemen aynı özelliğe sahip, (İspanya) Ossuna'da ele geçen İnce Duvarlı Seramik formları arasında yer alan, parlak turuncu-kahverengi astarlı, Tip I/211 olarak sınıflandırılan örnek, A. Ricci tarafından Cladius Dönemi'ne (MS 41-54) tarihlenir¹⁷⁸. Atina Agorası'nda ele geçen ve olasılıkla İtalya kökenli olduğu belirtilen küresel formu bir örnek ise Hayes tarafından MÖ Geç I. yüzyıl buluntuları arasında gösterilir¹⁷⁹. İtalya'da Cerrione'de Nekropol malzemesi olarak ele geçen, dışa çekik ağız kenarlı, ağız ve boyun geçişi benzer şekilde iç bükey profilli, uzun ve ovoidal gövdeli örnek MS 70-170 arasına tarihlenmiştir¹⁸⁰. Bir başka İtalya kökenli Chiusi buluntusu seramikle Roma'da Prima Porta ve Syracuse'da¹⁸¹ ele geçen malzemeler MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir. İspanya Betica üretimi benzer bir örnek ise MS I. yüzyıl üretimleri arasında gösterilir¹⁸². Anadoluda ise Kappadokia Komanası'nda bulunan bir kap, 5284 (**Kat.No:1**) ile

¹⁷⁵ Hayes 1997, 67.

¹⁷⁶ Moevs 1973, 100, Pl.15, 64, No:161.

¹⁷⁷ Moevs 1973, 100, 101.

¹⁷⁸ Ricci 1985, 257, Pl.LXXXII, 4.

¹⁷⁹ Hayes 2008, 97, Fig.46, 1500 (P32017)

¹⁸⁰ Brecciaroli 2011, 133, 134, Fig.116, 3.

¹⁸¹ Tassinari 2019, 104, 105, Fig7, PS IX.7.2, 106, 108, Fig.14, 2a, s.115, 116, Fig.29, 12,

¹⁸² Tassinari 2019, 121, 122, Fig.44, 40.

oldukça benzerdir¹⁸³. Testi olarak değerlendirilen Komana buluntusu seramik, ağız, boyun profli ve boyun gövde geçişindeki ince bant ile örneğimizle yakın benzerlik gösterir. DSB formları arasında gösterilen ancak bir sınıflandırmaya dahil edilmeyen söz konusu seramik için MÖ I. yüzyılın sonları önerilmiş, kil rengi ve içeriği nedeniyle Tralleis üretimi olamayacağı belirtilmiştir.

Oldukça sıkı, katkısız hamurlu, ince ve sert profilli örneğimizin İtalyan Sigillata formlarıyla olan benzerliği Tralleis'te bulunan İtalyan seramik ustalarının varlığı ile de ilişkilendirilmelidir¹⁸⁴. Kentin MÖ 27 yılında gerçekleşen depremden sonra yeniden kalkındırılması sırasında Augustus'un ekonomik desteğiyle İtalya'dan çalışmaya getirilenlerin büyük çoğunluğunu seramik ustaları oluşturmaktaydı¹⁸⁵. İtalyan ustaların varlığı DSB I seramik formlarının İtalyan sigillatalarını taklit etmelerinden de anlaşılmaktadır¹⁸⁶. DSB I grubu seramiklerinde görülen mühürler İtalyan ustaların Tralleis'teki etkisini açık biçimde ortaya koymaktadır. Güçlü olasılık Tralleis'e gelen çömlekçi ustalarının kendi geleneksel stillerini burada tanıtmış olmalarının yanı sıra DSB üretim merkezi olan Tralleis'teki yerli ustaların yeni gelenekle birlikte kendi üsluplarını da seramiklere yansıtmış olmalarıdır. İlerleyen bölümlerde ayrıntılı olarak değinileceği gibi, malzemelerimizin bazılarında görülen ve başka merkezlerde rastlanmayan formlar ve mühürler Tralleis'te yerel üretimin de yapıldığını göstermektedir. Bu bilgiler doğrultusunda, hamur, astar ve profil özellikleri dikkate alındığında, İtalyan Sigillata formlarından esinlenilerek Tralleis'te üretilmiş yerel örneklerden biri olduğunu düşündüğümüz 5284 (**Kat.No:1**) Envanter Numaralı minyatür vazo/kavanoz, İtalya'daki benzer örneklerin Antoninler Dönemi'ne tarihlenmiş olmaları nedeniyle MS I. yüzyılın başlarına (96-180) tarihlenebilir.

6.1.2. Doğu Sigillata A Seramikleri

Terra Sigillata'ların ilk ve en eski¹⁸⁷ grubunu oluşturan DSA'ların çıkış

¹⁸³ Körsulu 2013, 260, 261, Form 3, Kat.No: 106, Fig.120

¹⁸⁴ Erol, 2004, 63.

¹⁸⁵ Burnett 1998, 66.

¹⁸⁶ Erol 2004, 96.

¹⁸⁷ Zoroğlu 1989, 553; Kenrick 1987, 137-154.

noktalarıyla¹⁸⁸ ilgili bilim insanlarının farklı görüşleri bulunmaktadır. Başlangıç tarihi konusunda ortak görüş ise MÖ II. yüzyılın ikinci yarısı olarak kabul edilmektedir¹⁸⁹. Kenyon, Samaria buluntularına dayanarak üretim tarihini MÖ Geç I. yüzyıl olarak gösterir¹⁹⁰. J. Lund ise Hama'nın kuruluşu ile ilişkilendirerek MÖ II. yüzyıl olarak belirtir¹⁹¹. Hayes¹⁹² ve J. Gunnewag çıkış noktasını Suriye ve Anadolu olarak göstererek üretimin MÖ 150'lerde başladığını ileri sürer¹⁹³, aynı zamanda Hayes¹⁹⁴ ve P. Hellström¹⁹⁵ DSA grubu seramiklerinin üretimlerinin MS III. yüzyıla kadar devam ettiğini söyler.

DSA grubu seramiklerin hamurları DSB grubu üretimlerinin aksine çok az mikalı ya da mikasızdır. İnce elenmiş, ince killi, bazen az miktarda kireç içeriklive sert yapılıdır. Hamur rengi kırmızımsı krem, deve tüyü, açık sarı ya da pembe tonlarındadır. Kaliteli astarlarında hem fırça tekniği hem de daldırma ve çift daldırma tekniği birlikte kullanılmıştır. Koyu kırmızı ile kırmızı-kahve tonlarındaki astarları parlak bir görünümde¹⁹⁶. Yoğun olarak uygulanmış astar nedeniyle zamanla yüzeyde kabuk kabuk dökülmeler görülür. Ancak hamur ve astar renkleri diğer sigillatalarda olduğu gibi üretildikleri coğrafi bölgeye göre farklılık göstermektedir.

Oldukça geniş bir form çeşitliliğine sahip DSA grubu seramikler kap formlarındaki gelişimler göz önüne alınarak Kenyon tarafından sınıflandırılmışlar, DSA I ve DSA II olarak iki ayrı grup altında incelenmişlerdir¹⁹⁷. Çeşitli bilim insanları tarafından gerçekleştirilen farklı çalışmalara karşın DSA grubu seramikleriyle ilgili en kapsamlı çalışma kuşkusuz Hayes tarafından yapılmıştır¹⁹⁸. Her iki grup arasındaki ayrım, kapların form çeşitliliğine ve gelişime bağlı olarak değişkenlik gösterir. DSA I'lerin hamurları az mika ve kireç içerikli, deve tüyü, kahverengi ve kırmızımsı-

¹⁸⁸ Hayes 1972, s. 52.

¹⁸⁹ Jones 1950, 172-176; Robinson 1959, 10-12; Waage 1948, 18-28; Hayes 1985, 12.

¹⁹⁰ Kenyon vd. 1957, 282-284.

¹⁹¹ Lund 1995, 91.

¹⁹² Hayes 1985, 12-13.

¹⁹³ Gunneweg vd.1983, 10.

¹⁹⁴ Hayes 1985, 12-13.

¹⁹⁵ Hellström, 1965, 31.

¹⁹⁶ Hayes 1985, 9-10.

¹⁹⁷ Kenyon 1957, 282-283.

¹⁹⁸ Hayes 1985, 9-48.

kahverengidir. Astar ise çift daldırma tekniğinde uygulanmıştır¹⁹⁹. MÖ II. yüzyılın ikinci yarısından MÖ I. yüzyıla kadar yaygın olarak kullanılan DSA I grubu seramiklerde görülen en yaygın kap formları fincanlar, tabaklar ve kaselerdir. DSA II grubu seramiklerin hamurları ise ince, katkılı ve kalitelidir. Renk tonları kahverengi ile deve tüyü arasında değişmektedir²⁰⁰. Kahverengi ile kırmızı arasında değişen renkteki astarları DSA I'lere göre daha ince ve daha mattır. Yapımlarında hem kalıp hem de çarkın²⁰¹ birlikte kullanıldığı bu grupta çift daldırma tekniği ile uygulanan astarda zaman zaman birikmeler görülür. DSA II kap formlarında tıpkı DSB I formlarında olduğu gibi İtalyan Sigillatalarının etkisiyle keskin hatlı yapılmaya başlanmış, hatta İtalyan Sigillataları yoğun biçimde taklit edilmiştir²⁰². DSA I formları kullanılmaya devam edilirken, DSA II grubuna yeni kap formları eklenmiş, tabaklar, kaseler ve fincanların yanı sıra konik formu tabaklar ve ağzı bantlı tabaklar yaygın olarak kullanılmıştır. Aplike bezemeler, ruletler ve isim baskıları kullanılmaya devam edilmiştir²⁰³.

Başlangıçta üretim yerinin Pergamon olduğu ve buradan başka merkezlere yayıldığı düşünülen DSA Grubu seramikler oldukça geniş bir coğrafyada yayılım göstermiş; Doğu Akdeniz kıyıları ile Batı Anadolu, Suriye, Filistin, Kıbrıs, Yunanistan, İtalya, Kuzey Afrika ve Mısır'da ele geçmiştir. Öte yandan Tarsus, Antiokheia, Samaria Sebaste ve Pergamon²⁰⁴ üretimin yapıldığı önemli merkezlerdir.

6.1.3. Doğu Sigillata B Seramikleri

Üretim yerinin Anadolu olduğu konusunda bilim insanlarının hemfikir olduğu Doğu Sigillata B (DSB) grubu seramikleri R. Zahn tarafından Samos Sigillataları olarak adlandırılmıştır. Kenyon'un²⁰⁵ yaptığı ve bilim dünyası tarafından da kabul edilen sınıflandırmadan önce, Samos Seramikleri (Samian Ware) olarak bilinen bu seramik grubu Kenyon ile Doğu Sigillata B olarak isimlendirilmiş, Hellström tarafından

¹⁹⁹ Goldman 1950, 173.

²⁰⁰ Waagé 1948, 33.

²⁰¹ Goldman 1950, 181.

²⁰² Unterkircher 2006, 174.

²⁰³ Waagé 1948, 33.

²⁰⁴ Schlichtmann 1988, 103.

²⁰⁵ Crowfoot vd. 1957, 283.

ise DSB I ve DSB II olarak iki alt gruba ayrılmışlardır²⁰⁶. Bu terminoloji Hayes tarafından da geliştirilerek kullanılmış ve bu konudaki karışıklık sonlanmıştır²⁰⁷. Hayes, bu seramiklerin iki ayrı grupta incelenmelerinin olası sebebini MS I. yüzyılın ortalarına doğru yeni kap formlarının ortaya çıkması olarak göstermektedir²⁰⁸.

Bilim insanları tarafından DSB'lerin üretim yerleriyle ilgili farklı görüşler ortaya atılmıştır. Örneğin Zahn²⁰⁹ üretim yerini Priene olarak belirtir. Mitsopoulos-Leon tarafından ise üretim yeri Ephesos olarak gösterilir²¹⁰. Gerçekten de Ephesos'da çok sayıda DSB grubu seramiğin ele geçmesi üretimin burada yapıldığını düşündürmüştür. Tetragonos Agorası'nın batısında 1988 ile 1995 yılları arasında yapılan kazılarda Geç Augustus Dönemine tarihlenen buluntularla birlikte C. Sentius imzalı 200 adet DSB grubuna ait farklı kap parçaları ele geçmiştir²¹¹. Ele geçen bu kapların hiç kullanılmadan depolanmış olmaları başka bir yere gönderilmek üzere hazırlanmış olduklarını düşündürmüştür; sonrasında ise bu kapların Tralleis'te üretildikleri ve Ephesos Limanı üzerinden ticaret gerçekleştirilerek başka merkezlere ulaştırıldıkları anlaşılmıştır²¹². Mitsopoulos-Leon üretim yerini Ephesos olarak belirtmesine karşın sonrasında Tralleis'in üretim yeri olduğu düşüncesini desteklemiştir²¹³. Arretin'li seramik ustası C. Sentius'a ait seramiklerin tüm Roma İmparatorluğu'na ihraç edildiği, Po Vadisi, Lyon ve Anadolu'da şubeler açtığı bilinmektedir. Ephesos'da ele geçen C. Sentius mühürlü DSB üretimi çok sayıdaki seramik nedeniyle bu çömlekçi ustasının Tralleis'te bir atölyesi bulunduğu düşünülmektedir²¹⁴. Doğu Sigillata B formlarının ana vatanının Batı Anadolu olduğu ise ortak görüş olarak kabul edilmektedir²¹⁵. Hayes ise bu seramiklerin üretim merkezini Tralleis olarak gösterir²¹⁶. Hiç kuşkusuz bu sav Pilinius'la ilişkilidir²¹⁷. Yaşlı Pilinius (Gaius Pilinius Secundus), masalardaki kullanım

²⁰⁶ Hellström 1965, 30.

²⁰⁷ Hayes 1985, 50- 52.

²⁰⁸ Hayes 1973, 455.

²⁰⁹ Zahn vd. 1904, 433, abb. 550, no. 133.

²¹⁰ Leon 1972, 75.

²¹¹ Ateş 2001, 319.

²¹² Ateş 2001, 29.

²¹³ Leon 1991, s. 107.

²¹⁴ Scheffenegger 2003, 119, Pl. LXXIV-LXXX.

²¹⁵ Leon 1991, 95; Kenrick 1985, 245.

²¹⁶ Hayes 1972, 10.

²¹⁷ Pilinius 35. 46, 160, 161.

kaplarını anlattığı 35. kitabın 46. bölümünde, “*Samos’un ve diğer kentlerin seramik kaplarının oldukça çok istenen ürünler olduğunu, aynı zamanda Anadolu’da Tralleis ve İtalya’daki Mutina’nın kente özgü çanak çömlek yapımını, bu kentlerin çömlekçi çarkı yardımıyla bölgesel olarak ün kazandıklarını ve tüm bölgelere ününün yayıldığı için çanak-çömleğin kara ve deniz yoluyla dört bir yana taşındığını*” belirtir²¹⁸. Plinius’un da bahsettiği gibi bu seramikler masa kapları, yani günlük kullanıma yönelik kaplar olarak üretildikleri için büyük olasılıkla cenaze ritüellerinde çokça kullanılmamış olmalıdır. Aydın Arkeoloji Müzesi’nin yaklaşık elli yılı kapsayan dönem içerisinde Tralleis Güney Nekropolü’nde gerçekleştirdiği kurtarma kazılarında ve Aydın Adnan Menderes Üniversitesi’nin Tralleis Batı Nekropolü’nde²¹⁹ yaptığı küçük ölçekli kazılarda açılan mezarlarda birkaç buluntu dışında terra sigillata örneklerinin ele geçmemiş olması bu savı destekler niteliktedir²²⁰. Bu seramikler tez malzemelerimizde olduğu gibi (Arsenal, Gymnasium) kentin farklı alanlarında yapılan kazılarda, mimari yapı kalıntıları içerisinde ele geçmişlerdir²²¹. Öte yandan Tralleis’in Caesarea olarak adlandırıldığı dönemde üretilen kapların bazılarında bu isim damgalanmış, bölgenin önemli ticaret merkezlerinden biri olan Ephesos’da, kaliteli Tralleis seramiklerinin erken evrelerine ait parçalar bulunmuştur²²². Notion’da ele geçen ve üzerinde EKKAI/CAPHΣ ismi baskılı Doğu Sigillata B grubu seramikler Tralleis’in Roma İmparatorluk Dönemi’ndeki ismi olan KAESAREIA’yı gösterir²²³. Tralleis’in, “*Caesarea*” olarak adlandırıldığı Erken İmparatorluk Çağı’nda Doğu Sigillata B üretiminde zirvede olduğu bilinmektedir²²⁴. 1996 yılında U. U. Outschar tarafından bütün Batı Anadolu’yu kapsayan kil analizi çalışmaları sonucunda Tralleis’in kil yapısı ile başka yerleşimlerde bulunan B Grubu sigillataların kil yapılarının uyumlu olduğu belirlenmiştir²²⁵. 2006 yılında T. Takaoğlu tarafından Tralleis seramikleri üzerinde yapılan kil analizleri sonucunda ise Tralleis’te kırmızı astarlı seramiklerin üretildiği

²¹⁸ Hussey 1890, 59-64.

²¹⁹ Saraçoğlu 2013, 482.

²²⁰ Civelek 2001, 153-155.

²²¹ Civelek 2006, 365-371; Civelek 2010, 169-191; Erol 2004, 2; Erön 2013, 1-3.

²²² Hayes 2008, 31.

²²³ Scheffenecker 1995, 256-270, Abb.11; Hayes 1985, 49-70; Comfort 1938, 40; Robert-Alfred 1923, 341-342.

²²⁴ Ölmez 2000, 54.

²²⁵ Erol 2011, 57; Outschar 1996, 99.

kanıtlanmıştır²²⁶. 1996-2004 yılları arasında Tralleis'te yapılan kazılarda ele geçen terra sigillatalar D. Erol tarafından incelenmiş²²⁷, yine 2006 yılında A. Civelek tarafından Tralleis'in güneybatı yamacında yapılan yüzey araştırmalarında atölye malzemelerinin deprem ve sel gibi doğal felaketler sonucunda aşağı doğru aktığı belirlenmiş ve kentin batı yamacının tamamen seramik akıntılarından oluştuğu gözlenerek çok sayıda Doğu Sigillata BI ve B II üretimlerine ait örnekler ele geçmiştir²²⁸. Bu bilgiler ışığında DSB'lerin üretim yeri açısından Tralleis güçlü bir kent olmakla birlikte Batı Anadolu'da başka kentlerde de üretim olduğu görüşü yaygındır²²⁹.

Başlangıçta olasılıkla Pilinius'un ifadesi nedeniyle Samos kapları olarak yanlış bir isimlendirmeye anılan bu kaplar K. M. Kenyon tarafından Doğu Sigillata A ve Doğu Sigillata B olarak adlandırılmış, B Grubundaki seramikler ise B I ve B II olarak gruplandırılmıştır²³⁰. Geç Hellenistik Dönemin sonlarından itibaren (MÖ 30-25) Batı Anadolu'da görülmeye başlanan B Grubu seramikler astar ve form özellikleri açısından Arretin seramikleriyle benzerlik içerisindedir²³¹. Bezeme tekniği açısından da Arretin seramiklerini taklit ettiği düşünülen B Grubu seramikleri A Grubu seramiklere göre daha az yaygın ancak çok daha kalitelidir. Arretin seramiklerinin taklitleri olarak üretilen bu kaplar rekabete dayalı bir ticari anlayış söz konusu olduğu için Arretin Seramikleri kadar kalitelidir²³². Hatta bu seramiklerin Arretin atölyelerinin bir yan ürünü olabilecekleri düşünülmüştür²³³. Augustus döneminde ise İtalya'da Arretin'de atölyesi olduğu bilinen Caius Sentius²³⁴ ile Pozzuoli'deki atölye sahibi Quintus Pompeius Serenus'un Korinth, Sardeis²³⁵, Tralleis²³⁶ ve Ephesos'da şubeler kurarak Batı Akdeniz'de DSB üretimini başlatmış olabilecekleri düşünülmektedir²³⁷. MÖ Geç

²²⁶ Takaoğlu 2006, 263-267.

²²⁷ Erol 2004.

²²⁸ Civelek 2010, 169-191.

²²⁹ Williams 2001, 143.

²³⁰ Leon 1991, 94; Kenrick 1985, 245.

²³¹ Erol 2011, 57.

²³² Hayes 2008, 31-32; Leon 1991, 94.

²³³ Hayes 1972, 10.

²³⁴ Arretin dışında Eleusis ve Korinth'de Anadolu'da ise Priene, Ephesos, Notion ve Tralleis'te Caius Sentius imzalı seramikler ele geçmiştir. Comfort 1938, 57; Demangel-Laumonier 1921, 385; Heberdey 1906, 168; Zahn-Wiegand-Schrader 1904, 445.

²³⁵ Wrabetz 1977, 195-197.

²³⁶ Erol 2004, 69.

²³⁷ Lund 2003, 132.

I. yüzyılın sonunda Batı Anadolu’da üretilmeye başlanan bu seramiklerin üretimleri MS II. yüzyılın ortalarına değin devam etmiştir²³⁸. Oldukça geniş bir yayılım alanına sahip olan DSB’lere Yunanistan, Anadolu, Libya, Filistin, Kıbrıs ve Samos’da rastlanır²³⁹. Bu bölgeler dışında ise Karadeniz kıyılarında az sayıda olmak üzere, Suriye, İtalya ve Afrika’da da görülmektedir²⁴⁰. DSB Grubu seramikleri diğer Terra Sigillata grubunda yer alan seramiklere göre çok daha kaliteli olarak üretilmişlerdir. Genel olarak ele alındıklarında kırmızımsı-kahverengi killeri ve parlak kırmızı tonlarında kaliteli astarları belirgindir.

6.1.3.1. DSB I Grubu

DSB I seramikleri grubun erken örnekleridir. MÖ I. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan bu seramiklerin üretimleri MS 40’lara kadar devam etmiş, MS 70’lerden itibaren ise yerlerini BII grubuna bırakmışlardır²⁴¹. Ana vatanlarının Batı Anadolu olduğu bilinen BI üretimlerinin erken örnekleri Ege Bölgesi’yle birlikte Korinth, Atina, İskenderiye, Aşağı Mısır, Güney Rusya ve Güney Polonya’da; az sayıda ise Sudan, Etiyopya ve Güney Hindistan’da görülür²⁴².

Bu grupta yer alan seramikler sert dokulu, iyi elenmiş hamura sahiptirler. DSA’lara oranla bol mikalı, gözenekli ve iyi pişmiştir. Mikanın bol olması kilin iyi yıkanmamasından kaynaklanmaktadır. Hamurları kırmızımsı-kahverengi bazen sarımsı-kahverengi tonlarındadır. Hamur renkleri Munsell Renk Kataloğuna göre 5YR 6/6 ve 2.5YR 6/6-5/8 tonları arasındadır²⁴³. Bu seramik grubunun en önemli özelliği olan ve kendilerine son derece kaliteli görünüm veren astarları ise çift daldırma tekniğinde yapılmış, sabunumsu bir parlaklığa sahip, kaygan ve pürüzsüz, kahverengimsi-turuncu tonlardadır. Astar rengi Munsell Renk Kataloğu’na göre, 2.5YR

²³⁸ Hayes 2008, 31-32; Kenrick 1985, 247.

²³⁹ Robinson 1959, 12, Lev.57, 61; Williams 1989, 18-20, no.104-110, Fig.7; Jones 1950, 186-187, no.554-55, 561, 562, Fig.196; Zahn, Wiegand ve Schrader 1904, 430-437, Fig.550-551; Waagé1933, 291-293; Waagé 1948, 38; Hellström 1965, 32-33, Lev.13, 35; Heberdey 1906, 167, no.15-16; Kenrick 1985, 245-256, Fig.45-46; Hayes 1994, 130, no.76-78, Fig.27; Crowfoot 1957, 281-257; Hayes 1991, 51-52, Fig. XX; Technau 1929, Group 3B, Fig.43, 1-2.

²⁴⁰Knipovich 1929, 12; Waagé 1948, 38; Jones 1950, 186; Pucci 1977, 19-21; Kenrick1985, 245-256, fig. 45-46.

²⁴¹ Unterkircher 1983, 176.

²⁴² Aktaş 2018, 51.

²⁴³ Gassner 1997, 129-131.

4/8-5/8 tonlarındadır²⁴⁴. Astar rengini belirleyen ve kahverengiden turuncuya giden renk tonları kilin içindeki demir yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Bu seramiklerin form gelişimleri birbirlerinin tekrarı şeklinde olduğundan formlarından çok ait oldukları coğrafi bölgenin kil yapısı ayırt edici belirgin özellik olarak göz önünde bulundurulur.

DSB I grubu kap formlarında hem çark hem de kalıp tekniği birlikte kullanılmıştır²⁴⁵. Arretin (İtalyan) seramikleriyle olan benzerlik nedeniyle kalıpla yapılmış örneklerde sert köşeli keskin hatlar ön plandadır, ancak keskin, köşeli hatların yanında yuvarlak ve yumuşak hatlı örneklerle de rastlanır²⁴⁶. Kalıp yapımı örneklerin daha fazla görüldüğü DSB I seramikleri oldukça kaliteli, DSB II örneklerine göre daha ince kenarlıdır²⁴⁷. Aynı zamanda iyi fırınladıkları için sert dokuludur. Sabunumsu bir pürüzsüzlüğe ve parlaklığa sahip BI grubu kaplarda çift daldırma çizgileri belirgindir. Tabaklar, kaseler, bardaklar ve fincanlar sevilerek kullanılmış başlıca formlardır. Hayes DSB I ve DSB II seramikleri için 80 ayrı form belirleyerek bunlardan 50 tanesini DSB I için, 30 tanesini ise DSB II için kullanmıştır²⁴⁸.

Bu seramik grubunun tamamında olmamakla birlikte sıklıkla görülen bezemelerin başında ağız kenarında görülen ruletler, kazıma çizgiler ve applike spiraller gelir. B I grubunun en önemli özelliklerinden biri ise kapların tondolarında görülen mühürlerdir. Daire ya da dörtgen formlu çerçevelerin içinde yer alan bu mühürler çoğunlukla sanatçının adını ya da atölyeyi simgeleyen markaları işaret eder. Ancak bazen de iyi dilek, tebrik ve güzel sözlerden oluşan kelimelerin olduğu örneklerle de rastlanır²⁴⁹. Tondolarda görülen diğer süslemeler arasında konsantrik dairelerle yıldız ve rozet formlu mühürler yer alır²⁵⁰. Ancak bu mühürler B II formlarında daha sık görülür²⁵¹.

Bu seramik grubunda sık görülen kap formu olan tabaklarda hem kalıp hem çark tekniği birlikte kullanılmış, içe çekik ya da dışa çekik kenarlı ağız, konik ya da küresel

²⁴⁴ Hellström 1965, 32; Gassner 1997, 129-131.

²⁴⁵ Erol 2004, 20.

²⁴⁶ Leon 1991, 99.

²⁴⁷ Hayes 1985, Tavola XI- XV.

²⁴⁸ Hayes 1985, 53- 69.

²⁴⁹ Erol 2004, 21.

²⁵⁰ Hayes 1985, 34-35; Leon 1991, 94.

²⁵¹ Erol 2004, 21.

gövde, halka kaide belirgin özellik olarak karşımıza çıkar. MÖ I. yüzyılın sonlarından MS I. yüzyılın başlarına kadar üretimleri devam etmiştir²⁵². Yine kalıp ve çark tekniğinin birlikte kullanıldığı kaselerde ise kalıpla yapılmış olanların daha keskin hatlara sahip oldukları görülür. Farklı ağız kenarına sahip kalıp yapımı kaselerin gövdeleri genellikle koniktir. Ender olarak yuvarlak hatlı olanları da kullanılmıştır. Çark yapımı olanlarda ise hem küresel gövde hem de konik gövde birlikte görülür. Düz, içe ya da dışa çekik ağızlı ve halka kaidelidirler. Üretim tarihleri ise tabaklarla çağdaş olup MÖ I. yüzyılın sonları ile MS I. yüzyılın ilk çeyreği aralığındadır²⁵³.

6.1.3.1.1. Tralleis'te Ele Geçen DSB I Grubu Seramikler

Tralleis DSB I Grubu altında incelenen malzemelerimizin genel özelliklerine bakıldığında, kilin ince elenmiş, mikalı ve katkısız olduğu, iyi fırımlandığı görülür. Mika içerikli hamur, sarımsı ya da pembemsi-turuncu zaman zaman da devetüyü-turuncu renktedir. Munsell Renk Kataloğuna göre 2,5YR 7/4 ya da 7/6 arasında değişmektedir. Çift daldırma tekniği ile yapılan astar oldukça kaliteli biçimde ve çok ince uygulanmıştır. Sabunumsu bir kayganlıkta ve parlaklıktadır. Munsell Renk Kataloğuna göre 2,5YR 5/8 veya 4/8 tonlarındadır. Tralleis'te üretilen bu seramiklerin kili olasılıkla Mesogis (Kestane) Dağı'nın yamaçlarıyla Maiandros (Menderes) Vadisi'nden elde edilmekteydi²⁵⁴. Bu sebeple burada belirttiğimiz hamur ve astar özellikleri bölgeye özgü kile ait olduğundan DSB'lerin genel renk tonları olarak düşünülmemelidir. Çoğunlukla kalıpla yapılmış BI Grubuna ait kase ve tabakların ortak özellikleri Arretin Seramikleri'nde olduğu gibi keskin hatlı, sert, sıkı dokulu ve ince kenarlı olmalarıdır. Sert köşeli profiller genellikle rulet ve çentiklerle süslenmişlerdir. Ancak Arretin Seramikleri'nde ve DSA'ların profillerinde görülen aplike süslemeler incelediğimiz Tralleis örneklerinde bulunmamaktadır. DSB I grubu içerisine dahil ettiğimiz seramikleri belirlerken dikkate aldığımız kil ve astar özelliklerinin yanı sıra Hayes tarafından oluşturulan form sınıflandırması da ön planda tutulmuştur.

5707 (**Kat.No:2**) ve 5446 (**Kat.No:3**) Envanter Numaralı tabaklar Hayes form

²⁵² Hayes 1997, 53-56; Leon 1991, 98-100, H3, H5-8, H4; Meriç 2002, 9, 49; Outschar 1996, 48, 49, Nr.129, 170-171, 177, 189-190.

²⁵³ Leon 1991, 101, H58-62, H68; Hayes 1985, 9.

²⁵⁴ Civelek 2010, 172.

16 grubunda yer almaktadır²⁵⁵. 5707 (**Kat.No:2**), 2,3 cm. yükseklikte, 13 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6), sıkı hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 6/8) parlak, sabunumsu, kaliteli astarlıdır. Astar çift daldırma tekniği ile oldukça ince uygulanmıştır. İnce ve keskin hatlı, hafif dışa çekik ağız kenarlı, geniş yayımlı, düz ve sık gövdeli, düz kaidelidir. 5707 (**Kat.No:2**) örneğinde olduğu gibi ince ve hafif dışa çekik kenarlı ağız yapıları için “boncuk ağız” ifadesi kullanılmıştır²⁵⁶. Tondoda kare çerçeve içinde iki hece şeklinde, çift sıra basılmış “POY ΦOC” damgası yer almaktadır. Özellikle BI üretimlerinde kare ya da dikdörtgen formlu çerçeve içerisinde görülen bu mühürler Tralleis ve Tralleis dışındaki atölyelerin belirlenmesinde son derece önem taşımaktadır. Zaman zaman oval formlu çerçeve ya da planta-pedis çerçevesi içinde olan örneklerini de Tralleis’te gördüğümüz mühürlü üretimlerden 44 tanesi D. Erol tarafından incelenmiş ve farklı atölyeler tespit edilmiştir²⁵⁷. Erol tarafından incelenen mühürlü üretimler aracılığıyla İtalya’dan çalışmaya getirilenlerin oluşturdukları atölyelerle birlikte, ünik formlar ve başka bölgelerde bulunmayan üretici adları sayesinde Tralleis’te yerel üretimin de yapıldığı belirlenmiştir²⁵⁸. “POY ΦOC”, Latince “*Rufus*” isimli usta adına Tralleis dışında Kırım’da rastlanmıştır²⁵⁹. Kırım’ın güneybatısındaki Geç İskit Nekropolü’nde yapılan kazılarda ele geçen seramikler arasında “POY ΦOY” damgası yer almaktadır. MS 50-75 yıllarına tarihlenen ve D. Zhuravlev tarafından ithal olduğu belirtilen bir grup DSB üretimi seramik üzerinde görülen damgalar arasında gösterilen ve genetivus halindeki “POY ΦOY” adı, dikdörtgen bir çerçeve içerisinde yer almaktadır. Öte yandan Kırım’ın başka bir bölgesinde, Kerç yarımadasında da aynı isim baskılı seramiklere rastlanmıştır²⁶⁰. Yine Kırım’ın batısında yer alan Belbek Vadisi’ndeki Geç İskit Nekropolü’nde yapılan kazılarda “POY ΦOY” damgalı DSB II üretimlerine rastlanmıştır²⁶¹. DSB üretimlerinin Karadeniz kıyılarında az sayıda yer aldığı bilinmekle birlikte, ithal olmaları nedeniyle söz konusu seramikler olasılıkla başka

²⁵⁵ Hayes 1985, 56, Tav.XII-XIII.

²⁵⁶ Leon 1991, 99.

²⁵⁷ Erol 2004, 46-63.

²⁵⁸ Erol 2004, 63-69.

²⁵⁹ Zhuravlev 2000, 151.

²⁶⁰ Kaibel 1910, 29.

²⁶¹ Zhuravlev 2010, 24, Pl.69, Fig.8.

merkezlerden buraya deniz yoluyla ulaşmış olmalıdır. “POY ΦOC” damgası Kırım dışında farklı merkezlerde yapılan araştırmalarda da görülmüş ve İtalyan usta adı olarak tanıtılmıştır²⁶². Öte yandan İtalya’da Riccio kentinde ele geçen bir seramik üzerinde “POY ΦOC” damgası yer almaktadır²⁶³. 1906 yılında R. Heberdey tarafından Ephesos’da yapılan araştırmada “P) OY (Φ) OC” damgalı seramikler bulunmuştur²⁶⁴. Yine İtalya’da Napoli Kenti’nde ele geçen seramiklerde “POY ΦOC” damgası görülmüştür²⁶⁵. Güney Galya Bölgesi’ndeki atölyelerde üretilen kaliteli terra sigillatlarıyla ünlü La Graufesenque kentinde ele geçen seramiklerde de “RVFVS” damgası olduğu görülür²⁶⁶. MS I. yüzyılda Güney Galya Bölgesi’nde atölyesi olduğu belirtilen “RVFVS” isimli usta adı ise Filistin’de Dura kentinde ve Aleksandria’da ele geçen seramikler üzerinde de yer almaktadır²⁶⁷. Öte yandan Libya’da Sabratha kentinde ele geçen bir seramik parçası üzerinde, çift sıra dikdörtgen çerçeve içerisinde “RVFION (RVF)”, “T RVFE” şeklinde yer alan benzer bir damganın ünlü bir İtalyan çömlekçisine ait olduğu belirtilmiş, aynı damga Alexandria’da bulunan bir başka seramik parçası üzerinde ise iki hece arasında palmye dalı bezemesi ile ele geçmiştir²⁶⁸. Korinth’de Güney Stoa’da bulunan ve MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenen bir tabak üzerinde ise benzer biçimde görülen “T. RVFRENIVS” adı Hayes tarafından İtalyan çömlekçi damgası olarak belirtilmiştir²⁶⁹. Galya Bölgesi atölyelerinde ele geçen seramiklerde üretici adlarının isim olarak basit şekilde damgalandığı örneklerin yanında, ismin yanına “Beni falanca yaptı” ya da “Filancanın elinden” gibi ifadeler eklenerek yapılmış örneklerde bulunmuştur. Bunlar arasında Galya Bölgesi’nde adına sık rastlanan üretici olan Rufus, seramikler üzerinde, “RUFFI MA”, “*Ruffus’un elinden*” biçiminde yer almıştır²⁷⁰. İtalya merkezli olan ancak oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmış seramiklerde görülen damga, atölyenin yaygın üretim yaptığını ve farklı merkezlerde de şubeler açmış olabileceğini düşündürmektedir.

²⁶² Comfort 1938, 30-60.

²⁶³ Kaibel 1910, 70c, Pl. VII, 7; Zahn, Wiegand ve Schrader 1904, 444.

²⁶⁴ Heberdey 1906, 173.

²⁶⁵ Kaibel 1910, 2406, 71; Iliffe 1936, 45.

²⁶⁶ Oswald ve Pryce 1966, 85, 122.

²⁶⁷ Iliffe 1936, 45.

²⁶⁸ Comfort 1982, 483-507, Pl. Reg.No.1027, Site SPW, 6.8a.

²⁶⁹ Hayes 1973, 416-470, Pl.82, Fig.18.

²⁷⁰ Bédoyère 1988, 13.

İtalyan üreticilerin Tralleis ile bağlantıları tarihsel süreç içerisindeki olaylarla da desteklenmektedir. Augustus Dönemi'nin başlarında MÖ 27 yılında yaşanan büyük deprem sonucunda diğer Batı Anadolu kentleriyle birlikte Tralleis' te büyük ölçüde zarar görerek ekonomik çöküntüye uğramıştır. Tralleisliler yaşanan felaketin ardından İmparator Augustus'dan yardım isteğinde bulunmuşlar, Augustus bu isteği geri çevirmeyerek Romalı asillerden kurulu yedi yöneticiyi Tralleis'e göndererek kentin yeniden kurulmasını sağlamıştır²⁷¹. Augustus'un ekonomik desteğiyle kentin imarına yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiş ve bu dönemde İtalya'dan çoğunluğu seramik ustalarının oluşturduğu kişiler getirilmiştir²⁷². İtalya'dan gelen seramik ustaları Tralleis'te kendi geleneklerini tanıtarak buradaki yerel ustalarla birlikte çalışmışlar, bunların yanı sıra merkezleri İtalya'da olan bazı atölyeler ise Tralleis'e şubeler açarak seramik üretmeye devam etmişlerdir. Olasılıkla bu dönemde Tralleis'te yerli ustalarla İtalyan ustaların ortak çalışmalarıyla seramik üretiminde yenilik ve çeşitlilik sağlanarak oldukça kaliteli ve farklı bir stil ortaya çıkmıştır. Örneğin "MAR CVS", SER ENI", "C. CENTIUS"²⁷³ ve "KOIP ANO (Y)" isimli İtalyan ustaların Tralleis'te şubeler açtıkları ve B grubu seramikler ürettikleri belirlenmiştir²⁷⁴. Tralleis'te²⁷⁵ ele geçen başka örneklerde de gördüğümüz gibi zaman zaman aynı kelime içinde hem Latince hem Yunanca harfler birlikte kullanılmıştır. Olasılıkla İtalyan ustalar ana dilleri olan Latince'den vaz geçmeden yaşadıkları coğrafyanın dilini, yerel halka jest niteliğinde seramikler üzerinde kullanmışlardır. Merkezi Galya Bölgesi'nde olduğu anlaşılan İtalyan ustaya ait atölyenin Tralleis'te açtığı şubede üretildiğini düşündüğümüz 5707 (**Kat.No:2**) Envanter Numaralı tabak, üzerinde yer alan "POY ΦOC" (*Latince Rufus*) isimli usta adının Tralleis'te ilk kez görülmüş olması ve burada şubesi olan yeni bir İtalyan atölyesinin belirlenmiş olması açısından önem taşıyan ünik nitelikli DSB I malzemesidir.

Diğer örneğimiz olan 5446 (**Kat.No:3**) Envanter Numaralı tabak, 2,5 cm. yükseklikte, 17 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 7/6)

²⁷¹ Tül ve Aydaş 2011, 3-19.

²⁷² Burnett 1998, 66.

²⁷³ Comfort 1938, 57; Demangel ve Laumonier 1925, 385; Heberday 1906, 168; Zahn, Wiegand ve Schrader 1904, 445

²⁷⁴ Erol 2004, 96.

²⁷⁵ Erol 2004, 62.

hamurlu, kırmızı (2,5YR 5/8), sabunumsu kayganlıkta astarlıdır. İyi fırınlanmıştır. Çift daldırma tekniğinde uygulanan astar oldukça kaliteli, ince ve pürüzsüzdür. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı, ince ve sert ağız, geniş ve yayvan, sığ gövde ile birleşmektedir. Ağız kenarı ile gövde geçişi arasında ince ve tek yiv yer almaktadır. Geniş yayımlı, düz kaidelidir. Hamur, astar ve form özellikleri ile DSB I'in temsilcilerindendir.

Hayes²⁷⁶ tarafından Augustus Dönemi'ne tarihlenen ve İtalyan Sigillatları ile DSA Grubu seramiklerinden etkilendiği belirtilen tabakların benzeri, Royal Ontario Müzesi'nde²⁷⁷ yer almaktadır. DSB I'in erken ve güzel örneklerinden birini temsil eden tabağın tondosunda 5446 (**Kat.No:3**) Envanter Numaralı örneğimize koşut biçimde didörtgen panel içinde "ARRI TINA" damgası yer almaktadır²⁷⁸. Eski Kahire'den gelen tabak MS 30-50 yıllarına tarihlenmiştir.

Benzerleri Ephesos'da²⁷⁹, Royal Ontario Müzesi'nde²⁸⁰, Atina Agorası'nda²⁸¹, Rijksmuseum'da²⁸², Olbia'da²⁸³, Sardeis'de²⁸⁴, Tralleis'te²⁸⁵ görülen tabaklar MS I. yüzyıla tarihlenmiştir. 5707 (**Kat.No:2**) ve 5446 (**Kat.No:3**) Envanter Numaralı örneklerimiz bu bilgiler ışığında MS erken I. yüzyıla tarihlenmelidir.

5807 (**Kat.No:4**) Envanter Numaralı tabak Hayes'in sınıflandırmasında Form 59'un ve aynı zamanda DSB II seramik grubunda görülen benzer formların erken örneği olarak değerlendirilmiş ve form 18 içerisinde yer almıştır²⁸⁶. 2 cm. yükseklikte, 10,3 cm. ağız çapına sahip, iyi pişirilmiş, sıkı yapılı, az mika içerikli, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 6/6) hamurlu, parlak, sabunumsu yüzeyli turuncu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Keskin ve ince kenarlı ağız, yuvarlak hatlı dış bükey bir profille geniş yayımlı sığ ve yayvan gövdeye oturmaktadır. Kaide düzdür. Tralleis'te daha önce aynı formun benzerlerinde, zaman zaman ağız kısmının yuvarlatılarak inceltildiği örnekler olduğu gibi, bazı örneklerde ağız kısmının düz bırakıldığı, kaide ile gövde geçişinin bazen

²⁷⁶ Hayes 1985, 56.

²⁷⁷ Hayes 1976, 20, n.90, Fig. 4, tav.9 (Tav. XII, 8).

²⁷⁸ Hayes 1976, 20.

²⁷⁹ Leon 1972, 508, 523, fig. 5g, (Tav. XII, 9).

²⁸⁰ Hayes 1976, 20, n.90, Fig. 4, tav.9 (Tav. XII, 8).

²⁸¹ Robinson 1959, 12, F 15, Tav.61.

²⁸² Holwerda 1936, no.520, pl. IX.

²⁸³ Knipovich 1959, Tafel I, Fig.3.

²⁸⁴ Rotroff 2018, 163, Fig.94-95.

²⁸⁵ Erol 2004, 43, Lev.24, Çiz.122.

²⁸⁶ Hayes 1985, 56, Tav. XII, 12.

yuvarlak, bazen de keskin hatlarla yapıldığı örneklerle rastlanmıştır²⁸⁷. Tipolojik olarak örneğimiz, yuvarlatılmış profil özellikleri nedeniyle Hayes form 18 içerisinde değerlendirilmiştir.

Tondoda planta-pedis ve içerisinde aşınma nedeniyle okunamayan ve olasılıkla usta ya da atölyeyi simgeleyen bir kelime yer almaktadır. Tüm sigillalarda olduğu gibi Tralleis üretimlerinde de kare, dikdörtgen ya da planta-pedis çerçeveleri içerisinde yer alan bu baskılar atölye ya da doğrudan üretimi yapan ustanın adını simgelediği gibi ustalarla birlikte çalışan özgür bırakılmış kölelerin adlarını da göstermektedir²⁸⁸. Planta-pedis formlu çerçevelerin ilk kullanımları MS 9 yılında İtalyan sigillatlarıyla başlamış, yaygın kullanım ise MS 30-40 yılları arasında gerçekleşmiştir²⁸⁹. İtalyan Sigillatları'nda sıklıkla görülen planta-pedis formlu damgalar DSB I formlarında da yaygın olarak kullanılmışlardır.

5807 (**Kat.No:4**) Envanter Numaralı örneğimizin benzerleri, Tralleis'te²⁹⁰, Ephesos Agorası'nda²⁹¹ ve Basilika'da²⁹², Pergamon'da²⁹³, Priene'de²⁹⁴, Korinth'de Güney Stoa'da²⁹⁵, Ödemiş Müzesi'nde²⁹⁶ MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Hayes'in de belirttiği şekilde örneğimiz MS I. yüzyılın ilk yarısında üretilmiş olmalıdır.

5294 (**Kat.No:5**), 5433 (**Kat.No:6**) ve 6191 (**Kat.No:7**) Envanter Numaralı kaseler Hayes sınıflandırmasında form 22 grubunda yer almaktadır²⁹⁷. 4 cm. yükseklikte, 12,8 cm. ağız çapına sahip, 5294 (**Kat.No:5**) ve 3 cm., yükseklikte, 9, 5 cm. ağız çapına sahip 5433 (**Kat.No:6**), iyi fırınlanmış, sıkı yapılı, mika içerikli, açık turuncumsu-kırmızı (10R 6/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 6/8) parlak, sabunumsu yüzeyli, kaliteli astarlıdır. Mika içerikli, turuncumsu-kırmızı hamurlu (2, 5YR 7/6), turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) parlak astarlı 5294 (**Kat.No:5**)'ün, kalın, dışa çekik kenarlı ağızı üzerinde tek sıra ince yiv yer alır. Dışa çekik ağız, dış bükey profilli

²⁸⁷ Erol 2004, 34, Çiz. 28, 31, 27, 28.

²⁸⁸ Fülle 1997, 111-155.

²⁸⁹ Anderson 1977, 46.

²⁹⁰ Erol 2004, 35, Levha 7, Çiz. 31, 32, Levha 8, Çiz. 37, Levha 9, Çiz. 41.

²⁹¹ Meriç 2003, 51, Taf. 22, K 216.

²⁹² Leon 1991, 100, Taf. 119-H18.

²⁹³ Schäfer 1962, 777, c. 787, n.9, fig.1.9.

²⁹⁴ Zahn, Wiegand ve Schrader 1904, 431, n.116-119, fig. 550.

²⁹⁵ Hayes 1973, 454, Pl.87, Fig.151.

²⁹⁶ Erol 2022, 46-47, Kat.No:1-2.

²⁹⁷ Hayes1985, 57, Tav. XII, 16.

yarı küresel gövde ile birleşmektedir. Kaide koniktir. Tondoda iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan damga bulunmaktadır. 5433 (**Kat. No: 6**), 5294 (**Kat.No:5**)’e koşut, kalın dışa çekik ağız kenarlı, dış bükey profilli, yarı küresel gövdelidir. Dış bükey ağız kenarı ile gövde başlangıcında ince birer yiv bulunmaktadır. Konik kaidelidir. Tondoda ise stilize palmet formu damga yer alıyor. Palmet formu damgalar Tralleis’te DSB I ve DSB II üretimlerinde sıklıkla kullanılmıştır. İki farklı biçimde görülen palmet formu damgalar, ortadaki gövde sapından yarım volüt biçiminde çıkıp en alttaki tam volüt biçimli yapraklarla birleşen örnekler ile, taç yaprakları ve gövde sapı düz çizgi halinde olan örneklerden oluşmaktadır²⁹⁸. 5433 (**Kat.No:6**) üzerindeki damga, ortadaki gövdeden bağımsız olarak çıkıp, altta tam volüt şeklinde betimlenmiş, ilk gruba dahil örneklerdendir. DSB I grubunda görülen palmet formu damgalar DSB II grubundakilere göre daha az sayıda ancak daha kaliteli şekilde yapılmışlardır.

3 cm. yükseklikte, 9 cm. ağız çapına sahip 6191 (**Kat.No:7**) ise hamur ve astar özellikleriyle 5294 (**Kat.No:5**) ve 5433 (**Kat.No:6**)’den farklı olarak, sıkı yapılı, mika içerikli, kırmızımsı-gri (2, 5YR 6/1) hamurlu, koyu kırmızımsı-siyaha yakın koyu gri (2, 5YR 4/1) astarlıdır. Tralleis’te yapılan kazılarda DSB üretimleri arasında az sayıda siyah astarlı örnek ele geçmiştir. Siyah astarlı örneklerin ele geçmiş olması DSB grubunda üretilen seramiklerin yalnızca kırmızı astarlı olmadıklarını zaman zaman siyah astarlı olarak da üretildiklerini göstermeleri açısından önemlidir²⁹⁹. Ağız kenarı 5294 (**Kat. No: 5**) ve 5433 (**Kat. No: 6**)’e oranla daha ince ve keskin hatlı, dışa çekiktir. Ağız kenarı üzerinde üç adet ince yiv yer alıyor. Keskin hatlı ağız, dış bükey profilli yarı küresel gövde ile birleşmektedir. Gövde üzerinde birbirlerine paralel, stilize çizgisel hatlarla oluşturulmuş süslemeler yer alıyor. Konik kaidelidir.

Hayes tarafından form 22³⁰⁰ grubunda gösterilen bu kaseler yaygın olmayan örneklerdendir. Dışa dönük kenarlı ve yivlerle oluşturulmuş ağız yapısı, dış bükey bir kavis oluşturan ince duvarlı gövdeye karşın oldukça ağır ve kalın kaide yapılarıyla üç örneğimiz ender ve az sayıda ele geçen kaselerdendir. Benzer örneği Korinth’de³⁰¹ bulunan kaselerimizin ağız ve gövde profilleri açısından benzerleri Tralleis’te ele

²⁹⁸ Erol 2004, 81, Lev. 119, 120, 121, Çiz. 537, 538, 540, 543.

²⁹⁹ Civelek 2008, 57-62; Makinist 2019, 23; Lund 2003, 125.

³⁰⁰ Hayes 1985, 57, Tav. XII, 16.

³⁰¹ Hayes1973, 454, Lev.86, 141.

geçmiş, dışa taşkın ağız profilli bu kaseler gövde yapılarına bakılmaksızın aynı grup içerisinde değerlendirilmiştir³⁰². Patara'da³⁰³ bulunan ve kaidesi ele geçmeyen, form 22 grubunda değerlendirilen örnek ise MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir. Tipolojik açıdan ele alındığında çeşitli bilim insanları tarafından Doğu Sigillata Grubu içerisinde, DSA, DSB I ve DSB II üretimleri dahilinde değerlendirilen 5294 (**Kat.No:5**), 5433 (**Kat.No:6**) ve 6191 (**Kat.No:7**) Envanter Numaralı örneklerimizin benzerleri Ephesos'da³⁰⁴, Pergamon'da³⁰⁵, Samaria'da da³⁰⁶ ele geçmiştir. Magnesia'da Artemis Kutsal Alanı Güney Stoa'da ele geçen ve form 22 dahilinde incelenen kase parçası DSB I'in erken örnekleri arasında gösterilmiş ve MÖ I. yüzyılın sonu ile MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir³⁰⁷. Metropolis'de ele geçen benzer bir form ise MÖ II. yüzyıla tarihlenmiştir³⁰⁸. Hayes tarafından Augustus Dönemi'ne tarihlenen ve DSB I grubunun az sayıda ele geçen farklı üretimleri arasında yer alan form 22 örneklerimiz MS I. yüzyılın başlarında üretilmiş olmalıdır.

5462 (**Kat.No:8**) Envanter Numaralı yarı küresel formlu kase Hayes sınıflandırmasında form 35 grubunda yer almaktadır³⁰⁹. Hayes, form 35'i, DSB II grubunda yer alan form 76'nın erken örneği olarak gösterir ve çok yaygın bir form olmadığını söyler³¹⁰. 4,5 cm. yükseklikte, 14 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, oldukça sıkı ve iyi fırınlanmış, kahverengimsi-kırmızı (10R 5/8), kaliteli, sabunumsu parlaklıkta astarlıdır. Astar çift daldırma tekniğinde, ince ve pürüzsüz uygulanmıştır. İnce ve keskin kenarlı, hafif dışa çekik ağız, ince ve tek sıra yivle gövdeye bağlanmaktadır. Hafif yuvarlatılmış profilli, yayvan ve derin gövde, iki adet helezonik daireden oluşan düz kaideye oturmaktadır. Tondoda etrafı çift sıra halka ile sınırlandırılmış ve bu halkanın içindeki, dikey, stilize su damlacıklarından oluşan kabartma süslemelerle bezeli kalın daire içinde rozet formlu damga yer alıyor. Tralleis'te ele geçen ve tondosunda çift sıra halka içinde rozet damga

³⁰² Erol 2004, 40, 41-51, Lev. 19, 20, 35, Çiz. 94, 98, 178.

³⁰³ Uygun 2011, 55, Lev. 26, 381.

³⁰⁴ Meriç 2003, 54, Taf. 24, K 283; Leon 1991, 99, Taf. 118-H7.

³⁰⁵ Meyer-Schlichtman 1988, 80, Taf. 9-B 8.

³⁰⁶ Kenyon 1957, 176, Fig.83-15.

³⁰⁷ Eliüşük 2021, 19, Lev.1, Kat. No:4.

³⁰⁸ Güngör 2005, Lev.12, Kat.No.60.

³⁰⁹ Hayes 1985, 60, Tav.XIII.

³¹⁰ Hayes 1985, 60.

bulunan yakın benzeri bir bezemenin yer aldığı küresel formlu kase³¹¹ Korinth'de³¹² DSB II grubuna geçiş formu olarak değerlendirilmiştir. Kalıp tekniği ile seramiklerin tondolarına yapılan rozet ve palmet baskıları DSB II grubunda daha fazla görülmekle birlikte DSB I grubunda görülen erken örnekler daha özenli yapılmışlardır. Taç yapraklarından oluşan bu rozetler bir merkeze bağlanırken bazen merkezle birleşmezler³¹³. Aynı zamanda rozet bezemeleri onu yapan atölyenin tarzını da yansıttığı için bölgesel farklılıklar gösterir.

Hayes'in belirttiği biçimde yaygın olmayan Form 35'in benzerleri Ephesos'da³¹⁴, Aizanoi'de³¹⁵, Olbia'da³¹⁶, Korinth'de³¹⁷, Atina Agorası'nda³¹⁸ MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. Bernzer örneklerle bakılarak 5462 (**Kat.No:8**) Envanter Numaralı kasenin MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS I. yüzyılın ortalarında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

5830 (**Kat.No:9**) Envanter Numaralı bardak, Hayes Form 40'ın tek temsilcisi olarak DSB I grubunun en kaliteli örneklerindendir³¹⁹. Aynı zamanda İtalyan (Arretin) Seramikleri'ni taklit eden DSB I Grubuna ait kaliteli bir formdur. 10,1 cm. yükseklikte, 11,9 cm. ağız çapına sahip, az mikalı, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6), sert ve sıkı hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8), parlak, pürüzsüz ve sabunumsu kayganlıkta astara sahiptir. Oldukça iyi fırınlanmıştır. Çift daldırma tekniğinde sürülen astar son derece ince uygulanmıştır. Çok ince, keskin kenarlı bir yapıya sahiptir. Silindirik gövde, etrafı kabartma halkalarla çevrili düz kaide ile sonlanmaktadır. Gövde üzerinde ise birbirleriyle aralıklı iki sıra halinde yiv bezemeleri görülmektedir. Silindirik gövde yapısı ve düz kaidesiyle Arretin Seramikleri içerisinde Haltern sınıflandırmasında form 16 ile³²⁰, Conspectus sınıflandırmasında ise form 50 ile benzerlik göstermektedir³²¹. Metal kaplardan esinlenilerek yapıldığı bilinen ve İtalyan Seramikleri'nde de görülen,

³¹¹ Erol 2004, 57, Levha 59, Çiz.279.

³¹² Hayes 1973, 454, Pl.87, Nr.155.

³¹³ Erol 2004, 63.

³¹⁴ Heberdey 1906, 172, n.39, 174, n.61.

³¹⁵ Ateş 2002, 326, 327, Abb2/9.

³¹⁶ Knipovich 1929, Tafel I, Fig.9.

³¹⁷ Hayes 1973, 454, 455, Pl.87, Fig.154.

³¹⁸ Hayes 2008, Fig.13, 399, P4496.

³¹⁹ Hayes 1985, 61, Tav. XIII, 11.

³²⁰ Hayes 1985, 61.

³²¹ Ettlinger 1990, 138, Tafel 44, 50.3.1.

kaidelerde yer alan kabartma halkalar Hayes form 40 grubunda oldukça yaygındır ³²².

Benzerleri Korinth'de³²³, Atina Agorasında³²⁴, Antiokheia'da³²⁵, Ephesos'da³²⁶, Priene'de³²⁷ ve Aizanoi'de³²⁸ MS erken I. yüzyıla tarihlenmiştir. Tralleis'te üretildiğini düşündüğümüz 5830 (**Kat.No:9**), benzer örnekler ışığında MS erken I. yüzyıla tarihlenebilir.

6.1.3.2. DSB II Grubu

Grubun geç üretimleri olan ve form çeşitliliği açısından ele alındığında daha çok DSB I'in tekrarı ve metal kapların taklitleri durumunda olan DSB II seramiklerinin erken örnekleri MS 30'larda görülmeye başlar. MS I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın başlarında yaygın olarak görülen DSB II seramikleri MS 200'lere gelindiğinde ortadan kaybolur³²⁹. DSB I seramikleri İtalyan (Arretin) Seramikleri'nin taklitleri olarak üretilmişler, DSB II'ler ise İtalyan Sigillataları'nı taklit etmekle birlikte direk olarak metal kaplardan türemişlerdir³³⁰. DSB II seramikleri DSB I'in kalitesinden oldukça uzak kaba bir işçilikle üretilmişlerdir³³¹. DSB I'in sıkı dokulu, sert yapısı DSB II'de görülmez. DSB I'de görülen çift daldırma izleri kaybolur. Ancak çok nadir de olsa çift daldırma tekniğinde yapılmış örneklerle rastlanır³³². Hamur yoğun mika içerdiği için kil oldukça yumuşaktır ve yüzey pul pul dökülmeye yatkındır. Hamur rengi DSB I örneklerine göre daha açık, pembemsi-kahverengidir. Munsell renk kataloğuna göre 7, 5YR 8/6 tonundadır³³³. Astar DSB I örneklerine oranla çok daha kalın uygulanmıştır. Astar fırça ile sürüldüğü için yüzeyde çoğunlukla fırça izler görülebilmektedir³³⁴. İyi pişirilmeyen ve içindeki katkı maddeleri yoğun olan seramiklerin yüzeyleri kalın bir

³²² Hayes 2008, 37, Figure 11, 290 (P. 31983).

³²³ Hayes 1973, 455, n.159, Lev. 87 (tav. XIII, 11).

³²⁴ Robinson 1959, 47, nota 6, tav. 43; Hayes 2008, Fig.11, 290, P31983.

³²⁵ Waage 1948, 38, tav. VI, S 5.

³²⁶ Heberdey 1906, 174, n.64; Leon1972-75, 495; Zabehlicky-Scheffenecker 1996, 268, Abb.9, Fig.5, 6, 7.

³²⁷ Zahn, Wiegand ve Schrader1904, 434, n.137, fig.550, 552.

³²⁸ Ateş 2001, 2002, 331-332, 22-23, Abb 4.

³²⁹ Hayes 2008, 31-32; Kenrick 1985, 247.

³³⁰ Hayes 2008, 6-37.

³³¹ Hayes 1973, 453.

³³² Kenrick 1985, 245; Hayes 1973, 452.

³³³ Hayes1973, 453.

³³⁴ Kenrick 1985, 245; Hayes, 1973, 453.

tabaka görünümündedir. Astar rengi DSB I seramiklerine göre daha koyu turuncu-kırmızı, Munsell Renk Kataloğu'na göre 2.5YR 6-5- 4/8, 5YR 6/6 tonlarındadır³³⁵. Astar parlak olmakla birlikte DSB I üretimlerindeki sabunumsu parlaklıktan oldukça uzaktır.

Form çeşitliliği açısından ele alındıklarında DSB II seramikleri DSB I'e göre daha az çeşitlilikte ve genellikle DSB I'in tekrarı şeklindedir ama onların kalitesinde değildir³³⁶. Üretimde kalıp ve çark tekniği birlikte kullanılmıştır. Seramiklerin formlarında ise belirgin bir büyüme görülür³³⁷. Tabak, kase ve fincanlar başlıca kap formları olarak devam eder. Ancak özellikle ağız çaplarında ve gövdede büyüme, pişirilme ve astarlamadan kaynaklı daha özensiz bir işçilik gözlemlenir. DSB I formlarında görülen keskin profillerin yerini daha yumuşak ve yuvarlak hatlar almıştır. Ağız kenarları içe ya da dışa dönük, bazen düz, gövdeler konik ya da küresel formdadır. Kaideler ise daha basit ve alçak, halka kaide şeklindedir. DSB I formlarında olduğu gibi dış yüzeyde yine rulet bezemeleriyle birlikte zaman zaman gövde üzerinde spiral bezemeleri görülür. Bazı örneklerde metal kap formlarından esinlenilerek yapılan applike kulplar yer alır. Kapların tondolarında ise konsantrik daireler, yıldız ve rozet formu mühürler BI'lere oranla daha sıklıkla görülür³³⁸. En yaygın kap formları kalıpla yapılan sıg tabaklar ve çan biçimli kaselerdir³³⁹. DSB II seramiklerinin yayılım alanları DSB I'lere oranla daha geniştir. Yunanistan, Güney İtalya, Adriyatik Sahilleri, Kıbrıs ve Mısır'a kadar yayılmışlardır³⁴⁰.

6.1.3.2.1. Tralleis'te Ele Geçen DSB II Grubu Seramikler

Tralleis'te ele geçen ve DSB II grubunda yer alan seramiklerin genel özelliklerine bakıldığında DSB I örneklerine göre daha katkılı ve kaba bir hamur yapısına sahip oldukları görülür. Hamur yapısındaki mika oranı daha fazla, pişirilme kalitesi ise daha düşüktür. DSB I seramiklerinde görülen iyi pişirilmiş, sert yapılı

³³⁵ Hellström 1965, 32; Gassner 1997, 127, 128.

³³⁶ Leon 1991, 100.

³³⁷ Gassner 1997, 127.

³³⁸ Hayes 2008, 34, 35; Leon 1991, 94.

³³⁹ Meriç 2002, 53; Kenrick 1985, 249; Hayes 2008, 64.

³⁴⁰ Kenrick 1985, 247.

seramikler yerlerini yumuşak yapıda ve daha özensiz pişirilmiş formlara bırakmışlardır. DSB II formlarında artık kenar profilleri kalınlaşmış, ince ve keskin açılı profiller yerine kalın ve yuvarlak hatlı profiller görülmeye başlanmış, formlar büyümüştür. Hamur pembembi-kahverengi ile turuncu-kahverengi tonlarında, Munsell Renk Kataloğu'na göre 2,5YR 5/8 ile 7,5YR 8/6 arasında değişmektedir. Turuncumsu-kırmızı renkli astar Munsell Renk Kataloğu'na göre 2,5YR 4/8 ve 5YR 7/6 tonlarındadır. Tralleis'te üretilen DSB II seramik grubunda az sayıda olmakla birlikte koyu grimsi-siyah mat ve parlak astarlı örneklerle de rastlanmıştır. Bu örnekler Munsell Renk Kataloğu'na göre 2, 5YR 3/1 ile 2,5YR 4/1 ve 5Y 3/1 tonları arasındadır. Zaman zaman çift daldırma tekniğinin de uygulanmış olmasına karşın astar kalitesinde DSB I örneklerine oranla düşüş görülmektedir. DSB I'de görülen kaliteli sabunumsu parlaklık kaybolmuş, daha koyu kahverengi-kırmızı mat astar, çoğunlukla fırça ile kalın olarak uygulanmıştır. Astar kalın bir hat olarak uygulandığı için hem yamalı bir görüntü oluşmasına sebep olmuş hem de zamanla seramiklerin yüzeyinde pul pul dökülmeler oluşmuştur. DSB I formlarındaki çeşitlilik kaybolmuş, kap formlarına yenileri eklenmemiş, DSB I'in tekrarı niteliğinde daha kaba ve daha büyük boyutta üretimleri devam eden tabak ve kaselerin tondolarında yer alan damgalar görülmeye devam etmiştir.

5447 (**Kat.No:10**) ve 5471 (**Kat.No:11**) Envanter Numaralı tabaklar Hayes sınıflandırmasında form 53 grubunda yer almaktadır³⁴¹. Yükseklikleri 5 cm., ağız çapları 18,5 - 20 cm. arasında değişen her iki örneğimiz, mikalı pembemsi (7 5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Kalın, hafif içe dönük kenarlı ağızlı, basık yayvan gövdeli, halka kaideli tabakların tondolarında stilize yaprak formu damga yer alır. Kalın, içe dönük ağız kenarlı, yuvarlak hatlı, dış bükey profilli gövdeye sahip, alçak halka kaideli tabak formu, Hayes tarafından DSB I grubu içerisinde değerlendirilen form 14'ün³⁴² gelişmiş örneğidir. Form 14, Form 53'ün prototipi olarak tanıtılmıştır. Birbirlerine çok benzeyen her iki forma bakıldığında, form 14'ün daha ince kenarlı ve daha sığ olduğu görülür. Form 14'ün kaidesinin ise form 53'e göre daha alçak olması belirgin bir fark olarak göze çarpar. Diğer tabak formlarında olduğu gibi

³⁴¹ Hayes 1985, 62, Tav.XIII, 16.

³⁴² Hayes 1985, 56, Tav.XII, 6.

yaygın olarak kullanılan form 53'ün benzer örnekleri, ufak tefek değişikliklerle DSC³⁴³ Grubu ile Sagalassos Kırmızı Astarlı Seramik Gruplarında³⁴⁴da kullanılmıştır.

DSB grubu seramiklerinin Samian Ware olarak adlandırıldığı dönemde form 53 Antiokheia'da³⁴⁵ ve Tarsus'da³⁴⁶ aynı başlık altında incelenmişlerdir. Benzerleri Metropolis'de³⁴⁷, Tralleis'te³⁴⁸, Knossos'da³⁴⁹, Patara'da³⁵⁰ ve Ephesos'da³⁵¹ MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir. Bu bilgiler ışığında 5447 (**Kat.No:10**) ve 5471 (**Kat.No:11**) MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenebilir.

5067 (**Kat.No:12**), 5278 (**Kat.No:13**), 5280 (**Kat.No:14**), 5305 (**Kat.No: 15**), 5325 (**Kat.No:16**), 5880 (**Kat.No:17**), 5304 (**Kat.No:18**),5329 (**Kat.No:19**), Envanter Numaralı tabaklar Hayes sınıflandırmasında form 58 grubunda yer almaktadır³⁵². Yükseklikleri 2,5 cm. ile 3 cm., ağız çapları 11 cm. ile 14,6 cm. arasında değişen ölçülerdeki tabaklar, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6), kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R5/8 - 2,5YR 5/8) astarlıdır. DSB II formları arasında sık rastlanan form 58'in erken örneklerinde ağız kenarı daha ince yapılmış, omuzda yer alan rulet bezemesi ve tondoda görülen damgalar daha özenli işlenmişlerdir. İnce kenarlı ağız, keskin bir profille belirginleştirilmiş omuz ve omuzu destekleyen yivlerle kaideye doğru daralan yayvan ve sığ gövde, alçak halka kaide formun genel özellikleridir. Erken örneklerde ağız kenarında ve omuzda rulet bezemeleri ile tondoda palmet, yıldız ve yaprak formlu mühürler yer alır. Bu mühürler çoğunlukla çift yivle ile oluşturulmuş daire motiflerinin ortalarında bulunur. Geç örneklerde ise omuzda yer alan rulet bezemelerinin daha özensiz yapıldığı görülür³⁵³. Form 58 içerisinde incelediğimiz tabaklar az mika ve kireç içerikli pembemsi ve bazen turuncumsu-kırmızı hamurlu, parlak kırmızı astarlıdır. Genel olarak çift daldırma tekniği ile uygulanan astar DSB I örneklerine oranla kaliteden oldukça uzaktır.

³⁴³ Hayes 1985, 75-76, Tav.XVII, 1.

³⁴⁴ Poblome 1999, 308, Fig.51, 8-9.

³⁴⁵ Waage 1948, 38, Pl.VI, S2.

³⁴⁶ Jones 1950, 253, Fig.147, 555, Fig.197, 555.

³⁴⁷ Yıldız 2021, 401-402, Kat.No:13-14, Fig.17.1-2.

³⁴⁸ Erol 2004, 71-72, Lev.92, 433.

³⁴⁹ Sackett 1992, 157, Pl.156, 9.

³⁵⁰ Uygun 2011, 66, 231, Lev.29, 434.

³⁵¹ Ladstätter ve Hannah 2020, 25-26, 38, Taf.2, K14.

³⁵² Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3.

³⁵³ Hayes 1985, 63.

İncelediğimiz dokuz adet seramik malzemenin tondolarında yer alan çift yivle oluşturulan daire içerisindeki mühürler ve ağız kenarı ile omuzda bulunan rulet bezemeleri ortak özellik olarak göze çarpmaktadır. 5067 (**Kat.No:12**) ve 5304 (**Kat.No:18**)'ün tondosunda yıldız formlu rozet, 5329 (**Kat.No:19**)'un tondosunda palmet, 5880 (**Kat.No:17**)'in tondosunda ise yaprak formlu damga yer alıyor. 5278 (**Kat.No:13**), 5280 (**Kat.No:14**), 5305 (**Kat.No:15**) ve 5325 (**Kat.No:16**)'nın tondosunda çift sıra yivle oluşturulmuş dairelerin içinde yıpranma nedeniyle niteliği anlaşılamayan çeşitli damgalar bulunmaktadır. 5067 (**Kat.No:12**) ve 5278 (**Kat.No: 13**) Envanter Numaralı tabakların ağız kenarlarıyla omuz profilleri sade bırakılmış, rulet bezemesi kullanılmamıştır.

5067 (**Kat.No:12**), 5278 (**Kat.No:13**), 5280 (**Kat.No:14**), 5305 (**Kat.No: 15**), 5325 (**Kat.No:16**) ve 5880 (**Kat.No:17**) ince kenarlı ağız yapıları, özenli rulet bezemeleri ve astar yapılarıyla grubun erken örneklerini oluşturmaktadır. 5304 (**Kat.No:18**) ve 5329 (**Kat.No:19**) ise daha kalın kenarlı ağız yapıları, rulet bezemelerindeki özensiz görünüm ve kalitesiz astarlarıyla daha geç örneklerdir. Oldukça yaygın örnekleri oluşturan 5067 (**Kat.No:12**), 5278 (**Kat. No: 13**), 5280 (**Kat. No: 14**), 5305 (**Kat. No: 15**), 5325 (**Kat. No: 16**) ve 5880 (**Kat.No:17**)'nin benzerleri Magnesia'da, Artemis Kutsal Alanı Güney Stoa'da³⁵⁴, Gymnasium'da³⁵⁵ ve Theatron'da³⁵⁶, Tralleis'te³⁵⁷, Atina Agorası'nda³⁵⁸, Iasos'da³⁵⁹, Labraunda'da³⁶⁰, Stobi'de³⁶¹, Assos'da³⁶², Samos'da³⁶³, Knossos'da³⁶⁴, Ephesos'da³⁶⁵, Berenike'de³⁶⁶, Troia'da³⁶⁷, Teos'da³⁶⁸ MS I. yüzyılın ikinci yarısına, daha geç olan 5304 (**Kat.No:18**) ve 5329

³⁵⁴ Eliüşük 2021, 21-27, Kat. No: 10-11, 36-37, Lev.2-3.

³⁵⁵ Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7.

³⁵⁶ Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21.

³⁵⁷ Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev. 1-5.

³⁵⁸ Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hayes 2008, 151-152, Fig.11, 303-315.

³⁵⁹ Gasperetti 2003, 141-163, Lev.XC, 3.

³⁶⁰ Hellström 1965, 68, Lev.35, 210.

³⁶¹ Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306.

³⁶² Zelle 1997, 49, Fig.9, 71, 73.

³⁶³ Unterkircher 1983, Fig.3.

³⁶⁴ Sackett 1992, 221, Lev. 166, F2.10a.

³⁶⁵ Beyll 1993, 26, Lev. 3, 35-39; Meriç 2002, 61-62, Lev.24, K243-252; Ladstätter 2005, 185, F, g.4, 28-30; Ladstätter ve Liedl 2020, 39, Lev.2, K17-21; Ladstätter 2008, 102-104, Lev. 276-277, TS 26-41.

³⁶⁶ Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2.

³⁶⁷ Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11.

³⁶⁸ Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

(**Kat.No:19**) ise MS 75-125 arasına tarihlenmiştir. Benzer örneklerle bakılarak 5067 (**Kat.No:12**), 5278 (**Kat.No:13**), 5280 (**Kat.No:14**), 5305 (**Kat.No:15**), 5325 (**Kat.No:16**), 5880 (**Kat.No:17**) MS I. yüzyılın ikinci yarısına, daha geç örneklerin temsilcileri olan 5304 (**Kat.No:18**) ve 5329 (**Kat.No:19**) MS 75-125 arasına tarihlenebilir.

5951 (**Kat.No:20**) Envanter Numaralı tabak Hayes'in sınıflandırmasında Form 18'in geç örneği olarak değerlendirilmiş ve form 59 içerisinde yer almıştır³⁶⁹. 4 cm. yükseklikte, 24 cm. ağız çapına sahip, az mika içerikli, turuncumsu-kırmızı (5YR 7/4) hamurlu, parlak, turuncu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Yüzeyde pişirilmeden kaynaklanan gevşek bir yapı ve astarda dökülmeler görülmektedir. Keskin ve ince kenarlı ağız, yuvarlak hatlı dış bükey profil yaparak, geniş yayımlı sığ ve yayvan gövde ile birleşmektedir. Kaide düzdür. Tralleis'te daha önce aynı formun benzerlerinde zaman zaman ağız kısmının yuvarlatılarak inceltildiği örnekler olduğu gibi bazı örneklerde ağız kısmının düz bırakıldığı, kaide ile gövde geçişinin bazen yuvarlak bazen de keskin hatlarla yapıldığı örneklerle rastlanmıştır³⁷⁰. Tipolojik olarak örneğimiz yuvarlatılmış profil özellikleri nedeniyle Hayes form 18 ile benzerlik göstermesine karşın iyi fırınlanmamış hamur yapısı ve kalitesiz, yer yer kabuk şeklinde dökülmüş astarı nedeniyle Hayes form 59 grubuna dahil edilmiştir.

Hayes tarafından yaygın olmayan formlar arasında gösterilen 5951 (**Kat.No:20**) örneğimizin benzerleri, Tralleis'te³⁷¹, Ephesos'da³⁷², Korinth'de³⁷³ Miletos'da³⁷⁴, Tarsus'da³⁷⁵, Magnesia'da³⁷⁶, Metropolis'te³⁷⁷ MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. 5951 (**Kat.No:20**), benzer örneklerle koşut olasılıkla MS I. yüzyılın ortalarında Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

5060 (**Kat.No:21**), 5720 (**Kat.No:22**), 5817 (**Kat.No:23**), 5326 (**Kat.No:24**), 5719 (**Kat.No:25**) ve 5815 (**Kat.No:26**) Envanter Numaralı tabaklar Hayes

³⁶⁹ Hayes 1985, 63, Tav. XIV, 4.

³⁷⁰ Erol 2004, 34, Çiz. 28, 31, 27, 28.

³⁷¹ Civelek 2010, 176, Plaka 1, H.F 59.

³⁷² Leon 1991, 105, Taf.159-161; Outschar 1996, 50, Lev.6/137.

³⁷³ Hayes 1973, 454, Lev.87/151.

³⁷⁴ Pülz 1987, 36, 40, fig.7/8-9.

³⁷⁵ Jones 1950, 253-254, Fig. 196, 562-563.

³⁷⁶ Vapur 2011, 152, Çiz. 2, 22.

³⁷⁷ Güngör 2005, Lev.20, Kat.No.99.

sınıflandırmasında form 60 içerisinde yer almaktadır³⁷⁸. Yükseklikler 2,5cm ile 5 cm., ağız çapları 14,7 cm. ile 26 cm. arasında değişen ölçülerdeki tabaklar, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) ve pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) parlak astarlıdır. Form 60'ı oluşturan kalın, içe dönük ağız kenarlı tabak formu, dışa sarkan bir profille konik gövdeye oturmaktadır. Hayes bu tabakları kenar profillerine ve kalınlıklarına göre iki alt grupta incelemiş, çift yiv ile kenarın gövdeden ayrıldığı ve kenar kalınlığının az olduğu tabakları A grubuna dahil etmiş, DSB I grubundaki form 19 ile ilişkilendirerek MS 60'a tarihlemiştir. Kenar kalınlığının daha fazla olduğu ve B grubuna dahil ettiği örneklerin ise daha yaygın olduğunu belirterek MS 150 yılına tarihlemiştir³⁷⁹. Ancak yaygın görülen ve uzun bir zaman aralığı içerisinde kullanılan form 60'a ait üretimlerin kenar kalınlığının incelenerek, dışa sarkan profilin daha düz yapıldığı ve oldukça geniş ağız çapına sahip örneklerin MS III. yüzyılın ortalarına değin kullanıldığı bilinmektedir³⁸⁰. Form 60 grubuna dahil ettiğimiz, mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamurlu tabaklarda çift daldırma tekniği ile uygulanan kırmızı, parlak astarın bütün örneklerde aynı kalitede yapılmadığı, bazı örneklerde oldukça özensiz olduğu görülmektedir. İncelediğimiz altı örneğin tamamının tondolarında yedili, beşli, dördü, üçlü ve ikili yivlerden oluşan daire süslemeleri yer almaktadır. Tondosunda damga ile temsil edilen tek örnek ise 5060 (**Kat.No:21**)'dır. Tondoda yedi sıra yivle oluşturulmuş daire içerisinde yıldız formu rozet yer almaktadır. İncelediğimiz tabaklar kenar kalınlığının daha fazla olduğu B grubu içerisinde yer almaktadır.

Form 60'ın en yaygın olarak ele geçtiği merkezler Ephesos ve Tralleis'tir³⁸¹. A grubu içerisinde değerlendirilen erken örnekler Ephesos'un farklı alanlarında; Meryem Ana Kilisesi'nde³⁸², Tetragonos Agorası Güney Kapısı'nda³⁸³, 2 Numaralı Yamaç Ev'de³⁸⁴, Devlet Agorası Kuyu Buluntuları³⁸⁵ arasında rastlanmıştır. İncelediğimiz

³⁷⁸ Hayes1985, 64, Tav. XIV, 5-8.

³⁷⁹ Hayes 1985, 64.

³⁸⁰ Gassner 1997, 127; Erol 2004, 77; Hayes 2008, 39; Vapur 2013, 644.

³⁸¹ Özdilek 2018, 644-645.

³⁸² Beyll 1993, 26, Taf. 3/40-41.

³⁸³ Gassner 1997, 132, Taf. 43/507.

³⁸⁴ Ladstätter 2000, 100 abb. 6/2; Ladstätter ve Liedl 2020, 40Taf.3/K29.

³⁸⁵ Meriç 2002, 53-54, 62 Taf.25/K260.

örneklerle yakın benzerlik içerisinde olan ve Tralleis'te ele geçen tabaklar ise D. Erol tarafından form özelliklerine göre ikiye ayrılmış, kenar profilleri dikkate alınarak beş alt grupta incelenmiş, geniş ağızlı ve derin tabaklar Ephesos örnekleri dikkate alınarak MS 150-250 arasına tarihlenmiştir³⁸⁶. Ephesos dışında formun erken örneklerine Atina Agorası'nda³⁸⁷, Magnesia'da³⁸⁸, Andriake'de³⁸⁹, Assos'da³⁹⁰, Didyma'da³⁹¹, Samos'da³⁹², Patara'da³⁹³, Aizanoi'de³⁹⁴, Korinth'de³⁹⁵ ve Parion'da³⁹⁶ ele geçmiştir.

5060 (**Kat.No:21**)'ın benzerleri Tralleis'te³⁹⁷, Metropolis'de³⁹⁸, Berenike'de³⁹⁹, Atina Agorası'nda⁴⁰⁰, Isthmia'da⁴⁰¹, Paphos'da⁴⁰², Ephesos'da⁴⁰³, Elaiussa Sebaste'de⁴⁰⁴, Stobi'de⁴⁰⁵, Anemurium'da⁴⁰⁶, Antandros'da⁴⁰⁷, Mastaura'da⁴⁰⁸ MS II. yüzyılın ilk yarsına tarihlenmiştir. Hayes form 60 grubunda değerlendirilen diğer örneklerle birlikte tipolojik açıdan küçük farklılıklar içeren, gövde ile kaide geçişinde tek yiv yer alan 5720 (**Kat.No:22**) ile omuzdaki kalın profilin daha sarkık olduğu ve 5817 (**Kat.No:23**)'nin benzerleri ise Ephesos'da Tetragonos Agorası'nda⁴⁰⁹,

³⁸⁶ Erol 2004, 75-76, Lev.95-107, Çiz. 448-490.

³⁸⁷ Robinson 1959, 25 Pl.61 G25; Hayes 1985, 64, Tav. XIV.6.

³⁸⁸ Vapur 2001, 20-23, 25-26, Çiz. 2, 9; 2013, s.644, 652, Çiz.1.12; Eliüşük 2021, 21-22, Kat. No:12.

³⁸⁹ Özdilek 2018, 645, Kat. No: K4-K5, Fig.8-9.

³⁹⁰ Zelle 1997, 50-51, abb.9.86.

³⁹¹ Wintermeyer 2004, 145-146, abb. 1426 Typ Sch 4a.2.

³⁹² Unterkircher 1983, 173-214, 184 abb. 3.12.12.

³⁹³ Uygun 2011, 68-69, 233, Lev. 30, 452.

³⁹⁴ Ateş 2001, 319-332, 328 Taf. 2.11; Ateş 2015, 25-26, 118 Taf. 46. 258-259.

³⁹⁵ Hayes 1973, 452-454, Pl. 87-152.

³⁹⁶ Ergürer 2012, 100, Kat.No:188, Lev.93-94.

³⁹⁷ Civelek 2010, 176-177, Fig11, s.186, Pl.1.

³⁹⁸ Yıldız, 2021, 405, 416,, Kat No:31. S.422, Fig.20.5

³⁹⁹ Kenrick, 1985, 249-250, Fig.45, 352.4.

⁴⁰⁰ Robinson, 1959, 22, Lev.61, G25;Hayes, 2008, s.39, 156 Fig.12.358.

⁴⁰¹ Gregory1995, 279-313, Fig.8.

⁴⁰² Hayes 1991, 51-53, Fig.XXI, 10.

⁴⁰³ Beyll 1993, 28, Taf. 4.48; Ladstätter 2000, 100, abb.6.13; Ladstätter 2005, 310, 312 Taf. 176.K439-K440, Taf. 177.459; Meriç 2002, 62, Taf. 25K264; Ladstätter 2008, 104 Taf. 277.TS42.TS44.

⁴⁰⁴ Ferrazzoli 2003, 649-690, Tav.14, 34.

⁴⁰⁵ Stojanovic 1992, 51, Pl.36, 307-317.

⁴⁰⁶ Williams 1989, 104-109, Fig.7.

⁴⁰⁷ Aktaş 2021, 17, Kat.No:2, Fig.9.

⁴⁰⁸ Özver 2022, 118-120, Kat.No:3.

⁴⁰⁹ Gassner 1997, 132, Taf. 43, 509.

Metropolis’de⁴¹⁰, Knossos’da⁴¹¹, Patara’da⁴¹² ve Atina Agorası’nda⁴¹³, Mastaura’da⁴¹⁴, Nysa Sütunlu Cadde’de⁴¹⁵ MS II. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir.

Farklı merkezlerde uzun bir zaman dilimi içerisinde kullanıldığı görülen form 60 grubunda değerlendirilen tabaklar olasılıkla Roma Dönemi sofrta takımlarının en kullanışlı parçalarıydı. Bu nedenle oldukça yaygın olarak kullanılan ve sıklıkla ele geçen tabaklar çeşitli merkezlerde Hayes’in önerisine koşut olarak tarihlenmiştir. 5326 (**Kat.No:24**), 5719 (**Kat.No:25**), 5815 (**Kat.No:26**) Envanter Numaralı tabaklar bu veriler doğrultusunda MS II. yüzyılın ilk yarısı ile ikinci yarısına tarihlenmişlerdir.

5786 (**Kat.No:27**) Envanter Numaralı tabak Hayes sınıflandırmasında form 63 ile temsil edilen tek örnektir⁴¹⁶. 2,5cm. yükseklikte, 16 cm. ağız çapına sahip tabak, mika içerikli, açık gri (10YR 7/2) hamurlu, siyahımsı-koyu gri (5Y 3/1) parlak astarlıdır. Kalın, dışa dönük kenarlı ağız, geniş yayımlı sığ gövde ve düz kaide form 63’ün genel özelliğidir. Terra Sigillataların erken örneklerinde olduğu gibi tondodaki çeşitli damgalar karakteristiktir⁴¹⁷. Sofra takımlarının en geleneksel parçalarını oluşturan tabaklar her dönem kullanılan formlardan olmalarının yanı sıra, Terra Sigillata geleneğinde üretilen seramik formlarının bir çoğu birbirini taklit ve tekrar ettiği için, form 63 bazı bilim insanları tarafından DSA, DSB ve DSC üretimleri içerisinde dahil edilmiştir. R.Meriç⁴¹⁸ form 63’ü DSB II grubu içerisinde incelerken, V.M.Leon⁴¹⁹ DSB I grubuna dahil etmiş, C. Meyer-Schlichtmann⁴²⁰ ve M. Kenyon⁴²¹ ise DSA üretimleri içerisinde ele almışlardır. Form ilk kez DSA grubu ile ortaya çıkmış, MS I. yüzyılın başlarında DSB II grubu seramiklerinin erken üretimleri arasında yer almıştır.

5786 (**Kat.No:27**), az mika içerikli açık gri (10YR 7/2) hamuru, çift daldırma tekniği ile uygulanmış siyahımsı-koyu gri (5Y 3/1), sabunumsu, parlak ve kaliteli

⁴¹⁰ Yıldız 2021, 404-405, Kat. No:32, 422, Fig.20.6.

⁴¹¹ Sackett 1992, 157, 223-224, Fig.169.2.

⁴¹² Uygun 2011, 68-69, 234, Lev. 31.458.

⁴¹³ Hayes 2008, 39, 155 Fig.12.354.

⁴¹⁴ Özver 2022, 118-119, Kat.No:2-3.

⁴¹⁵ Sönmez 2023, 147, Fig.3, 10.

⁴¹⁶ Hayes 1985, 65, Tav. XIV, 12.

⁴¹⁷ Hayes 2008, 36.

⁴¹⁸ Meriç 2003, 54, Taf.24, K283.

⁴¹⁹ Leon 1991, 99, Taf.118-H7.

⁴²⁰ Meyer-Schlichtmann 1988, 80, Taf. 9-B8.

⁴²¹ Kenyon 1957, 176, Fig.83-15.

astarıyla Tralleis'te az sayıda ele geçen "*Terra Nigra*" olarak adlandırılan örneklerdendir⁴²². Tralleis örneklerinde olduğu gibi daha nadir görülen koyu gri-siyah astarlı DSB I ve DSB II üretimlerine başka merkezlerde de rastlanmaktadır⁴²³. Hayes tarafından siyah üretimlerin pişirilme sırasında oluşan bir hatadan kaynaklı olabileceği belirtilmekle birlikte⁴²⁴ örneğimizin oldukça özenli ve kaliteli bir işçilikle astarlandığı, DSB I üretimlerindeki sabunumsu parlaklığın yakalanmaya çalışıldığı görülmektedir. Zaman zaman Tralleis örneklerinde siyah astarlı üretimlerin ele geçmesi bu durumun bir hata sonucu değil, bilinçli olarak yapıldığını göstermektedir. Tondoda kare çerçeve içerisinde iki hece halinde "MAP KOC" damgası yer almaktadır. Tralleis'te ele geçen damgalı 44 örnek D. Erol tarafından incelenmiş ve farklı atölyelere ait isimler belirlenmiştir⁴²⁵. Bu çalışma sırasında farklı formlardaki üç adet seramik parçası üzerinde kare ve dörtgen çerçeve içerisine yazılmış "MAR KOC" damgalı örneklerle rastlanmıştır⁴²⁶. "MAR KOY", "MAR CVS" biçiminde genetivus halinde baskı içeren örneklerin yanı sıra, bir kaide parçası üzerinde üstteki hecenin soldan sağa, alttaki hecenin ise sağdan sola ters basıldığı "MAR COK" damgalı seramik parçası ele geçmiştir⁴²⁷. Genetivus halinde basılmış olan "MAR KOY", "*Markos'un*" anlamına geldiği gibi "*Markos'un üretimi*" ya da "*Markos üretti*" anlamlarını da taşıyabilir⁴²⁸. "MAR KOC", "MAR KOY", "MAR COK" ya da "MAR CVS" ismine sıklıkla rastlanmış olması bu ismi taşıyan atölyenin Tralleis'te yoğun olarak üretim yaptığını göstermektedir. "MAR COS", "MAR KOY" ya da "MAR CVS" adındaki aynı atölyenin farklı formlardaki üretimlerinde ya da farklı zaman aralığında kullandığı damga olabileceği gibi çok yaygın bir isim olması nedeniyle farklı iki üreticiye ait olabileceği de düşünülebilir. Ancak güçlü olasılıkla damgalar Tralleis'te üretim yapan aynı çömlekçiye ait olmalıdır.

Erol tarafından incelenen mühürlü üretimler sayesinde İtalya'dan çalışmaya gelenlerin (getirilen) oluşturdukları atölyeler dışında Tralleis'te yerel üretimin de

⁴²² Civelek 2010, 175.

⁴²³ Kenrick 1985, 31-47.

⁴²⁴ Hayes 1973, 416-470.

⁴²⁵ Erol 2004, 95-96.

⁴²⁶ Erol 2004, 66-67, Lev.85, Çiz.404-405, Lev.86, Çiz.406, Res. 74-75.

⁴²⁷ Erol 2004, 67, 217, K404.

⁴²⁸ Prof. Dr. Hasan Malay'a konu ile ilgili verdiği bilgiler için teşekkür ederim.

yapıldığı, ünik formlar ve başka bölgelerde bulunmayan üretici adları sayesinde belirlenerek önemli sonuçlara ulaşılmıştır⁴²⁹. Erol'un yaptığı araştırma sırasında farklı üretici adları saptanmış, bu üreticilerin bir bölümünün yalnızca Tralleis'te üretim yapan çömlekçi ustaları olduğu anlaşılmış ancak bazı ustaların Tralleis'te şubeler açarak MS I. yüzyılın başlarından MS I. yüzyılın sonlarına değin üretimde bulundukları belirtilmiştir⁴³⁰. Tarihsel süreç içerisinde İtalya'dan çalışmaya gelenler (getirilenler) Tralleis'te üretim yaptıkları gibi bazı İtalyan üreticileri ise Tralleis'e yatırım yaparak burada şubeler açmışlardır. "MAR CVS", "SER ENI"⁴³¹, "C.CENTIUS"⁴³² ve "KOIP ANO (Y)"⁴³³ isimli İtalyan ustaların Tralleis'te şubeler açarak B grubu seramik ürettikleri belirlenmiştir⁴³⁴. Olasılıkla Tralleis'e gelen çömlekçi ustaları ve buradaki yerli ustalarla beraber çalışarak yeni ve farklı bir gelenekle seramik üretmişlerdir.

"MAP KOY" usta adının damgalandığı seramiklere Tralleis dışındaki merkezlerde de rastlanmış, daha çok Galya Bölgesinde üretim yaptığı bilinen isim, Antiokheia'da ve Londra Müzesi'nde yer alan ancak geliş yeri bilinmeyen bir kap parçası üzerinde de görülmüş ve söz konusu damga için "Batıdan Grek İmzası" ifadesi kullanılarak MS 43 tarihi önerilmiştir⁴³⁵. H. Comfort, damganın Galya Bölgesinde üretim yapan İtalyan bir ustaya ait olduğunu belirtmiş ve oldukça geniş bir coğrafyada "MAP KOY" ismine rastlandığını söylemiştir⁴³⁶. Aynı damganın yer aldığı seramikler Kuzey İtalya'da Aquileia kentinde⁴³⁷ ve Atina Agorası'nda da⁴³⁸ bulunmuş, hem İtalya'da hem de Doğu yerleşimlerinde üretimde bulunduğu düşünülen atölyeye ait malzemeler MS 69-96 yıllarına tarihlenmiştir. Galya Bölgesi'nde MS I. yüzyılda kaliteli terra sigillata üreten atölyelerden birisinin yer aldığı La Graufesenque

⁴²⁹ Erol2004, 68-69.

⁴³⁰ Erol 2004, 96.

⁴³¹ Wrabetz 1977, 177.

⁴³² İtalya dışında Eleusis ve Korinth'de Anadolu'da ise Priene, Ephesos, Notion ve Tralleis'te Caius Sentius imzalı seramikler ele geçmiştir. Comfort 1938, 57; Demangel ve Laumonier 1925, 385; Heberday 1906, 168; Zahn, Wiegand ve Schrader 1904, 445; Scherrer 1995, 146-147.

⁴³³ DSB üretimi seramikler üzerinde farklı merkezlerde sıklıkla görülen bir damgadır. Unterkircher 1983, 202.

⁴³⁴ Erol 2004, 96.

⁴³⁵ Comfort 1938, 34; Iliffe 1936, 39, No:3, p.126, Fig.43, 4.

⁴³⁶ Comfort 1937, 406-410.

⁴³⁷ Oxé1912, 14-302.

⁴³⁸ Iliffe 1936, 39.

kentindeki seramikler üzerinde de “MARCVS” damgasına rastlanmıştır⁴³⁹. Bunların yanı sıra Kuzey Pontus Bölgesi’nde, Belbek Vadisi Nekropolü’nde yapılan kazılarda ele geçen ve D. Zhuravlev tarafından üretim yerlerinin Tralleis olduğu belirtilen “MAP KOC” damgalı bir grup DSB üretimi MS I. yüzyıla tarihlenerek söz konusu damganın yaygın bir atölyeye ait olduğu belirtilmiştir⁴⁴⁰. Öte yandan Paphos’da ele geçen, DSA Grubuna ait “MAP KOY” damgalı bir kase Hayes tarafından MS I.yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁴¹. 5786 (**Kat.No:27**) olasılıkla merkezi İtalya’da, Galya Bölgesi’nde yer alan ve Tralleis’te şube açmış bir atölye tarafından üretilmiştir. Tondodaki damga dışında aynı zamanda hamur ve astar özellikleri nedeniyle de ünik nitelikli bir DSB II örneğidir.

Benzerleri Ephesos’da⁴⁴², Atina Agorası’nda⁴⁴³, Stobi’de⁴⁴⁴, Tralleis’te⁴⁴⁵. Berenike’de⁴⁴⁶, Metropolis’de⁴⁴⁷ MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir. 5786 (**Kat.No:27**), benzer örnekler göz önüne alınarak MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenebilir.

Form 65 içerisinde yer alan ve Hayes tarafından yaygın bir form olarak tanıtılan 5449 (**Kat.No:28**) Envanter Numaralı minyatür kase, malzemelerimiz arasında formun temsil edildiği tek örnektir⁴⁴⁸. Tipik özelliği köşeli hatlara sahip gövdenin üst kısmının silindirik alt kısmının ise konik olmasıdır. Hayes, form 65’i form 57’nin gelişmiş bir örneği olarak gösterir⁴⁴⁹. Hayes tipolojisinin henüz yapılmadığı dönemlerde ise bu form İtalyan seramik formlarının öncüllerinden biri olarak tanıtılır. Loeschcke’nin tip 15 örneğinden türetilen ve Ritterling tip 9 grubunda incelenen form 65’in öncülleri MÖ geç I. yüzyıl ile MS I. yüzyılın başına tarihlenmiştir⁴⁵⁰. Hayes, Ritterling Tip 9B, Haltern 15b, Goudineau 41 grubu içerisinde ele alınan formun erken örneklerini Kuzey İtalya üretimleri arasında göstererek Augustus Dönemi’nde başlayan üretimin MS I.

⁴³⁹ Oswald ve Pryce 1966, 82.

⁴⁴⁰ Zhuravlev 2002, 244-245.

⁴⁴¹ Hayes 1991, 56, Pl.X, OΔ680.

⁴⁴² Leon 1991, Taf.94, F1; Beyll 1993, Taf.1:2; Meriç 2003, 54, Taf.24, K283.

⁴⁴³ Robinson 1959, 44, Pl.61, G213; Hayesn2008, 153, Fig.12, 328, P 9626.

⁴⁴⁴ Stajanović 1992, 52, Inv.No. C78-197, 2181, Pl.37.

⁴⁴⁵ Civelek 2010, 177, K 10, 187, Fig.14; Erol 2004, 39-40, Lev.20, Çiz.100.

⁴⁴⁶ Kenrick 1985, 251-254, B360.1, B360.2, Fig.46.

⁴⁴⁷ Güngör 2005, Lev.17, Kat.No:82.

⁴⁴⁸ Hayes 1985, 65, 66, Tav. XIV, 16.

⁴⁴⁹ Hayes 1985, 66.

⁴⁵⁰ Oswald ve Pryce 1966, 170, Pl.XXXIX, Fig.4, 6, 7; Geissner 1904, Fig.3-4; Pryce 1942, 14-26, Fig.22.

yüzyılın sonlarına doğru yavaşladığını belirtir⁴⁵¹. İtalya üretimleri arasında Pompei'den ele geçen benzer bir form MS I.yüzyıl içerisinde değerlendirilmiştir⁴⁵². Formun erken örneklerine genel olarak Galya Bölgesi üretimlerinde rastlanmaktadır⁴⁵³. İtalya'da Augustus Dönemi'nde aktif olarak çalıştığı belirtilen "Atei" isimli çömlekçiye ait damgaların yer aldığı benzer formdaki seramikler ise MS I. yüzyıla tarihlenmişlerdir⁴⁵⁴. Tondolarında planta pedis, rozet ya da atölye damgalarının bulunduğu örneklerin yanında, siyah astarlı örneklere de rastlanmaktadır⁴⁵⁵. C. Johns tarafından yaygın Arretine kapları arasında gösterilen benzer örnekler 5449 (Kat.No:28)'un öncülleri olarak düşünülebilir⁴⁵⁶. Olasılıkla İtalyan Sigillataları'nın taklitleri olarak DSB II grubunda yer alan ve Korinth'de Güney Stoa ile Atina Agorası'nda ele geçen form 65'in benzerleri Hayes tarafından İtalya üretimleri içerisinde değerlendirilmiştir⁴⁵⁷. Güney Galya Bölgesi üretimi olan ve Form 65'in prototipi olarak değerlendirilebilecek başka bir örnek ise İngiltere'de Chichester Kenti'ndeki Roma Sarayı'nda yapılan kazılarda ele geçmiş MÖ 10 - MS 25 yıllarına tarihlenmiştir⁴⁵⁸. İngiltere'de Margidunum'da ele geçen bir diğer benzer örnek ise MS I. yüzyıl üretimleri arasında gösterilmiştir⁴⁵⁹. Ephesos'da ele geçen benzer bir form Conspectus 27⁴⁶⁰ grubunda ele alınarak, İtalyan sigillata olarak değerlendirilmiş, MS erken I. yüzyıla tarihlenmiştir⁴⁶¹. Ephesos Basilikası'nda ele geçen benzer başka bir form ise DSB grubunda pyxis olarak değerlendirilmiş ve Augustus Dönemi içerisinde MS I. yüzyıl buluntuları arasında gösterilmiştir⁴⁶². Bunların yanı sıra Kırım'da Belbek Vadisi'nde yer alan Geç İskit Nekropolü'nde yapılan kazılarda ele geçen ve D. Zhuravlev tarafından Hayes Form 65 örnekleri arasında gösterilen benzer iki kase⁴⁶³ diğer benzer malzemelere koşut MS I. yüzyıla tarihlenmiştir. Öte yandan Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri içerisinde de

⁴⁵¹ Hayes 1985, 200, Tav.LXI, 4, 6, 10, 11, 12.

⁴⁵² Hayes 1985, 393, Tav. CXXVIII, 17.

⁴⁵³ Tekkök 2007, Fi.Dr 30; Hayes 2007, 43, 47, Fig.17, 7.

⁴⁵⁴ Comfort 1943, 313-330, 314, Fig.1, 3, 6, 7.

⁴⁵⁵ Hayes 1973, 453, Pl.86, Fig.138.

⁴⁵⁶ Johns 1971, 19, Fig.2.Hofheim9, Pl.2, b.

⁴⁵⁷ Hayes 1973, 416-470, Pl.84, Fig.66, 67, 68; Hayes 2008, 45, Fig.20, 608, P3431, 611, P3279.

⁴⁵⁸ Manley ve Rudkin 2005, 55-99, Fig.35.

⁴⁵⁹ Oswald 1923, 114-126, Pl.XI, Fig.21.

⁴⁶⁰ Leon 1991, 208, 16.

⁴⁶¹ Leon 1991, 207-208, Kat.No.13, Abb.5, 13.

⁴⁶² Leon 1991, 120, Taf.163, H203.

⁴⁶³ Zhuravlev 2010, 203, Pl.7, Fig. 29-30.

benzer bir kap Hayes tarafından form 35 olarak sınıflandırılmış ve MS III. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir⁴⁶⁴. Formun bu grup içerisinde de yer alması Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin İtalyan ve Galya Seramikleri'ni taklit ediyor olmalarından kaynaklanmaktadır. Hayes tarafından yaygın formlar arasında gösterilmesine karşın form 65'in yerleşimlerde çok fazla görülmemesi kullanışlı bir form olmadığını ve tercih edilmediğini düşündürmektedir.

5449 (**Kat.No:28**) Envanter Numaralı minyatür kase, 2,8 cm. yükseklikte ve 4,7 cm. ağız çapına sahip, mika ve az kireç içerikli turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlı, iyi fırınlanmamış DSB II örneklerimizden biridir. Kalın ağız kenarında ve gövde ortasında çift yiv bezemesi yer almaktadır. Gövdenin silindirik formu üst yarısı keskin bir hat oluşturarak konik formu alt yarısıyla ve halka kaide ile birleşmektedir. Fırça ile uygulanan astar büyük ölçüde dökülmüş ve pul pul soyulmuş durumdadır. Gövdenin alt bölümündeki keskin profile karşın gövdenin üst yarısındaki yumuşak geçiş alışılmış form 65 tipindeki keskin açılı örneklerden farklı bir görünüm sağlamakta bu durum kaseyi özgün kılmaktadır. Bu nedenle Olasılıkla 5449 (**Kat.No:28**), İtalya kökenli prototiplerinden esinlenilerek Tralleis'te üretilmiş yerel bir örnek olmalıdır. Merkezlerde birebir benzerinin olmayışı bu düşüncüyü doğrulamaktadır. Örneğimizin en yakın benzeri Atina Agorası'nda ele geçen ve Hayes tarafından MS I. yüzyılın II. çeyreğine tarihlenen kasedir⁴⁶⁵. Gövdenin alt yarısındaki sert profile karşın duvar kalınlığı 5449 (**Kat.No:28**) ile benzerdir.

Benzerleri, Korinth'de Güney Stoa'da⁴⁶⁶, İtalya'da Minturno'da⁴⁶⁷, İngiltere'de Margidunum'da⁴⁶⁸, Ephesos'da⁴⁶⁹, Atina Agorası'nda⁴⁷⁰, Pergamon'da⁴⁷¹, Kırım'da⁴⁷² MS I. yüzyıl ile MS I.yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenmiştir. Arsenal dolgu toprak içerinden elde edilen 5449 (**Kat.No:28**) olasıyla MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS I. yüzyılın ortalarında Form 65'in Tralleis'te üretilen yerel bir versiyonu olmalıdır.

⁴⁶⁴ Hayes 1972, 56, Fig.10, Form 35; Hayes 1985, 29, Tav.XV, 3.

⁴⁶⁵ Hayes 2008, 38, Fig.11, 299, P14990.

⁴⁶⁶ Hayes 1973, 453, Pl.86, Fig.138.

⁴⁶⁷ Comfort 1943, 314, Fig 1, 3, 6, 7.

⁴⁶⁸ Oswald 1923, 125, Pl.XI, Fig.21.

⁴⁶⁹ Leon 1991, 208.

⁴⁷⁰ Hayes 2008, 38, Fig.11, 299, P14990.

⁴⁷¹ Meyer-Schlichtmann 1988, 193, Taf.13, 194, N42.

⁴⁷² Zhuravlev 2010, 203, Pl.7, Fig.29-30.

5068 (Kat.No:29), 4518 (Kat.No:30), 5063 (Kat.No:31), 5276 (Kat.No:32), 5285 (Kat.No:33), 5315 (Kat.No:34), 5335 (Kat.No:35), 5380 (Kat.No:36), 6223 (Kat.No:37), 5885 (Kat.No:38), 5069 (Kat.No:39), 5275 (Kat.No:40), 5332 (Kat.No:41), 5439 (Kat.No:42), 6237 (Kat.No:43), 5066 (Kat.No:44) Envanter Numaralı kaseler Hayes form 70 içerisinde yer almaktadır⁴⁷³. Form 70, tıpkı Hayes form 58 ve 60 gibi DSB II formları içerisinde sıklıkla ele geçen en yaygın örneklerdendir. Hayes tarafından MS 50-75 ile 125'lere tarihlenen bu örneklerin ağız ve omuz kenarlarında yer alan rulet ve çentik bezemeleriyle tondolarında görülen (yıldız ve çiçeklerle oluşturulmuş) rozet formlu damgalar karakteristiktir. Erken örneklerde görülen ağız kenarlarındaki aplike spirallere Tralleis örneklerimizde rastlanmamıştır. İncelediğimiz örneklerin yükseklikleri 3 cm. ile 5,5 cm., ağız çapları 8 cm. ile 11 cm. arasında değişmektedir. Turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 6/6) hamur, parlak kırmızı (2,5YR 5/8) astar; kalın ağız kenarında görülen rulet ve çentik bezemeleri, dışa taşkın sert profil yapan omuz, konik gövde ile halka kaide örneklerimizde görülen ortak özelliklerdir. Tralleis'te ele geçen konik formlu kaselerin tondolarındaki stilize yaprak ve rozet formlu damgalar oldukça yaygındır⁴⁷⁴.

5068 (Kat.No:29) Envanter Numaralı kalıp yapımı kase, keskin ağız kenarlı, dışa taşkın sert profil veren omuza sahip, konik gövdeli ve halka kaidelidir. Omuzda yer alan rulet bezemesi form 70'in karakteristik özelliği olarak göze çarpmaktadır. Tralleis örneklerimiz içerisinde oldukça sert dokulu ve iyi pişmiş üretimlerin yanı sıra nadiren katkılı ve mikanın biraz daha fazla kullanıldığı seramiklere de rastlanmaktadır. Çift daldırma tekniğinde uygulanan astar kahverengimsi-turuncu, oldukça parlak ve pürüzsüz, sabunumsu bir kayganlığa sahiptir. 5068 (Kat.No:29), ince ve keskin kenarlı, içe dönük ağız yapısı, omuz üzerindeki rulet bezemesi, konik gövdesi ve halka kaidesi ile form özellikleri açısından olduğu kadar, sert yapısı, mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamuru, parlak, kaliteli, sabunumsu kayganlıktaki turuncu-kırmızı astarıyla DSB II grubunun kaliteli temsilcilerindendir. Örneğimiz tipolojik olarak ele alındığında Hayes form 70 grubu içerisinde yer almakla birlikte, hafif içe çekik kenarlı ağız yapısı ve dışa taşkın, oldukça keskin omuz profiliyle yaygın olmayan özgün bir örnek olduğu

⁴⁷³ Hayes 1985, 66-67, Lev. XV, 1.

⁴⁷⁴ Civelek 2010, 177.

görülmektedir. 5068 (**Kat.No:29**)'in yakın benzeri Atina Agorası'nda ele geçmiş, H. S. Robinson tarafından DSA grubu içerisinde değerlendirilerek, İtalyan (Arretin) Seramikleri'nden esinlenilerek yapılan, Atina'nın yerel üretimi olabileceği belirtilmiştir⁴⁷⁵. Her ne kadar Robinson tarafından bu form DSA grubu örnekleri içerisinde gösterilmiş olsa da bizim örneğimiz A grubu içerisinde olamayacak hamur ve astar özelliklerine sahiptir. Ancak DSA örneklerinin de tıpkı DSB'ler gibi İtalyan (Arretin) Seramikleri'ni taklit ettikleri ve en az onlar kadar kaliteli, çift daldırma tekniği kullanılarak yapıldıkları bilinmektedir⁴⁷⁶. Hatta MÖ I. yüzyılın ikinci yarısından sonra formlar İtalyan Sigillataları'nın etkisiyle keskin hatlı olarak yapılmaya başlanmışlardır. Bu nedenle İtalyan (Arretin) Seramikleri'ne benzerlik nedeniyle olasılıkla bu form Tralleis'li yerel bir usta tarafından yapılmış olmalıdır. İtalyan (Arretin), DSA ve DSB formlarının zaman zaman birbirlerini tekrar ve taklit ettikleri bilindiğinden bu durum seramik ustasının tercihi olarak yorumlanabilir. Aynı zamanda Terra Sigillata seramik gruplarının hepsi farklı kronolojilere ve formlara sahip olmakla birlikte bazı kap formlarının her üç grup içerisinde ve diğer kırmızı astarlı seramik üretim merkezlerinde de kullanıldığı bilinmektedir⁴⁷⁷. Yerel özellikler taşıyan ve yaygın olmayan bu form üzerinde yaptığımız araştırmada Atina Agorası dışında Antiokheia'da⁴⁷⁸ ve Samos Heraionu'nda⁴⁷⁹ benzer örnekler saptanmıştır. Samos Heraionu'nda ele geçen benzer formlar E. Unterkircher tarafından incelenmiş ve söz konusu formun Batı Sigillata Grubu'nda yer aldığı belirtilmiş, Augustus Dönemi'nde ise formun hem batıda hem de doğuda aynı anda üretildiği söylenmiştir. Samos'da DSB grubu içerisinde incelenen örnekler ve Atina Agorası'nda ele geçen örnek, MS I. yüzyılın sonu ile MS erken II. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında 5068 (**Kat.No:29**) Numaralı kase de MS I. yüzyıl sonu ile MS II. yüzyılda üretilmiş olmalıdır.

4518 (**Kat.No:30**), 5063 (**Kat.No:31**), 5276 (**Kat.No:32**), 5285 (**Kat.No:33**), 5315 (**Kat.No:34**), 5335 (**Kat.No:35**), 5380 (**Kat.No:36**) ve 6223 (**Kat.No:37**) ağız kenarlarında ve omuz profillerinde görülen rulet ve çentik bezemeleri ile tondolarındaki

⁴⁷⁵ Robinson 1959, Pl.8, H.7, 25.

⁴⁷⁶ Hellström 1971, 30; Gassner 1997, 121; Jones 1950, 172.

⁴⁷⁷ Korkut ve Işın 2015, 213-227.

⁴⁷⁸ Waage 1948, 5.IV 1, Pl. V, 460, a-q.

⁴⁷⁹ Unterkircher 1983, 173-214, Abb.2., 6-10, M.1:3.

rozetler, hamur ve astarlarındaki özenli işçilik nedeniyle grubun erken örneklerini oluşturmaktadır. Benzerleri Metropolis’de Aşağı Hamam Palaestra’da⁴⁸⁰, Tralleis’te⁴⁸¹, Atina Agorası’nda⁴⁸², Stobi’de⁴⁸³, Ephesos’da Tetragonos Agorası Güney Kapısı’nda⁴⁸⁴, 2 Numaralı Yamaç Ev’de⁴⁸⁵, Vedius Gymnasiumu’nda⁴⁸⁶, Berenike’de⁴⁸⁷, Assos’da⁴⁸⁸, Patara’da⁴⁸⁹, Magnesia’da⁴⁹⁰, Laodikeia’da⁴⁹¹, Korinth’de⁴⁹² MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler göz önüne alındığında 4518 (**Kat.No:30**), 5063 (**Kat.No:31**), 5276 (**Kat.No:32**), 5285 (**Kat.No:33**), 5315 (**Kat.No:34**), 5335 (**Kat.No:35**), 5380 (**Kat.No:36**) ve 6223 (**Kat.No:37**) MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

5885 (**Kat.No:38**), 5069 (**Kat.No:39**), 5275 (**Kat.No:40**), 5332 (**Kat.No:41**), 5439 (**Kat.No:42**), 6237 (**Kat.No:43**) ise grubun diğer örnekleriyle karşılaştırıldığında daha özensiz bir işçilikle üretildikleri görülmektedir. Çift daldırma tekniği uygulanmış olmasına karşın astar soluk kırmızı renkte oldukça kalitesizdir. Kalın kenarlı ve sık olarak üretilmiş örneklerimizde daha erken örneklerde ağız kenarlarında ve omuzda görülen rulet bezemeleri kaybolmuş, daha sade bir görünüm ortaya çıkmıştır. Astar kalitesindeki bozulma ile birlikte daha küçük boyutta, sık olarak üretilmiş bu örneklerin benzerleri Metropolis’de de ele geçmiş ve söz konusu kaselerin Hayes form 70’in yerel atölyelerde üretilmiş imitasyonları olabileceği önerilerek MS III. yüzyıla tarihlendirilmişlerdir⁴⁹³. Magnesia’da Artemis Kutsal Alanı Güney Stoa’da ele geçen benzer örnekler ise form 70’in geç üretimleri olarak değerlendirilmiş ve Ephesos

⁴⁸⁰ Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.n21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

⁴⁸¹ Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, s.187; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131.

⁴⁸² Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV, /1; Hayes 2008, 157-158, Fig. 13/381.

⁴⁸³ Stojanovic 1992, 52, Pl. 38, 320-325.

⁴⁸⁴ Gassner 1997, 133, Taf. 43/515.

⁴⁸⁵ Ladstätter 2000, 97-104, abb. 5; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2010, 225 Taf. 81/A-K 310; Ladstätter ve Liedl 2020, 21-99, 41 Taf. 4/ K 48.

⁴⁸⁶ Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59.

⁴⁸⁷ Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3.

⁴⁸⁸ Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51.

⁴⁸⁹ Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468.

⁴⁹⁰ Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29.

⁴⁹¹ Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360.

⁴⁹² Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148.

⁴⁹³ Yıldız 2021, 417- 418, Kat.No:39-44.

kontekstleri göz önünde bulundurularak MS II. yüzyılın ikinci yarısı ile MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir⁴⁹⁴. Bizim örneklerimiz olasılıkla Tralleis’li çömlekçiler tarafından MS III. yüzyılın başlarında form 70’in erken formlarının devamı niteliğinde üretilmişlerdir.

5885 (**Kat.No:38**)’de mika ve az kireç içerikli kaba, kırmızı hamuru ve özensiz uygulanmış, büyük ölçüde dökülmüş kırmızı astar özellikleri ve küçük, sade, bezemesiz kalın ağız kenarı, dışa taşkın sert profilli omuz yapısı nedeniyle diğer kaselerden farklı bir yapıya sahiptir. Her iki örnek de form 70’in Tralleis’teki yerel versiyonları olarak MS III. yüzyılın ortalarına doğru üretilmiş olmalıdır.

5885 (**Kat.No:38**)’in benzerleri Magnesia’da⁴⁹⁵, Atina Agorası’nda⁴⁹⁶, Stobi’de⁴⁹⁷, Patara’da⁴⁹⁸, Metropolis’de⁴⁹⁹, Ephesos’da⁵⁰⁰ MS II. yüzyılın ikinci yarısı ile MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir.

Tondosunda rozet bulunan 5332 (**Kat.No:41**) ve 5439 (**Kat.No:42**)’un benzerleri Ephesos 2 Numaralı Yamaç Ev’de⁵⁰¹, Vedium Gymnasium’unda⁵⁰², Patara’da⁵⁰³, Magnesia’da⁵⁰⁴; 5069 (**Kat.No:39**), 5275 (**Kat.No:40**) ve 6237 (**Kat.No:43**)’nin benzerleri ise Ephesos’da Meryem Ana Kilisesi’nde⁵⁰⁵, Tetragonos Agorası’nda⁵⁰⁶, 2 Nolu Yamaç Ev’de⁵⁰⁷, Vedium Gymnasium’unda⁵⁰⁸, Magnesia’da⁵⁰⁹, Labraunda’da⁵¹⁰, Patara’da⁵¹¹, Limyra’da⁵¹², Knossos’da⁵¹³, Atina Agorası’nda⁵¹⁴,

⁴⁹⁴ Eliüşük 2021, 23-38, Kat No:19-20.

⁴⁹⁵ Eliüşük 2021, 22-23, Lev. 4, Kat No: 19

⁴⁹⁶ Robinson 1959, 54, Lev. 62, J29.

⁴⁹⁷ Stajanović 1992, 52, Lev.38, 320.

⁴⁹⁸ Uygun 2011, 70-71, Lev. 31, 465.

⁴⁹⁹ Ekin-Meriç 2014, 11-41, Lev. 2, 9.

⁵⁰⁰ Meriç 2002, 63, Taf.26, K277.

⁵⁰¹ Ladstätter 2000, 98-99 abb.5; 2010, 262, Taf. 105/A-K761.

⁵⁰² Ladstätter 2008, 106, Taf. 278/TS67.

⁵⁰³ Uygun 2011, 70-71, 235, Lev. 31/466, 468.

⁵⁰⁴ Vapur 2013, 655-656, Çiz. 2/26, 29.

⁵⁰⁵ Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33.

⁵⁰⁶ Gassner 1997, 133, Lev. 43, 514-515.

⁵⁰⁷ Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev. 4, K 48-50.

⁵⁰⁸ Ladstätter 2008, 105-106, Lev. 278, TS 58-67.

⁵⁰⁹ Eliüşük 2021, 22-29, Lev.4- 5, Kat. No:19-23; Vapur 2011, 149-150, Çiz.2, 13-14; Vapur 2013, 645, Çiz.2, 19-29.

⁵¹⁰ Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224.

⁵¹¹ Uygun 2011, 70-71, Lev. 31-32, 465-476.

⁵¹² Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21.

⁵¹³ Sackett 1992, 221, 230, Lev. 166, 172, F2.15, D1.1.

⁵¹⁴ Robinson 1959, 54, 87, Lev 62, J29, M33; Hayes 2008, 157-159, Fig. 13, 377-398.

Stobi'de⁵¹⁵, Berenike'de⁵¹⁶ MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Benzerleri göz önüne alınarak örneklerimizin MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretildiklerini söyleyebiliriz.

Hamur ve astar özellikleriyle birlikte tipolojik benzerliği nedeniyle Hayes Form 70'den türetilen yerel bir verisyon olduğunu düşündüğümüz 5066 (**Kat.No:44**) bu bölüme dahil edilmiştir. 3,9 cm. yükseklikte ve 10,8 cm. ağız çapına sahip örneğimiz, iyi elenmemiş, mika ve az kireç içerikli, soluk kahverengi (10YR 7/4) hamuru, özensiz uygulanmış kırmızı (10R 5/6) astarı, kalın kenarlı, yükseltilmiş ağız ile dışa çekik, belirgin biçimde oluşturulmuş sert profilli omuz ve küçük, konik, basık gövde yapısı ile farklı bir profile sahiptir. Kasenin sert, dışa taşkın, belirgin omuz profili bir kapakla birlikte kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Yerel üretim olduğunu düşündüğümüz ve form 70'le olan tipolojik benzerliği nedeniyle bu grup içerisine dahil ettiğimiz 5066 (**Kat.No:44**)'nın benzerine rastlanmamıştır. Form 70'in geç örneklerinden yola çıkılarak üretildiğini düşündüğümüz kase MS II. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenebilir.

5299 (**Kat.No:45**), 5421 (**Kat.No:46**), 5808 (**Kat.No:47**) ve 5852 (**Kat.No:48**) Envanter Numaralı kaseler Hayes sınıflandırmasında form 71 içerisinde yer almaktadır⁵¹⁷. Yükseklikleri 3-4, 5 cm., ağız çapları 9,5-18 cm. aralığında değişen dört kase de mika içerikli turuncumsu-kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, kırmızı (10R 5/8-2, 5YR 5/8) parlak astarlıdır. İnce kenarlı ağız, hafif dış bükey profilli gövde, düz kaide ile sonlanmaktadır. Form 71'in tondosunda yer alan halka içindeki çeşitli damgalar oldukça yaygındır⁵¹⁸. 5852 (**Kat.No:48**)'nin tondosunda aşınma nedeniyle görülmemekle birlikte, her dört kasenin tondolarındaki tek kalın halka içerisinde yer alan damgalar form 71'in tipik özelliklerini yansıtmaktadır. 5299 (**Kat.No:45**)'un tondosunda stilize yaprak formlu damga, 5421 (**Kat.No:46**)'de yıldız formlu damga, 5808 (**Kat.No:47**)'in tondosundaki stilize palmet formlu damga yer almaktadır.

Kaselerin benzerleri, Magnesia'da Artemis Kutsal Alanı Güney Stoa'da ve

⁵¹⁵ Stajanović 1992, 52, Lev.38, 320-325.

⁵¹⁶ Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, .1-3.

⁵¹⁷ Hayes 1985, 67, Lev. XV, 2.

⁵¹⁸ Hayes 1985, 67.

Hypoucaustlu Yapı'da⁵¹⁹, Tralleis'te⁵²⁰, Ephesos'da 2 No'lu Yamaç Ev ve Vedius Gymnasium'unda⁵²¹, Assos'da⁵²², Metropolis'de⁵²³, Patara'da⁵²⁴, Atina Agorası'nda⁵²⁵, Stobi'de⁵²⁶, Knossos'da⁵²⁷, Berenike'de⁵²⁸ ve Korinth'de⁵²⁹ MS I. yüzyılın sonu ile II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında 5299 (**Kat.No:45**), 5421 (**Kat.No:46**), 5808 (**Kat.No:47**) ve 5852 (**Kat.No:48**) Envanter Numaralı kaseler MS I. yüzyılın sonu ile II. yüzyılın başlarına tarihlenebilir.

5307 (**Kat.No:49**) Envanter Numaralı kase Hayes sınıflandırmasında form 74 A içerisinde yer almaktadır⁵³⁰. 5307 (**Kat.No:49**) Envanter Numaralı örnek 4,5 cm. yükseklikte, 13 cm. ağız çapında, az mika içerikli, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 6/6) hamurlu, kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Kalın, dışa dönük ağız kenarı, kaideye doğru daralan konik gövde ve düz kaide form 74 A'nın tipik özellikleridir. Tondoda aşınma nedeniyle net görülemeyen stilize palmet formlu damga yer alıyor. Hayes, Form 74'ü A ve B olarak iki alt grupta değerlendirmiştir. Her iki örnek de form açısından birbirinin benzeridir, en önemli ayırım ise ağız yapıları ve ağız kenarında yer alan bezemelerdir. Bu sebeple ağız kenarı düz bırakılan örneğimiz, form 74 A grubu içerisinde ele alınmıştır. Form 74 A, 74 B'ye oranla daha yaygın bir formdur⁵³¹.

Benzer örnekler Tralleis'te⁵³², Metropolis'de⁵³³, Atina Agorası'nda⁵³⁴, Patara'da⁵³⁵, Sagalassos'da⁵³⁶, Ephesos'da⁵³⁷, Stobi'de⁵³⁸ MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmişlerdir. Benzerleri göz önüne alındığında 5307 (**Kat.**

⁵¹⁹ Elüşük 2021, 23, Lev.5, Kat.No: 24. ; Vapur 2013, 645, Çiz. 2, 30-33.

⁵²⁰ Civelek, 2010, 178, Lev. 2, 13.

⁵²¹ Ladstätter ve Liedl 2020, 41-42, Lev. 4, K 51-53; Ladstätter 2008, 106, Lev. 278, TS 68-73.

⁵²² Zelle 1997, Fi. 10, s.98-102.

⁵²³ Güngör 2005, 47, Lev. 25-26, 139-142.

⁵²⁴ Uygun 2011, 67-70, Lev.31, 461.

⁵²⁵ Robinson 1959, 25, Lev. 62, G29-30; Hayes 2008, 159-160, Fig. 13; 399-414.

⁵²⁶ Stojanović 1992, 52, Lev. 38, 326.

⁵²⁷ Sackett 1992, 221, Lev. 167, F2.16.

⁵²⁸ Kenrick 1985, 254, Fig. 46, B360.1-2.

⁵²⁹ Hayes 1973, 454-456, Pl.87, Fig.155.

⁵³⁰ Hayes 1985, 68, Tav. XV, 6.

⁵³¹ Hayes 1985, 68.

⁵³² Civelek 2010,178, Fig.18.

⁵³³ Yıldız 2021, 407.

⁵³⁴ Hayes 2008 39, 154, Fig. 12, s.341-342.

⁵³⁵ Uygun 2009, 107; Uygun 2011, 71-72, 236-237, Lev. 32, 477, 479.

⁵³⁶ Poblome ve Zelle 1999, 275-287, Fig. 27, 1B162.

⁵³⁷ Beyll 1993, Taf. 1, 14; J. Lund 1996, 125-1339, Pl. LXXXII-LXXXV.

⁵³⁸ Stojanovic, 1992, 328-329, Pl.39.

No:49) MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

5796 (**Kat.No:50**) ve 5948 (**Kat.No:51**) Envanter Numaralı kaseler Hayes sınıflandırmasında form 74 B içerisinde yer alırlar⁵³⁹. Hayes'in belirttiği biçimde form 74 A'ya göre daha ender görülen bir form yapısına sahip olan örneklerimizin hamur ve astar özellikleri de birbirlerinden farklılık göstermektedir. 3,5 cm. yükseklikte, 9,5 cm. ağız çapına sahip 5796 (**Kat.No:50**), Tralleis üretimlerinde zaman zaman görülen, mika içerikli gri (2,5YR 5/1) hamurlu, siyahımsı-koyu gri (2,5YR 3/1) astarlıdır. 4 cm. yükseklikte, 12 cm. ağız çapına sahip 5948 (**Kat.No:51**) ise az mika içerikli turuncumsu-kırmızı (2,5YR 6/6) hamurlu, kırmızı (2,5YR 4 (8) astarlıdır. Her iki örneğimiz de, kalın dışa dönük, çift kademeli ağız kenarlı, kaideye doğru daralan konik gövdeli ve düz kaidelidir. Form 74 B'nin ayırt edici özelliği olarak, ağız kenarlarında dekoratif, stilize yüzgeç formu, çıkıntı biçiminde işlenmiş simetrik süslemeler bulunmaktadır. 5796 (**Kat.No:50**) Envanter Numaralı kasenin tondosunda kare çerçeve içinde asimetrik şekilde düzenlenmiş “λo” harflerinden oluşan damga, 5948 (**Kat.No:51**)'in tondosunda ise stilize çiçek formu damga yer alıyor. D. Erol tarafından incelenen seramikler arasında, Tralleis'te çalışan ve başka merkezlerle de ithalat yapan yerel çömlekçi adlarıyla burada şube açan İtalyan usta adları ve yalnızca Tralleis seramiklerinde yer alan başka merkezlerde rastlanmayan adlar belirlenmişti⁵⁴⁰. 5948 (**Kat.No:51**)'in tondosunda yer alan “λo”, atölye damgasının kısaltması olabileceği gibi genellikle dikdörtgen çerçeve içerisinde yer alan damgalarda iki satır halinde yazılan ismin ilk hecesine ait harfler olabileceği de düşünülür. 5948 (**Kat.No:51**)'de yer alan damga, MS I. yüzyılda Tralleis'te DSB grubu seramik ithalatı yaptığı bilinen “LIAH TOY” isimli atölye ile benzerlik göstermektedir⁵⁴¹. Öte yandan aynı isme Atina Agorası'nda ele geçen küçük bir kase üzerinde de rastlanmıştır⁵⁴². “λ” ve “o” şeklinde küçük harfler kullanılarak oluşturulmuş damganın olasılıkla, “LIAH TOY” isminin damgalandığı atölyeyenin yerel üretimi olabileceği düşünülebilir.

DSB II örnekleri içerisinde yaygın olmayan formlar arasında yer alan kaselerin

⁵³⁹ Hayes 1985, 68, Tav.XV, 7.

⁵⁴⁰ Erol 2004, 96.

⁵⁴¹ Erol 2004, 96.

⁵⁴² Iliffe 1936, 33.

benzerleri Tralleis'te⁵⁴³, Pergamon'da⁵⁴⁴, Labraunda'da⁵⁴⁵, Argos'da⁵⁴⁶, Olbia'da⁵⁴⁷ MS I. yüzyılın başlarına (70/75 - 120) tarihlenmiştir. 5796 (**Kat.No:50**) ve 5948 (**Kat.No:51**) olasılıkla MS I. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

5787 (**Kat.No:52**) Envanter Numaralı kase Hayes sınıflandırmasında form 75 içerisinde yer alır⁵⁴⁸. 4,5 cm. yükseklikte, 11,7 cm. ağız çapına sahip kase, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 6/6) hamurlu, kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Kalın, dışa dönük kenarlı ağız yapısı, kaideye doğru daralan konik gövdesi ve düz kaidesiyle form 74 ile benzerlik gösterir. Tondosunda yer alan çiçek formlu damga karakteristiktir. Form 74'e oranla daha derin gövde yapısı ve bezemesiz ağız kenarı ayırt edicidir. Hayes, form 75 grubuna dahil ettiğikaseleri form 63'de değerlendirdiği sıg tabakların farklı bir versiyonu olarak tanıtır⁵⁴⁹.

5787 (**Kat.No:52**)'nin benzerleri Tralleis'te⁵⁵⁰, Magnesia'da Hypokaustlu Yapı'da⁵⁵¹, Ephesos'da⁵⁵², Atina Agorası'nda⁵⁵³, Stobi'de⁵⁵⁴, Pergamon'da⁵⁵⁵, Assos'da⁵⁵⁶, Berenike'de⁵⁵⁷, Metropolis'de⁵⁵⁸ MS I. yüzyılın üçüncü çeyreği ile II. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. Benzer örneklerle bakılarak 5787 (**Kat.No: 52**)'nin olasılıkla MS I. yüzyılın üçüncü çeyreği ile II. yüzyılın ortalarında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz. 5061 (**Kat.No:53**), 5062 (**Kat.No:54**), 5277 (**Kat.No:55**), 5334 (**Kat.No:56**), 5338 (**Kat.No:57**), 5340 (**Kat.No:58**), 5411 (**Kat.No:59**), 5414 (**Kat.No:60**), 5425 (**Kat.No:61**), 5478 (**Kat.No:62**), 5651 (**Kat.No:63**), 5718 (**Kat.No:64**), 5816 (**Kat.No: 65**) Envanter Numaralı 13 adet kase Hayes sınıflandırmasında

⁵⁴³ Civelek 2010, 178-187, Pl.2., Fig.18.

⁵⁴⁴ Schlichtmann 1988, 103, Taf.12, 152, N 23.

⁵⁴⁵ Hellström 1965, 68, n. 220, Tav.35.

⁵⁴⁶ Reynal 2007, 103, Pl. 24, 165.1.

⁵⁴⁷ Knipovic1959, 20, Tab.x.

⁵⁴⁸ Hayes 1985, 68, Tav.XV, 8.

⁵⁴⁹ Hayes 1985, 68.

⁵⁵⁰ Civelek 2010, 178, 188, Pl.3, Fig.19.

⁵⁵¹ Vapur 2013, 645-646, Çiz. 2, 34.

⁵⁵² Gassner 1997, 133, Taf.43, 516; Meriç 2002, 54, Taf.26, 282-283; Beyll 1993, 5-45, Nr.13, Taf I.

⁵⁵³ Robinson 1959, 87, M 32, Pl.62; Hayes 2008, Fig.12, 336, P9057.

⁵⁵⁴ Stojanović 1992, Pl. 39, 330-331.

⁵⁵⁵ Schlichtmann 1988, 80, B8, Taf.9.

⁵⁵⁶ Zelle 1985, 46, 178, Napf 8.

⁵⁵⁷ Kenrick 1985, 251, Form B 356.2, Abb.46.

⁵⁵⁸ Güngör 2005, Lev.17, Kat.No:83.

form 80 grubu içerisinde yer almaktadır⁵⁵⁹. Yükseklikleri 2 cm. ile 6 cm., ağız çapları 14,5 cm. ile 20 cm. arasında değişen ölçülere sahip kaseler, mika içerikli turuncumsu-kırmızı (2,5YR 7/6), pembemsi (7,5YR 7/4), kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) ile kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 7/4) renk tonlarında hamura sahip, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlı örneklerden oluşmaktadır. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız, ince bir yivle gövde ile birleşen omuz, küresel gövde, alçak halka kaide form 80 grubunda yer alan kaselerin genel özellikleridir. Tondoda yer alan ve yivlerle oluşturulmuş ikili ya da üçlü konsantrik daireler formun karakteristiğidir. Hayes, tondoda görülen yivlerle oluşturulmuş dairesel bezemeler nedeniyle form 80'in metal pateraların taklitleri olarak yapıldıklarını belirtirken, gövde profilleri geniş ve dar olmak üzere iki örnekle temsil edildiklerini söyler⁵⁶⁰. Oldukça yaygın bir kase formu olarak farklı merkezlerde görülen örnekler dışında forma ait yerel örneklere de rastlanmıştır⁵⁶¹. Form 80 grubunda incelediğimiz 5061 (**Kat.No:53**), 5062 (**Kat.No:54**), 5277 (**Kat.No:55**), 5338 (**Kat.No:57**), 5414 (**Kat.No:60**), 5425 (**Kat.No:61**) Envanter Numaralı kaseler 11-13 cm. arasında değişen ağız çapları ile Hayes'in belirttiği dar gövde profiline sahip örneklerdendir. 5334 (**Kat.No:56**), 5340 (**Kat.No:58**), 5411 (**Kat.No:59**), 5478 (**Kat.No:62**), 5651 (**Kat.No: 63**), 5718 (**Kat.No:64**), 5816 (**Kat.No:65**) ise 15-23 cm. ölçülerindeki ağız çapları ile geniş gövde profilili örnekleri oluşturmaktadır. 5651 (**Kat.No:63**), mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı (5YR 7/4), 5411 (**Kat.No:59**), kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu ve kırmızı mat (10R 5/6) astarlı iki kase, incelediğimiz Form 80 üretimleri arasında tondolarındaki damga ile karakterize iki örnektir. 5651 (**Kat.No:63**)'in tondosunda konsantrik daire motifinin ortasındaki stilize yaprak formu damga, 5411'in tondosunda (**Kat.No:59**) ise yalnızca yaprak formu damga yer alır. Her iki kase genellikle tondoları damgasız olarak üretilen form 80 için farklı örneklerdir. Olasılıkla bu damgalar DSB II'lerin erken dönem üretimlerinden etkileşimle form 80 grubunda yeniden kullanılmış olmalıdır. Tralleis'te⁵⁶² olduğu gibi farklı merkezlerde de ele geçen örneklerin çokluğu, form 80'in geniş bir coğrafyada oldukça yaygın şekilde kullanım gördüğünü göstermektedir.

⁵⁵⁹ Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15.

⁵⁶⁰ Hayes 1985, 69-70; Hayes 2008, 38.

⁵⁶¹ Waage 1948, 40.

⁵⁶² Erol 2004, 165-166, Lev. 49-235; Civelek 2010, 179, Lev.3, 20.

Benzerleri, Metropolis’de Aşağı Hamam Palaestra’da (Han Yıkığı)⁵⁶³, Magnesia’da⁵⁶⁴, Antiokheia’da⁵⁶⁵, Atina Agorası’nda⁵⁶⁶, Patara’da⁵⁶⁷, Knossos’da⁵⁶⁸, Ephesos’da⁵⁶⁹, Berenike’de⁵⁷⁰, Korinth’de⁵⁷¹, Nysa Sütunlu Cadde’de⁵⁷² MS I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın başına tarihlenmiştir. Benzer örneklerden yola çıkılarak 5061 (**Kat.No: 53**), 5062 (**Kat.No:54**), 5277 (**Kat.No:55**), 5334 (**Kat.No:56**), 5338 (**Kat.No:57**), 5340 (**Kat.No:58**), 5411 (**Kat.No:59**), 5414 (**Kat.No:60**), 5425 (**Kat.No:61**), 5478 (**Kat.No:62**), 5651 (**Kat.No:63**), 5718 (**Kat.No:64**), 5816 (**Kat.No:65**) Envanter Numaralı kaselerin MS I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın başlarında Tralleis’te üretildiklerini söyleyebiliriz.

6.1.3.2.2.1. Hayes Sınıflandırmasında Yer Almayan DSB II Üretimleri

Çift Kulplu Kase

5322 (**Kat.No:66**), 5442 (**Kat.No:67**), 5713 (**Kat.No:68**), 5846 (**Kat.No:69**) ve 6188 (**Kat.No:70**) Envanter Numaralı Çift Kulplu Kaseler Hayes tipolojisinde yer almamaktadır. Yükseklikleri 5,5 cm. ile 9,5 cm., ağız çapları 13 cm. ile 15 cm. arasında değişen ölçülere sahip kaseler, mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurları ve ince bir katman halinde uygulanmış, büyük ölçüde dökülmüş, hafif parlak, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) kaliteli astarları ile DSB II grubu özellikleri gösterirler. İnce ve keskin kenarlı, kalın bir düzleme sahip ağız ve sert profille oluşturulan konik, derin gövde, yüksek konik kaide, tek yivle bezeli çift halka kulp formun genel özellikleridir.

6188 (**Kat.No:70**) Envanter Numaralı kase, mika ve az kireç içerikli, açık kahverengi (7,5YR 6/3) hamuru, kahverengi (7,5YR 5/3) astarı ve konik gövde

⁵⁶³ Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No.48, 49, 50.

⁵⁶⁴ Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No.25-26.

⁵⁶⁵ Waage 1948, Pl.40,VII, 667.

⁵⁶⁶ Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320.

⁵⁶⁷ Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480.

⁵⁶⁸ Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8.

⁵⁶⁹ Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83.

⁵⁷⁰ Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362.

⁵⁷¹ Slane 1990, 51, Fig.6, 100.

⁵⁷² Sönmez 2023, 147, Fig.3, 12.

üzerindeki üç yiv bezemesi ile diğer kaselerden farklı olmakla birlikte, formun genel yapısı ve çeşitli merkezlerde ele geçen benzer örnekler dikkate alındığında DSB II özelliği gösterir.

Örneklerimizin bazılarında ise ağız kenarı ile gövde arasındaki düzlemde birbirine koşut çift yiv bezemesi yer almaktadır. Çok yaygın olmayan ve çoğunlukla Tralleis ve çevresindeki yerleşimlerde rastlanan çift kulplu kase, Ephesos Basilikası'nda da ele geçmiş, Mitsopoulos-Leon tarafından H144 örneği çerçevesinde "Kulplu Sigillata" olarak adlandırılarak DSB grubu içerisinde değerlendirilmiş, formun Hellenistik Dönem malzemeleriyle benzerliği nedeniyle tarih olarak MÖ I. yüzyılın sonu ile MS I. yüzyılın başları önerilmiştir⁵⁷³. Tralleis dışındaki merkezlerde az sayıda ele geçen kaselerin tamamı hamur ve astar özellikleri nedeniyle DSB II grubu içerisinde değerlendirilmiştir. Tralleis örnekleri D. Erol tarafından Tralleis üretimi olarak gösterilmiş ve MS I. yüzyılın başları ile MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁵⁷⁴, A. Civelek tarafından "Çeşitli Kaplar" başlığı altında incelenmiş ve Güney Nekropolü'nde yer alan kontekst göz önünde bulundurularak MÖ II. yüzyıla tarihlenmiştir⁵⁷⁵, Batı Nekropolü'ne ait mezar buluntuları arasında yer alan üç adet kase ise A. Özver tarafından MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁵⁷⁶. Labraunda'da ele geçen söz konusu forma ait iki adet kaide parçası "Çeşitli Sigillatalar" başlığı altında incelenmişlerdir⁵⁷⁷. Kuzey Pontus Bölgesi'nde ele geçen bir kase ise kulplarında yer alan dekoratif düğüm süslemeleri dışında örneklerimizle bire bir sayılabilecek şekilde benzerdir⁵⁷⁸. D. Zhuravlev tarafından sınıflandırılmamış Gaul Sigillataları arasında gösterilen kase MS I. yüzyılın III. ve IV. çeyreğine ait kontekstlerden gelir⁵⁷⁹. Zhuravlev, Yunan ve Roma dünyasından oldukça uzak olan Kuzey Pontus Bölgesi'nde İtalyan ve Gaul seramiklerinin varlığının ithalatla gerçekleşmiş olamayacağını belirtirken bu bölgede yapılacak daha kapsamlı

⁵⁷³ Mitsopolulosve Leon 1991, 104, Lev.152, H144.

⁵⁷⁴ Erol 2004, 54.

⁵⁷⁵ Civelek 2001, 161, Lev.XLVIII, Ç.13.

⁵⁷⁶ Özver 2021, 215-217, Kat.No:128, 129, 130.

⁵⁷⁷ Hellström 1965, 33, 34, 69, 70, Lev.36, 243, 244.

⁵⁷⁸ Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9.

⁵⁷⁹ Zhuravlev 2003, 223.

araştırmaların konuya açıklık getireceğini söyler⁵⁸⁰. İtalya kökenli seramiklerle birlikte DSB üretimlerine ait çok sayıda buluntunun özellikle Kuzey Pontus Bölgesi'nde sıklıkla görülüyor olması bölgenin İtalya ve Batı Anadolu bağlantısını güçlü kılan unsurlardır⁵⁸¹.

Nadir örnekler arasında yer alan, Tralleis'te üretildiğini düşündüğümüz yerel özellikli kaselerin benzerleri Tralleis'te ⁵⁸², Magnesia'da ⁵⁸³, Ephesos'da ⁵⁸⁴, Labraunda'da⁵⁸⁵, Kuzey Pontus Bölgesi'nde⁵⁸⁶ MS I. yüzyılın ortaları ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler göz önüne alınarak 5322 (**Kat.No: 66**), 5442 (**Kat.No:67**), 5713 (**Kat.No:68**), 5846 (**Kat.No:69**) ve 6188 (**Kat.No:70**) Envanter Numaralı çift kulplu kaselerin MS I. yüzyılın ortalarıyla MS II. yüzyılın başlarında üretildiğini söyleyebiliriz.

Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi

5308 (**Kat.No:71**), 5440 (**Kat.No:72**) ve 5941 (**Kat.No:73**) Envanter Numaralı Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi, Hayes tipolojisinde yer almayan ancak hamur, astar özellikleri ve üretim teknikleri nedeniyle DSB II Grubu içerisinde değerlendirilmeye alınmış örneklerdir. Şarap servisinde kullanılan ve erken dönemlerden itibaren yaygın masa kapları arasında yer alan yonca ağızlı testi/oinkhoelerin ağızları, içlerindeki sıvının kolaylıkla dökülebilmesi için şekillendirilmiştir⁵⁸⁷. Tipolojileri ağız yapılarına göre oluşturulan bu kaplar, gaga ve yonca ağızlı⁵⁸⁸ olabildikleri gibi ağızları bazen düz bırakılmıştır. Omuz ya da gövdede sonlanan dikey şerit kuplar konik veya küresel formlu gövde ile birleşir. Ancak genel olarak bakıldığında yonca ağızlı kaplar, silindirik, kısa ya da uzun boyunlu, tek kulplu ve küresel gövdeli olmalarının yanı sıra boyutlarına ve içlerinde bulunan sıvıyı taşıma kapasitelerine göre sıvı ölçümünde de

⁵⁸⁰ Zhuravlev 2003, 223.

⁵⁸¹ Zhuravlev 1998, 31-51 ;Zhuravlev 2000, 151; Zhuravlev 2002, 237-309; Zhuravlev 2008, 213-225; Zhuravlev 2010, 24, Pl.69, Fig.8.

⁵⁸² Civelek 2001, 161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013, 482, Res.4b, Özver 2021, 215-217, Kat.128, 129, 130.

⁵⁸³ Vapur 2013, 646, Kat.No.36-45, Çiz.2-3; Eliüşük 2021, 24, Lev.6, Kat.No:27-29.

⁵⁸⁴ Leon 1991, 104, Lev.152, H144.

⁵⁸⁵ Hellström 1965, 33, 34, 69, 70, Lev.36, 243, 244.

⁵⁸⁶ Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9.

⁵⁸⁷ Saltuk 1993, 128.

⁵⁸⁸ Hilgers 1969, 61-65.

yaygın olarak kullanılmışlardır⁵⁸⁹.

19-20 cm. yükseklikte ve cm. ağız çapına sahip 5308 (**Kat.No:71**), 5440 (**Kat.No:72**) ve 5941 (**Kat.No:73**) Envanter Numaralı Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testiler az mika içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) ve pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Her üç örnekte de çift daldırma tekniğinde uygulanmış astar büyük ölçüde pullanma şeklinde dökülmüştür. İnce, içe dönük kenarlı yonca ağız, kısa ve ince boyunla birleştikten sonra omuz üzerinde keskin bir profil oluşturarak dibe doğru daralan, uzun ve silindirik gövdeye oturur. Üç örneğin boyun omuz geçişinde tek, kabarma şerit bezemesi yer alır. Kaide hafif genişletilmiş halka formudur. Ağız kenarından çıkıp keskin profilli omuz üzerinde sonlanan şerit kulp alçı ile tamamlanmıştır. 5308 (**Kat.No:71**) Envanter Numaralı kabın boynu ve gövdesi düz bırakılırken, 5440 (**Kat.No:72**)'ın gövdesinde, 5941 (**Kat.No:73**)'in ise boynunda ve gövdesinde yivler yer alır.

Her üç örnek hamur ve astar özellikleri nedeniyle DSB II özellikleri göstermektedir, ancak birebir benzerlerine rastlanmayan kapların tipolojik benzeri ise DSA Grubu içerisinde yer alır⁵⁹⁰. Hayes, Samaria buluntuları arasında yer alan Form 26⁵⁹¹ ile ilişkilendirdiği kabı Form 105 olarak sınıflandırır. Atlante örneğinin boynu 5308 (**Kat.No:71**), 5440 (**Kat.No:72**) ve 5941 (**Kat.No:73**)'e göre daha kısadır. Yonca ağızın boyunla birleştiği bölümde kısa bir düzlem yer alır. Kulp ise yonca ağız yerine boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanmaktadır. Omuz üzerindeki hafif sert profile karşın Atlante örneğinin gövdesi daha kısa ve daha yuvarlak hatlıdır. Gövdesi düz bırakılmış olan örnek, MÖ I. yüzyıla tarihlenir⁵⁹². Royal Ontario Müzesi'nde yer alan benzer bir kap ise Hayes tarafından prototip olarak gösterilerek MÖ Geç I. yüzyıl ile MS erken I. yüzyıla tarihlenir⁵⁹³. Berenike buluntuları arasında yer alan bir boyun ve kulp parçası DSA Grubu içerisinde sürahiler arasında değerlendirilmiş, ağız kısmı kırık olmakla birlikte olasılıkla yonca ağızlı olabileceği belirtilerek MÖ I. yüzyıla tarihlenmiştir⁵⁹⁴. Aydın Müzesi cam koleksiyonlarında yer alan yonca ağızlı bir kap ise

⁵⁸⁹ Tekçam 2011, 117, 155.

⁵⁹⁰ Hayes 1985, 44, Tav.IX, 6.

⁵⁹¹ Kenyon1957, 298, 312, 340, Fig.68.7, 82.3.

⁵⁹² Hayes 1985, 44.

⁵⁹³ Hayes 1973, 19, Fig.5, Pl.6, 87.

⁵⁹⁴ Kenrick 1985, 240, 243, Fig.44, 343.1.

tipolojik olarak örneklerimizle oldukça benzerdir⁵⁹⁵. 1873 Envanter Numaralı cam kap, müze koleksiyonlarına müsadere yoluyla geldiği için kaynağı konusunda bilgi sahibi değiliz. Mavi renkli opak camdan iç kalıp tekniğiyle yapılmış 1873 Envanter Numaralı kap, ince kenarlı yonca ağız yapısı, ince ve uzun boynu, uzun, silindirik gövdesi, halka kaidesi ve ağız kenarından çıkan ve gövde başlangıcında sonlanan kulpuyla örneklerimizle benzerlik gösterir. Birebir benzerine rastlanılmadığı belirtilen ve gövdesinde sarı ve kırmızı renkte on adet zikzak bezemesi yer alan kap analoji yoluyla MÖ Geç IV. yüzyılın ortalarıyla MÖ Erken III. yüzyıla tarihlenmiştir⁵⁹⁶. Her ne kadar geliş yeri belli olmasa da bölge tipolojisiyle uyumlu bulunan söz konusu kabın birebir benzerinin olmayışı bölgeye özgü geleneksel bir üslubun üretimi olarak yorumlanmıştır⁵⁹⁷.

Hamur ve astar özellikleri nedeniyle DSB II Grubunda incelediğimiz ve Hayes sınıflandırmasında yer almayan 5308 (**Kat.No:71**), 5440 (**Kat.No:72**) ve 5941 (**Kat.No:73**) Envanter Numaralı kaplar olasılıkla Tralleis atölyelerinde DSA Grubu örneklerinden türetilmiş yeni formlardandır. Tüm sigillata gruplarında zaman zaman formların birbirlerini tekrar ve taklit etmelerinin yanı sıra bazı değişiklikler ve eklemeler yapılarak yeni formların oluşturulduğunu biliyoruz, bu bağlamda oluştuğunu düşündüğümüz 5308 (**Kat.No:71**), 5440 (**Kat.No:72**) ve 5941 (**Kat.No:73**) olasılıkla MS I. yüzyılın ortalarıyla MS II. yüzyılın başlarında Tralleis’li ustalar tarafından üretilmiş özgün formlar olmalıdır.

Vazo/Koku Şişesi

5451 (**Kat.No:74**) Envanter Numaralı Kap, 11 cm. yükseklikte ve 5,6 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) parlak astarlıdır. Hamur ve astar yapısıyla DSB II özellikleri gösteren kabın, çift daldırma tekniğinde uygulanmış astarı büyük ölçüde pul pul dökülmüştür. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız, kalın ve kısa boyunla birleşir. Boyundan itibaren genişleyerek kaideye doğru daralan dolgun ve ovoid formu gövde, yükseltilmiş konik kaideye oturur. Ovoid gövde üzerinde geniş aralıklı, birbirine paralel, ince yiv bezemeleri yer

⁵⁹⁵ Özbilgin ve Temür 2022, 2518, 2519, Kat.No:3, Görsel 3, 43.

⁵⁹⁶ Özbilgin ve Temür 2022, 2519.

⁵⁹⁷ Özbilgin ve Temür 2022, 2529.

alır.

Gövde ve kaide yapısıyla Hellenistik Dönem iç biçimli unguentariumlarını hatırlatan kabımızın benzer örneği bulunmamaktadır. Kabın yapımında erken dönem unguentariumlarının etkisi görülür. Tralleis Güney Nekropolü'nde ele geçen ve MÖ IV. yüzyılın sonu ile erken III. yüzyıla tarihlenen, benzer kaide profiline sahip bir örnek bu etkileşimi düşündürür⁵⁹⁸. Ancak unguentarium formlarından farklı olarak örneğimizin geniş ağız yapısına sahip olması koku kabı olarak kullanım görmüş olma olasılığını da azaltmaktadır.

M. Vegas, geniş, hafif dışa çekik, düz kenarlı ağız yapısına sahip kapların MÖ II. yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlandığını, Roma İmparatorluk Çağı boyunca oldukça geniş bir zaman dilimi içerisinde kullanımlarının devam ettiğini belirtir⁵⁹⁹. Vegas, tek ve çift kulplu olarak üretilen Pollentia ve Sutri buluntularından örnek verirken söz konusu kapların ağız kenarlarının bazen düz bırakıldığını bazen de kalınlaştırıldığını ve benzer ağız yapısına sahip formların özellikle İmparatorluk Çağı içerisinde Atina'da hakim olduğunu söyler⁶⁰⁰. Vegas, dar boyunlu, düz ağız kenarlı, tek kulplu çömlekler olarak tanımladığı Pollentia buluntularını MS I. yüzyıla tarihler, benzer Albintimilium örneklerinin ise MÖ II. ve I. yüzyıllara ait kontekstlerden elde edildiğini belirtir⁶⁰¹.

Öte yandan DSA Grubu içerisinde ele alınan ve unguentarium olarak adlandırılan bir kap birebir olmamakla birlikte kaide profili açısından örneğimizle benzerlik gösterir, söz konusu kap Form j olarak sınıflandırılmış ve MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁶⁰². Benzer kaide profiline sahip bir unguentarium Atina Agorası'nda MS 30-50'ye tarihlenmiştir⁶⁰³. Knossos'da kaide profili örneğimize benzer olan bir unguentarium ise MÖ I. yüzyılın sonlarına ait kontekstlerden ele geçer⁶⁰⁴. Hayes, Knossos Villa Dionysos'da bir kontekste bağlı olmaksızın ele geçen, ince sürahi olarak tanımladığı ağız profili benzer olan kabı Augustus Dönemi (MÖ 27-MS 19) içerisinde

⁵⁹⁸ Ölmez 2000, 32, K9, Lev.XXIV-1.

⁵⁹⁹ Vegas 1973, 97.

⁶⁰⁰ Vegas 1973, 97, 99, Fig.33, Tip.40, 2, Tip.41, 1-2.

⁶⁰¹ Vegas 1973, 97, Fig.33, Tip.41, 1-2.

⁶⁰² Hayes 1985, Tav.XI, 7, 48.

⁶⁰³ Hayes 2008, 116, Fig.56, 1762.

⁶⁰⁴ Hayes 1971, 8, Fig.8, 5.

değerlendirir⁶⁰⁵. Paphos'da ise örneğimize oranla daha geniş olmakla birlikte benzer ağız profiline sahip sürahi MÖ III. ve II. yüzyıllara tarihlenir⁶⁰⁶. Knossos'da ele geçen ve olasılıkla Anadolu üretimi olduğu belirtilen benzer gövde ve kaide profiline sahip bir unguentarium MÖ II. yüzyıla tarihlenir⁶⁰⁷. Birebir örneğine rastlamadığımız 5451 **(Kat.No:74)** Envanter Numaralı Kap, malzemelerimiz arasında incelediğimiz DSB II üretimleriyle paralellik göz önüne alınarak ve aynı zamanda benzer ağız ve kaide profiline sahip örneklerden yola çıkılarak MS I. ve II. yüzyıllar arasına tarihlenebilir. Benzer bir formun olmayışı söz konusu örneğin Tralleisli çömlekçi ustalarının DSB II formlarıyla birlikte geliştirdikleri özgün bir kap formu olarak değerlendirilebilir.

Matara

Anadolu'daki ilk örneklerine Geç Neolitik Dönemde rastlanan⁶⁰⁸, sıvıların taşınmasında kullanılan, genellikle yassılaştırılmış küre veya armut gövdeli, kısa boyunlu, ağız çapı dar olan, bazen bir yere asılması için kulplu olarak da üretilen kaplar matara olarak adlandırılır⁶⁰⁹. Ancak kulpsuz olarak tasarlanan örneklerine de rastlanır⁶¹⁰. Mataralar seramik formları arasında en az ele geçen formlardandır.

5342 **(Kat.No:75)** Envanter Numaralı matara, malzemelerimiz arasında tek örnekle temsil edilir. 23,5 cm. gövde çapına sahip, 2,5 cm. duvar kalınlığındaki örneğimiz, mika içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İyi fırınlanmış olmakla birlikte astar büyük ölçüde dökülmüş durumdadır. Yassı, basık ve dairesel formlu mataranın alt yüzeyi düz, üst bölümü ise bombeli ve hafif yüksektir. Ön yüzde, ortada yukarıya doğru yükseltilmiş, kalın kenarlı, silindirik formlu, ince ağız yer alır. Kırık olan ağız (akıtacak), kabın içindeki sıvının dökülmesini önlemek amacıyla yukarıya doğru yükseltilmiş şekilde tasarlanmıştır. Zemine bırakıldığında içindeki sıvının dökülmesini önlemek amacıyla alt yüzeyinin tamamen düz yapılmış olması, ağız kısmının ise yukarıya doğru yükseltilerek tasarlanması matarayı farklı kılmaktadır. Bu durum kabın düz bir alanda kullanılmak üzere tasarlanmış olabileceğini düşündürmekle birlikte ağız (akıtacak) kısmının sağında ve

⁶⁰⁵ Hayes 1983, 110, Fig.10, 138.

⁶⁰⁶ Hayes 2003, 485, Fig.21, 220.

⁶⁰⁷ Coldstream, Eiring ve Forster 2001, 123, Fig.3.16, c.

⁶⁰⁸ Bilgi 1982, Tablo 6.

⁶⁰⁹ Savage ve Newmanb1989, 22.

⁶¹⁰ Savage ve Newman 1989, 22.

solunda kulba ait kırıkların bulunması kullanımının yalnızca düz bir alanla sınırlı kalmayıp bir yere asılarak ya da taşınarak da gerçekleştiğini gösterir. Kulplara ait kısmının büyük ölçüde kırık olması nedeniyle kulp formu konusunda fikir sahibi olunamamaktadır. Yüzeyde kırık kısımlarda onarım, eksik bölümlerde ise alçı tamamlama bulunur.

Hamur ve astar yapısıyla DSB II özellikleri gösteren 5342 **(Kat.No:75)** Envanter Numaralı mataranın birebir benzeri bulunmamaktadır. Atlante I serisi içerisinde Afrika Kırmızı Astarlı Seramik Grubunda değerlendirilen bir matara, dairesel, basık formu, dikey, silindirik ağız yapısı ve çift yatay kulplarıyla benzerdir⁶¹¹. Gövdesinde dairesel bir yiv yer alan Atlante örneği MS III. yüzyıla tarihlenir⁶¹². Atlante II serisinde Terra Sigillata İspanica Grubu içerisinde yer alan bir örnek ise alt ve üst yüzeyi bombeli, dairesel formu gövde yapısından çok, dikey, silindirik ağız profiliyle benzerlik gösterir⁶¹³. İspanyol sigillata atölyelerinin karakteristik formlarından biri olarak tanıtilen kulpsuz mataranın, çok yaygın olmamakla birlikte yarımada genelinde görüldüğü belirtilir. La Graufesenque, Bezares ve Andújar'da örnekleri görülen mataranın üretimi özellikle Bezares'deki atölyelerde MS I. yüzyılın ortalarında başlamış MS II. yüzyılda ise son bulmuştur⁶¹⁴. Tipolojik olarak örneğimize benzememekle birlikte, Royal Ontario Müzesi'nde yer alan, oldukça geniş ve dolgun, her iki yüzü de bombeli, kalın, çift kulplu, geniş ağızlı bir matara Hayes tarafından çeşitli Roma Seramikleri başlığı altında incelenerek MS 50-150'lere tarihlenir⁶¹⁵.

Smyrna Agorası'nda bulunan ve MS 18-19. yüzyıllara ait tabakalardan ele geçen benzer forma sahip bir kap, S. İpekçioğlu tarafından matara/ idrar kabı/ mama kabı olarak tanımlanır⁶¹⁶. Üst kısmı bombeli, beyaz astarlı ve yeşil sırlı, alt kısmı düz, astarsız ve sırsız, ağız kısmı yukarıya doğru yükseltilmiş kabın, işlevi konusunda net bir ifade kullanılmamakla birlikte alt yüzeyinin bombeli olmayışı düz bir alanda kullanılmak üzere yapıldığını düşündürmüştür. Ancak mataralarda genellikle her iki yüzün de bombeli olması söz konusu kabı farklı kılmakta, kulpsuz oluşu ise taşımayı

⁶¹¹ Carandini ve Sagui 1981, 77, Tav.XXXI, 18a-b.

⁶¹² Carandini ve Sagui 1981, 77.

⁶¹³ Mesquíz 1985, 147, Tav.XXVIII, 5.

⁶¹⁴ Mesquíz 1985, 147.

⁶¹⁵ Hayes 1976, 33, Fig.10, 153.

⁶¹⁶ İpekçioğlu 2019, 762-763, Tablo 5.

zorlaştıran bir unsur olarak görülmektedir⁶¹⁷. Smyrna Agora'sında ele geçen kap, formun geç dönem versiyonu olarak ilginç bir örnektir.

Birebir benzerine rastlamadığımız ve Tralleis'te üretildiğini düşündüğümüz özgün örneklerden biri olan 5342 (**Kat.No:75**) Envanter Numaralı matara, DSB II buluntularıyla çağdaş olmalıdır. Aynı zamanda benzer ağız ve gövde profiline sahip örnekler dikkate alınarak mataranın MS I. ve II. yüzyıllar arasında üretildiğini söyleyebiliriz.

Rhyton

5364 (**Kat.No:76**) Envanter Numaralı Rhyton tek örnekle temsil edilen ünik nitelikli özgün bir malzemedir. Rhyton, Yunanca “rysis” sözcüğünden gelmektedir. Hayvan boynuzu, başı veya tam hayvan biçiminde bir deliği ya da küçük açıklığı olan, şarabın akışını sağlayan kap veya vazo olarak tanımlanır⁶¹⁸. Törensel bir içki kabı olarak bilinen rhyton Anadolu'da oldukça eski bir geçmişe sahiptir. Neolitik Dönem'den itibaren bu kapların dinsel törenlerde kullanılmış olabileceği ileri sürülmektedir⁶¹⁹. Erken dönemlerden itibaren dini törenler sırasında libasyon için kullanılmalarının yanı sıra rhytonlar günlük yaşamda ziyafetlerde ya da şenliklerde içki kabı olarak da kullanılmaktaydı⁶²⁰. Çatalhöyük kazılarında bulunan hayvan biçimli kaplar rhytonların prototipleri olarak kabul edilir⁶²¹. MÖ 6000'de Hacılar VI. tabakada ele geçen ceylan, geyik ve domuz biçimli rhytonlar Anadolu'daki ilk seramik örnekleri oluşturmaktadır⁶²². Asur Ticaret Kolonileri Çağı ve Hitit Dönemi yerleşmelerinin birçoğunda hayvan biçimli kaplar ortaya çıkarılmış, rhyton ya da “*bibru*” adı verilen bu kaplar Hitit metinlerine göre ritüeller sırasında libasyon kabı olarak kullanılmıştır⁶²³. Hitit metinlerinde adı geçen Bibrular genellikle kutsal alanlarda ele geçmiş, tapınakların en önemli demirbaşları arasında yer almışlardır. Tanrıların kutsal hayvanlarının sembolü olabileceği düşünülen rhytonların bu sebeple hayvan biçiminde yapıldıkları ve

⁶¹⁷ İpekçioğlu 2019, 762.

⁶¹⁸ Boger 1971, 285.

⁶¹⁹ Duru 2008, 88.

⁶²⁰ Coşkun 2018, 180-181.

⁶²¹ Timur 1987, 6.

⁶²² Lloyd ve Mellaart 1961, 66.

⁶²³ Gülyaz 1993, 2, 27-29; Hitit Rhytonları için Bkz. Güterbock 1981, 5, 1a-1b.

libasyon sırasında tanrının kendisini ya da hayvanını temsil ettiği bilinir⁶²⁴. Libasyon kapları yalnızca hayvan biçimli olarak üretilmemişler, boynuz, çizme, insan biçimli kaplar da Rhyton olarak adlandırılmışlardır⁶²⁵. Ancak insan biçimli rhytonlar hayvan biçimli rhytonlara oranla daha az tercih edilmişlerdir.

Ana tanrıça kültüyle bağlantılı olarak libasyon sırasında kullanıldığı düşünülen ve sırtından bardaklı olarak tanımlanan Neolitik Dönemin kuş, ördek, domuz, boğa biçimli öncü seramik rhytonları⁶²⁶ Kalkolitik Dönem içerisinde de varlığını sürdürmüştür⁶²⁷. MÖ 3000'lerden itibaren rhytonlar metal kapları taklit eder nitelikte yapılmaya başlanmış, bu sebeple pişmiş toprak örneklerin yüzeyleri perdahlanmıştır. Seramik örneklerin yanı sıra Aşağı Salat Höyüğü'nde M-29 Mezarında ele geçen ve MÖ VII. yüzyıl sonlarına tarihlenen, iç kalıp tekniği ile yapılmış cam at rhytonu az sayıdaki ilginç örneklerden birini oluşturur⁶²⁸. Kendisinden sonra gelecek olan Akhaemenid cam rhytonları⁶²⁹ için bir ön örnek oluşturduğu belirtilen Aşağı Salat cam at rhytonu olasılıkla bir prestij göstergesi olarak varlıklı birine ait mezar buluntusu olarak değerlendirilmiştir⁶³⁰.

Asur Ticaret Kolonileri Çağı'nda ise seramik rhytonlar boya bezemeli, kazıma bezemeli ve kabartma bezemeli olarak üç grupta incelenmiştir⁶³¹. Boyalı olanlar, krem zemin üzerine siyah, kırmızı, kahverengi boya ile oluşturulmuş geometrik motifler, çizgisel bezemeler ve kuş figürleri içerirler. Tek renkli ve parlak astarlı olan kazıma bezemeli rhytonlar pişirilmeden önce sivri uçlu bir alet kullanılarak yapılmış geometrik motiflerle zig zağlar, çengeller, baklava dizileri ve noktasal süslemelerden oluşmaktadır. Kabartma bezemeli olan son grup ise seramik yüzeyinin oyulması ya da küçük kabartılar bırakılmasıyla oluşturulmaktaydı. Her üç grupta yer alan rhytonlar elde, çarkta ve kalıpta şekillendirilmişlerdir⁶³². Bu dönemde rhytonlar sırtından bardaklı, hayvan başı biçiminde bardaklılar ve emziği hayvan başı, doldurma kısmı

⁶²⁴ İlhan 1999, 3.

⁶²⁵ Bittel 1939, 32.

⁶²⁶ İlhan 1999, 8.

⁶²⁷ Duru 1994, 62.

⁶²⁸ Şenyurt, Erten ve Aklan 2017, 353-357, Lev.3-4.

⁶²⁹ Melikian-Chirvani 1995, 50, Fig.4.

⁶³⁰ Şenyurt, Erten ve Aklan 2017, 355.

⁶³¹ Gülyaz 1993, 39.

⁶³² Gülyaz 1993, 31.

tekne biçimli olanlar olmak üzere üç farklı şekilde üretilmişlerdir⁶³³. Roma Dönemi üretimleri ise mataralar gibi oldukça sınırlıdır.

5364 (**Kat.No:76**), 15,5 cm yükseklikte ve 12 cm genişlikte, mika içerikli, kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6) hamurlu, kırmızı (10R 5/6) parlak astarlı, DSB II özellikleri gösteren örneklerimizden birisidir. Olasılıkla keklik? figürü şeklinde tasarlanmış rhytonun baş kısmı ile ağız bölümü kırıktır. Kalın, dışa taşkın profilli yivlerle bezeli, dışa çekik ağız, kısa ve kalın boyunla birleşmektedir. Gövde ortasından çıkan iki adet pençe boyuna tutunmaktadır. Dolgun ve yuvarlak hatlı gövde ile boyun, balık pulu motifi ile bezelidir. Ortadan itibaren tek sıra, ince kazıma çizgi ile sınırlandırılmış gövdenin etrafı yüzgeç bezemesi ile çevrilidir. Gövdenin uç kısmındaki kuyruk yüzgeçle birleşmektedir. Benzer örneğine rastlamadığımız 5364 (**Kat.No:76**) Envanter Numaralı rhyton, Tralleis’li seramik ustalarının ürettiği özgün formlardan biri olarak DSB II üretimleriyle çağdaş, MS I. ve II. yüzyıllarda üretilmiş olmalıdır.

Koç Başı Saplı Patera

Buluntu grubumuz içerisinde yer alan ünük nitelikteki 5098 (**Kat.No:77**) Envanter Numaralı patera, tek örnekle temsil edilmektedir. Günümüzün tavalarıyla eşdeğer nitelikteki pateralar, Grekçe *tagenon*, Latince *patina-patinae*, *patella-patellae*(küçük tava) ve *sartago-sartaginis* (kızartma tavası) olarak adlandırılır⁶³⁴. Törenselle bir kap olarak Klasik Çağ’dan itibaren libasyon için kullanıldığı bilinen phialeler ve madalyonlu küçük kaseler olasılıkla Roma Dönemi’nde yerlerini pateralara bırakmışlardır⁶³⁵. Pateraların kullanım amacının dini ritüellerle bağlantılı olduğu düşünülmekle birlikte mezarlar dışındaki konut alanlarından da sıklıkla ele geçmiş olmaları yalnızca ritüellerde değil günlük yaşamda da tercih edilen bir kap formu olduğuna da işaret etmektedir. Anadolu’daki önemli atölyelerden biri olan Knidos’da yerleşim alanlarından çok sayıda patera ele geçtiği gibi Knidos üretimi olan ve başka merkezlerde ele geçen pateraların buluntu alanlarının kutsal mekanlar dışında oluşu bu görüşü destekler niteliktedir⁶³⁶. Tapınak ve kutsal alanlardan nadiren bulunan hayvan

⁶³³ Özgüç 1949, 88.

⁶³⁴ Korkut 2007, 432-449.

⁶³⁵ Grummond ve Simon 2006, 171.

⁶³⁶ Şahin 2020, 329-154, Lev.8; Kögler 2010, Lev.38, G176-180; Pastutmaz 2009, 55; Doksanlatı 2000, 14-16, b.

başı saplı pateralar için Anadolu'daki tek örnek Knidos'da Dionysos Stoası'ndan ele geçmiştir⁶³⁷. Pişmiş toprak örneklerde olduğu gibi metal pateraların da tapınak ve kutsal alanlarda çok fazla yer almadığı bilinmektedir⁶³⁸. Öte yandan pateraların tüm antik çağ boyunca oinokhoelerle birlikte kullanıldığı ve mezarlara da bu ikilinin birlikte bırakıldığı ve takım oluşturdıkları bilinmektedir⁶³⁹. Roma İmparatorluk Çağı'nda iki veya daha fazla kalıp kullanılarak üretilmiş kabartma süslemeli seramikler "*Oinophoros Grubu*" olarak adlandırılmışlar, bu tanımlama, Knidos atölyelerine ithafen "*Knidos Kalıp Yapımı Kabartmalı Kapları*" olarak da anılmıştır⁶⁴⁰. Terminolojide ise Knidos üretimi pateralar için "*Oinophoros Grubu Madalyonlu Pateralar*" tanımlaması tercih edilmiştir. MÖ V. yüzyılın başında Güney İtalya'da Melfi'de ele geçen ve en erken örneklerden biri olarak kabul edilen pateralar metal testilerle yan yana bulunmuşlardır⁶⁴¹. Her iki formun, testinin içindeki sıvının pateraya dökülmesiyle gerçekleştirilen ritüelin yanı sıra kremasyon nedeniyle yakılan ateşin söndürülmesi sırasında da kullanıldığı düşünülmektedir⁶⁴². Roma Dönemi'nde ise günlük yaşamda yemek öncesinde ve sonrasında el yıkama işlemi sırasında patera ve oinokhoe ikilisinin birlikte kullanıldığı, olasılıkla oinokhoeden boşaltılan suyun yere akmasını engellemek amacıyla elin altına pateraların tutulduğu düşünülmektedir⁶⁴³. Aynı zamanda pateraların evlerde kızartma tavası olarak kullanıldığı ve tanrılara sunu yapıldığı da ileri sürülmektedir⁶⁴⁴. Bronz, gümüş ve cam örnekleri⁶⁴⁵ olduğu bilinen pişmiş topraktan yapılan pateraların öncüleri ise metal kaplardır⁶⁴⁶. Hayvan başı saplı metal pateraların en erken örnekleri Makedonya ve Trakya Tümülüslerinde yapılan kazılarda ele geçmiş ve MÖ IV. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiş⁶⁴⁷, Augustus

⁶³⁷ Doksanaltı 2000, 80, No.15; Mandel 2000, 60.

⁶³⁸ Nuber 1972, 90.

⁶³⁹ Boon 1961, 17.

⁶⁴⁰ Bailey 1972-1973, 11-25; Mandel 1988, 99, 191; Hayes 1997, 72-74; Hayes 2008, 105-107; Pastutmaz 2009, 29.

⁶⁴¹ Krauskopf 1995, 79-81; Erken dönem metal pateraların sap kısmında insan figürünün kullanıldığı farklı örneklerle de rastlanmaktadır. Bkz. Jones 1949, 209-212, Pl.22-23.

⁶⁴² Nuber 1972, 177.

⁶⁴³ Khamis 2013, 95.

⁶⁴⁴ Öz 2021, 159 ; Rusu-Bolindet 1994, 113-128; Rusu, 1997, 334.

⁶⁴⁵ Popović 2008, 119; Heurgon 1951, 22-24, Pl.III.

⁶⁴⁶ Pastutmaz 2009, 45; Mandel 1988, 110; Krauskopf 1995, 81.

⁶⁴⁷ Mandel 1988, 110, 786; Nuber 1972, 35-36, Lev.1, Ch.1; Krauskopf 1995, 81; Makaronas 1963, 194, Lev.228; Onurkan 1988, 52-53.

Dönemi'nde ise İtalya'ya ulaşarak buradan İmparatorluğun Batı Eyaletlerine dağılmıştır⁶⁴⁸. Roma İmparatorluğu'nun yayılım alanı ile birlikte İtalya'da, Mısır'da⁶⁴⁹, Anadolu'da ise Pergamon ve Knidos'da üretim gerçekleşmiştir⁶⁵⁰. Anadolu Medeniyetleri Müzesi koleksiyonlarında yer alan ve MS I. yüzyıla tarihlenen koç başlı ve kurt başlı iki bronz patera sapı, pişmiş toprak pateraların metal öncülerine ait güzel iki örneği oluşturmaktadır⁶⁵¹. Metal örneklerin taklitleri olarak üretildiği düşünülen pişmiş toprak pateraların en erken örneklerinden biri ise MÖ IV. yüzyılın sonlarına tarihlenen Capua'da bulunmuş olan ve Campana Müzesi'nde yer alan kırmızı figür tekniğinde yapılmış olan pateradır⁶⁵². Yaygın üretimin ise MÖ I. yüzyıl ile MS II. yüzyıllarda gerçekleştiği⁶⁵³ ve Bizans Dönemi'nin başlangıcına değin pişmiş toprak pateraların kullanıldığı bilinmektedir⁶⁵⁴.

5098 (**Kat.No:77**) Envanter Numaralı koçbaşı formunda tasarlanmış patera sapının korunabilen uzunluğu 9,1 cm., genişliği 3,8 cm., kalınlığı 3,1 cm.'dir. Az mika içerikli, açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, kahverengimsi-kırmızı (2,5YR 5/6) parlak astarlı ve sıkı dokuludur. Çift daldırma tekniği ile uygulanmış astar oldukça kalın bir tabaka halinde sürüldüğü için yüzeyde yer yer dalgalanmalar oluşmuştur. Dikdörtgen prizma profil, ince kenarlı gövdenin alt kısmı kırık ve içi boş. Stile İon sütunu formunda tasarlanmış gövdenin yalnızca ön yüzünde kabartma noktalardan oluşan bezeme kuşağı (stilizasyon astragal) ve İon kymationu dizisinin altında dikey yivler yer almaktadır. Yivler gövdenin üst yüzeyinde olup, profil kısmı ve arka yüzey herhangi bir bezeme olmaksızın düz bırakılmıştır. Gövde, koç başı ile sonlanmaktadır. Koç başı ile gövdenin birleşim noktasında iki adet kabartma yıldız motifi bulunmaktadır. Profil kısımlarında birer ince yiv yer almaktadır. Plastik olarak işlenmiş koç başının baş ve yüz detayları belirgindir. Gözler iri, burun ve ağız uzun, kulaklar küçük betimlenmiştir. İki iri kıvrım halindeki boynuzlar, üst kısımda ince çizgilerle belirginleştirilmiş tüy

⁶⁴⁸ Mandel 1988, 110.

⁶⁴⁹ Mandel 1988, 110.

⁶⁵⁰ Heimberg 1976, 253; Kögler 2010, Lev. 38, G180; Doksanaltı 2000, 80, Fig. 3.15; Pastutmaz 2009, Res. 6, 6a.

⁶⁵¹ Yağcı 1989, 17-18, Lev. I-III, Şek. I, Lev. IV, Şek. II.

⁶⁵² Mingazzini 1969, Lev. (1982), 9.11.

⁶⁵³ Radnóti 1938, 87.

⁶⁵⁴ Waldbaum 1983, 91, Pl. 33, 513.

tutamları ile birleşmektedir. 5098 (**Kat.No:77**)’ye koşut kalıpla yapılan, ancak bizim örneğimizden farklı olarak silindirik gövdeli, dikey yivli ve kabartma nokta bezemelerinin tüm gövdeyi çevrelediği benzer tipteki örnekler H. Nuber⁶⁵⁵ tarafından “*Kanelürlü Sap*”, “*Kannelierte Griff*”; Mandel⁶⁵⁶ tarafından “*Griffschale*” (*saplı kase*); Radnoti⁶⁵⁷ tarafından ise “*Griffige Opferschale*” olarak adlandırılmaktadır. Öte yandan silindirik formlu, içi boş kulplara “Flütlü Kulp” da denilmektedir⁶⁵⁸.

Tipolojik açıdan incelendiğinde örneğimizin benzerleriyle arasında farklar olduğu gözlemlenir. Miletos’da⁶⁵⁹ ele geçen ve Hayes⁶⁶⁰ tarafından Knidos atölyelerinde üretildiği belirtilerek MS 1. ve II. yüzyıllara tarihlenen patera sapı ile aralarında benzerlik olsa da 5098 (**Kat.No:77**), dikdörtgen kesiti, gövde üzerindeki ion kymationu motifi, gövde ortasında oldukça derin ve simetrisinde kısa aralıklı olarak yapılmış dikey yivler ve baş ile gövde arasında yer alan simetrik yıldız bezemeleri farklı özellikler olarak göze çarpmaktadır. Genellikle tüm gövdeyi çevreleyen yivler ve kabartma nokta bezemeleri 5098 (**Kat.No:77**) örneğinde sınırlı işlenmiş, yalnızca gövdenin ön kısmında bezeme kullanılmış, gövde arkası ve iki yan profil boş bırakılmıştır. Benzerleri olan pateraların en belirgin özelliği olarak dikkat çeken silindirik form, bizim örneğimizde diğerlerinde görülmeyen biçimde sert köşeli gövde yapısı ve dikdörtgen kesitiyle dikkat çeker. Andriake’de ele geçen ve MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenen diğer örnek ise çağdaşlarıyla koşut, silindir bir forma sahiptir⁶⁶¹.

Öte yandan genel olarak bakıldığında koç başı saplı örneklerin MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın başlarına tarihlendiği görülmektedir. Romanya’da Dacia’da ele geçen örnekler Rusu tarafından MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyıla tarihlenmişlerdir⁶⁶². Bronz ve pişmiş toprak örneklerle karşılık Hırvatistan’da Osijek Müzesi’nde yer alan aslan başı saplı kemik patera ender buluntulardan biridir⁶⁶³. Benzerlerinin MS I. ve V. yüzyıllar arasında kullanıldığı ve ithal olduğu belirtilen

⁶⁵⁵ Nuber 1972, 35.

⁶⁵⁶ Mandel 1988; Mandel 2000, 36, 57-68.

⁶⁵⁷ Radnóti 1938; Nuber 1972, 35; Rusu 1997, 326.

⁶⁵⁸ Yağcı 1989, 19.

⁶⁵⁹ Şahin 2020, 344, 345, Lev.3-6.

⁶⁶⁰ Hayes 1997, 72-74, Pl.26; Hayes 2008, 107.

⁶⁶¹ Öz 2021, 161,168, Şek.2.

⁶⁶² Rusu 1997, 388, Taf.XXI.

⁶⁶³ Kovač 2019, 114-116, Fig.5.

patera sapı, stilize aslan başlı, alışıldık biçimde silindirik gövdeli ve bezemesizdir. Isthmia’da ele geçen, Palaimonion Ritüelleri’nde kullanıldığı ve öncüllerinin bronz örnekler olduğu belirtilen pateralar MS II. yüzyıl ile MS erken III. yüzyıla tarihlenmiştir⁶⁶⁴. Korinth’de ele geçen buluntu ise kase ya da patera olarak tanımlanmış MS I. yüzyıl ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir⁶⁶⁵. Atina Agorası’nda ele geçen örnekler S. H. Robinson tarafından kase olarak tanımlanarak MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir⁶⁶⁶. F. O. Waagé tarafından ise Atina Agorası örnekleri MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenmiştir⁶⁶⁷. Atlante örnekleri Hayes tarafından Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri içerisinde değerlendirilerek MS III. yüzyılın başlarına tarihlenmişlerdir⁶⁶⁸. Hamur ve astar yapılarının benzerliği nedeniyle Atlante örneklerinin Afrika Kırmızı Astarlı seramikleri içerisinde gösterilmiş olabileceği ileri sürülmüştür⁶⁶⁹. Knidos üretimi olarak değerlendirilen bir örnek ise Hayes tarafından MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir⁶⁷⁰.

5098 (**Kat.No:77**) Envanter Numaralı örneğimiz Arsenal yapısı içerisinde yer alan dolgu toprağın içerisinden çıkmış ve bu nedenle bir kontekst dahilinde değerlendirilememiştir. Başka bir mekandan bu alana taşınmış olmalıdır. Yalnızca sap kısmıyla ele geçmiş olması, devamında bağlı olduğu gövdeye ait bölümün görülemeyişi nedeniyle de kullanım amacı konusunda net bir bilgi sunmak olası değildir. Ancak yoğun olarak elde edilen diğer seramik gruplarıyla birlikte bulunmuş olması yemek öncesi ya da sonrasında el yıkama işlemi sırasında evde kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir. Kırmızı hamur ve kahverengimsi-kırmızı parlak astar özellikleriyle Knidos üretimleriyle benzerlik göstermektedir⁶⁷¹. Bu benzerliğe karşın bizim örneğimizin hamur ve astar rengi Knidos örneklerine göre daha koyu tonlardadır. Dikdörtgen kesitli farklı form yapısı ise örneğimizi özgün kılar. Birebir olmamakla

⁶⁶⁴ Gebhard, Hemans ve Hayes 1998, 445, 449, Pl.75, Kat.No.24, 27, 33.

⁶⁶⁵ Slane 1990, 40, 42, Fig.3.70.

⁶⁶⁶ Robinson 1959, 103-104, Pl.26, M209-210.

⁶⁶⁷ Waagé 1933, 306-307, Fig.6.

⁶⁶⁸ Hayes 1985, Fig.2-3, Tav.XXVIII, 63, Fig.2, Tav.CXXXIV, 144, Fig.7, Tav.LXXI.

⁶⁶⁹ Öz 2021, 161.

⁶⁷⁰ Hayes 1985, 233, Fig.1, Tav.CXVIII.

⁶⁷¹ Pastutmaz 2009, 46.

birlikte benzer özelliklere sahip örnekler Ephesos'da ⁶⁷², Antiokheia'da ⁶⁷³, Knidos'da ⁶⁷⁴, Miletos'da ⁶⁷⁵, Andriake'de ⁶⁷⁶, Laodikeia'da ⁶⁷⁷ MS I. yüzyılın ortaları ile MS II. yüzyıla tarihlenmiştir. Koç başı ile sonlanan sap kısmı dışında birebir benzerine rastlamadığımız 5098 (**Kat.No:77**), olasılıkla malzemelerimiz içerisinde incelediğimiz DSB II gruplarıyla çağdaş, Knidos ⁶⁷⁸ pateralarının erken üretimlerine koşut, MS I. yüzyılın sonları ile II. yüzyılın başlarında, Tralleis'te üretilmiş özgün örnektir.

Amulet/ Adak Levhası

5091 (**Kat.No:78**) Envanter Numaralı amulet/adak levhası ünik malzemelerimizden biri olarak tek örnekle temsil edilmektedir. Antik çağlardan günümüze değin insanlar doğa üstü güçlerin varlığına inanmışlar, kötü enerjinin, kötülüklerin ve olumsuzlukların verebileceği zararlardan korkarak bir çeşit savunma ve korunma mekanizması geliştirerek çeşitli nesneleri bedenleri üzerinde taşıma gereksinimi duymuşlardır. Böylece olumsuzlukların ve kötü enerjinin insan bedeninden uzak tutulacağına inanılmış, günümüzün muskaları ve nazar boncukları ile benzer nitelikte amulet geleneği ortaya çıkmıştır. Latince "*amuletum*" ⁶⁷⁹ kelimesinden türeyen amulet, başkasına yüklemek, kurtulmak anlamını taşıyan "*amoliri*" fillinden gelmektedir ⁶⁸⁰. Taşıyanı tehlikelerden ve tehlikeli dış etkilerle oluşabilecek zararlardan koruduğuna, büyü ve dinsel gücü bulunduğu inanan doğal ya da yapma nesneler amulet olarak adlandırılmıştır ⁶⁸¹. Neolitik Çağ'dan itibaren varlığı bilinen ve oldukça eski bir geçmişi olan amulet kültüründen Sümer metinlerinde de bahsedildiği bilinmektedir ⁶⁸². Ancak Yunanistan ve diğer coğrafyalarda sık karşılaşılmayan amuletlerin kökeninin Mısır olabileceği ve ilk örneklerinin Mısır'da ele geçtiği ileri sürülmektedir ⁶⁸³.

⁶⁷² Waldner 2014, 437, 445, 509, Abb.1, Taf.395.

⁶⁷³ Waagé 1948, 41, Fig.24, 11.

⁶⁷⁴ Doksanaltı 2006, 432; Pastutmaz 2009, Res. 6, 6a; Kögler 2010, Lev. 38, G 180; Doksanaltı 2000, 80, Fig.3.15.

⁶⁷⁵ Şahin 2020, 344-345, Lev.3-6.

⁶⁷⁶ Öz 2021, 161, Kat.No.1/2, Şek.2.

⁶⁷⁷ Şimşek, Okunak ve Bilgin 2011, 418, Kat.No:135.

⁶⁷⁸ Doksanaltı 2006, 432.

⁶⁷⁹ Örnek 1966, 48.

⁶⁸⁰ Aslan ve Yeğin 2020, 456.

⁶⁸¹ Wallis 2003, 43; Paine 2005, 21-23.

⁶⁸² Longdon 1992, 39.

⁶⁸³ Aslan ve Yeğin 2020, 456.

Eski Mezopotamya kültürlerinde ise üzerinde çeşitli duaların ve iyi dileklerin yazılı olduğu objeler korunma amaçlı olarak binalara ya da insanların boyunlarına asılmaktaydı, bu döneme ait bilinen ilk örnek MÖ 2400'lere Ur Hanedan Dönemi'ne tarihlenen duadır ⁶⁸⁴ . Erken dönemlerde hastalıkları iyileştirmede olduğu gibi oluşabilecek tehlikelerden korunma amacıyla da çeşitli otlarla ölmüş hayvanlara ait parçalar amulet olarak kullanılmıştır⁶⁸⁵. Ancak bu örnekler çabuk bozulabilir maddeler oldukları için günümüze değin ulaşmamışlardır. Arkaik ve Klasik Çağlarda ise Yunanistan'da deniz kabukları, kemik, deri, pişmiş toprak objeler, cam boncuklar ve çeşitli metallerden oluşan daha dayanıklı malzemelerle yapılmış nesneler amulet olarak kullanılmıştır⁶⁸⁶. Hellenistik ve Roma Dönemi'nde genellikle yarı değerli taşlar amulet kullanılmış ve bu yolla olumsuzluklardan ve kötülüklerden korunma konusunda yarar sağlanacağı düşünülmüştür⁶⁸⁷. Altın ve gümüşten yapılmış yuvarlak metallerin kötü ruhları uzak tuttuğuna ve kötülüklerden koruduğuna inanılmış ve bu inanca bağlı, tüm bu özellikleri taşıyan bir nesne olarak sikke de amulet olarak kullanılmıştır ⁶⁸⁸. Özellikle, arka yüzlerinde yer alan ikonografya ve lejandlarda İmparatorun tanrısallaşması, gücü ve kazandığı zaferler nedeniyle koruyuculuğunun yüksek olacağı düşünülen ve Roma Dönemi'nde basılan, İmparator portresi taşıyan sikkeler tercih edilirken⁶⁸⁹, zaman zaman delinerek ya da kulp eklenerek amulete dönüştürülen sikkeler genellikle tedavülden kalkan ya da alım gücü olmayan ve sahte olanlardan seçilmişlerdir⁶⁹⁰. Bu tip sikkeler kolye ucu, küpe, bileklik ya da hal hal olarak beden üzerinde taşınmış ve koruyucu gücünden yarar sağlanacağı düşünülmüş⁶⁹¹, değerli madenden üretilmiş olanlar ise mücevher olarak varlıklı kişiler tarafından aynı amaçla kullanılmıştır ⁶⁹². Aynı zamanda bir süs eşyası olarak beden üzerinde taşınmış olmalarına karşın amuletlerin gizemli bir anlam ifade etmeleri ve kötü ruhlardan

⁶⁸⁴ Kaçar 2019, 72-73.

⁶⁸⁵ Martini 1977; Scarborough 1986, 59-85; Gaillard-Seux 1998, 625-633; Ducourthial 2003; Bonet 2014.

⁶⁸⁶ Faraone 2009, 227-255.

⁶⁸⁷ Sfameni 2010, 435.

⁶⁸⁸ Lenger 2018, 318; Pilinius NH, XXI, 15, 4; XXXIII, 4.25, NH 34, 100; 34.151; 33.25; Marqués-Rivière 1950, 8-9; Vries 1974, 99-100; Pera 1993, 348-349.

⁶⁸⁹ Lenger 2018, 319.

⁶⁹⁰ Amandry 2001, 589.

⁶⁹¹ Pera 1993, 348-349.

⁶⁹² Perassi 2007, 108.

koruyucu etkileri nedeniyle günümüz muskalarında olduğu gibi vücutta görünmeyecek bir yerde taşındıklarında koruyuculuklarının daha fazla olacağına inanıldığı belirtilmektedir⁶⁹³.

Farklı nesnelerden yapılan amuletler üzerine yazının eklenmesiyle beklenti ve istekler daha iyi ifade edilmeye başlanmıştır⁶⁹⁴. Aynı zamanda amulet olarak kullanılan taşlar aracılığıyla tanrılara saygı ve bir çeşit tapınma anlamları da yüklenmiş ve amuletler dini ritüellerle de bağlantılandırılmıştır. Nitekim Suriye, Filistin, Mısır ve Anadolu’da üzerinde dini konuların işlendiği farklı maddelerden yapılmış pek çok örnek ele geçmiştir⁶⁹⁵. Amuletler üzerine, doğrudan tanrı adları yazılarak takan kişiye güven ve güç kazandıracağı düşünülmüştür⁶⁹⁶. Aynı zamanda kötü enerjiden zarar görme endişesinden dolayı amuletlerin iyileştirici *therapeutik* ve koruyucu *apotropik* güç taşıdıklarına inanılmıştır⁶⁹⁷. Genellikle amuletlerde tanrısal gücün ön planda olduğu görülmüş, tanrılara ait tasvir ve ikonografilere yer verilerek taşta doğrudan koruyucu enerji yüklenmiştir⁶⁹⁸. Amuletin onu taşıyan kişiyi tehlikelerden ve kötülüklerden koruyacağına ve iyi şans getireceğine inanılmaktaydı⁶⁹⁹. Hatta bu sebeple üzerinde “*her türlü kötülüklerden koru*” şeklinde yazılmış duaların olduğu amuletlerin yanı sıra gizemli ve büyümlü ifadelerin yer aldığı örnekler de oldukça yaygındır⁷⁰⁰. Bu sebeple büyümlü tedaviler sırasında hastalıkların iyileştirilmesine yönelik olarak da kullanılmışlardır⁷⁰¹. Yarı değerli taşlar dışında papirüsler de büyücüler tarafından kullanılarak, din ve büyümlü bir araya getirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç için kullanılan yarı değerli taşların yanı sıra daha kalitesiz malzemelerden yapılmış büyümlü amuletler gelir düzeyi düşük insanlar tarafından tercih edilmiştir⁷⁰². Doğa üstü güçleri kontrol etme ve yönetme amacı güden büyü, antik çağda dinin bütünleyici bir parçası olarak özellikle çok tanrılı dinlerin bulunduğu dönemde oldukça önemliydi. Yaşlı

⁶⁹³ Aslan ve Yeğin 2020, 456.

⁶⁹⁴ Aslan, Yeğin ve Gordon 2020, 114.

⁶⁹⁵ Vikan ve Mango 1991, 2186, 7.

⁶⁹⁶ Michel 2004, 7, 10.

⁶⁹⁷ Kotansky 2006, 61.

⁶⁹⁸ Kaplan 2016, 97.

⁶⁹⁹ Bonner 1946, 25-54; Bonner 1950; Kotansky 1994.

⁷⁰⁰ Kaplan 2016, 98, Çiz.1-9, Res.1-4.

⁷⁰¹ Uygun 2011, 68.

⁷⁰² Kaplan 2016, 97.

Pilinius “tıp, din ve yıldız falcılığı” olarak büyüünün üç sanat dalında birleştiğinden söz etmektedir⁷⁰³.

Amuletler üzerinde zaman zaman büyüülü ve karmaşık ifadelerin yer aldığı örnekler olduğu gibi kötülüklerden ve hastalıklardan korunmaya yönelik kısa ve net yazılmış harfler ve kelimeler yer alırlar⁷⁰⁴. İnanç gereği bu harf ve kelimelerin insanlar için değil metafizik alemdekiler, hüddamlar ve cinler için yazıldığı da ileri sürülmektedir⁷⁰⁵. Genellikle yazı içeren amuletler üzerinde bizim örneğimizde olduğu gibi Grek harfleri yer almıştır⁷⁰⁶.

Alt bölümü kırık olan 5091 (**Kat. No:78**), 9,4 cm. uzunlukta, 5,9 cm. genişlikte, az mika içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, kahverengimsi-kırmızı (10R 5/8) parlak astarlıdır. Çift daldırma tekniği ile uygulanmış astar oldukça kalın bir tabaka halinde sürülmüş, bu nedenle yüzeyde dalgalanmaların yanı sıra pul pul dökülmeler ve iyi fırınlanmamaktan kaynaklı çatlaklar oluşmuştur. Bir yere asılmak üzere tasarlanmış geniş delikli bir halkaya sahiptir.

Halka ile gövde geçişini sağlayan ince, dikdörtgen kesitli tabla, tabula ansata⁷⁰⁷ formu gövdeye bağlanmaktadır. Uçta yer alan silindirik kesitli çift uzantı kırıktır. Alt bölümü kırık olduğu için formun devamı konusunda bilgi sahibi değiliz. Arka yüzü düzdür. Karşıdan bakıldığında halka kısmı baş, tabula ansata⁷⁰⁸ bölümü gövde, altta

⁷⁰³ Plinius 30.1-2;Tavennner1916, 6.

⁷⁰⁴ Preisendanz1928, 1931.

⁷⁰⁵ Uygun 2011, 75.

⁷⁰⁶ Dornseiff 1925.

⁷⁰⁷ Tabula Ansata terimi, *tabulae ansatae*, *ansa* ve *ansatus* kelimelerinin yan yana gelmesiyle oluşturulmuştur. Kelime kökenine bakıldığında *ansa*, bir ipin ucu, halkası, tutamak, kulp ve *ansatus* ise tutturulmuş, kolu olan anlamına gelmektedir. Lewis ve Short 1891, 127. Latince tabula ise, üzerinde yazı içeren tablet anlamındadır . Dikdörtgen bir çerçeve ile sınırlandırılmış alanın her iki yanında genellikle bir yere asmak üzere üzerinde delikler yer alan ve aynı zamanda tutamak işlevi gören üçgen süslemeleri olan ve ortada yazıt içeren plaka olarak tanımlanır. Üzerinde kanun, karar, anlaşma gibi uzun ve resmi yazıtlar içeren örneklerin *Tabula Ansata* olarak adlandırıldığı, heykeltıraşlık, mimari ve mozaik gibi malzemeler üzerinde isim, onurlandırma, olay, ölüm, ya da imza tarzında daha kısa ve daha kişisel ifadelerin yer aldığı yazıtları içeren örneklerin ise *Titulus Ansata* olarak adlandırıldığı bilinmektedir.Östenberg 2013, 817-818; Lewis ve Short 1891, 1832. Çağlar boyu ahşap, metal, taş örnekleriyle karşılaşılan tabula ansataların Anadolu’da oldukça eski bir geçmişi vardır. Boğazköy’de ele geçen, üst iki kenarında delikleri ve olasılıkla bir yere bağlanmak üzere zincirleri bulunan ve MÖ 1250-1220 yıllarına tarihlenen çivi yazılı tunç tablet, tabula ansataların en erken örneği olarak düşünülmüştür. Dinçol ve Dinçol 2015, 3-4.

⁷⁰⁸ Oldukça eski bir kökene sahip olmakla birlikte Tabula Ansata bir Yunan kültür ürünü olarak kabul edilmektedir. Roma Dönemi’nde çoğunlukla mezar ve lahit yazıtlarında, tapınaklarda adak levhalarında ve mimari yapılar üzerinde kullanılmıştır. Öngen ve Kırman 2021, 25.

kırık olan çift silindirik kesitli uzantılar ayaklar olmak üzere stilize insan formunda tasarlanmış olabileceği de düşünülmektedir. Ön yüzde üç satırdan oluşan “ΔΙΑΔ/ OYME/ NOY” kelimesi ve asma yaprağı motifi yer almaktadır. Genetivus halinde ifade edilmiş olan “ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΟΥ”, kelimesi “*Diadoumenos’un*” anlamına gelmektedir. Aynı zamanda kelime olarak “bant bağlayan” anlamını da taşımakta olan Diadoumenos, Karia Bölgesi kentleri olan Tralleis, Aphrodisias ve Miletos’da oldukça yaygın olan Grekçe bir erkek adıdır⁷⁰⁹. Buradaki genetivus hali ise amuletin sahibinin ya da üreticisinin Diadoumenos adında biri olduğunu göstermektedir. Tabula Ansata (Titulus Ansata)⁷¹⁰ içerisindeki “Beni falanca yaptı” şeklinde ifadelerin yer aldığı cam ustası, sanatçı, çömlekçi ya da atölye belirten imzalar Roma Dönemi’nde oldukça yaygındır⁷¹¹. Bu nedenle Diadoumenos’un üretici çömlekçiye ait bir isim olma olasılığı yüksektir. 9,4 cm. uzunlukta ve 5,9 cm. genişlikteki amulet boyuna asmak ya da vücutta taşımak için oldukça büyüktür. Alt kısmının kırık olduğu dikkate alınırsa uzunluğun 10-13 cm. arasında olabileceğini düşündüğümüz 5091 (**Kat.No:78**) vücutta taşınmak yerine bir yere asılmak üzere tasarlanmış olmalıdır. Bu durumda, ait olduğu mekanı korumaya yönelik, bir çeşit nazarlık olarak yapılmış olma olasılığı yüksektir. Stilize insan formunda yapılmış olması ise üzerindeki isim olan Diadoumenos’u işaret ediyor olmalıdır. Amuletlerin zararlı dış etkenleri uzaklaştırmak ve iyilik getirmek üzere iki ayrı fonksiyona sahip oldukları⁷¹², yalnızca insanları değil aynı zamanda mekanları ve hayvanları korumak amacıyla da kullanıldıkları bilinmektedir⁷¹³. Bu durumda Diadoumenos’un evini ya da üretici ise olasılıkla atölyesini kötülüklerden koruma düşüncesiyle veya bir diğer olasılıkla bolluk, bereket ve bol kazanç getirmeye yönelik beklentiyle nazarlık olarak yapılmış olmalıdır. Gymnasiumda belli bir kontekste bağlı olmaksızın dolgu toprak içerisinde çıkmış olması ise güneyde yer alan villalardan ya da güney-batı yamacında olduğunu öngördüğümüz seramik atölyelerinden buraya taşınmış olabileceğini düşündürmektedir.

Üzerinde yazıt olan tabula ansatalı benzer örneklerle bakıldığında malzemelerin

⁷⁰⁹ Prof. Dr. Hasan Malay’a bu konuda verdiği bilgiler için teşekkür ederim.

⁷¹⁰ Östenberg 2013, 817-818.

⁷¹¹ Lightfoot 2015, 105.

⁷¹² Örnek 1966, 48.

⁷¹³ Guiley 2009, 10; Kaçar2019, 72; Köroğlu 2013, 82.

kökeninin metal (bronz) levhalarla bağlantılı olduğu görülmektedir. Metal levhaların Anadolu'daki en erken örnekleri dövme ya da döküm yöntemiyle yapılmış, üzerinde kabartma ve kazıma bezemeler içeren, MÖ VIII. yüzyıla tarihlenen Urartu bronz adak levhalarıdır⁷¹⁴. Giyimli'de ele geçen erken dönem bronz levhaları oldukça ince (1mm.), dikdörtgen, kare ya da oval formludur. Üzerlerinde Urartu tanrı ya da tanrıça tasvirleriyle mitolojik figürler yer alır. İşlevleri konusunda farklı görüşler olmakla birlikte kenarlarında deliklerin ve halkaların bulunması bir yere tutturulduklarını ya da asıldıklarını göstermektedir⁷¹⁵. Bu sebeple söz konusu levhaların giysilere dikildiği ve koruyucu anlamda amulet olarak taşındığı düşünülmüştür⁷¹⁶. Giysi apliği olarak kullanılan bu levhalar koruyucu amaçlı takı olarak da özellikle kadınlar tarafından tercih edilmişlerdir⁷¹⁷. Bazı araştırmacılar ise söz konusu malzemeyi adak levhası olarak adlandırmıştır⁷¹⁸. O. Belli, adak levhası isimlendirmesini kabul etmekle birlikte bir çok bilim insanının aksine bu levhaların tapınaklarda kullanılmadığını belirterek giysiler üzerinde koruyucu amulet olduklarını söyler⁷¹⁹. Öte yandan tapınaklara adak⁷²⁰ olarak bırakıldıkları, mezar hediyesi olarak dini ritüellerde⁷²¹ kullanıldıkları görüşlerinin yanı sıra konutların girişlerine ve duvarlarına koruyucu olarak asıldıkları da belirtilmektedir⁷²². Farklı görüşler olmakla birlikte bu levhaların üzerinde ip deliklerinin olması giysilere tuturularak koruyucu amaçlı amulet olarak kullanıldığını düşündürsede⁷²³, uzunlukları 20 cm. olan örneklerin konutlara koruyucu olarak asılma olasılığı daha akla yakındır.

Tabula ansata formu Geç Arkaik Dönem'de Yunanistan'da ortaya çıkmıştır⁷²⁴. MÖ VII. yüzyılın sonları ile MÖ VI. yüzyılın başlarında ahşaptan yapılmış tabula

⁷¹⁴ Yiğitpaşa ve Yılmaz 2019, 286-294, Kat:1-15; Ekici 2011, 94-97, Res.1-5.

⁷¹⁵ Yiğitpaşa ve Yılmaz 2019, 281.

⁷¹⁶ Ayman 2005, 5.

⁷¹⁷ Özdem 2003, 248.

⁷¹⁸ Belli 2010, 374-386.

⁷¹⁹ Belli 2003, 248.

⁷²⁰ Taşyürek 1978, 201; Kellner 1991, 285; Özgüç 1984, 36; Kulaçoğlu 1990, 178.

⁷²¹ Ögün 1984, 67; Urartu Nekropollerinde adak levhasının bu güne değin ele geçmemiş olması bu görüşü desteklemediği gibi 20cm. uzunluğa sahip örneklerin giysi üzerinde taşınmaları da oldukça zordur. Yiğitpaşa ve Can 2016, 243.

⁷²² Biber ve Çavuşoğlu 2009, 67.

⁷²³ Yiğitpaşa ve Yılmaz 2019, 281-282.

⁷²⁴ Leatherbury 2019, 384.

ansatalı adak levhaları tapınak duvarlarına ya da sütunlara asılarak kullanılmıştır⁷²⁵. Geç Arkaik ve Erken Klasik Dönem’de ise adak levhalarında daha dayanıklı alaşımlar olan gümüş ve bronz kullanılmaya başlanmıştır. Ancak erken dönem malzemelerinin çok azı günümüze ulaşmıştır. Klasik Dönem sonrasında taş ustaları tarafından adak levhaları yerine mezar yazıtlarının çerçevelerinde tabula ansata formu kullanılmaya başlanmıştır⁷²⁶. Tabula ansata her ne kadar Yunanistan’da ilk kez ortaya çıkmış olsa da gerçek anlamda Roma Dönemi’nde popüler hale gelmiştir. Roma Dönemi’nde yalnızca adak levhalarında ve dinsel içerikli yazıtlarda değil her türden yazıyı çerçevelemede kullanılmıştır. Anıtsal yapılarda, zafer takları üzerinde, mezar yazıtlarında, villaların duvarlarında ve sanatçı imzalarında yaygın şekilde kullanılmıştır⁷²⁷. Roma’da kazanılan askeri zaferler sonrasında zaferi konu alan ve kentin önemli yapıları üzerinde yer alan yazıtların çerçevelerinde de sıklıkla tabula ansata yer almıştır⁷²⁸. Roma İmparatorluğu dışındaki merkezlerde de kullanılan form, Roma’daki kadar başarılı şekilde temsil edilememiş, ilerleyen yüzyıllar içerisinde tabula ansatalı çerçevelerin içerisinde Grekçedışında dillerde de yazıtlar yer almış, adak yazıtı olma özelliğini kaybederek MS IV. yüzyıldan itibaren farklı türdeki Hristiyan yazıtlarını çerçeveleyerek İmparatorluk içerisinde popülerliğini korumuştur⁷²⁹.

Kavramsal açıdan ele alındığında amuletler ve adak levhalarının birbirleriyle benzerlik içinde oldukları görülmektedir. Her ikisi de erken dönemlerden itibaren dini ritüellerle ilişkili, kötülüklerden korunma amacıyla muska niteliğinde beden üzerinde taşınmış, sonrasında ise yalnızca insanları değil, hayvanları ve mekanları korumaya yönelik olarak binalara asılarak kullanılmıştır. Levhalar ise amuletlerden farklı olarak beden üzerinde taşınan küçük boyutlu örnekler dışında tanrı ya da tanrıçalara hastalıklardan kurtulma, tehlikelerden ve sıkıntılardan uzaklaşma şeklinde istek, dilek ve beklenti içerikli yazılar eklenerek adak olarak tapınaklara da bırakılmışlardır. Bronz, gümüş ve ahşap malzeme kullanılarak dövme ya da kazıma yöntemiyle yapılan adak levhaları üzerinde ise çoğunlukla tabula ansata içerisinde yazılar yer almıştır. Anadolu

⁷²⁵ Albert 1972, 1-34; Meyer 2004, 28.

⁷²⁶ Ölmez 1996, 190-191.

⁷²⁷ Leatherbury 2012, 190-192.

⁷²⁸ Ryberg 1983, 50-65, 71-6, Pl.54-67.

⁷²⁹ Leatherbury 2019, 387.

kaynaklı olduğu belirtilen ve Paul Getty Müzesi'nde yer alan, dövme tekniği ile yapılmış, Aurelius Marinus isimli bir asker tarafından tanrılara adanan bronz levha MS III. yüzyıla tarihlenmiştir⁷³⁰. İtalya'da Verona'da Augustus Tapınağı'nda yapılan kazılarda ele geçen ve MS II. yüzyıla tarihlenen, Marcus Domitius Severus'a ithafen yapılmış, 9,4 cm.x8,9 cm. ölçülerindeki bronz levha, tabula ansatanın kolları üzerinde bulunan deliklerle bir yere tutturulmak üzere tasarlanmış orta büyüklükteki levha örneklerinden biridir⁷³¹. Bulgaristan'da Svishtov Bölgesi'nde bulunan MS I. ve III. yüzyıllarda Roma İmparatorluğu'nun sınır eyaletlerinde yer alan bir külte ait olan, adı yalnızca yazıtlardan bilinen Jüpiter Dolichenus'a ithaf edilmiş 15,5 cm.x 8,2 cm. ölçülerindeki benzer bir bronz levhanın üst ve alt kısmında iki delik yer almaktadır⁷³². Tabula ansatalı ahşap örnekler ise çoğunlukla Mısır'da mumyalar üzerinde kullanılmıştır⁷³³. Boyutları konusunda net bir bilgiye sahip olamadığımız ahşap örnekler MÖ III. yüzyıl ile MS VI. ve VII. yüzyıllar arasında uzun bir dönemde kullanılmışlar, yanlarında yer alan delikler aracılığı ile mumyalara tutturulmuşlardır. Üzerlerinde ise ölen kişilere ait bilgiler yer almaktadır⁷³⁴. New York Metropolitan Müzesi'nde yer alan ve MS II. yüzyıla tarihlenen bir adak levhası üzerinde her iki yüzde de Mısır Tanrısı Serapis'e adanmış Grekçe yazıt yer almaktadır⁷³⁵. Bir yere asılmak üzere tasarlanan levhanın üst köşelerinde yer alan delikler, ucunda zincir olan halkalara bağlanmıştır. MÖ II. yüzyıla tarihlenen ve Asya kökenli olduğu düşünülen 6,7 cm.x 11,5 cm. ölçülerinde, California'daki özel bir koleksiyonda bulunan gümüş plakada Pompeia Gaia isimli bir kadının adalet beklentisiyle tanrıya duası yer almaktadır⁷³⁶. Ondört satırdan oluşan Grekçe yazıtın her iki yanında ve satır aralarında 5091 (**Kat. No:78**) örneğimizle benzer asma yaprağı motifi kullanılmıştır. Tanrı ve tanrıçalara ithafen yapılmış olan metal levhalar üzerinde onu yapan sanatçıya ait imzaların bulunduğu örneklerle de rastlanmaktadır⁷³⁷. Macaristan Ulusal Müzesi'nde yer alan ve

⁷³⁰ Burstein 1981, 99-100, Fig.1.

⁷³¹ Zuccato 2018, 225-226, Fig.1.

⁷³² Germain, Markov ve Pothenhöfer 2012, 312, Fig.1.

⁷³³ Tovar ve Worp 2013, 257-270, Pl.I, Taf, 4, Pl.II, Fig.1-5, Pl.III, Fig.1-5, Pl.IV., Fig.1-6.

⁷³⁴ Tovar ve Worp 2013, 257-260.

⁷³⁵ Leatherbury 2019, 386, Fig.1.

⁷³⁶ Kotansky 2020, 146-147, Fig.1.

⁷³⁷ Mráv 2016, 47-48, Pl. I, Fig. 1-2.

İtalya’da üretilmiş olabileceği belirtilen, MS I. yüzyıla tarihlenen, 3,7 cm.x 3,82 cm. ölçülerindeki bronz levhanın sol tarafı kırık durumdadır. Ortada okunabilen kısımda ise oval bir çerçeve içerisinde “ENVS” şeklinde imza yer almaktadır⁷³⁸. Levhanın üst orta noktasında ve sağ alt bölümdeki küçük halkalar bir yere asılarak kullanıldığını göstermekle birlikte, ölçüleri nedeniyle kolye ucu olarak kullanılmış olabileceğini düşündürmektedir.

Stilistik açıdan ele alındığında tabula ansatalı yazıt içeren örneklerin metal levhalarla ilişkili olduğu görülmektedir. Pişmiş toprak örnekler arasında benzerini saptamadığımız 5091 (**Kat.No:78**), 2013 yılında Münih’de yapılan bir müzayedede (Hermann Historica GmbH) satılan bronz adak levhası ile yakın benzerlik göstermektedir⁷³⁹. MS II. ve III. yüzyıllara tarihlendiği belirtilen 22 cm uzunluğundaki levha üzerinde dikdörtgen panel içerisinde üç satırdan oluşan Grekçe bir yazıt yer almaktadır. Alt ve üst kısmı dışa taşkın dikdörtgen kesitli panelle sınırlandırılmış levhanın üst kısmında büyük bir halka yer almaktadır. Levha, birbirlerine paralel şekilde ters durumda betimlenmiş iki yunus balığının birleşen kuyrukları tarafından taşınır şekilde tasvir edilmiştir. Yunus balıklarının kuyruklarının iki kenarındaki simetrik spiraller levhanın iki ucuna bağlanmaktadır. Yunus balıklarının ağızlarının altında ve kuyruklarının birleştiği noktadaki deliklerle bir yere asılmak ya da sabitlenmek üzere tasarlanmış levhanın üzerinde “ΖΓΟCΙΜΟC /ΑΝΔΡΩΝΟC/ ΑΝΕΘΗΚΑ” şeklinde üç satırdan oluşan bir yazıt yer almaktadır. “(Ben) Andron oğlu Zosimos (bu adağı) sundum” şeklindeki yazıta göre levhanın bir tapınağa adak olarak sunulmak üzere yapıldığı anlaşılmaktadır. Form olarak oldukça benzer olan söz konusu bronz levha, kırık durumdaki 5091 (**Kat.No:78**)’in alt bölümü hakkında fikir vermektedir.

Bu bilgiler ışığında ele alındığında 5091 (**Kat.No:78**)’in Diadoumenos isimli birinin evini ya da (üretici olduğu düşünülürse) sahibi olduğu iş yerini tehlikelerden, kötülüklerden korumaya yönelik, bir çeşit nazarlık işlevinde, asılmak üzere tasarlanmıştır. Kavramsal olarak düşünüldüğünde amulet ve adak levhalarının zaman zaman aynı inanca yönelik olarak kullanıldığı görülmektedir. Her ikisi de erken

⁷³⁸ Mráv 2016, 56, Fig.1-2.

⁷³⁹ <https://www.invaluable.com/auction-lot/roemisches-reich-a-provincial-roman-bronze-votive-2170-c-0d7e68f0d6>

dönemlerden itibaren kötülüklerden ve kötü enerjiden korunma amaçlı bedende taşındığı gibi mekanları korumaya yönelik olarak da kullanım görmüştür. 5091 (**Kat. No:78**) yukarıda da belirtildiği üzere Gymnasiumda belli bir kontekste bağlı olmaksızın dolgu toprak içerisinde çıkmış olması nedeniyle güneyde yer alan villalardan ya da güney-batı yamacında olabileceğini öngördüğümüz seramik atölyelerinden buraya taşınmış olmalıdır. Hamur ve astar yapısıyla DSB II özellikleri gösteren ve Tralleis üretimi ünik malzemelerimizden biri olan 5091 (**Kat.No:78**), benzer metal örnekler ve yazıtın harf karakteri göz önüne alındığında Roma İmparatorluk Çağı içerisinde MS II. ya da III. yüzyıllara tarihlenmelidir.

6.1.4. Doğu Sigillata C Seramikleri

Doğu Sigillataların en geç ve son grubu olan DSC'ler seramik terminolojisinde Çandarlı seramikleri olarak da anılmaktadır. Adını üretim yeri olduğu bilinen Çandarlı'dan alan ve Doğu Akdeniz Bölgesi'nde yaygın olan DSC grubu seramikler MS I. yüzyıl ile MS IV. yüzyıllar arasında varlıklarını sürdürmüşlerdir⁷⁴⁰. 1903 yılında A. Conze tarafından Pergamon Seramikleri üzerinde yapılan bir çalışma sırasında hamur, form ve kil açısından DSA grubu seramiklerinden farklı bir seramik grubu belirlenmiştir⁷⁴¹. 1911 yılında ise Çandarlı'da (Pitane) kazı yapan S. Loesche bu seramik grubunu Çandarlı Seramikleri olarak adlandırmıştır⁷⁴². 1957 yılında K. M Kenyon tarafından yapılan bir çalışma ile Çandarlı üretimi bu seramikler Doğu Sigillata C (DSC) olarak gruplandırılmış, bu terminoloji diğer sigillata gruplarında da olduğu gibi bilim dünyası tarafından kabul edilmiştir⁷⁴³. J. Schäfer ise DSC grubu seramiklerini Pergamon ve Çandarlı üretimleri olarak ikiye ayırmış ve bu seramik grubunun Hellenistik Dönem Pergamon Kırmızı Astarlı Seramik geleneğinin devamı olduğunu ileri sürmüştür⁷⁴⁴. DSC üretimi seramikler bilim dünyası tarafından da Hellenistik Dönem Pergamon seramiklerinin devamı olarak kabul edilmiş, Hayes tarafından Pergamon ve Çandarlı üretimi sigillatalar, Pergamon ve Erken Çandarlı

⁷⁴⁰ Hayes2001, 149.

⁷⁴¹ Conze1903, 23.

⁷⁴² Loeschcke 1912, 344-407.

⁷⁴³ Crowfoot 1957, 283; Hayes1972, 316.

⁷⁴⁴ Schäfer 1968, 64-100; Schäfer 1962, 777-802.

Seramikleri ve Geç Çandarlı Seramikleri olarak iki gruba ayrılmıştır⁷⁴⁵. Hayes erken örnekleri MS I. yüzyıla, geç dönem örneklerini ise MS III. yüzyıla tarihlenmiştir⁷⁴⁶.

Erken DSC grubu üretimleri MÖ II. yüzyılın sonları ile MÖ I. yüzyılın başlarında gerçekleşmiş, Geç DSC grubu üretimleri ise MS I. yüzyılın başlarında Tiberius Dönemi'nde gerçekleşmiştir. Ancak üretimin ne zaman son bulduğu bilinmemektedir. Bu seramik grubunun en popüler olduğu dönem MS II. yüzyıldır. MS I. yüzyıl boyunca DSC grubu seramiklerin Ege ve Akdeniz ticaretinde ön planda olamayışlarının olası sebebi aynı yüzyılda DSA ve DSB grubu seramiklerin piyasaya hakim olmalarıdır⁷⁴⁷. MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyıl boyunca DSC grubu seramikler Afrika Kırmızı Astarlı seramiklerinin doğudaki en büyük rakibi olarak bilinmektedir⁷⁴⁸. MS III. yüzyılın ortalarından itibaren üretimin yavaşladığı bilinmekle birlikte Pergamon'da Geç DSC grubu seramik üretimine MS IV. yüzyıla kadar devam edilmiştir⁷⁴⁹.

Doğu Sigillata C seramiklerinin erken örneklerinde kil nadiren mika içeriklidir ancak geç dönem örneklerinde altın veya gümüş mika içeriği bulunur⁷⁵⁰. İtalyan Sigillataları'nın geç örnekleriyle benzerlik gösteren DSC üretimleri oldukça kalın kenarlı ve kalın alçak kaidelidir. Erken dönem seramiklerinin ince taneli hamurlarında sarımsı-turuncu renk tonları hakimdir. Turuncu renkli astar ise kapların iç yüzeylerine kalın bir tabaka halinde sürülmüş, kaidelerin alt kısımları hamur renginde bırakılmıştır⁷⁵¹. İtalya ve Galya üretimleriyle benzerlik gösteren geç dönem DSC seramikleri ince katkılı ve sert hamurlu, turuncumsu-kırmızı renktedir. Kırmızımsı-kahverengi, bazen tarçın tonlarındaki astar kalitelidir. Erken örneklerde olduğu gibi astar seramiklerin iç yüzeylerine daha kalın ve özenli bir biçimde uygulanmış, dış yüzeyde ise daha ince mat şekilde sürülmüştür. DSA ve DSB grubu üretimlerinde kullanılan çift daldırma tekniği ve bezeme görülmez. DSC seramik formları S.

⁷⁴⁵ Hayes 2008, 49-52.

⁷⁴⁶ Hayes 1972, 316.

⁷⁴⁷ Hayes 1972, 317.

⁷⁴⁸ Hayes 1972, 316; Hayes 2008, 49-52.

⁷⁴⁹ Hayes 1972, 317; Hayes 2008, 51.

⁷⁵⁰ Doksanlatı 2006, 471.

⁷⁵¹ Hayes 1972, 316.

Loeschcke tarafından 42 form grubuna ayrılmıştır⁷⁵². Bu grupta farklı formlarda tabak ve kaseler yer alırken⁷⁵³ geç dönem örneklerine form 4 tabakları ile bu tabakların kase formları olarak geliştirilmiş form 5 eklenmiştir⁷⁵⁴.

Güney Rusya'dan Cyrenaica'ya (Libya), Adriyatik Bölgesi ve Karadeniz'e⁷⁵⁵ kadar oldukça geniş bir coğrafyada varlığını sürdüren Doğu Sigillata C seramikleri, MS 150-250 arasında Doğu Akdeniz'de DSB grubu seramiklerine rakip olarak Kuzey Afrika'ya kadar yayılmıştır⁷⁵⁶. MS I. yüzyılın ortalarına doğru diğer sigillata türlerinin ortadan kalkması ve Afrika Kırmızı Astarlı Seramiklerinin MS III. yüzyılda yaygınlaşmasına kadar Doğu Sigillata C seramikleri rakipsizdir⁷⁵⁷.

6.2. Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri

MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıllar arasında Pompei'de üretilen ve tüm Roma dünyasına yayılan seramik grubu, içi kalın, kırmızı astarlı kase ve tabak formlarıyla temsil edilirler⁷⁵⁸. Söz konusu seramikler için “Pompei Kırmızı Astarlı Seramik” ifadesini ilk kez E. Kruger kullanmış⁷⁵⁹, S. Loeschcke ise aynı tanımlamayı kullanırken, kap formlarının üzerinde yer alan kırmızı astarın Pompei duvar resimlerinde kullanılan kırmızı renkli boyayla oldukça benzer olduğunu belirtmiştir⁷⁶⁰. Hayes aynı görüşü paylaşarak “Pompei Kırmızısı” tanımlamasının Pompei duvar resimlerinde sıklıkla kullanılan koyu kırmızıyı andıran astar renginden kaynaklandığını belirtir⁷⁶¹. Pompei Kırmızı Astarlı seramik grubunda yer alan formlar sığ kaseler, tabaklar ve kapaklarla sınırlıdır. Formların sınırlı oluşu kullanım alanını daraltmakla birlikte bu kapların daha çok peynir ya da kek gibi yiyeceklerin taşınmasında kullanıldığı ileri sürülür⁷⁶². Ancak ısıya dayanıklı, kalın duvarlı yapıları ve iç yüzeylerinde yer alan, yapışmayı önleyen kalın, kırmızı astarları, söz konusu seramiklerin pişirme işinde de kullanıldıklarını

⁷⁵² Kenrick 1985, 257.

⁷⁵³ Hayes 1985, Tavola XVI.

⁷⁵⁴ Hayes 1972, 320, fig. 64.

⁷⁵⁵ Hayes 2008, 49.

⁷⁵⁶ Forster 2001, 137-167, Lev. 39-43, 145.

⁷⁵⁷ Hayes 2008, 52.

⁷⁵⁸ Peacock 1977, 147; Thuillier 1993, 213.

⁷⁵⁹ Kruger 1905, 83-128.

⁷⁶⁰ Loeschcke 1909, 271.

⁷⁶¹ Hayes 2008, 119.

⁷⁶² Peacock 1977, 147.

gösterir. Erken Roma Dönemi pişirme kaplarının İtalya kökenli grubunu temsil eden Pompei Kırmızı Astarlı Seramik formları arasında yer alan tabak ve tavalar dönemsel olarak daha erken üretimler olmakla birlikte Ege Bölgesi tava ve yayvan kap formlarının İtalya'daki karşılıkları ve Anadolu üretimlerinin öncülleri olarak düşünülebilir.

Yakın Doğu'dan İngiltere'ye, Tuna'nın kuzeybatısından Akdeniz ve Karadeniz kıyılarına değin oldukça geniş bir alana yayılan Pompei Kırmızı Astarlı Seramiklerinin kökeni konusunda farklı görüşler ortaya atılmış⁷⁶³, üretimin İtalya kökenli olduğu ise ilk kez Hofheim tarafından söylenmiştir⁷⁶⁴. D. P. S. Peacock'un 1977 yılında Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri'yle ilgili yaptığı çalışma bu seramik grubunun kökeni, yayılım alanı, tipolojileri ve kronolojileri açısından önemli bilgiler içerir⁷⁶⁵. Peacock'un çalışmasında İngiltere'de yer alan bir dizi Roma yerleşiminden elde edilen seramikler yedi gruba ayrılarak kil analizleri yapılmış ve en yaygın örneklerin Pompei civarında üretilen seramik grubu olduğu belirlenmiştir⁷⁶⁶. İtalya'da üretimin yapıldığı merkez kesin olarak belirlenememekle birlikte kil analizleri batı kıyı şeridi boyunca uzanan volkanik alanlardan birine, büyük olasılıkla da Napoli ve Pompei Bölgesi'ne işaret eder⁷⁶⁷. Aynı zamanda bu çalışmayla Orta İtalya, Galya, Belçika ve İngiltere olmak üzere dört ana merkezdebölgesel üretimin yapıldığı belirlenmiştir⁷⁶⁸.

İngiltere yerleşimlerinden elde edilen seramiklerin içerikleri araştırılmış, birinci grupta incelenen örneklerin tüm Akdeniz dünyasında yaygın biçimde ele geçen temel üretim grubu olduğu belirlenmiştir⁷⁶⁹. Pompei üretimi seramik grubunun, beyaz parçacıklı biotit, orta taneli siyah kum ve az mika içerikli hamuru kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 4/6) tonundadır. Kase ve tabakların dış yüzeyi ve tabanı pürüzlü ve sıklıkla islidir. Ağız kenarlarında ve iç yüzeylerinde ise tipik Pompei kırmızısı tonunda (10R4/4 4/8) kalın, kırmızı astar yer alır. Söz konusu üretimlerin ayrıntılı analizlerinde

⁷⁶³ Ritterling 1913, 378; Peacock 1977, 148; Kenyon 1957, 281-306; Bonn 1967, 27-42; Goudineau 1970, 159-186; Vegas 1973.

⁷⁶⁴ Peacock 1977, 148.

⁷⁶⁵ Peacock 1977, 147-162.

⁷⁶⁶ Peacock 1977, 149-156.

⁷⁶⁷ Peacock 1977, 149-153; Hayes2008, 120.

⁷⁶⁸ Peacock 1977, 151, Table 1.

⁷⁶⁹ Peacock 1977, 149.

ise içeriklerinde klinoproksen, siyah demir, kuvars, yeşil ojit, lav parçacıkları, volkanik cam ve kahverengi granat saptanmıştır. Bu içeriklere sahip seramik örneklerine ise Almanya'nın Eifel-Ren Bölgesi'nde, Orta ve Güney İtalya ile birlikte Akdeniz yerleşimlerinde de rastlanmış olması üretimin kökeni ve yayılım alanı konusunda netlik sağlamaktadır⁷⁷⁰. Bunların yanı sıra İtalya'daki volkanik yerleşim bölgelerinde yer alan diğer örneklerle karşılaştırıldığında söz konusu içeriklerin yalnızca Pompei ve Herculaneum Bölgesi ile uyumlu olduğu belirlenmiştir⁷⁷¹.

İkinci grupta incelenen seramik örneklerinin ise kuvars, biotin, kireç ve mika içerikli hamurlarının, birinci gruba göre daha soluk kırmızımsı (2,5YR 5/6) tonda oldukları belirlenmiştir. Fishbourne'de ele geçen bu seramiklerin Akdeniz kökenli bir merkezden buraya gelmiş olabilecekleri önerilmekle birlikte kil analizlerine bağlı bir kanıt olmaması da göz önünde bulundurularak bu gruba dahil örneklerin Ege ve Anadolu kökenli olabileceği de düşünülmüştür⁷⁷².

Üçüncü grupta incelenen seramikler altın rengi ince mika içerikli, soluk bej (7, 5YR 7/4) rengi hamurludur. Tabakların iç yüzeyinde diğer iki gruba göre daha ince uygulanmış, daha yoğunkırmızı (10R 4/8) tonunda pürüzsüz ve parlak astar yer alır. Dış yüzeyde ve bazı kapaklarda ise ince, mat, kahverengi astar görülür. Mikanın yoğunluğu ise İngiltere ya da Galya Bölgesi'yle ilişkilendirilir. Orta Fransa'daki Auverne ise üretimin olası kaynağı olarak gösterilir⁷⁷³.

Dördüncü grup örnekleri ince kuvars tanecikli, grog (yüksek oranda silika ve alümina içeren kil) içerikli, açık gri (7,5YR N) tonunda hamurludur. Kahverengimsi-kırmızı astarlı bu seramiklerin kökeni hakkında net bir ifade kullanılmamakla birlikte Peacock tarafından İngiltere kökenli olabilecekleri önerilir⁷⁷⁴.

Beşinci gruba dahil edilen örnekler orta taneli kuvars içerikli, pudramsı, turuncu-kırmızı (5YR 6/6) tonunda hamurludur. Dış yüzeyde ise oldukça ince, donuk, mat kahverengimsi (5YR 6/6) astar yer alır. Bu grupta incelenen örneklerin içeriğindeki yoğun kuvars kumunun Colchester'da bulunması nedeniyle üretimin

⁷⁷⁰ Peacock 1977, 149.

⁷⁷¹ Peacocok 1977, 153.

⁷⁷² Peacocok 1977, 154.

⁷⁷³ Peacocok 1977, 154.

⁷⁷⁴ Peacock 1977, 155.

burada yapıldığı netlik kazanmıştır⁷⁷⁵.

Altıncı grup örneklerinin hamuru yumuşak, ince, siyah renkli kuvars içeriklidir. İç yüzeyde mat, morumsu-kırmızı (10R 4/2) astar yer alır. Altıncı grup içerisinde Richborough'da incelenen kasenin Belçika'nın tipik Pompei Kırmızı Astarlı üretimleriyle yakın benzerlik içerisinde olması Batı Flandre'den ithal olma olasılığını güçlendirir⁷⁷⁶.

Yedinci ve son gruba dahil örnekler ise mikasız, sert, ince kuvars içerikli, bej (7,5YR 6/4) rengi hamur yapısına sahiptir. İç yüzeyde morumsu-kırmızı (10R 4/6) renk tonunda kaliteli astar yer alır. Richborough ve Colchester'den elde edilen seramikler üzerinde yapılan incelemelerin sonunda üretimin Belçika kökenli olduğu belirlenmiştir⁷⁷⁷. Peacock tarafından yapılan bu çalışmada oluşturulan yedi grup dışında, Fishbourne, Colchester ve Nene Vadisi'nde de Pompei Kırmızı Astarlı Seramiklerinin bölgesel üretimlerine rastlanmıştır⁷⁷⁸.

Peacock, söz konusu seramiklerin tipolojilerini oluştururken de yedi ayrı grup belirlemiştir. Buna göre birinci grupta incelediği, içe çekik ağız kenarından aşağıya doğru hafif dışbükey profille inen, kaygan iç yüzeyli, yassı tabanlı tabakların kaidelerinde genellikle üç veya dört grup halinde oluşturulmuş ince, çoklu oluklar yer alır. Peacock birinci grupta incelediği tabakların kapaklı örneklerden oluştuğunu ve karakteristik olarak siyah kum dokusuna sahip olduklarını söyler⁷⁷⁹. Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri arasında ilk gruba dahil tabaklar ve tavalar için dış yüzeylerindeki tırtıklı ve çatallı yapıları nedeniyle "*orlo bifido*" ifadesi kullanılmıştır⁷⁸⁰.

İkinci grup seramikler ise birinci grup örnekleriyle benzerdir, Dip kısmında küçük bir halka yer alır, iç yüzey ise pürüzsüzdür. Kapaklı örneklerden oluşan tabaklar daha çok kil yapılarıyla karakterizedir⁷⁸¹.

Üçüncü grup örnekleri daha büyük ve geniş ağızlı, yatay gövde profilili, düz dipli tabaklardan oluşur. Dip kısımlarında küçük bir kaide çıkıntısı bulunan tabakların ağız

⁷⁷⁵ Peacock 1977, 155.

⁷⁷⁶ Peacock 1997, 155.

⁷⁷⁷ Peacock 1997, 156.

⁷⁷⁸ Peacock 1997, 156.

⁷⁷⁹ Peacock 1977, 156-157, Fig.3, 1-2.

⁷⁸⁰ Hayes 1997, 78; Hayes 2000, 291; Berlin 1993, 36; Wiech 2017, 446.

⁷⁸¹ Peacock 1977, 157, Fig.3, 4-5.

kenarlarında ve iç yüzeyinde kırmızı astar yer alır. Kahverengi astarlı, geniş yayımlı kapaklarla karakterizedir⁷⁸².

Dördüncü grup tabaklar ise birinci ve ikinci grup örnekleriyle aynı form yapısına sahip ancak geniş ağızlı ve büyük üretimlerden oluşur⁷⁸³.

Beşinci gruba ait tabakların boyutları değişkendir. Geniş ağızlı tabaklarla birlikte daha küçük ağız yapısına sahip olan örneklerin bazılarında iç yüzeyde daireler yer alır. Kapak⁷⁸⁴ bulunan bazı örneklerde oldukça ince uygulanmış astar yer alır. Tabakların gövdeleri diğer gruplara koşut dışbükey profillidir. Dip kısımları düzdür⁷⁸⁵.

Peacock'un altıncı grupta incelediği Richbrought örneği tabağın paralellere Newstead⁷⁸⁶ ve Belçika (Blicquy)'da rastlanır⁷⁸⁷. Diğer grup örneklerinden form yapısıyla ayrılan altıncı grup tabakları, ince duvarlı, dışa çekik ağız kenarlı, dibe doğru hafif içbükey profil yaparak inen gövde yapısına sahip ve düz diplidir⁷⁸⁸,

Yedinci ve son gruba dahil tabaklar Colchester ve Richborough'dan ele geçmiştir. Ağız yapılarında belirgin bir genişleme görülen tabakların gövdeleri bu genişleme nedeniyle düşük bir açıyla dışa eğimli bir profil oluşturur. Kaide kısmında ise belirgin bir yükselme görülür. Blicquy örnekleri grubun en iyi temsilcileridir⁷⁸⁹.

Peacock, Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin İngiltere'deki yerleşimlerde çok yaygın olmadığını belirtirken aynı zamanda malzemelerin düzenli bir tabakalaşma sonucu elde edilemediğini bu nedenle kronolojilerinin sağlıklı olarak yapılamadığını söyler. Buna karşın birinci ve ikinci grupta incelediği örneklerin Cladius Dönemi'ne (MS 41-54) ait kontektlerden ele geçen ithal üretimler olduğunu ancak üretimin bu tarihten önce gerçekleştiğini ileri sürer⁷⁹⁰. Birinci gruba ait üretimin İtalya'da MÖ erken I. yüzyılda başladığı (MÖ 10), İngiltere'deki yerleşimlere ithalatın ise MÖ 10 ile MS 10 arasında gerçekleştiği düşünülmektedir. Campania Bölgesi'nden ve Akdeniz'den ithalat ise MS 10 ile MS 79 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Napoli

⁷⁸² Peacock 1977, 157, Fig.3, 7, 8, 9.

⁷⁸³ Peacock 1977, 158, Fig.3.10.

⁷⁸⁴ Peacock 1977, Fig.3, 11.

⁷⁸⁵ Peacock 1977, 158, Fig.3, 11, 12, 13.

⁷⁸⁶ Peacock 1977, 158.

⁷⁸⁷ Laet ve Thoen 1969, 28-38.

⁷⁸⁸ Peacock 1977, 158, Fig.3, 14.

⁷⁸⁹ Laet ve Thoen 1969, Tip. 5.

⁷⁹⁰ Peacock 1977, 158.

Körfezi civarında MÖ 10'da başlayan Pompei Kırmızı Astarlı Seramik üretimi MS 79 yılında Vezüv Yanardağı'nın patlamasıyla son bulmuştur. Peacock üretimin MS 79'da Vezüv'ün patlamasıyla son bulunduğunu belirtir ancak Avrupa ve İngiltere'de bölgesel üretimlerin MS III. yüzyıla kadar devam ettiğinden söz eder⁷⁹¹. Vezüv'ün patlamasından önce MS 62'de bölgede gerçekleşen deprem, üretimin olası yavaşlama sebebi olarak gösterilir⁷⁹². Bununla beraber volkanik ve tektonik sebeplere bağlı olarak bölgede Peacock'un Form 1 olarak belirlediği gruba ait üretim yapan başka bir merkezin olabileceği ve üretimin MS II. yüzyıla değin devam ettiği ileri sürülür⁷⁹³. Pompei Kırmızı Astarlı Seramik üretiminin İngiltere ve Avrupa dışında, Ege, Mısır ve Levanten Bölgeleri'ndeki üretimine dair ayrıntılı bilgiye ise söz konusu alanlarda yapılacak olan kil analizleriyle ulaşmak mümkün olacaktır⁷⁹⁴.

5090 (**Kat.No:79**) Envanter Numaralı tabak (tava), Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde Peacock'un Form 1 olarak sınıflandırdığı grubun temsilcisidir⁷⁹⁵. 4,6 cm. yükseklikte, 22,4 cm. ağız çapına sahip, az mika, küçük taşçık, ince kum tanecikleri ve kireç içerikli, turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) hamurlu, dış yüzeyi turuncumsu-kırmızı (10R 4/8) astarlı, kabın iç yüzeyi ise çok ince uygulanmış koyu kırmızı (10R 4) astara sahiptir. Tüm pişirme kaplarında olduğu gibi kaba bir işçilik gösteren örneğimiz, kalın, hafif içe çekik kenarlı ağız yapısına sahiptir. İnce yivlerle bezeli, hafif dışbükey profilli geniş ve yayvan gövde, etrafı tek halka ile çevrili düz dip ile birleşir. Dip kısmında çift kademeli stilize bir çıkıntı yer alır. Ağız kenarında küçük kırıklar ve gövdedeki kırıklarda onarım yer alan kabın iç kısmında ve dip bölümünde kullanıma bağlı yanık izleri görülmektedir.

Orlo bifido tavaları olarak da adlandırılan Peacock Form 1 örnekleri İtalya ve Avrupadaki Erken Roma yerleşimlerinden elde edilir. Pompei'de yapılan kazılarda bugüne kadar 150'den fazla örnek ele geçmiş, Güney Latium Bölgesi'ndeki bir limandan çıktığı tahmin edilen 341 orlo bifido tava ise Fransa yakınlarında Var kentinde bulunmuştur⁷⁹⁶. MÖ 123-122'ye tarihlenen en erken örnekler ise Polentia'dan

⁷⁹¹ Peacock 1977, 159-160.

⁷⁹² Andreau 1973, 369-395; Widemann 1986, 109-112.

⁷⁹³ Blakely, Brinkmann ve Vitaliano 1989, 221.

⁷⁹⁴ Blakely, Brinkmann ve Vitaliano 1989, 221.

⁷⁹⁵ Peacock 1977, 156-157, Fig3.1.2.

⁷⁹⁶ Berlin 1993, 36-37.

ele geçer. MÖ I. yüzyılın ilk çeyreğinde Pompei’de kullanılmaya devam eden orlo bifido tavaları Cosa ve Gabii’de de oldukça yaygındı. Pompei, Cosa, Gabii ve Polentia’daki Geç Cumhuriyet Dönemi tabakalarının yarısından fazlasında elde edilen tavalar aynı dönemde Doğu Akdenizde bilinmiyordu. Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri Doğu Akdeniz yerleşimlerinde ise MÖ I. yüzyılın sonu ile MS I. yüzyılın başlarında görülür. Olasılıkla Ege ve Akdeniz yerleşimlerinde yaygın olarak kullanılan mutfak kapları arasında yer alan tavaların öncülleri olan orlo bifido örnekleri bu yerleşimlerdekilere farklı olarak kulpsuz olarak tasarlanmışlardır. Ege ve Akdeniz yerleşimlerinde bulunan Phokaia üretimi tavaların (yayvan kap) ise Peacock Form 6 ile olan tipolojik benzerlikleri dikkat çekicidir⁷⁹⁷.

Orlo bifido tavalarının çoğunlukla tatlı ya da tuzlu turtalarla kiş pişirilmesinde tercih edildikleri bilinmektedir⁷⁹⁸. Kulpsuz olarak üretilen bu tavaların altlıkla kullanılan örneklerine de rastlanılır. Tel Anafa’da ele geçen ve pişirme işlemi sırasında orlo bifido tavalara altlık oluşturan, üç ayakla desteklenen, tek, yatay kulplu, gövdesinde onsekiz delik yer alan, dairesel formlu oldukça ünük bir buluntu, söz konusu tavaların kullanım özelliklerini yansıması açısından önemlidir⁷⁹⁹.

Formun Atina Agorası’nda ele geçen örneği Robinson tarafından pişirme kabı olarak değerlendirilerek herhangi bir gruba dahil edilmeksizin MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir⁸⁰⁰. Hayes ise Pompei Pişirme Kapları başlığı altında ele aldığı ve Cumae üretimi olduğunu belirttiği Atina Agorası’nda bulunan bir örneği MS 79 sonrasına tarihlerken daha geç bir üretim olarak gösterdiği başka bir tabağı Antoninler Dönemi’ne (MS 96-180) verir⁸⁰¹. Hayes genel anlamda Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri’nin MÖ 100 ile MS 100 arasında üretildiğini belirtirken grubun öncüllerinin olasılıkla Orta İtalya merkezli bir bölgeden Roma Cumhuriyet Dönemi’nin erken evrelerinde üretilerek buradan düzenli olarak başka bölgelere ihraç edildiğini söyler⁸⁰². Geç örneklerin ise boyutlarının küçüldüğünü ve üretimin MS II. yüzyıla değin devam ettiğini belirtir. Öte yandan Slane, Korinth’de ele geçen Pompei Kırmızı Astarlı

⁷⁹⁷ Peacock 1977, 157-158, Fig.3, 14.

⁷⁹⁸ Berlin 1993, 43.

⁷⁹⁹ Berlin 1993, 40-41, Fig.3-4.

⁸⁰⁰ Robinson 1959, 33, Pl.72, G 112.

⁸⁰¹ Hayes 2008, 121, Fig.56, 1821 (P 15244), 1822 (P 10041).

⁸⁰² Hayes 2008, 121.

Seramikleri'nin tamamının ithal olduğunu belirterek İtalya'da üretildiğini düşündüğü benzer bir tavayı MS I. ve II. yüzyıllara tarihler⁸⁰³. Anadolu'da ise Teos'da da az sayıda Pompei Kırmızı Astarlı seramiklerine rastlandığı bilinmektedir⁸⁰⁴.

5090 (Kat.No:79) Envanter Numaralı örneğimizin benzeri Campania Bölgesi'nden ithal edilen ve Nea Paphos'da ele geçen orlo bifido Form 1 tavaları MÖ I. yüzyıl ile MS erken I. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir⁸⁰⁵. Knossos Villa Dionysos buluntusu tavalar ise Hayes tarafından tipik siyah, volkanik kum içerikli Pompei üretimleri olarak değerlendirilerek, Peacock Form 1 örnekleri arasında gösterilmiştir⁸⁰⁶. Hayes, Tralleis buluntusunun benzeri olan Form 1 grubundaki Knossos örneğini geç üretimler arasında gösterir ve tarih olarak MS II. yüzyılı önerir. Öte yandan Hayes, Paphos'da ele geçen örneklerin Campania Bölgesi üretimleri olduklarını belirterek MÖ erken I. yüzyıla tarihler⁸⁰⁷. Hayes, MÖ II. yüzyıl ile MS I. yüzyıllar arasında Doğu yerleşimlerinde Romalılaşmanın işareti olarak orlo bifido örneklerinin her yerde görüldüğünü ve aynı zamanda yerel kopyalarının yapıldığını söyleyerek Beyrut (Pelusium) buluntularını MÖ 100'e tarihlerken üretimin MS II. yüzyıla değin devam ettiğini belirtir⁸⁰⁸. Castelporziano'da Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin çok yaygın olmadığını belirten Hayes, burada ele geçen Cumae üretimlerinin grubun geç örneklerini temsil ettiklerini söyleyerek Erken Roma Dönemi'ne (MS I. yüzyıl) tarihler⁸⁰⁹. Daha geç dönemlerde ise formun Afrika üretimi türüleri olduğunu belirtir⁸¹⁰.

Berenike'de Campania üretimi olarak belirtilen ve Form B grubuna dahil edilen örnekler Geç Cumhuriyet Çağı ile MS I. yüzyıl aralığına verilirken⁸¹¹, Form 1 örnekleri ise MÖ 12-8 ile MS II. yüzyıl aralığına tarihlenir⁸¹². Cumae'den ele geçen farklı boyutlara sahip benzer formdaki tava örnekleri C. Goudineau Tip 28-33 ve Chiosi Tip

⁸⁰³ Slane 1990, 73-74, Fig.16, 160; Sapountzis 2008, 19-20, Fig.4.

⁸⁰⁴ Vapur 2021, 323.

⁸⁰⁵ Wiech 2017, 446, Fig.6.17.

⁸⁰⁶ Hayes 1983, 108, Fig.9, 115-116.

⁸⁰⁷ Hayes 1991, 79, Fig.27, 8-9.

⁸⁰⁸ Hayes 2000, 291, Fig.16, 1, 3, 5.

⁸⁰⁹ Hayes 2009, 12-13, Fig.5, 122.

⁸¹⁰ Hayes 1997, 78-79, Fig.32, 4.; Hayes 2009, 9, Fig.7, 130.

⁸¹¹ Riley 1979, 248-249, Fig.100, 446, 448.

⁸¹² Kenrick 1985, 322-324, Fig.60, 479.2.

1 üretimleriyle ilişkilendirilmiş ve MÖ I. yüzyıl ile Flaviuslar Dönemi'ne (MS 69-96) tarihlenmiştir⁸¹³. Goudineau ise Peacock Tip 1 örneklerinin küçük boyutlu olanlarını Vespasian Dönemi'ne (MS 69-79)⁸¹⁴, formun daha büyük boyutlu olanlarını ise MS III. yüzyılın ikinci yarsına tarihler⁸¹⁵. Cetamura'da bulunan ve farklı kontekstlerde ele geçerek en yaygın grubu oluşturan, olasılıkla Kuzey Etruria Bölgesi üretimi olduğu düşünülen Tip 1 grubunda değerlendirilen örnekler içerisinde yer alan benzer profile sahip bir tava MÖ 120-90'lara ait kontekstlerden elde edilir⁸¹⁶. Capua'nın doğusundaki bir merkezde üretildiği düşünülen Caesarea Maritima'da ele geçen Form 1 örnekleri, Peacock'un kronolojisine bağlı alınarak MS I. yüzyıla tarihlenir⁸¹⁷. Iber Yarımadası'nın kuzey-batı yerleşimlerinden elde edilen Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin taklit üretimleri arasında yer alan Form 1 örnekleri MS I. yüzyılın ortalarına ait kontekstlerden ele geçer⁸¹⁸. Pompei'de yapılan kazılarda ise insula IX 8'de ele geçen orlo bifido, Goudineau tipolojisinde yer alan Form 30 grubunda değerlendirilerek Augustus Dönemi (MÖ 27- MS 14) ile MS I. yüzyılın sonları arasına tarihlenmiş, olasılıkla MS 62'de gerçekleşen deprem sonrasındaki yeniden yapılanma sırasında üretilmiş olabileceği belirtilmiştir⁸¹⁹.

Pompei'de üretilen Peacock Form 1 örneklerinin MÖ II. ve I. yüzyıllara tarihlendiği ve MS 79'dan itibaren üretimin durduğu görülmektedir. Ancak bölgesel üretimlerin MS II. ve III. yüzyıllara değin devam ettiği bilinmektedir. 5090 (**Kat.No: 79**) Envanter Numaralı tava, hamur, astar ve form yapısıyla Campania Bölgesi, Peacock Form 1, orlo bifido üretimleriyle oldukça benzer özellikler göstermektedir. Tek örnekle temsil ediliyor olması, malzemelerimiz içerisinde beraberinde karşılaştırma yapabileceğimiz başka bir örneğin bulunmaması ve genel özelliklerinedeniyle olasılıkla İtalyadaki bir merkezden ithal olduğunu düşündüğümüz kap, MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl aralığına tarihlenebilir.

⁸¹³ Izzo vd. 2023, 3, Fig.3, 1-5.

⁸¹⁴ Goudineau1970, 168., Pl.II, 30.

⁸¹⁵ Goudineau 1970, 168, Pl.III, 42.

⁸¹⁶ Peña 1990, 651, 660, Fig.6, 6.

⁸¹⁷ Blakely, Brinkmann ve Vitaliano 1989, 204, 221, Fig.2, 8-9.

⁸¹⁸ Pilar vd. 1996, 92, Fig.2, 7.

⁸¹⁹ Assenti2018, 632-633, Fig.2, Forma Leotta 5.

6.3. Pontus Sigillataları

Karadeniz'in kuzey ve batı kıyılarındaki atölyeler tarafından MS I. ve III. yüzyıllar arasında üretildiği bilinen Pontus Sigillataları Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramiklerinin önemli bir grubunu oluşturur. Pontus Sigillata, terim olarak ilk kez C. Gasparri⁸²⁰ tarafından önerilmiş, Hayes tarafından da benimsenerek kullanılmıştır⁸²¹. Pontus Sigillataları'nın ilk form sınıflandırmasını yapan Hayes, söz konusu seramiklerin Kuzey Pontus Bölgesi'nde oldukça yaygın olduğunu, ancak Doğu Akdeniz yerleşimlerinde de az miktarda görüldüğünü belirtmiştir⁸²². T. N. Knipovich, Olbia, Myrmeikon ve Tyritake'den ele geçen seramikler içerisinde Pontus Sigillataları'na ait bazı formlar belirlemiş ve bu formlar söz konusu seramikler içerisinde en yaygın olan örnekleri oluşturmuştur⁸²³. Her ne kadar Pontus Sigillataları'nın yayılım alanı Karadeniz Havzası'nda, Bulgaristan⁸²⁴, Romanya⁸²⁵; Güney Rusya'da ise Kırım⁸²⁶ olarak bilinse de esas üretim merkezi belirlenememiştir. D. Zhuravlev, Khersonesos, Pantikapaion ve Güney Pontus Bölgesi'ni üretim merkezi olarak önermektedir⁸²⁷. Ancak Atina Akropolü'nde⁸²⁸, Anadolu'da Truva'da⁸²⁹, Ephesos'da⁸³⁰, Neoklaudiopolis'de⁸³¹, Kurul Kalesi'nde⁸³², Pompeiopolis'de⁸³³, Hadrianopolis'de⁸³⁴, Çaycuma'da⁸³⁵, Ankara'da⁸³⁶ yapılan kazılarda Pontus Sigillataları'nın ele geçmiş olması, söz konusu seramiklerin Karadeniz'in güneyinde de oldukça geniş bir alana yayıldığını göstermektedir. Ancak Karadeniz kıyılarına ait araştırmaların yetersiz olması bu seramik grubu ile ilgili bilgilerin sınırlı kalmasına sebep olmaktadır.

⁸²⁰ Gasparri 1970, 66-67; Berti 1970, 66.

⁸²¹ Hayes 1985, 92-96, Pl. XXII-XXIII.

⁸²² Hayes 1985, 92-96; Lund 2007, 187-188.

⁸²³ Knipovich 1952, 289, 326.

⁸²⁴ Harizanov 2020, 75-110; Hartman 2020, 36-39.

⁸²⁵ Popescu 2009, 17-46; Popescu 2014, 151-158.

⁸²⁶ Zhuravlev 2002, 254-261; Zhuravlev 2009, 25-94.

⁸²⁷ Zhuravlev 2009, 26.

⁸²⁸ Hayes 2008, 54.

⁸²⁹ Tekkök-Biçken 1996, 93; Tekkök 2003, 237.

⁸³⁰ Meriç 2002, 68.

⁸³¹ Winther-Jacobsen ve Bekker-Nielsen 2017, 42.

⁸³² Yorulmaz 2019, 125-127.

⁸³³ Zhuravlev 2011, 149-162.

⁸³⁴ Laflı ve Kan-Şahin 2012, 51-58.

⁸³⁵ Tülek 2021, 628-632.

⁸³⁶ Küncü 2015, 27-28, 31, 36.

Pontus Sigillataları üzerinde ilk form sınıflandırmasını yapan Hayes, 13 form belirlemiş⁸³⁷, buna karşın D. Zhuravlev bu sınıflandırmayı genişleterek, Kırım'ın Güneybatısındaki Belbek Vadisi Nekropollerinden elde edilen örnekler ışığında 50 ana form oluşturarak seramikleri tipoloji ve kronoloji açısından üç bölümde incelemiştir⁸³⁸. Buna göre MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ilk yarısında üretilenleri Pontus Sigillata A; MS II.yüzyılın ortası ile ikinci yarısında üretilen örnekleri Pontus Sigillata B; en yaygın örneklerin görüldüğü MS II. ve MS III. yüzyıl üretimlerini ise Pontus Sigillata C olarak belirlemiştir⁸³⁹. Tüm sigillata gruplarında olduğu gibi formlarda İtalya⁸⁴⁰ etkilerinin görüldüğü Pontus Sigillataları DSA ve DSB'lere koşut⁸⁴¹, aynı zamanda İnce Duvarlı Seramiklerin (Thin Walled Ware)⁸⁴² taklit edildiği sofratakimlerinden oluşmaktadır. Yaygın formlar arasında tabak, kase, lagynos, kantharos ve skyphoslar yer alır.

Hamur yapısı oldukça sert, ince ve kireç içerikli, soluk turuncu veya pembemsi-kahverengidir. Turuncu kırmızı ile koyu kahverengi arasında değişen tonlardaki astar genellikle hafif parlak bazen de metalik parlaklığa sahiptir⁸⁴³. Üretimlerin çoğu bezemesizdir, ancak tabak ve kase formlarında yivler, ruletler ve zaman zaman tondoda damgalar yer alır⁸⁴⁴. Kapların dış yüzeyinde yer alan ve barbotin tekniğinde yapılmış, yatay bantların arasındakinoktalar ve damlalar, bezeme örnekleri arasındadır⁸⁴⁵.

Kapların iç yüzeyinde ise zaman zaman rulet bezemeleriyle⁸⁴⁶, tek ya da çift planta pedis damgaları yer alır⁸⁴⁷.

Pontus Sigillataları az sayıda olmakla birlikte Anadolu'da da farklı merkezlerde yapılan kazılarda ele geçmiştir. Ender örneklerden biri olan 5833 (**Kat.No:80**), malzemelerimiz içerisinde Pontus Sigillata formlarının tek temsilcisidir. 3,5 cm. yükseklikte, 14 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR

⁸³⁷ Hayes 1985, 92-96.

⁸³⁸ Zhuravlev 2010, 40-69, 117-122, Pl.11-35; Zhuravlev 2002, 255, Fig.12-16.

⁸³⁹ Zhuravlev 2002, 256-261.

⁸⁴⁰ Kenrick 1985, 271; Klenina 2003, 226 ; Zhuravlev 2010, 118, 121.

⁸⁴¹ Zhuravlev 2010, 120, 121; Zhuravlev 2011, 151.

⁸⁴² Zhuravlev 2010, 120, 121.

⁸⁴³ Kenrick 1985, 271-272.

⁸⁴⁴ Kenrick 1985, 271-272.

⁸⁴⁵ Popescu 2014, 155-156; Hayes 2008, 54.

⁸⁴⁶ Zhuravlev 2010, Pl.74-78; Kenrick 1985, 271.

⁸⁴⁷ Hayes 1985, 92-93; Kenrick 1985, 271; Zhuravlev 2002, 254-261; Zhuravlev 2010, Pl.70.

7/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlı 5833 (**Kat.No:80**) Envanter Numaralı tabak, Pontus Sigillata A Grubu örneklerinin temsilcisidir. A Grubunda yer alan seramiklerin hamurları mika içerikli, açık kahverengi ya da kırmızımsı kahverengi tonlardadır. Kırmızımsı-portakal rengi ya da kırmızımsı-kahverengi astar gövdenin alt kısmına değin akmakla birlikte zaman zaman kaideye dek ulaşmamakta ve bu durum grubun belirgin özelliği olarak kabul edilmektedir⁸⁴⁸. 5833 (**Kat.No:80**) Envanter Numaralı tabak, Hayes Form I⁸⁴⁹, Zhuravlev Form I-II⁸⁵⁰ grubunda yer alan örneklerdendir.

5833 (**Kat.No:80**), mika içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamuru ve hafif parlak turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlıdır. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız, çift yivden oluşan keskin ve kalın bir profil oluşturarak gövde ve omuzla birleşmektedir. Alçak halka kaidelidir. Tondoda formun alışılmış özelliği olan çift çizgiyle oluşturulmuş daire⁸⁵¹ içerisinde stilize çiçek formu damga yer alır.

Örneğimizin benzerleri Berenike'de⁸⁵², Kırım'da⁸⁵³, Pantikapaion'da⁸⁵⁴, Pompeiopolis'de⁸⁵⁵, Dacia'da⁸⁵⁶, Prusias Ad Hypium'da⁸⁵⁷, Histria'da⁸⁵⁸, Argos'da⁸⁵⁹, Isthmia'da⁸⁶⁰, Korinth'de⁸⁶¹, Paphos'da⁸⁶², Pompei'de⁸⁶³ MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmişlerdir. Ancak geniş ağız çapı, yayvan gövdesi ve kalın duvar yapısı ile 5833 (**Kat.No:80**), Hayes Form I, Zhuravlev Form I-II serisinin geç örneklerindendir⁸⁶⁴. Her ne kadar tek örnekle temsil ediliyor olsa da hamur ve astar yapısı Tralleis seramikleriyle benzer olan 5833 (**Kat.No:80**), Geç Roma Dönemi

⁸⁴⁸ Zhuravlev 2011, 150.

⁸⁴⁹ Hayes 1985, 93, Tav.XXII, Fig.8.

⁸⁵⁰ Zhuravlev 2010, Pl.11-14.

⁸⁵¹ Zhuravlev 2010, 210, Pl.14, Fig.78-79.

⁸⁵² Kenrick 1985, 274, Fig.50, 386.1.

⁸⁵³ Zhuravlev 2000, 156, Fig.5, 6.; Zhuravlev 2009, Fig.2-4.

⁸⁵⁴ Zhuravlev Bonn 2008, 216-217, Fig.5, 2-4.

⁸⁵⁵ Zhuravlev 2011, Fig.1: 1-3.

⁸⁵⁶ Popescu 2014, Fig.2:1-3.

⁸⁵⁷ Aydın ve Okan 2021, 20, Fig.6.6.

⁸⁵⁸ Băjenaru 2014, Fig.5, 60-65.

⁸⁵⁹ Reynal2007, 36, Planche 31, 207.1.

⁸⁶⁰ Peppers1979, 318, X376-377, Fig.105, e-f.

⁸⁶¹ Slane1990, 51-52, No: 101, Fig.7.

⁸⁶² Hayes 1991, 53, No: 17, Fig.21.

⁸⁶³ Pucci 1977, Pl.5, No:27.

⁸⁶⁴ Zhuravlev 2009, 73; Zhuravlev 2011, 150.

içerisinde Pontus Sigillata formlarının taklitlerine rastlanması da göz önüne alındığında olasılıkla Hayes Form I, Zhuravlev Form I-II'nin Tralleis'te üretilmiş yerel örneklerindendir. Nymphaion ⁸⁶⁵ 'da, Alma Kermen'de ⁸⁶⁶ , Paphlagonia Hadrianopolis'de ⁸⁶⁷ ele geçen benzerlerinden yola çıkılarak MS II. yüzyılın ikinci yarısı ile MS III. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

6.4. İnce Duvarlı Seramikler (Thin Walled Wares)

Erken Roma Dönemi'nin önemli seramik gruplarından birini oluşturan “Thin Walled Wares” olarak da adlandırılan İnce Duvarlı Seramikler MÖ II. yüzyılın sonunda ortaya çıkarak İmparatorluğun hemen hemen her bölgesine yayılmış, MS VII. Yüzyıla değin varlıklarını sürdürmüşlerdir. Hayes, İnce Duvarlı Seramiklerin çıkış noktasını İtalya olarak gösterir ve MS I. yüzyılda kuzeybatı Anadolu, Yunanistan, güney ve orta Galya, güney İspanya ve Tuna'ya kadar uzanan Alp Bölgeleri'nde de üretimin yapıldığını belirtir ⁸⁶⁸. Başlangıçta üretim merkezinin yalnızca Orta İtalya'daki Etruria Bölgesi olduğu bilinen seramiklerin kırılğanlıkları nakliye zorlaştırdığı için Batı Akdeniz'in farklı yerlerinde çok sayıda üretim merkezinin geliştiği düşünülmüştür ⁸⁶⁹. İspanya, Syracuse ve Sutri, İtalya dışındaki önemli üretim merkezlerindendir ⁸⁷⁰. Roma İmparatorluk Dönemi'nin başlarında İtalya dışına ihracatı yapılan İnce Duvarlı Seramiklerin Augustus Dönemi'nde Anadolu'ya geldiği düşünülmektedir ⁸⁷¹. Çoğunlukla içki kabı olarak kullanılan ve 0,5mm. ile maksimum 3mm. arasında değişen duvar kalınlığı ile karakterize olan seramikler son derece ince bir yapıya sahiptir ⁸⁷². İtalya ekonomisinin gelişimiyle paralel olarak ortaya çıkan İnce Duvarlı Seramiklerden ilk kez söz eden N. Lamboglia, Albintimilium kazı sonuçlarını yayınlarak bilim dünyasına konu ile ilgili önemli veriler sunmuştur ⁸⁷³. Kapalı

⁸⁶⁵ Čistov ve Domžalski 2001, 126, Fig.20, 1-6.

⁸⁶⁶ Kühnelt 2008, 129, 143, Kat.No:250-316.

⁸⁶⁷ Eliüşük ve Karakaş 2022, 208, Fig.5, 4.

⁸⁶⁸ Hayes 1997, 67; Hayes 2008, 95; Bölgesel üretimler için bkz. Reynal 2007, 137; Gassner 1997, 55-157; Moevs 1973, 35; Stojanovic 1992, 35-36.

⁸⁶⁹ Ricci 1985, 231-356.

⁸⁷⁰ Duncan 1964, 38, 88; Pelagatti 1970, 480, 486; Mayet 1975, 3, 19.

⁸⁷¹ Hayes 1997, 67.

⁸⁷² Montana vd. 2003, 375.

⁸⁷³ Lamboglia 1950, 171-199.

formlara oranla nakliye sırasında istiflenmeleri daha kolay ve pazarlama açısından daha karlı olduğu için küçük ve açık formlardan oluşan İnce Duvarlı Seramiklerin tipolojileri ve bezemeleriyle ilgili A. Ricci tarafından yapılan, Atlante II serisi içinde yer alan çalışma önemli bilgiler içerir⁸⁷⁴.

Oldukça farklı formlara sahip olan İnce Duvarlı Seramikler arasında görülen en yaygın form grubunu geniş bardaklar (beaker), çift kulplu bardaklar (cup), küçük kaseler ve küçük servis kapları (jug) oluşturur. Cosa İnce Duvarlı Seramikleri'yle ilgili ayrıntılı bir çalışma yapan M. T. M. Moevs, söz konusu seramiklerin İtalyan metal kaplarının taklitleri olarak üretildiklerini, Form I olarak adlandırdığı örneklerin ise bronz situlaların taklitleri olduğunu belirtir⁸⁷⁵. Hayes'de bu görüşü destekleyerek İnce Duvarlı Seramiklerin metal ve cam kapların taklitleri olarak üretildiklerini ve bu sebeple oldukça ince ve kırılgan olduklarını, hatta bazı örneklerin 1mm. kalınlığında olduklarını söyler⁸⁷⁶. Moevs ise İnce Duvarlı Seramiklerin çıkış noktasını Batı Anadolu'daki merkezler olarak göstererek MÖ II. yüzyılda bu merkezlerden İtalya'ya getirildiklerini öne sürer⁸⁷⁷ ve söz konusu seramiklerin kökenlerini Demir Çağ İtalyan geleneği, Le Tene geleneği ve Hellenistik gelenek olmak üzere üç ayrı geleneğe bağlar. İnce Duvarlı Seramik grubunu oluşturan formlar bu üç geleneğin etkisi altında gelişim göstermişlerdir. Moevs küçük kavanoz (Jar), bardak (beaker) ve sürahi (Jug) olarak bilinen form IV, VII, XI, XV'in Demir Çağ İtalyan geleneğinden etkilendiklerini belirtir. Form XXVIII, XXIX ve XXVI ise Hellenistik Dönem gümüş kaplarının etkisi altında gelişim gösterir. Form I, XXIV ve XXV'de Alplerin kuzeyinde yer alan Le Tene kültürünün etkileri görülür⁸⁷⁸. Mika ve kireç içerikli, krem-sarı, açık kahverengi, turuncu, kırmızı, mor, gri ve siyah kile sahip seramiklerin bazılarında istiflemeyen kaynaklı, gövdenin üst kısmı renksiz ya da gri renklidir. Genellikle astarsız olarak üretilen İnce Duvarlı seramiklerin ender örneklerinde astar görülür. Yaygın bezemeler arasında ruletler, applike dikenler ve yapraklar yer alır⁸⁷⁹.

⁸⁷⁴ Ricci 1985, 231-357.

⁸⁷⁵ Moevs 1973, 35.

⁸⁷⁶ Hayes 1997, 68-69, Fig.27.2.

⁸⁷⁷ Moevs 1973, 36-37.

⁸⁷⁸ Reynal 2007, 37.

⁸⁷⁹ Hayes 2008, 96; Gassner 1997, 155; Moevs 1973, 36-38; Ladstätter 1998, 32-33; Stojanovic 1992, 36.

Argos yerleşiminde ele geçen İnce Duvarlı Seramikler üzerine yapılan ayrıntılı çalışmada ise üretimlerin yerel ve bölgesel olanlarını belirleyebilmek için ağız ve dip parçaları, kil ve bezeme özellikleri göz önünde bulundurularak sekiz gruba ayrılarak incelenmiştir⁸⁸⁰. Ağız parçalarının yer aldığı gruplamada, kireç içerikli, gri-siyah hamurlu, astarsız, aplike diken bezemeli bardaklar Grup I örneklerini oluşturarak MÖ I. yüzyıldan Augustus Dönemine değin görülür⁸⁸¹. Koyu kahverengimsi-gri killi, ince duvarlı kabartma bezemeli örnekler ise Grup II'yi oluşturur. III. Grup portakal rengi, kırmızımsı-gri killi, astarlı ve bezemeli örneklerden oluşur. Turuncu-kahverengi killi, turuncu-kırmızı ya da gri-siyah mat astarlı, noktasal bezemeli olanlar ise IV. Grubu oluşturur. İnce taneli, kireç içerikli, deve tüyü killi, siyah-gri, mat astarlı olanlar Grup V örnekleridir. Farklı yapıları nedeniyle bölgesel üretim oldukları düşünülen Grup VI dahilindeki seramikler rulet bezemelidir. “*Urnetto a collarino*” olarak isimlendirilen kapları içeren ve beyaz boya bezemeli Grup VII tek kökenlidir ve yalnızca tek formdan oluşur⁸⁸². VIII. Grup örnekleri ise ince cidarlı ve bezemesizdir. Farklı kökenden ve farklı üretim merkezlerinden gelen söz konusu seramiklerin kil yapıları ve formları tüm seramik gruplarında olduğu gibi üretim merkezlerine göre farklılık gösterir. Ağız yapıları kadar ayrıntılı tanımlanmamakla birlikte kaide parçaları da sekiz gruba ayrılmıştır⁸⁸³. Batı Akdeniz üretimleri MÖ I. yüzyılın sonlarından MS I. yüzyıla kadar devam eder. Az sayıda Batı Anadolu ve yerel üretimler de görülmekle birlikte Doğu Akdeniz kökenli üretimlerin Phokaia ya da Troia Bölgesi'ne ait olabilecekleri önerilmektedir⁸⁸⁴. Bu grup MS I. yüzyılın ikinci yarısından MS III. yüzyıla değin görülür.

Batı Anadolu'daki bölgesel üretimlere bakıldığında Ephesos ve çevresinde önceleri Augustus Dönemi'ne ait ithal ürünlerin ön planda olduğu görülür, ancak sonrasında bölgesel ve yerel üretimler etkin hale gelmiştir⁸⁸⁵. MÖ I. yüzyılda, dış yüzeyleri astarlı ve yiv bezemeli, dışa dönük ağızlı, dolgun gövdeli maşrapalar (cup) yaygın formlar arasında yer alırlar. Bununla birlikte dışa dönük yüksek ağızlı, torba

⁸⁸⁰ Reynal 2007,137-147, Plc.32-33.

⁸⁸¹ Reynal 2007,137-144, Plc.32-33.

⁸⁸² Aktaş 2018, 292-293.

⁸⁸³ Reynal 2007,144-147, Plc.33.

⁸⁸⁴ Hayes 1997, 68-70.

⁸⁸⁵ Ladstätter 1998, 32-33.

gövdeli maşrapalar da yaygındır. MS I. yüzyıldan itibaren ise 10 cm. ağız çapına sahip, yükseklikleri 8 cm. ile 20 cm. arasında değişen, huni ağızlı, kulplu maşrapalar gözde formlardır. Söz konusu maşrapalar varlıklarını MS III. yüzyıla değin sürdürürler. MS III. yüzyılın ikinci yarısında ise Ephesos üretimleri son bulmuştur.

Ephesos'un yanı sıra MS I.yüzyılın başlarında Anadolu'daki önemli üretim merkezi Knidos'dur. MÖ I. yüzyılın sonlarında İtalya üretimi İnce Duvarlı Seramiklerin Knidos'a gelmesinin ardından Knidos atölyelerinde öncü formlar geliştirilerek yerel ustaların katkılarıyla yeni ve özgün bir gelenek oluşturulmuş ve MS I. yüzyıldaki İtalya üstünlüğüne karşın Knidos İnce Duvarlı Seramikleri pazarda söz sahibi olmuştur⁸⁸⁶. Doğu Akdeniz'deki farklı merkezlerde ele geçen çok sayıdaki Knidos İnce Duvarlı Seramikleri bu görüşü desteklemektedir⁸⁸⁷. E. Doksanaltı geliştirilen yeni gelenekle birlikte Knidos'a özgü Pi kulplu kaselerin duvar kalınlıklarının inceltildiğini ve böylece bu formun İnce Duvarlı Seramiklere benzetildiğini belirtir⁸⁸⁸. Buna karşın Tralleis örneklerinde olduğu gibi Knidos üretimlerinde İtalya kökenli seramiklerde görülen bezemelere rastlanmaz. Çoğunlukla kase ve kavanozların gözde olduğu Knidos'da üretim MS II. yüzyılın başlarında son bulmuştur.

MÖ I. yüzyılın son çeyreği ile MS I. yüzyılın ilk çeyreğinde Anadolu'daki yerleşimlerde sıklıkla rastlanan İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramikleri MS I. yüzyılın İlk çeyreğinden itibaren ortadan kalkmıştır⁸⁸⁹. Buna karşın Anadolu'daki yerel atölyelerin üretimleri söz sahibi olmuştur⁸⁹⁰. İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde incelediğimiz seramiklerin birkaç örnek dışında tamamının İtalya kökenli formların taklitleri oluşu bu görüşü desteklemektedir. Malzemelerimiz içerisinde 32 örnekle temsil edilen İnce Duvarlı Seramik formlarını tamamı bezemesiz olarak üretilmişlerdir.

5448 (**Kat.No:81**) ve 5843 (**Kat.No:82**) Envanter Numaralı çift kulplu küçük kaseler İnce Duvarlı Seramik Grubu'nun erken dönem üretimleri arasındadır. 7,3 cm. yükseklikte ve 11 cm. ağız çapına sahip 5448 (**Kat.No:81**), mika ve taşçık içerikli,

⁸⁸⁶ Doksanaltı 2006, 405, 406.

⁸⁸⁷ Kenrick 1985,313, B458, Fig.58; Hayes 1991, 61, 62, Fig.22.10-11, MII 161, Fig.66.39-43; Rosser, 1985, 95, No:48, Fig.H7; Sackett 1992, No:CI.78, 81, NI.20-21, C2.66, D4, 16 Lev.147, 154, 157, 175; Hayes 1973, 463, 65, No:199, 224, Lev.80, 90.

⁸⁸⁸ Doksanaltı 2006, 406.

⁸⁸⁹ Tekkök 2003. 237-242.

⁸⁹⁰ Özyiğit 1992, 102, 103; Sams 1996, 435, Fig.5; Hayes 1985, 187.

kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 6/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/6) astarlı; 7 cm. yükseklikte ve 8,5 cm. ağız çapına sahip 5843 (**Kat.No:82**) ise mika ve taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Birbirleri ile paralel form özelliğine sahip her iki kasenin, ince ve keskin kenarlı ağızı, gövde ortasına değin uzanan bir düzlemlle birleştikten sonra keskin bir profil yaparak dibe doğru daralan hafif yükseltilmiş konik kaide ile sonlanır. Gövde başlangıcından çıkarak, gövdedeki keskin profile oturan çift şerit kulplar üzerinde birer yiv yer alır. Gövde üzerindeki düzlem ve keskin profile karakterize olan kase formu Moevs tarafından Form LXIII Grubu içerisinde incelenmiştir⁸⁹¹. Genel olarak bakıldığında ortadaki keskin profile ikiye ayrılan gövdenin üst yarısı daha geniş ve yayvan, alt yarısı ise kaideye doğru daralan, kavisli ve dar bir yapıya sahiptir. Tiberius Dönemi'ne (MÖ 10 - MS 54) tarihlenen Cosa örneklerinde gövdenin üst yarısındaki düzlem üzerinde yatay bantlar arasında rulet bezemeleri yer alır⁸⁹². Lipari Nekropolü'nde⁸⁹³ ve Betica'da⁸⁹⁴ (İspanya) ele geçen Form LXIII üretimlerinde ruletlerin yanı sıra bitkisel ve geometrik bezemelerin yer aldığı örneklerle rastlanır. Atina Agorası'nda ele geçen ve Hellenistik Dönem kantharoslarının geç versiyonları olarak tanıtılan ve gövdelerindeki düzlem üzerinde bezeme bulunmayan, kulpları ise bizim örneklerimize göre daha dikey ve uzun olan kaseler MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl aralığına tarihlenir⁸⁹⁵. Atina Agorası'nda ele geçen, kulpları yukarıya doğru sivriltilerek uzatılmış ve inceltilmiş, bezemesiz başka bir örnek Hayes tarafından Trakya Bölgesi'ne özgü yaygın formlar arasında gösterilerek MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁸⁹⁶. Argos örneği ise 5448 (**Kat.No:81**) ve 5843 (**Kat.No:82**)'den farklı olarak gövdedeki düzlemin bittiği alanda sert profil olmaksızın daha yuvarlak hatlı ve ovoid gövdelidir. Form 8 Grubunda incelenen söz konusu kase Hellenistik Dönem skyphoslarıyla ilişkilendirilerek MS I. yüzyılın ilk yarısı ile ortalarına tarihlenir⁸⁹⁷. Öte yandan Form LXIII'e ait üretimlerin Merida (Meksika) kentinde çokça ele geçmesi burada önemli bir üretim merkezi

⁸⁹¹ Moevs 1973, 252, No:459, 469, Pl.49, 50, 87, 88.

⁸⁹² Moevs 1973, 252, Pl.49, 50.

⁸⁹³ Tassinari 2019, 118, Fig.34, Lp 20, Lp 22.

⁸⁹⁴ Tassinari 2019, 121, 122, Fig.44, 38B.3b, 38B, 8g.

⁸⁹⁵ Robinson 1959, 80, G79, G80.

⁸⁹⁶ Hayes 2008, 99, 100, Fig.48, 1544 (P11654).

⁸⁹⁷ Reynal 2007, 197, Pl.47, 320.1.

olabileceğini düşündürmüş, yapılan kil analizleriyle de bu durum doğrulanmış, üretimin çokluğu Orta İtalya'dan Merida'ya gelen çömlekçilerle ilişkilendirilerek, seramiklerin tarihi için kentin kuruluşuna koşut Augustus Dönemi önerilmiştir⁸⁹⁸. Gövde üzerindeki keskin profilin görülmediği ancak ağız gövde geçişinde yer alan düzlemin zaman zaman boş bırakıldığı, bazı örneklerin ise bitkisel bezeme kuşaklarıyla süslendiği Lipari⁸⁹⁹ (İtalya) örneklerinin erken üretimleri için MÖ I. yüzyıl önerilmiş, üretimin MS III. yüzyıla değin devam ettiği belirtilmiş; gövdedeki keskin profilin daha belirgin olduğu, gövde düzleminde geometrik ve bitkisel bezemelerin yer aldığı Betica⁹⁰⁰ (İspanya) örnekleri ise MS I. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Parion Nekropolü'nden ele geçen ve az rastlanan örneklerden oldukları belirtilen benzer iki kase MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁰¹. İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramik formlarının Anadolu üretimleri içerisinde önemli yeri olan Knidos örnekleri içerisindeki benzer malzemeler ise MS I. yüzyılın başlarına tarihlenir⁹⁰². E. Doksanaltı çift dikey kulplu kaseler olarak adlandırdığı söz konusu örneklerin, Knidos'a özgü II Kulplu Kase formunun bir varyasyonu olduğunu belirtir⁹⁰³. Knidos'da II Kulplu Kase üretimi yapan atölyeler tarafından Augustus Dönemi'nde alternatif bir form olarak gelişim gösteren kaselerin kalitelerinin daha düşük olduğu ve bu nedenle daha sade ve ucuz bir seçenek durumunda oldukları belirtilmektedir. Knidos atölyelerinin üretimi olan benzer kaseler Augustus (MÖ 27 - MS 14) ve Flaviuslar Dönemi (MS 69-96) kontekstlerinden ele geçmiştir⁹⁰⁴. Laodikeia Nekropolü'nde ele geçen ve skyphos olarak değerlendirilen bir örnek ise benzer bir form olmakla birlikte gövde üzerindeki keskin profil söz konusu değildir, yuvarlak ve dolgun hatlı gövde üzerinde kabartma yaprak bezemelerinin yer aldığı kase, Titus Domitianus Dönemi'ne (MS 70-96) tarihlenmiştir⁹⁰⁵. Özensiz bir işçilikle yapıldığı görülen 5448 (**Kat.No:81**) ve 5843 (**Kat.No:82**) Envanter Numaralı kaseler MS I. yüzyılın başlarında İtalya kökenli formun taklitleri olarak Tralleis'te üretilmiş

⁸⁹⁸ Mayet 1975, 143, 144; Ricci 1985, 309, Tav.XCIX, 9.

⁸⁹⁹ Tassinari 2019, 118, Fig.34, Lp18, Lp19, Lp20, Lp22.

⁹⁰⁰ Tassinari 2019, 121, 122, Fig.44, 38B.3b, 38B.8g.

⁹⁰¹ Ergüner 2012, 91, 93, Kat.No: 182, 183, Lev. 85, 86.

⁹⁰² Kögler 2000, 71, 72, Abb.4, 5, 7.

⁹⁰³ Doksanaltı 2006, 372, K105.

⁹⁰⁴ Doksanaltı 2006, 372.

⁹⁰⁵ Şimşek 2011, 547, Kat.No:434.

olmalıdır.

5341 **(Kat.No:83)** Envanter Numaralı bardak (beaker) İnce Duvarlı Seramik Grubunun erken örnekleri arasında yer alır. 7,5 cm. yükseklikte, 9 cm. ağız çapına sahip, az mika içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, koyu kırmızımsı-gri (2,5YR 3/1) astarlıdır. Gövde üzerinde fırınlama ve istiflemeyen kaynaklanan kırmızıdan griye doğru değişen renk dalgalanmaları görülür. Oldukça ince ve keskin, dışa çekik kenarlı, çift yivli, dışa çekik kenarlı ağız, dolgun ve küresel formu gövde ile birleşmektedir. Kaide koniktir. Tipolojik olarak benzeri olan bardak Moevs tarafından Claudius ve Neron Dönemi içerisinde değerlendirilerek Form LXXIV olarak sınıflandırılmıştır⁹⁰⁶. Form LXXIV, Cosa'da ünik nitelikli Erken Roma üretimleri arasında gösterilmekle birlikte formun çıkış kaynağının kesin olarak bilinmediği belirtilmektedir. 5341 **(Kat.No:83)**'in prototipi olabilecek Chiusi Kenti buluntusu bir bardak oldukça erken üretimler arasında gösterilerek MÖ II. ve I. yüzyıla tarihlenir⁹⁰⁷. Atina Agorası örnekleri ise MS geç I. yüzyıl ile MS geç II. yüzyıl aralığına verilmekle birlikte⁹⁰⁸, çift kademeli ağız profili, gövde ve kaide yapısıyla oldukça benzer olan bir örnek ise derin kase olarak adlandırılmış ve MÖ geç I. yüzyıl ile MS geç I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁰⁹. Tipolojik açıdan benzer olan ancak kalp formu yaprak bezemeleriyle farklılık gösteren Olbia örnekleri MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS IV. yüzyıl aralığına verilir⁹¹⁰. Atlante örnekleri Ricci tarafından MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenir⁹¹¹. Argos buluntuları içerisinde yer alan bardak, 5341 **(Kat.No:83)** Envanter Numaralı örneğimizle yakın benzerlik gösterir⁹¹². A. Reynal tarafından Form 10 Grubunda incelenen söz konusu bardağın ilk kez Augustus Dönemi'nde ortaya çıktığı belirtilir. Argos'da erken örneklerde ağız kenarının düz bırakıldığı⁹¹³ daha geç örneklerde ise ağız kenarına yivlerin eklendiği görülür⁹¹⁴. A. Reynal, MS I. ve III. yüzyıllar arasında

⁹⁰⁶ Moevs 1973, 255, 256, No:487, Pl.52, 90.

⁹⁰⁷ Tassinari 2019, 102, 105, Fig.7, PS IX.9.1.

⁹⁰⁸ Robinson 1959, 90, 124, M63, Pl.40, 36; Hayes 2008, 104, Fig.50, 1592 (P11219).

⁹⁰⁹ Robinson 1959, 16, Pl.72, F60.

⁹¹⁰ Knipowitsch 1929, 43, Type 44, Pl.III; Type 44a, Pl.vi, 3.

⁹¹¹ Hayes 2008, 104, Fig.50, 1592 (P11219).

⁹¹² Ricci 1985, 265, Tav. LXXXIV, 9.

⁹¹³ Reynal 2007, 205, Pl.51, 340.1.

⁹¹⁴ Reynal 2007, 203, Pl.50, 335.1.

⁹¹⁴ Reynal 2007, 205, Pl.51, 340.1

oldukça uzun bir dönem içerisinde kullanıldığını belirttiği bardakların bölgesel üretimleri arasında farklılıklar olduğunu söyler. Ağız kenarları yivli olan örneklerin Argos ve Knossos dışındaki merkezlerde çok yaygın olmadığını belirterek formun Argos'da MS I. yüzyıl boyunca kullanıldığını söz eder. Adriyatik kıyılarında Dalmaçya'da ele geçen benzer bir form, bölgesel üretimler arasında gösterilerek MÖ geç I. yüzyıl ile MS III. yüzyıl aralığına tarihlenir⁹¹⁵.

Hadrianopolis'de Trakya Bölgesi yerel üretim malzemeleri arasında gösterilen ve terra sigillata formlarının etkisi altında gelişim gösterdiği belirtilen bardak, Tip 3 olarak sınıflandırılmış, Cladius (MÖ 41 - MS 54) ve Flaviuslar (MS 69-96) Dönemi'ne tarihlenmiştir⁹¹⁶. Ephesos'da Basilika'da ele geçen kabartma nokta bezemeli benzer bir örnek ise MS I. yüzyıl kontekstlerinden gelir⁹¹⁷. Tralleis Nekropol malzemeleri içerisinde yer alan, Aydın Müzesi Arkeolojik Eser Seksiyonu'na 1572 envanter numarasıyla kayıtlı olan ancak 5341 (**Kat.No:83**)'e oranla daha ince ve konik bir gövde yapısına sahip bir örnek, İnce Duvarlı Seramik Grubu'na dahil edilmeksizin Skphos olarak adlandırılarak çeşitli kaplar başlığı altında incelenmiş ve kontekste bağlı kalınarak MÖ II. yüzyıla tarihlenmiştir⁹¹⁸. Malzemelerimiz arasındaki az sayıda İtalya kökenli ithal üretimlerden olduğunu düşündüğümüz 5341 (**Kat.No:83**) Envanter Numaralı bardak MS I. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

5742 (**Kat.No:84**) Envanter Numaralı bardak grubun erken dönem üretimleri arasındadır. 9,5 cm. yükseklikte ve 13 cm. ağız çapına sahip bardak, mika içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 6/8) astarlıdır. İnce, keskin, içe dönük kenarlı ağız, dibe doğru daralan, dolgun ve ovoid gövde ile birleşir. Hafif yükseltilmiş konik kaidenin üst kısmında sonradan kazınmış “Λ” ve “Θ” harfleri yer alıyor. Cosa İnce Duvarlı Seramikleri içerisinde tipolojik açıdan 5742 (**Kat.No:84**) ile benzer olan çift kulplu bardak Moevs tarafından Form XXVIII grubu içerisinde değerlendirilmiştir⁹¹⁹. Üzerinde ilmek şekilli dekoratif süslemeler bulunan kulplar nedeniyle Moevs, Form XXVIII dahilindeki seramikleri başlangıçta cam örneklerle

⁹¹⁵ Konestra ve Vrckjan 2015, 132, 133, Fig.4.

⁹¹⁶ Akbuz 2017, 187, Res.8, Lev.I, Çiz.6.

⁹¹⁷ Mitsopoulos-Leon 1991, 132, Taf.182, K6.

⁹¹⁸ Civelek 2001, 160, 163, Lev.XLVII, Çiz.8.

⁹¹⁹ Moevs 1973, 87, No:134-139, Pl.13, 62.

ilişkilendirdiğini belirtmekle birlikte aslında metal kaplardan türediklerini söyler⁹²⁰. Formun kökeninin skyphos ve kantharoslarla bağlantılı olduğu düşünülür. Metal örneklerin etkisi altında İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde gelişim gösteren form XXVIII, keskin ağız kenarlı, yüksek bir kaide üzerine oturan derin ve ovoid gövdeli, volütlerle süslenen çift dikey kulpludur. Moevs, sert, kum ve mika içerikli, turuncumsu-gri astarlı Cosa örneklerini Sovana Bölgesi seramikleri ile ilişkilendirir ve MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihler⁹²¹. Ricci ise Tip 2/210 olarak sınıflandırdığı örnekleri Cosa ve Etruria malzemelerinden yola çıkarak MÖ I. yüzyıla tarihler⁹²². Atina Agorası'nda ele geçen vestilistik açıdan örneğimizle yakın görünümlü bir bardak, Hellenistik Dönem skyphoslarıyla benzerliğine dikkat çekilerek MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenir⁹²³. Atina Agorası'nda ele geçen başka üç örnek ise kantharos grubu içerisinde incelenmiş MS I. yüzyılın ortalarına verilmiştir, ancak Hayes, formun İtalya üretimi olan erken örneklerinin MÖ I. yüzyıla tarihlendiğini belirtir⁹²⁴. Berenike'de F Grubu içerisine dahil edilen ve üzerinde barbotin tekniğinde süslemelerin yer aldığı benzer bir form Kuzey İtalya üretimleri arasında gösterilerek MS II. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir⁹²⁵. Prototipleri oldukça erken tarihli olan 5742 (**Kat.No:84**)'nin gövdesinde üretim tarihinden sonra yapıldığını düşündüğümüz ve olasılıkla bir atölyeyi simgeleyen “Λ” ve “Θ” harfleri bulunan ve merkezlerde benzerlerine rastlamadığımız bardak, İnce Duvarlı Seramik Grubuna ait örneklerin Tralleis'e özgü yerel taklitlerinden biri olarak MS I. yüzyılda üretilmiş olmalıdır.

5071 (**Kat.No:85**) ve 5316 (**Kat.No:86**) Envanter Numaralı kaseler grubun erken örneklerinin temsilcilerindendir. 5071 (**Kat.No:85**) 8,4 cm. yükseklikte, 12,3 cm. ağız çapında, mika içerikli, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 4/4) astarlı, 5316 (**Kat.No:86**), 7 cm. yükseklikte, 14 cm. ağız çapında, mika içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/6) astarlıdır. Her iki örneğimizin de hafif içe dönük ağız kenarı, iç bükey derin bir hat

⁹²⁰ Moevs 1973, 87.

⁹²¹ Moevs 1973, 87, No:134, 135, 137, Pl.13, 62.

⁹²² Ricci 1985, 296, Tav.XCV, 1.

⁹²³ Robinson 1959, 58, Pl.13, K52.

⁹²⁴ Hayes 2008, 99, Fig.47, 1532 (P27263), 1533 (P 19994).

⁹²⁵ Kenrick 1985, 314, 316, Fig.59, B 466.

oluşturarak gövdeyle birleşir. Bu noktadan itibaren dış bükey yumuşak bir hat oluşturan gövde aşağıya doğru hafif daralarak etrafı tek halka ile çevrili alçak kaide ile birleşir. Ağız kenarından çıkarak dış bükey hatlı gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, çift şerit kulplara sahip kaseler İnce Duvarlı Seramik Grubunun İtalya kökenli erken örnekleri olarak tanıtılmaktadır. Toulouse, Ampurias ve Pollentia’da bulunan örnekler serinin erken üretimleri olarak MÖ I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenir⁹²⁶. Sicilya’da Segesta’da ele geçen benzer kaseler yaygın formlar arasında gösterilerek MÖ I. yüzyılın ilk çeyreği ile MS erken I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹²⁷. Moevs, söz konusu örnekleri yüksek silme kenarlı, çift kulplu, sığ kaseler olarak tanımlayarak Form XXV Grubuna dahil etmiştir⁹²⁸. Moevs çift kuplu kaselerin en erken örneklerinin Tiberius Dönemi’nde görüldüğünü, Cladius ve Nero Dönemi’nde ise gelişimlerini sürdürdüklerini, Hofheim buluntuları içerisinde ise E. Ritterling tarafından tip 69⁹²⁹ olarak değerlendirilen Form XXV’in Augustus Dönemi içerisinde MS I. yüzyılın ortalarına tarihlendiğini belirtir⁹³⁰. A. Ricci tarafından Tip 2 olarak gruplandırılan kaseler ise MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir⁹³¹. Hayes ise formun kökenini MS I. yüzyıl olarak belirtmektedir⁹³². İtalya kökenli bu üretimler tipolojik olarak bizim örneklerimizle yakın benzerlik göstermektedir. Atlante II serisinde Tip 2 olarak tanıtılan örnek oldukça kaliteli, dolgun gövdeli, bizim örneklerimize göre daha yavarlak hatlı, küçük kaidelidir. Kulplar ağız kenarından çıkıp gövdenin alt yarısında sonlanmaktadır. Bazı örneklerde ise kulplar üzerinde dekoratif amaçlı daire formu çıkıntılar bulunur⁹³³. Form benzerliği olan ve Ephesos’da Basilika’da ele geçen kase MS I. yüzyıla tarihlenir⁹³⁴. Atina Agorası’nda ele geçen ve gövde alt yarısı diken bezemeli, Po Ovası üretimlerinden olduğu düşünülen kase ise İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramik Grubu’nun temel formlarından biri olarak tanıtılmakta, benzer bir başka form Hayes tarafından İtalya kökenli olarak

⁹²⁶ Vegas1973, 78, 79, Fig.26, 1, 2, 3, 5.

⁹²⁷ Montana vd. 2003, 377, Fig.2, c.

⁹²⁸ Moevs 1973, 163.

⁹²⁹ Ritterling 1912, 298, Pl.XXV,

⁹³⁰ Moevs 1973, 163.

⁹³¹ Ricci 1985, 298, Tav.XCV, 9.

⁹³² Hayes 1981, Pl.20, 11, Forma P 33.

⁹³³ Moevs 1973, Pl.99, Fig.1, 3; Laforgia 1979, Tav. II, 1, 210-222; Cavassa 2004, 79-84; Tassinari 2019, 112, 113, Fig.23, 9.

⁹³⁴ Mitsopoulos-Leon 1991, 132, Taf.183, K8.

gösterilmektedir⁹³⁵. Hayes, Castelporziano’da yapılan kazılarda ele geçen ve Roma yakınlarındaki bir kıyı yerleşiminden geldiği düşünülen ve her iki örneğimizle yakın benzerlik gösteren, İnce Duvarlı Seramik Grubu’na ait çift kulplu kaseyi Kuzey İtalya üretimleri arasında göstermekle birlikte doğu örnekleri içerisinde de söz konusu malzemenin Anadolu’da özellikle Trakya’da üretildiğinden bahseder⁹³⁶. Hayes İtalya’da Ventimiglia, Cosa ve Sardinia kıyı şeridinde ele geçen bu kaseler için “*Tyrrhenian Serisi*” ifadesini önererek, söz konusu kaselerin MS I. yüzyılın başlarında Batı Akdeniz’de oldukça popüler olduklarını ve bu nedenle farklı merkezlerde yerel ve bölgesel taklitlerinin yapıldığını belirtir⁹³⁷. Kuzey Pontus Bölgesi’nde bulunan bir örnek ise kulplarındaki dekoratif düğümler dışında örneklerimizle benzerdir⁹³⁸. Zhuravlev tarafından sınıflandırılmamış İtalya kökenli Gaul Sigillataları arasında gösterilen kase MS I. yüzyılın III. ve IV. çeyreğine tarihlenir⁹³⁹. Atina Agorası’nda ele geçen benzer başka bir kase MS I. yüzyıl içerisinde Erken Roma Dönemi örnekleri arasında gösterilir⁹⁴⁰. Arsenal buluntuları arasında yer alan ve İnce Duvarlı Seramik Grubu’nun Batı Anadolu’daki ithal örneklerinden olduklarını düşündüğümüz 5071 (**Kat.No:85**) ve 5316 (**Kat.No:86**) Envanter Numaralı kaseler, olasılıkla DSB I ve DSB II üretimleriyle çağdaş ve koştur olarak Tralleis’e ithal edilmiş olmalıdır. Anadolu’daki benzer örnekleri Metropolis’de MÖ 25 yılına tarihlenmiştir⁹⁴¹. Ephesos örnekleri ise Augustus Dönemi’ne tarihlenmiştir⁹⁴². İtalya kökenli üretimler içerisinde oldukça kaliteli İnce Duvarlı Seramik Grubu temsilcileri olan Pozzuoli⁹⁴³ ve Cuma⁹⁴⁴ örnekleri MÖ I. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenmiştir. Stobi’de ele geçen benzer örnek Form 21 olarak sınıflandırılmış MS II. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁴⁵. Parion’da bulunan ve az rastlanan örnekler arasında gösterilerek İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde ele

⁹³⁵ Hayes 2008, 99, Fig.48, Pl.75, 1537 (P19176); Hayes 1997, 69, Fig.27, 3.

⁹³⁶ Hayes 2009, 7, 18, 19, Fig.8, 92.

⁹³⁷ Hayes 2009, 6.

⁹³⁸ Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 8.

⁹³⁹ Zhuravlev 2003, 223.

⁹⁴⁰ Robinson 1959, 3, Pl.63, F26.

⁹⁴¹ Güngör 2005, 54, Lev.39, Nr.230; Meriç, Öz ve Meriç 2002, Taf.32, K360A.

⁹⁴² Mitsopoulos-Leon 1991, Pl.183, K8; Ladstätter 1998, 32, 33.

⁹⁴³ Laforgia 1979, Tav. II, 1, 210-222.

⁹⁴⁴ Cavassa 2004, 79-84; Tassinari 2019, 112, 113, Fig.23, 9.

⁹⁴⁵ Stojanović 1992, 121, Pl.115, 971.

alınan çift kulplu benzer bir kase MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁴⁶. Hadrianopolis’de bulunan örnekler ise bir gruba dahil edilmeksizin Trakya Bölgesi yerel üretimleri arasında gösterilerek MS II. yüzyıl ile MS IV. yüzyıllar arasındaki yaygın formlar olarak tanıtılarak bardak olarak sınıflandırılmış, Tip I adı altında incelenmiştir⁹⁴⁷. İzmir, Tahtalı Barajı, Cevizcioğlu Nekropolü’nde ele geçen ve olasılıkla formun Anadolu taklitlerinden olduğunu düşündüğümüz yerel özellikli benzer çift kulplu kase MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir⁹⁴⁸. 5071 (**Kat.No:85**) ve 5316 (**Kat.No:86**), Tralleis’te üretilen DSB I formlarıyla çağdaş, İnce Duvarlı Seramik Grubu’nun erken dönem temsilcileri olarak MS I. yüzyılın başlarında Tralleis’e gelen az sayıdaki ithal örneklerden olmalıdır.

Oldukça ince duvarlı üretilmiş 5431 (**Kat.No:87**) Envanter Numaralı çift kulplu kase, grubun erken örnekleri arasındadır. 6,1 cm. yükseklikte ve 4,7 cm. ağız çapına sahip kabımız, mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı (10R 6/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İnce ve keskin kenarlı ağız, kısa ve kalın boyunla birleştikten sonra dış bükey profil yapan, dibe doğru daralan dolgun, geniş aralıklı yiv bezemeli gövde ve hafif yükseltilmiş düz kaide ile sonlanır. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcındaki dış bükey profille birleşen şerit kulplar üzerinde tek yiv bulunur. Ağız ile gövde geçişi arasında küçük bir düzlem yer alır. 5431 (**Kat.No: 87**)’in öncülü sayılabilecek olan benzer bir kase Moevs tarafından Form XLIV grubuna dahil edilmiştir⁹⁴⁹. Moevs, minyatür örnekler arasında gösterdiği Form XLIV’ü düz ağızlı, iç bükey duvarlı, sert profilli, çift kulplu kase olarak tanımlar. Moevs, formun kökenini MÖ IV. ve III. yüzyıl siyah astarlı kantharolarıyla ilişkilendirmekle birlikte Form XLIV’ü Le Tene geleneğinin geç dönem örnekleri arasında gösterir. Augustus Dönemi üretimlerinde ise metalik siyah astar kullanıldığını belirtir. Barbotin tekniği kullanılarak yapılmış yaprak ve nokta bezemeli Cosa buluntuları ise Tiberius Dönemi’ne (MS 26-37) tarihlenir ve bu tarihleme stratigrafik buluntularla da desteklenir. Atina Agorası’nda ele geçen ve Form XLIV’ün prototipi sayılabilecek bir kase Tiberius Dönemi’ne ait bir denariusla birlikte bulunmuş ve Erken Roma üretimleri arasında gösterilerek MÖ I.

⁹⁴⁶ Ergüner 2012, 92, Kat.No:184, Lev. 85-86.

⁹⁴⁷ Akbuz 2017, 186, 187, Res.5, 6, 7, Lev.I, Çiz. 2, 3, 4.

⁹⁴⁸ Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58b.

⁹⁴⁹ Moevs 1973, 131, Pl.22, 68, No:215.

yüzyıl ile MS erken I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁵⁰.

Tarsus'da ele geçen örnekler orta ve geç Hellenistik Dönem içerisinde MÖ III. yüzyıl ile MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreğine⁹⁵¹, Etrüsk Bölgesi örnekleri ise MÖ erken I. yüzyıla tarihlenir⁹⁵². Atlante örnekleri Tip 2/232 ve Tip 2/227 olarak sınıflandırılmış, MS erken I. yüzyıl içerisinde değerlendirilmiştir⁹⁵³. Tire yakınlarında yer alan Uzgur'da yapılan mezar kazısında ele geçen benzer bir örnek B. Gürler tarafından kontekst göz önüne alınarak MS II. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁵⁴. Stobi örnekleri Grup VI içerisinde değerlendirilmiş, erken örneklerin İtalya merkezinde ya da Kuzey yerleşimlerinde üretilmiş olmalarına karşın bölgesel üretimlerin daha geç dönemde olduğu belirtilerek tarih aralığı olarak MS II. yüzyılın ortaları ile sonları önerilmiştir⁹⁵⁵. Atina Agorası'nda ele geçen bir kase Erken Roma üretimleri arasında gösterilerek MÖ I. yüzyıl ile MS erken I. yüzyıla tarihlenir⁹⁵⁶. Bolsena'da bulunan ve yine erken üretimler arasında yer alan örnek MÖ I. yüzyılın sonu ile MS I. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir⁹⁵⁷. Erken Roma Dönemi içerisinde İspanya'daki yerel atölyelerin de artan talep nedeniyle çok sayıda üretim yaptıkları bilinmektedir. İber yarımadasında Betica'da yer alan benzer bir kase Cladius (MS 41-54) ve Nero (MS 54-68) Dönemi içerisinde değerlendirilmiştir⁹⁵⁸. Korinth'de MS erken I. yüzyıl kontekstlerinden gelen benzer form yapısına sahip örnekler 5431 (**Kat.No:87**)'in erken prototipleri olarak değerlendirilebilir⁹⁵⁹. Hayes, Korinth örneklerini İmparatorluğun Batısında daha yaygın görülen formlar olarak tanıtır ve formlardaki astar kalitesi nedeniyle yerel üretim olamayacaklarını belirterek üretim tarihini Cladius (MS 41-54) ve Nero (MS 54-68) Dönemi olarak önerir⁹⁶⁰. 5431 (**Kat.No:87**), İtalya kökenli prototiplerin ve Moevs Form XLIV'ün Tralleis'te üretilmiş taklitlerinden biri olarak MS II. yüzyıl ile III. yüzyılın başlarına tarihlenebilir.

5379 (**Kat.No:88**) Envanter Numaralı bardak, tek kulplu olması dışında, hamur,

⁹⁵⁰ Robinson 1959, 27, Pl.4, G43.

⁹⁵¹ Jones1950, Nos.102, 106-108, 110, 218, Fig.124, 182.

⁹⁵² Bianchetti 1895, 90, Pl.XXI, 3.

⁹⁵³ Ricci 1985, 305, Tav. XCVIII, 2, 4.

⁹⁵⁴ Gürler 2000, 120.121, Fig.1, 6.

⁹⁵⁵ Stojanovic 1992, 41, 42, Pl.24, 205.

⁹⁵⁶ Robinson 1959, 27, Pl.4, G, 43.

⁹⁵⁷ Tassinari 2019, 106, 107, Fig.12, 314.

⁹⁵⁸ Tassinari 2019, 120, 121, 122, Fig.42, 20.

⁹⁵⁹ Slane 1990, 93, 94, Fig.22, 193.

⁹⁶⁰ Hayes 1973, 462, 463, Pl.90, 196, 197.

astar, ince duvarlı yapısı ve form özellikleriyle 5431 (**Kat.No:87**) ile benzerdir. 5379 (**Kat.No:88**), 4,5 cm. yükseklikte, 6,5 cm. ağız çapına sahip, mika ve taşçık içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (10R 6/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İnce ve keskin kenarlı ağız, ince bir yiv aracılığı ile hafif dış bükey profil yaparak dibe doğru daralan dolgun gövdeyle birleşir. Ağız ile gövde geçişi arasındaki küçük düzlem 5431 (**Kat.No:87**) ile ortak özelliklerdendir. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, şerit kulpludur. Etrafı tek halka ile çevrili kaide düzdür. Formumuzun tam karşılığı olmamakla birlikte tipolojik olarak benzerleri Cosa İnce Duvarlı Seramikleri içerisinde Form LXI Grubu içerisinde incelenmiş ve Cladius (MS 41-54) ve Nero (MS 54-68) Dönemi'ne tarihlenmiştir⁹⁶¹. Korinth'de benzer bir kase ise Cosa buluntularına koşut Cladius (MS 41-54) ve Nero (MS 54-68) Dönemi'ne tarihlenir⁹⁶². LXI Grubuna dahil edilen Cosa örnekleri 5379 (**Kat.No:88**)'dan farklı olarak çift kulplu bardaklardan oluşmaktadır ancak örneğimizle stilistik açıdan benzerlik gösteren olası prototiplerdendir. Moevs Form LXI Grubunda incelediği, ince ağız kenarlı, yuvarlak profilli ve yivli kulplara sahip turuncu astarlı seramiklerin metal örneklerden türediklerini belirtir. Ağız kenarı ile gövde geçişi arasında düzlem bulunan ancak örneğimize oranla daha keskin bir profile sahip, tek kulplu Berenike örneği MS I. yüzyılın ilk yarısına tarihlenerek İtalya kökenli temel üretimler arasında gösterilmiştir⁹⁶³. Mayet tarafından Form XXXIII Grubunda ele alınan bardak Erken Roma Dönemi'nin yaygın örnekleri arasında gösterilir⁹⁶⁴. Tabae'de ele geçen benzer örnekler ise MS I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir⁹⁶⁵. Örneğimiz 5431 (**Kat.No:87**)'e koşut MS II. yüzyıl ile III. yüzyılın başlarına ait taklit üretimlerden olmalıdır.

5431 (**Kat.No:87**) ve 5379 (**Kat.No:88**)'la benzer incelikte duvar yapısına sahip 5435 (**Kat.No:89**) Envanter Numaralı tek kulplu bardak grubun erken dönem örneklerinin yerel temsilcilerindendir. 5 cm. yükseklikte, 5,5 cm. ağız çapına sahip, mika ve taşçık içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (10R 6/6) hamurlu ve aynı

⁹⁶¹ Moevs 1973, 203, No:388, 390, Pl.42, 82, 83.

⁹⁶² Hayes 1973, 462, 463, Pl.90, No:196.

⁹⁶³ Kenrick 1985, 314, Fig.59, B465.

⁹⁶⁴ Mayet 1975, 64.

⁹⁶⁵ Koçyiğit 2018, 145, Res.7, 26, 27, 28.Çiz.26, 27, 28.

renktonunda (10R 6/8) astarlıdır. İnce ve dışa dönük kenarlı ağız, dibe doğru daralan, yivlerle bezeli dolgun gövde ile birleşir. Gövde başlangıcından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey şerit kulplu, hafif yükseltilmişdüz kaidelidir. 5435 (**Kat.No:89**)'in tipolojik benzeri ve öncülü Cosa'da Form XLVI Grubuna dahil edilmiştir⁹⁶⁶. Moevs, Augustus Dönemi içerisinde incelediği Form XLVI'nın, Form V'den türediğini belirterek, dışa dönük ağız kenarlı, küresel gövdeli, küçük kaideli formun orijinalinin çift kulplu olabileceğini söyler. Formun daha geç örneklerinde ise omuz ve kaide kısmının boş bırakıldığı, gövdenin merkezinde rulet bezemelerinin yer aldığı bilinmektedir. Moevs'a göre küresel formlu, dışa dönük ağız kenarlı XLVI, genellikle Geç Cumhuriyet ve Augustus Dönemi'nde yaygın olmakla birlikte, rulet bezemeli örnekler yeni bir varyasyon olarak görülür. Ancak form XLVI ve Form L, Augustus Dönemi (MÖ 27 - MS 19) içerisinde yaygınlaşır. Her iki form da Form V'den türemiştir⁹⁶⁷. Atlante örnekleri ise Ricci tarafından MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir⁹⁶⁸. Atina Agorası'nda benzer bir bardak, yaygın olmayan örnekler arasında gösterilerek paralellerinin olasılıkla Fransa veya Cumae'da üretilmiş olabileceği belirtilmiş ve MS I. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁶⁹. Argos'da benzer bir bardak Cosa ve Yunanistan örnekleriyle karşılaştırılmakla birlikte formun kökeni konusunda bir netlik olmadığı belirtilmiş ve tarih olarak MÖ I. yüzyıl ile MS II. yüzyıl aralığı önerilmiştir⁹⁷⁰. Tralleis'te ele geçen benzer bir örnek ise çömlekcik olarak adlandırılarak tabaka buluntuları nedeniyle oldukça ileri çekilmiş, MS III. ve IV. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁷¹. 5435 (**Kat.No:89**) olasılıkla MS III. yüzyılın başlarında, erken dönem İtalyakökenli örneklerin taklitlerinden biri olarak Tralleis'te üretilmiştir.

5838 (**Kat.No:90**), 5343 (**Kat.No:91**), 5422 (**Kat.No:92**), ve 5851 (**Kat.No:93**) Envanter Numaralı sığ kaseler İnce Duvarlı Seramik Grubunun erken dönem örneklerinin yerel temsilcilerindendir. Kulpsuz olarak üretilmiş 5838 (**Kat.No:90**), form olarak diğer üç kase ile benzer özelliktedir. 4,8 cm. yükseklikte, 10,5 cm. ağız çapına sahip, mika içerikli, açık kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 7/4) hamurlu, ağız

⁹⁶⁶ Moevs 1973, 146, 147, No:23, Pl.24, 69.

⁹⁶⁷ Moevs 1973, 147.

⁹⁶⁸ Ricci 1985, 66, Tav.LXXXIV, 13.

⁹⁶⁹ Hayes 2008, 100, Fig.49, 1564, (P19274).

⁹⁷⁰ Reynal 2007, 138, Pl.32, 221.1.

⁹⁷¹ Erön 2013, 79, Kat.No:71, Lev.81.

kenarından gövdeye doğru akmış, turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlıdır. İnce ve keskin kenarlı ağız geniş bir düzlem oluşturduktan sonra dışa taşkın sert profil yaparak gövde ile birleşir. Dibe doğru daralan gövde, halka kaide ile sonlanır. Ağız ile gövde birleşimindeki sert profil 5838 (**Kat.No:90**)’i özgün kılmaktadır. Formumuzun İtalya kökenli üretimler arasında tam karşılığı bulunmamakla birlikte tipolojik olarak benzeri ve olasılıkla öncülü sayılabilecek bir örnek, Cosa buluntularını ayrıntılı olarak inceleyen Moevs tarafından Form LXVII grubuna dahil edilirken, formun Tiberius (MS 1-37) ve Erken Cladius Dönemi’nde (MS 41-54) üretildiği, Nero Dönemi’ne (MS 54-68) değin varlığını sürdürdüğü belirtilmiştir⁹⁷². Moevs, İnce Duvarlı Seramikler içerisinde “*turuncu boyalı stil*” olarak değerlendirdiği Form LXVII’nin Le Tene Geleneği’nden geldiğini, aynı zamanda Arretine Seramikleri’nden etkilendiğini söyler. Ancak 5838 (**Kat.No:90**) yalnızca form olarak LXVII ile benzerdir. LXVII’nin ağız kenarı ile gövde birleşimindeki düzlem bizim örneğimize göre daha kısa, gövde geçişindeki profil ise oldukça yumuşaktır⁹⁷³. Form LXVII’nin yumuşak profiline karşın genel olarak bakıldığında gövde üzerindeki sert profil örneklerinin çoğunlukla İtalya üretimi erken dönem İnce Duvarlı Seramikleri’nde yaygın olduğu gözlemlenmektedir⁹⁷⁴. Atina Agorası’nda, ağız gövde geçişindeki düzlem ve gövde ortasındaki dışa taşkın profiliyle erken üretimler arasında gösterilen benzer bir form MS I. yüzyıl ile MS erken II. yüzyıl buluntuları arasında yer alır⁹⁷⁵. A. Ricci tarafından Tip 2/264 olarak sınıflandırılan form MS erken I. yüzyıl içerisinde 60-70 arasına tarihlenmiştir⁹⁷⁶. İçe dönük ağız kenarlı, ağız ile gövde arasındaki düzlemin daha kısa tutulduğu, buna karşın gövde geçişindeki keskin profiille benzerlik gösteren Laodikeia örneği kase, Moevs form LXVII içerisinde değerlendirilerek MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir⁹⁷⁷. Ephesos’da Basilika’da ele geçen ve gövdesindeki keskin profille karakterize edilen 5838 (**Kat.No:90**)’in yakın benzeri bir kase MS I. yüzyıl kontekstlerinden gelir⁹⁷⁸. Berenike’de ele geçen ve tipolojik açıdan 5838 (**Kat.No:90**)

⁹⁷² Moevs 1973, 189, No:396, Pl.43, 83; 254-255, No:481-486, Pl.51, 52, 90; 303, .313.

⁹⁷³ Moevs 1973, 313

⁹⁷⁴ Grifa vd. 2015, 67, Fig.2, k, ı .65-90, 9, 115, Fig.27, 8.

⁹⁷⁵ Robinson 1959, 41, Pl.7, G180.

⁹⁷⁶ Ricci 1985, Tav.C,9, 313.

⁹⁷⁷ Duman 2010, 184, Lev.LXXV, K19.

⁹⁷⁸ Mitsopoulos-Leon 1991, 134, 135, Taf.192, K29, K30.

ile benzerlik gösteren kase, ağız üzerindeki geniş düzlem ve dibe doğru daralan form yapısına sahip olmakla birlikte gövde ortasındaki sertprofil söz konusu değildir⁹⁷⁹. Berenike’de erken Roma Dönemi üretimleri arasında gösterilen form, Knossos’da Cladius tabakalarından ele geçer⁹⁸⁰. Atina Agorası’nda form benzerliği bulunan ve ağız ile gövde geçişi arasındaki geniş düzlemin gövde ile birleştiği noktadaki çift yivle oluşturulmuş sert profilli, ancak bizim örneğimize oranla daha oval ve uzun formu bir kase erken üretimler arasında gösterilerek MS I. yüzyılın başlarına tarihlenmiş⁹⁸¹, Otranto (İtalya) kökenli başka bir örnek ise İnce Duvarlı Seramik Grubu ile paralellik gösteren Knidos Stili kase olarak tanımlanmıştır⁹⁸². Paphos’da ele geçen ve Knidos Stili örnekler arasında gösterilen benzer kase Erken Roma üretimleri arasında değerlendirilmiştir⁹⁸³. Söz konusu kaselerin Knidos Stili olarak adlandırılmasının sebebi bu formun Knidos atölyelerinde sıklıkla üretiliyor olmasından kaynaklanmaktadır⁹⁸⁴. MS I. yüzyılın başlarına tarihlenen ve Knidos’da keskin omurgalı düz kase olarak adlandırılan formun karakteristik özelliği örneğimize koşut, kaseyi ikiye ayıran keskin omurgadır. Ortalama 9 ve 12 cm. yükseklikteki kaseler genelde bezemesiz olmakla birlikte nadir örneklerde barbotin tekniğinde yapılmış damlalar ve bitkisel motiflerle dikenler görülür. Knidos çömlekçi ustalarının kendine özgü formlarından biri olarak değerlendirilen kaselerin Knidos dışındaki yerleşimlerde de kullanıldığı bilinmektedir⁹⁸⁵. Tralleis’te ele geçen ve ağız gövde geçişi arasındaki düzlem ve gövdedeki sert profil nedeniyle benzerlik gösteren çift kulplu bir kase ise tabaka buluntuları dikkate alınarak MS III. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁸⁶.

Yükseklikleri 4,5 cm. ile 6 cm., ağız çapları 10,7 cm. ile 12 cm. arasında değişen 5343 (**Kat.No:91**), 5422 (**Kat.No:92**) ve 5851 (**Kat.No:93**) Envanter Numaralı kaseler, az mika ve taşçık içerikli, açık kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 7/4) ve pembemsi (2, 5YR 7/4) hamur yapısına sahip, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İnce ve

⁹⁷⁹ Kenrick 1985, 313, 314, Fig.58, 460.

⁹⁸⁰ Hayes 1971, 264, Fig.15, No:20, 21.

⁹⁸¹ Hayes 2008, 100, Fig 49, 1559 P (9153).

⁹⁸² Hayes 2008, 105, Fig 51, 1615 (P3728)

⁹⁸³ Hayes 2003, 464, Fig.10, 90, 4125/11

⁹⁸⁴ Doksanaltı 2006, 409.410, K 132, Çiz. 341-345.

⁹⁸⁵ Doksanaltı 2006, 410.

⁹⁸⁶ Erön 2013, 50, 51, Kat.No:31, Lev.No:41.

keskin ağız kenarı bir düzlem oluşturarak dışa taşkın sert profille gövdeye bağlanmaktadır. Dibe doğru daralan, yiv bezemeli basık gövde, halka kaide ile sonlanmaktadır. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcındaki dışa taşkın sert profile oturan halka kulplar üzerinde tek yiv yer alır. Gövde başlangıcındaki sert profil 5838 **(Kat.No:90)**'de olduğu gibi her üç kaseyi özgün kılan unsurlardır. 5343 **(Kat.No:91)**, 5422 **(Kat.No:92)** ve 5851 **(Kat.No:93)** Envanter Numaralı örnekler olasılıkla öncülleri Moevs tarafından Form XXV⁹⁸⁷ olarak sınıflandırılan kaselerin Tralleis'te üretilmiş taklitleri olmalıdır. Form XXV'in gövdesini ikiye ayıran boğumun alt ve üst bölümündeki dış bükey profiline karşılık Tralleis örneklerinde, ağız gövde geçişindeki düzlemde sonra, boğumun yerini dışa taşkın sert profilin aldığı görülür. Ağız kenarından çıkarak dış bükey hatlı gövde başlangıcında sonlanan çift şerit kulplar ortak özelliklerdir.

5343 **(Kat.No:91)**, 5422 **(Kat.No:92)** ve 5851 **(Kat.No:93)**'in benzeri iki kase Tralleis'te Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı kazısında ele geçmiş, tabaka buluntularından MS III. yüzyıla tarihlenmiştir⁹⁸⁸. Atina Akropolü'nde ele geçen ve stil benzerliği olan bir kase Grup G içerisine dahil edilmiş ve MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl arasına tarihlenmiştir⁹⁸⁹. İtalya kökenli formların Knidos üretimi örneklerinden biri olan benzer bir kase ise MS I. yüzyıla tarihlenir⁹⁹⁰. Berenike'de bulunmuş olan çift kulplu bir kase ise örneklerimizle tipolojik benzerlik gösterir⁹⁹¹. Berenike örneğinin ağız kenarındaki geniş düzlem daha dar ikinci bir düzlemle birleşip bu alandan itibaren dışa taşkın sert profil yaparak gövdeye oturur. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcındaki sert profile oturan halka kulplar üzerinde dekoratif düğümler yer alır. Kenrick, söz konusu kaseyi, Pergamon Siyah Astarlı Seramikleriyle, Augustus Dönemi Çandarlı üretimi seramiklerin Knidos versiyonu olarak tanıtır. Kenrick aynı zamanda Moevs'un Form XXV olarak sınıflandırdığı örneklerin, batıdaki karşılığı olarak gösterdiği kaseyi MÖ I. yüzyıla tarihlenirken, Moevs Form XXV ile Berenike kasesi arasındaki tipolojik benzerliğe de değinmiş ancak her iki form arasındaki ilişkinin çok

⁹⁸⁷ Moevs 1973, 163, Pl.31, 74, No:287-288.

⁹⁸⁸ Erön 2013, Kat.No:30, Lev.No:40, Kat.No:32, Lev.No:42

⁹⁸⁹ Robinson 1959, 27, G43.

⁹⁹⁰ Kögler 2000, 72-73, Abb.6, 6.

⁹⁹¹ Kenrick 1985, 40, 62, Fig.10, 84.

net olmadığını söylemiştir⁹⁹².

Erken Roma Dönemi'nde İnce Duvarlı Seramik üretim merkezlerinden biri olarak gösterilen Sicilya Bölgesi'nde, Syracuse'da ele geçen benzer çift kulplu kaseler MS I. yüzyıla tarihlenir⁹⁹³. İzmir, Tahtalı Barajı, Cevizcioğlu Çiftliği Nekropolü'nde ele geçen yerel üretim kaseler ise MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir⁹⁹⁴. Tralleis dışındaki başka merkezlerde birebir benzerleri bulunmayan ve erken dönem İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramik formlarının Tralleis üretimi Batı Anadolu taklitleri olduğunu düşündüğümüz 5838 (**Kat.No:90**), 5343 (**Kat.No:91**), 5422 (**Kat.No:92**) ve 5851 (**Kat.No:93**)'i MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyılın başlarına tarihleyebiliriz.

İnce Duvarlı Seramik Grubu (Thin Walled Wares) içerisinde "*Boccalini a Collarino*" olarak adlandırılan ve "*Yakalı Maşrapa*" olarak bilinen seri, grup içerisinde oldukça yaygındır⁹⁹⁵. Boyunlarında yer alan bant ile karakterize olan ve bu bant nedeniyle "yakalı maşrapa" olarak adlandırılan seramiklere ait örneklerin büyük bir kısmı maşrapalardan (Mug) oluşmakla birlikte grup içerisinde seyrek olarak bardaklara da (Beaker) rastlanmaktadır. Her ne kadar bu kaplar İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde değerlendirilseler de aslında daha geç örnekleri temsil ederler. Doğu Akdenizde MS I. ve III. yüzyıllar arasında, Atina Agorası'nda ise MS II.ve III. yüzyıllarda görülen bu kapları J. W. Hayes iki ana gruba ayırarak incelemiştir⁹⁹⁶. Kireç ve mika içerikli, turuncumsu-pembe killi, dip kısmında çoğunlukla çark izleri bulunan bu kaplar, 2-3 mm. kalınlığa sahip ve İnce Duvarlı Seramik Grubunun erken örnekleri kadar kalitelidir.

Sarımsı-kahverengi ve turuncu hamurlu, yüksek çan ağızlı, dikey, geniş yivli kulba sahip maşrapalardan (Mug) oluşan ilk grup⁹⁹⁷ Anadolu kökenli olarak tanıtılır ve üretim merkezinin Phokaia olduğu belirtilir. Söz konusu seramikler MS 80 sonrasında görülmeye başlar ve MS 200'lerde üretimleri durur. Güney ve Batı İtalya'da daha ender görülen ilk gruba ait örnekler Kıbrıs, Girit, Adriyatik ve Rusya'da daha sık rastlanır.

⁹⁹² Kenrick 1985, 62.

⁹⁹³ Tassinari 2019, 115, 116, Fig.29, 4, 6.

⁹⁹⁴ Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58a,c.

⁹⁹⁵ Carandini 1968, 65 Slane 1990, 90, 05, Pl.12, 196a; Hayes 2008, 101-104; Reynal 2007, 200.

⁹⁹⁶ Hayes 2008, 101.

⁹⁹⁷ Hayes 2008, 102, Fig.50, No: 1597-1601.

5831 (**Kat.No:94**) Envanter Numaralı maşrapa Hayes I. Grup içerisindeki örneklerin temsilcisidir⁹⁹⁸. 12 cm. yükseklikte, 8,3 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) hamurlu ve kırmızı (10R 5/8) astarlı, yüksek çan ağızlı, kısa, kalın boyunlu, ağız ile boyunun geçiş kısmından omuza bağlanan dikey, tek yivden oluşan şerit kulplu, dibe doğru daralan, yiv bezemeli dolgun gövdeli, hafif yükseltilmiş düz kaidelidir. Hayes, ilk grup örneklerinin MS II. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçtiğini belirtir⁹⁹⁹, Phokaia üretimi olabilecekleri belirtilen Argos örnekleri ise herhangi bir sınıflandırma içerisinde yer almaksızın MS II. yüzyıla tarihlenmişlerdir¹⁰⁰⁰.

Ephesos¹⁰⁰¹, Demetrias¹⁰⁰², Beyrut¹⁰⁰³ ve Patara¹⁰⁰⁴ kazılarında ele geçen benzer örnekler ise yine Phokaia üretimi maşrapalar olarak değerlendirilmiş ve MS II. yüzyıla tarihlenmişlerdir. Metropolis¹⁰⁰⁵, Antandros¹⁰⁰⁶, Magnesia¹⁰⁰⁷ ve Korinth¹⁰⁰⁸ örnekleri aynı şekilde MS II. yüzyıla tarihlenmişlerdir. Öte yandan Phokaia örneklerinin bazıları MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenirken bazı örnekler MS III. yüzyılın başlarına tarihlenir¹⁰⁰⁹, çoğunluğunun Phokaia üretimi olduğu belirtilen ve Teos'da ele geçen örnekler ise MS II. yüzyıla tarihlenir¹⁰¹⁰. Pompei buluntuları da Phokaia maşrapalarına koşut MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenir¹⁰¹¹. Tralleis'te 2006-2008 yılları arasında yapılan kazılarda ele geçen ve Hamam Gymnasium Kompleksi yakınında yer alan sokak altı kanalizasyon kanalında bulunmuş benzer bir örnek ise çömlekçik olarak isimlendirilmiş ve MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir¹⁰¹². 5831 (**Kat.No:94**) benzer örnekler göz önüne alındığında MS II. yüzyılın ortaları ile MS III. yüzyılın başlarında üretilmiş olmalıdır.

⁹⁹⁸ Mayet 1975, 30, Tav.8, No:59; Ricci 1985, 249-250, Tav. LXXIX, 12; Hayes 2008, 102, Fig.50, No:1597-1601

⁹⁹⁹ Hayes 2008, 32, 267, Fig.50, No:1592, 1598, 1601, Robinson 1959, Pl.7, 42, No:G103.

¹⁰⁰⁰ Reynal 2007, 144, Pl.33, No:226.1

¹⁰⁰¹ Ladstätter 1998, 32-33; Meriç 2002, 75, 82, Taf.39, No: K458.

¹⁰⁰² Eiwanger 1981, 61, 62, 66, Taf.51.III.343, III.346, III.347, IIIa, 78, FormVI.

¹⁰⁰³ Hayes 2000, 285, Fig.1, No:2.

¹⁰⁰⁴ Özdemir 2009, 26, 27,117,Kat.No:74-75, Lev.8.

¹⁰⁰⁵ Göngör 2005, 53, 125, Lev.36, No:205.

¹⁰⁰⁶ Aktaş 2018, 527, Kat.No:527; Aktaş 2021, 22, 26, Fig.11, Kat.No:35.

¹⁰⁰⁷ Vapur 2009, 47, Form 4, Kat. No:81.

¹⁰⁰⁸ Williams ve Zervos 1989, 9, Lev.1/ 8.

¹⁰⁰⁹ Özyiğit 1990, 138, 148, Çiz.14.b; Özyiğit 1991, 103, 115, Res.9.

¹⁰¹⁰ Vapur 2021, 322, 324, Fig.157.

¹⁰¹¹ Morsiani 2018, 617, Fig.2, 2.

¹⁰¹² Erön 2013, 229, Kat.No:53, Lev.No:63.

Urnetta Boccalini Collarino olarak bilinen ikinci grup örnekler ilk gruba göre daha ender olarak görülürler. Çoğunlukla Adriyatik ve İtalya kıyılarında, Anadolu'da ise Marmara ve Trakya Bölgesi'nde, Parion ve Assos'ta yaygın olan bu seramikler klasik "yakalı maşrapalar" olarak bilinirler¹⁰¹³. Hamur yapıları İtalya üretimi İnce Duvarlı Seramik örnekleriyle benzerlik gösterirken formlar daha ince ve uzun bir yapıdadır. Buluntu alanları nedeniyle örneklerin Kuzey Ege, Ainos, Troia veya Trakya kökenli oldukları düşünülür¹⁰¹⁴. Gruba dahil örnekler Anadolu, Kıbrıs, Levant, Balkanlar ve İtalya'ya değin yayılmıştır. Boyasız klasik yakalı maşrapalar ise Geç Flavius Dönemi'nden MS II. yüzyılın ortasına kadar görülür. Söz konusu grup içerisinde astarlı olan birkaç yerel üretim de bilinmektedir. Atina Agorası'nda daha ince olan geç boyalı örnekler ise MS III. yüzyılda da varlığını sürdürür¹⁰¹⁵.

Atina Agorası'nda da ele geçen ve klasik yakalı maşrapalar olarak gruplandırılan seramiklerin benzerleri, 5110 (**Kat.No:95**), 4516 (**Kat.No:96**), 5839 (**Kat.No:97**), 6250 (**Kat.No:98**)ve 5111 (**Kat.No:99**) Envanter Numaralı beş örnekle temsil edilmektedir. Yükseklikleri 8 cm. ile 12,7 cm., genişlikleri 6,4 cm. ile 10,1 cm. arasında değişen ölçülere sahip maşrapalar, mika ve küçük taşçık içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6), kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6), pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, kahverengimsi-kırmızı (2,5YR 5/6) ve turuncumsu-kırmızı (10R 5/8 - 2,5YR 5/8) tonlarında astarlıdır. Birinci gruba göre ağız daha kısa ve keskin hatlı, gövde ise oldukça dolgundur. Ağızdan gövdeye geçiş hizasındaki banttı çıkı tek yivli şerit kulp gövde ortasında sonlanmaktadır. Hayes bu gruba dahil ettiği örnekleri erken dönem İtalya üretimi İnce Duvarlı Seramikleri'ne benzetir, Kuzey Ege Bölgesi'nde, Ainos ve Troia'da sıklıkla görülmeleri nedeniyle kökenlerinin Trakya olduğunu düşünerek tarih aralığı olarak MS II. ve III. yüzyılları önerir¹⁰¹⁶. Troia örnekleri ise MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS III. yüzyıllara tarihlenir¹⁰¹⁷. Öte yandan A. Reynal tarafından incelenen Argos örnekleri, "urnetto a collarino" (yakalı maşrapa)'ların taklitleri olarak gösterilir¹⁰¹⁸. Erken ve geç örnekler olarak iki grupta incelenen ve taklit olarak

¹⁰¹³ Hayes 2008, 102, Fig.50, No:1597-1601.

¹⁰¹⁴ Hayes 2008, 102.

¹⁰¹⁵ Hayes 2008, 103.

¹⁰¹⁶ Hayes 2008, 102, 267, 268, Fig.50, No:1602-1606.

¹⁰¹⁷ Kozal 2001, 321, 330, Pl.6, 144.

¹⁰¹⁸ Reynal 2007, 200, Pl.48, No:328.2.

gösterilen Argos örnekleri MS II. yüzyılın ikinci çeyreğinden MS III. yüzyıl aralığına verilir. Erken örneklerin ağız kenarları daha kısa ve sivri, gövdeleri ise şişkindir. Geç örneklerin ağız kenarları daha uzun, gövdeleriye erken olanlara oranla daha dolgun ve şişkindir.

İkinci grubun erken örneklerinden olan 5110 (**Kat.No:95**) Envanter Numaralı yakalı maşrapanın benzeri Moevs tarafından armut biçimli, dışa dönük ağız kenarlı, şerit çıkıntılı maşrapalar olarak tanımlanarak Form LXVIII Grubu içerisinde değerlendirilmiştir¹⁰¹⁹. Atina Agorası'nda ise söz konusu form MS I. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren görülür¹⁰²⁰. Moevs'a göre yakalı maşrapaların tipik özelliği olan ağız boyun geçişinde yer alan şerit, Le Tene Geleneği'nin geç dönem etkileri olarak yorumlanır¹⁰²¹. Moevs, astarsız örnekler olarak sınıflandırdığı Form LXVIII'in MS I. yüzyılın ortalarından itibaren Roma sofrta takımlarının en popüler parçaları olarak üretildiğini ve MS II. yüzyıl boyunca DSB formlarıyla da etkileşim içinde olduğunu söyler¹⁰²². Pompei örnekleri için MS II. yüzyıl tarihi önerilirken formun en erken örneklerinin Orta İtalya'da Flaviuslar Dönemi'ne tarihlendiği belirtilir¹⁰²³. Sicilya Bölgesi'nde Morgantina'da ele geçen ve Siracusa üretimi olduğu düşünülen bir yakalı maşrapa için önerilen tarih MÖ I. yüzyılın ortalarıdır¹⁰²⁴. Laodikeia Nekropolü'nde ele geçen örnekler ise Augustus Dönemi (MÖ 27 - MS 14) ve Flaviuslar Dönemi (MS 69-96) ile MS I. yüzyıllara tarihlenir¹⁰²⁵. Tralleis'te ele geçen ve çömlekçik olarak nitelendirilen örnekler için MS II. yüzyılın ortaları önerilmiştir¹⁰²⁶. Magnesia maşrapaları ise MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmişlerdir¹⁰²⁷. Kulpsuz maşrapalar olarak tanımlanan Assos buluntuları MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁰²⁸. A. Ricci tarafından Tip I/122 grubu içerisinde incelenen örnekler MS I. ve MS III. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁰²⁹. Parion kazılarında ele geçen

¹⁰¹⁹ Moevs 1973, 237, No:431-433, Pl.46, 85.

¹⁰²⁰ Robinson 1959, G117, 34, Pl.7.

¹⁰²¹ Moevs 1973, 238.

¹⁰²² Moevs 1973, 237.

¹⁰²³ Morsiani 2018, 623, Fig.8, 1.

¹⁰²⁴ Tassinari 2019, 116, 117, Fig.31, Mo5.

¹⁰²⁵ Şimşek 2011, 407, 408, Kat.No:104, 108.

¹⁰²⁶ Erön 2013, 227, Kat.No:49, Lev.59, Kat.No:50, Lev.60.

¹⁰²⁷ Vapur 2009, 36, 37, Kat.No:41, Res.5.

¹⁰²⁸ Sezgin 2010, 46, 131, Lev.68, No:453.

¹⁰²⁹ Ricci 1985, Tav. LXXXV, 2, 267.

çok sayıdaki maşrapanın ise dış yüzeyinde beyaz boya ile yapılmış geometrik ve bitkisel bezemeler yer almaktadır. Parion buluntuları içerisinde yer alan yakalı maşrapalar genellikle geç dönem maşrapaları olarak değerlendirilmiş, yalnızca bir örnek yakalı maşrapaların erken üretimi olarak gösterilerek MS 65-100 aralığına tarihlenmiştir¹⁰³⁰. Antandros'da ele geçen ve Hayes'in ikinci serisi içerisinde değerlendirilen bir yakalı maşrapa MS II.ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁰³¹. İzmir, Tahtalı Barajı, Cevizcioğlu Nekrolü'nde ele geçen maşrapalar ise MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁰³². Berenike'de ise formun en erken örnekleri MS I. yüzyıl tabakalarından gelir, ancak üç örnek MS III. yüzyıl tabakalarına tarihlenir¹⁰³³. Knidos'da söz konusu maşrapalar Geç Antik Dönem tabakalarında ele geçerek MS IV. ve V. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁰³⁴. Ephesos örnekleri için MS II. ve III. yüzyıl aralığı önerilir¹⁰³⁵. Tralleis Nekropol malzemeleri içerisindeki bir örnek ise Tek Kulplu Kap Olarak isimlendirilmiş, İnce Duvarlı Seramik Grubu'na dahil edilmeksizin Çeşitli Kaplar başlığı altında incelenerek MS I. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir¹⁰³⁶. Tralleis Güney Nekropolü'nden ele geçen benzer bir maşrapa ise kontekst göz önünde bulundurularak MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir¹⁰³⁷. Ağız profili benzer olan Mastaura buluntusu maşrapa MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁰³⁸. Ege Bölgesi üretimlerinin MS geç I. yüzyıldan itibaren yaygınlaştığı belirtilmekle birlikte Nysa Sütunlu Cadde'de bulunan bir maşrapa erken örnekler arasında gösterilerek MÖ I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁰³⁹. Bu bilgiler ışığında, 5110 (**Kat.No:95**) Envanter numaralı yakalı maşrapa, yerel özellikteki kırmızımsı-sarı hamuru, turuncumsu-kırmızı astarı, kısa, ince ve keskin kenarlı ağız yapısı, ağız ile gövde geçişinde yer alan bant ve dolgun gövdesiyle Hayes'in ikinci grup serisinin erken temsilcilerinden biri olarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmelidir.

4516 (**Kat.No:96**), 5839 (**Kat.No:97**), 6250 (**Kat.No:98**) ve 5111 (**Kat.No: 99**)

¹⁰³⁰ Ergürer 2012, 85, Lev.73-74, No:154.

¹⁰³¹ Aktaş 2018, 301, Kat.No:530.

¹⁰³² Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.60, Fig.60a, b.

¹⁰³³ Kenrick 1985, 307-308, Fig.58, 452.

¹⁰³⁴ Doksanaltı 2006, 390, Ç.z.308, 310, K125.

¹⁰³⁵ Ladstätter 1998, 32, 33

¹⁰³⁶ Civelek 2001, 156, 157, 166, Lev.L, Çiz. 26.

¹⁰³⁷ Coşkun 2022, 134, 135, Kat.No.115.

¹⁰³⁸ Özver, 2022, 121-123, Kat.No:5.

¹⁰³⁹ Sönmez 2023, 146-147, Fig.3, 7.

Envanter numaralı yakalı maşrapalar Hayes'in ikinci grup serisinin geç örneklerindendir. 5111 (**Kat.No:99**) diğer örneklerle oranla daha uzun ve yüksek ağız kenarına sahiptir. 4516 (**Kat.No:96**), 5839 (**Kat.No:97**) ve 6250 (**Kat.No:98**), 5111 (**Kat.No:99**)'e oranla daha kısa ağız kenarlıdır. 4516 (**Kat.No:96**) ve 5839 (**Kat.No:97**)'un gövdelerinde bulunan yivler karakterizedir¹⁰⁴⁰. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli şerit kulplar, dolgun ve şişkin gövde yapısıyla hafif yükseltilmiş düz kaide dört örnekte de ortak özellik olarak görülür. Dört örnekteki diğer ortak özellik mika ve taşçık içerikli pembemsi-turuncumsu-kırmızı hamur ve dış yüzeydeki turuncumsu-kırmızı astardır. Tralleis'e özgü hamur yapısı ve astar belirgin olarak göze çarpmaktadır. Tralleis kazılarında Güney Basilika Thermanum'dan ve Sokak Altı Kanalizasyon Kanalı'ndan ele geçen benzer form, hamur ve astar yapısına sahip örnekler çömlekçik olarak adlandırılmış ve MS II. ortaları ile MS II. sonlarına tarihlenmişlerdir¹⁰⁴¹. 4516 (**Kat.No:96**), 5839 (**Kat.No:97**) ve 6250 (**Kat.No:98**)'nin benzerleri Atina Agorası'nda¹⁰⁴², Assos'da¹⁰⁴³, Stobi'de¹⁰⁴⁴, Magnesia'da¹⁰⁴⁵, Argos'da¹⁰⁴⁶, Siracusa'da¹⁰⁴⁷ İS. II. yüzyılın sonlarına tarihlenmiştir. 4516 (**Kat.No:96**), 5839 (**Kat.No:97**) ve 6250 (**Kat.No:98**) Envanter Numaralı maşrapalar MS II. sonlarına tarihlenmelidir.

Mika ve küçük taşçık içerikli pembemsi hamurlu, gövdenin alt yüzeyine doğru akmış turuncumsu-kırmızı astarlı 5111 (**Kat.No: 99**) Envanter Numaralı yakalı maşrapa diğer örneklerle oranla daha yüksek ve ince ağız kenarlı, ağızdan gövdeye geçiş hizasında çift bantlıdır. Ağız kenarından çıkan tek yivli, dikey şerit kulp gövde başlangıcında sonlanmaktadır. Gövde diğer örneklerle oranla daha uzun, dolgun ve küresel formudur. Hafif yükseltilmiş kaide düzdür. Benzer maşrapalar Atina

¹⁰⁴⁰ Reynal 2007, Pl.48, 328.2; Hayes 2008, Fig.51, 1609.

¹⁰⁴¹ Erön 2013, 65, 66, .227, 228, Kat.No:49, Lev.No:59, Kat.No:50, Lev.60, Kat.No:51, Lev.No:61.

¹⁰⁴² Robinson 1959, 41, Pl.7G182;53, Pl.9, Fig.j19-21;65, Pl.13, k62;98, Pl.24M151; Hayes 2008, 268, Pl.76, 1605.

¹⁰⁴³ Zelle 1990, 18, No:83, Fig.20.

¹⁰⁴⁴ Stojanović 1992, 43, 220.

¹⁰⁴⁵ Vapur 2009, 36, 37, Çiz.5, Lev.9.

¹⁰⁴⁶ Reynal 2007, Pl. 48, 328.2.

¹⁰⁴⁷ Tassinari 2019, 116, Fig.29, 12.

Agorası'nda¹⁰⁴⁸, Argos'da¹⁰⁴⁹, Knossos'da¹⁰⁵⁰, Phokaia'da¹⁰⁵¹, Tralleis'te¹⁰⁵² MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. 5111 (**Kat.No:99**), MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenmelidir.

5869 (**Kat.No:100**), 5938 (**Kat.No:101**), 6214 (**Kat.No:102**), 5715 (**Kat.No:103**), 5667 (**Kat.No:104**), 6241 (**Kat.No:105**), 5726 (**Kat.No:106**), 5921 (**Kat.No:107**) ve 5824 (**Kat.No:108**) Envanter Numaralı maşrapalar, İnce Duvarlı Seramik formları arasında Geç Seri Grubunda değerlendirilen örnekleri temsil etmektedirler. Söz konusu maşrapalar bazı merkezlerde İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde incelenmekle birlikte daha geç örnekleri temsil ederler, bu nedenle Geç Seri olarak sınıflandırılırlar. Erken örneklerin daha kaliteli, narin ve çoğunlukla sigillata gruplarıyla benzerlik gösterdiği görülmekle birlikte gruba ait geç örneklerin kaba bir işçilikle üretildiği, duvar kalınlıklarının ise arttmaya başladığı gözlemlenir. Argos geç seri maşrapalarını ayrıntılı olarak inceleyen C. Abadie-Reynal, gruba dahil ettiği bazı örneklerde yaka olarak tanımlanan ve ağız kısmının altında yer alan bantın bulunmadığını belirtir¹⁰⁵³. Erken dönem maşrapa formlarının karakteristiği olan yakanın artık görülmediği örnekler MS III. Yüzyılda Atina'da¹⁰⁵⁴, Korinth'de ve Pylos'da¹⁰⁵⁵ sıklıkla görülürler. MS III. yüzyılın ortalarından itibaren Geç Seri içerisinde yer alan ve yakanın görülmediği Argos örnekleri MS III. yüzyıla tarihlenir, ancak üretim MS IV. yüzyıla değin devam eder. Abadie-Reynal Geç Seriyeye ait form gelişimini dışa dönük kenarlı ve küçük ağız çapına sahip (7-9 cm.), dolgun ve şişkin gövdeli, küçük halka ayaklı örneklerden, yüksek ve geniş ağız çaplı (9-12 cm.) dikey ağızlı, oval gövdeli, yüksek ayaklı formlara doğru sıralayarak, erken örnekleri MS III. yüzyılın ortaları ile IV. yüzyıla, geç örnekleri ise MS IV. yüzyıl ve sonrasına tarihler¹⁰⁵⁶. Knossos'da ise gruba ait örnekler biraz daha erkene MS II. yüzyılın sonu ile MS III.

¹⁰⁴⁸ Robinson 1959, 55, Pl.9, J 43;S.65, Pl.13, K 62; Hayes 2008, 267, Fig.50, 1600.

¹⁰⁴⁹ Reynal 2007, Pl.49, 329.2

¹⁰⁵⁰ Sackett 1973, 68, Fig.24.

¹⁰⁵¹ Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz.14.

¹⁰⁵² Erön 2013, 68, Kat.No:54, Lev.64.

¹⁰⁵³ Reynal 2007, 201, Pl.49, 329.1.

¹⁰⁵⁴ Robinson 1959, 98, Pl.24, No: 150-151.

¹⁰⁵⁵ Coleman 1986, 135, Pl.51, E37-38.

¹⁰⁵⁶ Reynal 2007, 201.

yüzyıla tarihlenir¹⁰⁵⁷. İtalyan maşrapalarıyla benzerliği olduğu belirtilerek Form 22 olarak sınıflandırılan Stobi örnekleri, dışa dönük ağız kenarlı, şişkin gövdeli, tek kulplu olarak tanımlanmış ve MS geç II. ve III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁰⁵⁸.

5869 (**Kat.No:100**), 5938 (**Kat.No:101**), 6214 (**Kat.No:102**), 5715 (**Kat.No:103**), 5667 (**Kat.No:104**) ve 6241 (**Kat.No:105**) Envanter Numaralı maşrapalar, 7, 5 cm. ile 10 cm yükseklikte, 5-7 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6), turuncumsu-kırmızı (2,5YR 7/6) ve pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, büyük ölçüde dökülmüş ve akmış kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 4/6) astarlı örneklerden oluşur. 5869 (**Kat.No:100**), 5938 (**Kat.No:101**) ve 6214 (**Kat.No:102**) kalın, hafif dışa çekik, yüksek ağızlı, kısa ve kalın boyunlu, yivlerle bezeli dolgun ve şişkin gövdeli, hafif yükseltilmiş, içi dolu, halka kaidelidir. Tüm maşrapalar ağız kenarından çıkıp, gövde ortasında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şerit kulpludur. 8,7cm. yükseklikte ve 5 cm. gövde genişliğine sahip 5715 (**Kat.No:103**) Envanter Numaralı maşrapa, mika, taşçık ve az kireç içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlıdır. Keskin, hafif dışa çekik ağızlı, kısa ve kalın boyunlu, diğer örneklerimizden farklı olarak uzun ve silindirik gövdeli, hafif yükseltilmiş, içi dolu halka kaidelidir. Boyundan kaideye değin kalın yivlerle bezelidir. Gövde üzerinde hamur yaşken oluşmuş olası bir darbeden kaynaklanan şekil bozuklukları yer almaktadır. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan dikey, tek, şerit kulpludur. Geç seri maşrapalarının karakteristiği olarak örneklerimizin tamamının gövdeleri boyundan kaideye değin yivlerle bezelidir. MS II. yüzyılın sonları ile III. yüzyılın başlarından itibaren maşrapalar üzerinde yaygın biçimde süsleme amaçlı kullanılan yivlerle birlikte ağız kenarının yükseldiği, küresel gövdenin yerini daha dar ve uzun gövdeye bıraktığı görülür¹⁰⁵⁹. Batı Anadolu'da oldukça yaygın olan söz konusu maşrapaların ana üretim merkezinin Phokaia¹⁰⁶⁰ olduğu bilinmektedir. Hayes, Paphos¹⁰⁶¹ örneklerini MS I. yüzyılın sonu ile II. yüzyılın başlarına, Atina Agora'sı¹⁰⁶²

¹⁰⁵⁷ Hayes 1983, 128, Fig.11, No:151, 152.

¹⁰⁵⁸ Stojanovic 1992, 121, Pl.115, No:973, 976.

¹⁰⁵⁹ Özbütev 1994, 33.

¹⁰⁶⁰ Özbütev 1994, 33, 92, 94,, Lev.33, No:143, 151.

¹⁰⁶¹ Hayes 1991, 63, Fig.XXII/18.

¹⁰⁶² Hayes 2008, 267, Fig.51i, 1599-1600, 285, Fig.55, 1752.

örneklerini ise MS II. yüzyılın ilk yarısına tarihler. Robinson ise Atina Agora'sı¹⁰⁶³ örneklerini biraz daha geçte çekerek MS II. yüzyılın ortaları ile III. yüzyılın başlarına tarihler. Bu tarihlemeye koşut, Ephesos¹⁰⁶⁴, Didyma¹⁰⁶⁵, Phokaia¹⁰⁶⁶, Knossos¹⁰⁶⁷, Beyrut¹⁰⁶⁸, Magnesia¹⁰⁶⁹, Parion¹⁰⁷⁰ ve Tralleis¹⁰⁷¹ örnekleri MS II. yüzyılın sonları ile III. yüzyılın başlarına tarihlenir. İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde ayrıntılı olarak ele alınan Korinth örnekleri için ise önerilen tarih MS III. yüzyılın ikinci çeyreğidir¹⁰⁷². Laodikeia¹⁰⁷³ ve Antandros¹⁰⁷⁴ buluntuları ise MS IV. yüzyıla tarihlenir. Benzer örnekler ve tipolojik gelişim göz önüne alınarak 5869 (**Kat.No:100**), 5938 (**Kat.No:101**) ve 6214 (**Kat.No:102**) Envanter Numaralı maşrapalar MS II. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretilmiş olmalıdır. Yüksek ağız ve yüksek ayak yapısı, diğer örneklerle oranla daha dar, uzun ve oval gövdesiyle 5715 (**Kat.No:103**) Envanter Numaralı maşrapa, Demetrias¹⁰⁷⁵ ve Phokaia¹⁰⁷⁶ örnekleriyle benzerdir, bu nedenle MS III. yüzyılın başlarına tarihlenebilir.

5667 (**Kat.No:104**) ve 6241 (**Kat.No:105**) Envanter Numaralı yonca ağızlı küçük kaplar Geç Seri içerisinde yer alırlar ancak ağız yapıları nedeniyle farklı iki örneğin temsilcileridir. 8 cm. yükseklikte, 5,5 cm. gövde genişliğine sahip 5667 (**Kat.No:104**) Envanter Numaralı yonca ağızlı kap, mika ve az taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, ağız kenarından gövdenin altına değin akmış turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlıdır. İnce ve keskin kenarlı, geniş yayılımlı yonca ağızlı, kısa ve kalın boyunludur. Boyundan itibaren dışa taşkın bir profille dibe doğru daralan yivlerle bezeli dolgun ve şişkin gövde, hafif yükseltilmiş içi dolu kaide ile birleşir. Kulp kırıktır. 7,5 cm. yükseklikte ve 5 cm. gövde genişliğine sahip 6241 (**Kat.No:105**) Envanter

¹⁰⁶³ Robinson 1959, 55, Pl.9, J43.

¹⁰⁶⁴ Ladstätter 2005, 313, 314, Lev.178, K 470-473, 320, Lev. 181, K 537, 327, Lev. 185, K 611, K613, 334, Lev.189, K684, 347, Lev.199, K810, K811, 354, Lev.204, K876.

¹⁰⁶⁵ Wintermeyer 2004, 92, Fig.312, Fig.666, 667; Wintermeyer 1984, 247, Tip KR 1, Fig.4, 5.

¹⁰⁶⁶ Özyiğit 1992, 103, 115, Fig.9b.

¹⁰⁶⁷ Sackett 1992, Lev.176, D4, 19a-d.

¹⁰⁶⁸ Hayes 2000, 285, Fig.1, 2.

¹⁰⁶⁹ Vapur 2009, 48, 50, Kat.No:86-97, Çiz.11-13.

¹⁰⁷⁰ Ergürer 2012, 87, Kat.No:163, Lev.77.

¹⁰⁷¹ Erön 2013, 71-73, Kat.No:60, Lev.No:70, Kat.No:62, Lev.No:72.

¹⁰⁷² Slane 1990, 94, 95, Fig.22, 198.

¹⁰⁷³ Şimşek 2011, 966, Kat.No:1290.

¹⁰⁷⁴ Aktaş 2018, 302, 303, Kat.No:534.

¹⁰⁷⁵ Eiwanger 1981, 63, Taf.47, III.352.

¹⁰⁷⁶ Özbütev 1994, 33, 92-94, Lev.33, No:143-151.

Numaralı kap ise mika ve taşçık içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, büyük ölçüde dökülmüş kahverengimsi-kırmızı (2,5YR 4/6) astarlıdır. Kalın kenarlı ve oldukça küçük yonca ağız yapısına karşın gövde ve kaide 5667 (**Kat.No:104**) ile benzerdir. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan dikey, tek, şerit kulp üzerinde tek yiv yer alır. Geç Seri içerisinde değerlendirdiğimiz her iki örneğimiz de, ağız yapıları nedeniyle çok yaygın olmayan formlar arasındadır.

Erken üretimlerde yuvarlak hatlı, küresel gövde söz konusuysa sonrasında armut biçimli gövde öne çıkar. Hellenistik Dönem oinokhoelerinden türetildiği düşünülen yonca ağızlı küçük kaplar MS I. yüzyılda Ostia, Albintimilium, Cavailion, Pollentia gibi Akdeniz yerleşimlerinde yaygındır¹⁰⁷⁷. Oldukça uzun bir dönem içerisinde, çok az varyasyonla varlığını sürdüren yonca ağızlı, tek kulplu, küresel gövdeli formlar Ostia'da¹⁰⁷⁸, Albintimilium'da¹⁰⁷⁹, Tolulouse Bölgesi'nde ve Terragona'da¹⁰⁸⁰ MS III. ve IV. yüzyıllara değin görülür. Atina Agorası'nda ele geçen benzer yonca ağızlı küçük kaplar MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹⁰⁸¹. Royal Ontario Müzesi'nde yer alan yonca ağızlı, gövdesi yivlerle bezeli 6241 (**Kat.No:105**) ile benzer bir örnek MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenir¹⁰⁸². Tralleis'te Hamam-Gymnasium Kompleksi içerisinde ele geçen bir örnek ise yonca ağız profili, ağız kenarından çıkan ve gövde ortasında sonlanan kulbu gövde, kaide profili ve minyatür yapısıyla oldukça benzerdir¹⁰⁸³. Erön tarafından oinokhoe grubunda incelenerek T1 olarak sınıflandırılan örnek, tabaka buluntuları göz önüne alınarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁰⁸⁴. Tire'de Kürdüllü'de ele geçen yonca ağızlı, dolgun, küresel gövdeli, tek kulplu benzer kap ise B. Gürler tarafından Minyatür Oinokhoe olarak adlandırılmış, MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁰⁸⁵. Girit'te Gortina'da bulunan ve sürahi olarak adlandırılan bir form MS III. yüzyıla tarihlenirken söz konusu

¹⁰⁷⁷ Vegas 1973, 108, 109, Fig.39, 1-6.

¹⁰⁷⁸ Vegas 1973, 109.

¹⁰⁷⁹ Lamboglia 1950, 164, Fig.95, 26, 27.

¹⁰⁸⁰ Rüger 1968, 237.

¹⁰⁸¹ Robinson 1959, 65, K69, K70, Pl.13.

¹⁰⁸² Hayes 1976, 58, Pl.35, 304.

¹⁰⁸³ Erön 2013, 131, Kat.No:128, Lev.No:138.

¹⁰⁸⁴ Erön 2013,131, Kat.No:128, Lev.No:138.

¹⁰⁸⁵ Gürler 2000, 119, 120, Fig.1, 2.

seramiklerin ölçü kabı olarak kullanılmış olabilecekleri belirtilmiştir¹⁰⁸⁶. Farklı merkezlerde ele geçen yonca ağız yapısına sahip kaplar genellikle MS I. ve IV. yüzyıl aralığına tarihlenmişlerdir. Örneğin Didyma¹⁰⁸⁷ ve Troia¹⁰⁸⁸ örnekleri MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenirken, Korinth¹⁰⁸⁹, Antandros¹⁰⁹⁰, Demetrias¹⁰⁹¹ ve Phokaia¹⁰⁹² örnekleri MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir. Parion¹⁰⁹³ ve Phokaia Yamaç Yapısı¹⁰⁹⁴ buluntuları ise stratigrafi göz önüne alınarak MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenmişlerdir. Argos İnce Duvarlı Seramikleri'ni ayrıntılı olarak inceleyen Abadie-Reynal, Form 33 olarak sınıflandırdığı benzer yonca ağızlı bir kabın MS IV. ve V. yüzyıl kentekstlerinden geldiğini belirtir¹⁰⁹⁵. Geniş yayımlı ağız yapısı ile 5667 (**Kat.No: 104**)'nin benzeri olan başka bir örnek ise Royal Ontario Müzesi'nde MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁰⁹⁶. Yalnızca ağız yapısı benzer olan Campana üretimi olarak tanıtılan ve Napoli Müzesi'nde yer alan bir örnek için ise MS I. yüzyıl önerilir¹⁰⁹⁷. Geç Seri içerisinde yer alan, yivlerle bezeli, küresel, dolgun gövde yapısına sahip benzer örnekler göz önüne alındığında 5667 (**Kat.No:104**) ve 6241 (**Kat.No:105**) Envanter Numaralı yonca ağızlı kapların üretim tarihi olasılıkla MS III. yüzyılın başları olmalıdır.

5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**) Envanter Numaralı tek kulplu küçük kaplar (Minyatür Vazo) birbirleriyle benzer form yapısına sahip iki örneği temsil etmektedir. 7,7 cm. yükseklikte ve 4,5 cm. gövde genişliğine sahip 5726 (**Kat.No:106**), az mika ve taşçık içerikli turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 6/8) astarlı; 7,3 cm. yükseklikte ve 4,7 cm. gövde genişliğine sahip 5921 (**Kat.No:107**) ise kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, kırmızımsı-kahverengi (5YR 5/4) astarlıdır. Her iki örnekte kalın, hafif yükseltildikten sonra dışa taşkın profille oluşturulmuş ağız yapısına sahiptir. Kısa ve kalın boyun, üzeri yivlerle bezeli, dolgun,

¹⁰⁸⁶ Albertocchi 2000, 208, 209, Fig.2, 11.

¹⁰⁸⁷ Wintermeyer vd. 2004, 52, 92, 93, No:417, Abb.311, typKa2.1.

¹⁰⁸⁸ Tekkök, Wallrodt ve Rose 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No:109, 159.

¹⁰⁸⁹ Slane 1990, 102, 104, Fig.25, No:214-216.

¹⁰⁹⁰ Aktaş 2018, Kat.No:599-602; Aktaş 2021, 25, Fig.11, Kat.No:30.

¹⁰⁹¹ Eiwanger 1981, 51, 63, 67, Taf.41.IIIa, s.39, 40, Taf.48.III, 357, 359, IIIH, Taf.51.IIIa.92, 94, Taf.52, IIIa, 95, 97

¹⁰⁹² Özbütev 1994, 35, 36, 101, 104, Lev.38, 172, 181.

¹⁰⁹³ Ergürer 2012, 82, 358, Lev.71, 72, No:150.

¹⁰⁹⁴ Fırat 2011, 102, 241, Kat.No:9, 154, 155, Lev.62, 63, No:9, 154, 155.

¹⁰⁹⁵ Reynal 2007, 233, Pl.64, 410.1.

¹⁰⁹⁶ Hayes 1976, 58, Pl.35, 306.

¹⁰⁹⁷ Ricci 1985, 347, Tav.CXIV, 9.

küresel formlu gövde ile birleşir. Boyun başlangıcından çıkıp, gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek şerit kulplu, hafif yükseltilmiş düz kaidelidir. 5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**) Envanter Numaralı küçük vazolar, öncülleri Moevs tarafından Form LVIII¹⁰⁹⁸ olarak sınıflandırılan örneklerin Tralleis'te üretilmiş geç dönem taklitleri olmalıdır. Moevs, örneklerimizin öncülü olduğunu düşündüğümüz söz konusu formu, genişleyen küresel ampulla olarak tanımlar ve ilk kez Geç Augustus Dönemi'nde ortaya çıktığını belirtir ve küresel gövde üzerinde olukların yer aldığı, dar tabanlı örneklerin Tiberius Dönemi'nde gelişim gösterdiğini ve Cosa kronolojisinin başka merkezler tarafından da desteklendiğini belirtir. Moevs, Form LVIII örneklerinin Hellenistik Dönem'in siyah boyalı bodur lekythoslarından türediğini, formun MÖ IV. ve III. yüzyıllarda Etrüsk yerleşimlerinde oldukça popüler olduğunu ve MÖ II. ve I. yüzyıllar boyunca gelişimini sürdürdüğünü söyler¹⁰⁹⁹. Moevs, Hellenistik Dönem bodur lekythoslarıyla ilişkilendirdiği Form LVIII örneklerinin oldukça farklı varyasyonları olduğunu belirterek açısız profilli ve sığ ağızlı olarak nitelendirdiği Cosa buluntularını MS I. yüzyıla tarihler¹¹⁰⁰.

Tralleis'te Hamam Gymnasium Kompleksi içerisinde ele geçen örnekler gövde ve kaide yapılarıyla oldukça benzerdir¹¹⁰¹. Erön tarafından T5 a, b, c olarak gruplandırılan ve testi olarak adlandırılan ancak gövde üst yarıları kırık olduğu için ağız, boyun ve kulp profilleri görülemeyen örnekler, tabaka buluntuları göz önüne alınarak MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹¹⁰². Ağız ve gövde yapıları 5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**) ile benzer olan ve Syrakusa yerel üretimleri arasında gösterilen bir oinokhoe MÖ II. ve I. yüzyıllara tarihlenir¹¹⁰³. Dışa taşkın profilli ağız kenarı, yiv bezemeli küresel gövdesiyle benzer olmakla birlikte formun erken dönem üretimleri arasında yer alan Syrakusa örneğinin boynu, örneklerimizden farklı olarak uzun ve ince bir yapıya sahiptir. Royal Ontario Müzesi'nde yer alan ve ağız profili ile gövde yapısı benzer bir örnek, Hayes tarafından Kuzey İtalya üretimi İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde, yaygın olmayan formlar arasında gösterilmiş, MÖ geç I. yüzyıla

¹⁰⁹⁸ Moevs 1973, 168, No:301-303, Pl.33, 75.

¹⁰⁹⁹ Moevs 1973, 168.

¹¹⁰⁰ Moevs 1973, 169.

¹¹⁰¹ Erön 2013, 143, 144, Kat.No:164-167, Lev.No:174-177.

¹¹⁰² Erön 2013, 143, 144, Kat.No:164-167, Lev.No:174-177.

¹¹⁰³ Tassinari 2019, 115, 116, Fig.28, 11.

tarikhlenmiştir¹¹⁰⁴. Ağzı profilleri açısından benzer, ancak gövde yapıları örneklerimize oranla daha geniş ve daha küresel formda olan Royal Ontario Müzesi'ndeki diğer iki örnek ise MS erken I. yüzyıla tarikhlenir¹¹⁰⁵. Ağzı ve gövde yapıları benzer Ephesos örnekleri MS I. yüzyılın ortaları¹¹⁰⁶ ile MS III. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarikhlenirler¹¹⁰⁷. Atina Agorası'nda ele geçen keskin ağız kenarlı, dolgun, küresel gövdeli, benzer kulp yapısına sahip bir örnek MS I. yüzyıl ile erken II. yüzyıllara tarikhlenir¹¹⁰⁸. Ağzı yapısı ve gövde üzerinde yer alan yiv bezemeleriyle 5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**)'in benzerleri Dura-Europos'da MS II. yüzyıl¹¹⁰⁹, Knossos'da ise MS II. yüzyılın başlarına ait kontekstlerden ele geçer¹¹¹⁰. Gövde üzerinde örneklerimizden farklı olarak yivlerin yer almadığı, ancak dışa taşkın profilli ağız yapısı, küresel gövdesi ve kulp formuyla benzer olan Trier'de ele geçen mezar buluntusu bir örnek ise Cladius Dönemi (MS 41-54) içerisinde MS erken I. yüzyıla tarikhlenir¹¹¹¹. İzmir, Tahtalı Barajı, Cevizcioğlu Nekropolü'ndeki benzer formlar MS III. ve IV. kontekstlerinden ele geçmiş ve sürahi olarak değerlendirilmiştir¹¹¹². Komşu kent Magnesia'da bulunan örnekler Vapur tarafından minyatür testi olarak adlandırılmış ve ilaç kabı olabilecekleri önerilmiştir¹¹¹³. Örneklerimizin yakın benzerleri olan Magnesia buluntuları MS I. yüzyıl ile II. yüzyılın ilk yarısına¹¹¹⁴, gövdeleri üzerinde 5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**) ile koştur yiv bezemeleri bulunan örnekler ise MS II. yüzyıl ile III. yüzyılın ortalarına tarikhlenmişlerdir¹¹¹⁵. Orta Roma sürahileri grubunda incelenen ve ağız, boyun profiliyle kulp yapısı benzer olan Berenike örneği MS III. yüzyıl kontekstlerinden gelir¹¹¹⁶. Laodikeia Nekropolü'nden ele geçen ve tek kulplu testicik olarak adlandırılan örnekler ise MS IV. ve V. yüzyıl

¹¹⁰⁴ Hayes 1976, 31, Lev.9, 143.

¹¹⁰⁵ Hayes 1976, 60, Lev.36, 320-321.

¹¹⁰⁶ Meriç 2002, 111, 116, Lev.68, K776.

¹¹⁰⁷ Ladstätter 2008, 123, Lev.282, K4.

¹¹⁰⁸ Robinson 1959, 44, Lev.7, G 214.

¹¹⁰⁹ Dyson 1968, 33, 34, Fig.8, 183, 186.

¹¹¹⁰ Sackett 1992, 225, Lev.169, T1, 16.

¹¹¹¹ Goethert-Polaschek 1985, 289, 33 No'lu Mezar, Lev. 5, 43b.

¹¹¹² Özkan ve Erkanal 1999, 49, Res.62, Fig.62, a, b, c.

¹¹¹³ Vapur 2009, 34.

¹¹¹⁴ Vapur 2009, 35, Kat.No:26-36, Çiz.4, 26-36.

¹¹¹⁵ Vapur 2009, 35, Kat.No:37-40, Çiz.4, 37-40.

¹¹¹⁶ Riley 1979, 3889, 389, Fig.141, 1173.

kontekstlerinden gelir¹¹¹⁷. Gövdeleri üzerinde yer alan tipik yiv bezemeleriyle 5726 (**Kat.No:106**) ve 5921 (**Kat.No:107**)'in MS II. yüzyılın ortalarıyla III. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretilmiş olabileceklerini söyleyebiliriz.

5824 (**Kat.No:108**) Envanter Numaralı Çift Kulplu Minyatür Vazo, bu bölümde incelenen malzemelerle benzer ağız profiline sahip olması ve İnce Duvarlı Seramik Grubunun genel form özelliklerine uyması nedeniyle gruba dahil edilmiştir. 7,9 cm. yükseklikte ve 5 cm. gövde genişliğine sahip, mika içerikli kırmızımsı-kahverengi (2, 5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlı vazocuk, ince, dışa çekik ağızlı, kısa ve kalın boyunludur. Ortada, sert profil yaptıktan sonra dibe doğru daralan, basık hafif elips formlu gövde, hafif yükseltilmiş kaide ile birleşir. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan çift, dikey, şerit kulplar üzerinde tek yiv yer alır. Gövde yapısı 5824 (**Kat.No:108**) ile farklılık göstermekle birlikte, öncül olabilecek, oval, geniş boyunlu, çift kulplu pitcher (sürahi) Moevs tarafından Form XVII olarak sınıflandırılmıştır¹¹¹⁸. Moevs, formun Hellenistik Dönem pelikelerinden türediğini, Le Tène geleneğine bağlı olarak Cosa'da MÖ II. yüzyılın ikinci çeyreğine ait kontekstlerden ele geçtiğini belirtir. Hellenistik Dönem'e¹¹¹⁹ özgü orijinal formdan farklı olarak, Cosa'da ele geçen dışa çekik ağız kenarlı, dairesel kaideli, tek kulplu diğer varyasyon ise Geç Tiberius (MS 14-37), Erken Claudius (MS 41-54) Dönemi'ne tarihlenir¹¹²⁰. Formun benzeri olan ve Claudius Dönemi'ne tarihlenen Hofheim buluntusu çift kulplu örneklerin ise Cosa kronolojisini desteklediği belirtilir¹¹²¹. Cosa örneklerinin tümü metalik parlaklıkta, turuncu killi, oldukça sert hatlı ve ince kenarlıdır. Moevs, farklı merkezlerde hayvan protomlu benzer formların ele geçtiğini belirtir ancak Cosa formlarının, Le Tene geleneğine bağlı olarak geniş boyunlu, ovoid gövdeli örneklerden geliştiğini söyler. Cosa Form XVII, 5824 (**Kat.No:108**) ile ağız ve kaide yapısı açısından genel anlamda benzer özellikte olmakla birlikte uzun ve silindirik gövde yapısı ile farklılık gösterir.

Tralleis'te Hamam Gymnasium Kompleksi içerisinde ele geçen tek kulplu

¹¹¹⁷ Şimşek 2011, 472, Kat.No:271, 272, 273.

¹¹¹⁸ Moevs 1973, 77, 78, No:109, 113, Pl.10, 61.

¹¹¹⁹ Rotroff 2006, Fig.61, 561; Hayes1991, Fig.XLII, 17.

¹¹²⁰ Moevs 1973, 78.

¹¹²¹ Moevs 1973, 78; Ritterling 1912, 262, Type 30 B, Pl.XXXIII.

minyatür bir örnek ağız profili ile oldukça benzerdir¹¹²². Erön tarafından T6 Grubuna dahil edilerek testi olarak adlandırılan örnek, ince kenarlı, dışa çekik ağız yapısıyla benzerlik gösterir, ancak Tralleis örneği tek kulbu ve yiv bezemeli gövde yapısıyla 5824 (**Kat.No:108**) Envanter Numaralı örneğimizden farklıdır. Oldukça ince kenarlı olduğu belirtilerek kaliteli seramikler arasında gösterilen Tralleis örneği, tabaka buluntuları göz önüne alınarak MS III. yüzyılın sonu ile IV. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir¹¹²³. Gövdesindeki sert profil geçişiyle benzer olan bir kap, Stobi'de Erken Roma buluntuları arasında gösterilerek Pitcher olarak adlandırılmış, MS I. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenmiştir¹¹²⁴. Bulgaristan'da Augusta Traiana'da, ince, dışa çekik ağız kenarı, kısa ve kalın boyunu ve sert profilli, basık elips gövde yapısı, çift kulplarıyla benzer olan bir örnek Geç Roma kontekstlerinden gelerek MS III. ve IV. yüzyıla tarihlenir¹¹²⁵. Tire'de Darmara'da ele geçen bir örnek ise B. Gürler tarafından minyatür sürahi olarak adlandırılmış MS II. ve III. yüzyıla tarihlenmiştir¹¹²⁶. 7,8 cm.'lik yüksekliği, keskin, dışa çekik kenarlı ağız yapısı, kısa ve kalın boyunu, dolgun, hafif basık gövde yapısı ile benzerlik göstermekle birlikte Darmara örneği tek kulpludur, ancak genel yapısı ile 5824 (**Kat.No:103**) Envanter Numaralı örneğimizle oldukça benzerdir. Bir başka tek kulplu örnek ise Tabae'de MS III. yüzyıl buluntuları arasında yer alır¹¹²⁷. Dışa çekik ağız kenarlı, kısa ve kalın boyunlu, gövde ortası 5824 (**Kat.No:108**) ile benzer, sert profilli, basık torba gövdeli, dairesel kaideli, tek kulplu Tabae örneği testi olarak adlandırılmış ve Moevs'a koşut, formun Hellenistik gelenekten geldiği belirtilmiştir. Sardinia'da mezar buluntusu olarak ele geçmiş benzer bir buluntu içki kabı olarak adlandırılmış ve MS geç I. yüzyıla tarihlenmiştir¹¹²⁸. Hayes tarafından Akdeniz yerleşimlerinde çok yaygın olmayan ancak Kuzey İtalya üretimleri arasında gösterilen form, tipolojik olarak 5824 (**Kat.No:108**) Envanter numaralı örneğimizle benzer olmakla birlikte, daha uzun ve yüksek ağız yapısına sahip, uzun ve oval gövdeli, konik ayaklı ve çift şerit kulpludur. Laodikeia'da Nekropol buluntusu olarak ele geçen

¹¹²² Erön 2013, 144, 145, Kat.No:168, Lev.No:178.

¹¹²³ Erön 2013, 144, 145, Kat.No:168, Lev.No:178.

¹¹²⁴ Stojanović 1992, 115, Pl.106, 894.

¹¹²⁵ Kabakçieva 1996, 121-125, Abb5, 7.

¹¹²⁶ Gürler 2000, 120, 121, Fig.1, 8.

¹¹²⁷ Koçyiğit 2018, 286, Kat.No:60, Res.11, 60, Çiz.8, 60.

¹¹²⁸ Hayes 1997, 64, 65, Pl.23.

örnekler ise kontekste bağlı olarak MS V. yüzyıla çekilmiş, oldukça geç bir tarihlleme yapılmıştır¹¹²⁹. Bulgaristan’da Geç Roma kontekstlerinden ele geçen, çift kulplu sürahi olarak tanımlanarak Tip I olarak sınıflandırılan, ovoid gövde yapısı ve kaide profiliyle benzerlik gösteren bir kap MS V. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir¹¹³⁰.

Birebir benzerine rastlamadığımız 5824 (**Kat.No:108**), olasılıkla Tralleis’te yerel ustaların benzer örneklerden geliştirerek ürettikleri özgün formlardan biri olmalıdır. Benzer ağız profilili örnekler ve genel yapısı göz önüne alındığında 5824 (**Kat. No: 108**) Envanter Numaralı çift kulplu minyatür vazo olasılıkla MS II. yüzyılın sonları ile III. yüzyılın başlarında üretilmiş olmalıdır.

Bu bölümde incelediğimiz 5416 (**Kat.No:109**), 5680 (**Kat.No:110**), 5795 (**Kat. No:111**), 5819 (**Kat.No:112**) Envanter Numaralı tek kulplu bardaklar tipolojik açıdan yakın benzerleri bulunmayan, Tralleis atölyelerinde üretilmiş, ancak olasılıkla İnce Duvarlı Seramik Grubuna ait örneklerin etkisi altında yerel ustaların katkılarıyla geliştirilmiş taklit formlardan oluşmaktadır.

10 cm. yükseklikte ve 8 cm. gövde genişliğine sahip 5416 (**Kat.No:109**) Envanter Numaralı bardak, mika ve taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, astarsızdır. İnce ve keskin kenarlı ağız, yivlerle bezeli, uzun ve kalın, silindirik formlu boyunla birleştikten sonra, ortada dışa taşkın, elips bir profil yaparak gövdeye oturur. Elips profile oluşturulmuş gövde, dibe doğru daralarak konik kaide ile sonlanır. Alçı ile tamamlanmış, ağız kenarından çıkarak gövdedeki profile oturan tek, şerit kulpludur. 7,5 cm. yükseklikte ve 4,5 cm. gövde genişliğinde, benzer form özelliklerine sahip 5680 (**Kat.No:110**) Envanter Numaralı bardak, mika ve taşçık içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, ağız kenarından kaideye değin akmış turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlıdır. İnce ve keskin kenarlı ağız, yivlerle bezeli, ince, uzun silindirik formlu boyunla birleştikten sonra ortada dışa taşkın, elips bir profil yaparak gövdeye oturur. Elips profile oluşturulmuş gövde, hafif yükseltilmiş düz kaide ile sonlanır. 5416 (**Kat. No:109**)’dan farklı olarak boyun daha ince ve daha uzundur. Alçı ile tamamlanmış, küçük ve daha kısa olan tek, şerit kulp boyunun bitim noktasına yakın bir alandan çıkarak gövdedeki profile birleşir. Her iki örneğin duvar kalınlıkları inceltilmeye

¹¹²⁹ Şimşek 2011, Kat.No: 1471, 1472.

¹¹³⁰ Kuzmanov 2000, 229-230, Fig.4, 23.

çalışılarak yapılmış olmakla birlikte kaba bir işçilik söz konusudur. Gövdeyi oluşturan elips profil, formların karakteristiği olmanın yanı sıra aynı zamanda onları özgün kılmaktadır.

İnce Duvarlı Seramik Grubu'nun İtalya üretimleri arasında yer alan ve Flaviuslar Dönemi'ne (MS 69-96) tarihlenen bir fincan, örneklerimizle stilistik olarak benzerlik gösterir¹¹³¹. Ortadaki bir boğumla ikiye ayrılmış, çift elips gövdeli, düz kaidelive tek kulplu fincanın gövde alt yarısı bardaklarımızla benzerdir. Ephesos'da ele geçen ve R. Meriç tarafından Ephesos üretimi olduğu belirtilerek İnce Duvarlı Seramikler arasında gösterilen, gövde alt yarısı dolgun ve küresel, üst yarısı uzun, silindirik kulpsuz bir bardak MS I. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir¹¹³². Öte yandan Ricci tarafından Tipo2/255¹¹³³, Mayet tarafından XLVIII¹¹³⁴ olarak sınıflandırılan ve Erken Roma üretimleri arasında gösterilen, keskin ve dışa çekik, huni formu ağız geçişiyle bir boğum oluşturarak sert profilli çift konik gövdeye oturan, çift kulplu bardak, gövde alt yarısındaki form geçişiyle 5416 (**Kat.No:109**) ve 5680 (**Kat.No:110**) ile benzerdir. Gövde üst yarısı yukarıya doğru genişleyen, huni biçimli olarak tasarlanmış, alt yarı ise örneklerimizle benzer şekilde elips forma sahip benzer başka iki örnek Ricci tarafından Tipo1/186 ve Tipo1/189 olarak adlandırılarak bölgesel üretimler arasında gösterilmiş ve MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹¹³⁵. Kuzey Galya üretimleri arasında yer alan ve Gri Stil grubu içerisine dahil edilen aynı forma sahip kulpsuz örneklerin tipolojik gelişimleri Roma Dönemi boyunca konik boyun yapısına göre değişkenlik gösterir¹¹³⁶. Flaviuslar Dönemi'nde boyunun uzunluğu gövde alt yarısını aşarken MS II. ve III. yüzyıllarda boyun uzamaya devam eder. MS III. yüzyıla tarihlenen Kuzey Galya üretimi bu örneklerin en belirgin özellikleri gövde üst yarısında yer alan ince yivlerdir¹¹³⁷.

Gövde alt yarısındaki yuvarlak, çift konik ve elips formu geçişlerin yer aldığı ve MS I. yüzyıla tarihlenen Betica (İspanya) üretimi kulpsuz bardaklar da benzer form

¹¹³¹ Ricci 1985, 301, Tav.CXLI, 3.

¹¹³² Meriç 2000, 94, Abb.5, 2.

¹¹³³ Ricci 1985, 312, Tav.C, 4

¹¹³⁴ Mayet 1975, Tav.LIV, No:452.

¹¹³⁵ Ricci 1985, 278, Tav.XC1, Tav.XC5.

¹¹³⁶ Tyers 1996, 154, Fig.180, 5.

¹¹³⁷ Tyers 1996, 155.

özelliği gösteren örneklerdendir¹¹³⁸. Hayes, İnce Duvarlı Seramik formları arasında gösterdiği ve içki kabı olarak tanıttığı söz konusu kulpsuz bardakların metal ve cam kapların taklitleri olarak ilk kez MS II. yüzyılda Kuzey İtalya’da ortaya çıktığını, MÖ 100 ile MS 100 arasında ise Roma sofra takımlarının tipik örneklerinden biri olarak yaygınlaştığını belirtir¹¹³⁹. İnce Duvarlı Seramik Grubu arasında yer alan İtalya kökenli form, özellikle MS I. yüzyılda Kuzeybatı Anadolu, Güney ve Orta Galya, İspanya (özellikle Betica) ve Tuna’ya kadar uzanan Alp Bölgesi’yle birlikte birçok yerleşimde bölgesel olarak taklit edilmiştir¹¹⁴⁰. Üst gövde kısmı kısa ve yukarıya doğru hafifçe genişleyen, alt gövde kısmı ise sert profille oluşturulmuş elips formu, tek kulplu benzer örnekler Knidos’da MS III. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçmiştir¹¹⁴¹.

5795 (**Kat.No:111**) ve 5819 (**Kat.No:112**) Envanter Numaralı bardaklar hamur, astar ve form özellikleri açısından benzerdir. 6 cm. yükseklikte ve 6 cm. gövde genişliğindeki 5795 (**Kat.No:111**), mika ve taşçık içerikli kırmızımsı-kahverengi (2, 5YR 7/4) hamurlu, truncumsu-kırmızı (2, 5YR 5/6) astarlı; 5 cm. yükseklikte ve 4,5 cm. gövde genişliğine sahip 5819 (**Kat. No: 112**) ise turuncumsu-açık kırmızı (10R 6/6) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 6/8) astarlıdır. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız, yivlerle bezeli çan biçimli gövde ile birleştikten sonra keskin ve sert bir profille dibe doğru daralarak, yükseltilmiş düz kaide ile sonlanır. Ağız kenarından çıkıp gövdedeki sert profile oturan şerit kulp üzerinde tek yiv yer alır. Her iki örneği karakterize eden keskin ve sert profil aynı zamanda formları özgün kılan özelliklerdir. 5795 (**Kat.No: 111**) ve 5819 (**Kat.No:112**) İnce Duvarlı Seramik Grubunun genel yapısına oranla daha kalın kenarlı üretilmişlerdir. Bardakların yüzeyinde görülen çatlamlar ve özensiz işçiliğin yanı sıra yalnızca ikişer örnekle temsil edilmeleri çok tercih edilen formlar olmadıklarını düşündürmektedir.

Stilistik açıdan 5795 (**Kat.No:111**) ve 5819 (**Kat.No:112**) ’un benzeri ve öncülü olabilecek bir örnek Moevs tarafından Form XLIV olarak sınıflandırılmıştır¹¹⁴². Gövde üst yarısı ele geçen Cosa buluntusu kap parçası, Moevs tarafından iç bükey duvarlı, düz

¹¹³⁸ Tassinari 2019, 120, 122, Fig. 42, 8B, 8Ba, 8D.

¹¹³⁹ Hayes 1997, 67, Pl.24.

¹¹⁴⁰ Hayes 1997, 67.

¹¹⁴¹ Doksanaltı 2006, 389, K123, 124, Çiz.302-307.

¹¹⁴² Moevs 1973, 131, No:216, Pl.22, 68.

kenarlı, keskin karınlı, çift kulplu fincan olarak tanımlanır. Cosa'da minyatür örnekler arasında gösterilen Form XLIV'ün çift kulplu olan Form XLII'den türediği düşünülür. Moevs, formun metal örneklerin etkisi altında Augustus Dönemi'nde ortaya çıktığını, Tiberius Dönemi'nde gelişimini sürdürdüğünü belirterek¹¹⁴³ bu tarihlenmenin Atina Agorası buluntularıyla da desteklendiğini söyler¹¹⁴⁴. Formun kesin olarak ne zaman ortaya çıktığı bilinmemekle birlikte, MÖ IV. ve III. yüzyıllara ait kantharoslar ve Le Tene geleneğinin geç dönem örnekleriyle ilişkilendirilir.

Augustus Dönemi'ne tarihlenen, dışa çekik ağız kenarından itibaren yuvarlak hatlar yaparak dibe doğru daralan, çan gövdeli örnek ve silindirik formlu, gövde alt yarısında sert profil yapan, çift kulplu Troia buluntusu bardaklarla 5795 (**Kat.No: 111**) ve 5819 (**Kat.No:112**) stilistik açıdan yakınlık gösterir¹¹⁴⁵. Örneklerimizle form benzerliği olan, ince ağız kenarlı, keskin gövde profil ve tek kulplu Pergamon üretimi bir bardak, MS I. yüzyıla tarihlenir¹¹⁴⁶. Atina Agorası'nda ele geçen, dışa çekik ağız kenarlı, gövdesi yukarıya doğru açılan büyük bir çan formunda tasarlanmış, kaide ile birleşen bölümde keskin ve yivlerden oluşan sert profil yapan tek kulplu bardak Modiolus olarak adlandırılmış, İnce Duvarlı Seramik Grubu'nun ünik örneklerinden biri olarak tanıtılmış ve Hayes tarafından üretim yerinin Anadolu olabileceği belirtilerek MÖ 25-1 aralığına tarihlenmiştir¹¹⁴⁷. Örneklerimizin birebir benzerlerine rastlanılmamakla birlikte Atina Agorası'nda ele geçen, ağız kısmı daha düz, silindirik bir formla aşağı inerek bardaklarımıza koştur, gövde ortasında keskin profil yaparak dibe doğru daralan tek kulplu bardak, Peloponnesos Yarımadası üretimleri arasında gösterilmiş ve MS 80-100 arasına tarihlenmiştir¹¹⁴⁸. Stobi'de ise benzer bir form Orta Roma Grubu seramikleri arasında gösterilerek kaseler başlığı içerisinde incelenmiş, MS III. ve IV. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir¹¹⁴⁹. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız yapısına sahip Stobi örneği kase, yukarıya doğru açılan çan biçimli gövde yapısı, kaideye doğru daralarak inen, orta bölümdeki keskin ve sert profil formuyla oldukça benzerdir. 5795

¹¹⁴³ Moevs 1973, 132.

¹¹⁴⁴ Robinson 1959, 27, G43, Pl.4.

¹¹⁴⁵ Hayes 1995, 188, 190, 191, 192, Fig.3, 32, Fig.5, 60.

¹¹⁴⁶ Meyer-Schlichtmann 1988, 85, Taf.10, 80, Ts2.

¹¹⁴⁷ Hayes 2008, 98, 99, Fig.47, 1530 (P18872).

¹¹⁴⁸ Hayes 2008, 113, 114, Fig.55, 1730 (P11267).

¹¹⁴⁹ Stojanović 1973, 125, Fig.1037, No: 329, Pl.123.

(Kat.No:111) ve 5819 (Kat.No:112) ile benzer form özelliklerine sahip, sert köşeli profile sahip İnce Duvarlı Seramik Grubu'na ait başka bir örnek ise Betica'da (İspanya) ele geçmiştir¹¹⁵⁰. Keskin, hafif dışa çekik ağız kenarlı, aşağıya doğru, iç bükey profil yaparak daralan, kaideye yakın bölümde sert profil oluşturan, düz dipli, diken bezemeli, çift kulplu bardak MS Erken I. yüzyıla tarihlenen bölgesel üretimler arasında gösterilmektedir. Ricci tarafından Tip 2/253-254¹¹⁵¹, Mayet tarafından XI¹¹⁵² olarak sınıflandırılan ve Betica üretimi olarak tanıtılan, aynı form özelliklerine sahip bardaklar gövde alt yarısındaki sert profilli yapılarıyla örneklerimizle benzerdir. Bu örneklerin yanı sıra İngiltere'de Midlands Bölgesi'ndeki Northamptonshire ve Bedfordshire'da üretildiği belirtilen ve "çıkıntılı kenarlı, kordonlu kavanoz" olarak adlandırılan seramikler ağız ve gövde profilleri açısından örneklerimizle benzerlik gösterir¹¹⁵³. Midlands Bölgesi'nin güneyinde ve doğusunda baskın olduğu belirtilen söz konusu kulpsuz seramikler kaba stil örnekleri arasında gösterilerek MS I. yüzyılın sonlarına tarihlenmiştir.

MÖ I. yüzyılın son çeyreği ile MS I. yüzyılın ilk çeyreğinde Anadolu'daki yerleşimlerde sıklıkla rastlanan İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramiklerin MS I. yüzyılın İlk çeyreğinden itibaren ortadan kalkmasıyla birlikte Anadolu'daki yerel atölyelerin üretimleri söz sahibi olmuştur¹¹⁵⁴. Batı İonia¹¹⁵⁵, Ephesos¹¹⁵⁶, Knidos¹¹⁵⁷ İnce Duvarlı Seramik üretimi yapan önemli merkezlerdir. Bununla birlikte Anadolu'da farklı merkezlerde bölgesel olarak üretilen İnce Duvarlı Seramik Grubu'na ait pek çok form ele geçmiştir. Tralleis'te ise zaman zaman orijinaline bağlı kalınarak tekrarlanan formların yanında yerel seramik ustalarının katkılarıyla İnce Duvarlı Seramik formlarında değişiklikler, eklemeler ve yenilikler yapılarak özgün formlar oluşturulmuştur. Rekabete dayalı olarak oluşan açık pazar ortamında, artan talebe ve dönemin modasına yönelik üretilen taklit formlar yanında başka merkezlerde benzeri

¹¹⁵⁰ Tassinari 2019, 120, 121, Fig.42, 25.3a.

¹¹⁵¹ Ricci 1985, 311, Tav.C, 2, 3.

¹¹⁵² Mayet 1975, 48, Tav.XX.No:147.

¹¹⁵³ Tyers 1996, 63, 64, Fig.36, 4, 8, 9.

¹¹⁵⁴ Özyiğit 1992, 102, 103; Sams1996, 435, Fig.5;Hayes 1985, 187.

¹¹⁵⁵ Rotroff 1997, 235.

¹¹⁵⁶ Meriç 2002, 75, Taf.31, K 347, K 348.

¹¹⁵⁷ Doksanaltı 2006, 24, 31.

olmayan yeni formların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Tralleis buluntusu olarak incelediğimiz ve başka merkezlerde birebir benzeri bulunmayan seramiklerin duvar kalınlıklarının zaman zaman inceltmeye çalışıldığı görülmüş ancak İnce Duvarlı Seramik Gruplarındaki inceliğin yakalanamadığı, 2 cm.'ye yakın kalınlığa sahip örneklerle karşı, yoğun şekilde form benzerliği gözlemlenmiştir. Buna bağlı olarak incelediğimiz seramikler ve bu bölümde ele aldığımız 5416 (**Kat. No: 109**), 5680 (**Kat. No:110**), 5795 (**Kat.No:111**), 5819 (**Kat.No:112**) Envanter Numaralı bardaklar olasılıkla, Tralleis'li seramik ustalarının kendi özgün sanat anlayışlarıyla İnce Duvarlı Seramik Grubu'na ait formlarda değişiklikler ve bazı eklemeler yaparak ürettikleri taklitlerdendir. 5416 (**Kat.No:109**), 5680 (**Kat.No: 110**), 5795 (**Kat.No:111**), 5819 (**Kat.No:112**) Envanter Numaralı bardaklar MS II.yüzyılın ortaları ile MS III. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretilmiş taklit örneklerden olmalıdır.

6.5. Amphora

Yunanca kökenli bir sözcük olan ve ilk kez Homeros tarafından İlyada¹¹⁵⁸ ve Odysseia'da¹¹⁵⁹ söz edilen Amphora, “karşılıklı, iki taraflı” anlamına gelen “*Amphi*” ile “taşımak” anlamına gelen “*Phoros*” kelimelerinin birleşmesinden oluşur¹¹⁶⁰. Amphora kelimesinin ilk biçimi ise MÖ II. binde Akhalar tarafından kullanılmış, Linear B ile yazılmış kil tabletlerde çift kulplu bir kap figürü “a-pi-po-re-we” olarak okunmuştur¹¹⁶¹.

Amphoraların en erken örneklerinin Eski Tunç Çağı'na ait oldukları bilinmektedir¹¹⁶². Kapatılmaya uygun tasarlanmış dar ağız ve boyun, taşıma ve kaldırma sırasında kullanılmak üzere karşılıklı yerleştirilmiş çift kulp, depolamaya ve içinde bulunan maddeyi boşaltmaya elverişli yapılmış, aynı zamanda üçüncü kulp olarak işlev gören ayak, amphoraların genel özellikleridir. Deniz taşımacılığının ağır şartlarına uygun olarak yapılan çift kulplu bu kapların Kenanlılar tarafından üretildiği

¹¹⁵⁸ Homeros iliada, XXIII.90, 92; XXXIII.170; Twede 2002, 99; Atila 2004, 33.

¹¹⁵⁹ Homeros Odysseia, II.290-349-379, IX.164-204, XIII.105, XXIV.105.

¹¹⁶⁰ Doğer 1994, 7.

¹¹⁶¹ Grace 1979, 13.

¹¹⁶² Doğer 1994, 8.

düşünülmektedir¹¹⁶³. MÖ 1600-1500 yıllarında Kuzey Lübnan ve Suriye kıyılarında görülen bu amphoraların benzerleri Fenikeliler, Filistinliler ve Mısırlılar tarafından ufak tefek değişiklikler yapılarak ticari taşımacılıkta ve depolamada sıklıkla kullanılmıştır¹¹⁶⁴. MÖ VIII. yüzyıldan itibaren Yunan Amphoraları'nın ortaya çıkışıyla birlikte oluşan yeni pazar anlayışına bağlı olarak, Khios, Samos, Miletos, Klazomenai, Phokaia, Lesbos ve Thasos gibi kentlerde farklı tiplerde ve formlarda amphoralar üretilmeye başlamıştır¹¹⁶⁵. MÖ VI. ve IV. yüzyıllar arasında zeytinyağı ve şarap¹¹⁶⁶ taşımacılığında yoğun olarak kullanılan amphoraların tamamında olmamakla birlikte birçoğunda bulunan ve üretim yerleriyle içlerinde bulunan maddeyi tanımlayan mühürler, üreticiler ve üretim tarihi konusunda önemli bilgiler içerir¹¹⁶⁷. Bu nedenle üretimin yapıldığı kente ya da bölgeye özgü farklı amphora formları gelişmiştir¹¹⁶⁸. İçlerindeki sıvının sızma ve bozulma olasılığına karşın üretim aşamasında çömlekçiler tarafından kullanılan tekniklerin yanı sıra amphoraların içleri, reçine, sakız ya da mumla yalıtılmaktaydı¹¹⁶⁹.

İtalya, Sicilya, İspanya ve Fransa gibi Batı Akdeniz kıyılarında MÖ VI. yüzyılın sonundan itibaren amphora üretimi devam ederken MÖ IV. ve II. yüzyıllar arasında Roma Cumhuriyet Dönemi amphoralarının öncülleri olan Greko-İtalik Amphora tipi ortaya çıkar¹¹⁷⁰. Kökeni tartışmalı olan bu amphoraların MÖ III. yüzyılda üretilen örnekleri Yunanca mühürlü, MÖ II. yüzyılda üretilenleri ise Latince mühürlü olmakla birlikte beş farklı tipe ayrılan formun ortak özelliği, mantar biçimli, dışa taşkın ağız kenarıdır¹¹⁷¹. Greko-İtalik Amphoraların erken üretimlerinde görülen Yunanca mühürler üretimin Ege ya da Yunan kaynaklı olduğunu gösterir. Roma Amphoraları'nda ise içindeki ürünün cinsini ve üretim merkezini gösteren isim dipinto (boyama) ile kısaltma olarak belirtilir, aynı zamanda amphoralar isimlendirilirken sınıflandırmayı ilk yapan araştırmacının adı, bölge adı veya buluntu yeri ile

¹¹⁶³ Alpözen, Özdaş ve Berkaya 1995, 35.

¹¹⁶⁴ Doğer 1991, 11.

¹¹⁶⁵ Doğer 1994, 8, 17.

¹¹⁶⁶ Dellaporta 1999, 2.

¹¹⁶⁷ Nevett ve Nevett 1987, 8.

¹¹⁶⁸ Nevett ve Nevett 1987, 8.

¹¹⁶⁹ Koehler 1986, 51.

¹¹⁷⁰ Will 1982, 2.

¹¹⁷¹ Will 1982, 341.

tanımlanır¹¹⁷². 1899'da Heinrich Dressel tarafından yapılan ilk sınıflandırmada, Roma ve Pompei'den gelen amphoralar ele alınmış ve Dressel 1 olarak adlandırılmıştır¹¹⁷³. İtalya, Fransa, İspanya'da yoğun olarak üretilen ve Akdeniz, Almanya, İngiltere'ye yayılan Dressel 1 amphoralarını MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıllar arasında Güney İtalya'da Adriyatik kıyılarında üretilerek Karadeniz'e kadar yayılan Lamboglia amphoraları takip eder¹¹⁷⁴. MÖ I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın sonları arasında ise Dressel 2-4 amphoraları görülür¹¹⁷⁵. Aynı dönemde İspanya amphoraları Haltern 70, Dressel 7-11, 20 ve 25 amphoraları zeytinyağı, şarap ve balık taşımacılığında kullanılmıştır¹¹⁷⁶. MS I. yüzyıldan itibaren Güney Fransa'da bağcılığın yükselmesiyle birlikte Gauloise Amphoraları ortaya çıkar, üretim MS III. yüzyıla değin devam eder¹¹⁷⁷. MS I. ve IV. yüzyıllar arasında ise Ege kökenli oldukları düşünülen ancak üretim yerleri kesin olarak bilinmeyen amphoralarla Girit'e şarap taşınmış olabileceği düşünülmektedir¹¹⁷⁸. MÖ IV. yüzyıldan itibaren Kartaca, Tripolitana (Libya), Tunus, Cezayir gibi Kuzey Afrika kıyıları ile İspanya ve Sicilya'da Fenikelilerin kolonisi olan Kartaca merkezli amphoraların üretimleri revaçtadır. Kartaca kökenli bu amphora tipi Kuzey Afrika Amphoraları olarak adlandırılmış, sınıflandırması J. P. Mana tarafından yapıldığı için Mana Amphoraları olarak tanımlanmıştır¹¹⁷⁹. MS II. yüzyıldan itibaren yaygınlaşan ahşap fıçı kullanımı MS III. ve IV. yüzyılda gemi taşımacılığında tercih edilmeye başlanmış, bu durum ticari amphora kullanımını olumsuz yönde etkilemiştir. Ancak fıçı kullanımının olmadığı Ege, Filistin ve Kuzey Afrika'da amphora üretimi MS VII. yüzyıla kadar devam etmiştir. Arap akınlarıyla üretimleri ciddi biçimde azalan amphoralar MS IX. ve XIII. yüzyıllar arasında Hristiyan Manastırlarına şarap taşıma işinde Doğu Akdeniz ve Ege'de varlıklarını sürdürmüşlerdir¹¹⁸⁰

¹¹⁷² Doğer 1994, 18, 21; Keay 1984, 71, 75.

¹¹⁷³ Keay 1984, 71.

¹¹⁷⁴ Peacock ve Williams 1986, 2; Doğer 1991, 23.

¹¹⁷⁵ Bezaczký 2005, 38.

¹¹⁷⁶ Doğer 1991, 25.

¹¹⁷⁷ Doğer 1991, 26; Bezaczký 1997, 168.

¹¹⁷⁸ Doğer 1994, 22, 27.

¹¹⁷⁹ Doğer 1991, 27.

¹¹⁸⁰ Doğer 1994, 28, 30.

6.5.1. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3

Roma İmparatorluk Dönemi içerisinde ortaya çıkarak erken örnekleri MÖ I. yüzyılın sonu ile MS IV. yüzyıllar arasında görülen, üretimleri MS VII. yüzyıla değin devam eden, süreç içerisinde form değişikliğine uğrayan ve farklı isimlendirmelerle anılan Late Roman 3 amphoralarının tek kulplu olarak üretilen erken örnekleri, Mikalı Su Testisi¹¹⁸¹, Anfora Monoansata, August 55, Peacock-Williams 45A, Ostia III/368¹¹⁸², Mid Roman 3 (Berenice)¹¹⁸³, Knossos 49¹¹⁸⁴, Monoansée¹¹⁸⁵, Ephesus 56¹¹⁸⁶, Agora F65, F66, M45, J46, J47, M125, M126¹¹⁸⁷ olarak adlandırılmıştır.

MS IV. yüzyılda ikinci kulplu eklenen geç üretim LR3 amphoraları ise Carthage Late Roman¹¹⁸⁸, Zemer63-67¹¹⁸⁹, Hayes-Saraçhane Tip3¹¹⁹⁰, Keay 54 Bis¹¹⁹¹, Peacock-Williams 45, Ballana13a, Benghazi Late Roman Amphora 10 (LRA10), British B4, Caeserea 4, Kuzmanov VII, Scorpan 5, Zeest 95¹¹⁹² olarak adlandırılmıştır.

Late Roman 3 amphoralarıyla ilgili ilk ve önemli çalışma 1955 yılında Mabel Lang tarafından yapılmıştır¹¹⁹³. Lang, Atina Agorası'nda incelediği örnekleri tek kulplu ve yoğun mikalı olmalarından ötürü "Mikalı Testi" olarak adlandırmış, kaplar üzerindeki graffitoları ele alarak üretimi yapan çömlekçi, kabın içinde yer alan ürünün adı, üretim yeri, kabın kullanıcısı ve üretim tarihi konusunda bilim dünyasına önemli bilgiler sunmuştur¹¹⁹⁴. Atina Agorası örneklerini kil yapısı ve hamur renklerine göre üçe ayıran Lang, koyu devetüyü renkli hamurlu, mikasız ve yüksek halka kaideli olanları Tip 1 olarak adlandırmıştır. Mikalı, devetüyü rengi hamurlu ve aynı renk astarlı, gövdeleri yivli örnekler Tip 2; yoğun mikalı, donuk kırmızı ya da kahverengi hamurlu,

¹¹⁸¹ Japp2018, 100.

¹¹⁸² Beieczky, Scherrer ve Sauer 2013, 65, 70.

¹¹⁸³ Riley 1979, 183, 186.

¹¹⁸⁴ Hayes1983, 157, 158, Fig.26.

¹¹⁸⁵ Lemaitre 1997, 311.

¹¹⁸⁶ Kara 2019, 131, 132.

¹¹⁸⁷ Robinson 1969, Pl.2, Pl.20, Pl.23.

¹¹⁸⁸ Kara 2019, 131, 132.

¹¹⁸⁹ Kara 2019, 130.

¹¹⁹⁰ Hayes1992, 62, 63.

¹¹⁹¹ Keay 1984, 286, 288, Fig.124.

¹¹⁹² Şenol 2000, 184; Beieczky, Scherrer, ve Sauer 2013, 164.

¹¹⁹³ Lang 1955, 277, 285.

¹¹⁹⁴ Lang 1955, 277, 282, 285.

gövdeleri yivli ve yüksek halka kaideli olanlar ise Tip 3 olarak belirlenmiştir¹¹⁹⁵.

Lang'ı, 1959 yılında Atina Agorası buluntularını inceleyen H. S. Robinson'un çalışması izler¹¹⁹⁶. J. A. Riley, 1979 yılında Benghazi formlarını incelemiş ve kronoloji oluşturmaya çalışmıştır¹¹⁹⁷. 1986 yılında ise D. P. S. Peacock ve D. F. Williams Class 45 olarak ele aldıkları amphoraları Tip A ve Tip B olarak iki gruba ayırmışlardır¹¹⁹⁸. Söz konusu çalışmada tek kulplu erken örnekler MS I. ve IV. yüzyıl aralığına tarihlenirken çift kulplu olan daha geç. örnekler MS IV. ve VI. yüzyıllara tarihlenmiştir.

Robinson, incelediği Atina Agorası örneklerinin en erken olanlarını içlerindeki mika miktarının yoğunluğu nedeniyle MÖ I. yüzyıla tarihlerken söz konusu bu malzemeyi "Mikaceus Water Jar" olarak adlandırır. "Su Testisi" ya da "Su Kabı" olarak yaptığı bu adlandırma bilim dünyası tarafından da benimsenmiş ve uzun süre kullanılmıştır. Robinson LR3 amphoralarının ikincil kullanımları olabileceğini ve ikincil kullanımda su kabı olarak değerlendirilmiş olabileceklerini öne sürer¹¹⁹⁹. Aigai'de sarnıç buluntusu olarak ele geçen LR3 amphoralarının da bu görüşe koşut, su kabı olarak kullanılmış olabilecekleri, gövdelerinde yer alan deliklerin su dolarken havanın çıkmasını kolaylaştırmak için bilinçli olarak açıldıkları ileri sürülmekte ve söz konusu kaplara ait su kabı nitelendirmesinin bu ilişkiye dayanıyor olabileceği belirtilmektedir¹²⁰⁰. E. Doğer tarafından Aigai'de bulunmuş LR3 tipi amphoraları "Tek Kulplu Çiftçi Testisi" olarak adlandırılmıştır. Doğer, yaklaşık 1 ya da 2 litre kapasiteli bu kapların ağız çaplarının bugünkü şişe ağızlarına yakın olması, ağız kenarında tek parmağın geçebileceği kulp, kola oturan gövde yapısı, tek başına ayakta durmayan kaide formu nedeniyle yalnızca su taşımaya ve su içmeye uygun şekilde tasarlandıklarını belirtir¹²⁰¹. S. Lemaitre ise MS IV. yüzyıla kadar üretimleri devam eden erken dönem LR3 amphoraları için Monoansée, "Tek Kulplu Amphora" terimini önermiştir¹²⁰². Aslında iki kulplu kaplar için kullanılan amphora teriminin tek kulplu

¹¹⁹⁵ Lang 1955, 277, 278.

¹¹⁹⁶ Robinson 1959 Fig.41.

¹¹⁹⁷ Riley 1979, 229.

¹¹⁹⁸ Peacock ve Williams 1986, 188, 190

¹¹⁹⁹ Robinson 1959, 17.

¹²⁰⁰ Kızılbüğa 2022, 21.

¹²⁰¹ Kızılbüğa 2022, 21.

¹²⁰² Lemaitre 1997, 311.

olarak üretilen LR3 amphoralarının erken örnekleri için de kullanılmış olması bir çelişki gibi görünse de bilim dünyası tarafından söz konusu kaplar bu isimlendirmeye tanınmış, MS IV. yüzyıldan sonra ise LR3 amphoralarına ikinci kulp eklenmiştir¹²⁰³. A. K. Şenol ise tek kulplu LR3 amphoralarının, MS IV. yüzyılda üretilmeye başlanan çift kulplu LR3 amphoralarının öncülleri olduklarını belirterek, seramiklere verilen LR3 isimlendirmesinin uygun olduğunu söyler¹²⁰⁴ ve erken örnekler olarak gruplandığı LR3 amphoralarını Proto-LRA3 olarak adlandırır¹²⁰⁵.

Late Roman 3 amphoralarının erken örnekleri, dışa çekik ağız kenarlı, dar, kısa ve kalın boyunlu, kaideye doğru daralan yivsiz gövde yapısına sahip, halka kaideli, boyundan çıkıp omuz başlangıcında sonlanan tek kulpludur. Boyundan çıkan kulp omuz üzerinden gövde ile birleşir. Ancak tüm seramik gruplarında olduğu gibi bu kapların form özellikleri ve hamur yapıları üretim yerlerine ve üretim tarihlerine göre değişkenlik gösterir. MS I. ve MS IV. yüzyıllar arasında gelişim gösteren amphoraların ağız kenarı ve boyun kısmı zaman içerisinde daralır. Gövde incelenerek, kaidenin iç kısmı boşalır, amphoraların dış yüzeyinde yivler görülmeye başlar¹²⁰⁶. MS II. yüzyıldan itibaren kaide çapında belirgin bir daralma ile birlikte kaide yükselerek halka formunu alır¹²⁰⁷. MS III. yüzyıldan itibaren gövde şişkinleşerek iç biçimini alır¹²⁰⁸. MS IV. yüzyıldan itibaren ise gövde de incelme görülür, kaide ise boru formundadır¹²⁰⁹. Gövdeye göre ortada, ince, uzun yapılan kaide aynı zamanda üçüncü bir kulp gibi kullanılır. MS III. ve IV. yüzyıllarda gövde üzerinde görülmeye başlanan yivlerin ilk kez MS II. yüzyılda ortaya çıktığı düşünülmekle birlikte bu konuda kesin bir bilgi yoktur. Üretim boyunca varlığını sürdüren yivler erken örneklerde daha sık, geç dönem örneklerinde ise daha aralıklı olarak yapılmıştır. MS IV. yüzyıl ve sonrasında dip kısmı uca doğru sivrileşen LR3 amphoralarına ikinci kulp eklenir¹²¹⁰. Çift kulplu LR3 amphoralarının ilk örneği ise Roma'da San Sisto Vecchia'da ele geçmiştir¹²¹¹. Şarap

¹²⁰³ Ladstätter ve Pülzthe 2007, 421, 422.

¹²⁰⁴ Şenol 2000, 184, 185

¹²⁰⁵ Kara 2019, 130; Şenol 2018, 428.

¹²⁰⁶ Şenol 2000, 184, 185.

¹²⁰⁷ Robinson 1959, M 45, J 46, J 47, M 125.

¹²⁰⁸ Robinson 1959, 55, J 46, Pl.11, 41; Pieri 2005, 94.

¹²⁰⁹ Robinson 1959, 105, M 225, Pl.27.

¹²¹⁰ Riley 1979, 229.

¹²¹¹ Riley 1980, 115.

taşımacılığında¹²¹² kullanıldıkları düşünülen bu kapların kulplarının altında graffito ve dipinto yer alır.

S. J. Keay, LR3 amphoralarını ağız ve kaidelerine göre üç alt tipe ayırmış; 50-60 cm. yükseklikte, 7.9 ile 8 cm. ağız çapına sahip, boyunları belirgin olmayan, yiv bezeli silindirik gövdeli, iç kısmı oyuk, ince, silindirik dipli, yuvarlatılmış profil kulplu olanları A Tipi (MS erken V. yüzyıl) olarak belirlemiştir¹²¹³. Üçgen formu ağız yapısına sahip, uzun, konik boyunlu, yuvarlatılmış profilli kulplu örnekler ise B Tipi olarak belirlenmiş, dışa dönük keskin dudaklı olanlar ise C Tipi (MS Geç VI. yüzyıl) olarak sınıflandırılmıştır¹²¹⁴. Kaideleri A, B ve C Tipi olarak üçe ayıran Keay, içi boş, ters çevrilmiş koni olarak tanımladığı örnekleri A Tipi, iç kısımdaki oyuğun daha dar olduğu örnekleri B Tipi, dip kısmının içinin dolu olduğu örnekleri ise C Tipi olarak belirlemiştir.

D. Pieri, LR3 amphoralarının erken örneklerini tek kulplu, küresel ya da oval gövdeli, küçük, düz dipli olarak tanımlar ve Jug olarak adlandırır¹²¹⁵. Pieri LR3 amphoralarının geç dönem üretimlerini taşıma kapasitelerine göre A ve B olarak ikiye ayırır. 3,7 ve 4,3 cm. ağız çapına sahip, ince ve küçük, bant ağızlı, konik boyunlu, geniş ve oval çift kulplu, verrev yivli, iç biçimli gövdeye sahip, sivri dipli, yüksek kapasiteli olanları A Tipi olarak belirler. Taşıma kapasiteleri 7 litre olan, yükseklikleri 50-60 cm. arasında değişen ve projeksiyon noktaları 19-22 cm. olan A Tipi örnekler MS V. ve VII. yüzyıllar arasında Akdeniz Bölgesi'nde oldukça yaygındır. A Tipi örnekler ağız profillerine göre üç alt grupta incelenir¹²¹⁶. MS V. yüzyılın ilk yarısına tarihlenen Tip 1, dışa sarkık ağızlı örneklerden oluşur. MS V. yüzyılın ikinci yarısı ile MS VI. yüzyılda görülen Tip 2 üçgen ağızlı örneklerle temsil edilir. Üçgen ağızlı, boru formu boyunlu olanlar ise Tip 3 olarak sınıflandırılır. MS V. yüzyılın ilk yarısında, tek kulplu örneklerle çift kulplu örnekler arasındaki geçiş formu olarak değerlendirilen, küçük gövdeli, ortası delik, kısa ve sivri dipli örnekler görülür¹²¹⁷. MS VI. yüzyılın

¹²¹² Panella 1993, 663; Kilcher 1994, 441; Ladstätter 2008, 181; Bezaczký 2013, 165.

¹²¹³ Keay 1984, 286-289, Fig.124; Robinson 1959, 112, Pl.31, 58, M307.

¹²¹⁴ Robinson 1959, 119, Pl.34, 40, 41, M373.

¹²¹⁵ Pieri 2005, 94.

¹²¹⁶ Pieri 2005, 95, 96, Fig.58, Pl. 28, 29.

¹²¹⁷ Pieri 2005, 96, Fig.59a.

ortalarından itibaren ise içi dolu dipli örnekler ortaya çıkar¹²¹⁸.

1 ya da 2 litrelik küçük taşıma kapasiteli, 40 cm. yükseklikte, 3,5 cm. ağız çapında, keskin omuzlu, küçük ve ince kulplu, boru formu gövdeye sahip, üzerinde küçük delik yer alan, uzun, sivri dipli örnekler Pieri tarafından Tip B olarak sınıflandırılır¹²¹⁹. Akdeniz dünyasında çok yaygın olmayan Tip B, A'ya oranla oldukça küçük boyutlu olmasına karşın form olarak benzerdir. Tip A'ya koşut erken örnekleri MS III. yüzyılda ortaya çıkan Tip B'ye de ikinci kulp MS IV. yüzyılın ortalarında eklenir. Tip B örnekleri gövde formlarına göre dört alt tipe ayrılır. MS III. yüzyılda ortaya çıkan bant ağızlı, konik boyunlu, keskin omuzlu, dolgun gövdeli, tek kulplu, alt kısmı oyuk, uzun dipli örnekler B1 olarak sınıflanır. B2, konik boyunlu ve bikonik gövdeli örneklerden oluşur. MS IV. yüzyıl ile MS VII. yüzyıllar arasında görülen B1 ve B2 amphoraları bir litre kapasiteye sahiptir¹²²⁰. A1'in minyatürleri olduğu düşünülen ve en yaygın formlar arasında gösterilen B3, üst gövdesi yivli, yarı silindirik gövdeli 1, 5-2 litre kapasiteli örneklerden oluşur¹²²¹. B3 gibi yaygın olan B4 ise uzun gövdeli, içi boş veya dolu dipli örneklerle temsil edilir.

LR3 amphoralarının kökenleriyle ilgili bilim dünyasında farklı görüşler yer alır. Mısır¹²²², Samos¹²²³, Kartaca¹²²⁴ üretim yeri olarak önerilmiş, bunların yanı sıra yapılan kil analizleri sonucunda Batı Anadolu'da da üretimin yapıldığına dair verilere ulaşılmıştır¹²²⁵. Oldukça geniş bir coğrafyada kullanım gören LR3 amphoralarının tek kulplu olan erken örnekleri Britania, İspanya, Pompei, Kıbrıs, Girit, Sicilya, Berenike, Kartaca, İskenderiye, Tunus, Suriye ve Filistin, Güney Rusya, Kırım; daha geç örnekleri oluşturan ve MS IV. yüzyılda kullanıma giren çift kulplu olanlar ise Karadeniz'de Phanagoria, Germonassa, Panticapeum, Kuzey Afrika'da Kartaca, Berenike, Mısır ve Meroe Krallığı'na değin yayılım göstermiştir¹²²⁶. LR3 üretimlerine ait örneklerin hamur

¹²¹⁸ Pieri 2005, 96, Pl.31.

¹²¹⁹ Pieri 2005, 97, 98, Fig.61.

¹²²⁰ Pieri 2005, 98, Pl.32, No:1, 4.

¹²²¹ Pieri 2005, 98, Pl.32, No:2, 3, 5, 7.

¹²²² Grace1961, 8-27, Fig.67.

¹²²³ Zeest 1960, 118, 119.

¹²²⁴ Peacock ve Williams 1986, 190.

¹²²⁵ Hayes 1976, 117; Williams 1978, 181; Crawford 1990, 13; Panella 1993, 663; Outschar 1993, 47, 52; Rautman 1995, 81; Arthur 1998, 165; Şenol 2000, 185; Şenol 2009, 152; Vapur 2009, 130, 132; Bezeczky 2013, 164, 167; Palamutçu, 2014, 55, 57.

¹²²⁶ Şenol 2000, 186.

yapılarındaki farklılıklar birden çok atölyede üretildikleri düşüncesini desteklemektedir¹²²⁷.

LR3 amphoraları 5352 (**Kat.No:113**), 5472 (**Kat.No:114**), 5473 (**Kat.No: 115**) ve 6230 (**Kat.No:116**) Enventer Numaralı dört örnekle temsil edilmektedir. Malzemelerimiz LR 3 amphoralarının erken örnekleri arasında yer alan, MS I. yüzyılın sonlarından itibaren üretilmeye başlanan ve Peacock-Williams Tip 45B olarak adlandırılan örneklerdendir¹²²⁸. 39 cm. yükseklikte ve 16 cm. genişlikte, en kısa örneği oluşturan 5352 (**Kat.No:113**) Envanter Numaralı amphora, mika ve küçük taşçık içerikli, Tralleis'e özgü tipik pembemsi (5YR 7/4) renk tonunda hamur yapısına sahiptir. Astarsızdır. Keskin ve dışa çekik kenarlı ağız yapısına sahip, kalın ve uzun boyunludur. Ortada şişkinleşip, dibe doğru daralan dolgun gövde, dışa taşkın kenarlı, iç kısmı oyuk daire formu kaideyle birleşir. Kaidenin iç kısmında bombeli ve dış bükey profilli çıkıntı yer alır. Boyunun orta kısmından çıkan kalın, şerit kulp omuza oturmaktadır. Gövde düz bırakılmıştır. Gövdenin en geniş çapa sahip olan bölümü (projeksiyon noktası) omuz üzerindedir.

5352 (**Kat.No:113**) ile aynı pembemsi (5YR 7/3) hamur özelliğine sahip 51,8 cm. yükseklikte ve 21,5 cm. genişliğe sahip 5472 (**Kat.No:114**) Envanter Numaralı örnek, kalın ve içe dönük kenarlı ağız yapısına sahiptir. Kalın ve uzun boyun dibe doğru daralan, uzun ve oval formu gövde ile birleşir. İç kısmı oyuk, dışa taşkın kenarlı halka kaidenin iç kısmında bombeli ve dış bükey profilli çıkıntı bulunmaktadır. Boyunun orta kısmından çıkan kalın, şerit kulp omuza oturmaktadır. Gövde üzerinde sık aralıklı yivler yer alır. Gövdenin en geniş çaplı kısmı omuzdadır.

61 cm. yükseklikte ve 26 cm. genişlikteki 5473 (**Kat.No:115**) Envanter Numaralı örnek, az mika ve küçük taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurludur. Kalın ve içe dönük kenarlı ağız, kalın ve uzun boyunla birleşir. Dibe doğru daralan dolgun ve şişkin gövde sık aralıklı yivlerle bezelidir. Kaide kısmında alçı tamamlama olması nedeniyle kaide formu anlaşılamamaktadır. Boyunun orta kısmından çıkan kalın, şerit kulp kısa ve dar bir profil yaparak omuzla birleşir. Gövde üzerindeki geniş çapın (26 cm.) omuz üzerinde yer aldığı 5473 (**Kat.No:115**), dolgun

¹²²⁷ Şenol 2000, 185; Şenol 2009, 152, 153.

¹²²⁸ Peacock ve Williams 1986, 188, 189, Fig. 107, Form 45B.

ve geniş gövdesiyle taşıma kapasitesi en yüksek örneği oluşturur.

64 cm. yükseklik ve 22 cm. genişlikte aynı zamanda en uzun örneği oluşturan 6230 (**Kat.No:116**) Envanter Numaralı amphora, mika ve taşçık içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurludur. Kalın ve dışa çekik kenarlı ağız, uzun ve kalın boyunla birleşir. Dibe doğru daralan, dolgun ve uzun gövde üzerinde sık aralıklı yivler yer alır. Dışa taşkın kenarlı, iç kısmı oyuk daire formlu kaidenin iç kısmında bombeli ve dış bükey profilli çıkıntı yer alır. Boyunun orta kısmından çıkan kalın, şerit kulp omuza oturmaktadır. Diğer örneklerle koşt gövdenin en geniş çaplı kısmı omuzdadır.

Gövdesinde yiv bulunmayan tek örneğimiz 5352 (**Kat.No:113**) ile 6230 (**Kat.No: 116**) Envanter Numaralı amphoralar, dışa çekik ağız kenarlı ve dışa taşkın profilli, hafif yüksek, iç kısmı oyuk daire formlu kaideleri ile benzer; 5472 (**Kat.No:114**) ve 5473 (**Kat.No:115**) Envanter Numaralı amphoralar ise kalın içe dönük kenarlı ağız yapıları ve iç kısmı oyuk, daha alçak, dışa taşkın kenarlı, iç kısmında bombeli ve dış bükey profilli çıkıntıya sahip halka kaideli benzer iki örneği oluşturur.

Ağız kenarları, gövde profilleri ve kaidelerindeki küçük farklılıklarla birlikte örneklerimiz Ege Bölgesi'ndeki pek çok merkezde ele geçen formlardandır. Son yıllarda yapılan kil analizleri sonucunda Batı Anadolu'da¹²²⁹, Ephesos'da¹²³⁰, Sardeis'de¹²³¹, Pergamon'da¹²³² üretimin yapıldığına dair önemli verilere ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra Magnesia¹²³³ ve Tralleis'te de¹²³⁴ LR 3 amphora üretiminin yapılmış olabileceği önerilmiştir. J. A. Riley, MS I. yüzyılın ortalarına tarihlendiği tek kulplu, kısa ve konik boyunlu Benghazi üretimlerini Middle Roman Amphora 3 olarak adlandırır¹²³⁵. Atina Agorası'nda söz konusu form MS III. yüzyıl tabakalarından ele geçmiştir¹²³⁶. Karadeniz Bölgesi üretimleri ise MS II. yüzyıl ile III. yüzyılın ortalarına tarihlenmekle birlikte¹²³⁷ tek kulplu erken örnekler Peacock-Williams tarafından MS

¹²²⁹ Peacock ve Williams 1986, 188.

¹²³⁰ Outschar 1993, 47, 52, Meriç 2003, 81, Lev. 51/1-2.

¹²³¹ Williams 1978, 181; Crawford 1990, 13; Rautman 1995, 81; Şenol 2000, 185.

¹²³² Japp 2018, 102.

¹²³³ Vapur 2009, 130, 132.

¹²³⁴ Baylan 2008, 29.

¹²³⁵ Riley 1979, 185, Fig.83, No:228.

¹²³⁶ Robinson 1959, 95, Lev.23, M 125.

¹²³⁷ Sazanov 2007, 804, Fig.4, No:1-3; Scorpan 1977, 269-297, Fig.7, Tip V, No:3.

geç I. yüzyıl ile MS V. yüzyıl aralığına tarihlenir¹²³⁸. Örneklerimiz, LR 3 amphora formunun gelişimini inceleyen Lang'ın yaptığı sınıflandırmaya göre MS II. yüzyıl ile MS erken III. yüzyıla tarihlenen Tip 1 örnekleriyle oldukça benzerdir¹²³⁹. Lang, söz konusu amphoraların erken örneklerinde görülen omuz üzerindeki en geniş çapın aşağıya doğru kaymasını formun karakteristiği olarak gösterirken MS II. yüzyıldan itibaren gövdenin genişlediğini belirtir.

5472 (**Kat.No:114**) ve 5473 (**Kat.No:115**) Envanter Numaralı örneklerimizin benzerleri, Atina Agorası'nda¹²⁴⁰, Ephesos'da¹²⁴¹, Knossos'da¹²⁴², Korinth'de¹²⁴³, Benghazi'de¹²⁴⁴, Miletos'da¹²⁴⁵, Didyma'da¹²⁴⁶, Ostia'da¹²⁴⁷, Marsilya'da¹²⁴⁸, Magnesia'da¹²⁴⁹, Aigai'de¹²⁵⁰; 5352 (**Kat.No:113**) ile 6230 (**Kat.No:116**) Envanter Numaralı örneklerin benzerleri, Atina Agorası'nda¹²⁵¹, Magnesia'da¹²⁵², Tralleis'te¹²⁵³, Ephesos'da¹²⁵⁴, Aigai'de¹²⁵⁵ MS II. ve MS III. yüzyıllara tarihlenmiştir. Benzer örneklerden yola çıkarak Tralleis'te üretildiğini düşündüğümüz 5352 (**Kat.No:113**), 5472 (**Kat.No:114**), 5473 (**Kat.No:115**) ile 6230 (**Kat.No:116**)'u MS II. ve MS III. yüzyıllara tarihleyebiliriz.

6.6. Masa Amphoraları

5468 (**Kat.No:117**), 6208 (**Kat.No:118**), 6265 (**Kat.No:119**), 5466 (**Kat.No:**

¹²³⁸ Peacock ve Williams 1986, 188, 189, Fig.107.

¹²³⁹ Lang 1955, 278, Lev.79, j-l.

¹²⁴⁰ Robinson 1959, 55, 56, Pl.11, 41, J46, J47.

¹²⁴¹ Meriç 2002, 8994, Taf.45, K542, Taf.46, K557; Meriç 2003, 81, Pl.LI, No:12; Ladstätter 2005, 329, Lev.187, K640, S.331, 332, Lev.188, K633K664, 335, Lev.191, K702; Ladstätter 2008, 138, Lev.292, Fig.27, K183, 160, Lev.312, Fig.27, K440; Gassner1997, 185, 186, Lev.61, 769, 774; Palamutçu 2014, 69, 70, K7-8.

¹²⁴² Sackett 1992, 246, 248, Lev.188, S1, 9.

¹²⁴³ Williams ve Zervos 1985, 57, Fig.1, Lev.8, 3.

¹²⁴⁴ Riley 1979, 186, Fig.83, 235.

¹²⁴⁵ Pülz 1985, 88, Fig.9, 55, 61.

¹²⁴⁶ Wintermeyer 2004, 117, Fig.1078, 1080.

¹²⁴⁷ Carandini1968, Fig. XVII, 365.

¹²⁴⁸ Molinern 1996, 245, Fig.13, 5.

¹²⁴⁹ Vapur 2009, 130, 132, Çiz.68, .69, Kat.No:482-494.

¹²⁵⁰ Kızılbuğa 2022, 78, Kat.No:12.

¹²⁵¹ Robinson 1959, Pl.23, M125.

¹²⁵² Vapur 2009, 130, 132, Çiz.68, Kat.No:481.

¹²⁵³ Baylan 2008, 133, Kat.No:85; Erön 2013, 205, 206, Kat.No:6, 7.

¹²⁵⁴ Ladstätter 2010, Taf.103, A-K713, A-K714, Taf115, A-K913; Palamutçu 2014, 70, 71, K9, K10, K11.

¹²⁵⁵ Kızılbuğa 2022, 113-115, Kat.No:78-83.

120), 6217 (**Kat.No:121**) ve 6180 (**Kat.No:122**) Envanter Numaralı Amphoralar, Ege ve Akdeniz dünyasında bölgesel olarak üretilen, masa kapları ya da masa amphoraları olarak da adlandırılan günlük kullanıma yönelik formlardandır. Genel olarak sıvıların taşınmasında ve saklanması için kullanılmış olan ve üretildikleri bölgeye ve merkeze göre ağız ve gövde profilleri açısından form çeşitliği gösteren bu kapların tipolojilerini oluşturmak ve benzerlerini saptamak oldukça zordur. Malzemelerimizin tamamının Gymnasium alanından ele geçmiş olması ve tümünün dış yüzeyleriyle ağız kısımlarının astarlanmış olması su kabı ya da zeytinyağı saklama kabı olarak kullanılmış olabileceklerini düşündürür.

5468 (**Kat.No:117**) Envanter Numaralı amphora 48 cm. yükseklik ve 26 cm.'lik çapıyla grubun en büyük boyutlu örneği oluşturmaktadır. Örneğimiz az mika ve taşçık içerikli (5YR 7/3) pembemsi hamurlu, kırmızı (2 5YR 4/8) astarlıdır. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız yapısı, yivli, uzun ve kalın boynu, yivli, dolgun, dibe doğru daralan, küresel gövde yapısı, geniş halka kaidesi ve boyunun ortasından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan dikey, sert profilli, çift şerit kulplarıyla form olarak diğer örneklerden farklıdır. En geniş çap kulpların oturduğu, gövdenin başlangıç kısmındadır. Ağız ve gövde yapısı, dikey şerit kulpları ile benzer olan Atina Agorası örneğinin gövdesi düz bırakılmıştır¹²⁵⁶. Büyük depolama kapları başlığı içerisinde incelenen kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağızlı, kalın ve uzun boyunlu, dikey sert profilli kulplara sahip, dibe doğru daralan gövdeli Agora örneğinin çizimi olmadığı için kaide profili görülememekle birlikte tipolojik açıdan örneğimizle oldukça benzerdir. Atina Agorası'nda gruba dahil olan amphoralar MS I. yüzyılın ortalarıyla erken III. yüzyıl kontektlerinden gelmiş, 5468 (**Kat.No:117**) ile benzer olan M 12 ise MS I. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir. Knossos'da Villa Dionysos kazılarında ele geçen benzer ağız ve boyun profiline sahip tek kulplu bir form ise MS erken II. yüzyıl buluntuları arasında gösterilir¹²⁵⁷. Hayes, pişirme kapları arasında ele aldığı bu seramikleri kenar profillerine göre inceleyerek a, b, c ve d olarak dört gruba ayırmış ve söz konusu bu kapların MS II. ve III. yüzyıllar arasında tüm Ege Bölgesi'nde yaygın olduklarını, ancak henüz lokalizasyonu yapılmamış olan bir veya daha fazla merkezde

¹²⁵⁶ Robinson 1959, 85, Pl.18, M 12.

¹²⁵⁷ Hayes 1983, 105, Fig.6, 78

üretildiklerini önerirken formların kökeninin Atina Agorası kaynaklı olduğunu belirtmiştir¹²⁵⁸. Knossos'da ele geçen ve büyük sürahi olarak adlandırılan, ağız profili ile dikey kulp yapısı benzer olan bir başka örnek ise bölgesel üretimler arasında gösterilerek MS II. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir¹²⁵⁹. Paphos'da ise benzer amphoralar MS III. yüzyıla tarihlenir¹²⁶⁰. Bulgaristan'da Dobrudja Bölgesi'nde ele geçen 5A olarak sınıflandırılan, gövde profili ve kulpları benzer olan bir amphora MS II. yüzyıla tarihlenir¹²⁶¹.

5468 (**Kat.No:117**) Envanter Numaralı örneğimizin Anadolu'daki benzerleri Tarsus'da¹²⁶², Tabae'de¹²⁶³, Ephesos'da¹²⁶⁴ ve İlion'da¹²⁶⁵ ele geçmiştir. Goldman, Roma mutfak kapları arasında göstererek MS I. yüzyıla tarihlediği, ağız profili ve sert köşeli kulp yapısıyla benzer olan Tarsus buluntusu amphora parçasını Hellenistik geleneğin devamı olarak belirtir. Gövde üzerindeki sert profil dışında örneğimizle benzerlik gösteren Tabae buluntuları, masa amphoraları grubunda incelenmiş, kulp formları nedeniyle daha çok taşıma işinde kullanılmış olabilecekleri belirtilerek MS I. yüzyılın ortalarıyla MS III. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir¹²⁶⁶. Ephesos¹²⁶⁷ örnekleri MS I. yüzyıl, İlion¹²⁶⁸ örnekleri ise MS III. yüzyıl içerisinde değerlendirilmiştir. Laodikeia Nekropolü'nden ele geçen ağız ve boyun profili benzer olan bir amphora ise Titus Domitianus Dönemi'ne (MS 79-96) tarihlenir¹²⁶⁹.

Galya Bölgesi üretimleri arasında yer alan ve kaliteli mikalı stil olarak adlandırılan, kalın ve dışa çekik, ince bir bantla sonlanan ağız yapısına sahip, boyun üzerinde aralıklı çift kalın yiv bulunan, dolgun, dibe doğru daralan küresel gövdeli, halka kaideli, çift dikey kulplu amphora erken Augustus Dönemi'ne (MÖ 27 - MS 14) tarihlenmiştir¹²⁷⁰. Ağız, boyun ve kulp yapısıyla tipolojik benzerliği olan ve yerel

¹²⁵⁸ Hayes 1983, 105

¹²⁵⁹ Hayes 1971, 258, Fig.10, 26.

¹²⁶⁰ Hayes 1991, Fig. LXIX, 12.

¹²⁶¹ Opaiç 2003, 217, Fig.8.

¹²⁶² Goldman 1950, 198, Pl.158, 712.

¹²⁶³ Koçyiğit 2018, 287, Kat.No:75,76, Res.14, Çiz.10.

¹²⁶⁴ Meriç 2002, Kat.No:517.

¹²⁶⁵ Tekkök, Wallrodt, Gündem ve Rose 2001, Kat.No:160.

¹²⁶⁶ Koçyiğit 2018, 299, Kat.No:75-76.

¹²⁶⁷ Meriç 2002, Kat.No:517

¹²⁶⁸ Tekkök 2001, Kat.No:160

¹²⁶⁹ Şimşek 2011, 486, Kat.No:320.

¹²⁷⁰ Tyres 1996, 142, 143, Pl.157, 4.

pişirme kapları arasında değerlendirilen Carthage buluntuları MS erken II. yüzyıl kontekstlerinden gelir¹²⁷¹. Kaba seramik grubu içerisinde incelenen Carthage örnekleri için ise tarihleme oldukça ileriye çekilerek benzer malzemeler MS V. yüzyıla verilmiştir¹²⁷². Thasos buluntusu benzer profile sahip ağız parçası ise yaygın örnekler arasında gösterilerek Carthage buluntularına koşut MS V. yüzyıla tarihlenir¹²⁷³. Elateia'da bulunan ve gövde profili örneğimizle benzer olan bir masa amphorası MS IV. yüzyıl kontekstlerinden gelir¹²⁷⁴. Stobi'deki benzer formlar ise MS II. ve IV. yüzyıllar arasına tarihlenir¹²⁷⁵.

6208 (**Kat.No:118**), 6265 (**Kat.No:119**), 5466 (**Kat.No:120**), 6217 (**Kat.No:121**) Envanter Numaralı amphoralar bu grup içerisinde benzer özelliklere sahip dört örneği oluşturmaktadır. 27 cm. yükseklikte, 17,5 cm. genişlikteki 6208 (**Kat.No:118**) ve 23 cm. yükseklikte, 14 cm. genişlikteki 6265 (**Kat.No:119**), az mika içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, turuncu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Her iki örneğin ağız kenarında alçı tamamlama yer alır. Kalın, dışa dönük kenarlı ağız, kısa ve kalın boyunla birleşir. Dibe doğru daralan dolgun ve şişkin gövdenin en geniş çapı başlangıç noktasında yer alan sert profil üzerindedir. Boyunda ve gövdede belirgin olmayan az sayıda yiv yer alır. Boyundan çıkan dikey, çift şerit kulplar gövde başlangıcında sonlanır. Kaide hafif yükseltilmiş halka formudur.

Ege ve Akdeniz yerleşimlerinde uzun bir zaman aralığı içerisinde bölgesel olarak üretilen sert gövde profilili masa amphoralarının yakın benzerleri Tralleis Batı Nekrolü'nde ele geçmiş, mezar konteksti ve beraberinde ele geçen sikkeler göz önüne alınarak MS III. ve IV. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir¹²⁷⁶. Örneklerimizle oldukça benzer olan diğer amphora komşu kent Magnesia'da MS I. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir¹²⁷⁷. Ağız, boyun yapısı ve kulplarıyla 6208 (**Kat.No:118**) ve 6265 (**Kat.No:119**)'e benzer olan ve MS I. yüzyılın ilk çeyreği içerisinde değerlendirilen Ephesos

¹²⁷¹ Fulford ve Peacock 1994, 70, Fig.4-12, 10.

¹²⁷² Fulford ve Peacock 1984, 212, 213, Fig.83, 54.

¹²⁷³ Reynal ve Sodini 1992, 60, Fig.27, CC363.

¹²⁷⁴ Kouzeli ve Zachos 2006, 557, Fig.2, 8.

¹²⁷⁵ Stojanović 1992, 123, Pl.118, No:999, Form 31.

¹²⁷⁶ Özver 2021, 225, Kat.No:146, 147.

¹²⁷⁷ Vapur 2009, 61, 62, Form1, Kat.No:166-172.

örneğin ise dolgun ve tam yuvarlak profilli gövdesi malzemelerimizden farklıdır¹²⁷⁸. Ağız ve boyun profiliyle benzer olan Ephesos Yamaç Ev buluntusu ise MS III. yüzyıla tarihlenir¹²⁷⁹. Benzer boyun profiline sahip Stobi örnekleriye testi olarak isimlendirilerek MS II. ve IV. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹²⁸⁰. Atina Agora'sında benzer dikey kulplu, sert gövde profilli amphoraların erken örnekleri MÖ I. yüzyıl kontektlerinden gelir¹²⁸¹, ancak MS geç II. yüzyıl ile erken III. yüzyıla tarihlenen ve kaba üretimler arasında gösterilen benzer formların ele geçmesi bu amphoraların geniş bir zaman dilimi içerisinde kullanıldıklarını gösterir¹²⁸². Knossos'da ağız ve boyun profiliyle benzer bir örnek MS II. yüzyılın başlarına tarihlenirken¹²⁸³, Villa Dionysos buluntuları içerisinde yer alan, geniş boyunlu sürahi olarak adlandırılan örnekler ise MS I. yüzyılın ortalarına verilir¹²⁸⁴. Paphos'da masa amphoraları grubu içerisinde ele alınan seramiklerin bir bölümü Geç Hellenistik ve Erken Roma Dönemi içerisinde değerlendirilirken, benzer diğer malzeme grubu, buluntu alanları göz önüne alınarak MS V. yüzyılın ortaları ile erken VI. yüzyıl aralığına verilir¹²⁸⁵. Hayes, Castelporziano'da bölgesel üretimler arasında gösterdiği masa amphoralarını MS I. yüzyıla tarihler¹²⁸⁶. İngiltere'de Usk Bölgesi'nde göçmen çömlekçilerin üretimleri arasında gösterilen ve kaba seramik grubunda yer alan, ağız, boyun ve kulplarıyla benzer olan, örneklerimize oranla oldukça basık ve sert gövde profiline sahip amphora Cladius Dönemi'ne (MS 41-54) tarihlenir¹²⁸⁷. Bulgaristan'da Dobrudja Bölgesi'nde ele geçen, MS II. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen ve Tip 2 olarak sınıflandırılan bir masa amphorası ise bizim örneklerimiz kadar belirgin olmamakla birlikte gövdesindeki sert profil yapısıyla benzerdir¹²⁸⁸.

5466 (**Kat.No:120**) Envanter Numaralı örnek ağız ve gövde yapısıyla, 6208 (**Kat.No:118**), 6265 (**Kat.No:119**), 6217 (**Kat.No:121**)'den farklıdır. 34,5 cm.

¹²⁷⁸ Meriç 2002, 35, 37, Lev. 8, K64.

¹²⁷⁹ Ladstätter 2005, 347, Taf.199, K813.

¹²⁸⁰ Stojanović 1992, 123, Form 31, Lev.188, 998.

¹²⁸¹ Robinson 1959, 18, Pl.2, F 72-73.

¹²⁸² Robinson 1959, 95, Pl.23, M124.

¹²⁸³ Hayes 1971, 258, Fig.10, 26.

¹²⁸⁴ Hayes 1983, 109, 128, Fig.12, 158-159.

¹²⁸⁵ Hayes 2003, 467, Fig.11, 102, 489, Fig.21a, 233.

¹²⁸⁶ Hayes 2009, 14, 19, Fig.11, 94, 94a.

¹²⁸⁷ Tyres 1996, 58-60, Fig.33, 8.

¹²⁸⁸ Opaş 2003, 216, Fig.5.

yükseklikte, 22 cm. genişlikteki amphora, az mika içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, turuncu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Kalın ve çift kademedan oluşarı, hafif yükseltilmiş, dışa çekik kenarlı ağız, kısa ve kalın boyunla birleşir. Boyunla gövdenin birleştiğı noktada oluşarı dışa taşkın hat gövdeye oturur. Dibe doğru daralan ovoid formlu gövdenin en geniş çapı, ortasında yer alan sert profil üzerindedir. Boyunun ortasından çıkan dikey, çift şerit kulp, gövde ortasındaki sert profile oturmaktadır. Kaide, hafif yükseltilmiş halka formudur. Kulpların arasında kalan alanda ve kaideye yakın bölümde ince yivler bulunur.

Yerel özellikli 5466 (**Kat.No:120**) Envanter Numaralı amphoranın birebir benzerine rastlanmamıştır. Atina Agorası'nda ele geçen ovoid formlu, hafif keskin profilli gövde yapısı nedeniyle benzer olan bir örnek MS geç II. yüzyıl içerisinde değerlendirilmiştir¹²⁸⁹. Ephesos Yamaç Evler örneğı ise MS III. yüzyıla tarihlenir¹²⁹⁰. Ağız ve boyun yapısıyla benzerlik gösteren ve T2 olarak adlandırılan grupta ele alınan, Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi buluntusu bir masa amphorası tabaka buluntuları ve benzer örnekler yoluyla MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹²⁹¹. Ovoid formlu gövdedeki hafif keskin profil geçişi ve kulplarıyla benzerlik gösteren Tralleis Batı Nekropölü'nde ele geçen amphoranın ise boyun kısmı bizim örneğimizden farklı olarak daha ince ve uzundur. Ağız kısmı dışa çekik formudur. Tralleis Batı Nekropolü buluntusu, mezar konteksti ve beraberinde bulunan sikkeler nedeniyle MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹²⁹². Bulgaristan'da Dobrudja Bölgesi'nden bir masa amphorası ağız ve boyun profili ile benzerdir, Opaıt, Tip 4 olarak sınıflandırdığı söz konusu örneğı MS II. yüzyıla tarihlerken¹²⁹³ Dacia Bölgesi'nde benzer örneklerin MS IV. yüzyıla ait kontekstlerden geldiğini belirtir¹²⁹⁴.

6217 (**Kat.No:121**) Envanter Numaralı amphora, dolgun, küresel gövde yapısıyla diğer örneklerden farklı forma sahiptir. 21,5 cm. yükseklikte, 14 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Kalın ve dışa dönük kenarlı ağız, uzun ve ince boyunla birleşir. Dolgun ve

¹²⁸⁹ Robinson 1959, 92, Pl.22, M97.

¹²⁹⁰ Ladstätter 2005, 347, Taf.199, K.813.

¹²⁹¹ Erön 2013, 38, 39, Lev.20.

¹²⁹² Özver 2021, 225, 226, Kat.No:144.

¹²⁹³ Opaıt 2003, 216, Fig.7.

¹²⁹⁴ Scorpan1977, 278, 279, Fig.17.

yuvrak gövde üzerinde ince aralıklı yivler yer alır. En geniş çap kulpların gövdeye ourduğu bölümdedir. Hafif yükseltilmiş kaide halka formudur. Boyunun ortasından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan dikey, çift şerit kulp üzerinde üçer adet yiv yer alır.

Atina Agorası'nda benzer dolgun, küresel gövdeli bir amphora, MS geç II. yüzyıl kontekstlerinden gelir¹²⁹⁵. Agora örneği dışa taşkın, geniş yayımlı ağız kenarı, ince, uzun boynu, daha kısa ve dikey kulp yapısıyla 6217 (**Kat.No:121**)'den farklı olmakla birlikte gövde profili benzerdir. Paphos'da ise masa amphoraları grubu içerisinde ele alınan benzer bir amphora, ağız ve boyun profili, dolgun, küresel gövde yapısı ve aynı zamanda yivli şerit kulplarıyla, buluntu alanları göz önüne alınarak MS V. yüzyılın ortaları ile erken VI. yüzyıllara tarihlenir¹²⁹⁶. Örneğimizin yakın benzeri Tralleis Batı Nekropolü'nden ele geçmiştir¹²⁹⁷. Dışa çekik ağız, uzun ve kalın boyun, dolgun küresel gövde yapısı ve gövde üzerinde yer alan aralıklı yivleriyle oldukça benzer yapıdaki amphora mezar konteksti ve beraberinde ele geçen sikkeler göz önüne alınarak MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir. Tabae buluntuları arasında yer alan bir amphora kürsel ve dolgun gövde formuyla benzerdir¹²⁹⁸. Kısa ve kalın boynu, ağız bitiminden başlayıp gövde başlangıcında sonlanan kısa kulpları ve 6217 (**Kat.No:121**)'ye göre oldukça büyük gövdesiyle Tabae örneği MÖ I. yüzyıl ile MS II. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir¹²⁹⁹. Geç Roma sürahileri grubunda incelenen Berenike örneği amphora, ince, dışa çekik kenarlı ağız yapısı, uzun ve kalın boynu, küçük ve düz kaidesiyle 6217 (**Kat.No:121**) örneğinden farklı olmakla birlikte, yiv bezemeli küresel gövdesi ve şerit kulplarıyla benzerlik gösterir¹³⁰⁰. Benzer formdaki masa kaplarının geç dönem kullanımına dair bir örnek olan Berenike buluntusu amphora MS VI. yüzyıl kontekstlerinden gelir¹³⁰¹. Benzer ağız ve boyun profiline sahip Nysa Sütunlu Cadde buluntusu bir kap, testi grubu içerisinde değerlendirilerek Testi Tip 4 olarak sınıflandırılmış ve söz konusu üretimlerin MS II. yüzyıl ortası ile MS VII. yüzyıl

¹²⁹⁵ Robinson 1959, 92, Pl.22, M92.

¹²⁹⁶ Hayes 2003, 489, Fig.21a, 233.

¹²⁹⁷ Özver 2021, 226, Kat.No:145.

¹²⁹⁸ Koçyiğit 2018, 288, Kat.No:79, Res.14, 79, Çzi.11, 79.

¹²⁹⁹ Koçyiğit 2018, 300, Kat.No:79.

¹³⁰⁰ Riley 1979, 398, Fig.144, 1216.

¹³⁰¹ Riley 1979, 398, Fig.144, 1216.

arasına ait kontekstlerden ele geçtiği belirtilmiştir¹³⁰².

6180 (**Kat.No:122**) Envanter Numaralı amphora, 34 cm. yükseklikte, 17,5 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) hamurlu aynı renk tonunda astarlıdır. Alçı ile tamamlanmış kalın, dışa çekik kenarlı ağız, gövdeye doğru hafifçe daralarak inen kalın ve kısa boyunla birleşir. Ovoidal formlu uzun gövde yivlerle bezelidir. Hafif yükseltilmiş halka kaidelidir.

Atina Agorası'nda bulunan ve büyük depolama kapları başlığı altında incelenen bir amphora birebir olmamakla birlikte uzun, ovoid, yivli gövde yapısı ve boyun profili ile benzer bir örnektir¹³⁰³. Bizim örneğimize göre daha ince uzun boyuna sahip Agora buluntusu MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenir¹³⁰⁴. Ovoid gövde yapısı nedeniyle benzer olan ve Bulgaristan'da bulunan çift kulplu bir seramik ise armut formlu sürahi olarak adlandırılarak MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹³⁰⁵. Bulgaristan'da Dobrudja Bölgesi'nde bulunan ve Tip 1 olarak sınıflandırılarak MS I. yüzyıla tarihlenen örnek ise ağız profili, kulpları ve uzun, ovoidal gövde yapısıyla benzerdir¹³⁰⁶. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız yapısı, uzun, ovoidal formlu, yivli gövdesiyle benzer olan ve Geç Roma sürahipleri grubunda incelenen Berenike örneği ise MS VI. yüzyıla tarihlenir¹³⁰⁷.

MS I. ve V. yüzyıllar arasında çeşitli merkezlerde bölgesel olarak üretilmiş olan masa amphoralarının oldukça geniş bir zaman dilimi içerisinde kullanıldığı görülmektedir. Benzer örneklerden yola çıkarak 5468 (**Kat.No:117**), 6208 (**Kat.No:118**), 6265 (**Kat.No:119**), 5466 (**Kat.No:120**), 6217 (**Kat.No:121**), 6180 (**Kat.No:122**) Envanter Numaralı Amphoraların MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

6.7. Testi

Testi grubu 17 örnekle temsil edilmektedir. En yaygın masa kapları içerisinde yer alan, şarap ve su servisinde kullanılan testiler genel tanımıyla oval yada küresel gövdeli, dar ve uzun boyunlu, tek kulplu seramiklerdir¹³⁰⁸. Arkaik, Klasik ve Hellenistik

¹³⁰² Sönmez 2023, 152, Fig.15, No:43.

¹³⁰³ Robinson 1959, 77, Pl.16, L30.

¹³⁰⁴ Robinson 1959, 77, Pl.16, L30.

¹³⁰⁵ Kuzmanov 2000, 229, 230, Fig.4, 23.

¹³⁰⁶ Opaiç 2003, 216, Fig.4.

¹³⁰⁷ Riley 1979, 395, 397, Fig.144, 1214.

¹³⁰⁸ Gürler 2000, 113-114, Res.1, 2.

Dönem'den itibaren Oinokhoe, Lekythos, Olpe, Lagynos¹³⁰⁹ olarak da adlandırılan bu seramikler için Roma Dönemi'nde Lagoena ifadesi kullanılmıştır¹³¹⁰. Roma Dönemi içerisinde üretim merkezlerine göre form çeşitliliği gösteren bu kapların ağız ve gövde yapıları değişkendir. Formların bölgesel üretimlerine göre karakteristik özellik göstermeleri nedeniyle tipoloji oluşturmak ve benzer örnek bulmak oldukça zordur. Testi bölümünde incelediğimiz örnekler ağız ve gövde yapılarına göre yedi ayrı grup içerisinde değerlendirilmiştir.

6.7.1.Düz Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

6222 (**Kat.No:123**), 5746 (**Kat.No:124**) ve 6227 (**Kat.No:125**) Envanter Numaralı Testiler ağız ve gövde yapılarıyla birbirleriyle benzer örneklerdendir. Yükseklikleri 17,5 cm. ile 24 cm., gövde genişlikleri 10 cm. ile 16 cm. arasında değişen testiler, az mika ve küçük taşçık içerikli pembemsi (5YR 7/4), kırmızımsı-kahverengi (2, 5YR 7/4), sarımsı-kırmızı (7, 5YR 6/6) renk tonlarında hamurlu, ve kırmızı (2, 5YR 5/8) astarlı örneklerden oluşmaktadır. İnce kenarlı ağız, kısa ve kalın, silindirik boyunla birleşir. Yivlerle bezeli küresel ve dolgun gövde, hafif yükseltilmiş halka kaideye oturur. Boyun başlangıcından çıkan ve gövde ortasında sonlanan dikey, tek şerit kulp üzerinde tek ve çift yiv yer alır.

Formlarının yakın benzerleri Tralleis Batı Nekropolü'nden ele geçmiş, MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹³¹¹. Tralleis buluntularının ağız, boyun ve gövde yapıları üç örneğimizle de benzer olmakla birlikte kaide profilleri 6222 (**Kat.No:123**) Envanter Numaralı örnekle yakınlık gösterir. Yiv bezemeli, dolgun, küresel gövde formu ve korunabilen 23 cm. yüksekliğiyle 6222 (**Kat.No:123**)'nin benzeri olan Tralleis malzemesi başka bir örnek ise Erön tarafından Testi T2 başlığı altında ele alınmış, kabın boyutu nedeniyle depolama amaçlı kullanılmış olabileceği belirtilerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹³¹². 5746 (**Kat.No:124**) ve 6227 (**Kat.No:125**)'nin hafif yükseltilmiş, içi dolu kaide profiline benzer bir testi ise Laodikeia Nekropol malzemeleri içerisinde değerlendirilerek Tralleis Batı Nekropol buluntularına koştur

¹³⁰⁹ Saltuk 1993, 109, 112, 128.

¹³¹⁰ Hilgers 1969, 61-65.

¹³¹¹ Özver 2022, 221, 222, Kat.No:137-138.

¹³¹² Erön 2013, 140-141, Kat.No:146, Lev.No:156.

MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹³¹³. Boyun ve gövde yapısı benzer olan Atina Agora buluntusu ise MS erken IV. yüzyıla tarihlenir¹³¹⁴. Küresel gövde yapıları örneklerimizle benzer olan ve Vapur tarafından Form 5 olarak sınıflandırılan Magnesia testileri ise MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹³¹⁵. Tarsus’da ele geçen ve Roma mutfak kapları arasında gösterilen küresel gövdeli testi, Goldman tarafından “ananas formu gövdeli, sıra dışı” bir örnek olarak tanıtılarak MS I. yüzyıla tarihlenir¹³¹⁶. Hayes, Anadolu kökenli (Ege Bölgesi) masa kapları arasında gösterdiği, boyun ve gövde yapısı benzer bir örneği Geç Roma Dönemi içerisinde MS V. ve VI. yüzyıllara tarihlenir¹³¹⁷. Öte yandan Hayes, Korin’de Güney Stoa’da ele geçen ve boyun yapısı benzer olan, sürahi olarak tanımladığı bir kabı MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹³¹⁸. Hayes bu kapların çoğunlukla İtalyan İnce Duvarlı Seramik formlarının taklitleri şeklinde yerel olarak üretildiklerini, paralel örneklerinin batı yerleşimlerinde de yer aldığını belirtir¹³¹⁹. İtalya’da Emonia’da bulunan ve yerel üretimler arasında gösterilen benzer küresel gövdeli testi MS I. yüzyıl ile MS II. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir¹³²⁰. Tire’de Uzgur’da ele geçen bir testi ise benzer ağız yapısı ve yivlerle bezeli küresel gövdesiyle MS geç II. yüzyıl ile III. yüzyıla tarihlenir¹³²¹.

Bölgesel olarak üretilen ve bu nedenle oldukça farklı form yapısına sahip örneklerden oluşan bir grubu temsil eden ve Tralleis’te üretildiğini düşündüğümüz 6222 (Kat.No:123), 5746 (Kat.No:124) ve 6227 (Kat.No:125) Envanter Numaralı Testiler benzer örneklerden yola çıkılarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6.7.2. Yonca Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Malzemelerimiz içerisinde yer alan yonca ağızlı, küresel gövdeli testiler 5455 (Kat.No:126) ve 5686 (Kat.No:127) Envanter Numaralı iki örnekle temsil edilirler. Her iki örnek de ufak farklılıklar dışında benzerdir. Az mika ve taşçık içerikli,

¹³¹³ Şimşek 2011, 507, Kat.No:361.

¹³¹⁴ Robinson 1959, Pl.27, M 227.

¹³¹⁵ Vapur 2011, Çiz.18, 134-140, Çiz.19, 141-150.

¹³¹⁶ Goldman 1950, 197-198, Pl.158, 711a.

¹³¹⁷ Hayes 2000, 292-293, Fig.23, 2.

¹³¹⁸ Hayes 1973, 470, Pl.80, 228.

¹³¹⁹ Hayes 1973, 470.

¹³²⁰ Istenić 2003, 88, Fig.3, 7.

¹³²¹ Gürler 2000, 114-115, Fig.1,7.

pembemsi (5YR 7/4) hamur yapısına karşın astar görülmemektedir. 19,5 cm. yükseklikte, 14 cm. genişliğe sahip 5455 (**Kat.No:126**) Envanter Numaralı testi, ince, dışa çekik kenarlı yonca ağızlıdır. Aşağıya doğru daralan boyun üzerinde yivler ve boyun gövde geçişinde tek bant yer alır. Yiv bezemeli dolgun, küresel gövde düz dipte birleşir. Tek yivli, dikey, şerit kulp, boyun üzerinden çıkıp gövde başlangıcında sonlanır. 11 cm. yükseklikte ve 8, 5 cm. genişliğe sahip 5686 (**Kat.No:127**) Envanter Numaralı testi ise mika ve taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu, kalın, dışa çekik kenarlı, yonca ağızlıdır. Kısa, ince, silindirik boyun ile gövde geçişinde tek bant yer alır. 5455 (**Kat.No:126**) ile aynı gövde ve dip yapısına sahip 5686 (**Kat.No:127**)'nın tek yivli, dikey, şerit kulbu yonca ağız kenarından çıkarak gövde başlangıcında sonlanır. Roma Dönemi yaygın masa kapları arasında yer alan yonca ağızlı testiler diğer masa kaplarında olduğu gibi bölgesel olarak üretildikleri için farklı varyasyonlara sahiptir. Bölgesel üretimlerin hamur ve astar yapılarıyla birlikte ağız profilleri, küresel ya da silindirik gövde formları da çeşitlilik gösterir. Ancak yonca ağızlı kaplar sıvıların servisinde ve taşınmasında kullanılmışlar, içlerindeki sıvının rahat dökülebilmesi için bu ağız yapısı tercih edilmiştir. Ege kıyı şeridindeki yerleşimlerde sıklıkla rastlanan 5455 (**Kat.No:126**) ve 5686 (**Kat.No:127**) Envanter Numaralı yonca ağızlı testilerin benzerleri Ege Tipi olarak da adlandırılmış ve aynı zamanda burada üretimin ve ihracatın yapılmış olabileceği düşünülmüştür¹³²².

Tralleis örneklerinin yakın benzerleri Magnesia'da ele geçmiştir¹³²³. Ağız, boyun, gövde yapıları ve boyun omuz geçişindeki bantla oldukça benzer olan Magnesia örnekleri Vapur tarafından Form 7 başlığı altında incelenmiş ve Atina Agorası örnekleri göz önüne alınarak MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹³²⁴. Atina Agorası'nda ise benzer yonca ağızlı testilerin erken örnekleri MS I. yüzyıl ile MS erken II. yüzyıla tarihlenirken¹³²⁵, ağız kenarından çıkan kulp yapısı 5686 (**Kat. No: 127**) ile benzer olan, yükseltilmiş halka kaideli ve düz dipli olan daha geç örnekler MS III. yüzyılın ortalarına ait kontekstlerden ele geçer¹³²⁶. Knossos'da bulunan ve MS II. yüzyılın

¹³²² Hayes 1983, 105-107.

¹³²³ Vapur 2011, 60-61, Kat.No:158-165, Çiz.21, 158-159.

¹³²⁴ Vapur 2011, 61.

¹³²⁵ Robinson 1959, Pl.7, G 188.

¹³²⁶ Robinson 1959, Pl.13, K 67, Pl.14, K 106.

ortalarına tarihlenen yonca ağızlı, küresel gövdeli testilerin kaidelerinde düğme benzeri küçük çıkıntılar yer alır¹³²⁷. Knossos testileri diğer masa kaplarıyla birlikte benzer karakteristik özellikler göstermiş, erken örneklerde gövdeleri düz bırakılırken MS II. yüzyıldan itibaren yiv bezemeleri eklenmiştir. Bazı örneklerin iç kısımlarında görülen kireç birikintileri ise bu kapların su kaynatma sırasında da kullanıldıklarını düşündürmüştür¹³²⁸. Knossos'da Villa Dionysos kazılarında ele geçen örnekler MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenirken Hayes, kapların içlerindeki kireç kalıntılarına dikkat çekerek önceki örneklere koşut, su kaynatma sonucu oluştuklarına işaret eder¹³²⁹. İtalya'da Aquileia'da ele geçen ve Olpe olarak isimlendirilen kap, yaygın seramik formları arasında gösterilerek MS II. ve III. yüzyıla tarihlenmiştir¹³³⁰. Adriyatik Bölgesi'nin Doğu yerleşimlerinde ele geçen benzer kaplar Ege Bölgesi pişirme kapları olarak değerlendirilmiş ve MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹³³¹. Stobi'de Ege tipi pişirme kapları arasında gösterilen benzer örnekler MS II. ve III. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçmiş¹³³², sürahi grubunda incelenen ve oval gövde yapısıyla örneklerimizden farklı olan ancak benzer yonca ağıza sahip geç buluntular ise Geç Roma örnekleri arasında MS Geç IV. yüzyıl ile Erken V. yüzyıla tarihlenmiştir¹³³³. Thasos buluntusu bir testi ise Stobi örneklerine paralel MS IV. yüzyıl ile VI. yüzyıl aralığına tarihlenir¹³³⁴. Troia örnekleri Ege tipi mutfak kapları arasında gösterilerek MS I. yüzyıla tarihlenirken¹³³⁵, Patara'da benzer yonca ağızlı kaplar TS I Grubunda incelenerek MS II. ve III. yüzyıla tarihlenmiştir¹³³⁶. Benzer formlar Didyma'da¹³³⁷, Ephesos'da¹³³⁸, Phokaia'da¹³³⁹, Korinth'de¹³⁴⁰, Assos'da¹³⁴¹,

¹³²⁷ Coldstream, Eiring ve Forster 2001, 158-159, Fig.4, 11, c.

¹³²⁸ Coldstream, Eiring ve Forster 2001, 158.

¹³²⁹ Hayes 1983, 105-107, Fig..6, 76.

¹³³⁰ Mandruzzato 2000, 360, Fig.4, 1.

¹³³¹ Istenič ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 1.

¹³³² Stojanović 1992, 99, Pl.85, 724.

¹³³³ Stojanović 1992, 142, Pl.148, 1275.

¹³³⁴ Reynal ve Sadini 1992, 44, Fig.19, CC 105.

¹³³⁵ Hayes 1995, 190-191, Fig.3, 14.

¹³³⁶ Özdemir 2009, 36-37, Lev.13, Kat.No:122, 125.

¹³³⁷ Wintermeyer 2004, 93, Fig.677.

¹³³⁸ Ladstätter 2005, Lev.196, 768, 769.

¹³³⁹ Özyiğit 1992, 118, Fig.14; Özbütev 2004, 35, Lev.38, 172, 181; Fırat 2011, 189, 241, Kat.No:9,154, 155, Lev.62, 63, No:9, 154,155.

¹³⁴⁰ Slane 1990, 103-104, Fig. 25, 214-217.

¹³⁴¹ Sezgin 2010, 46, 153, Lev.75, No:583-585.

Parion'da¹³⁴², Patara'da¹³⁴³, Troia'da¹³⁴⁴, Laodikeia'da¹³⁴⁵, Antandros'da¹³⁴⁶ MS II. ve III. yüzyıla tarihlenmiştir. Tralleis'te üretildiğini düşündüğümüz ve benzerleri çeşitli merkezlerde Ege Bölgesi'ne özgü pişirme kapları arasında gösterilen 5455 (**Kat.No: 126**) ve 5686 (**Kat.No:127**) Envanter Numaralı yonca ağızlı testiler benzer örnekler göz önüne alınarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6.7.3. Yonca Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi

5745 (**Kat.No:128**) Envanter Numaralı Testi, yonca ağızlı, uzun, silindirik gövdeli örneğin tek temsilcisidir. 15 cm. yükseklikte 8,5 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. Olasılıkla astar tüm yüzeye sürülmemiş, ağız kenarı astarlandıktan sonra çevirilerek bırakılmış ve astar ağız kenarından gövdeye doğru akmıştır. Kalın, hafif dışa dönük yonca ağız, kısa ve kalın boyunla birleştikten sonra aşağıya doğru genişleyen, sonra tekrar daralan dolgun, silindirik gövdeye oturur. Gövde ortasında tek yiv bezemesi yer alır. Kaide halka formudur. Ağız kenarından çıkan dikey, kalın şerit kulp gövde ortasında sonlanır.

Örneğimizin yakın benzerleri Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi buluntuları arasında ele geçmiştir¹³⁴⁷. Boyutları, hamur ve astar özellikleriyle birlikte ağız, gövde ve kulp yapıları oldukça benzer olan ve T2 başlığı altında incelenen Tralleis örneklerinin bazılarının gövdelerinde örneğimizden farklı olarak yoğun yiv bezemeleri bulunmakla birlikte düz bırakılan örneklerde bulunmaktadır. Boyundan itibaren gövdenin dolgunlaştığı, kaideye yakın alanda ise sert bir profilin görüldüğü örneklerle rastlanır. Erön, Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde 2006-2008 yılları arasında yapılan kazılarda ele geçen buluntu grupları arasında önemli yer tuttuğunu belirttiği oinokhoe örneklerinin latrina kanalizasyon kanalı içerisinde birarada bulunmuş olmalarını kentte MS III. yüzyılda seramik üretimi yapılmış olmasının kanıtı olarak

¹³⁴² Ergürer 2012, 358, Lev.71-72, No:150.

¹³⁴³ Özdemir 2009, 36-37, 129, Kat.No:123-124, Lev.13.

¹³⁴⁴ Tekkök 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No:109,159.

¹³⁴⁵ Şimşek 2011,1038, Kat.No.1504.

¹³⁴⁶ Aktaş 2018, 325-327, Kat.No:599-602.

¹³⁴⁷ Erön 2013, 131-133, Kat.No:12-137, Lev.No:139-147.

gösterir¹³⁴⁸. Erön, tabaka buluntuları ve Ephesos Yamaç Evler’de¹³⁴⁹ ele geçen testi ışığında Tralleis örneklerini MS III. yüzyıla tarihler¹³⁵⁰.

Tralleis örnekleri dışında birebir benzerine rastlamadığımız 5745 (**Kat.No:128**) Envanter Numaralı örneğimizle ağız yapısı benzer olan Stobi buluntusu bir kap Geç Roma pişirme kapları arasında gösterilmiş MS Geç IV. yüzyıl ile Erken V. yüzyıla tarihlenmiştir¹³⁵¹. Hayes, Knossos buluntusu Erken Roma Dönemi Seramikleri içerisinde incelediği ağız ve gövde yapısı benzer bir örneği MS I. yüzyıl üretimleri arasında gösterir¹³⁵². Ağız kenarları hafif dışa çekik, ancak gövde ve kaide profilleriyle birlikte dikey şerit kulpları benzer olan Knossos Villa Dionysos buluntuları ise Hayes tarafından yaygın olmayan yerel üretimler arasında gösterilir¹³⁵³. Hayes, söz konusu testileri sarkık ağızlı, yivli, kalın kulplu, uzun gövdeli, düşük karınlı, düğme dipli olarak tanımlar. Genel olarak küçük ve ince yapılı olduklarını belirttiği örneklerin alçak tabanlı ve düz dipli versiyonlarının da bulunduğunu belirterek Knossos buluntularını MS I. yüzyıla tarihler¹³⁵⁴. Moesia Bölgesi’nde Kosmaj buluntusu bir sürahi ise MS I. yüzyıl buluntuları arasında değerlendirilir¹³⁵⁵. Gövde ve kulp yapıları benzer Berenike örnekleri Orta Roma Sürahileri 2 Grubu içerisinde değerlendirilerek MS III. ve VI. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹³⁵⁶. Yonca ağız yapısı, kulp ve kaide profiliyle oldukça benzer olan Thasos buluntusu bir testi için ise Berenike örnekleriyle paralel MS IV. ve VI. tarihleri önerilir¹³⁵⁷. Tralleis’e özgü yerel mutfak kapları arasında yer aldığını düşündüğümüz 5745 (**Kat.No:128**) Envanter Numaralı Testi olasılıkla MS II. ve III. yüzyıllarda üretilmiş olmalıdır.

6.7.4. Düz Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi

5801 (**Kat.No:129**) ve 6207 (**Kat.No:130**) Envanter Numaralı iki örnek düz

¹³⁴⁸ Erön 2013, 133.

¹³⁴⁹ Ladstätter 2005, 34, Taf.25, Abb.72.

¹³⁵⁰ Erön 2013, 133.

¹³⁵¹ Stojanović 1992, 142, Pl.148, 1275.

¹³⁵² Hayes 1971, 266, Fig.16, 31.

¹³⁵³ Hayes 1983, 109, Fig.11, 140, 143.

¹³⁵⁴ Hayes 1983, 108-109.

¹³⁵⁵ Cvjetićanin 2000, 319-322, Fig.3, 4.

¹³⁵⁶ Riley 1979, 386, Fig.139, 1151.

¹³⁵⁷ Reynal ve Sodini 1992, 45, Fig.19, CC 107.

ağızlı, silindirik gövdeli testilerin temsilcileridir. 22-16,5 cm. yükseklik, 9,5-10 cm. gövde genişliğine sahip kaplar, mika ve az taşçık içerikli kırmızımsı-kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, 6207 (**Kat.No:130**), turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8) astarlıdır. 5801 (**Kat.No:129**) Envanter Numaralı Testinin gövdesi üzerinde büyük ölçüde alçı tamamlama bulunmaktadır, bu nedenle astar dökülmüş durumdadır. 6207 (**Kat.No:130**)'nin ise ağız bölümü alçı ile tamamlanmıştır. Kalın, dışa dönük kenarlı ağız kısa ve kalın boyunla birleşir. Dolgun, uzun, silindirik gövde üzerinde dönemin karakteristiği olan yiv bezemeleri yer alır. Kaide hafif yüksek halka formudur. Tek yivli, dikey şerit kulp ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanır.

Örneklerimizin yakın benzerleri Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi içerisinde ele geçmiştir¹³⁵⁸. Latrina Kuzey Kanalizasyon Kanalı içerisinde ele geçen on beş örneği T4 başlığı altında inceleyen Erön, söz konusu kapların yoğun biçimde ele geçmelerini bu alandaki seramik üretiminin kanıtı olarak gösterirken aynı alanda bulunan T2 örnekleriyle benzerliklerine değinir. Yalnızca düz ağız yapıları T2 örneklerinden farklı olan bunun dışında birebir aynı form özelliklerine sahip T4 örneklerini MS III. yüzyıla tarihler¹³⁵⁹. Kalın ve uzun boyun yapıları, küresel gövdeleriyle 5801 (**Kat.No:129**) ve 6207 (**Kat.No:130**) Envanter Numaralı kaplardan farklı olmakla birlikte, Magnesia testilerinin ağız, kulp ve kaide profilleri benzerdir¹³⁶⁰. Vapur, Form 2 başlığı altında incelediği Magnesia testilerini MS II. yüzyıla tarihler¹³⁶¹. Magnesia örneklerine koşut, tipolojik benzerliği olan uzun, silindirik boyunlu, küresel gövdeli Atina Agorası buluntusu ise MS II. ve erken III. yüzyıla tarihlenir¹³⁶².

Hayes, Knossos'da Villa Dionysos kazılarında ele geçen benzer bir sürahiyi Ege Bölgesi'nde yaygın olan örnekler arasında göstererek MS II. yüzyıla tarihler¹³⁶³. İngiltere'de Verulamium bölgesine özgü mutfak kapları arasında yer alan bir sürahi MS 50 ile MS II. yüzyıl arasına tarihlenir¹³⁶⁴. Abadie-Reynal tarafından Form 8 grubunda

¹³⁵⁸ Erön 2013, 141-142, Kat.No:149-156, Lev.No:159-166.

¹³⁵⁹ Erön 2013, 142.

¹³⁶⁰ Vapur 2009, 55-56, Kat.No:121, Çiz.121-123.

¹³⁶¹ Vapur 2009, 56.

¹³⁶² Robinson 1959, 52, Lev. 10, J 13.

¹³⁶³ Hayes 1983, 110, Fig.111, 130.

¹³⁶⁴ Tyers 1996, 199-201, Fig.255, IH.

incelenen Argos örneği MS I. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçmiştir¹³⁶⁵. 5801 (**Kat.No:129**) ve 6207 (**Kat.No:130**) Envanter Numaralı testilerle oldukça benzer olan Argos örneği, Klasik ve Hellenistik Dönem olpelerinden gelişen ve başka merkezlerde bulunmayan, karakteristik yerel üretim olarak tanıtılır¹³⁶⁶. Atina Agorası'nda bulunan ve küçük sürahi olarak adlandırılan benzer formdaki bir örnek Geç Roma kontekstlerinden gelerek MS V. yüzyıla tarihlenir¹³⁶⁷. Tralleis'e özgü yerel mutfak kapları arasında yer aldığını düşündüğümüz 5801 (**Kat.No:129**) ve 6207 (**Kat.No:130**) Envanter Numaralı testiler olasılıkla MS II. ve III. yüzyılda üretilmiş olmalıdır.

6.7.5. Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi

5116 (**Kat.No:131**), 5353 (**Kat.No:132**), 5708 (**Kat.No:133**) ve 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı dört testi, tipolojik açıdan grubun farklı örneklerindendir. Testi örneklerinden form olarak farklı yapıya sahip olmalarına karşın kulplu olmaları nedeniyle bu bölümde incelenmişlerdir. Yükseklikleri 27-24,4 cm., ağız çapları 3,8-5,8 cm., gövde genişlikleri 10-12 cm. arasında değişen kapların hamurları kırmızımsı-sarı, pembemsi (5YR 7/4) ve pembemsi-gri (7,5YR 7/2) tonlarındadır. Astarları ise kendi hamurlarının renginde, incebir katman halinde uygulanmıştır. 5116 (**Kat.No:131**) ve 5353 (**Kat.No:132**) Envanter Numaralı kabın ağız kenarı kalın, dışa çekik, 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı kabın ise dışa çekik ağız kenarı oldukça ince yapılıdır. 5708 (**Kat.No:133**) Envanter Numaralı kabın ağız kenarı kırıktır. Ağız kenarından itibaren gövdeye doğru genişleyen yivli, uzun ve kalın boyun yapısı dört örneğin de karakteristiğidir. Boyundan itibaren genişleyen ve dibe doğru daralan dolgun, küresel gövde üzerinde yivler yer alır. Gövdeden kaideye geçiş hafif yükseltilmiş kısa bir ayakla oluşturulmuştur. 5353 (**Kat.No:132**) Envanter Numaralı kap düz kaidelidir. Diğer üç örnek ise dışa taşkın kenarlı, konik kaide yapısına sahiptir. Sağlam olarak ele geçmiş olan 5708 (**Kat.No:133**) ve 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı kapların çift yivli, dikey, şerit kulpları boyun başlangıcından çıkıp gövde başlangıcında sonlanır. 5116 (**Kat.No:131**)'nın kulbu kırıktır, 5353 (**Kat.No:132**)'ün

¹³⁶⁵ Abadie ve Reynal 2007, 225, Pl.61, 385.1.

¹³⁶⁶ Abadie ve Reynal 2007, 225.

¹³⁶⁷ Hayes 2008, 287, Fig.45, P 33823.

kulbu ise alçı ile tamamlanmıştır.

Başka merkezlerde benzerine rastlamadığımız 5116 (**Kat.No:131**), 5353 (**Kat.No:132**), 5708 (**Kat.No:133**) ve 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı dört testinin yakın benzeri Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde ele geçmiştir¹³⁶⁸. Erön tarafından T3 başlığı altında incelenen testi, örneklerimizle tipolojik olarak benzer olmakla birlikte boyun yapısı kalın ve düz, gövdesi ise ovoidal formudur. Örneklerimizin gövde kaide geçişindeki ayak yerine gövde, yüksek kaideyle birleşmektedir. Ağız, kulp ve kaide profilleriyle birlikte tüm yüzeyde yer alan yiv bezemeleri benzerdir. Erön Hamam-Gymnasium buluntusu testilerden oldukça farklı özellikler gösterdiğini belirttiği söz konusu T3 örneğini MS II. ve III. yüzyıllara tarihler¹³⁶⁹.

Tralleis'li çömlekçilerin olasılıkla Hellenistik Dönem iç biçimli unguentariumlarından esinlenerek ürettikleri özgün kaplar olduklarını düşündüğümüz 5116 (**Kat.No:131**), 5353 (**Kat.No:132**), 5708 (**Kat.No:133**) ve 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı örnekler kulp eklenerek işlevsellik kazandırılmış olmalıdır. Gövde yapılarına bakıldığında taşıma kapasitelerinin çok yüksek olmadığı görülen kaplar Roma Dönemi'ne özgü masa kaplarına koşut, olasılıkla sıvı servisinde kullanılmış olabilecekleri gibi Hellenistik Dönem öncüllerine benzer şekilde parfüm, kokulu yağ ya da krem kabı olarak da üretilmiş olma olasılıkları da düşünülür. Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi buluntusu örnek, döneme özgü kaba işçilik ve yiv bezemeleri göz önüne alınarak 5116 (**Kat.No:131**), 5353 (**Kat.No:132**), 5708 (**Kat.No:133**) ve 6261 (**Kat.No:134**) Envanter Numaralı kaplar MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6.7.6. Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Düz Dipli Testi

5350 (**Kat.No:135**), 5802 (**Kat.No:136**) ve 5803 (**Kat.No:137**) Envanter Numaralı üç örnek geniş ağızlı, dolgun gövdeli, düz dipli testi grubunun temsilcileridir. 5350 (**Kat.No:135**) ve 5802 (**Kat.No:136**) Envanter Numaralı testiler, hamur, astar ve form yapısıyla benzer iki örnektir. 15-18 cm. yükseklikte, 10, 5-11 cm. gövde

¹³⁶⁸ Erön 2013, 140, Kat.No:147, Lev.No:157.

¹³⁶⁹ Erön 2013, 140.

genişliğine sahip testiler, mika ve taşçık içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İnce, hafif dışa çekik kenarlı geniş ağız, kısa ve kalın boyunla birleştikten sonra dibe doğru daralan dolgun gövdeye oturur. Dip kısımları düz ve geniştir. 5350 (**Kat.No:135**)'nin boynunda ve gövde ortasında, 5802 (**Kat.No:136**)'nin yalnızca gövdesinin orta bölümünde yivler yer alır. 5802 (**Kat.No:136**) ağız bitiminden çıkan ve gövde başlangıcında sonlanan dikey, şerit kulpludur. 5350 (**Kat.No:135**)'nin kulbu büyük ölçüde alçı ile tamamlandığı için çıkış noktası görülememekle birlikte kulbun sağlam kısmı gövdenin alt yarısında sonlanmaktadır. 5350 (**Kat.No:135**)'nin boyun bölümü daha geniş ve kalın, gövdesi daha dolgun ve küreseldir. 5802 (**Kat.No:136**)'nin ise boynu daha ince ve kısa, gövdesi daha uzun formda ve dolgundur.

5803 (**Kat.No:137**) Envanter Numaralı Testi diğer iki örnekten biraz farklı olmakla birlikte olasılıkla benzer olduğunu düşündüğümüz alçı ile tamamlanmış ağız, gövde ve kaide yapısı nedeniyle gruba dahil edilmiştir. Korunabilen yüksekliği 18,3 cm., gövde genişliği 10 cm. olan testi az mika ve taşçık içerikli, kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 7/4) hamurlu ve aynı renk astarlıdır. Alçı tamamlama nedeniyle tam bilgi sahibi olmadığımız ağız kenarı, olasılıkla diğer iki örnekte olduğu gibi dışa çekik kenarlı ve geniştir. Kısa ve kalın boyun, ovoid formlu, yiv bezemeli, düz dipli gövde ile birleşir. Alçı ile tamamlanmış dikey, şerit kulp boyundan çıkıp gövde ortasında sonlanır.

Klasik masa kapları arasında yer alan üç örneğin birebir benzerine rastlanmamıştır. Tralleis Hamam Gymnasium kompleksi'nde ele geçen bir kap ağız ve boyun profiliyle 5350 (**Kat.No:135**) ve 5802 (**Kat.No:136**) ile benzer bir örnektir¹³⁷⁰. Geniş ve dışa çekik ağız profiline ve kalın boyuna sahip kap, Erön tarafından masa amphoraları grubu içerisinde T5 başlığı altında değerlendirilirken genel form yapısı, kulp ve kaide açısından benzer örneğinin bulunamadığı belirtilmiş, tabaka buluntuları ve benzer profile sahip örnekler aracılığıyla MS IV. yüzyıl sonu ile V. yüzyıl başlarına tarihlenmiştir¹³⁷¹. Thasos'da ele geçen ve yaygın seramik formları arasında gösterilen, geniş ağız yapısı, kısa ve kalın boynu, gövde ve kaide profiliyle birlikte ağız bitiminden

¹³⁷⁰ Erön 2013, 41, Kat.No:13, Lev.24.

¹³⁷¹ Erön 2013, 41.

çıkan, gövde ortasında sonlanan kulbuyla benzer olan bir sürahi MS IV. yüzyıla tarihlenir¹³⁷². Hayes, Knossos'da sarnıç buluntuları arasında değerlendirdiği benzer bir sürahiyi MS VI. yüzyıla tarihler¹³⁷³. Form 26 olarak sınıflandırılan Argos örneği bir sürahi ise daha küçük ancak geniş, dışa çekik ağız yapısı, kısa ve ince boynu, kulp profili açısından oldukça benzer olmakla birlikte, buluntularımıza oranla daha uzun gövdelidir¹³⁷⁴. 5350 (**Kat.No:135**) ve 5802 (**Kat.No:136**) Envanter Numaralı testilerin boyun omuz geçişindeki derin kavise karşın düz ve sert boyun omuz profiline sahip, tipolojik açıdan benzer olan Argos örneği MS IV. ve V. yüzyıla tarihlenir¹³⁷⁵. 5803 (**Kat.No:137**) Envanter Numaralı Testi ile gövde ve kaide profilibenzer olan, Form 21 olarak sınıflandırılmış Argos örneği ise MS IV. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçmiştir¹³⁷⁶. Benzer profil yapısına sahip örneklerin Geç Roma Dönemi Kontekstlerinden elde edildiği görülen ve yerel üretim olmaları nedeniyle birebir benzerlerinin olmadığı 5350 (**Kat.No:135**), 5802 (**Kat.No:136**) ve 5803 (**Kat.No:137**) Envanter Numaralı testiler olasılıkla MS IV. yüzyılda Tralleis'te üretilmişlerdir.

6.7.7. Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Yüksek Ayaklı Minyatür Testi

5747 (**Kat.No:138**) ve 6234 (**Kat.No:139**) Envanter Numaralı minyatür iki örnek geniş ağızlı, dolgun gövdeli, yüksek ayaklı grubun temsilcisidir. 20 cm. yükseklikte, 10,5 cm. gövde genişliğindeki 5747 (**Kat.No:138**) Envanter Numaralı Testi, az mika ve taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, büyük ölçüde dökülmüş kırmızı (10R 4/6) astarlıdır. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız, ince bir bantla kısa ve kalın boyuna bağlanır. Dibe doğru daralan, dolgun, ovoid formlu gövde üzerinde yivler yer alır. Yükseltilmiş düz kaidelidir. Boyundan çıkan ve gövde ortasında sonlanan dikey, şerit kulp üzerinde çift yiv yer alır. 12 cm. yükseklikte 7,5 cm. gövde genişliğindeki 6234 (**Kat.No:139**) Envanter Numaralı Testi, az mika, kireç ve taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, kahverengimsi-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız, ince ve uzun boyunla birleşir. Dolgun, basık, küresel

¹³⁷² Reynal ve Sodini 1992, 45, Fig.20, CC108.

¹³⁷³ Hayes 2001, 447, Fig.7, 31.

¹³⁷⁴ Reynal 2007, 231, Pl.63, 403.1.

¹³⁷⁵ Reynal 2007, 231.

¹³⁷⁶ Reynal 2007, 230, Pl.63, 398.1.

formlu gövde ile boyun üzerinde yivler yer alır. Yükseltilmiş düz kaidelidir. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan dikey, şerit kulp üzerinde tek yiv yer alır.

Gövde ve kaide profilleri açısından 6234 (**Kat.No:139**) Envanter Numaralı testinin yakın benzerleri Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'yle¹³⁷⁷ Tralleis Batı Nekropolü'nden ele geçmiştir¹³⁷⁸. Erön, T5a ve T5b başlıkları altında incelediği minyatür testileri MS III. yüzyıla tarihlerken¹³⁷⁹, Özver, torba gövdeli testi grubunda ele aldığı minyatür formlu kapları mezar kontekstine bağlı kalarak MS IV. yüzyıla tarihler¹³⁸⁰. Korinth'de benzer kaide profiline sahip bir örnek İnce Duvarlı Seramik Grubu (Urnetta a collarino) içerisinde değerlendirilerek MS IV. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenmiştir¹³⁸¹. Ephesos Yamaç Evler'de bulunan örnek ise Ladstätter tarafından MS 230 yılına tarihlenir¹³⁸². Maşrapalar grubunda incelenen Magnesia buluntusu bir örnek MS I. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenir¹³⁸³. Hayes, Knossos'da ele geçen ve Tip 2 başlığı altında incelediği benzer kaide profiline sahip bir örnek için MS I. yüzyılın sonları ile MS III. yüzyıl aralığını önerir¹³⁸⁴. Kaide profili benzer olan Beirut buluntusu Phokaia tipi maşrapa MS IV. yüzyıla tarihlenir¹³⁸⁵. Gortina buluntusu benzer bir form ise Albertocchi tarafından MS VI. yüzyıla tarihlenir¹³⁸⁶. 5747 (**Kat.No:138**) ve 6234 (**Kat.No:139**) Envanter Numaralı testilerle tipolojik olarak benzerlik gösteren Mangalia buluntusu örnekler MS IV. ve VI. yüzyıl aralığına tarihlenir¹³⁸⁷.

Benzer profil yapısına sahip örneklerin Geç Roma kontekstlerinden ele geçtiği gözlemlenen 5747 (**Kat.No:138**) ve 6234 (**Kat.No:139**) Envanter Numaralı minyatür testiler olasılıkla MS III. ve IV. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretilmiştir.

6.8. Servis Kabı

5860 (**Kat.No:140**), 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter

¹³⁷⁷ Erön 2013,143-144, Kat.No:163, Lev.No:173, Kat.No:164, Lev.No:174.

¹³⁷⁸ Özver 2021, 222, Kat.No:139-140.

¹³⁷⁹ Erön 2013, 143-144.

¹³⁸⁰ Özver 2021, 222.

¹³⁸¹ Slane 1990, 94-95, Fig.22, 197.

¹³⁸² Ladstätter 2010, 266, Abb.108, K 806.

¹³⁸³ Vapur 2011, Çiz.4, K 38.

¹³⁸⁴ Hayes 1983, 107, Tip 2, Fig.6, 73.

¹³⁸⁵ Hayes 2000, 285, Fig.1, 2.

¹³⁸⁶ Albertocchi 2000, 208-209, Fig.2, 12.

¹³⁸⁷ Preda 2000, 241, 242, Fig Abb.1,1-3, Fig.Abb 2, 4.

Numaralı kaplar genel form yapıları nedeniyle servis kabı olarak değerlendirilmiş ve bu bölümde incelenmişlerdir. Tamamı kaba bir işçilikle yapılmış olan ve yükseklikleri 28 cm. ile 22,5cm., genişlikleri 9 cm. ile 13 cm. arasında değişen kaplar, mika, taşçık ve kireç içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) ve açık kırmızı hamurlu (2,5YR 7/6) ve tamamı astarsızdır. 5860 (**Kat.No:140**) Envanter Numaralı kap, ince, dışa çekik ağız kenarlı, kalın ve kısa boyunludur. Boyundan itibaren hafif genişleyen oval gövde, dibe doğru daralarak halka kaide ile birleşir. Ağız kenarından çıkan dikey çift şerit kulplar gövde başlangıcında sonlanır. Gövde üzerinde yiv bezemeleri yer alır. 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı kaplar ise kalın ve dışa çekik ağız kenarlı, kısa ve kalın boyunludur. Her iki örneğin de gövdeleri, uzun, yüksek ve silindirik formlarıyla 5860 (**Kat.No:140**) Envanter Numaralı örnekten farklıdır. Sık aralıklı yivlerle bezeli gövde, halka kaideyle birleşir. Ağız kenarından çıkan ve gövde başlangıcında sonlanan çift, dikey, şerit kulplar üzerinde birer yiv yer alır. Ancak kulplar 5860 (**Kat.No:140**) Envanter Numaralı örneğe oranla oldukça kalın ve kısa bırakılmıştır. Bu durum kulpların kullanımdan çok dekoratif amaçla yapıldıklarını düşündürür.

5860 (**Kat.No:140**), 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı kapların birebir benzerlerine rastlanılmamakla birlikte 5860 (**Kat.No: 140**)'ın yakın benzeri Tralleis Güney Nekropolü'nden ele geçen ve Coşkun tarafından amphora olarak tanımlanan buluntudur¹³⁸⁸. Dışa çekik ağız kenarı, kısa ve kalın boyun yapısı, oval gövdesi, halka kaidesi ve kulplarıyla 5860 (**Kat.No:140**) Envanter Numaralı örnekle benzer olan kap, mezar kontekstiyle birlikte değerlendirilmiş ve MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir¹³⁸⁹.

Magnesia'da ele geçen ve Vapur tarafından Çömlek başlığı altında Form 4 olarak sınıflandırılan ve MS II. yüzyılın sonları ile III. yüzyıla tarihlenen bir örnek, ağız, gövde ve kulp profili açısından 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı kaplarla yakın benzerlik gösterir¹³⁹⁰. Patara'da Hurmalık Hamamı buluntuları arasında yer alan ve tencere grubunda TE II alt başlığında değerlendirilen benzer bir kap, Özdemir tarafından tipolojik benzeri olmadığı belirtilerek gövdesindeki

¹³⁸⁸ Coşkun 2022,137, Kat.No:120.

¹³⁸⁹ Coşkun 2022,137.

¹³⁹⁰ Vapur 2009, 83-84, Çiz.40, Kat.No:302.

derin yivler baz alınarak MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹³⁹¹.

Atina Agorası'nda ele geçen ve MS geç II. yüzyıla tarihlenen örneklerden biri 32,5 cm. yüksekliği ve silindirik gövde yapısıyla 5860 (**Kat.No:140**) Envanter Numaralı kabımızla benzerlik göstermekle birlikte, ağız, kaide ve kulp yapısıyla farklıdır¹³⁹². Robinson tarafından depolama kabı olarak tanımlanan ve MS geç II. yüzyıl ile erken III. yüzyıla tarihlenen diğer kap ise 21 cm. yüksekliği, 16,5 cm. ağız çapıyla 5311 (**Kat.No: 141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı örneklerimizle birebir olmamakla birlikte tipolojik olarak benzerdir¹³⁹³. Üzerinde yer alan dipinto, geniş ağız yapısı, dolgun, ovoid gövde, dikey, büyük şerit kulplar Agora buluntusunu örneklerimizden farklı kılan özelliklerdir. Ancak tek kulplu olmakla birlikte ağız ve gövde profili açısından örneklerimizle oldukça benzer olan bir başka Atina Agora buluntusu ise MS II. yüzyıl ile erken III. yüzyıl aralığına tarihlenir¹³⁹⁴. Antandros'da ele geçen bir örnek ise Aktaş tarafından servis kapları başlığı altında incelenmiş, benzer ağız ve kaide profilleri göz önünde bulundurularak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹³⁹⁵. 22,8 cm. yükseklikte ve 17,2 cm. ağız çapına sahip Antandros örneği, 5860 (**Kat.No:140**), 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı kaplara göre Atina Agorası örneğinde olduğu gibi oldukça geniş bir ağız yapısına sahip olmakla birlikte dibe doğru daralan, dolgun ve ovoid gövde yapısı ile de farklılık gösterir ancak ağız, kulp ve kaide profili açısından benzer bir örnektir. Tralleis'e ait özgün formlardan olduklarını düşündüğümüz 5860 (**Kat.No:140**), 5311 (**Kat.No:141**) ve 5349 (**Kat.No:142**) Envanter Numaralı kaplar olasılıkla MS II. ve III. yüzyıllarda üretilmiş olmalıdır.

6.9. Pişirme Kapları

Günlük yaşamda pişirme işinde kullanılan seramikler çok sayıda farklı forma ve isimlendirmeye sahiptir. Roma Dönemi içerisinde pişirme amaçlı kullanılan kaplar

¹³⁹¹ Özdemir 2009, 62, Kat.No:251.

¹³⁹² Robinson 1959, 92, Pl.22, M 79.

¹³⁹³ Robinson 1959, 95, Pl.23, M 118.

¹³⁹⁴ Robinson 1959, 55, Pl.68, J 36.

¹³⁹⁵ Aktaş 2018, 324-325, Kat.No:597.

genelde “Coculum”¹³⁹⁶ olarak adlandırılmakla birlikte, günümüz tencerelerine benzeyen, su ısıtma, haşlama yapmak ya da çorba pişirme ve saklama gibi işlerde kullanılan¹³⁹⁷, derin ve küresel gövdeli olanlar “Khytra”¹³⁹⁸, sulu yemek ya da kızartmalarda tercih edilen güveçe benzeyen, geniş, keskin açılı ve sığ olanlar ise “Lopas”¹³⁹⁹ olarak isimlendirilir. İç hacmi büyük olan derin ve yayvan kaplara oranla daha keskin ve dik gövde yapısına sahip, düztabanlı ve fonksiyonel bir sapı olan, et, balık kızartmalarında kullanılan, bazen içinde yağ kızdırılan tavalar ise “Tagenon”¹⁴⁰⁰ ya da “Saratago”¹⁴⁰¹ olarak adlandırılır.

Tüm antik çağ boyunca kullanılan en yaygın pişirme kabı olan Khytraların ağız profilleri üretim merkezlerine göre farklılık göstermekle birlikte genel olarak gövdeleri derin ve oval bir yapıya sahiptir. Birçok kaynakta çömlek olarak adlandırılan Khytralar, genellikle yemek pişirme ve su kaynatma işinde kullanılmak üzere üretilmiş olmakla birlikte, balık, sos, salamura zeytin ve ağdalık reçine depolama kabı olarak da kullanıldıkları bilinmektedir¹⁴⁰². Bu sebeple Lopas’lara (Güveç) oranla daha derin, yüksek ve küresel gövdeli olarak tasarlanmışlar¹⁴⁰³, pişirme işlevleri dışında mezarlara urne olarak da bırakılmışlardır¹⁴⁰⁴. Günlük yaşamda kullanılan kaplar mezarlara urne olarak bırakıldıkları gibi cenaze töreni sırasında ölü yemeklerinin pişirildiği kapların da mezarlara bırakıldıkları bilinmektedir. Laodikeia Nekropolü’nde ele geçen örnekler bu görüşü destekleyen önemli bulgular içerir¹⁴⁰⁵. Laodikeia Nekropolü’nde mezarların içinde ve çevresinde in situ olarak ele geçen örneklerde, kül ve hayvan kemiklerine ait kalıntılarla birlikte, kapların dış yüzeylerinde görülen yanık izleri, söz konusu kapların ölü gömme ritüelleri sırasında kullanıldıktan sonra mezarlara bırakıldıklarını gösterir¹⁴⁰⁶.

Günümüzün tencereleriyle eşdeğer olan ve en yaygın mutfak kaplarının başında

¹³⁹⁶ Sezgin 2010, 43; Lüdorf 2006, 43-44.

¹³⁹⁷ Hayes 1997, 76-80, Fig.31, No:7; Özbütev 1994, 25.

¹³⁹⁸ Amyx 1958, 212; Aydemir 1995, 71; Robinson 1959, 224-225; Sparkes 1962, 130, Pl.IV-VIII.

¹³⁹⁹ Lüdorf 2006, 43; Scheffenegger 1998, 36.

¹⁴⁰⁰ Sparkes 1962, 124.

¹⁴⁰¹ Aydemir 1995, 50; Lüdorf 2006, 41.

¹⁴⁰² Sparkes 1962, 124.

¹⁴⁰³ Tekocak 2006, 53.

¹⁴⁰⁴ Özyiğit 1993, 6.

¹⁴⁰⁵ Şimşek 2011, 122-123.

¹⁴⁰⁶ Şimşek 2011, 122-123.

gelen khytralar genellikle yuvarlak ya da küresel gövdeli ve yuvarlatılmış dipli örneklerden oluşur. Dip yapıları nedeniyle tek başlarına ayakta duramayacakları için bir yere asılarak, bir ayakla¹⁴⁰⁷ ya da altlıkla kullanılır¹⁴⁰⁸. *Khytropus* veya *Lasana* olarak adlandırılan¹⁴⁰⁹ ve kendi başına ayakta duramayan amphora, khytra ve lopas gibi kaplara altlık oluşturan bu seramikler daha çok ocaktan indirilen servis kaplarının oturtulması sırasında kullanılmıştır¹⁴¹⁰. Çift ya da tek kulplu olarak üretilen kapların şerit şeklindeki kulpları dikey, yatay ya da silindirik formudur. Gelişim evreleri form benzerliği olan lopaslarla paralel ilerleyen khytralar oldukça uzun bir zaman dilimi içerisinde kullanılmışlardır. MS I. yüzyıldan itibaren Ege Bölgesi'nde ortaya çıkan ve yaygınlaşan bu kaplar "*Ege Tipi Pişirme Kapları*"¹⁴¹¹ olarak da tanınmışlar ve başta Akdeniz olmak üzere birçok bölgeye ihraç edilmişlerdir. Ege Bölgesi'ndeki en önemli pişirme kabı üretim merkezi ise Phokaia'dır¹⁴¹². Hayes, MS II. ve III. yüzyılda önemli bir seramik üretim merkezi olarak gösterdiği Phokaia'nın, pişirme kabı ticaretinde tüm Akdeniz pazarına hakim olduğunu belirtir¹⁴¹³.

Genel olarak dışa çekik ağız kenarlı, küresel gövdeli ve yuvarlak dipli olarak üretilen pişirme kaplarını G. Lüdorf form yapılarına göre altı gruba ayırarak inceler¹⁴¹⁴. 1. Grup örneklerini üç alt tipe ayırarak inceleyen Lüdorf, yükseltilmiş ağız yapısına sahip örnekleri Tip 1-1, yükseltilmiş yivli ağızlı olanları Tip 1-2, yükseltilmiş ağızlı, kapak oturma düzlemine sahip olanları Tip 1-3 olarak sınıflandırır ve MS I. ve VI. yüzyıllara tarihler. 2. Grupta incelediği düz, yatay ağız tablalı olan örnekleri MÖ I. yüzyıl ile MS VI. yüzyıl aralığına tarihler. İki alt tipe ayrılan 3. Grup örnekleri, dışa sarkık ağızlı olanlar Tip 3-1, yivli, sarkık ağızlı olanlar Tip 3-2 olarak incelenir. Tip 3-1, MS I. ve VI. yüzyıla, Tip 3-2 ise MS I. yüzyıla tarihlenir. 4. Grup örnekleri üç alt tipe ayrılır; kulpları bilezikli, dik, düz ağızlı olanlar Tip 4-1, ağız kısmı plastik bantlı olanlar Tip 4-2, profillendirilmiş ağızlı olanlar ise Tip 4-3 olarak ele alınır. Buna göre Tip 4-1

¹⁴⁰⁷ Lüdorf 2006, 46.

¹⁴⁰⁸ Hayes 1983, 132, No:165, Fig.12.

¹⁴⁰⁹ Amyx 1958, 211.

¹⁴¹⁰ Okan, Fırat ve Baydan 2018, 172, Kat.No:10, Res.14, Çiz.10.

¹⁴¹¹ Vapur 2021, 322, Fig.158.

¹⁴¹² Özyiğit 1992, 102-104; Özyiğit 1991, 137-139; Vapur 2021, 322-323.

¹⁴¹³ Hayes 2000, 292.

¹⁴¹⁴ Lüdorf 2006, 46-51, Taf.7-12.

MS I. ve II. yüzyıllara, Tip 4-2 MS I. yüzyıla, Tip 4-3 ise MÖ I. yüzyıl ile MS III. yüzyıl aralığına tarihlenir. 5.Grup örnekleri ise “Y” formulu ağızlı olanlardan oluşur ve MS I. ve VI. yüzyıllara tarihlenir. Kare ağızlı örneklerden oluşan 6. Grup kapları, Tip 6 1-2 şeklinde iki alt tipe ayrılarak, MS I. ve VI. yüzyıllara tarihlenir.

Berenike mutfak kaplarını inceleyen J. Riley ise khytra, lopas, tava olarak gruplama yapmadan alt başlıklar altında sınıflandırdığı örnekleri¹⁴¹⁵, Erken Roma, Orta Roma, Geç Roma ve ithal örnekler olmak üzere dört bölüme ayırır¹⁴¹⁶. Buna göre, ER Tip 1-2, MR Tip 3-4, LR Tip 2-3 khytra; ER Tip 4, MT Tip 1-2 lopas; ER Tip 5-6, LR Tip 4 saratago ile benzerdir.

6.9.1. Khytra

Khytralar 5130 (**Kat.No:143**), 5133 (**Kat.No:144**), 5134 (**Kat.No:145**), 5354 (**Kat.No:146**), 5460 (**Kat.No:147**), 6218 (**Kat.No:148**), 5356 (**Kat.No:149**) ve 5464 (**Kat.No:150**) olmak üzere sekiz örnekle temsil edilmektedir. Küresel gövde yapılarıyla birbirlerinden farklı olmayan örneklerimiz ağız profillerine göre dört gruba ayrılarak incelenmiş, ilk grubu 5130 (**Kat.No:143**), 5133 (**Kat.No:144**) ve 5134 (**Kat.No:145**) Envanter Numaralı khytralar oluşturmuştur. Yükseklikleri 22 cm. ile 18,5 cm., ağız çapları 21,5 cm. ile 18 cm. arasında değişen örnekler az mika, kireç ve taşçık içerikli kırmızı (10R 5/8) hamurlu ve astarsızdır. Üç örnek, yükseltilmiş, dışa çekik kenarlı ağız yapısına sahiptir. Örneklerin tamamında ağızın iç kısmında kapağın oturacağı çıkıntı yer alır. Ağız gövde geçişinde, kalın bir düzlem şeklinde oluşturulmuş boyun, küresel profilli dolgun gövde ve yuvarlak dipile birleşir. Boyun düzleminden itibaren tüm örneklerin gövdesi ince yivlerle bezelidir. 5130 (**Kat.No:143**) ve 5133 (**Kat.No:144**) Envanter Numaralı örneklerin yayvan, küresel gövde yapılarına karşın 5134 (**Kat.No:145**) Envanter Numaralı örnek küresel, ancak daha dar ve dikey hatlı gövde profiline sahiptir. 5130 (**Kat.No:143**) Envanter Numaralı Khytranın şerit kulpları, boyun düzlemi üzerine yatay şekilde ve yapışık olarak profillendirilmiş, 5133 (**Kat.No:144**) Envanter Numaralı Khytranın ağız kenarına bitişik olarak tasarlanmış stilize boynuz formulu kulpları ise çıkıntı görünümündedir. Her iki örneğin de oldukça

¹⁴¹⁵ Riley 1979, 246-276.

¹⁴¹⁶ Riley 1979, 237-239.

küçük ve kullanıma uygun görünmeyen kulpları daha çok dekoratif amaçlı tasarlanmış olmalıdır.

5130 (**Kat.No:143**) ve 5133 (**Kat.No:144**) Envanter Numaralı khytrların yakın benzeri Tralleis Güney Nekrolü'nde ele geçmiştir¹⁴¹⁷. Coşkun tarafından pişirme kabı olarak tanımlanan ve MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenen örnek, hamur içeriği ve rengi ile birliktekapağın oturacağı yivli ağız profili, gövde ve gövdeye bitişik tasarlanan kulp yapısıyla oldukça benzerdir¹⁴¹⁸. Söz konusu benzerlik, örneklerimizle aynı atölyenin üretimi olabileceğini düşündürür. Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde ele geçen ve benzer ağız, gövde profiline sahip örnekler ise Erön tarafından Çömlek T1, Çömlek T3 a alt başlığı altında incelenmiş ve MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁴¹⁹. Atina Agorası'nda dikey şerit kulplu erken örnekler MS I. ve erken II. yüzyıllara tarihlenirken¹⁴²⁰, örneklerimize benzer, ağız kenarından gövdeye oturan, stilize küçük, şerit kulplu, gövdesi yiv bezemeli daha geç örnekler MS II. ve erken III. yüzyıllara tarihlenir¹⁴²¹. Benzer ağız ve gövde profiline sahip dikey şerit kulplu ve kulpsuz, gövdesi yiv bezemeli Magnesia örnekleriye Vapur tarafından Form 3 başlığı altında incelenerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁴²². Knossos'da ele geçen erken örnekler L. H. Sackett tarafından MS erken I. yüzyıla, geç örnekler ise MS II. yüzyıla tarihlenir¹⁴²³. Hayes ise Knossos örneklerini Tip 1 ve Tip 2 başlığı altında inceleyerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihler¹⁴²⁴. Berenike örnekleri Riley tarafından Orta İmparatorluk Dönemi'ne, MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁴²⁵. Ephesos buluntuları diğer benzer örneklerle paralel MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁴²⁶. Lüdorf sınıflandırmasında ise Tip 1-2 grubuna yakın olan örneklerimizin benzerleri MS 75-125 aralığına tarihlenmiştir¹⁴²⁷. Phokaia pişirme kaplarını ağız profillerine göre beş alt gruba ayırarak sınıflandıran Özbütev, çömlek olarak nitelediği bu kapların gövde

¹⁴¹⁷ Coşkun 2022, 131-132, Kat.No:111.

¹⁴¹⁸ Coşkun 2022, 131-132.

¹⁴¹⁹ Erön 2013, 54-55, 56-57, Kat.No:35, Lev.No:45, Kat.No:37, Lev.no:47.

¹⁴²⁰ Robinson 1959, 33-34, Pl.7, G 116.

¹⁴²¹ Robinson 1959, 56, Pl.11, J 56.

¹⁴²² Vapur 2009, 106-107, Kat.No:394-405.

¹⁴²³ Sackett 1992, 232-233, Lev. 174, D 3, 13, 233-237, Lev.177, D 4, 32, 242-243, Lev.184, R 1, 7.

¹⁴²⁴ Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5,

¹⁴²⁵ Riley 1979, 263-265, Fig.104, 515-516.

¹⁴²⁶ Ladstätter 2005, Taf.181, K 569, K 570, K 571, Taf. 191, K 698, K 700.

¹⁴²⁷ Lüdorf 2006, 54, 89, Taf.7, T 21.

yapılarında fark bulunmadığını belirtir¹⁴²⁸. Özbütev, Phokaia’da örneklerimizle benzer ağız profiline sahip A Tipi çömlekleri MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir¹⁴²⁹. Abadie Reynal tarafından Form 8 grubunda ele alınan Argos buluntuları¹⁴³⁰ ve Anderson-Stojanović tarafından Form 4 başlığı altında incelenen Stobi örnekleri¹⁴³¹ MS II. ve III. yüzyıllara ait kontekstlerden elde edilir. Ege Bölgesi pişirme kapları arasında gösterilen ve Doğu Adriyatik yerleşimlerinde ele geçen benzer kaplar MS I. ve II. yüzyıllara ait kontekstlerden elde edilir¹⁴³². Yunanistan’da Elateia’da bulunan benzer bir örnek MS II. ve IV. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁴³³. Benzer ağız ve gövde profiline sahip örnekler Troia’da¹⁴³⁴, Korinth’de¹⁴³⁵, Knossos’da¹⁴³⁶, Laodikeia’da¹⁴³⁷ MS II. yüzyıla tarihlenir. Benzer örneklerden yola çıkılarak 5130 (**Kat.No:143**) ve 5133 (**Kat.No:144**) Envanter Numaralı khytraların MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis’te üretildiklerini söyleyebiliriz.

5134 (**Kat.No:145**) Envanter Numaralı khytranın yakın benzeri Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi’nde ele geçmiş, Erön tarafından Çömlek T 3b alt başlığı altında incelenerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁴³⁸. Magnesia’da ise benzer ağız ve gövde profiline sahip örnekler Vapur tarafından Form 3 grubunda incelenerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁴³⁹. Hayes, Knossos örneklerini MS II. yüzyıl sonu ile III. yüzyılın başlarına tarihlenir¹⁴⁴⁰. Stobi’de ağız profili benzer bir örnek Orta Roma Dönemi pişirme kapları arasında gösterilerek MS III. yüzyıla tarihlenir¹⁴⁴¹. Phokaia’da örneğimizle benzer ağız profiline sahip pişirme kapları Özbütev tarafından B Tipi çömlek grubu içerisinde sınıflandırılmış ve MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁴⁴². Berenike’de benzer ağız ve gövde profiline sahip bir kap Riley

¹⁴²⁸ Özbütev 1994, 27.

¹⁴²⁹ Özbütev 1994, 28, Lev.13, 51.

¹⁴³⁰ Reynal 2007, 214-215, Lev.56, 361.1.

¹⁴³¹ Stojanović 1992, 135-136, Lev.136, 1174-1175.

¹⁴³² Istenič ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 2, Fig.4, 5.

¹⁴³³ Kouzell ve Zachos 2000, 558, Fig.2, 12.

¹⁴³⁴ Tekkök 1996, 108, Fig.62, D 49.

¹⁴³⁵ Slane 1994, 140, Fig.8, 36.

¹⁴³⁶ Forster 2001, Fig.4, 9, c-d.

¹⁴³⁷ Şimşek 2011, 496, Kat.No:337, 338, 497, Kat.No:340, 341.

¹⁴³⁸ Erön 2013, 57-58, Kat.No:38, Lev.48.

¹⁴³⁹ Vapur 2009, 106-108, Çiz.53, Lev.18, Kat.No.397.

¹⁴⁴⁰ Hayes 1983, 97, Fig.6, 68.

¹⁴⁴¹ Stojanović 1992, 137, Lev.138, 1188.

¹⁴⁴² Özbütev 1994, 27-28, Lev.10, 35-36.

tarafından Geç Roma grubu içerisinde değerlendirilerek MS IV. ve V. yüzyıllara tarihlenir¹⁴⁴³. Lüdorf sınıflandırmasında ise Tip 1-1 grubuna yakın olan örneğimizin benzeri Berenike örneğine paralel, MS IV. ve V. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁴⁴⁴. Benzer örnekler yoluyla 5134 (**Kat.No:145**) Envanter Numaralı khytranın MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

Benzerleri Hayes tarafından Akdeniz yerleşimlerinin temel pişirme formları arasında gösterilen¹⁴⁴⁵ 5354 (**Kat.No:146**), 5460 (**Kat.No:147**) ve 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı khytralar ikinci gruba ait örneklerdir. Yükseklikleri 22 cm. ile 14cm., ağız çapları 22,5cm. ile 17 cm. arasında değişen, az mika, kireç ve taşçık içerikli, kırmızı (10R 5/8) hamurlu, yalnızca 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı örnek kırmızı (10R 5/6) astarlı (diğerleri astarsızdır) khytralar, yükseltilmiş, kalın, dışa çekik ağız kenarlı, küresel gövdeli ve yuvarlak diplidir. Üç örnekte de gövde yivlerle bezelidir, ağızın iç kısmında ise kapağın oturacağı çıkıntı yer alır. 5354 (**Kat.No:146**) ve 5460 (**Kat.No:147**) Envanter Numaralı khytralar, ağız kenarından çıkan ve gövde başlangıcında sonlanan dikey, kalın, şerit kulpludur. 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı örnek ise diğer örneklerin yumuşak ağız profiline karşın daha sert ve keskin hatlı, dışa çekik ağız profilili ve kulpsuz olarak tasarlanmıştır.

5354 (**Kat.No:146**), 5460 (**Kat.No:147**) ve 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı khytraların hamur yapılarıyla birlikte ağız ve gövde profilleri açısından yakın benzerleri Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi'nde ele geçmiş, Erön tarafından Çömlek T 1 ve Çömlek T 3a alt başlığı altında incelenerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁴⁴⁶. Örneklerimizle Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi buluntularının benzerlikleri aynı atölyenin üretimi olabileceklerini akla getirir. Magnesia'da ise benzer pişirme kapları Vapur tarafından Form 3 Grubunda değerlendirilerek Tralleis örneklerine paralel MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁴⁴⁷. Ağız profilleri ve kulpları benzer Laodikeia buluntuları MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir¹⁴⁴⁸. Öte yandan Hayes, Korinth Güney Stoa'daki benzer pişirme kaplarının

¹⁴⁴³ Riley 1979, 275, Fig.108, 581.

¹⁴⁴⁴ Lüdorf 2006, 88, Taf.7, 19.

¹⁴⁴⁵ Hayes 1997, 76-77, Fig.31, 5.

¹⁴⁴⁶ Erön 2013, 54-57, Kat.No:35, 37, Lev.No:45, 47.

¹⁴⁴⁷ Vapur 2009, 67106-108, Kat.No:394-405.

¹⁴⁴⁸ Şimşek 2011, 495, Kat.No:334-335.

çoğunlukla Erken Roma Dönemi'nde yaygın kullanım gördüğünü belirtir ¹⁴⁴⁹ . Örneklerimizin benzerleri Phokaia'da Özbütev tarafından B Tipi Çömlek Grubu içerisinde değerlendirilerek MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁴⁵⁰. Lüdorf ise Tip 1-1 grubu içerisinde değerlendirdiği örnekler içerisinde, 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı kabın benzerini MS I. yüzyıla tarihlerken, 5354 (**Kat.No:146**) ve 5460 (**Kat.No:147**) Envanter Numaralı örneklerin benzerlerini MS V. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁴⁵¹. Phokis'de yatay ve yüksek şerit kulplarıyla örneklerimizden farklı olan ancak ağız ve gövde profili benzer bir pişirme kabı MS II. yüzyıla tarihlenir ancak üretimin MS IV. yüzyıla değin devam ettiği belirtilir¹⁴⁵². Kulp profili benzer olan, daha geniş ağızlı ve ağız kısmında sık aralıklı yivlerin yer aldığı Nysa Sütunlu Cadde örneği Çömlek Tip 1 olarak sınıflandırılmış, MS I. ve VI. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁴⁵³. Benzerleri Atina Agorası'nda¹⁴⁵⁴, Didyma'da¹⁴⁵⁵, Knossos'da¹⁴⁵⁶, Berenike'de¹⁴⁵⁷, Ephesos'da¹⁴⁵⁸, Argos'da¹⁴⁵⁹, Patras'da¹⁴⁶⁰, Adriyatik Bölgesi yerleşimleri (Nerezine)¹⁴⁶¹ ve Aquielia'da¹⁴⁶² MS II. yüzyıl ile III. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir. Ege ve Akdeniz yerleşimlerinde yaygın kullanım gören benzer örneklerden ve daha önce Tralleis'te ele geçen benzerlerinden yola çıkılarak 5354 (**Kat.No:146**), 5460 (**Kat. No:147**) ve 6218 (**Kat.No:148**) Envanter Numaralı khytraların MS II. yüzyıl ile III. yüzyıl aralığında Tralleis'te üretildiklerini söyleyebiliriz.

Üçüncü gruba dahil ettiğimiz 5356 (**Kat.No:149**) Envanter Numaralı khytra tek örnekle temsil edilmektedir. 16 cm. yükseklikte ve 14 cm ağız çapına sahip kap, mika, kireç ve taşçık içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu ve astarsızdır. Kalın dışa dönük ağız kenarı, dibe doğru daralan dolgun gövde ve düz kaide yapısıyla grubun diğer

¹⁴⁴⁹ Hayes 1973, 467, Pl.80, 240.

¹⁴⁵⁰ Özbütev 1994, 27-28, Lev.8, 27, Lev.9, 34.

¹⁴⁵¹ Lüdorf 2006, 87-88, Taf.7, 4, 17.

¹⁴⁵² Kouzell ve Zachos 2000, 557-558, Fig.2, 12.

¹⁴⁵³ Sönmez 2023, 152, Fig.17, No:44.

¹⁴⁵⁴ Robinson 1959, 66, 67, Pl.11, J 56, Pl.14, K 92.

¹⁴⁵⁵ Wintermeyer 2004, 90, Abb.640.

¹⁴⁵⁶ Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5 K, 58-63.

¹⁴⁵⁷ Riley 1979, 263-265, Fig.104, K 519-520.

¹⁴⁵⁸ Leon 1991, 134, K 25, Taf.189; Gassner 1997, 166-167, Kat.No:684; Ladstätter 2005, 316, 335, Taf.179, K 495, 342, Taf.196, K 771, Taf.191, K 698.

¹⁴⁵⁹ Reynal 2007, 214-215, Pl.56, K 36.1.

¹⁴⁶⁰ Hübner 1997, 91, 94, Abb.1, 7, Abb.2, 6.

¹⁴⁶¹ Istenič ve Schneider 2000, 341-342, Fig.4, 5.

¹⁴⁶² Mandruzzato 2000, 360-361, Fig.5, 5.

örneklerinden farklı bir forma sahip kabın, gövdesinde çift sıra iki yiv kuşağıyla oluşturulmuş bir panel yer alır.

Magnesia’da ele geçen ve Vapur tarafından Çömlek başlığı altında Form 5 olarak sınıflandırılan gruba ait iki örnek, ağız, gövde ve kaide profili açısından yakın benzerlik gösterir¹⁴⁶³. Magnesia Form 5 grubunda değerlendirilen örneklerden birinin ağız kenarı ile gövde başlangıcında çift sıra yivle oluşturulmuş panel benzer özellik olarak göze çarpar¹⁴⁶⁴. Magnesia örnekleri MS II. yüzyıla tarihlenir¹⁴⁶⁵. Hayes ise benzer bir formu Roma Dönemi Akdeniz yerleşimlerinin temel pişirme kapları arasında gösterirken¹⁴⁶⁶, Korinth Güney Stoa’daki benzer örneklerin Erken Roma Dönemi’nde yaygın olduklarını söyler¹⁴⁶⁷. Hayes tarafından Roma Dönemi pişirme kapları arasındaki yaygın formlardan biri olarak tanıtılmakla birlikte benzer örneklerine çok fazla rastlanılmayan 5356 (**Kat.No:149**) Envanter Numaralı khytra, olasılıkla MS II. yüzyılda Tralleis’te üretilmiş olmalıdır.

Khytralar’ın ve grubun son örneğini oluşturarak dördüncü grubu temsil eden 5464 (**Kat.No:150**) Envanter Numaralı kap, 11 cm yükseklikte, 13 cm. ağız çapına sahip, kireç, az mika ve taşçık içerikli, kırmızı (10R 5/8) hamurlu, kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 5/4) astarlıdır. Yükseltimiş kalın ağızın iç kısmında kapağın oturacağı yivli bir çıkıntı yer alır. Kısa ve kalın boyun çift yivle gövdeye bağlanır. Dibe doğru genişleyen, aralıklı yivlerle bezeli dolgun ve torba formu gövde, alt kısmında küçük bir bombe bulunan yuvarlatılmış kaide ile birleşir. Ağız bitiminden başlayıp gövde ortasında sonlanan ve biri alçı ile tamamlanmış, dikey, şerit kulplar üzerinde dört adet yiv yer alır.

5464 (**Kat.No:150**) Envanter Numaralı kabın benzeri Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi’nde ele geçmiş, Erön tarafından Çömlek T 1 başlığı altında incelenerek MS II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir¹⁴⁶⁸. Tralleis Güney Nekropolü’nden elde edilen pişirme kapları ise urne olarak kullanılmış

¹⁴⁶³ Vapur 2009, 84-85, Çiz.40, Kat.No:305, 307.

¹⁴⁶⁴ Vapur 2009, Çiz.40, Kat.No:305.

¹⁴⁶⁵ Vapur 2009, 85.

¹⁴⁶⁶ Hayes 1997, 76-77, Fig.31, 1.

¹⁴⁶⁷ Hayes 1973, 467, Pl.80, 238-239.

¹⁴⁶⁸ Erön 2013, Kat.No:35, Lev.No:45.

örneklerdendir¹⁴⁶⁹. Coşkun tarafından mezar konteksti ve Tralleis'te ele geçen benzer formlar göz önüne alınarak söz konusu kaplar MS I. yüzyıl ile II. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir¹⁴⁷⁰. Magnesia'da ağız ve gövde profiliyle kulpları benzer olan örnekler Vapur tarafından Çömlek Form 3 olarak sınıflandırılarak MS II. ve III. yüzyıllar arasında değerlendirilmiştir¹⁴⁷¹. Atina Agorası'ndan elde edilen ve formlarımızın öncülü sayılabilecek benzer örnekler MÖ I. yüzyıla tarihlenen erken tabakalardan elde edilir¹⁴⁷². Royal Ontario Müzesi'nde bulunan ve Hayes tarafından İtalya üretimi olduğu düşünülen ancak geliş yeri belli olmayan benzer bir kap ise Atina Agora örneğine paralel MÖ I. yüzyıla tarihlenir¹⁴⁷³. Paphos buluntusu bir pişirme kabı ise Hayes tarafından yine Erken Roma Dönemi üretimleri arasında gösterilerek MS I. yüzyıla tarihlenir¹⁴⁷⁴. Knossos'da ise benzer formlar MS II. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁴⁷⁵. Benzerleri Didyma'da¹⁴⁷⁶, Berenike'de¹⁴⁷⁷, Ephesos'da¹⁴⁷⁸, Emonia'da¹⁴⁷⁹, Paphos'da¹⁴⁸⁰ MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenirken, Phokis'de¹⁴⁸¹ MS III. ve IV. yüzyıllara, Korinth'de¹⁴⁸² MS VI. yüzyıla, Antandros'da ise MS IV. ve V. yüzyıllara tarihlenir¹⁴⁸³. Benzerlerinin Ege Bölgesi yerleşimlerinde MS I. yüzyıl ile MS V. yüzyıl gibi geniş bir zaman aralığında kullanıldığı görülen 5464 (**Kat.No:150**) Envanter Numaralı khytra olasılıkla MS II. yüzyıl ile III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

6.9.2. Lopas

Antik dönemde en çok kullanılan ve Hayes tarafından Akdeniz yerleşimlerinin

¹⁴⁶⁹ Coşkun 2022, 127-128, Kat.No:104-105.

¹⁴⁷⁰ Coşkun 2022, 128.

¹⁴⁷¹ Vapur 2009, 234-235, Çiz.53, 394.

¹⁴⁷² Robinson 1959, 19, Pl.3, F83, F85.

¹⁴⁷³ Hayes 1976, 32, Fig.10, 148.

¹⁴⁷⁴ Hayes 2003, 467, Fig.10, 98.

¹⁴⁷⁵ Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5, 56.

¹⁴⁷⁶ Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640.

¹⁴⁷⁷ Riley 1979, 263-265, Fig.104, K 519-520.

¹⁴⁷⁸ Ladsätter 2005, 316, Taf.179, K 495, 342, Taf.196, K771.

¹⁴⁷⁹ Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.4, 1.

¹⁴⁸⁰ Hayes 1991, 80, Fig.XXXV, 5.

¹⁴⁸¹ Kouzell ve Zachos 2000, 558, Fig.2, 10.

¹⁴⁸² Slane ve Sander 2005, 266-267, 272, Fig.8, No:3.30-31.

¹⁴⁸³ Aktaş 2018, 407-408, Kat.No:699.

temel pişirme kap formları arasında gösterilen¹⁴⁸⁴ lopaslar günümüzün tencereleri ve güveçleriyle eşdeğer kaplardır. Geniş iç hacimleri nedeniyle daha çok kızartma ve sulu yemeklerin yapımında kullanılmışlar¹⁴⁸⁵, pişirme işlevinin dışında yemeklerin saklanması da tercih edilmişlerdir¹⁴⁸⁶. Sık kullanılan bir kap olmaları nedeniyle farklı alt tipleri bulunan lopasların¹⁴⁸⁷ yassılaştırmış gövde yapılarından dolayı khytraların bir alt sürümü oldukları da düşünülür¹⁴⁸⁸. Pişirme işinde kullanıldıkları için yüksek ısıya maruz kalan bu kapların hamurları mika, şamot, kalsit ve silis içeriklidir. Kil renkleri kırmızı, kırmızımsı-kahverengi ton aralığında değişen kapların bol içerikli hamur yapıları pişirmeye ve darbelere karşı dayanıklılık sağlar¹⁴⁸⁹. Fırınlamanın şiddetine göre dış yüzeylerinde gri veya koyu gri renk oluşumları gözlemlenen lopaslarda boya kullanılmaz¹⁴⁹⁰.

Lopas (Güveç) formu 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı tek örnekle temsil edilmektedir. 7,3 cm. yükseklikte, 17 cm. ağız çapına sahip kap, az mika, kireç ve küçük taşçık içerikli, açık kırmızı (10R 6/8) hamurlu ve astarsızdır. Kalın ve dışa çekik kenarlı ağız, dibe doğru düz inen, sık aralıklı yivlerle bezeli yayvan ve basık gövde ile birleşir. Ağız kısmında kapağın oturacağı çıkıntı bulunur. Yuvarlatılmış dip ile gövdenin birleştiği noktada sert bir profil yer alır. Ağız kenarına bitişik olarak tasarlanmış, simetrik, üç adet üçgen formu tutamak, oldukça dekoratif bir görünüm sağlar. Olasılıkla tutamaklar, kullanımdan çok dekoratif amaçla eklenmiş olmalıdır, çünkü elle tutup kaldırmak ve kavrayabilmek açısından oldukça küçüktür. Hem tutamaklar hem de gövdenin diple birleştiği alandaki sert profil, örneğimizi özgün kılan özelliklerdir. Genel olarak lopasların form yapılarına bakıldığında, dikey, şerit kulpların ağız bitiminden başlayıp gövde ortasında sonlandığı, sert profilin ise kulbun oturduğu orta bölümde olduğu ve bu durumun gövdeye çift konik görünüm sağladığı gözlemlenir¹⁴⁹¹. Ancak 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı kap, ağız profili açısından klasik

¹⁴⁸⁴ Hayes 1997, 76-77, Fig.31, 6.

¹⁴⁸⁵ Amyx 1958, 197; Robinson 1959, 227-228; Fırat 2012, 154-155.

¹⁴⁸⁶ Amyx 1958, 197.

¹⁴⁸⁷ Fırat 2012, 154-155.

¹⁴⁸⁸ Aydemir 1995, 66.

¹⁴⁸⁹ Fırat 2012, 155.

¹⁴⁹⁰ Fırat 2012, 155.

¹⁴⁹¹ Klasik Lopas formu için bkz., Fırat 2012, 155.

lopaslara benzemekle birlikte tutamak (kulp) ve gövde profiliyle farklılık gösterir. Gövde profili açısından benzer formların nadir oluşu nedeniyle karşılaştırma yapılan örnekler çoğunlukla ağız profillerine göre değerlendirilmiştir.

Örneğimizin yakın benzeri Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi'nde ele geçmiş, Erön tarafından Güveç T 1 başlığı altında incelenerek MS III. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir¹⁴⁹². Tralleis örneği ağız, dip profili ve Erön'ün işlevsellikten uzak olarak tanımladığı, estetik amaçla eklenmiş olabileceğini belirttiği simetrik kulplarıyla (tutamak) benzerdir¹⁴⁹³. Ancak Tralleis örneği, gövde ortasında yer alan keskin profil ve yivlerin yer almadığı düz görünümüyle 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı kabımızdan ayrılır. Aquileia'da bulunan ve MS II. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenen bir lopas ise ağız ve gövde profili açısından benzer olmakla birlikte key şerit kulp yapısıyla 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı lopasdan farklıdır¹⁴⁹⁴. Yunanistan'da Patras'da ele geçen ve MS I. yüzyıla tarihlenen ve kulpsuz olarak tasarlanmış olan bir lopas, ağız ve gövde profiliyle oldukça benzerdir, örneğimizden farklı olarak dip kısmında belirgin bir bombe yer alır¹⁴⁹⁵. Gövde profili örneğimizle benzer olan ve Phokaia Çanak Koyu'nda bulunan bir lopas ise MS II. ve IV. yüzyıllar arasında değerlendirilmiştir¹⁴⁹⁶.

Atina Agorası'nda benzer formlar genellikle pişirme kabı olarak değerlendirilmiş, yalnızca bir örnek güveç¹⁴⁹⁷ olarak adlandırılmış; erken örnekler MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıla ait kontekstlerden gelirken¹⁴⁹⁸, daha geç olanlar MS II. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenen kontekstlerden elde edilmiştir¹⁴⁹⁹. Magnesia örneği Vapur tarafından Form 1 başlığı altında değerlendirilerek MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁵⁰⁰. U. Wintermeyer, Didyma örneklerini Tip T 12 başlığı altında inceleyerek MS I. ve II. yüzyıllara tarihlerken¹⁵⁰¹, Riley Berenike buluntularının erken olanlarını MS I. yüzyıla¹⁵⁰², biraz daha geç örnekleri Orta İmparatorluk Dönemi içerisinde MS II.

¹⁴⁹² Erön 2013, 80-81, Kat.No:72, Lev.No:82.

¹⁴⁹³ Erön 2013, 80-81, Lev.No:82.

¹⁴⁹⁴ Mandruzzato 2000, 359, Fig.5, 1.

¹⁴⁹⁵ Hübner 1997, 94-95, Abb.1, 10.

¹⁴⁹⁶ Okan, Fırat ve Baydan 2018, 168-169, Kat.No:1, Res.1, Çiz.1.

¹⁴⁹⁷ Robinson 1959, 18, Pl.4, F76.

¹⁴⁹⁸ Robinson 1959, 18, Pl.3, F80, Pl.4, F76, Pl.72, F76.

¹⁴⁹⁹ Robinson 1959, 42, Pl.7, G194, 56, Pl.11, J57, 67, Pl.14, K93.

¹⁵⁰⁰ Vapur 2009, 118, Çiz.60, Kat.No:443.

¹⁵⁰¹ Wintermeyer 2004, 89, Fig.629.

¹⁵⁰² Riley 1979, Fig.122, 836.

ve III. yüzyıllara tarihler¹⁵⁰³, Lüdorf Tip K1 başlığı altında incelediği kaplar için MS III. yüzyılı önerir¹⁵⁰⁴. Benzer ağız profiline sahip Knossos buluntuları MS II. ve III. yüzyıllara ait kontekstlerden gelir¹⁵⁰⁵. Form 9 Grubunda incelenen Argos buluntusu ise MS III. yüzyıla tarihlenir¹⁵⁰⁶. Tip 1 olarak olarak sınıflandırılan Tauric Chersonesos buluntuları Ege Bölgesi'ne özgü kaplar olarak tanıtılır, MS II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenir¹⁵⁰⁷.

Ege Bölgesi'ndeki en önemli pişirme kabı üretim merkezi olan Phokaia'da¹⁵⁰⁸ lopaslar profil yapılarına göre A ve B olmak üzere ikiye ayrılarak incelenmişler¹⁵⁰⁹, M. Fırat tarafından yapılan bir sınıflandırmayla ise A, B alt tipine C ve D de eklenerek dört grupta değerlendirilmişlerdir¹⁵¹⁰. Ağız profilleri 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı örneğimizle benzerlik gösteren Phokaia üretimi kaplar Özbütev ve Fırat tarafından B Grubu içerisinde değerlendirilerek MS III. yüzyıla tarihlenmişlerdir¹⁵¹¹. Oldukça geniş bir coğrafyaya yayılan Ege Tipi pişirme kapları arasında yer alan lopas örnekleri Doğu Adriyatik Bölgesi Kıyı yerleşimlerinde, Hrušica Ad Pirum ve Nerezine'de MS I.ve II. yüzyıllara tarihlenir ve Phokaia kenti, yüksek kaliteli pişirme kabı üretim merkezi olarak tanıtılır¹⁵¹². Benzer örneklerden yola çıkılarak 5475 (**Kat.No:151**) Envanter Numaralı lopasın MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretilmiş özgün formlardan biri olduğunu söyleyebiliriz.

6.9.3.Lekane

Roma Dönemi'nin yaygın mutfak kap formlarından biri olan ve günümüzün leğenlerine benzeyen sığ ve geniş bir gövde yapısına sahip olan lekanelerin erken dönem örneklerinin kapaklı olarak tasarlandıkları, MÖ 500 civarındaki bu üretimlerin lekanis olarak adlandırıldıkları bilinmektedir¹⁵¹³. Genel olarak depolama ya da su

¹⁵⁰³ Riley 1985, 261-262, Fig.103, 508.

¹⁵⁰⁴ Lüdorf 2006, 45, Taf.5, K 1.

¹⁵⁰⁵ Hayes 1983, 105-106., 122, Fig.7, 80-88; Coldstream vd. 2001, 156-157, Fig.4.10, g, h.

¹⁵⁰⁶ Reynal 2007, 215-216, Pl.56, 362.1.

¹⁵⁰⁷ Klenina 2004, 112, Fig.28, 261, 264, 265.

¹⁵⁰⁸ Özyiğit 1992, 102-104; Özyiğit 1991, 137-139.

¹⁵⁰⁹ Özbütev 1994, 22-25, Lev.1-7; Aydemir 1995, 65-66, Lev.XLIX-LXVII.

¹⁵¹⁰ Fırat 2012, 153-165.

¹⁵¹¹ Özbütev 1994, 24-25, Lev.2, 4; Fırat 2012, 158-159, 163, 6-7.

¹⁵¹² Istenić ve Schneider 2000, 341-343, Fig.2, 6, Fig.4, 1, 3.

¹⁵¹³ Saltuk 1993, 112.

taşıma işinde kullanıldığı düşünülen lekanelerin yeni doğan ya da ölü bebeklerin konulduğu kaplar olarak kullanıldıkları da ileri sürülmektedir¹⁵¹⁴. Dış yüzeyleri yiv bezemeli örneklerin yanı sıra düz, bezemesiz üretimlerin de bulunduğu lekaneler oldukça kalın duvarlı, dışa çekik ya da düz ağız kenarlı, geniş ve sık gövdeli, düz diplidir. Ağız çapları ise gövde büyüklüğüne paralel olarak oldukça geniştir.

Lekane, 5476 (**Kat.No:152**) Envanter Numaralı tek örnek ile temsil edilmektedir. 12 cm. yükseklikte, 31 cm. ağız çapına sahip örneğimiz mika ve taşçık içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6) hamurlu ve astarsızdır. Kalın, dışa çekik, düz kenarlı ağız, üç adet yivle gövdeye bağlanır. Düz bir profille aşağıya doğru inen, yayvan, geniş ve derin gövde düz dip ile sonlanır. Ağız kenarında fırınlama sırasında oluşmuş bir darbe nedeniyle içe çökme, yüzeyde ise yer yer kırıklar ve çatlamlar bulunmaktadır.

Örneğimizin yakın benzeri Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi'nde ele geçmiş, Erön tarafından Lekane T2a başlığı altında incelenerek MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵¹⁵. Lekane formuna ait örneklerin ağız profillerinin Tralleis dışındaki merkezlerde genellikle dışa sarkık olarak tasarlandıkları görülür. Magnesia örnekleri Vapur tarafından derin çanak grubunda değerlendirilerek Form 4 olarak sınıflandırılmış, MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁵¹⁶. Ancak Magnesia örneklerinin ağız profilleriyle geçmediği için bu konuda fikir sahibi değiliz. Laodikeia Nekropolü'nde ele geçen lekaneler kalın ve dışa çekik, çift kademeli ağız profiline sahiptir, ancak gövde ve dip profilleri benzerdir¹⁵¹⁷. Laodikeia buluntuları MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir¹⁵¹⁸.

Knossos'un Erken Roma Dönemi buluntularını inceleyen Hayes, erken ve geç dönem örnekleri olarak ikiye ayırdığı kaba seramik grubundaki benzer bir kabı geç dönem grubu içerisinde değerlendirerek MS 50'ye tarihler¹⁵¹⁹. Riley ise söz konusu formun Ege Bölgesi'nde Orta Roma Dönemi kontekstlerinde ortaya çıktığını

¹⁵¹⁴ Rotroff 2006, 108-109; Hayes 1983, 109.

¹⁵¹⁵ Erön 2013, 48, Kat.No:27, Lev.No:37.

¹⁵¹⁶ Vapur 2009, 67-71, Kat.No:228, Çiz.29.

¹⁵¹⁷ Şimşek 2011, 494, 662, Kat.No:331, Kat.No:641.

¹⁵¹⁸ Şimşek 2011, 494, 662.

¹⁵¹⁹ Hayes 1971, 266, 274, Fig.16, 39.

belirtirken Knossos örneğinin olasılıkla erken prototip oluşturduğunu ileri sürer¹⁵²⁰. Söz konusu Knossos buluntusu dışa taşkın ağız profili ve ağız kenarına bitişik tasarlanmış yatay kulbuyla 5476 (**Kat.No:152**) Envanter Numaralı kabımızla farklılık göstermekle birlikte gövde ve dip profiliyle benzerdir. Hayes Knossos'daki pişirme kaplarının Hellenistik formlardan geliştiklerini belirtirken MS erken I. yüzyılda başlayan üretimin MS II. yüzyıla kadar devam ettiğini söyler¹⁵²¹. MS II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenen Knossos'un daha geç örnekleri ise Hayes tarafından Tip 1 grubunun varyantı olarak tanımlanmıştır¹⁵²². Gövde ve dip profili örneğimizle benzer olan Knossos buluntusunun ağız profilifarklı olarak dışa sarkık şekildedir. Berenike buluntuları ise Riley tarafından dik kenarlı kase olarak adlandırılarak Form 1a grubunda değerlendirilmiş ve MS I. yüzyıl ile III. yüzyıllar arasında bölgesel olarak üretildikleri belirtilmiştir¹⁵²³. H. Goldman tarafından leğen olarak adlandırılan sarkık ağız profilili Tarsus buluntuları Orta Roma Dönemi'ne ait kontekstlerden gelir¹⁵²⁴. Atina Agorası'nda leğen olarak adlandırılan ve formun erken örneklerini oluşturan, dışa çekik ağız kenarlı, derin, silindirik gövdeli, düz dipli olanlar MS I. ve erken II. yüzyıla tarihlenirken¹⁵²⁵, daha geç olan ve birebir olmamakla birlikte gövde profili örneğimize yakın olan kap ise MS III. yüzyılın ortasına tarihlenir¹⁵²⁶. Hayes, leğen olarak isimlendirdiği Paphos örneklerinin bölgesel üretim olarak gösterir ve formun Ege Bölgesi yerleşimlerinde farklı versiyonlarının yer aldığını belirterek Hadrianus Dönemi içerisinde (MS 117-138) MS I. yüzyıla tarihler¹⁵²⁷. Reynal ise leğen grubunda inceleyerek Form 13 olarak sınıflandırdığı benzer bir kabı bölgesel üretim olarak değerlendirir ve MS III. yüzyıla ait kontekstlerin karakteristik örneği olarak tanıtır¹⁵²⁸. Benzer gövde profiline sahip örnekler Lüdorf tarafından MS Erken I. yüzyıl ile III. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁵²⁹. Nysa Sütunlu Cadde'de bulunan ve Tip 4 olarak

¹⁵²⁰ Riley 1979, 339.

¹⁵²¹ Hayes 1971, 274.

¹⁵²² Hayes 1983, 109, Fig.16, 190.

¹⁵²³ Riley 1979, 340-341, Fig.124, 874.

¹⁵²⁴ Goldman 1950, 202, Fig.204, 779-780.

¹⁵²⁵ Robinson 1959, 42, Pl.7, G187.

¹⁵²⁶ Robinson 1959, 66, Pl.14, K80.

¹⁵²⁷ Hayes 1991, 66, Fig.XXIV, 1-3.

¹⁵²⁸ Reynal 2007, 206, Pl.52, 344.1.

¹⁵²⁹ Lüdorf 2006, 125, Taf.21, S14, S17, S21.

sınıflandırılan dışa çekik ve aşağı sarkık ağız kenarlı lekane, oldukça geç bir zaman aralığı önerisiyle, MS V. sonları ile VII. yüzyıl başlarına tarihlenmiştir¹⁵³⁰. Farklı merkezlerde ele geçen benzer lekane örneklerine bakıldığında ağız profillerinin dışa çekik ve sarkık olarak şekillendiği gözlemlenir. Hafif dışa çekik ancak düz bırakılmış ağız profiliyle 5476 (**Kat. No: 152**) Envanter Numaralı lekane farklı ve özgün bir üretim olarak göze çarpar. Benzer gövde ve dip profiline sahip örnekler ve yakın benzeri olan Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksine ait buluntu dikkate alınarak örneğimizin MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

6.9.4.Tava/Yayvan Kap

Roma Dönemi pişirme kapları arasında önemli yeri olan tava formu, işlevsel bir sapa sahip, kalın duvarlı, geniş ağız çaplı, çok derin olmayan yayvan ve dik gövdeli, düz tabanlı bir kaptır. Çoğunlukla uzun bir sapla kullanılan tavalara zaman zaman tutamak eklendiği bilinmekle birlikte tutamağın daha çok, büyük boyutlu tavalarda tercih edildiği bilinmektedir¹⁵³¹. Atina Agorası'nda ele geçen ve MÖ V. yüzyıla tarihlenen ilk tava örneğinin *tagenon* olarak adlandırıldığı belirtilir¹⁵³². *Tagenon* kelimesinin Latince karşılığı olan *saratago*¹⁵³³ ifadesinin ise bazı kaynaklarda güveç (lopa) için de kullanıldığı ileri sürülür¹⁵³⁴. Erken Roma Dönemi'nde *fritorium*¹⁵³⁵ olarak adlandırılan tavalar için *bridum* ve *patina* ifadelerinin de kullanıldığı bilinmektedir¹⁵³⁶. Genel olarak yağ kızdırma¹⁵³⁷, et ve balık kızartma¹⁵³⁸, bazen de sos hazırlama işlerinde kullanılan kaplar¹⁵³⁹ olan tavalar, fırına yerleştirildikleri gibi bazen de ateş üzerine oturtularak kullanılmışlardır¹⁵⁴⁰. Yüksek ısıda pişirme işleminin ardından masa üzerindeki kullanım sırasında ise olasılıkla bir

¹⁵³⁰ Sönmez 2023, 151, Fig.12, No:37.

¹⁵³¹ Özbütev 1994, 29.

¹⁵³² Sparkes 1962, 124.

¹⁵³³ Lüdorf 2006, 41.

¹⁵³⁴ Hilgers 1969, 269.

¹⁵³⁵ Hilgers 1969, 185, Nr.166.

¹⁵³⁶ Korkut ve Ercan 2008, 98.

¹⁵³⁷ Harcum 1921, 44.

¹⁵³⁸ Fırat 2014, 23.

¹⁵³⁹ Harcum 1921, 44.

¹⁵⁴⁰ Rotroff 2006, 186.

altlık veya ayağın üzerine oturtuldukları düşünülür¹⁵⁴¹.

Ege Bölgesi'ndeki en önemli pişirme kabı merkezi olan Phokaia üretimi tavaların tipolojik gelişimleri ağız profillerine göre yapılmış, Tip A, B, C olarak alt gruplara ayrılmışlardır¹⁵⁴². Bazı tava örneklerinin ise ağız kenarlarında kapağın oturacağı düzlem (oluklar) saptanmış, bu durum söz konusu kapların pişirme işlemi dışında servis kabı olarak da kullanıldıklarını göstermiştir¹⁵⁴³. Ağız kenarlarındaki kapak oturma düzlemleri dikkate alınarak değerlendirilen örnekler de kapaksız kaplarda olduğu gibi Tip A, B ve C olarak sınıflandırılmışlardır¹⁵⁴⁴.

Tavaların yanı sıra, işlevsel olarak tavalara benzeyen ancak sapı olmayan, bazı örneklerde ise kullanımdan çok dekoratif amaçlı tutamakları bulunan ve tavaların alt grubu gibi değerlendirilen Phokaia üretimi seramikler “yayvan kaplar” olarak adlandırılmıştır¹⁵⁴⁵. Yayvan bir gövdeye sahip, düztabanlı ve geniş ağızlı bu kapların en erken örneği MÖ IV. yüzyılda Atina Agorası'nda ele geçmiştir, *seison* veya *phrygetron* olarak adlandırılmıştır¹⁵⁴⁶. Ağız kenarında kapağın oturacağı düzlem ve tutamağın yer aldığı örnekleride bulunan yayvan kapların işlevsel olarak kızartmalar yerine daha çok sulu yemekler, buğulamalar ya da lapa yapımında kullanılan mutfak kapları oldukları düşünülür¹⁵⁴⁷. Söz konusu kapların lekane formuna benzeyen daha büyük ve daha derin olarak üretilenleri ise hamur yoğurma ve peynir yapma işinde kullanılmışlardır¹⁵⁴⁸. Phokaia üretimi bu kaplar profil yapılarına göre A, B ve C olarak üç alt tipe ayrılarak incelenmiş ve MS II. yüzyıl ile IV. yüzyıl aralığına tarihlenmişlerdir¹⁵⁴⁹.

Yayvan kap formu 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı tek örnekle temsil edilmektedir. 3,6 cm. yükseklikte ve 16,5 cm. ağız çapına sahip örneğimiz, az mika, kireç ve taşçık içerikli, siyahımsı-koyu gri (5YR 4/1) hamurlu ve oldukça ince uygulanmış aynı renk tonunda astarlıdır. Ağız kenarında küçük bir bölüm alçı ile tamamlanmıştır. Oldukça kalın duvarlı ve kaba bir işçilikle yapılmış kap üzerinde kulp

¹⁵⁴¹ Okan, Fırat ve Baydan 2018, 171.

¹⁵⁴² Özbütev 1994, 36-37, Lev.39-40; Hayes 2009, 11, 13, Fig.6, No:17, 123; Fırat 2014, 22.

¹⁵⁴³ Özbütev 1994, 31; Fırat 2014, 25.

¹⁵⁴⁴ Fırat 2014, 21-36.

¹⁵⁴⁵ Özbütev 1994, 30-32; Aydemir 1995, 58-59; Okan, Fırat ve Baydan 2018, 171-172.

¹⁵⁴⁶ Sparkes ve Talcott 1970, 229, 375, Pl.96, No:97-98.

¹⁵⁴⁷ Aydemir 1995, 58-59.

¹⁵⁴⁸ Aktaş 2018, 419; Okan, Fırat ve Baydan 2018, 171-172.

¹⁵⁴⁹ Özbütev 1994, 30-32; Aydemir 1995, 60-65; Fırat 2011, 84-92; Okan, Fırat ve Baydan 2018, 172.

ya da sap bulunmamaktadır. Her ne kadar kulpsuz ve sapsız örneklerin pişirme kabından çok servis kabı olarak kullanıldıkları¹⁵⁵⁰ önerilse de kabın iç yüzeyinde ve tabanında yer alan yanık izleri pişirme işleminde de kullanıldığını göstermektedir. Kalın ve dışa çekik kenarlı ağız, dik ve düz profilli, geniş, yayvan gövde ile birleşerek düz tabana oturur.

5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı yayvan kabın ağız ve gövde profili açısından benzerleri Phokaia'da farklı alt gruplarda incelenmiş ve sınıflandırılmıştır. Ancak söz konusu incelemelere ait kaplar bizim örneğimizle birebir olmamakla birlikte ağız ve gövde profilleri açısından benzerlik gösterirler. Özbütev tarafından B Tipi yayvan kap grubunda değerlendirilen ve ağız kenarından tabana doğru dike yakın, hafif dış bükey profile inen, kulpsuz ve tutamaksız, servis kabı olarak tanıtılan benzer örnekler MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹⁵⁵¹. Aydemir'in Phokaia yayvan kapları ile ilgili yaptığı sınıflandırmada Tip IV B alt grubunda ele alarak, ağız kenarı dışa çekik, dışa meyilli, düz profilli olarak tanımladığı benzer örnekler MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁵⁵².

M. Fırat tarafından incelenen 32 adet yayvan kap grubuna dahil buluntunun genel özellikleriyle Phokaia üretimi diğer mutfak kaplarından (güveç, çömlek, maşrapa) farklı olmadıkları belirtilmiştir¹⁵⁵³. Fırat, Akdeniz havzasında oldukça geniş bir bölgede farklı varyasyonlarının bulunduğunu belirttiği yayvan kapları üç alt grupta inceler. Fırat'ın sınıflandırmasında 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı kabımızla benzerliği olan örnekler Tip A ve Tip B grubunda yer alır¹⁵⁵⁴. İç kısımda yayvan bir içbükey kavisle tamamlanan, dışa çekik ağız kenarlı, hafif dışbükey kavisle düz dibe bağlanan gövdeli olarak tanıttığı Phokaia Tip A örneklerini MS 2I. ve IV. yüzyıl aralığına tarihler¹⁵⁵⁵. Ağız tablasında yer alan, kapağın oturacağı çıkıntı ile karakterize olan Tip B grubundaki kapların, ağız tablasının uç kısmının zaman içinde dışa ve aşağı doğru çekildiği tipdeki örneklerin daha çok pişirme işinde kullanıldıkları belirtilerek

¹⁵⁵⁰ Özbütev 1994, 31.

¹⁵⁵¹ Özbütev 1994, 31-32, Lev.27, 119, Lev.28, 122-123.

¹⁵⁵² Aydemir 1994, 64-65, Lev.XL, 60, Lev.XLVII, 97.

¹⁵⁵³ Fırat 2011, 93.

¹⁵⁵⁴ Fırat 2011, 86-91.

¹⁵⁵⁵ Fırat 2011, 86-87, 93, Lev.48, 65.

MS I. ve VI. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁵⁵⁶. 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı örneğimizin ağız kenarında kapağın oturacağı bir çıkıntı bulunmamakla birlikte Fırat'ın sınıflandırmasında Tip B grubunda yer alan 269 numaralı örnekle gövde profili benzerdir¹⁵⁵⁷. Öte yandan Phokaia Çanak Koyu'nda ele geçen, ağız ve gövde profili benzer olan bir yayvan kap ise bir gruba dahil edilmeksizin MS II. ve IV. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁵⁵⁸.

Magnesia Gymnasium buluntusu tavaları üç alt grupta inceleyen Vapur, Form 12 grubunda ele aldığı, düz ağızlı, dışa eğik gövdeli, düz dipli olarak tanımladığı benzer bir örneği MS I. ve III. yüzyıllar arasına tarihler¹⁵⁵⁹. 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı kabımız, Vapur tarafından beş alt gruba ayrılarak incelenen Magnesia Hypokaustlu Yapı buluntusu tavalar içeirisinde Form 4 ile benzerlik gösterir¹⁵⁶⁰. Vapur, geniş ağızlı, dışa eğik düz gövdeli, düz dipli olarak tanımladığı Magnesia tavalarının tutamaksız olduklarını ve diplerinde kullanıma bağlı yoğun yanık izlerinin bulunduğunu söyler¹⁵⁶¹. MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenen Magnesia örnekleri içerisinde yer alan 362 numaralı kap ağız profiliyle, 366 numaralı kap ise oldukça kalın duvarlı gövde profiliyle benzerlik gösterir¹⁵⁶². Vapur, incelediği tava örneklerinin bazılarının iç yüzeyinde yer alan ince ve mat kırmızı astarın Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin etkisiyle yapılmış olabileceğini belirtir¹⁵⁶³. Bu etkileşim, iç yüzeydeki kırmızı astarın yanı sıra Pompei Kırmızı Astarlı Seramik formlarıyla Ege Bölgesi tava formları arasındaki tipolojik benzerlikten de kaynaklanıyor olmalıdır¹⁵⁶⁴. Magnesia buluntularıyla birlikte 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı kabımız, Peacock'un Pompei Kırmızı Astarlı Seramik Grubu için oluşturduğu tipoloji içerisinde yer alan altıncı grup örnekleriyle yakın benzerlik gösterir¹⁵⁶⁵.

Atina Agorası'nda pişirme kapları arasında değerlendirilen benzer bir form MS

¹⁵⁵⁶ Fırat 2011, 89, 93, Lev.50, 269.

¹⁵⁵⁷ Fırat 2011, Lev. 50, 269.

¹⁵⁵⁸ Okan, Fırat ve Baydan 2018, 171-172, Kat.No:8, Res.12, Çiz.8.

¹⁵⁵⁹ Vapur 2001,106-107, Kat.No:29, 152, Çiz.32.

¹⁵⁶⁰ Vapur 2009, 100, Kat.No:362, 366, Çiz.50.

¹⁵⁶¹ Vapur 2009, 100.

¹⁵⁶² Vapur 2009, 101, Kat.No:362, 366, Çiz.50.

¹⁵⁶³ Vapur 2009, 91.

¹⁵⁶⁴ Peacock 1977, 157, Fig.3, 14; Thuilier 1993, 214, Fig.2, 252, Fig.3, 1-6, Fig.4, 14.

¹⁵⁶⁵ Peacock 1997, 157-158, Fig.3.14.

III. yüzyıla tarihlenir¹⁵⁶⁶. Reynal Form 6 grubuna dahil ettiği Argos buluntusunu MS I. ve II. yüzyıllara tarihler¹⁵⁶⁷. Benzer gövde profiline sahip Ephesos örnekleri MS II. yüzyıla tarihlenmiş, ancak daha geç dönem kontekstlerinde de benzer formların ele geçmiş olması MS IV. ve VI. yüzyıl aralığına değin bu kapların kullanıldığını göstermiştir¹⁵⁶⁸. Stobi’de Orta Roma Dönemi pişirme kapları arasında Form 1 grubunda değerlendirilen benzer bir tava MS II. ve III. yüzyıla ait kontekstlerden elde edilir¹⁵⁶⁹. Gövde profili benzer Knossos buluntusu saplı bir tava ise MS geç II. yüzyıla tarihlenir¹⁵⁷⁰. Wintermeyer tarafından MS I. yüzyıla tarihlenen Didyma örneği ise 60-70 cm.’lik ağız çapıyla kabımıza oranla oldukça geniş bir ağız yapısına sahip olmakla birlikte ağız ve gövde profili açısından benzerlik gösterir¹⁵⁷¹. Hayes, Güney Galya üretimi olarak gösterdiği benzer profil yapısına sahip bir tabağı MS geç IV. ve V. yüzyıla tarihler¹⁵⁷². Hayes, Castelporziano örnekleri arasında Anadolu Tipi tavalar başlığı altında incelediği ve Phokaia grubuna dahil ettiği, benzer gövde profiline sahip bir kabı MS I. ve II. yüzyıllara tarihler¹⁵⁷³. Doğu Adriyatik Bölgesi’nde Nerezine’de bulunan bir örnek ise Ege Tipi pişirme kapları arasında gösterilerek MS II. yüzyıla tarihlenir¹⁵⁷⁴. Aquileia’da yaygın pişirme kapları arasında gösterilen benzer bir tabak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir¹⁵⁷⁵. Pişirme kapları arasında yer alan benzer örneklerden yola çıkılarak 5836 (**Kat.No:153**) Envanter Numaralı kabımızın olasılıkla MS I. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis’te üretildiğini söyleyebiliriz.

6.10. Kapak

İçlerindeki maddeyi korumak amacıyla çeşitli kapların ağız kısımlarını kapatmak üzere tasarlanan, orta kısmında bir tutamak bulunan kapaklar Roma Dönemi’nde *Operculum* olarak adlandırılmıştır¹⁵⁷⁶. Malzemelerimiz içerisinde yer alan

¹⁵⁶⁶ Robinson 1959, 67, Pl.72, 89.

¹⁵⁶⁷ Reynal 2007, 211-212, Pl.55, 359.1.

¹⁵⁶⁸ Gassner 1997, 179-180, Lev.59, 750.

¹⁵⁶⁹ Stojanović 1997, 135, Pl.135, 1165.

¹⁵⁷⁰ Coldstream 2001, 157, Fig.4, d.

¹⁵⁷¹ Wintermeyer 2004, 56, Fig.335.

¹⁵⁷² Hayes 1997, 62, Fig.23.

¹⁵⁷³ Hayes 2009, 13, Fig.19, 140.

¹⁵⁷⁴ Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.5, 3.

¹⁵⁷⁵ Mandruzzato 2000, 360, Fig.4, 4.

¹⁵⁷⁶ Hilgers 1969, 70.

on adet kapak, boyutları ve formlarına göre dört grupta incelenmişlerdir. Kapakların tamamı kaba bir işçilikle üretilmiştir. 5296 (**Kat.No:154**), 5297 (**Kat.No:155**), 5300 (**Kat.No:156**), 5302 (**Kat.No:157**), 6136 (**Kat.No:158**) ve 6173 (**Kat.No: 159**) Envanter Numaralı kapaklar, küçük boyutlu, içe dönük ağız kenarlı, yuvarlak gövdeli, dairesel tutamaklı örneklerden oluşan ilk grubun temsilcileridir. 5117 (**Kat.No:160**) Envanter Numaralı kapak büyük boyutlu, kalın ağız kenarlı, yayvan, dış bükey profilli, konik gövdeli, yükseltilmiş silindirik tutamaklı tek örnektir. 5916 (**Kat.No:161**) Envanter Numaralı kapak, kalın ve düz ağız kenarlı, tutamak kısmına doğru daralan, dış bükey profilli dar gövdeli, yükseltilmiş, silindirik tutamaklı diğer örneği temsil eder. 5834 (**Kat.No:162**) ve 6228 (**Kat.No:163**) Envanter Numaralı iki kapak, büyük boyutlu, dışa taşkın, kalın ağız kenarlı, yassı, dairesel gövdeli, yükseltilmiş silindirik tutamaklı son grubun temsilcileridir.

6.10.1.İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Yükseklikleri 6,3 cm. ile 3,5 cm., ağız çapları 11 cm. ile 7,8 cm. arasında değişen 5296 (**Kat.No:154**), 5297 (**Kat.No:155**), 5300 (**Kat.No:156**), 5302 (**Kat.No: 157**), 6136 (**Kat.No:158**) ve 6173 (**Kat.No:159**) Envanter Numaralı kapaklar, mika ve taşçık içerikli, pembe (7,5YR 7/4), kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6) ve açık kahverengi (7, 5YR 6/4) tonlarında hamurlu ve tamamı astarsızdır. Örnekler, içe dönük ağız kenarlı, iç bükey profilli, yuvarlak gövdeli, kısa ve kalın dairesel tutamaklıdır. Oldukça kalın duvarlı, kaba bir işçilikle üretilmiş kapakların tutamakları hamur yaşken iple düzeltilerek oluşturulmaya çalışılmış ancak bir form birliği sağlanamamış, bu nedenle eğrilikler oluşmuştur. Kaba tutamaklı, küçük boyutlu kapaklar Roma formları içerisinde Erken ve Orta Roma Dönemi'nde yaygın görülen örneklerdendir. Boyutları nedeniyle olasılıkla küçük testilerin ya da küçük boyutlu masa amphoralarının ağızlarını kapatmak üzere üretilmişlerdir.

5296 (**Kat.No:154**), 5297 (**Kat.No:155**), 5300 (**Kat.No:156**), 5302 (**Kat.No: 157**), 6136 (**Kat.No:158**) ve 6173 (**Kat.No:159**) Envanter Numaralı kapakların yakın benzerleri Tralleis'te Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde ele geçmiş, Erön

tarafından T2 başlığı altında incelenerek MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁷⁷. Magnesia’da ele geçen örnekler ise Vapur tarafından Form 1 başlığı altında ele alınmış Tralleis buluntularına paralel MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁷⁸. Atina Agorası’nda benzer örnekler MS III. yüzyılın ortalarına ait kontekstlerden ele geçer¹⁵⁷⁹. Ege Bölgesi üretimi olduğu düşünülen küçük boyutlu kapaklar Berenike’de Tip 1c başlığı altında incelenerek Erken ve Orta Roma Dönemi’ne tarihlenmiştir¹⁵⁸⁰. Kartaca’da ele geçen ancak tutamak kısmı olmayan küçük kapak örnekleri Roma formları arasında gösterilerek MS II. yüzyılın başlarıyla II. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir¹⁵⁸¹. Tralleis örneklerimizden farklı olarak köşeli gövde yapısına sahip, Form 13 başlığı altında incelenen Stobi buluntusu benzer bir kapak, üzerine oturduğu çift kulplu bir kapla birlikte ele geçmiş ve Erken Roma kontekstleri içerisinde değerlendirilerek MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁸², tutamak yapısı benzer, düz ağız kenarlı başka bir örnek ise bir tarihleme yapılmaksızın Orta Roma Dönemi mutfak kapları arasında incelenmiştir¹⁵⁸³. Antandros Yamaç Ev Sektörü’nde ele geçen küçük boyutlu kapak örnekleri amphora ya da servis kabı kapakları olarak tanımlanarak MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁸⁴. Knossos’da Villa Dionysos buluntusu kapak ise MS IV. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir¹⁵⁸⁵. Genel olarak ele alındığında 5296 (**Kat.No:154**), 5297 (**Kat.No: 155**), 5300 (**Kat.No:156**), 5302 (**Kat.No:157**), 6136 (**Kat.No:158**) ve 6173 (**Kat.No: 159**) Envanter Numaralı küçük boyutlu kapakların benzer örneklerinin Erken ve Orta Roma Dönemi kontekstlerinden geldiği görülür. Bu bilgiler ve yakın benzerleri olan Tralleis buluntuları göz önüne alınarak örneklerimiz MS III. yüzyıla tarihlenebilir.

6.10.2. Düz Ağız Kenarlı, Konik Gövdeli, Yüksek Silindirik Tutamaklı

Kapak

Büyük boyutlu kapakların ilk temsilcisi olan 5117 (**Kat.No:160**) Envanter

¹⁵⁷⁷ Erön 2013, 123, Kat.No:119-121, Lev.No:129-131.

¹⁵⁷⁸ Vapur 2009, 133-134, Çiz.71, Kat.No:495-500.

¹⁵⁷⁹ Robinson 1959, 67, Lev.14, K 88.

¹⁵⁸⁰ Riley 1979, 321, Fig.119, 765.

¹⁵⁸¹ Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30.

¹⁵⁸² Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843.

¹⁵⁸³ Stojanović 1992, 138, Pl.140, 1207.

¹⁵⁸⁴ Aktaş 2018, 427- 429, Kat.No:729-730.

¹⁵⁸⁵ Hayes 1983, 128, Fig.12, 155.

Numaralı örnek, 5,5 cm. yükseklikte, 12,8 cm. ağız çapında, az mika, küçük taşçık ve kireç içerikli, soluk kahverengi (10YR 7/3) hamurlu ve astarsızdır. Kalın ve düz ağız kenarlı, dış bükey profilli yayvan gövde, hafif konik bir forma sahiptir. Gövde üzerinde çark çekme izlerinden kaynaklanan belirgin olmayan yivler yer alır. Yükseltilmiş, kalın, kısa, silindirik tutamağın üst kısmındaki basık, yayvan tablanın ortasında delik yer alır. Tutamaklar üzerinde yer alan bu tip deliklerin hava deliği olarak kullanılmış olabileceği düşünülür¹⁵⁸⁶. Roma Dönemi'nde servis kaplarının ve amphoraların ağızlarını kapatmak üzere tasarlanan büyük boyutlu kapaklar oldukça yaygındır. Bunun yanı sıra nekropol alanlarında mezarlara ölü hediyesi olarak bırakılan kremasyon kaplarının ağızlarında da söz konusu kapaklara sıklıkla rastlanır. Tralleis Güney ve Batı Nekropolü'nde yapılan kazılarda kremasyon kaplarıyla birlikte çok sayıda kapak ele geçmiştir¹⁵⁸⁷. Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi'nde ele geçen benzer ağız ve gövde profiline sahip bir kapak Erön tarafından T1a başlığı altında incelenerek MS II. yüzyılın sonu ile III. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir¹⁵⁸⁸. Magnesia'da ele geçen benzer örnek ise Form 2 olarak sınıflandırılmış ve MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁸⁹. 5117 (**Kat. No:160**) Envanter Numaralı kapağın benzerleri Ephesos'da MS II. ve III. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçer¹⁵⁹⁰. Stobi'deise benzer bir örnek Hellenistik Dönem içerisinde değerlendirilerek MÖ I. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğine tarihlenmiştir¹⁵⁹¹. Berenike'de Tip 6 sınıfında değerlendirilen kapak MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁹². Atina Agorası'nda tutamak profili benzer olan bir kapak MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹⁵⁹³. Laodikeia Nekropolü'nden elde edilen benzer tutamak ve gövde profiline sahip bir örnek MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir¹⁵⁹⁴. Carthage'de bulunan ve kaba seramik grubu içerisinde değerlendirilen benzer bir örnek Geç Roma kontekstlerinden gelerek MS IV. yüzyıla tarihlenir¹⁵⁹⁵. Benzerlerinden yola

¹⁵⁸⁶ Aktaş 2018, 428.

¹⁵⁸⁷ Civelek 2001, XLII, Ur.16, XLIII, Ur.20, Ur.23, Ur.24, XLIV, Ur.26, Ur.27; Özver 2021, Kat.No:149, Kat.No:151, Kat.No:156; Coşkun 2022, Kat.No:97, Kat.No:100, Kat.No:102, Kat.No:103.

¹⁵⁸⁸ Erön 2013, 121-123, Kat.No:117, Lev.No:127

¹⁵⁸⁹ Vapur 2009, 135-136, Çiz.73, Kat.No:513.

¹⁵⁹⁰ Ladstätter 2005, Lev.186, K 629, Lev.189, K 674.

¹⁵⁹¹ Stojanović 1992, 108, Lev.95, 810.

¹⁵⁹² Riley 1979, 324, Pl.119,775.

¹⁵⁹³ Robinson 1959, 67, Pl.14, K86.

¹⁵⁹⁴ Şimşek 2011, 498, Kat.No:345.

¹⁵⁹⁵ Fulford ve Peacock 1984, 196-197, Fig.75, 3.1.

çıkılarak 5117 (**Kat.No:160**) Envanter Numaralı kapağın olasılıkla MS II. yüzyıl ile MS III. yüzyılın başlarında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

6.10.3. Kalın Ağız Kenarlı Yüksek Silindirik Tutamaklı Kapak

4 cm. yükseklikte, 13 cm. ağız çapına sahip 5916 (**Kat.No:161**) Envanter Numaralı kapak, az mika, küçük, beyaz renkli taşçık içerikli kırmızımsı-sarı (5YR 7/6) hamurlu ve astarsızdır. Kalın ve düz ağız kenarlı, dış bükey profilili yayvan gövdelidir. Gövde üzerinde çark çekme izlerinden kaynaklanan yivler yer alır. Yükseltilmiş, kısa, kalın, silindirik tutamaklıdır.

Tralleis Batı Nekropolü'nde üzerini kapattıkları kremasyon kaplarıyla birlikte ele geçen örnekler Özver tarafından mezar konteksti içerisinde değerlendirilerek MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁹⁶. Tralleis Güney Nekropolü'nde, Batı Nekropolü'ndeki buluntu durumuna koşut ele geçen bir kapak ise Coşkun tarafından MS I yüzyıla tarihlenir¹⁵⁹⁷. Magnesia'da ele geçen, gövde ve tutamak profiliyle benzer örnekler Form 2 olarak sınıflandırılmış ve MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁹⁸. Berenike'de ise 5916 (**Kat.No:161**) Envanter Numaralı kapağın benzeri Tip 2 olarak sınıflandırılarak MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁵⁹⁹. Stobi'de benzer formlar Hellenistik Dönem kontekstlerinden gelerek MÖ I. yüzyılın ikinci ve üçüncü çeyreğine tarihlenir¹⁶⁰⁰. Atina Agorası'nda benzer bir kapak MS I. yüzyıl ile MS erken II. yüzyıla tarihlenirken¹⁶⁰¹, Knossos'da Erken Roma Grubu içerisinde değerlendirilen örnekler Hayes tarafından İtalya kökenli üretimler olarak tanıtılır ve MS I. yüzyıla tarihlenir¹⁶⁰². Kaba seramik grubu içerisinde gösterilen daha geç bir örneğe MS II. yüzyılın sonuna ait kontekstlerden ele geçer¹⁶⁰³. Hayes, Castelpoziano'da ele geçen benzer iki formu "*Tiber Vadisi Stili*" içerisinde inceler ve söz konusu kapakları MS I. yüzyıl tabakalarının yaygın örnekleri arasında gösterir¹⁶⁰⁴. Hayes, Roma ve çevresine özgü yerel üretim olarak tanıttığı Castelporziano

¹⁵⁹⁶ Özver 2021, 227-234, Kat.No.149.

¹⁵⁹⁷ Coşkun 2022, 124-125, Kat.No:97.

¹⁵⁹⁸ Vapur 2009, 134-136, Çiz.72-73, Kat.No:511, 513.

¹⁵⁹⁹ Riley 1979, 324, Pl.119, 775.

¹⁶⁰⁰ Stojanović 1992, 109, Lev.95, 813.

¹⁶⁰¹ Robinson 1959, 34, Pl.6, G122

¹⁶⁰² Hayes 1971, 269, Fig.17, 47-49.

¹⁶⁰³ Hayes 1983, 138, Fig.17, 220.

¹⁶⁰⁴ Hayes 2009, 12-13, Fig.15, 64, 70.

örneklerinin tarihlendirilmelerinde yukarı kıvrık ya da kalın kenarlı ağız yapılarının etkin olduğunu belirtir.

Laodikeia Nekropolü'nde ele geçen benzer bir kapak MS I. yüzyılın ikinci yarısı ile MS II. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir¹⁶⁰⁵. Kaba stil grubu içerisinde ele alınarak sığ tabakların kapakları olabilecekleri belirtilen, benzer ağız ve gövde profiline sahip Carthage örnekleri MS IV. ve V. yüzyıllara ait kontekstlerden gelir¹⁶⁰⁶. Thasos buluntusu kapak ise Carthage'nin paralelinde MS V. yüzyıla tarihlenir¹⁶⁰⁷. Nysa Sütunlu Cadde örneği kapak, Tip 2 başlığı altında sınıflandırılmış ve MS I. ve VI. yüzyıl kontekstlerinin yaygın formları arasında gösterilmiştir¹⁶⁰⁸. Benzer örneklere göz önüne alınarak 5916 (**Kat.No:161**) Envanter Numaralı kapağın olasılıkla MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

6.10.4. Kalın Ağız Kenarlı, Yassı Gövdeli, Silindirik Tutamaklı Kapak

5834 (**Kat.No:162**) ve 6228 (**Kat. No: 163**) Envanter Numaralı kapaklar grubun son temsilcisi iki örnektir. 2,2 cm. yükseklikte ve 19,5 cm. ağız çapına sahip 5834 (**Kat.No:162**) Envanter Numaralı kapak, az mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu ve astarsızdır. 3 cm. yükseklikte ve 17,5 cm. ağız çapına sahip 6228 (**Kat.No:163**) Envanter Numaralı kapak ise az mika ve küçük taşçık içerikli, soluk kahverengi (10YR 7/4) hamurlu ve astarsızdır. Dışa taşkın silmeli, kalınlaştırılmış ağız kenarı, düz ve yassı gövde, kalın ve kısa, yükseltilmiş silindirik formlu, içi oyuk tutamak her iki kapağın da ortak özelliğidir. İki örnek de oldukça kaba bir işçilikle üretilmiştir.

5834 (**Kat.No:162**) ve 6228 (**Kat.No:163**) Envanter Numaralı kapakların yakın benzeri Tralleis Güney Nekropolü'nde kremasyon kabı ile birlikte ele geçmiş, kontekste bakılarak MÖ II. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶⁰⁹. Tralleis Hamam Gymnasium Kompleksi'nde ele geçen bir örnek ise Erön tarafından T5 başlığı altında

¹⁶⁰⁵ Şimşek 2011, 494, Kat.No:333.

¹⁶⁰⁶ Fulford ve Peacock 1984, 196-197, Fig.75, 4.4.

¹⁶⁰⁷ Reynal ve Sodini 1992, 52, Fig.22, CC196.

¹⁶⁰⁸ Sönmez 2023, 154, Fig.18, No:59.

¹⁶⁰⁹ Civelek 2002, 143-144, Lev.XL, Ur 3.

sınıflandırılmış, MS V. ve VI yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁶¹⁰. Tralleis Batı Nekropolü'nde kremasyon kabı ile birlikte ele geçen başka bir kapak ise Özver tarafından benzer kremasyon kapları ve kontekst değerlendirilerek MS I. yüzyılın başına tarihlenmiştir¹⁶¹¹. Özver tarafından “Situla Mezar” olarak tanımlanan bu kapların ağızlarında örneklerimize koşut, dairesel formlu, yassı, ancak tutamasız kapaklar yer alır¹⁶¹². 5834 (**Kat.No:162**) ve 6228 (**Kat.No:163**) Envanter Numaralı örneklerimizle gövde profilleri benzer olan tutamaksız olarak üretilen kapaklar, ait oldukları situlaların içlerine bırakılan ölü hediyeleri aracılığı ile MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶¹³. Anadolu'da ve başka merkezlerde birebir benzer yassı, dairesel formlu, silindirik yüksek tutamaklı örneklerle rastlanılmaması söz konusu formun Tralleis'e özgü yerel üretim olabileceğini düşündürür. Teknik olarak Tralleis Nekropolü'nde sıklıkla rastlanan ve Situla¹⁶¹⁴ olarak adlandırılan büyük boyutlu, silindirik formlu kremasyon kaplarının ağızlarını kapatmaya elverişli formdaki bu kapaklar genel olarak üzerlerini kapattıkları kaplar ve mezar kontekstiyle birlikte değerlendirilmiş ve MÖ I. yüzyıl ile MS I.- II. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶¹⁵. Berenike'de benzer bir kapak, çeşitli kapaklar başlığı altında incelenerek ünük ya da çok seyrek görülen bölgesel üretimlerden biri olarak tanıtılmış ve MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶¹⁶. Birebir olmamakla birlikte küçük boyutlu, yassı formlu, örneklerimize oranla daha kalın duvarlı ve sivri tutamaklı bir kapak Knossos'da Erken Roma kontekstlerinden gelerek MS I. yüzyıla tarihlenir¹⁶¹⁷.

Bazı merkezlerde ise form benzerliği bulunan kapak örnekleri oldukça geç dönem kontekstlerinden elde edilir. Thasos'da Knossos örneğine benzer küçük boyutlu, yassı formlu, kalın duvarlı, yüksek, konik tutamaklı örnek, amphora kapağı olarak tanımlanmış ve MS VI. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶¹⁸. Yerel mutfak kapları grubunda

¹⁶¹⁰ Erön 2013, 125, Kat.No:125, Lev.No:135.

¹⁶¹¹ Özver 2021, 231, Kat.No:151.

¹⁶¹² Özver 2021, Kat.No:2, Kat.No:3, Kat.No:12.

¹⁶¹³ Özver 2021, 107, Kat.No:2, Kat.No:3, Kat.No:12.

¹⁶¹⁴ Saraçoğlu 2013, 477, Res.9, Ur 9; Özver 2021, 105-107, Kat.No:1-12; Coşkun 2022, 129-131, Kat.No:106-108.

¹⁶¹⁵ Saraçoğlu 2013, 477; Özver 2021, 107; Coşkun 2022, 130-131.

¹⁶¹⁶ Riley 1979, 326-327, Fig.119, Kat.No:D799.

¹⁶¹⁷ Hayes 1971, 250, 252, Fig.17, KW 51, 13, 48.

¹⁶¹⁸ Reynal ve Sodini 1992, 52, Fig.22, CC 190.

incelenen, yassı gövde formlu, silindirik tutamaklı ancak oldukça kalın duvarlı bir kapak ise Carthage’de MS VI. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçer¹⁶¹⁹. Halka tutamaklı, yassı gövdeli Sagalassos örnekleri ise R. Degeest tarafından MS VII. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶²⁰. Patara’da KP VII2 başlığı altında incelenen ve halka tutmaklı, düz gövdeli kapak olarak tanımlanan örnekler Geç Roma-Erken Bizans Dönemi’ne tarihlenir¹⁶²¹. Sardeis örnekleri Crawford tarafından MS IV. ve VII. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁶²². Nysa Sütunlu Cadde buluntusu bir örnek ise Kapak Tip 1 başlığı altında sınıflandırılarak MS IV ve VII. yüzyıllar arasına verilir¹⁶²³. Tralleis’te ele geçen benzerlerinin Erken Roma kontekstlerinden geldiği görülen ve başka merkezlerde birebir örneklerine rastlanmayan 5834 (**Kat.No:162**) ve 6228 (**Kat.No:163**) Envanter Numaralı kapaklar, olasılıkla MS I. yüzyıl ile II. yüzyıllar arasında Tralleis’e özgü yerel bir form olarak üretilmiş olmalıdır.

6.11. Kalathos

Malzemelerimiz içerisinde yer alan Kalathoslar 5419 (**Kat.No:164**), 5112 (**Kat.No:165**), 5822 (**Kat.No:166**), 5829 (**Kat.No:167**) ve 5741 (**Kat.No:168**) Envanter Numaralı beş örnekle temsil edilmektedir. Bir sepet ya da ters çevrilmiş çan şeklinde, kratere benzer kap, kalathos olarak adlandırılır¹⁶²⁴. Söz konusu kaplar bazı kaynaklarda pişirme kabı ya da saklama kabı olarak değerlendirilmiş, boyutlarının küçük olması ve ince kenarlı ağız yapısına sahip olmaları nedeniyle kimi zaman İnce Duvarlı Seramik (Thin Walled Wares) Grubu içerisinde değerlendirilerek maşrapa olarak adlandırılmıştır. Yükseklikleri 9,5 cm. ile 12 cm., ağız çapları ise 10 cm. ile 6,5 cm. arasında değişen kaplar, mika ve taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4), turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 7/6), kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6), kırmızımsı-kahverengi (5YR 6/4) hamurlu, kızılımsı-kahverengi (2,5YR 5/4), kırmızımsı-kahverengi (10R 5/8) ve turuncumsu-kırmızı (10R 5/6) astarlı örneklerden oluşmaktadır. Genel form yapıları

¹⁶¹⁹ Fulford-Peacock 1994, 67, Fig.4.10, 35.

¹⁶²⁰ Degeest 2000, 143-144, Fig.142-144.

¹⁶²¹ Özdemir 2009, 82, Kat.No:345.

¹⁶²² Crawford 1990, 63, Fig.295-297.

¹⁶²³ Sönmez 2023, 154, Fig.28, No:58.

¹⁶²⁴ Saltuk 1993, 89.

açısından birbirlerine benzemekle birlikte ağız ve gövde profilleriyle kaideleri arasında ufak farklar bulunmaktadır.

5419 (**Kat.No:164**) Envanter Numaralı kalathos, kalın, dışa çekik ağız kenarlı, dolgun, küresel gövdeli, yuvarlatılmış, bombeli kaide yapısına sahiptir. Kabın tüm yüzeyi yivlerle bezelidir. Örneğimizin yakın benzerleri Magnesia’da Form 1 başlığı altında incelenmiş ve MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶²⁵. Söz konusu kaplar Vapur tarafından hazırlama amaçlı kaplar olarak tanıtılırken¹⁶²⁶, MS III. yüzyıla tarihlenen Atina Agorası örnekleriyle Robinson tarafından pişirme kapları grubunda gösterilmiştir¹⁶²⁷. Phokaia’da MS III. yüzyıla tarihlenen ve C Tipi Çömlek olarak sınıflandırılan bu kaplar, saklama kabı olarak değerlendirilmiş, boyutları nedeniyle pişirmeye elverişli olmadıkları belirtilmiştir¹⁶²⁸. Hayes ise Knossos örneklerini yivli pişirme kapları başlığı altında incelemiş, Tip 4 olarak sınıflandırdığı kapları küçük pişirme kapları olarak adlandırmıştır¹⁶²⁹. Gerçekten de küçük boyutlu olmaları nedeniyle saklama ya da depolama kabı olarak kullanılmış olma olasılıkları daha akla yakındır. Pişirme kapları içerisinde gösterilen ve Argos’da ele geçen benzer bir örnek, Reynal tarafından Form 7 grubuna dahil edilerek MS I. yüzyılın sonlarına tarihlenmiş ve formun bilinen en eski örneği olarak tanıtılmıştır¹⁶³⁰. Ağız profillerinin tipolojik gelişim açısından önemli bir ayrıntı olarak değerlendirildiğini belirten Reynal, MS II. yüzyılın ilk yarısında dışa dönük ağız profillerinin iç kısımlarının hafif iç bükey, dış kısımlarının ise düz olduklarını belirtir¹⁶³¹. MS II. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise dış bükey ağız kenarında belirgin çark izleri görülürken, erken örneklerde görülen düz gövde bu dönemden itibaren şişkinleşerek MS III. yüzyılın ortalarına gelindiğinde bodur ve geniş bir form haline dönüşür¹⁶³². MS III. yüzyılın ortalarından itibaren gövdenin uzamaya başladığı, kaidenin ise iç bükey profil yaptığı görülür¹⁶³³. Reynal tarafından MS I. yüzyılın sonlarından MS III. yüzyıla değin uzun bir dönem içerisinde

¹⁶²⁵ Vapur 2009, 80-81, Kat.No:271-274, Çiz.37.

¹⁶²⁶ Vapur 2009, 81.

¹⁶²⁷ Robinson 1959, 67-68, Pl.14, K99, K101.

¹⁶²⁸ Özbütev 1994, 25-27, Lev.12, 43; Fırat 2011, 197-198, Lev.27, No:31.

¹⁶²⁹ Hayes 1983, 105-106, 122, 124, Fig.6, No:67-69.

¹⁶³⁰ Reynal 2007, 213-214, Pl.56, 360.1.

¹⁶³¹ Reynal 2007, 214, Pl.56, 360.2.

¹⁶³² Reynal 2007, 214, Pl.56, 360.1

¹⁶³³ Reynal 2007, 214, Pl.56, 360.1

kullanıldıkları belirtilen bu kapların Ege Bölgesi'nde bilinmeyen bir yerleşimden Argos'a ithal edildiği belirtilmekle birlikte aynı zamanda taklit edildikleri de bilinmektedir¹⁶³⁴.

Slovenya Bölgesi'nde Emonia'da Ege Bölgesi pişirme kapları arasında tanıtılan form, MS I. yüzyılın ikinci çeyreği ile MS II. yüzyıla tarihlenir¹⁶³⁵. Kırım, Tauric Chersonesos buluntuları kırmızı astarlı maşrapa-kadeh başlığı altında iki gruba ayrılarak incelenmiş, 5419 (**Kat.No:164**) Envanter Numaralı kabımızla benzer olan Tip I örnekleri MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶³⁶. Berenike'de benzer bir pişirme kabı tek kulplu olarak tasarlanmış, Orta Roma Dönemine ait 4. Grup kaplar arasında gösterilerek MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶³⁷. Knossos'da MS III. yüzyıla tarihlenen benzer formlar Ege Bölgesi'ne özgü pişirme kapları olarak tanıtılırken Phokaia'dan ithal edilmiş olabilecekleri önerilir¹⁶³⁸. Örneğimizin benzerleri Korinth'de¹⁶³⁹, Ephesos'da¹⁶⁴⁰, Knossos'da¹⁶⁴¹, Paphos'da¹⁶⁴², Aquielia'da¹⁶⁴³, Assos'da¹⁶⁴⁴, Knidos'da¹⁶⁴⁵ ve Antandros'da¹⁶⁴⁶ MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir. Ege Bölgesi pişirme kapları arasında yaygın bir form olarak bölgesel çeşitliliğini gözlemlediğimiz 5419 (**Kat.No:164**) Envanter Numaralı kalathosun, benzer örnekler göz önüne alındığında MS II. ve III. yüzyılda Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

5112 (**Kat.No:165**), 5822 (**Kat.No:166**) ve 5829 (**Kat.No:167**) Envanter Numaralı kalathoslar, kalın ve dışa dönük ağız kenarlı, dibe doğru hafifçe daralan, uzun, silindirik gövdeli, hafif yükseltilmiş düz kaidelidir. 5112 (**Kat.No:165**) Envanter Numaralı örnek, diğer iki örneğe oranla dibe doğru daha fazla daralan gövdesiyle daha dar yapıda, ters çevrilmiş çan formundadır. Her üç örneğin gövdesi sık aralıklı yivlerle

¹⁶³⁴ Reynal 2007, 213.

¹⁶³⁵ Istenić 2000, 341, Fig.3, 5.

¹⁶³⁶ Klenina 2004, 109, Sec.5, Tip 1, Fig.20, No:186-187.

¹⁶³⁷ Riley 1979, 265-266, Fig.104, 521.

¹⁶³⁸ Coldstream 2001, 158-159, Fig.4, 11, a-b.

¹⁶³⁹ Slane 1994, 140, Fig.8.35; Slane 1990, 84-85, Fig.20, Lev.11.181.

¹⁶⁴⁰ Gassner1997, 167, Taf.55, Kat.No:684; Ladstätter 2005, 332, Lev.188, K669, 335, Lev.191.K700, 337, Lev.192, K 717.

¹⁶⁴¹ Sackett 1992, 246-247, Lev.187, S1, 5, 25-252, Lev. 192, U, 41-U, 42; Hayes 1983, 122, Fig.6, 67.

¹⁶⁴² Hayes 1991, Fig.LXXI, 4.

¹⁶⁴³ Mandruzzato 2000, 362, Fig.4, 3.

¹⁶⁴⁴ Sezgin 2010, 46, 135, Lev.69, No:478.

¹⁶⁴⁵ Doksanaltı ve Tekocak 2014, 282, Fig.2-3, No:6-8, 12-14.

¹⁶⁴⁶ Aktaş 2018, 411-414, Kat.No:707.

bezelidir.

Üretim yerlerine göre farklı ağız, gövde ve kaide profiline sahip olan Roma Dönemi mutfak kapları arasında yer alan kalathosların yakın benzerleri Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde ele geçmiş, Erön tarafından T1a ve ağız profili diğerlerine oranla kısa ve kalın bırakılan bir örnek ise T1b başlığı altında incelenerek MS III. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmiştir¹⁶⁴⁷. Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi buluntularıyla, 5112 (**Kat.No:165**), 5822 (**Kat.No:166**) ve 5829 (**Kat.No:167**) Envanter Numaralı örneklerin hamur ve astar yapıları ve tipolojilerinin birebir benzer oluşu Tralleis'te aynı atölyede üretilmiş olabileceklerini düşündürür. Başka merkezlerde benzerlerine rastlanmayan 5112 (**Kat.No:165**), 5822 (**Kat.No:166**) ve 5829 (**Kat.No:167**) Envanter Numaralı kaplar olasılıkla Tralleis'e ait özgün formlar olarak MS III. yüzyılda üretilmişlerdir.

Grubun son temsilcisi 5741 (**Kat.No:168**) Envanter Numaralı kalathos, kalın, dışa dönük ağız kenarlı, dibe doğru daralan, dolgun, çan gövdeli, düz kaidelidir. Gövde başlangıcında beş sıra ince bant, tüm gövde üzerinde ise belirgin olmayan yiv bezemeleri yer alır. Dolgun, yuvarlatılmış, geniş çan formlu gövde yapısıyla diğer örneklerden farklı olan 5741 (**Kat.No:168**) Envanter Numaralı örneğin birebir olmamakla birlikte ağız ve kaide profili açısından benzeri Magnesia'da in situ olarak ele geçmiş ve Form 2 olarak sınıflandırılmış, buluntu grubuna bakılarak MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶⁴⁸. 5112 (**Kat.No:165**), 5822 (**Kat.No:166**) ve 5829 (**Kat.No:167**) Envanter Numaralı örneklere koşut yakın benzerine rastlamadığımız ve Tralleis'te üretilmiş özgün formlardan biri olduğunu düşündüğümüz 5741 (**Kat.No:168**) Envanter Numaralı kalathosun, benzer ağız ve gövde profiline sahip örneklerden yola çıkılarak olasılıkla MS III. yüzyılda üretildiğini söyleyebiliriz.

6.12. Kase

Roma Dönemi günlük kullanım kapları arasında en yaygın formlardan biri olan kase *Acetabulum* olarak adlandırılır¹⁶⁴⁹. Genel anlamda kase, içbükey ya da dışbükey

¹⁶⁴⁷ Erön 2013, 83-84, Kat.No:74-78, Lev.No:84-88.

¹⁶⁴⁸ Vapur 2009, 81-82, Kat.No:276, Çiz.37.

¹⁶⁴⁹ Hilgers 1969, 33-34.

ağız yapısına sahip, yuvarlak gövdeli, farklı tip ve boyutta üretilen kapları tanımlamak için kullanılmıştır. Malzemelerimiz arasında tek örnekle temsil edilen buluntulardan biri olan 6260 (**Kat.No:169**) Envanter Numaralı kase, kaba seramik grubuna dahildir. 5,3 cm. yükseklikte, 17 cm. ağız çapına sahip, mika, taşçık ve az kireç içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, çok ince uygulanmış kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 6/4) astarlıdır. Keskin ve derin bir yivle kalınlaştırılmış, içe çekik kenarlı ağız, dibe doğru daralan, sık aralıklı yiv bezemeli, yayvan ve dolgun gövde ile birleşir. Halka kaidelidir. Kırık kısımlarda onarım eksik kısımlarda alçı tamamlama yer alır.

Magnesia'da ele geçen ağız ve gövde profili benzer olan ancak daha yüksek ve ağız çapları daha geniş olan kaseler Vapur tarafından Form 2 başlığı altında ele alınarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶⁵⁰. Tralleis Güney Nekropolü'nde ele geçen benzer iki kase ise Magnesia örneklerine koşut 6260 (**Kat.No:169**) Envanter Numaralı kaseye oranla oldukça büyük boyutludur¹⁶⁵¹. Gövde ve kaide profilleri benzer olan Tralleis örnekleri Güney Nekropolü'ndeki mezarlardan birinin dromosunda yer alan situlanın iki ucunu kapatmak üzere kullanılmış ve Coşkun tarafından situla kapağı/derin kase olarak tanımlanarak MS I. ve II. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁶⁵². Benzer kaide profiline sahip Knossos Villa Dionysos buluntusu kase MS III. yüzyıl ortalarına tarihlenir¹⁶⁵³. Tahtalı Barajı, Cevizcioğlu Çiftliği Nekropolü'nde ele geçen benzer gövde ve kaide profiline sahip, yiv bezemeli bir kase, basit işçilikli yerel üretim olarak tanımlanmış ve MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶⁵⁴.

Kaba seramik grubu içerisinde değerlendirdiğimiz 6260 (**Kat.No:169**) Envanter Numaralı kase, benzer profile sahip formlar ve Roma Dönemi'nin orta evrelerinin karakteristiği olan derin yiv bezemeleri göz önüne alınarak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6.13. Çanak

Geniş ağız çaplı, dibe doğru daralan, dışa açılan gövde yapısına sahip, genellikle

¹⁶⁵⁰ Vapur 2009, 41-42, Kat.No:63-64, Çiz.8.

¹⁶⁵¹ Coşkun 2022, 131, Kat.No:109-110.

¹⁶⁵² Coşkun 2022, 131.

¹⁶⁵³ Hayes 1983, 102-103, Fig.3, 19.

¹⁶⁵⁴ Özkan 1999, 48-49, Fig.57, b.

halka ya da düz kaideli, derin kaplar seramik literatüründe çanak olarak isimlendirilir. Erken dönem örneklerine oranla Roma Dönemi'nde kaba bir işçilikle üretilen çanaklar malzemelerimiz arasında üç örnekle temsil edilmektedir. 5129 (**Kat.No:170**), 6210 (**Kat.No:171**) ve 5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı çanaklar birbirlerinden farklı form yapısına sahip olmaları nedeniyle ayrı ayrı incelenmişlerdir.

5129 (**Kat.No:170**) Envanter Numaralı çanak, 21,9 cm. yükseklikte, 29,4 cm. ağız çapında, mika ve küçük taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, açık kırmızı (10R 6/8) astarlıdır. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız, sık aralıklı derin yivlerle bezeli, dibe doğru daralan gövde ile birleşir. Günümüz saksılarını hatırlatan kabın tabanı düzdür.

5129 (**Kat.No:170**) Envanter Numaralı örneğimize oranla daha derin gövdeye sahip, ancak oldukça benzer tipolojideki Atina Agorası¹⁶⁵⁵ ve Knossos¹⁶⁵⁶ buluntuları MS III. yüzyıla ait kontekstlerden ele geçer. Boyut olarak daha küçük olmakla birlikte benzer olan Parion buluntusu çanak MS III. ve V. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁶⁵⁷. Magnesia'da ele geçen benzer örnekler Vapur tarafından çanak grubu içerisinde Form 4 olarak sınıflandırılmış, MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶⁵⁸. Ege ve Akdeniz dünyasında yaygın bir form olarak kullanılan geniş çanakların Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'ne tarihlenen en erken örneklerinin Magnesia Agora Stoası'nda ele geçtiği bilinmektedir¹⁶⁵⁹. Formun iki varyasyonu olduğunu belirten Vapur, ilk gruba ait olanların düz dipli, ikinci gruba ait olanların ise halka kaideli olduklarını, her iki grubun da ağız yapılarının aynı olduğunu söyler. Ancak Vapur, diplerinde üretici işareti bulunan örneklerin Magnesia'da üretildiklerini ileri sürer¹⁶⁶⁰. Söz konusu kapların işlevleri konusunda netlik olmamakla birlikte iç ve dış yüzeylerinin astarlanmış olması sıvı taşımaya yönelik kullanım gördüklerini düşündürmüştü, Magnesia'da çanaklarla aynı ağız çapına sahip çok sayıda süzgecin ele geçmesi ise çeşitli maddelerin süzdürülmesinde kullanılmış olabilecekleri önerisini getirmiştir¹⁶⁶¹. Gerçekten de

¹⁶⁵⁵ Robinson 1959, 66, Lev.13, K78-79.

¹⁶⁵⁶ Hayes 1983, 129, Fig.10, 117.

¹⁶⁵⁷ Ergürer 2012, 233-234, Kat.No:516.

¹⁶⁵⁸ Vapur 2009, 67-71, Kat.No:192-202, Çiz.25; Vapur 2011, 158-159, Kat.No:45, Çiz.5.

¹⁶⁵⁹ Vapur 2011, 158.

¹⁶⁶⁰ Vapur 2011, 158.

¹⁶⁶¹ Vapur 2009, 68-69.

seramik kapların astarlanmaları hem güzel görünüm sağlamak hem de içlerindeki sıvının sızıntısını önlemeye yönelik bir amaçla yapıldığı için iç ve dış yüzeyinde astar bulunan 5129 (**Kat.No:170**) Envanter Numaralı kabımız olasılıkla sıvı maddeleri taşıma, saklama ya da hazırlama işinde kullanılmış olmalıdır. Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi'nde ele geçen örnekler Erön tarafından Derin Çanak T1 başlığı altında incelenerek depolama seramiği olarak tanımlanmışlar ve MS III. yüzyıla tarihlenmişlerdir¹⁶⁶². Hamur renkleri ve tipolojileri 5129 (**Kat.No:170**) Envanter Numaralı örneğimizle aynı olan Tralleis Hamam Gymnasium Yapı Kompleksi buluntularının tamamının astarsız üretimlerden oluşması sıvı maddeleri taşıma ya da saklama işinde kullanılmadıklarını düşündürür. Formun Miletos'da ele geçen benzerleri S. Pülz¹⁶⁶³ ve M. Berndt¹⁶⁶⁴ tarafından MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir. Ephesos¹⁶⁶⁵ ve Didyma'da¹⁶⁶⁶ ise benzer formlar aynı şekilde MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenir. 5129 (**Kat.No:170**) Envanter Numaralı çanak benzer örnekler ışığında MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı çanak 5129 (**Kat.No:170**) ile benzerlik gösterir, ancak daha uzun ve silindirik gövde profili ve tek kulbuyla 5129 (**Kat.No:170**)'dan ayrılır. 24 cm. yükseklikte, 27,3 cm. ağız çapında, mika ve taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlı çanak, kalın ve dışa çekik kenarlı ağız yapısına sahiptir. Dibe doğru daralan, sık aralıklı yivlerle bezeli, derin ve silindirik gövde, düz diple birleşir. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek, kalın, şerit kulpludur. Gövde üzerindeki kırıklarda onarım, eksik kısımlarda alçı tamamlama yer alır.

Atina Agorası'nda ele geçen, silindirik gövde yapısıyla birlikte ağız ve dip profili benzer olan, ancak kulpsuz üretilen bir örnek MS III. yüzyıla tarihlenir¹⁶⁶⁷. 6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı kabın yakın benzeri Tarsus'da ele geçmiş H. Goldman tarafından Erken İmparatorluk Dönemi içerisinde MS I. yüzyıla

¹⁶⁶² Erön 2013, 44-45, Kat.No:17, Lev.No:28a, Kat.No:18, Lev.No:28b.

¹⁶⁶³ Pülz 1986, 16, Fig.10.28.

¹⁶⁶⁴ Berndt 2003, 301, Lev.73, Schü 16, Lev.74, Schü17.

¹⁶⁶⁵ Gassner 1997, 163, Lev.53, 657; Ladstätter 2005, 301, Lev. 73, Schü 16, Lev.74, Schü 17.

¹⁶⁶⁶ Wintermeyer 2004, 102, Tip S 6, 832, 835, 104, Tip S 7, 859-860.

¹⁶⁶⁷ Robinson 1959, 66, Pl.13, K78.

tarikhlenmiştir¹⁶⁶⁸. Goldman, Tarsus buluntusunu Orta Roma Dönemi mutfak kapları grubuna dahil etmekle birlikte hamur yapısı nedeniyle Erken İmparatorluk Dönemi içerisine tarihler ve portatif tuvalet olarak tanımlar¹⁶⁶⁹. Riley ise Orta Roma Dönemi 1b grubuna dahil ettiği Berenike buluntularının arı kovanı olarak kullanıldıklarını ileri sürer¹⁶⁷⁰. Riley, bu kapların Ege Bölgesi'nde MÖ IV. yüzyıldan beri arı kovanı olarak kullanıldığını, iç yüzeylerindeki kazıma çizgilerin ise bal peteklerinin daha iyi yapışmalarını sağlamak amacıyla yapılmış olabileceklerini söyler ve söz konusu kapları MS II. yüzyıl ile IV. yüzyıl aralığına tarihler¹⁶⁷¹. Hayes ise Knossos Villa Dionysos buluntularını silindirik küvet olarak isimlendirirken, Knossos'daki sıradışı kaplar olduklarını söyler¹⁶⁷². Ağız ve gövde profilleri 6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı çanak ile oldukça benzer olan Knossos örneklerinde farklı olarak gövde ortasında yatay yerleştirilmiş çift, küçük kulp yer alır. Hayes, Knossos buluntularının arı kovanı olmadıklarını net bir şekilde ifade eder ve işlevleri konusunda farklı öneriler sunar. Villa buluntusu olarak ele geçmeleri nedeniyle yayık olarak kullanılmış olabileceklerini belirtir, bunun dışında ise akşam yemekleri sırasında kusma kabı ya da portatif tuvalet olarak kullanım görmüş olma olasılıklarından da söz ederek kapları Erken Roma Dönemi içerisinde MS I. yüzyıla tarihler¹⁶⁷³. G. Forster ise Knossos'da Demeter Kutsal Alanı'nda ele geçen ve Gortyn'den ya da Girit'ten gelmiş olabileceklerini belirttiği benzer forma sahip arı kovanlarının Roma Dönemi'nde özellikle Ege Bölgesi yerleşimlerinde yaygın olarak kullanıldığını söz eder¹⁶⁷⁴. Forster, Gortyn ya da Girit'e özgü bir özellik olarak kubbeli bir uçla sonlanan söz konusu kovanların gövdelerindeki halka formu tutamakların Ege Bölgesi'nde halen kullanımda olan modern örneklerle de benzerliğine dikkat çeker ve tarih aralığı olarak MS 160-180 arasını önerir¹⁶⁷⁵. Öte yandan Forster, Hayes ile aynı görüşü paylaşarak, Knossos'da ele geçen kalın ağız kenarlı, küçük yatay kulplu, silindirik küvet olarak tanımlanan farklı

¹⁶⁶⁸ Goldman 1950, 202, Pl.161, 784, Pl.204, 784.

¹⁶⁶⁹ Goldman 1950, 202.

¹⁶⁷⁰ Riley 1979, 343-344, Fig.125, 900, 901, 902.

¹⁶⁷¹ Riley 1979, 343.

¹⁶⁷² Hayes 1983, 109, Fig.14, 173, 174, 175, 176.

¹⁶⁷³ Hayes 1983, 109.

¹⁶⁷⁴ Forster 2001, 166, Fig.4.15, k.

¹⁶⁷⁵ Forster 2001, 166.Fig.4.1, 15, k.

bir gruba ait olduğunu söylediği örneklerin ise yayık ya da portatif tuvalet olarak oldukça yaygın şekilde kullanıldıklarını belirtirken¹⁶⁷⁶ MS 160-180 arasına tarihlendiği Knossos kaplarının Anadolu'da ve Ege Bölgesi'nde örnekleri olduğuna değinir¹⁶⁷⁷.

Ağız kenarında dışa taşkın yivler bulunan, çift kulplu Ephesos buluntusu kap ise V. Gassner tarafından MS III. yüzyıla tarihlenir¹⁶⁷⁸. Gassner, geniş, yivli ağız kenarlı, dikey, ilmek kulplu, kova benzeri kap olarak tanımladığı Tetragonos Agorası buluntusunu Atina Agorası, Knossos ve Tarsus'da ele geçen örneklerle karşılaştırarak Ephesos kabının söz konusu merkezlerde ele geçenlerle aynı temel tipe ait olduğunu belirtir. Ancak işlevi konusuna değinmediği Ephesos örneğinin dik olmayan hafif içe doğru eğimli kenar profili nedeniyle yerel özellikler gösterdiğini ve bu nedenle daha geç bir tarihe ait olabileceğini ileri sürer¹⁶⁷⁹. Patara'da Hurmalık Hamamı buluntuları içerisinde yer alan örnekler ise Özdemir tarafından mutfak kapları grubu içerisinde değerlendirilerek bakraç BK 1 olarak sınıflandırılmış MS II. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶⁸⁰. Smyrna Agorası'nda ele geçen ve Osmanlı Dönemi'ne tarihlenen lazımlıklar formun geç dönem versiyonları olarak oldukça ilginçtir¹⁶⁸¹. Yükseklikleri 28,5 cm. ile 11,4 cm., ağız çapları ise 30,5 cm. ile 16,4 cm. arasında değişen kaplar, konik gövdeli ve dışa açılan geniş ağız yapısına sahiptir. Ağız çapları ve kenar genişlikleri yetişkin ve çocuklara göre değişkenlik gösteren Smyrna Agorası lazımlıkları rahat taşınabilmeleri ve içindekilerin dökülmemesi için çift kulplu olarak tasarlanmışlardır¹⁶⁸².

6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı çanak 5129 (**Kat.No:170**) örneğine paralel olarak benzer ağız, gövde, dip profilindeki örnekler ve Orta Roma Dönemi seramiklerinin karakteristiği olan yiv bezemeleri göz önünde bulundurularak MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

5129 (**Kat.No:170**) ve 6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı çanaklardan farklı özelliklere sahip 5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı çanak, 24 cm. yükseklikte ve 18,5 cm. ağız çapında, mika ve taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4)

¹⁶⁷⁶ Forster 2001, 166, Fig.4.15, h-j.

¹⁶⁷⁷ Forster 2001, s166.

¹⁶⁷⁸ Gassner 1997, 162, Kat.No:654, Taf.53, 654.

¹⁶⁷⁹ Gassner 1997, 162.

¹⁶⁸⁰ Özdemir 2009, 72, Kat.No:290.

¹⁶⁸¹ İpekçioğlu 2019, 754, Res.3, 756-757, Tablo 1-2.

¹⁶⁸² İpekçioğlu 2019, 754, Res.3.

hamurlu, kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. İnce ve keskin, düz kenarlı ağız, ortaya doğru genişleyen ve bu noktada sert bir profil yaparak dibe doğru daralan, profilin üst kısmı konik, alt kısmı küresel forma sahip gövdeye oturur. Gövdedeki profilin üst ve alt kısmında çift yiv bezemesi yer alır. Kaide, hafif yükseltilmiş halka formudur. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek, kalın şerit kulpludur. Ağız kenarında hamur yaşken oluşmuş bir darbe nedeniyle içe çöken bir alan yer alır. Kırık kısımlarda onarım, eksik kısımlarda alçı tamamlama bulunur.

5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı çanağın birebir benzeri bulunmamaktadır. Knossos Villa Dionysos buluntuları arasında yer alanve gövde alt yarısında sert profil bulunan, benzer kaideye sahip bir kap Hayes tarafından MS III. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹⁶⁸³. Magnesia’da ise kaide profili benzer kaplar MS I. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenir¹⁶⁸⁴.

Birebir örneğine rastlamadığımız 5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı kabımız benzer kaide profiline sahip örnekler ve olasılıkla 5129 (**Kat.No:170**) ile 6210 (**Kat.No:171**) Envanter Numaralı çanakların paralelinde Tralleis’te üretilmiş günlük kullanıma ait özgün formlardan biri olarak MS II. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenebilir. 5129 (**Kat.No:170**), 6210 (**Kat.No:171**) ve 5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı çanakların tamamının astarlı olmaları, sızdırmayı önleyici özellikleri nedeniyle olasılıkla sıvı taşıma ya da saklama işinde kullanılmış olabileceklerini düşündürür. Ağız profillerinde çeşitlilik bulunan geniş ağızlı çanakların depolama kabı olarak kullanıldıkları gibi sıvı ve katı gıdaların taşınmasında ve servisinde kullanıldıkları da bilinmektedir¹⁶⁸⁵. Ancak kulplu olarak üretilen 6210 (**Kat.No:171**) ve 5813 (**Kat.No:172**) Envanter Numaralı kapların Tarsus ve Knossos örneklerinde olduğu gibi portatif tuvalet (lazımlık) olarak kullanılmış olma olasılıkları da göz önüne alınabilir.

6.14. Çanak/Yassı Kap

5418 (**Kat.No:173**) Envanter Numaralı kap, Tralleis’e özgü yerel üretimlerden biri olarak tek örnekle temsil edilmektedir. 4,5 cm. yükseklikte, 18 cm. ağız çapına

¹⁶⁸³ Hayes 1983, 108, Fig.11, 148.

¹⁶⁸⁴ Vapur 2009, 61-62, Kat.No:166, 172, Çiz.22.

¹⁶⁸⁵ Ergürer 2012, 231.

sahip kap, mika ve küçük taşçık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, gövde alt yarısı ise koyu kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 6/4) astarlıdır. Kalın kenarlı ağız, düz profille aşağı inen, geniş, düz, dairesel formlu gövdeyle birleşir. Kaide düz ve geniştir. Basık ve yassı bir forma sahip kabın kırık kısımlarında onarım, eksik kısımlarında alçı tamamlama bulunur.

5418 (**Kat.No:173**) Envanter Numaralı kabın birebir benzeri bulunmamaktadır. Ephesos Tetragonos Agorası'nda ele geçen bir kap Gassner tarafından küçük kare kase (çanak) olarak tanımlanmış, benzer örneğinin olmadığı belirtilerek MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁶⁸⁶. Ephesos buluntusu, 5418 (**Kat.No:173**) Envanter Numaralı kabımıza oranla daha küçük boyutlu ve kare forma sahip olması nedeniyle farklı bir örnek olmakla birlikte gövde ve dip profili açısından tipolojik olarak benzerdir. Örneğimize oranla daha geniş ve daha büyük boyutlu, benzer ağız profiline sahip, düz tabanlı kaplar Magnesia'da Form 1 başlığı altında tepsi olarak değerlendirilmiş ve MS I. ve III. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁶⁸⁷. Daha geniş ve uzun, gövde profili içbükey olan ancak kaide profili benzer, Knossos Villa Dionysos buluntusu bir kap ise düz tabanlı çanak olarak tanımlanmış ve yerel üretimler arasında gösterilerek MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶⁸⁸. Benzer ağız ve gövde profiline sahip örnekler göz önüne alınarak olasılıkla servis kabı olarak kullanıldığını düşündüğümüz 5418 (**Kat.No:173**) Envanter Numaralı çanağın MS I. ve II. yüzyıl aralığında Tralleis'te üretilmiş olabileceğini söyleyebiliriz.

6.15. Vazo/Koku Kabı

4514 (**Kat.No:174**) Envanter Numaralı kap tek örnekle temsil edilen üretimlerdendir. 11 cm. yükseklikte ve 9 cm. genişlikteki örneğimiz, az mika içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4) hamurludur. Dış yüzeydeki yoğun aşınma nedeniyle astar rengi görülememektedir. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız, kısa ve ince boyunla birleşir. Dolgun ve küresel gövde alçak halka kaideye oturur.

İşlevi konusunda net bir şey söylemenin mümkün olmadığı formun birebir

¹⁶⁸⁶ Gassner 1997, 160, Taf.52, 650.

¹⁶⁸⁷ Vapur 2009, 78-79, Kat.No:269-270, Çiz.36.

¹⁶⁸⁸ Hayes1983, 108-109, Fig.12, 167.

benzeri bulunmamaktadır, ancak ağız yapısı ve boyutu koku kabı olarak kullanılmış olma olasılığını akla getirir. 4514 (**Kat.No:174**) Envanter Numaralı örneğimizin ağız yapısı Erken Roma Dönemi unguentariumlarını hatırlatmakla birlikte, hamur yapısı ve genel özellikleriyle Roma Dönemi içerisinde değerlendirilmesi gereken bir formdur¹⁶⁸⁹. Benzer gövde¹⁶⁹⁰ ve kaide¹⁶⁹¹ profiline sahip örnekler MS I yüzyıl ile MS III. yüzyıllar arasına tarihlenir. Tire Uzgur'da bulunan benzer ağız ve gövde profiline sahip tek kulplu bir sürahi MS I. ve II. yüzyıl aralığına ait kontekstlerden ele geçer¹⁶⁹². Benzer ağız profiline sahip örnekler ise Berenike'de¹⁶⁹³ ve Atina Agorası'nda¹⁶⁹⁴ MS II. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir. Karşılaştırma yapabileceğimiz birebir benzer bir örneğin olmaması nedeniyle Tralleis'te üretilen özgün formlardan biri olduğunu düşündüğümüz 4514 (**Kat.No:174**) Envanter Numaralı kap olasılıkla MS I. yüzyıl ile II. yüzyıllar arasına tarihlenebilir.

6.16. Vazo/Ölçü Kabı

6254 (**Kat.No:175**) Envanter Numaralı kap, malzemelerimiz içerisinde yer alan ve tek örnekle temsil edilen ünik nitelikli yerel üretimlerden biridir. 20,5 cm. yükseklikte, 12 cm. genişlikteki kap, mika ve taşçık içerikli, sarımsı-soluk kahverengi (10YR 7/4) hamurlu ve astarsızdır. Keskin, dışa çekik kenarlı ağız, dışa doğru açılan bir profile sahiptir. Kalın ve kısa boyundan itibaren daralan ve incelen, tam silindirik gövde, konik kaide ile birleşir. Kaba seramik grubuna dahil örneklerden olan kabın dış yüzeyi kısa aralıklı yivlerle bezelidir.

C. K. Williams, yüksek kaideli, torba gövdeli, uzun boyunlu ve dik ağızlı seramikleri ölçü kabı olarak tanımlar¹⁶⁹⁵. Oldukça kalın duvarlı bir üretim olan ve birebir benzeri bulunmayan 6254 (**Kat.No:175**) Envanter Numaralı kap, bu tanıma çok uymamakla birlikte, daha çok ters çevrilmiş borazan formundadır. Dışa doğru açılan ağız, içbükey kavisle daralarak düz bir profille kalınlaştırılmış kaideye bağlanır. Kabın

¹⁶⁸⁹ Robinson 1959, 31, Pl.5, 96-98; Gassner 1997, 171, Taf.56, 707.

¹⁶⁹⁰ Hayes 1976, 28, Fig.9, 137.

¹⁶⁹¹ Hayes 2003, Fig.2, 9; Ergürer 2012, 84, Kat.No:154.

¹⁶⁹² Gürler 2000, 114, Fig1, 6.

¹⁶⁹³ Riley 1979, Fig.138, 1136.

¹⁶⁹⁴ Robinson 1959, 92, Pl.21, M82.

¹⁶⁹⁵ Williams 1989, 100, Res.63, 589.

astarsız oluğu sıvı taşımaya elverişli olmadığını gösterir. Bu nedenle olasılıkla kuru gıda maddelerinin ölçümü sırasında evlerde ya da ticarete yönelik iş yerlerinde kullanılmış olabileceğı düşünölmüştür. Yaptığımız denemede içine konulan suyu sızdırdığı görölen kabın 250 ml. taşıma kapasiteli olduğı belirlenmiştir. Düşük taşıma kapasitesi ve boyutu nedeniyle servis ya da saklama kabı olarak kullanışlı olamayacağını düşündüğümüz 6254 (**Kat.No:175**) Envanter Numaralı kap, gövdesindeki karakteristik yiv bezemeleriyle çağdaşı olan ağız ve kaide profiline sahip örnekler dikkate alındığında MS II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlenebilir.

6.17. Ayaklı Kase/Meyvelik

5279 (**Kat.No:176**) ve 5072 (**Kat.No:177**) Envanter Numaralı kaplar bu gruba dahil edilmiştir. Her iki örnek de yüksek ayaklı ve geniş gövdeli olmakla birlikte birbirlerinden farklı özelliklere sahiptir.

5279 (**Kat.No:176**) Envanter Numaralı kap tek örnekle temsil edilen, form ve bezeme tekniğı nedeniyle özgün örneklerden biridir. 7 cm. yükseklikte 13,4 cm. ağız çapına sahip kap, mika ve taşçık içerikli, soluk kahverengi (10YR 8/3) hamurludur. Kabın iç yüzeyinde beyaz (10YR 8/2) astar, ağız kenarında ise turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/6) ve soluk kahverengi (10YR 8/3) boya ile yapılmış dikey, kalın bant süslemeleri yer alır. Beyaz astar ve ağız kenarındaki renkli bant bezemeleri olasılıkla kap pişirildikten sonra yapıldığı için büyük ölçüde dökölmüş ve aşınmıştır. İnce, dışa çekik kenarlı ağız, dışa taşkın sert profille belirginleştirilen geniş, yayvan ve sığ gövdeye oturur. Gövde, iç bükey bir kavisle kalın ve uzun ayakla birleşerek, dış bükey profilli, iç kısmı oyuk konik kaideyle sonlanır.

Romanya'da Dacia Bölgesi'nde ele geçen ve kabımızla tipolojik açıdan benzerlik gösteren bir örnek meyvelik olarak değerlendirilmiştir¹⁶⁹⁶. Dacia buluntuları sığ ve derin gövde yapılarıyla ayak uzunluklarına göre iki grupta incelenmiştir. İlk gruba dahil edilen örneklerin prototiplerinin Greko-Dacia Le Tene geleneğinin devamı olarak MÖ VI. yüzyıldan itibaren üretildikleri belirtilir. Dacia üretimlerinin kökeni ise MÖ IV. ve III. yüzyıllar olarak gösterilir. Roma İmparatorluğu dışında, Dacia

¹⁶⁹⁶ Negru 2000, 235-236, Fig.1, 7.

Bölgesi'ndeki üretimin MS II. ve III. yüzyıllar içerisinde de devam ettiği belirtilir. 5279 (Kat.No:176) Envanter Numaralı kabın benzeri birinci grup içerisinde değerlendirilmiş, MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁶⁹⁷. Yaygın formlar arasında olmadığı gözlemlenen 5279 (Kat.No:176) Envanter Numaralı kabımızla ağız, ayak ve kaide profili benzer olan ve İspanya'da ele geçen bir buhurdan, Tip 64 olarak sınıflandırılarak Flaviuslar Dönemi'ne (MS 79-96) tarihlenir¹⁶⁹⁸. M. Vegas, örneğimizden farklı olarak gövdesindeki keskin profilin ayakla birleşen bölümde yer aldığı buhurdanı tanımlarken, kadeh formu, geniş açık ağızlı, yüksek ayaklı ifadesini kullanır. Kurban ritüellerinde kullanıldığı belirtilen buhurdanlar tanrılara sunu sırasında kurban kesimine yardım edenlerin ellerinde bulunduğu gibi geçit töreni güzergahı boyunca kaidelere yerleştirilirdi. Böylece kurban törenlerinin güzelleştirildiği düşünülmüş ve buhurdanlar aynı zamanda kutsal bir malzeme olarak değerlendirilmiştir. Ağız kenarında kabartma olarak yapılmış dalgalı bantlarla gövdesinde ve ayak kısmında çentiklerin bulunduğu başka bir örnek ise Vegas tarafından mangal olarak değerlendirilmiş ve iç kısmına yerleştirilen yanan kömür nedeniyle yüzeyde yanık izlerinin yer aldığı belirtilmiştir¹⁶⁹⁹. Akdeniz Bölgesi'nde çok tanınmayan bu örneklerin Pollentia, Albintimilium ve Ostia'daki Roma yerleşimlerinde günlük yaşamda sıklıkla kullanıldıkları bilinmektedir¹⁷⁰⁰. Ephesos Basilika'sında ele geçen ve Geç Hellenistik kap örnekleri arasında gösterilen buhurdanlar, derin çan formu gövdeleri, oldukça kalın ayak ve kaide yapılarıyla tipolojik olarak örneğimizden farklı özelliklere sahip olmalarına karşın beyaz astarları benzerdir¹⁷⁰¹.

Hayes tarafından pişirme kapları grubunda değerlendirilen ve Roma yakınlarında Tiber Vadisi'nden ele geçen bir buhurdanın kaide profili örneğimizle yakın benzerlik gösterir¹⁷⁰². Hayes, Tiber Vadisi buluntularının Roma Geç Cumhuriyet Çağı geleneklerini sürdüren, oldukça kaba dokulu bir grup yerel seramiklerle temsil edildiğini belirtir ve söz konusu stile ait buluntuların MS I. yüzyıla ait tabakalardan ele geçtiğini söyler. Konik ayaklı tütsülük olarak tanımladığı örneklerin bazılarının kadeh

¹⁶⁹⁷ Negru 2000, 235-236.

¹⁶⁹⁸ Vegas 1973, 154-155, Fig.58, 2.

¹⁶⁹⁹ Vegas 1973, Fig.58, 1.

¹⁷⁰⁰ Vegas 1973, 154-155.

¹⁷⁰¹ Leon 1991, 75-77, Taf.92, E19, E21.

¹⁷⁰² Hayes 2009, 11-12, Fig.6, 87.

formunda, çentik bezemeli, düz ya da geniş ağız kenarlı olduklarını, boyutlarının ise değişken olduğunu belirtirken Roma'nın Kuzey yerleşimlerinde yer alan Prima Porta'da ele geçen benzer buluntuların Cladius Dönemi'ne (MS 41-54) tarihlendiğini söyler¹⁷⁰³. Kaide profilleri benzer olan Patara Hurmalık Hamamı buluntusu kadehler MS III. ve V. yüzyıl şeklinde oldukça geniş bir zaman aralığına tarihlenir¹⁷⁰⁴. Knossos¹⁷⁰⁵ ve Anamurium¹⁷⁰⁶ örnekleri ise buluntu alanları dikkate alınarak MS I. yüzyıla tarihlenir.

Genel olarak uzun ayaklı, dış bükey profilli kaideye sahip kap formlarının Hellenistik geleneğin devamı olarak skyphos ve kantharoslarla ilişkilendirildiği bilinmektedir¹⁷⁰⁷. Hellenistik Dönem kökenli ayaklı kase formlarının MÖ I. yüzyılın ilk çeyreği ile üçüncü çeyreğine¹⁷⁰⁸ ve MS 50-60¹⁷⁰⁹ arasına tarihlenen erken örneklerine İnce Duvarlı Seramik formlarında da rastlanır.

5279 (**Kat.No:176**), bezeme tekniği açısından ele alındığında, beyaz zemin ve boyalı bant süslemeleriyle dikkat çeker. Seramikler üzerinde beyaz zemin kullanımı oldukça eski bir gelenektir. Beyaz zemin bezemesinin en erken örnekleri MÖ V. yüzyılda ortaya çıkar¹⁷¹⁰. Atina'da cenaze törenleri ve buna bağlı ritüellerle ilişkili olarak ortaya çıkan beyaz zeminli lekythoslar, MÖ 487-480 arasında Solon tarafından mezar stelleri dikilmesinin yasaklanması nedeniyle mezar yerlerinin belirlenmesine yönelik kullanılmak üzere üretilmişlerdir. Mermer kullanımını azaltmaya yönelik uygulanan bu yasak yaklaşık 60 yıl sürmüş, bunun sonucunda mezar stellerine bir alternatif olarak beyaz boyalı lekythos türü, stellerin yerini almıştır. Bu kapların beyaza boyanmalarının diğer sebebi ise mermerden yapılmış stel görünümünü sağlamaktır¹⁷¹¹.

Tralleis Güney Nekropolü'nde yapılan kazılarda zaman zaman çok renkli bezeme tekniğinin kullanıldığı beyaz zeminli yerel üretim malzemelerine rastlanır. 1989 yılında Aydın Müzesi uzmanlarının yaptığı kurtarma kazısı sırasında ele geçen

¹⁷⁰³ Hayes 2009, 12.

¹⁷⁰⁴ Özdemir 2009, 16, Kat.No:31-32.

¹⁷⁰⁵ Sackett 1992, 197, Lev.147, 73.

¹⁷⁰⁶ Williams 1989, 101-102, Res.63, 591-592.

¹⁷⁰⁷ Moevs 1973, 87.

¹⁷⁰⁸ Moevs 1973, 87-88, Form XXVIII, Pl.13, 62, No:134-139.

¹⁷⁰⁹ Hayes 2000, 292, Fig.19, 6.

¹⁷¹⁰ Şahin 1996, 143; Ünal 2002, 355; Batur 2017, 27-28.

¹⁷¹¹ Şahin 1996, 143.

Güney Nekropol buluntuları arasında yer alan çok renkli kremasyon kabı, beyaz zemin ve kırmızı dahil olmak üzere farklı renkte boyanın kullanıldığı benzer bezeme öğelerinin bulunduğu ünik bir örnektir¹⁷¹². Ana bezeme kuşağında reenkarnasyon sahnesinin yer aldığı kremasyon kabı, İtalya üretimi çok renkli vazolarla da ilişkilendirilmiş, MÖ IV. yüzyılın sonu ile III. yüzyıl aralığına tarihlenmiştir¹⁷¹³.

Form ve bezeme tekniği açısından erken dönem malzemeleriyle benzerlik göstermekle birlikte, benzer ağız ve kaide profiline sahip buluntular dikkate alındığında 5279 (**Kat.No:176**) Envanter Numaralı kabın olasılıkla MS I. yüzyılda Tralleis atölyelerinde üretilmiş özgün bir örnek olduğunu söyleyebiliriz.

5072 (**Kat.No:177**) Envanter Numaralı kap, 12,1 cm. yükseklikte, 19 cm. ağız çapında, mika ve küçük taşçık içerikli, açık kahverengi (7,5YR 6/4) hamurlu ve astarsızdır. Kalın, hafif içe çekik kenarlı ağız, dolgun ve derin, dibe doğru daralan, kalın yivlerle bezeli gövde ile birleşir. Yükseltilmiş konik kaide kısa ve kalın bir ayakla gövdeye bağlanır. Kaba seramik tekniğinde yapılmış kabın yüzeyinde astar olmayışı sıvı bir maddeyi taşımaya yönelik tasarlanmadığını düşündürür. Genel form yapısı ve boyutları nedeniyle günlük kullanıma uygun masa kapları arasında değerlendirilerek meyvelik ya da kase olarak kullanılmış olma olasılığı akla yakındır. Roma Dönemi'nde dairesel formlu bir kaide üzerine oturan ayak ve ayağa bağlanan yayvan veya derin gövde yapısına sahip örnekler için *Calix* ifadesinin kullanıldığı bilinmektedir¹⁷¹⁴.

Birebir örneği bulunmayan 5072 (**Kat.No:177**) Envanter Numaralı kabın, kaide profili açısından benzeri, Knossos Villa Dionysos buluntuları arasında İnce Duvarlı Seramik Grubu, Tip 2 bölümünde, “urnetta a collarino” formları arasında değerlendirilerek MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁷¹⁵. Hayes tarafından Mısır kırmızı astarlı seramik grubu içerisinde gösterilen, ağız ve gövde profili benzer bir kadeh ise MS IV. ve V. yüzyıllara tarihlenir¹⁷¹⁶. Knossos Kutsal Alanı'nda bulunan ancak birebir benzer olmamakla birlikte, yüksek, konik ayak profili açısından stilistik benzerliği olan, ağız kenarı kabartma bezemeli buhurdanlar MS II. yüzyılın ortalarına

¹⁷¹² Ölmez 2000, 12-13, K1, Lev.IX.

¹⁷¹³ Ölmez 2000, 12-21, K1, Lev.IX-XVI.

¹⁷¹⁴ Hilgers 1969, 44-45.

¹⁷¹⁵ Hayes 1983,107, Fig.6,73.

¹⁷¹⁶ Hayes 1976, 25, Fig.7, 114.

tarikhlenir¹⁷¹⁷. Patara'da MS II. ve V. yüzyıl aralığına tarikhlenen Hurmalık Hamamı buluntusu kadehler ise örneğimize oranla küçük boyutlu olmalarına karşın gövde profilleri benzerdir¹⁷¹⁸. 5072 (**Kat.No:177**) Envanter Numaralı kap, ağız ve kaide profiliyle birlikte gövdesinde bulunan karakteristik yivler dikkate alındığında MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenebilir.

6.18. Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası?

5109 (**Kat.No:178**), 5910 (**Kat.No:179**) ve 5927 (**Kat.No:180**) Envanter Numaralı üç örnekle temsil edilen minyatür kase/mürekkep hokkası?, malzemelerimiz arasındaki ünik buluntulardandır. Yükseklikleri 2.5 cm. ile 3,5 cm., ağız çapları 5 cm. ile 5,5 cm. arasında değişen minatür kaplar, mika ve az kireç içerikli, turuncumsu-açık kırmızı (2,5YR 6/6), soluk kahverengi (10YR 8/3) ve pembemsi (7,5YR 7/4) renk tonlarında hamurlu ve astarsızdır. Oldukça kalın duvarlı üretilmiş minyatür kaplar, kalın, hafif içe çekik ağız kenarlı, dibe doğru daralan konik gövdeli, hafif yükseltilmiş, düz kaidelidir. Kapların iç yüzeylerinde (tondo) simetrik, çift, noktasal oyuk yer alır.

Kaba üretim grubu içerisinde değerlendirdiğimiz kapların birebir benzerleri bulunmamaktadır. Bu nedenle sağlıklı bir tipoloji oluşturmak oldukça zordur. Ancak Taurique Chersonése'de bulunan minyatür kaseler, daha ince bir duvar yapısına ve daha alçak kaideye sahip olmakla birlikte ağız ve gövde profilleri açısından benzerdir¹⁷¹⁹. Kaba seramik grubu içerisinde değerlendirilen Taurique Chersonése kaseleri için MS II. ve III. yüzyıl aralığı önerilir¹⁷²⁰. S. Pannuzi tarafından mürekkep hokkası olarak tanımlanan Ostia buluntuları ise tipolojik olarak örneklerimize yakın özelliklere sahiptir¹⁷²¹. Daha uzun ve daha dar gövde yapısına sahip Ostia örneklerinin, ağız, gövde ve kaide profilleri benzerdir¹⁷²². 5109 (**Kat.No:178**), 5910 (**Kat.No:179**) ve 5927 (**Kat.No:180**) Envanter Numaralı kapların iç yüzeylerinde yer alan noktasal oyuklar Ostia buluntularında görülmezler, ancak Ostia örneklerinin ağız kenarlarında, kapların iç

¹⁷¹⁷ Forster 2001, 166, Fig.4.15, e-g.

¹⁷¹⁸ Özdemir 2009,16, Kat.No:31-32.

¹⁷¹⁹ Kovalevskaja 2003, Fig.6, 12

¹⁷²⁰ Kovalevskaja 2003, 229.

¹⁷²¹ Pannuzi 2003, 80-81, Fig.4, 15-19.

¹⁷²² Pannuzi 2003 Fig.4, 17.

yüzeylerine yakın alanda, astarlama sırasında oluşmuş topaklanmalar söz konusudur. Bu durumun astarlama nedeniyle oluştuğu ya da dekoratif bir amaçla yapılmış olabileceği belirtilirken net bir tarihleme yapmak için verilerin azlığına değinilmiş, kontekst göz önüne alınarak MS I. yüzyıl ile III. yüzyıl aralığı önerilmiştir¹⁷²³. Ostia Bölgesi'ndeki Cumhuriyet Dönemi buluntuları arasında gösterilen ağız profili benzer minaytör bir çanak ise MÖ II. ve I. yüzyıllara tarihlenir¹⁷²⁴.

İşlevleri konusunda net bir ifade kullanmanın mümkün olmadığı 5109 (**Kat.No:178**), 5910 (**Kat.No:179**) ve 5927 (**Kat.No:180**) Envanter Numaralı kapların, masa kapları arasında, günlük kullanım sırasında sos kabı? olarak kullanılmış olabilecekleri gibi, Ostia örneklerine paralel, mürekkep hokkası olarak da kullanılmış olma olasılıkları düşünülebilir. Astarsız olmaları sıvı malzeme taşıma olasılıklarını azaltmakla birlikte, iç yüzeylerindeki noktasal oyuklar, kalem işlevindeki ince uçlu bir nesnenin buraya oturtulması için tasarlandıkları olasılığını akla getirir. Alışılmış mürekkep hokkası¹⁷²⁵ formlarından farklı olarak açık kaplar şeklinde üretilmiş olmaları ve karşılaştırma yapılabilecek örneklerin bulunmayışı işlevleri konusuna açıklık getirmeyi güçleştirmektedir. Benzer ağız, gövde ve kaide profiline sahip örnekler göz önüne alınarak 5109 (**Kat.No:178**), 5910 (**Kat.No:179**) ve 5927 (**Kat.No:180**) Envanter Numaralı minyatür kapların MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretilmiş özgün formlar olduklarını söyleyebiliriz.

6.19. Ungeuntarium

5115 (**Kat.No:181**), 5387 (**Kat.No:182**), 5113 (**Kat.No:183**), 5845 (**Kat.No:184**), 5771 (**Kat.No:185**), 5886 (**Kat.No:186**), 5114 (**Kat.No:187**), 5388 (**Kat.No:188**), 5712 (**Kat.No:189**), 5714 (**Kat.No:190**), 5866 (**Kat.No:191**), 5911 (**Kat.No:192**), 6137 (**Kat.No:193**) olmak üzere, malzemelerimiz içerisinde onüç adet pişmiş toprak ungeuntarium bulunmaktadır. Ungeuntariumların tamamı Roma Dönemi içerisinde incelenen torba gövdeli tipe ait örneklerin varyasyonları şeklindedir.

Hellenistik Çağdan itibaren tüm Akdeniz ve Ege Dünyasında yoğun şekilde

¹⁷²³ Pannuzi 2003, 77-81.

¹⁷²⁴ Carbonara 2003, 55, Fig.6, 19.

¹⁷²⁵ Hayes 2003,7, Fig.3, 98, b-d.

üretildiği bilinen unguentarium, ortası şişkin, küçük boru şeklinde bir çeşit kap olarak tanımlanır¹⁷²⁶. Bu kaplar lacrimarium, lacrimatorium ya da balsamarium olarak anılmış olsalar da antik çağ boyunca söz konusu kaplar için bu terimlerin kullanılıp kullanılmadığı bilinmemektedir¹⁷²⁷. Unguentarium teriminin İlk kez, Carthage’de araştırma yapan Fransızlar tarafından kullanıldığı belirtilir¹⁷²⁸. İşlevleri konusunda farklı görüşler olmakla birlikte krem, yağ, parfüm, merhem benzeri ürünler için kullanılan Latince unguenta¹⁷²⁹ kelimesinden türeyen bu isim, genel olarak bu ürünlerin taşındığı ve saklandığı pişmiş toprak kaplar için kullanılmış, cam örnekler için ise eski arkeoloji literatüründe göz yaşı şişesi tanımlaması tercih edilmiştir¹⁷³⁰. Mezarlara yoğun olarak ölü hediyesi olarak bırakılan unguentariumların ölü kültü ile ilişkili oldukları düşünülmüş, hatta bazen yalnızca mezarlara konulmak üzere ucuz ve toplu şekilde üretilmişler, hiçbir zaman sıvı ya da benzeri şeyleri saklamak ve taşımak için tasarlanmamışlardır¹⁷³¹. Öte yandan unguentariumların Akdeniz ticaretinde parfüm ya da kokulu yağ taşımacılığında kullanıldığı bilinmekle birlikte¹⁷³², pişmiş toprak malzemenin geçirgenliğinden dolayı parfüm gibi pahalı bir maddenin taşımacılıkta korunmasının zorluğu nedeniyle bu görüşün doğru olmadığı ileri sürülmüştür¹⁷³³. Nitekim Stobi ve Atina Agorası’nda yapılmış denemelerde pişmiş toprak unguentariumların içinde bulundurdıkları sıvıları sızdırdıkları saptanmıştır¹⁷³⁴. Aynı zamanda uzun boyunları nedeniyle kırılma olasılıkları yüksek olan bu kaplarda baharat, bal, sirke gibi malzemelerin de taşındığı düşünülmektedir¹⁷³⁵. Cam unguentariumların içinde ise reçineli şarap, tütsü ve pudra kalıntıları saptanmıştır¹⁷³⁶. Parion Nekropolü’nde ise kırık bir cam unguentarium içerisinde kozmetik amaçla kullanılmış olabileceği düşünülen pudra benzeri bir ürün bulunmuştur¹⁷³⁷. Bu durumda kozmetikde

¹⁷²⁶ Saltuk 1993, 187.

¹⁷²⁷ Stojanović 1987, 106.

¹⁷²⁸ Hellström 1965, 1; Gauckler 1994, 63.

¹⁷²⁹ Laflı 2003, 17.

¹⁷³⁰ Vessberg ve Westholm 1956, 205.

¹⁷³¹ Stojanović 1987, 120.

¹⁷³² Khairy 1980, 88.

¹⁷³³ Hellström 1965, 24.

¹⁷³⁴ Ruth ve Stojanović 1987, 116.

¹⁷³⁵ Jones 1950, 171; Gürler 1994, 63; Laflı 2003, 28.

¹⁷³⁶ Ruth ve Stojanović 1987, 116.

¹⁷³⁷ Ergürer 2012, 25.

cam örneklerin tercih edilmiş olması daha akla yakındır. Özellikle pişmiş toprak örneklerin formları ve sızdırma özelliklerinden dolayı kullanışsız olmaları nedeniyle daha çok cenaze ritüellerinde sıklıkla kullanıldıkları düşünülmektedir. Bu kullanımlar dışında zaman zaman kutsal alanlara adak eşyası olarak bırakılmışlar¹⁷³⁸, çeşitli sosyal yapılarda da farklı işlevlerde kullanılmışlardır¹⁷³⁹. 4-5 cm. yükseklikteki minyatür örneklerden 20-30 cm.'ye ulaşan daha büyük örnekler olmak üzere nekropollerde sayıca en fazla buluntu grubunu oluşturmaları bu görüşü desteklemektedir¹⁷⁴⁰. Ancak ortalama yükseklikleri 8-20 cm. arasındadır. Arkeolojik kazılarda en yaygın biçimde pişmiş toprak ve cam örnekler ele geçmesine karşın altın, akik, kurşun, onyks, gümüş ve alabasterden yapılmış olanlarına da rastlanır¹⁷⁴¹. Ulaşılması daha kolay ve ucuz bir malzeme olması nedeniyle çoğunlukla pişmiş toprak örnekler tercih edilmiştir.

MÖ IV. yüzyıl ile MS VII. yüzyıllar¹⁷⁴² arasında oldukça uzun bir zaman dilimi içerisinde varlıklarını sürdüren unguentariumların ilk kez nerede ve ne zaman ortaya çıktıkları kesin olarak bilinmemektedir. L. Forti¹⁷⁴³ ve V. Anderson-Stojanović¹⁷⁴⁴ çıkış yeri olarak İspanya'yı, H. A. Thompson¹⁷⁴⁵ ve Myres¹⁷⁴⁶ Suriye'yi, B. A. Sparkes-L. Talcott¹⁷⁴⁷ ve S. I. Rotroff Kıbrıs'ı¹⁷⁴⁸, O. Westholm¹⁷⁴⁹ ve P. W. Lapp¹⁷⁵⁰ Mısır'ı gösterir. Ancak bu önerileri destekleyecek kesin bir kanıt yoktur. Unguentariumların erken örneklerinin OMısır, Kıbrıs ve İtalya'da üretilip, ticari ilişkilerin hız kazanmasıyla buralardan Akdeniz ve Ege dünyasına yayıldıklarını söylemek mümkündür¹⁷⁵¹. Hamur, astar, bezeme, yapım tekniği ve form gelişimi açısından aralarında farklılık olması oldukça geniş bir coğrafyada kullanıldıklarını göstermektedir. Örneğin, Doğu Akdeniz'in köşeli profilleri Ege'de görülmezler. Ancak Atina'da bulunanlar gibi ince

¹⁷³⁸ Lafli 2003, 28.

¹⁷³⁹ Dotterweich 1999, 5.

¹⁷⁴⁰ Ruth ve Stojanović 1987, 106.

¹⁷⁴¹ Tuluk 1999, 127-166

¹⁷⁴² Şimşek ve Duman 2007, 286.

¹⁷⁴³ Forti 1962, 143-157.

¹⁷⁴⁴ Stojanović 1987, 108

¹⁷⁴⁵ Thompson 1934, 473-474.

¹⁷⁴⁶ Vessberg ve Westholm 1956, 473-474.

¹⁷⁴⁷ Sparkes ve Talcot 1970, 191.

¹⁷⁴⁸ Rotroff 1984, 258.

¹⁷⁴⁹ Vessberg ve Westholm 1956, 473-474.

¹⁷⁵⁰ Vessberg ve Westholm 1956, 74; Lapp 1961, 228.

¹⁷⁵¹ Ölmez 2000, 30.

yüzeyli, koyu gri renkli ve onlardan sonra ortaya çıkan açık gri renkli olanlar olasılıkla tek bir merkezden çıkmış ve tüm Akdeniz piyasasına dağılmıştır¹⁷⁵².

İki ayrı formda üretilen unguentariumlar iğ biçimli (*fusiform*) olanlarla torba gövdeliler (*bulbous*) olarak ayrılırlar. Her iki tipin formlarında fark vardır. İğ biçimliler uzun boyun, uzun kaide ve şişkin gövdeye sahipken torba gövdeliler uzun boyunlu, dolgun gövdeli ve kaidesizdir. Aralarındaki en belirgin fark, iğ biçimlilerin kaideli ve daha uzun olmaları, torba biçimlilerin kaidesiz ve düz tabanlı olmalarıdır. MÖ IV. yüzyıldan itibaren görülmeye başlayan iğ biçimli unguentariumların lekythoslardan türedikleri düşünülmektedir¹⁷⁵³. MÖ IV. yüzyıl ile MÖ I. yüzyıl arasında üretimleri yoğun olarak devam eden iğ biçimli örneklerin zamanla boyları uzayıp incelmış, ayak kısmı yavaş yavaş kaybolmuş, MS I. yüzyılın ikinci yarısından itibaren ise torba gövdeliler ortaya çıkarak MS I. yüzyıl boyunca kullanılmışlardır¹⁷⁵⁴. Torba gövdeli olanlara oranla daha uzun bir dönem içerisinde kullanılan iğ biçimli örnekler, form gelişimi açısından daha fazla çeşitlilik gösterirler¹⁷⁵⁵. Form gelişim süreci, kısa boyunlu kaplardan uzun olanına, oval gövdeden, uzun boyun ve uzun ayaklıya doğru değişmektedir¹⁷⁵⁶. Öte yandan hamur, astar ve form çeşitliliği açısından üretildikleri bölgenin özelliklerini taşıyan unguentariumların içinde torba gövdelilerin yerel üretimleri de bulunmaktadır¹⁷⁵⁷. MÖ I. yüzyılın son çeyreğinde üfleme cam tekniğinin uygulanmaya başlamasıyla kısa sürede değişik formlarda ve daha ucuza cam üretimi gerçekleşmiştir¹⁷⁵⁸. Özellikle Erken İmparatorluk Çağı'nda parfüm endüstrisinin hız kazanmasıyla cam unguentarium üretimi artmış, torba gövdeli seramik örneklerle alternatif olarak ortaya çıkıp onları taklit ettikleri düşünülmüştür¹⁷⁵⁹. Cam unguentariumların torba gövdeli ve düz tabanlı olarak yapıldıkları bilinmekle birlikte¹⁷⁶⁰ Bodrum Müzesi cam koleksiyonunda yer alan iğ biçimli bir cam

¹⁷⁵² Akarca 1952, 383.

¹⁷⁵³ Goldmann 1950, 171; Jones 1950, 171; Hellström 1965, 25; Kurtz ve Boardman 1971, 164; Pemberton 1985, 284-285; Gürlü 1994, 63; Retroff 2006, 15.

¹⁷⁵⁴ Ruth ve Stojanović 1987, 110.

¹⁷⁵⁵ Ölmez 2000, 31.

¹⁷⁵⁶ Metzger 1969, 28.

¹⁷⁵⁷ Dünder 2006 .9.

¹⁷⁵⁸ Lightfoot ve Arslan 1992, 8-9.

¹⁷⁵⁹ Oliver 1956, 80.

¹⁷⁶⁰ Suriye'de ele geçen iğ biçimli bir unguentarium, nadiren de olsa cam unguentariumların iğ biçimli olarak yapıldıklarını gösteren ilginç bir örnektir. Bkz. Neuburg 1962, 73.

unguentarium özel bir form olarak değerlendirilmektedir¹⁷⁶¹.

Malzemelerimiz içerisinde yer alan ondört adet unguentarium Roma Dönemi içerisinde yer alan torba gövdeli örneklerin farklı varyasyonlarından oluşmaktadır ve tamamı çark yapımıdır.

İğ biçimli unguentariumlardaki ayak kısmının kaybolmasıyla birlikte MÖ I. yüzyılın ortalarından itibaren torba gövdeli unguentariumlar ortaya çıkmışlardır¹⁷⁶². Hayes bu form için “sarkık karınlı”¹⁷⁶³ ifadesini tercih ederken Nicolaou “çan ya da torba gövde”¹⁷⁶⁴ tanımlamasını kullanır. İğ biçimli unguentariumların yerlerini torba gövdelilere bıraktıkları bu dönemde genel olarak bu formun farklı örnekleri MS I. yüzyıl içerisinde yoğun olarak kullanılmıştır. Kısa ve kalın boyunlu, küçük, dolgun gövdeli olanlarla, uzun boyunlu, uzun ve oval formu gövdeye sahip olan düz tabanlı örnekler arasında çeşitlilik gösterirler. İğ biçimli örneklerle aralarındaki en belirgin fark artık ayağın kaybolmuş olmasıdır. Ancak ayaksız ve düz tabanlı bu örneklerin yanı sıra az sayıda olmakla birlikte olasılıkla Hellenistik Dönemin iğ biçimli unguentariumlarının etkileşimiyle benzer gövde yapısına sahip konik ayaklı unguentariumlar da üretilmiştir¹⁷⁶⁵.

5115 (**Kat.No:181**) Envanter numaralı unguentarium malzemelerimiz içerisindeki konik ayaklı tek örnektir. 20 cm. yükseklikte ve 7 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) hamurludur. Ağız kenarında ve gövde üzerinde turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8) tonlarında astar izleri görülmektedir. İnce ve keskin, dışa çekik kenarlı ağız, kalın ve uzun, yiv bezemeli boyunla birleşir. Dolgun ve ovoid gövdeli, hafif yükseltilmiş içi boş, konik kaidelidir. Aynı zamanda 5115 (**Kat. No:181**), 20 cm.’lik yüksekliği ve 7 cm. genişliği ile unguentariumlarımız içerisindeki en uzun örnektir.

Çok yaygın olmayan ve Anadolu’da görülen özgün bir kap¹⁷⁶⁶ olarak tanıtılan bu formun en erken örneği Hierapolis’de ele geçmiş ve MÖ I. yüzyılın son çeyreğine

¹⁷⁶¹ Özert 1998, 20.

¹⁷⁶² Şirin, Kolağasıoğlu ve Yiğitpaşa 2018, 99, Res.10a d; Stojanović 1987, 110.

¹⁷⁶³ Hayes 1976, 62, No.341.

¹⁷⁶⁴ Nicolaou 1984, 241, No.38.

¹⁷⁶⁵ Foça 2019, 28.

¹⁷⁶⁶ Yaşar 2010, 27.

tarikhlenmiştir¹⁷⁶⁷. Hierapolis örneği 5115 (**Kat.No:181**)'e oranla kısa ve ince boyunlu, uzun ve oval gövdeli, kısa konik ayaklı ve daha kalın duvarlıdır. Parion'da ele geçen ve MS erken I. yüzyıla (MS 65-100) tarihlenen benzer örnekler ise örneğimize oranla daha uzun boyunlu ve uzun oval gövdeli, kısa konik kaidelidir¹⁷⁶⁸. Formun benzerleri İzmir Müzesi'nde¹⁷⁶⁹, Mersin Müzesi'nde¹⁷⁷⁰, Bulgaristan'da Trak Tümülüsünde¹⁷⁷¹ MÖ I. yüzyılın sonlarına tarihlenmiştir. Milet Müzesi'nde bulunan unguentariumlar ise uzun boyunlu, oval gövdeli ve kısa konik ayaklı yapılarıyla hellenistik dönemin iç biçimli formlarına daha yakın özellik göstererek MÖ I. yüzyılın sonlarına tarihlenmişlerdir¹⁷⁷². Giresun Müzesi'nde bulunan benzer forma sahip bir unguenterium Tip 5 adı altında sınıflandırılarak iç biçimli unguentariumlardan torba gövdelilere geçiş örneği olarak değerlendirilmiş ve MÖ I. yüzyılın sonlarına tarihlenmiştir¹⁷⁷³. Giresun örneği bizim örneğimizden farklı, kalın duvarlı, ince ve kısa boyunlu, dolgun oval gövdeli, oldukça yüksek ve yayvan, konik kaidelidir. Amisos'daki bir yer altı kaya mezarında ele geçen unguentarium ise tipolojik olarak ele alındığında Giresun Müzesi örneğine benzer, ince boyunlu, ince yapılı, oval gövdeli ve yüksek konik kaideli yapısıyla MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁷⁷⁴. Amisos'da ele geçen ve MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenen diğer örnekler ise kısa boyun yapıları, dolgun gövdeleri ve alçak konik kaideleriyle 5115 (**Kat.No:181**)'e daha yakın özelliktedir¹⁷⁷⁵. Farklı merkezlerde MÖ geç I. yüzyıl ile MS III. yüzyıl aralığında kullanıldığı görülen, içi boş konik kaideli formlar arasında yer alan 5115 (**Kat.No:181**), Arsenal alanında dolgu toprak içerisinde ele geçtiği için bağlı olduğu kontekst malzeme ile karşılaştırma olanağına sahip değildir. Ancak formun erken örneklerinde görülen ince uzun boyun ve oval, uzun gövde, yüksek konik kaide bizim örneğimizde olmayan özellikler olarak göze çarpar. 5115 (**Kat.No:181**) olasılıkla MS I. ve II. yüzyıllar arasında Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

5387 (**Kat.No:182**) Envanter numaralı unguentarium torba gövdeli, düz tabanlı

¹⁷⁶⁷ Okunak 2005, 126, Kat.No:14, Çiz.18.

¹⁷⁶⁸ Ergürer 2012, 53, 339, 340, Kat.No:111, 112, 113, 114, Lev.No:53-54.

¹⁷⁶⁹ Tuluk 1999, 162, Taf.6.

¹⁷⁷⁰ Laflı 2003, Taf.169b.

¹⁷⁷¹ Bujukliev 1986, 127, 322-336.

¹⁷⁷² Yaşar 2010, 30, Kat.No:U59, Lev.VIII, Kat.No:U60-67, Lev.IX, Res.8, 9, 10.

¹⁷⁷³ Demir 2020, 134, Kat.No:U8, Çiz.U8.

¹⁷⁷⁴ Şirin 2021, 292, Kat.No:16, Res.32.

¹⁷⁷⁵ Şirin 2021, 05-106, Kat.No:3-4, Res.23-24, Çiz.5-6.

örneklerimizden biridir. 15 cm. yükseklikte ve 5,2 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, açık kırmızı (2,5YR 6/6) hamurlu, astarsızdır. Dışa dönük ağız kenarlı, uzun ve kalın boyunlu, dolgun, uzun ve oval torba gövdelidir. Düz tabanlı, torba biçimli unguentariumların ilk ortaya çıkış tarihleri kesin olarak bilinmemekle birlikte üretimlerinin olasılıkla MÖ II. yüzyılın ortasından sonra başladığı ve MÖ I. yüzyıl süresince artarak devam ettiği düşünülmektedir. Ancak iğ biçimden torba gövdeye geçiş Argos'da Korinth'de ve Stobi'de belgelenebilmektedir¹⁷⁷⁶. Bu merkezlerde her iki form tek mezarda birlikte bulunmuştur. Öte yandan Kıbrıs, Yunanistan, Filistin ve İtalya'da yaygın olarak bulunan, pişmiş toprak unguentarium grubunu oluşturan torba gövdeli form, MÖ I. yüzyıl ile MS I. yüzyıl arasında sıralanır ve Hellenistik Dönem'in iğ biçimli unguentariumlarından geliştirildikleri önerilir¹⁷⁷⁷. Buna karşın torba gövdeli form MS I. yüzyılın sonlarına kadar yoğun biçimde kullanılmıştır¹⁷⁷⁸.

5387 (**Kat.No:182**)'nin benzerleri Tarsus'da¹⁷⁷⁹, Atina Agorası'nda¹⁷⁸⁰, Korinth'de¹⁷⁸¹, Argos'da¹⁷⁸², Stobi'de¹⁷⁸³, Parion'da¹⁷⁸⁴, Tralleis'te¹⁷⁸⁵, Giresun Müzesi'nde¹⁷⁸⁶, Amisos'da¹⁷⁸⁷, Patara'da¹⁷⁸⁸, Milet'de¹⁷⁸⁹, Laodikeia'da¹⁷⁹⁰ MS I. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. Benzer örnekler ışığında 5387 (**Kat.No:182**) Envanter Numaralı unguentarium MS I. yüzyılda Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

5113 (**Kat.No:183**), 9,8 cm. yükseklikte ve 3,7 cm. genişlikte, mika ve taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6) hamurlu, astarsızdır. Keskin, dışa çekik ağız kenarlı, uzun ve kalın boyunlu, küçük ve dolgun, torba gövdeli, düz tabanlıdır. Özensiz

¹⁷⁷⁶ Stojanović, 1987, 110.

¹⁷⁷⁷ Nikolau 1984, 251.

¹⁷⁷⁸ Wisemand vd. 1972, 415, Pl.86, Fig.2.

¹⁷⁷⁹ Jones 1950, Pl.159, Fig.734.

¹⁷⁸⁰ Robinson 1959, Pl.18, M6.

¹⁷⁸¹ Blegen vd. 1964, Pl.77:510-3.

¹⁷⁸² Bruneau 1970 a, Fig.17, 61.15.

¹⁷⁸³ Stojanović, 1987, 107:f; Stojanović 1992, Pl.70:583.

¹⁷⁸⁴ Ergürer 2012, 34, Kat.No:30, Lev. 25-26.

¹⁷⁸⁵ Ölmez 2000, 39, 76, Kat.No:44, Lev. 0XLII; Civelek 2001, 116, 134, Kat.No:U66, Lev.XXXVII; Saraçoğlu 2011,7,33, Kat.No:45, Fig.4, U45; Saraçoğlu 2013, 479, Çiz.2, U14, Res.6; Özver 2021, 211,212, Kat.No:117; Coşkun 2022, 94-95, Kat.No:70.

¹⁷⁸⁶ Demir 2020, 139, Kat.No:U21, Fig.5, U21, S.144, Fig.2, U21.

¹⁷⁸⁷ Şirin 2021, 113, Kat.No:9, 127, Res.9, 128, Çiz.11.

¹⁷⁸⁸ Dündar 2006, 100-120, Lev.XXIII, Kat.No:u133, Res.6.

¹⁷⁸⁹ Yaşar 2010, 38, Kat.No:U107, Lev.XV, Res.15.

¹⁷⁹⁰ Şimşek 2011, 634-635, Kat.No:589-591.

bir işçiliğe sahiptir. Olasılıkla yerel özellikler taşıyan ve bu sebeple birebir benzeri olmayan 5113 (**Kat.No:183**), duvar kalınlığı ve gövde formuyla MS I. yüzyılın başlarına tarihlenen Parion örneği ile benzerlik gösterir¹⁷⁹¹. Gövde formu, hamur yapısı ve özensiz işçiliği ile ele alındığında Tralleis üretimleriyle benzerdir¹⁷⁹². Bu form Tralleis'te MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. Gövde yapısıyla benzerlik gösteren Patara örnekleri için ise MS I. ve IV. yüzyıllar olmak üzere oldukça geniş bir zaman aralığı önerilmiştir¹⁷⁹³.

5845 (**Kat.No:184**), 9,4 cm. yüksekliğinde ve 4.2 cm. genişliğinde, mika ve ince taşçık içerikli, açık kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 6/4) hamurlu, açık kırmızı (2, 5YR 6/6) astarlıdır. Keskin, dışa çekik ağız kenarlı, kalın ve uzun boyunlu, küçük, torba gövdeli, düzkaidelidir. Gövde ortasında keskin bir profil bulunan örneğimiz, tipik Tralleis hamur ve astar yapısına sahiptir. Kalın kenar profiliyle Parion örnekleriyle benzerdir¹⁷⁹⁴. Parion'da MS I.yüzyılın ortalarına tarihlenen örneklerin gövde profilleri bizim örneğimizden farklı olarak keskin açığa sahip değildir. Örneğimiz, Tralleis'te ele geçen unguentariumlarla hamur ve astar yapılarına koşut, uzun ve kalın boyunları ve gövde profilleriyle de yakın benzerlik gösterir¹⁷⁹⁵. Torba gövdeli iki örneği temsil eden 5113 (**Kat.No:183**) ve 5845 (**Kat.No:184**) birbirlerine benzer yapıdadır. 5845 (**Kat.No:184**)'in gövde proflindeki sert geçiş, 5113 (**Kat.No:183**)'de görülmez. Torba gövdeli unguentariumların profillerinde görülen farklılıklar formdaki gelişim olarak değerlendirilmemiş, zaman zaman farklı gövde yapısına sahip örnekler Tralleis Nekropolü'nde yepılan kazılarda da aynı mezar konteksti içerisinde yan yana ele geçmiştir¹⁷⁹⁶.

5845 (**Kat.No:184**)'in benzerleri Atina Agorası'nda ¹⁷⁹⁷, Royal Ontario

¹⁷⁹¹ Ergürer 2012, 40, Kat.No:59, Lev.No.35-36; Kasapoğlu 2008, Kat.No:12.

¹⁷⁹² Civelek 2001, 133, Kat.No:U61, Lev.XXXVI; Özver 2021, 408, Kat.No:114.

¹⁷⁹³ Dündar 2006, 62, 114, Kat.No: U189-U190, Lev.XXXIII.

¹⁷⁹⁴ Ergürer 2012, 42, Kat.No:73, Levha No:41-42; Kasapoğlu 2008, Kat.No:25.

¹⁷⁹⁵ Civelek 2001, 117, Kat.No:U74, Lev.XXXIV; Saraçoğlu 2011, 32, Kat.No:43, U43; Özver 2021, 413, Kat.No:124.

¹⁷⁹⁶ Civelek 2001,116.

¹⁷⁹⁷ Robinson 1959, Lev.5, G98.

Müzesi'nde¹⁷⁹⁸, Patara'da¹⁷⁹⁹, Tarsus'da¹⁸⁰⁰, Ephesos'da¹⁸⁰¹, Stobi, 'de¹⁸⁰², Milet'te¹⁸⁰³, Magnesia'da¹⁸⁰⁴, Argos'da¹⁸⁰⁵, Laodikeia'da¹⁸⁰⁶ MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. 5113 (**Kat.No:183**) ve 5845 (**Kat.No:184**)'in benzer örneklerden yola çıkılarak MS I. yüzyılın ortalarında Tralleis'te üretildiğini söyleyebiliriz.

5771 (**Kat.No:185**), 7,3 cm. yükseklikte ve 4,5 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (5YR 6/6) hamurlu ve astarsızdır. Dışa dönük ağız kenarlı, kısa ve kalın boyunlu, keskin profilli, küçük torba gövdelidir. Torba gövdeli unguentariumların daha kısa ve kalın duvarlı örneklerindendir. Kalın boyun hafif bir kavisle dolgun gövdeyle birleşmektedir.

Benzerleri, Atina Agorası'nda¹⁸⁰⁷, Argos'da¹⁸⁰⁸, Parion'da¹⁸⁰⁹, Patara'da¹⁸¹⁰, Tralleis'te¹⁸¹¹, Hierapolis'de¹⁸¹², Ephesos'da¹⁸¹³, Stobi'de¹⁸¹⁴, Giresun Müzesi'nde¹⁸¹⁵, Amisos'da¹⁸¹⁶, Milet'de¹⁸¹⁷ MS I. yüzyılın ortalarına tarihlenmiştir. Uzun boyunlu, uzun, oval gövdeli formlarla aynı dönemde kullanım gören 5771 (**Kat.No:185**) MS I. yüzyılın ortalarında üretilmiş olmalıdır.

5886 (**Kat.No:186**), 19,5 cm. yüksekliğinde ve 5 cm. genişlikte, mika ve küçük taşçık içerikli, açık bej-sarımsı (10YR 7/6) hamurludur. Ağız kenarından gövdeye doğru akmış koyu kahverengimsi-gri (10YR 3/1) boyalıdır. Tralleis örneklerinde de zaman zaman gördüğümüz şekilde, kaide kısmından tutulup boyaya batırılan

¹⁷⁹⁸ Hayes 1976, Pl.37, Fig.340.

¹⁷⁹⁹ Dündar 2006, Lev.XXIV, U138.

¹⁸⁰⁰ Jones 1950, Pl.159, Fig.734.

¹⁸⁰¹ Ladstätter 2005, Taf.156, K189; Meriç 2002, 84-85, Lev.41, K486, K490, K492, K495; Leon 1991, 152-153, Lev.216, O40, Lev.218, O46.

¹⁸⁰² Stojanović 1992, 84, Lev.70, 585.

¹⁸⁰³ Yaşar 2010, 38, Kat.No:U109, Lev.XV, Res.15.

¹⁸⁰⁴ Vapur 2009, 141-142, Kat.No:527, Lev.21.

¹⁸⁰⁵ Reynal 2007, 235, Planche 65, 417.1.

¹⁸⁰⁶ Şimşek 2011, 452, Kat.No:212.

¹⁸⁰⁷ Robinson 1959, Pl.2, F50, Pl.5, G97-98, Pl.18, M6-7.

¹⁸⁰⁸ Bruneau 1970, Fig.117, 61.15.

¹⁸⁰⁹ Ergürer 2012, 43, Kat.No:77, Lev.No:41-42.

¹⁸¹⁰ Dündar 2008, Kat.No:U136-137.

¹⁸¹¹ Civelek 2001,114-126, Lev.XXXIV, U21; Saraçoğlu 2011, 30, Kat.No:40, U40; Özver 2021,210-211, Kat.No:113-114; Coşkun 2022, 97-98, Kat.No:79.

¹⁸¹² Okunak 2005, Kat.No:17,Çiz.21.

¹⁸¹³ Leon 1991, Taf.218, 047.

¹⁸¹⁴ Stojanović 1987, Fig.8; Stojanović 1992, 85, Lev.71, 600.

¹⁸¹⁵ Demir 2020, 139, Kat.No:U16, S.144, Fig.2,U16.

¹⁸¹⁶ Şirin 2021,107, Kat.No:6, Çiz.8.

¹⁸¹⁷ Yaşar 2010, 33, Kat.No:U79, Lev.XIII, Res.13.

unguentariumlar kurumaları için tekrar düzeltilip bırakıldıklarında akan boya 5886 (**Kat.No:186**)’da olduğu gibi ağız kenarından gövdeye değin iz bırakır. Keskin, dışa çekik kenarlı ağız, uzun, kalın, silindirik boyunla birleşir. Aşağıya doğru sarkık torba şekilli gövde, düztabana oturmaktadır. Boyun ve gövde üzerinde çark izleri belirgindir. Önceki örneklerimizden farklı olarak MS I. yüzyılın ortalarından sonra unguentariumların boyunlarında ve gövdelerinde başlayan uzama belirgin şekilde gözlemlenmektedir. Boyun ve gövde arasındaki geçişi sağlayan omuz kısmı kaybolmuştur.

Benzerleri Tripolis’de ¹⁸¹⁸, Giresun Müzesi’nde ¹⁸¹⁹, Laodikeia’da ¹⁸²⁰, Nysa’da ¹⁸²¹, Yalvaç Müzesi’nde ¹⁸²², Amasya Müzesi’nde ¹⁸²³, Antalya Doğu Nekropolü’nde¹⁸²⁴, Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi’nde¹⁸²⁵ MS I. ve II. yüzyıllara tarihlenmiştir. 5886 (**Kat.No:186**) MS I. yüzyılın sonları ile MS II. yüzyılın başlarında Tralleis’te üretilmiş olmalıdır.

5114 (**Kat.No:187**), 5388 (**Kat.No:188**) ve 5712 (**Kat.No:189**) Envanter Numaralı unguentariumların tamamı astarsızdır. Birbirlerinin varyasyonları olan üç örneğin gövdesi üzerinde yer alan çark izleri karakteristiktir. Yükseklikleri 10 cm., genişlikleri ise 3-3,5 cm arasında değişen unguentariumlar, mika ve taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 8/4) ve kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6) hamurlu ve kalın duvarlı örneklerden oluşmaktadır. 5114 (**Kat.No:187**), ince dışa çekik ağız kenarlı, uzun, silindirik boyunlu, uzun, silindirik gövdeli, hafif yükseltilmiş düz diplidir. 5388 (**Kat.No:188**) ise hafif içe çekik ağız kenarlı, silindirik, uzun ve kalın boyunlu, silindirik gövdeli, düz diplidir. Gövde, boyunla birleştiği noktadan itibaren hafif kalınlaşarak dibe doğru inmektedir. 5712 (**Kat.No:189**) ise kalın, dışa çekik ağız kenarlı, uzun ve kalın boyunludur. Boyun ile silindirik ve uzun gövdenin birleştiği noktada keskin bir profil yer alır. Hafif yükseltilmiş düz diplidir.

¹⁸¹⁸ Erdoğan ve Aktaş 2011, 28, Kat.No:91, Res.169.

¹⁸¹⁹ Demir 2020, 136, Kat.No:U26, Fig.3, U26.

¹⁸²⁰ Şimşek 2011, Kat.No:14, 49, 73, 149; Şimşek 2011,110, Res.13.

¹⁸²¹ İdil 2008, 504, Res.8.

¹⁸²² Laflı 2003, Taf.187c.

¹⁸²³ Yaşar ve Polat 2017, U3, U6.

¹⁸²⁴ Büyükyörük ve Tibet 1999, Res.29, B1, 4.

¹⁸²⁵ Tekocak ve Yıldız 2015, Kat.No:13, Fig.13.

Her üç formda da erken dönemlerin özenli işçiliğinin artık kaybolmaya başladığı görülmektedir. Bunun olası sebebi MS I. yüzyıldan itibaren üfleme cam tekniğinin artık yaygın olarak kullanılmaya başlamasıdır. Pahalı bir malzeme olduğu için çok tercih edilmeyen cam, artık ulaşılabilir bir ürün olmaya başlamış ve MS I. yüzyılın ortalarından sonra yavaş yavaş seramik unguentarium üretimi azalmıştır. Bu sebebe bağlı olarak MS I. yüzyıldan sonra merkezlerde seramik unguentariumlar daha az ele geçmiştir. Sızdırmayan bir malzeme olması nedeniyle özellikle parfüm, krem gibi pahalı maddelerin saklanması için tercih edilmiştir. Buna karşın Trakya’da ve Kıbrıs’da MS II. ve III. yüzyıllarda üretilen seramik unguentariumların cam formlarını taklit ettikleri bilinmektedir¹⁸²⁶.

Çeşitli merkezlerde ele geçen benzer örnekler farklı zaman dilimleri içerisinde değerlendirilmiştir. Tire’de Kürdüllü Köyü’nde ele geçen benzer bir örnek B. Gürler tarafından MS I. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁸²⁷. Magnesia’da ele geçen örnekler MS II. ve III. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁸²⁸. Parion’da benzer bir form Geç Roma unguentariumları arasında değerlendirilerek MS III. ve IV. yüzyıllara tarihlenmiştir¹⁸²⁹. Korinth’de ele geçen bir örnek ise MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁸³⁰. Tralleis¹⁸³¹ ve Ephesos’da¹⁸³² bulunan benzer örnekler MS III. yüzyıla tarihlenmiştir. Benzerlerinden yola çıkarak 5114 (**Kat.No:187**), 5388 (**Kat.No:188**) ve 5712 (**Kat.No:189**)’nin olasılıkla MS II. ve III. yüzyıllar arasında Tralleis’te üretildiğini söyleyebiliriz.

5714 (**Kat.No:190**), 5866 (**Kat.No:191**) ve 5911 (**Kat.No:192**) Envanter Numaralı örneklerin ortalama yükseklikleri 8-9 cm. genişlikleri 4 cm.’dir. Unguentariumların geç dönem üretimleri arasında gösterilen bu örnekler minyatür koku-yağ kabı olarak da adlandırılmıştır¹⁸³³. Formların tamamı mika, kireç ve küçük taşçık içerikli, kırmızımsı-sarı (7,5YR 7/6) hamurlu ve astarsızdır. Kalın ağız kenarlı, uzun silindirik gövdeli, hafif yükseltilmiş düz kaidelidir. 5866 (**Kat.No:191**)’nin

¹⁸²⁶ Stojanović 1987, 113-114.

¹⁸²⁷ Gürler 2000, 119-120, Fig.1/1.

¹⁸²⁸ Vapur 2009, 142-143, Kat.No:531, Çiz.76, Lev.21, Kat.No:532, Çiz.76, Lev.21.

¹⁸²⁹ Ergürer 2012, 58, Kat.No:119, Lev.No:55-56.

¹⁸³⁰ Williams ve Zervos 1984, 101, Iv.28 d. C-1983-50.

¹⁸³¹ Erön 2013, 297, Kat.No:172, Lev.182.

¹⁸³² Ladstätter 2008, 122-123, Abb.22.

¹⁸³³ Şimşek 201, 1036, Kat.No:1497.

kaidesi diğer iki örneğe oranla daha yüksektir. Gövde üzerinde helezonik çark izleri bulunmaktadır. Oldukça kalın duvarlı ve özensiz yapılmışlardır.

Benzer bir unguentarium Tralleis'te MS I. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir¹⁸³⁴. Laodikeia'da ele geçen minyatür bir koku kabı ise MS II. yüzyılın ilk çeyreği ile MS III. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir¹⁸³⁵. Mısır'da bulunan ve Royal Ontario Müzesi'nde yer alan örnekler ise minyatür kap olarak isimlendirilmiş ve MS III. ve V. yüzyıllar arasına tarihlenmişlerdir¹⁸³⁶. Atina Agorası'nda benzer bir form MS III. yüzyılın ortalarına ait kontekstlerden gelir¹⁸³⁷. Her üç minyatür koku kabı/unguentarium, benzer örnekler ışığında MS II. ve III. yüzyıllarda Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

6137 (**Kat.No:193**) Envanter Numaralı minyatür koku kabı/unguentarium grubun son temsilcisidir. 3,1 cm. yükseklikte, 2,5cm. genişlikteki örneğimiz mika ve küçük taşçık içerikli, pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu ve astarsızdır. Kalın, hafif dışa dönük ağız kenarlı, kısa ve kalın boyunlu, aşağıya doğru daralan dolgun, küresel gövdeli ve düz diplidir. Tralleis Nekropolü'nden ele geçen benzer bir örnek çeşitli kaplar başlığı altında incelenerek krem kabı (kase) olarak değerlendirilmiş ve MÖ II. yüzyıl buluntuları arasında gösterilmiştir¹⁸³⁸. Benzerleri Ephesos'da¹⁸³⁹ merhem kabı olarak tanımlanmış ve MS III. yüzyıla, Atina Agorası'nda ise MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁸⁴⁰. Troia'da ele geçen benzer bir minyatür form ise İnce Duvarlı Seramik (Thin Walled Wares) grubu içerisine dahil edilerek MS III. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁸⁴¹. Royal Ontario Müzesi'ndeki örnek için ise MS III - MS V. yüzyıl şeklinde oldukça geniş bir zaman aralığı önerilmiştir¹⁸⁴². Benzer örnekler ışığında 6137 (**Kat.No:193**) olasılıkla MS III. yüzyılda Tralleis'te üretilmiş olmalıdır.

¹⁸³⁴ Özver 2021, 214, Kat.No:127.

¹⁸³⁵ Şimşek 2011, 1036, Kat.No:1497.

¹⁸³⁶ Hayes 1976, 44, Pl.26, Fig.218, 216, 219.

¹⁸³⁷ Robinson 1959, 66, Kat.No:74, Pl.13.

¹⁸³⁸ Civelek 2001, 158, Lev.XLVIII, Ç.18.

¹⁸³⁹ Leon 1991, 148, Taf.215, Kat.No: 032, Fig.032.

¹⁸⁴⁰ Robinson 1959, 109, Pl.29, M269

¹⁸⁴¹ Heath ve Tekkök 2008, 93, Fig.5.

¹⁸⁴² Hayes 1976, 44, Pl.26, 217.

6.20. Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri

Roma İmparatorluk Çağı'nın en gözde ve popüler seramik grubu olan Terra Sigillataların üretimlerinin durmasıyla birlikte politik koşulların değişmesi, coğrafi sınırların yeniden düzenlenmesi ve özellikle Hristiyanlığın yayılmasıyla MS III. yüzyılın sonlarından itibaren yeni seramik grupları ortaya çıkmaya başlamıştır. Terra Sigillataların ardılları olarak ortaya çıkan kırmızı astarlı seramikler Terra Sigillata gruplarında olduğu gibi kil ve astar özelliklerine göre sınıflandırılmışlardır. Üretildikleri bölge ve kente göre bu seramik grupları Afrika, Phokaia, Sagalassos, Kıbrıs ve Pontik Kırmızı Astarlı Seramikleri ve Açık Renkli (Light Coloured) Seramikler olarak adlandırılmışlardır. Üretim yerleri kesin olarak belirlenemeyen gruplar ise astar özelliklerine bakılarak değerlendirilmiştir. Özellikle Akdeniz piyasasında oldukça geniş bir yayılım alanına sahip olan kırmızı astarlı seramikler Roma İmparatorluk Dönemi'nin Terra Sigillataları gibi servis kapları olarak kullanılmışlardır. Ancak Terra Sigillatalara göre oldukça katkılı bir kil yapısına sahip olan bu grubun astarları ise çok daha incedir.

6.20.1. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri

Kırmızı astarlı seramikler içerisinde en uzun süre kullanılan ve form çeşitliliği açısından en zengin grubu oluşturan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleridir. Roma İmparatorluk Çağı'nın başlarında tüm Akdeniz dünyasında İtalyan atölyeleri hakimken MS I. yüzyıldan itibaren Galya¹⁸⁴³ atölyelerinin popüler hale gelmesiyle Batı Sigillatalarının yayılımı sınırlanmıştır. MS III. yüzyıldan itibaren Kuzey Afrika atölyelerinin üretime başlamasıyla Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri özellikle Doğu Akdenize yayılarak MS IV. ve V. yüzyıllarda bölgenin hakimi olmuşlardır¹⁸⁴⁴. Bilim dünyası tarafından da üretim yerinin Kuzey Afrika olduğu kabul edilen söz konusu grubun ana üretim merkezi ise Tunus ve çevresi olarak bilinmektedir¹⁸⁴⁵. Özellikle MS III. yüzyıldan sonra batıda oldukça geniş bir pazar ağına sahip olan bu kaplar¹⁸⁴⁶ MS

¹⁸⁴³ Déchellette 1904.

¹⁸⁴⁴ Hayes 1972, 455-457, map 6-9.

¹⁸⁴⁵ Hayes 1972, 297; Poblome 1999, 292; Reynolds 1995, 6; Hayes 2008, 68.

¹⁸⁴⁶ Hayes 1997, 59.

IV. ve V. yüzyıllarda bütün Akdeniz Bölgesi'ne, Güney Rusya'ya ve Suriye'ye ihraç edilerek geniş bir coğrafyada söz sahibi olmuşlardır¹⁸⁴⁷. Her ne kadar MS V. yüzyıldan itibaren Phokaia ve Kıbrıs Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin üretilmeye başlamasıyla eski popülaritesini kaybetse de üretim MS VII. yüzyılın sonlarına dek devam etmiştir.

Genel olarak Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin MS I. yüzyıl ile MS VII. yüzyıllar arasında kullanıldığı bilinmekle birlikte Hayes'in Tunus'da Hammaret Bölgesi'nde gerçekleştirdiği çalışmayla üretimin MS VIII. yüzyıla değin sürdüğü belirlenmiştir¹⁸⁴⁸. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri ile ilgili ilk çalışmayı C. T. Falbe yapmıştır¹⁸⁴⁹. 1833 yılında Kuzey Afrika'da Thapsus'da bulunmuş bir testi üzerine yapılan bu çalışma sonrasında söz konusu kap J. W. Hayes tarafından da incelenerek sınıflandırılmış ve Priiform Jug olarak adlandırılmıştır¹⁸⁵⁰. Söz konusu seramikler üzerindeki baskı ve bezemelerin dikkat çekmesi üzerine çeşitli çalışmalar yapılmaya başlanmış bu süreç içerisinde Geç Roma kaplarındaki baskı ve bezemelerin Afrika kökenli olabileceğine ilişkin görüşler ileri sürülmüştür¹⁸⁵¹. 1933 yılında Atina Agorası'nda yapılan kazıda ele geçen ve F. O. Waage tarafından incelenen malzemeler Late Roman A, B, C ve D olarak gruplara ayrılmıştır¹⁸⁵². Waage'nin 1948 yılında Antiokheia buluntuları üzerine yaptığı çalışmada ise malzemeler daha kapsamlı olarak ele alınmış, C, D Grubu A, B Grubundan ayrılmıştır¹⁸⁵³.

1941 yılında N. Lamboglia Afrika Kırmızı Astarlı Seramiklerini "*Terra Sigillata Chiara*" olarak adlandırmıştır¹⁸⁵⁴. Daha sonra 1950 ve 1958 yıllarını kapsayan araştırma sonrasında N. Lamboglia¹⁸⁵⁵, MS I. yüzyıl ile MS IV. yüzyıllar arasına tarihlenen malzemeleri A ve D olmak üzere dört gruba ayrılarak incelemiş, ancak bu çalışma Hayes tarafından eleştirilerek Chiara A, C ve D ile Chiara B arasındaki belirgin farklılıkların gösterilmediği belirtilmiştir¹⁸⁵⁶.

¹⁸⁴⁷ Hayes 1972, 455-457, map 6-9.

¹⁸⁴⁸ Hayes 2008, 82.

¹⁸⁴⁹ Falbe 1833, 128-129, Pl.5, No:1.

¹⁸⁵⁰ Hayes 1972, 193-195.

¹⁸⁵¹ Hayes 1972, 3.

¹⁸⁵² Waage 1933, 293-304.

¹⁸⁵³ Waage 1948, 43-51.

¹⁸⁵⁴ Hayes 1972, 6.

¹⁸⁵⁵ Lamboglia 1958, 257-330; Lamboglia 1963, 145-212.

¹⁸⁵⁶ Hayes 1972, 6-7.

Bu çalışmaları 1949 yılında D. H. Cox'un¹⁸⁵⁷ Late Roman A örneklerini içeren yayını ile 1950 yılında F. F. Jones'un Tarsus buluntularını içeren yayınları takip eder¹⁸⁵⁸. 1959 yılında H. S. Robinson Atina Agorası buluntuları üzerine yaptığı araştırmada A ve B'nin Kuzey Afrika, C'nin Akdeniz Bölgesi, D'nin ise yerel üretim (Attika) olduğu sonucuna varmıştır¹⁸⁵⁹.

1972 yılına gelinceye dek Terra Sigillata Chiara, A, C, D, Late Roman A, B, Geç Roma Kırmızı Astarlı gibi farklı isimlendirmelerle anılan bu seramikler J. W. Hayes tarafından Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri olarak adlandırılmıştır¹⁸⁶⁰. Hayes tarafından hazırlanan ve günümüzde de geçerliliğini koruyan "Late Roman Pottery" isimli yayında söz konusu seramiklerin terminolojisi, tipolojisi ve kronolojisi ayrıntılı olarak ele alınmış, farklı buluntu grupları dikkate alınarak gruplamalar ve tarihlendirmeler yapılmıştır. Hayes bu yayına ek olarak 1980 yılında çıkardığı yeni yayınlara bilim dünyasına tamamlayıcı bilgiler sunmuştur¹⁸⁶¹. 1981 yılında ise Hayes tarafından tüm sınıflandırmaları içeren oldukça kapsamlı bir yayın olan Atlante I serisi oluşturulmuştur¹⁸⁶². Hayes'in çalışmalarını 1993 yılında M. Mackensen'in¹⁸⁶³ Atlante serisini temel alarak hazırladığı Kuzey Tunus Afrika Seramiği gruplandırması ile 2004 yılında M. Bonifay'ın¹⁸⁶⁴ önceki sınıflandırmalara dayanarak hazırladığı Afrika Kırmızı Astarlı Seramiği ile ilgili yayınları izler.

Tüm sigillata gruplarında olduğu gibi Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri de İtalyan ve Galya seramiklerini taklit etmiştir. Ancak killeri oldukça sert dokulu ve kabadır. Kireç, kuvars ve mika içerikli kil, turuncumsu-kırmızı ile kiremit kırmızı tonlarındadır. Kilin içerisindeki katkı maddeleri seramiğin yüzeyindeki pürüzlü yapıya ve pişirilme sırasında patlamalara neden olur¹⁸⁶⁵. Terra Sigillata gruplarına göre astar daha yoğun görümlü ancak mattır. Genellikle kilin tonları şeklinde uygulanan astarkalın sürüldüğünde parlak ve pürüzsüz, ince uygulandığında ise mat bir

¹⁸⁵⁷ Cox 1949, 14-16.

¹⁸⁵⁸ Jones 1950, 203-208.

¹⁸⁵⁹ Robinson 1959, 60, dip not 9.

¹⁸⁶⁰ Hayes 1972, 13-299.

¹⁸⁶¹ Hayes, 1980.

¹⁸⁶² Hayes, 1980, 9-183.

¹⁸⁶³ Mackensen 1993, 21-661.

¹⁸⁶⁴ Bonifay 2004.

¹⁸⁶⁵ Hayes 1972, 13.

görünümündedir. Astarın ince uygulandığı durumlarda kil rengi ile astarı birbirinden ayırmak oldukça zordur. Bu sebeple yüzeyde pul pul dökülmeler görülmez. Astar, erken örneklerde kabın tüm yüzüne uygulanırken zamanla yalnızca içinde ve ağız kenarında görülür¹⁸⁶⁶. Astarın yoğunluğu ya da azlığı dönemsel olarak farklılık gösterir. MS I. yüzyılın sonu ile MS II. yüzyılın sonu arasında kaliteli ve hafif parlakken, MS II. yüzyılın sonu ile MS III. yüzyılın ortaları arasında ince ve soluk görünümündedir. MS III. yüzyılın ortalarından itibaren daha yoğun uygulanmaya başlanan astar nedeniyle seramiklerin yüzeyi parlak ve kaliteli bir görünümündedir. MS IV. ve V. yüzyıllara gelindiğinde hala kalın ve parlak astar uygulaması devam eder ancak astar tüm yüzeye uygulanmaz. MS V. yüzyıl ile VIII. yüzyıllar arasında kalın ve parlak astar uygulaması ile ince ve soluk astar uygulaması birlikte devam eder¹⁸⁶⁷.

Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nde bezemeler oldukça sınırlıdır. Kazıma ve baskı bezemelerle birlikte İtalyan Sigillataları'nda da görülen kabartma bezemeler sıklıkla kullanılır¹⁸⁶⁸. OBarbotin tekniğinde yapılan kabartmalı süslemelerin Galya etkili olduğu düşünülmüştür¹⁸⁶⁹. Kabartma bezemeler içerisinde mitolojik sahneler, bitkisel ve geometrik motifler, insan ve hayvan figürleri, tiyatro maskaları ve araba betimlemeleri görülür¹⁸⁷⁰. Kabartma bezemeler dışında bitkisel ve geometrik motiflerden oluşan damgalarla insan ve hayvan figürlü ve haç formu damgalar kullanılmıştır¹⁸⁷¹. Kabartma ya da baskı bezemelere oranla daha az olmak üzere bazı formlarda rulet bezemeleri de kullanılmıştır. Bunların içerisinde tüy rulet olarak adlandırılan ve Afrika atölyelerine özgü olan bezeme ilginç bir örnektir¹⁸⁷².

Geç Roma Seramikleri içerisinde form çeşitliliği açısından en zengin grubu oluşturan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri Hayes tarafından 200 ana form içerisinde ele alınmıştır¹⁸⁷³. Erken üretimler daha çok İtalya ve Güney Galya Sigillataları'nın taklitleri¹⁸⁷⁴ biçiminde olsalar da sonrasında kendine özgü formlara dönüşmüşlerdir. En

¹⁸⁶⁶ Hayes 1972, 288-292.

¹⁸⁶⁷ Hayes 1972, 288-292.

¹⁸⁶⁸ Salomonson 1968, 4-100

¹⁸⁶⁹ Hayes 1972, 283.

¹⁸⁷⁰ Hayes 1972, 211-217.

¹⁸⁷¹ Hayes 1972, 217-281, Fig.38-57.

¹⁸⁷² Hayes 1972, 14; Waage 1948, 44.

¹⁸⁷³ Hayes 1972, 18-210.

¹⁸⁷⁴ Hayes 1997, 60.

yaygın form grubunu tabaklarla, düz kaseler ve yakalı kaseler oluşturmaktadır. Tabak ve kaseler dışında kapalı kap formları da yaygındır. Bunlar arasında kulplu ya da kulpsuz servis kapları (Form 121-123)¹⁸⁷⁵, hacı şişeleri (Form 147)¹⁸⁷⁶, hokka (Form 124)¹⁸⁷⁷, çeşitli şişeler (Form 126)¹⁸⁷⁸ ve minyatür kaplar (Form 132-133)¹⁸⁷⁹ yer alır. Yarı kapalı formlar arasında ise patera ya da saplı tencere (Form 149)¹⁸⁸⁰, askos (Form 123)¹⁸⁸¹, servis kapları (Form 160)¹⁸⁸² bulunur. Bunların dışında MS III. yüzyıldan itibaren geç dönem üretimleri içerisinde aplik bezemeli kulplu ve kulpsuz servis kapları (Form 171-179)¹⁸⁸³, şarap kepçesi (Form 127)¹⁸⁸⁴, krater (Form 145)¹⁸⁸⁵, saplı kadehler (Form 170)¹⁸⁸⁶, güveçler (Form 191-192) ve derin tencereler (Form 193)¹⁸⁸⁷ görülür.

6.20.1.1.Tepsi

5477 (**Kat.No:194**) Envanter Numaralı, tek örnekle temsil edilen tepsi, yerel üretim malzemelerindendir. 4 cm. yükseklikte, 44 cm. çapa sahip tepsi, az mika, taşçık ve kireç içerikli turuncumsu-açık kırmızı (10R 6/6) hamurlu ve astarsızdır, ancak yüzeyde fırınlamadan kaynaklı grimsi renk dalgalanmaları görülmektedir. Oldukça kalın duvarlı kaba bir üretim olan kap, kalın ve dışa çekik kenarlı ağız yapısına sahiptir. Basık, geniş yayımlı, düz gövdeli ve düz diplidir. Kalın, zigzag şeklinde süslemelerden oluşan dekoratif tutamaklar simetrik olarak yerleştirilmiştir.

Roma Dönemi masa kapları arasında oldukça yaygın kullanım gören, tepsi grubunda incelediğimiz 5477 (**Kat.No:194**) Envanter Numaralı örnek, oldukça kalın duvarlı ve buna bağlı olarak son derece ağır bir üründür. Ağırlığı nedeniyle günlük kullanım için pratik olmayan bir formdur. Olasılıkla günlük kullanımdan çok

¹⁸⁷⁵ Hayes 1972, 173-176; Hayes 1981, 51.

¹⁸⁷⁶ Hayes 1972, 185; Hayes 1981, 49.

¹⁸⁷⁷ Hayes 1972, 177; Hayes 1981, 50.

¹⁸⁷⁸ Hayes 1972, 177; Hayes 1981, 51.

¹⁸⁷⁹ Hayes 1972, 179; Hayes 1981, 38.

¹⁸⁸⁰ Hayes 1972, 186.

¹⁸⁸¹ Hayes 1972, 175-177.

¹⁸⁸² Hayes 1972, 189.

¹⁸⁸³ Hayes 1972, 193-199; Salomonson 1968, 110-111, Tabl.II, Fig. 25-26; Salomonson 1969, 66-80, Fig. 90, 108, 110, 111 ; Hayes 1981, 150-152, 154-156.

¹⁸⁸⁴ Hayes 1972, 178.

¹⁸⁸⁵ Hayes 1972, 184.

¹⁸⁸⁶ Hayes 1972, 173-199; Hayes 1981, 115.

¹⁸⁸⁷ Hayes 1972, 205-207.

günümüzde olduğu gibi özel günlerde kullanılmak üzere ya da evlerde özel alanlarda sergilenmek üzere tasarlanmış olmalıdır. Birebir benzeri bulunmayan tepsî yerel üretim örnekleri arasında değerlendirilmiştir.

Ağız ve dip profili açısından benzer bir tepsî Hayes tarafından boyalı balık desenli olarak tanımlanmış ve MS IV. yüzyıla tarihlenmiştir¹⁸⁸⁸. Hayes, MS IV. yüzyıldan itibaren Roma Seramik geleneğinin Mısır'da çoğunlukla Aswan Bölgesi'nde sürdürüldüğünü, genellikle büyük boyutlu seramik formlarının çokça üretildiğini, özellikle Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin taklitlerine sık rastlandığını söyler¹⁸⁸⁹. Hayes'in söylediklerine koştur 5477 (**Kat.No:194**) Envanter Numaralı kabın tipolojik olarak benzerlerine Afrika Kırmızı Astarlı seramik grubu içerisinde rastlanır¹⁸⁹⁰. Geniş ve düz tabaklarla temsil edilen Afrika örnekleri birebir benzer olmamakla birlikte ağız ve gövde profili açısından örneğimize en yakın formlardır.

Hayes, büyük, düz tabanlı tabak olarak tanımladığı örnekleri Afrika Kırmızı Astarlı Seramik serisi içerisinde Form 60 olarak sınıflar¹⁸⁹¹. Hayes, tipolojik olarak Form 59 ile benzerliği olduğunu belirttiği Form 60'ı yaygın olmayan örnekler arasında gösterir. Benzerlerine Girit'te, Lepcis Magna'da ve Atina Agorası'nda rastlanan Form 60'ın damga bezemeli olanlarıyla ağız kenarında bant süslemeleri bulunan örnekleri de görülür. Ünik formlar arasında gösterilen Lepcis Magna örnekleri MS IV. yüzyılın üçüncü çeyreği ile MS Geç IV. yüzyıla, Atina Agorası'nda ele geçenler ise MS 320 ile MS 380 arasına tarihlenir¹⁸⁹². Atina Agorası'nda ele geçen¹⁸⁹³ ve A. Carandini'nin C1 Grubuna dahil ettiği seramiklerin en erken örnekleri ise Ostia ve Berenike'de MS 240-250 arasına¹⁸⁹⁴, Berenike'nin geç buluntuları ise MS 320 - 380 arasına verilir¹⁸⁹⁵. Orta ve Güney Tunus ile Dalmaçya'da taklitleri bulunan ve D grubunda değerlendirilen Atlante örneklerinin olasılıkla C grubundan türetildiği belirtilerek Hayes'in tarihlemesine sadık kalınmış, daha geç üretimler olan Carthage ve Conimbriga

¹⁸⁸⁸ Hayes 1997, 60-62, Fig.25, 3.

¹⁸⁸⁹ Hayes 1997, 62.

¹⁸⁹⁰ Hayes 1972,100, Form 60; Carandini ve Tortorella 1981, 84-85, Tav. XXXV,10; Hayes 2008,72, Fig.31, 982.

¹⁸⁹¹ Hayes 1972, 98,100, Fig.15, 1, 2, 3.

¹⁸⁹² Hayes 1972, 100.

¹⁸⁹³ Hayes 2008, 72, Fig.31, 982 (P 4333).

¹⁸⁹⁴ Hayes 2008, 72

¹⁸⁹⁵ Riley1985, 358, Fig.66, B 637.

örnekleri için MS 360 ile MS 468 aralığı önerilmiştir¹⁸⁹⁶.

Afrika Kırmızı Astarlı Seramik örnekleri arasında yer alan ve yaygın olmayan buluntular arasında gösterilen Form 60'la olan tipolojik benzerliği nedeniyle güçlü olasılıkla Form 60'ın Tralleis'te üretilmiş yerel taklidi olduğunu düşündüğümüz 5477 (**Kat.No:194**) Envanter Numaralı tepsisi MS III. yüzyıl ile MS IV. yüzyıl aralığına tarihlenebilir.

6.20.2. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri (Geç Roma C)

Afrika Kırmızı Astarlı Seramiklerinin MS IV. yüzyılda doğudaki en büyük rakibi olan Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri ilk kez F. O. Waage tarafından Geç ORoma C olarak adlandırılmıştır¹⁸⁹⁷. H. S. Robinson 1959 yılında F. O. Waage'nin önerisine karşılık yeni bir terminoloji oluşturmuştur¹⁸⁹⁸. Ancak J. W. Hayes bu terminolojiyi yetersiz bularak üretim yeri belirleninceye dek Geç Roma C terminolojisini kullanmaya devam etmiştir¹⁸⁹⁹. Phokaia'nın üretim yeri olarak belirlenmesinden sonra Hayes tarafından söz konusu seramik grubu "Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri" olarak adlandırılmış ve bu tanımlama Geç Roma C terminolojisi ile birlikte kullanılmıştır¹⁹⁰⁰. Üretim merkezi Phokaia olmakla birlikte başka merkezlerde de, örneğin Ephesos'da da üretimin yapıldığı düşünülmektedir¹⁹⁰¹. Ancak tüm seramik gruplarında olduğu gibi artan talep nedeniyle farklı yerleşimlerde de bölgesel üretim yapılmış olmalıdır. MS IV. yüzyılın sonlarında çok yaygın olmayan Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri Konstantinopolis'in servis kaplarına olan gereksinimi nedeniyle önem kazanmış ve üretim farklı bir boyuta ulaşmış, aynı zamanda Kuzey Afrika'da yaşanan Vandal istilası ise Afrika Kırmızı Astarlı Seramik üretimini ciddi oranda yavaşlatmıştır¹⁹⁰². Bu iki unsur Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin yükselişini önemli boyutta etkilemiş, Doğu Akdeniz'de ve Ege'de MS V. yüzyıldan MS VII. yüzyıla kadar geniş bir coğrafyada etkin olarak Batı Anadolu,

¹⁸⁹⁶ Carandinive Tortorella 1981, 84-85; Hayes 1981, 85, Tav. XXXV, 10.

¹⁸⁹⁷ Waage 1933, 298.

¹⁸⁹⁸ Robinson 1959, 60.

¹⁸⁹⁹ Hayes 1972, 323.

¹⁹⁰⁰ Hayes 1980, 525-526; Hayes 2008, 83; Berndt 2003, 32-33.

¹⁹⁰¹ Meriç 2002, 69.

¹⁹⁰² Hayes 1992, 5; Hayes 1997, 62.

Yunanistan, Doğu Akdeniz, Suriye, Kuzey Afrika ve İtalya'ya kadar yayılmış ve kendisine geniş bir pazar ağı oluşturmuştur¹⁹⁰³. Başlangıçta yalnızca Ege kıyılarında hâkimken MS V. yüzyılın ortalarından itibaren Akdeniz dünyasının tümünde en yaygın seramik grubu haline gelerek İngiltere'nin batı kıyılarına değin yayılım göstermiştir¹⁹⁰⁴. MS VII. yüzyılın ortalarında ise üretim durmuştur¹⁹⁰⁵.

Phokaia Seramikleri ile ilgili ilk çalışma 1948 yılında Waage tarafından yapılmış, bu çalışma sırasında Antiokheia buluntuları ayrıntılı biçimde incelenerek tarihlendirilmiştir¹⁹⁰⁶. 1969 yılında E. Langlotz'un söz konusu seramik grubunun Phokaia'da üretildiğine dair kanıt oluşturacak atıklardan söz ettiği yayın, üretim yerinin belirlenmesi açısından oldukça önemlidir¹⁹⁰⁷. 1972 yılında ise J. W. Hayes tarafından gerçekleştirilen ve günümüzde de terminoloji ve kronoloji açısından kaynak niteliğindeki çalışmayla seramikler on ana forma ayrılarak incelenmiştir¹⁹⁰⁸. 1986 yılında Mayet ve Picon'un kil analizlerini içeren çalışmaları Phokaia'nın üretim merkezi olduğunu doğrular niteliktedir¹⁹⁰⁹. 1991 yılında M. Mackensen'in¹⁹¹⁰ Form 3 ile ilgili kronolojiye yönelik çalışması ile L. E. Vaag'ın¹⁹¹¹ Phokaia Seramikleri'nin yapım tekniklerini içeren çalışması bu konuda yapılmış önemli çalışmalar içerisinde yer alır.

Form ve bezeme çeşitliliği Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri'ne göre daha kısıtlı olmasına karşın yayılım alanı çok daha geniş olan Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde en yaygın kap formları kaseler ve tabaklardır. Hayes tarafından on temel form belirlenen seramik grubu içerisinde en sık karşılaşılan Form 3 olarak adlandırılan tabaklardır. J. W. Hayes söz konusu formların yüzeyinde görülen izlerden yola çıkarak kalıpla yapılmış olabileceklerini belirtmektedir¹⁹¹². L. E. Vaag ise Atina Agorası'nda ele geçen buluntular içerisindeki 3 B Formlu kaplarda ve diğer örneklerde

¹⁹⁰³ Doksanaltı 2006, 492.

¹⁹⁰⁴ Hayes 1972, map 15; Hayes 1997, 63.

¹⁹⁰⁵ Waage 1948, 52; Hayes 1963-1964, 35; Hayes 1972, 368; Hayes 2008, 84-86.

¹⁹⁰⁶ Waage 1933, 298-300.

¹⁹⁰⁷ Langlotz 1969, 379-381; Poblome 1999, 297; Hayes 2008, 83.

¹⁹⁰⁸ Hayes 1972, 323-370, Fig.65-71.

¹⁹⁰⁹ Poblome 1999, 297; Macensen 1991, 79-96; Vaag 2003, 203-207, Pl.CXII-CXIII.

¹⁹¹⁰ Mackensen 1991, 79-96.

¹⁹¹¹ Vaag 2003, 204.

¹⁹¹² Hayes 1972, 324.

görülen bozukluğun, kapların çark merkezine tam oturtulamamasından kaynaklandığını söyleyerek¹⁹¹³ kapların yüzeyinde görülen izlerin çarkta daha kolay oluşabileceğinden söz eder¹⁹¹⁴. E. Ergürer, Parion’da yapılan modern bir seramik çalışması sırasında, Phokaia Seramikleri’nin ağız yapılarıyla benzer formdaki ince cidarlı seramiklerin özellikle hızlı dönen bir çarkta kolaylıkla yapılabildiğinden bahsederek kabın yüzeyindeki izlerin çark dönerken oluşabildiğini, çeşitli düzeltme araçlarıyla düzeltmelerin ve çıkıntıların yapılabildiğini anlatır ve bu gözleme dayanarak söz konusu formların çark yapımı olma olasılıklarını daha yüksek görür¹⁹¹⁵.

Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri mika, kum ve kireç içerikli, kırmızımsı-kahve, kiremit kırmızısı ya da turuncu renkli, iyi fırınlanmış bir hamur yapısına sahiptir. Genel olarak oldukça ince bir biçimde uygulanan astar, hamurun bir ton koyusu şeklindedir. Erken dönem üretimlerinde özellikle Phokaia Form 3B örneklerinde daha yoğun uygulanan astar nedeniyle koyu turuncu bir renk hâkimdir. Zaman zaman istifleme sebebiyle ateşin doğrudan ulaşamadığı örneklerin yüzeyinde renk farklılıkları görülür¹⁹¹⁶. Astar yapısı dönemsel olarak farklılık gösterir, erken dönem üretimlerinde daha kalın ve yarı parlak, geç dönem üretimlerinde ise ince ve mattır¹⁹¹⁷. Hamur yapısı Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri’nden oldukça farklı olan Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri’nde, Afrika Seramikleri’nde olduğu gibi rulet ve baskı bezemeler sıklıkla görülür¹⁹¹⁸. Hayes baskı bezemeyi üç evreye ayırmıştır¹⁹¹⁹. MS 350 - 430 arasındaki ilk evrede Afrika Seramikleri’nde olduğu gibi bitkisel bezemeler görülür. İkinci evrede ise hayvan figürleri, haçlar ve rulet bezeme birlikte kullanılır. MS VI. yüzyıldaki son evrede ise kapların tondolarında hayvan figürleri ve haç motifleri yer alır¹⁹²⁰. MS V. ve VI. yüzyıllarda ağız kenarlarında ve daha çok tondolardaki baskı bezemelerin etrafında çerçeve olarak kullanılan rulet bezemeleri, üçlü ya da dörtlü dişe sahip aletler aracılığıyla kaba uygulanır¹⁹²¹.

¹⁹¹³ Landgraf 1980, 56-57; Vaag 2003, 204.

¹⁹¹⁴ Vaag 2003, 204.

¹⁹¹⁵ Ergürer 2012, 151.

¹⁹¹⁶ Hayes 1972, 324; Hayes 2008, 84.

¹⁹¹⁷ Adak ve Adıbelli 2006, 93.

¹⁹¹⁸ Hayes 1972, 323; Waage 1948, 56-58.

¹⁹¹⁹ Hayes 2008, 84.

¹⁹²⁰ Hayes 2008, 84.

¹⁹²¹ Hayes 2008, 84; Berndt 2003, 33.

J. W. Hayes Atina Agorası buluntularını ele aldığı 2008 yayınında elde ettiği yeni verilerle Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin üretim tarihini MS IV. yüzyıl olarak gösterir¹⁹²². Form 1 içerisinde yer alan bir örneği ise MS 300'lere tarihleyerek bu malzemenin Doğu Sigillata C (Çandarlı) tiplerinden taklit edilerek üretilen sınırlı sayıdaki örneklerden biri olduğunu söyler¹⁹²³. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiklerinin DSC üretimleriyle bağlantılı olduklarını ileri sürerek Atina Agorası'nda ele geçen bu grubun Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri'nin öncülleri, DSC'lerin ise devamı olduklarını belirtir¹⁹²⁴. Hayes DSC Grubu seramiklerinin MS geç III. yüzyılda üretimlerine devam ettiklerini söyleyerek, Phokaia Form 1A ile DSC Hayes Form 4 arasındaki teknik benzerliği bu görüşe kanıt olarak sunar. Her iki grubun kil yapıları farklı olmakla birlikte, Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisindeki erken örnekler olan Form 1,3 ve Form 3H'de görülen altın renkli mika içerikli kil ve parlak astar, DSC üretimleriyle benzer özelliklerdendir¹⁹²⁵. V. Gassner'de J. W. Hayes ile aynı görüşleri paylaşarak söz konusu iki grubun birbirleriyle bağlantılı olduklarını, DSC üretimlerinin MS IV. yüzyılın başında ve ortasında son bulduğunu, MS geç IV. yüzyılda başlayan Phokaia Kırmızı Astarlı Form 1 A'nın DSC'lerin devamı olduğunu ileri sürer¹⁹²⁶.

Malzemelerimiz içerisinde Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri 5740 (**Kat.No: 195**), 5378 (**Kat.No:196**), 5832 (**Kat.No:197**) ve 5918 (**Kat.No:198**) Envanter Numaralı dört tabak-kase ile temsil edilmektedir. Hayes tarafından on ana form içerisinde değerlendirilen bu seramik grubunun ilk örnekleri Çandarlı Seramikleri'nin taklitleri ya da ardılları olarak üretilmiş, hafif içe dönük ağız kenarlı kaselerle Afrika Atölyelerinin etkisiyle üretilen geniş ve dışa çekik ağız kenarlı kaselerden oluşmaktadır¹⁹²⁷.

Form 3 aynı zamanda Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde en çok tanınan ve üretilen gruptur. 5740 (**Kat.No:195**) Envanter Numaralı kase, Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde en yaygın form olan Hayes Form 3 Grubu

¹⁹²² Hayes 2008, 85.

¹⁹²³ Hayes 2008, 87, 237, Fig.37, No.1230.

¹⁹²⁴ Hayes 1972, 369; Berndt 2003, 32.

¹⁹²⁵ Hayes 1972, 369; Berndt 2003, 32.

¹⁹²⁶ Gassner 1997, 137.

¹⁹²⁷ Hayes 1972, 325-346; Hayes 2008, 83.

içerisinde yer almaktadır¹⁹²⁸. Alt gruplara ayrılan Form 3'ün alt tiplerini belirlemede malzemelerin yükseklikleri ve ağız profilleri önemli etkenlerdir¹⁹²⁹. Hayes tarafından 3A ve 3H olmak üzere sekiz alt tipi belirlenen ve MS V. yüzyılın başlarından itibaren görülen form, yaklaşık 150 yıl kullanımda kalmıştır¹⁹³⁰. Ağız çapları 32 cm. ve üzerinde olan örnekler büyük, 10-18 cm çapında olanlar ise küçük boyutlu olarak değerlendirilmişlerdir¹⁹³¹.

5740 (**Kat.No:195**) Envanter Numaralı örneğimiz Form 3'ün H alt tipi içerisinde yer almaktadır¹⁹³². 8 cm. yüksekliği ve 28 cm.'lik ağız çapı ile grubun büyük örneklerindendir. Mika ve taşcık içerikli pembemsi (7,5YR 7/4) hamurlu, kahverengimsi-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Ancak gövde üzerinde pişirilme sırasındaki istifleme nedeniyle ateşle tam temas edemeyen bölümlerde renk farklılıkları oluşmuştur. Keskin, dışa taşkın profilli ağız, kalınlaştırılmış, dış kısımda içbükey bir form oluşturarak alt bölüm dışa doğru çekilmiştir. Üstte ve altta oluşturulan çıkıntılı kısım keskin hatlıdır. Geniş ve yayvan gövdeli, dışa taşkın kenarlı, küçük, halka kaidelidir. Tondoda haç formu damga yer almaktadır. Hayes, formun Atina Agorası'nda ele geçen örneklerini MS V. yüzyıl sonu ile MS VI. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir¹⁹³³. Hayes tarafından üç evreye ayrılan baskı bezemelerin son evresini temsil eden, tondosundaki haç formu damgasıyla 5740 (**Kat.No:195**) grubun geç dönem örnekleri arasında yer almaktadır¹⁹³⁴. Etrafı sınırlayıcı bir bordür ile çevrili haç motifi, merkezdeki daireyi çevreleyen ve dört ucu da dışarıya doğru açılmış çift şeritten oluşmaktadır. 5740 (**Kat.No:195**) Envanter Numaralı kasenin tondosunda yer alan haç bezemesinin birebir benzerleri Phokaia'da ele geçen amorf kaide parçaları üzerinde de görülmüş, İ. Özelce tarafından "İnce bordürler şeklinde uçları genişleyen Yunan Haçı" olarak tanımlanmış ve MS V. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmiştir¹⁹³⁵. Söz konusu haç

¹⁹²⁸ Hayes 1972, 329-338.

¹⁹²⁹ Fırat 2015, 167 ; Uğuz 2015, 46.

¹⁹³⁰ Hayes 1972, 329, 337, 338.

¹⁹³¹ Hayes 1972, 329-338.

¹⁹³² Hayes 1972, 331-332, Fig. 68, 28-29.

¹⁹³³ Hayes 1972, 338; Hayes 2008, 242-243, Fig. 40, 1294-1297.

¹⁹³⁴ Hayes 2008, 84; Tondosu haç bezemeli benzer örnekler için bkz., Hayes 1972, 364, Fig.78, 69, p, q; Erol 2011, 129, Kat.No:587; Sönmez 2016, 168, Kat.No:75, 169, Kat.No:76.

¹⁹³⁵ Özelce 2022, 156, Çiz.151-152, Kat. No:647, 648, 649.

bezemesi Özelce tarafından farklı bir figür olarak değerlendirilmiştir¹⁹³⁶. 5740 (**Kat.No:195**), hamur ve astar yapısı ile tondosunda yer alan ve yalnızca Phokaia üretimlerine özgü örneklerde görülen farklı haç formlu damgası nedeniyle olasılıkla Phokaia'dan ithal bir örnek olmalıdır.

5740 (**Kat.No:195**)'ın benzerleri Zeugma'da¹⁹³⁷, Parion'da¹⁹³⁸, Miletos'da¹⁹³⁹, Tarsus'da¹⁹⁴⁰, Thasos'da¹⁹⁴¹, Slovenya'da¹⁹⁴², Atina Agorası'nda¹⁹⁴³, Tocra'da¹⁹⁴⁴, Phokaia'da¹⁹⁴⁵, Kelenderis'de¹⁹⁴⁶, Iatrus'da¹⁹⁴⁷, Assos'da¹⁹⁴⁸, Kıbrıs'ta¹⁹⁴⁹ ve Britanya'da¹⁹⁵⁰ MS V. yüzyıl sonu ile MS VI. yüzyıl ortalarına tarihlenmiştir. 5740 (**Kat.No:195**), MS V. yüzyıl sonu ile MS VI. yüzyıl ortalarına tarihlenmelidir.

5378 (**Kat.No:196**) Envanter Numaralı tabak Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde Form 5¹⁹⁵¹ ile temsil edilen örneklerin Tralleis'te üretilmiş taklitlerindendir. Form 5, içeriden dışarıya doğru uzanan yatay ve içbükey ağız profilli, derin gövdeli tabaklardan oluşur. Dışarıya uzanan ağız kenarı aşağıya doğru genişleyerek yayvan bir form oluşturur ve gövdeye bağlanır. Geniş, dışbükey profille aşağıya doğru daralan gövde, içbükey profil oluşturarak kaideye oturur. Bazı örneklerin dip kısımlarında damga olmakla birlikte küçük boyutlu tabaklarda damga bulunmaz¹⁹⁵². Hayes, Form 3 ile çağdaş ve ona paralel gelişim gösterdiğini belirttiği Form 5 örneklerinin başlangıç tarihini MS 460-470 olarak belirtir ve gelişim sürecini MS V. yüzyılın ilk yarısından MS VI. yüzyılın ortaları olarak gösterir. Hayes, Form 5

¹⁹³⁶ Özelce 2022, 156.

¹⁹³⁷ Erol 2020, 74, 116, Res.2, Fig.10.

¹⁹³⁸ Ergürer 2012, 168-169, Kat.No:324-326, Lev.No:139-140.

¹⁹³⁹ Berndt 2003, 184-187, Taf.35-38, TS 450-482.

¹⁹⁴⁰ Adıbelli 2006, 108, Lev.25:263.

¹⁹⁴¹ Reynal ve Sodini 1992, 23, Fig.7:CF105, 106.

¹⁹⁴² Pröttel 1996, 293, Taf.57:7, 13.

¹⁹⁴³ Hayes 1972, 335, Fig.69, 28-29; Hayes 2008, 242, Fig.40, 1296-1297.

¹⁹⁴⁴ Hayes 1973, 115, Fig.51, 2525-2526.

¹⁹⁴⁵ Uğuz 2015, 73-78, Çiz. 35-38. 148-162; Fırat 2015, 175, 184, Fig.3; Özelce 2022, 111-112, Çiz.73, Kat.No:306.

¹⁹⁴⁶ Tekocak 2006, 42, Lev.13, No:84 -86.

¹⁹⁴⁷ Conrad 2000, 217-224, Abb. 5, No:13.

¹⁹⁴⁸ Zelle 2003, 94, Abb. 8.

¹⁹⁴⁹ Giudice 1993, 279-328, Fig. 8, No:6, Fig.63, No:486; Taylor ve Megaw 1981, 209-250, Fig.63, No:486.

¹⁹⁵⁰ Webster 1993, 312, Fig. 145, No:5/2.; Tyres 1996, 155, 156, Fig.183-184.

¹⁹⁵¹ Hayes 1972, 339; Hayes 1981, 232, CXIV, No:3.

¹⁹⁵² Hayes 1972, 343.

örneklerini kenar profillerine göre A ve B olarak iki alt tipe ayırarak inceler¹⁹⁵³. Yuvarlatılmış, kısa ve kalınlaştırılmış ağız kenarlı olanlar A tipi, geniş ağızlı, içbükey kavisli, ağız kenarının altında küçük bir set bulunanlar ise B tipi örneklerdir. A tipine göre ağız kenarı dışa daha fazla çekik ve gövdesi daha derin olan B tipi tabakların 10-38 cm. arasında değişen ağız çapına sahip yaygın olmayan örneklerine de rastlanır¹⁹⁵⁴.

Phokaia Form 5B grubunu temsil eden 5378 (**Kat.No:196**) Envanter Numaralı tabak 2,5cm. yükseklik ve 11,5 cm. ağız çapıyla grubun küçük örneklerindendir. Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi (2,5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (2,5YR 6/6) astarlıdır. Kalın, dışa çekik ağız kenarı altı adet yivden oluşmaktadır. Yatay ve uzun, dışa çekik ağız kenarındaki yivler Hayes Form 8'i hatırlatır¹⁹⁵⁵. Dibe doğru daralan yayvan ve basık, içbükey profilli gövde, geniş, konik kaide ile birleşir.

Atina Agorası'nda benzer formlar MS V. yüzyılın ortalarına tarihlenir¹⁹⁵⁶. Smyrna Agorası'nda ele geçen bir tabak ise 5378 (**Kat.No:196**) Envanter Numaralı örneğimizle yakın benzerlik gösterir¹⁹⁵⁷. Smyrna Agorası'nda ele geçen tabak, dışa çekik ağız kenarında yer alan yivler, içbükey profilli gövde ve gövde üzerindeki yiv bezemeleriyle benzer bir örnektir. Erol, söz konusu tabağın Hayes Form 5A ve 5B grubu içerisinde karşılığı bulunmadığını, ancak ağız kenarındaki düz profilin 5B grubuna daha yakın özellik göstermesi nedeniyle bu grup içerisinde değerlendirdiğini belirtir ve tarih olarak MS VI. yüzyılın ilk yarısını önerir¹⁹⁵⁸. Form 5A'ya oranla yayılım alanı daha geniş olan Form 5B örnekleri Berenike'de¹⁹⁵⁹, Assos'da¹⁹⁶⁰, Ephesos'da¹⁹⁶¹, Miletos'da¹⁹⁶², Labraunda'da¹⁹⁶³, Tarsus'da¹⁹⁶⁴, Gortina'da¹⁹⁶⁵,

¹⁹⁵³ Hayes 1972, 339.

¹⁹⁵⁴ Hayes 1972, 339.

¹⁹⁵⁵ Hayes 1972, 339, Fig.70, 3.

¹⁹⁵⁶ Hayes 1972, 342, Fig.70; Hayes 2008, 242, Fig.41, No:1303.

¹⁹⁵⁷ Erol 2011, 149-150, Kat.No:332.

¹⁹⁵⁸ Erol 2011, 150.

¹⁹⁵⁹ Kenrick 1985, 383, Fig.71, 689.2.

¹⁹⁶⁰ Zelle 1990, 118, 134, abb. 19, 79.

¹⁹⁶¹ Gassner 1997, 146, Taf.48, 578.

¹⁹⁶² Berndt 2003, 193, Taf.41, TS 552.

¹⁹⁶³ Hellström 1965, 74, Pl.37, 332.

¹⁹⁶⁴ Adibelli 2006, 111, Lev.27, 302.

¹⁹⁶⁵ Preite 1997, 178, Tav.XXX, 6,7.

Tocra'da ¹⁹⁶⁶, Scythia'da ¹⁹⁶⁷, Lechaion'da ¹⁹⁶⁸, Parion'da ¹⁹⁶⁹, Antandros'da ¹⁹⁷⁰, Phokaia'da ¹⁹⁷¹ MS V. yüzyılın ikinci yarısıyla MS VI. yüzyılın ilk yarısına tarihlenir. Phokaia Form 5 B grubunda yer alan 5378 (**Kat.No:196**) Envanter Numaralı tabak benzer örneklerin ışığında MS V. yüzyılın ikinci yarısıyla MS VI. yüzyılın ilk yarısına tarihlenmelidir.

5832 (**Kat.No:197**) Envanter Numaralı kase Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde Form 8 ¹⁹⁷² ile temsil edilen örneklerin Tralleis'te üretilmiş taklitlerindendir. Çok yaygın olmayan formlar arasında yer alan ve daha çok derin kaselere özgü form 8'in belirgin özelliği birbirine paralel yivlerle oluşturulmuş, dışa ve aşağıya çekilmiş gösterişli ağız kenarıdır. Aşağıya doğru uzatılan ağız kenarı, bazı örneklerde olasılıkla dönemin stil özelliklerine ve modasına uygun olarak kısa bırakılmıştır. Ağız kenarları genellikle üst kısımda hafif iç bükey yapılmıştır. Zaman zaman iç bükey bırakılan ağız kenarında yivler ve küçük çıkıntılar görülür. Ağız kenarında görülen çıkıntılar Form 8 örneklerinde gövde üzerinde de bulunur ¹⁹⁷³. Hafif dış bükey bir kavisle dibe doğru daralan gövde yapısına sahip ve iyi fırınlanmış sıkı dokulu kapların yükseklikleri, 3-4 cm., ağız çapları 10-16 cm. arasında değişmektedir.

5832 (**Kat.No:197**) mika, az miktarda kireç ve taşçık içerikli, pembemsi (5YR 7/4) renkteki tipik Tralleis'e özgü hamur yapısına sahiptir. Genellikle kırmızımsı-kahverengi tonlarında astar uygulanan Form 8 örneklerine karşın 5832 (**Kat.No: 197**) astarsızdır. Kalın hatlı ve sıkı dokuludur. Dışa taşkın beş adet yivden oluşan ağız, hafif dışa ve aşağıya çekik yapılmıştır. Dolgun ve yayvan gövde geniş hatlı konik kaide ile birleşmektedir.

Akdeniz Havzası'nda örneklerine rastlanan 5832 (**Kat.No:197**)'nin benzerleri

¹⁹⁶⁶ Hayes 1973, 113, Fig.51, 2527.

¹⁹⁶⁷ Opait 2004,76, Pl.57, 1.

¹⁹⁶⁸ Hayes 1972, 342, Fig.70.

¹⁹⁶⁹ Ergürer 2012, 172-173, Kat.No:343, 344, 345, 347; Ergül 2019, 40, Kat.No:40-41, Res.9.

¹⁹⁷⁰ Aktaş 2018, 182-183, Kat.No:346.

¹⁹⁷¹ Fırat 2015, 169-170, 185, Fig.5, 5B.

¹⁹⁷² Hayes 1972, 342; Hayes 2008, 88, Fig 41, No:1315-1319; Hayes 1981, 232, Pl.CXIV:11.

¹⁹⁷³ Adıbelli 2006, 112; Hayes 1972, 342.

Antandros'da¹⁹⁷⁴, Parion'da¹⁹⁷⁵, Phokaia'da¹⁹⁷⁶, Atina Agorası'nda¹⁹⁷⁷, Smyrna Agorası'nda¹⁹⁷⁸, İstanbul Saraçhane'de¹⁹⁷⁹, Assos'da¹⁹⁸⁰, Tarsus'da¹⁹⁸¹, Antiokheia'da¹⁹⁸², Simintheios'da¹⁹⁸³, Myra'da¹⁹⁸⁴, Thasos'da¹⁹⁸⁵, Gortina'da¹⁹⁸⁶, Slovenya'da¹⁹⁸⁷, Scythia'da¹⁹⁸⁸, Berenike'de¹⁹⁸⁹, Teos'da¹⁹⁹⁰ MS V. yüzyılın ikinci yarısı ile MS VI. yüzyılın başlarına tarihlenmiştir. 5832 (**Kat.No:197**), MS V. yüzyılın ikinci yarısı ile MS VI. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

5918 (**Kat.No:198**) Envanter Numaralı tabak, Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde Form 10¹⁹⁹¹ Grubunu temsil eden örneklerin Tralleis'te üretilmiş taklitlerindendir. Form 3'den sonra en çok üretilen ve en yaygın olan tabak ya da kase olarak adlandırılan Form 10 tipindeki örnekler Form 3'ün ardılları olarak düşünülmüştür. Bu gruba ait tabakların en belirgin özelliği gövdenin derin, ağız kenarının kalın oluşudur. Hayes tarafından yaygın formlar arasında gösterilen Form 10, Form 3'ün VI. yüzyıldaki devamı olarak kabul edilir ve bazı erken örneklerinde damga olduğu belirtilir. Form 10 dahilindeki tabaklar Hayes tarafından ayrı bir form olarak değerlendirilerek A, B ve C olmak üzere üç alt gruba ayrılarak incelenmiştir¹⁹⁹². Form 10'un A alt tipi içerisinde yer alan 5918 (**Kat.No:198**), mika içerikli pembemsi (5YR 7/4) hamurlu, turuncumsu-kırmızı (10R 5/8) astarlıdır. Sıkı dokulu ve iyi fırınlanmıştır. Kalın, dışa çekik ağız kenarlı, yayvan, dolgun gövdeli, konik kaidelidir. Form 10A, ağız kenarının gövdeye oranla hafif dışa çekildiği ve yumru biçiminde kalınlaştırıldığı

¹⁹⁷⁴ Açar 2017, 94, 95, Kat.No:40; Aktaş 2018, 349, Kat.No:349.

¹⁹⁷⁵ Ergürer 2012, 175-176, Kat.No:349-357, Lev.149-152.

¹⁹⁷⁶ Fırat 2011, 149, Kat.No:389, Lev.114; Özelce 2022, 117, Kat.No:317, Çiz.75.

¹⁹⁷⁷ Hayes 1972, 341.

¹⁹⁷⁸ Doğer 2007,102, Pl.VIII a; Erol 2010, 409-413, K-342- K-353.

¹⁹⁷⁹ Hayes 1992, 235.

¹⁹⁸⁰ Zelle 2003, 96, Form 8, Abb. 9, No: 1-2.

¹⁹⁸¹ Adıbelli 2006, 112, Kat.No: 332-334.

¹⁹⁸² Waagé 1948, 56-57.

¹⁹⁸³ Akyürek 1992, 149, abb. 15: 87.

¹⁹⁸⁴ Fındık 2010, 104, 112, Fig. 2:21.

¹⁹⁸⁵ Reynal ve Sodini 1992, 24, fig.7: CF108.

¹⁹⁸⁶ Preite 1997, 180, Tav. XXXI: 4,5.

¹⁹⁸⁷ Pröttel 1996, 293, Tafel 57: 18.

¹⁹⁸⁸ Opait 2004, 77, Plate 57:5.

¹⁹⁸⁹ Kenrick 1985, 380, 385, Pl. B, Fig.690.

¹⁹⁹⁰ Vapur 2021, 324, Fig.160.

¹⁹⁹¹ Hayes 1972, 343, Fig.71.

¹⁹⁹² Hayes 1972, 343.

tabaklardır¹⁹⁹³. 5918 (**Kat.No:198**) örneğimizde de olduğu gibi kalınlaştırılmış ağız kenarının alt ve üst kısmında bazı tabaklarda formun genel özelliği olan küçük çıkıntılar görülebilmektedir. Form 10 A'nın MS VI. yüzyılın sonlarından itibaren yoğun olarak üretildiği ve MS VII. yüzyılın ortalarına değin tüm Akdeniz Havzasında yaygın biçimde kullanıldığı bilinmektedir.

Hayes tarafından MS VI. yüzyılın sonları ile MS VII. yüzyılın başlarına tarihlenen Form 10 A'nın¹⁹⁹⁴ benzerleri Parion'da¹⁹⁹⁵, Parion Odeionu'nda¹⁹⁹⁶, Tocræ'da¹⁹⁹⁷, Atina Agorası'nda¹⁹⁹⁸, Antiokheia'da¹⁹⁹⁹, Korinth'de²⁰⁰⁰, Miletos'da²⁰⁰¹, Tarsus'da²⁰⁰², Kelenderis'de²⁰⁰³, Phokaia'da²⁰⁰⁴, Ephesos'da²⁰⁰⁵, Khios'da²⁰⁰⁶, Priene'de²⁰⁰⁷, Magneisa'da²⁰⁰⁸, Stobi'de²⁰⁰⁹, Nysa'da²⁰¹⁰, Knossos'da²⁰¹¹, Suriye'de²⁰¹², Kıbrıs'da²⁰¹³, Karaburun'da²⁰¹⁴ MS VI. ve VII. yüzyıllar arasına tarihlenmiştir. Söz konusu merkezlerde ele geçen benzer örneklerden yola çıkılarak 5918 (**Kat.No: 198**) MS VI. yüzyılın sonları ile MS erken VII. yüzyılın başlarına tarihlenmelidir.

¹⁹⁹³ Fırat 2015, 172.

¹⁹⁹⁴ Hayes 1972, 346.

¹⁹⁹⁵ Ergürer 2012, 177, Kat.No:358-376, Lev.153-157.

¹⁹⁹⁶ Başaran ve Ergürer 2012, 262, Kat.No:24.

¹⁹⁹⁷ Hayes 1972, 343, Fig.71.

¹⁹⁹⁸ Hayes 1972, 343, Fig.71.

¹⁹⁹⁹ Waage 1948, 51-54, Pl. XI, 947u-949a.

²⁰⁰⁰ Hayes 1972, 343, Fig.71.

²⁰⁰¹ Berndt 2003, 38-39, Taf.43.

²⁰⁰² Adıbelli 2006, 1112-113, Lev.30:335-349.

²⁰⁰³ Tekocak 2006, 107-108, Lev.14: 90-91.

²⁰⁰⁴ Fırat 2015,186, Fig.10; Özelce 2022, 20, Çiz. 80-81, Kat.No:343-344,119-120.

²⁰⁰⁵ Gassner 1997, Taf. 48, No:581.

²⁰⁰⁶ Boardman 1989, 92, Fig 28, No:74-79 .

²⁰⁰⁷ Yılmaz 2007,0127, Abb. 3, No:4.

²⁰⁰⁸ Vapur 2001, 67-68, Çiz. 13.

²⁰⁰⁹ Stojanović 1992 60, Pl. 47, No: 412.

²⁰¹⁰ Sönmez 2016, 167, Kat.No:74; Sönmez 2018, 21, Kat.No:44, Çiz.7; Sönmez 2023, 149, Fig.6,20.

²⁰¹¹ Hayes 2001, Fig. 2, No:50.

²⁰¹² Kenrick 1980, 447, 449, Fig. 243, No:43.

²⁰¹³ Taylor ve Megaw 1981, Fig. 55, No:413.

²⁰¹⁴ Aktaş, Sezgin ve Çilingiroğlu 2019, 376-377, Fig.3, Kat.No:29.

7. SERAMİKLERİN PXRF VE XRD ANALİZ SONUÇLARI VE KARŞILAŞTIRMASI

7.1. Seramiklerin pXRF Analiz Sonuçları

Çalışma kapsamında ele alınan ve Tralleis antik kentinden 1996-2005 yılları arasında bulunan bir grup örnek üzerinde pXRF analizi yapılmıştır. Seçilen örnekler Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenmektedir. Tahribatsız yöntemle birlikte çalışmalar Aydın Müzesi laboratuvarlarında gerçekleştirilmiş, analiz sonuçları ise Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ÇOBİLTUM - Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde yapılmıştır. Bu çalışmada xSORT marka, XHH03 model pXRF (taşınabilir X-Ray Floresansı) cihazı kullanılmış ve bu analizler “*environmental method*” kullanılarak yapılmıştır. Analiz sonuçları Tralleis antik kentindeki seramiklerin bir bölümünün kil bileşenleri konusunda ayrıntılı bilgiler sunmuştur.

Seçilen yirmi üç örnekten elde edilen pXRF analizi sonuçları ve grafiği oluşturulmuştur. Bu oranlara göre seçilen örneklerde en yoğun içeriği % 46, 72 oranıyla silisyum dioksit oluşturur. Daha sonra %16, 26 oranıyla alüminyum oksit, %8, 23 oranıyla demir oksit, % 6, 28 oranında kükürt trioksit, %3, 49 oranıyla magnezyum oksit, %3, 17 oranıyla potasyum oksit, %3, 04 oranında kalsiyum oksit, %0, 92 oranında fosfor pentoksit, %0, 79 oranında titanyum dioksit ve %0, 12 oranında baryum klorat'tan oluşmaktadır. Bunun dışında daha az miktarda mangan oksit, stronsiyum, seryum oksit ve azot monoksit rastlanmıştır.

Şekil 1.Dijital mikroskop ile 5063 (**Kat. No: 31**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 2.Dijital mikroskop ile 5091 (**Kat. No: 78**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

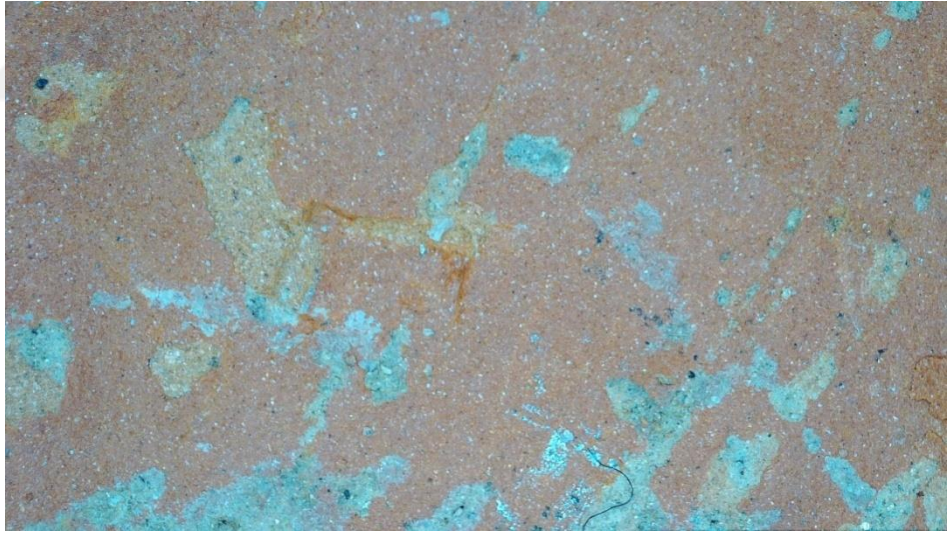
Şekil 3.Dijital mikroskop ile 5112 (**Kat. No: 165**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

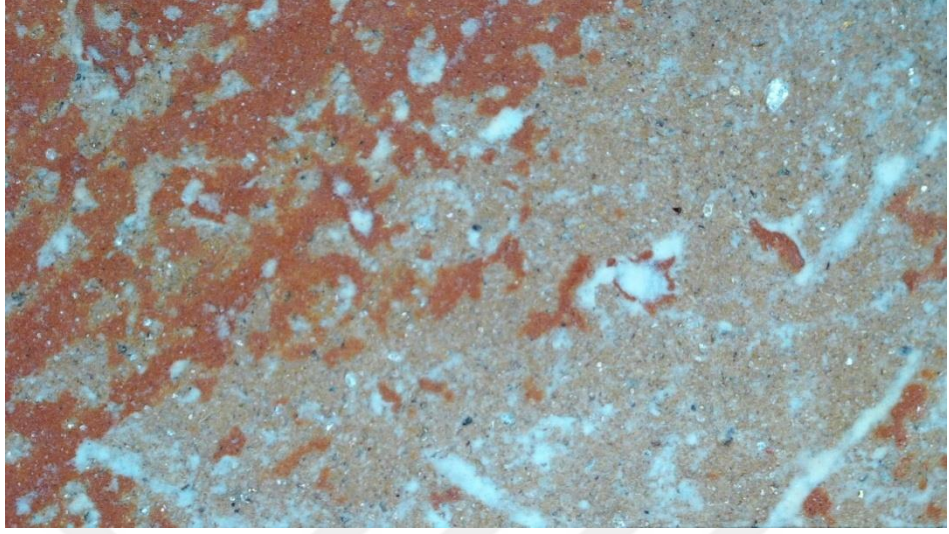
Şekil 4.Dijital mikroskop ile 5130 (**Kat. No: 143**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

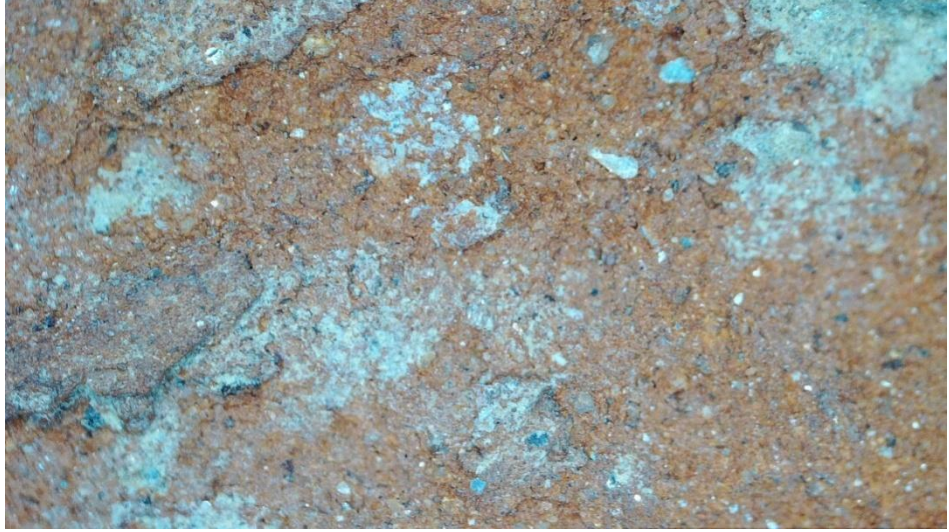
Şekil 5.Dijital mikroskop ile 5279 (**Kat. No: 176**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 6.Dijital mikroskop ile 5322 (**Kat. No: 66**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

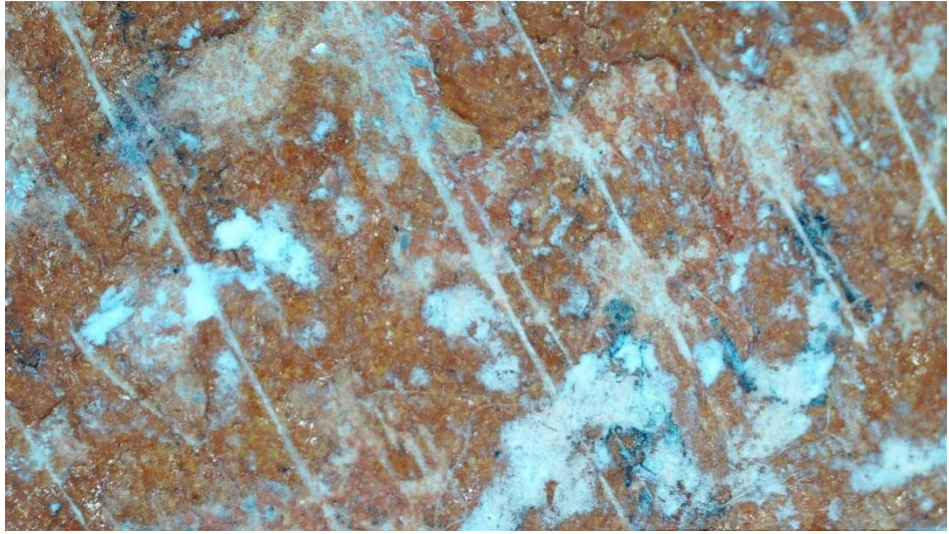
Şekil 7.Dijital mikroskop ile 5342 (**Kat. No: 75**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 8.Dijital mikroskop ile 5473 (**Kat. No: 115**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 9.Dijital mikroskop ile 5477 (**Kat. No: 194**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 10.Dijital mikroskop ile 5719 (**Kat. No: 25**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 11.Dijital mikroskop ile 5745 (**Kat. No: 128**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

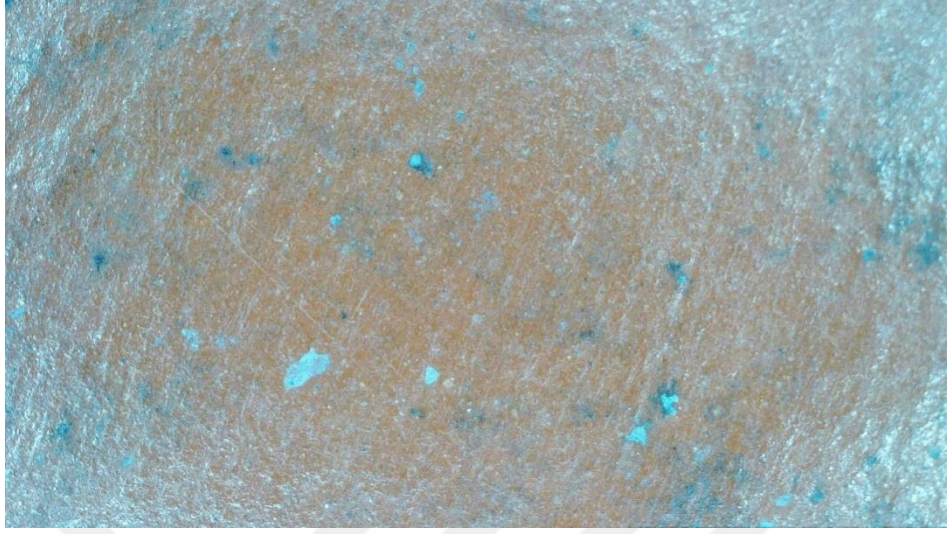
Şekil 12.Dijital mikroskop ile 5786 (**Kat. No: 27**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 13.Dijital mikroskop ile 5796 (**Kat. No: 50**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 14.Dijital mikroskop ile 5807 (**Kat. No: 4**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 15.Dijital mikroskop ile 5830 (**Kat. No: 9**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 16.Dijital mikroskop ile 5845 (**Kat. No: 184**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 17.Dijital mikroskop ile 5910 (**Kat. No: 179**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 18Dijital mikroskop ile 5921 (**Kat. No: 107**)Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 19.Dijital mikroskop ile 5941 (**Kat. No: 73**)Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 20.Dijital mikroskop ile 5948 (**Kat. No: 51**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

Şekil 21.Dijital mikroskop ile 6173 (**Kat. No: 159**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü.

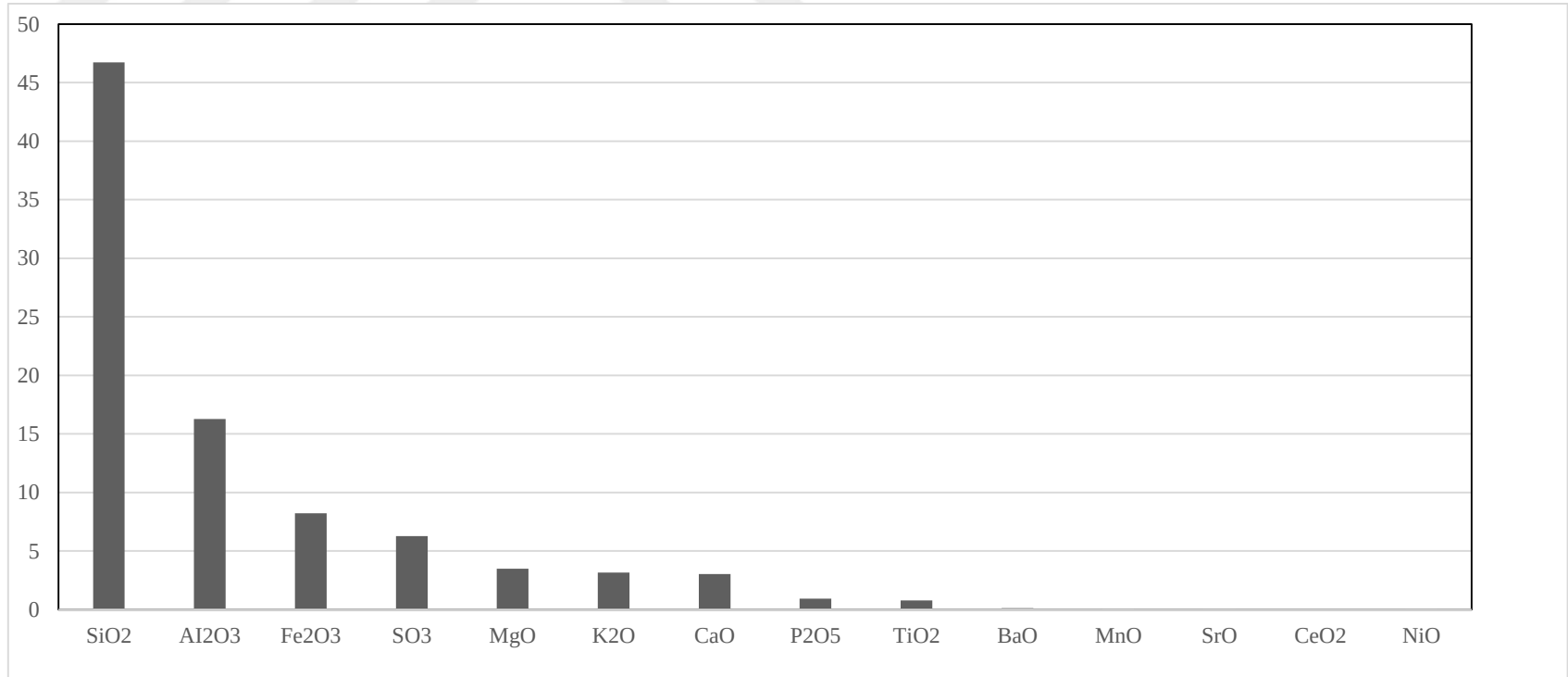

Şekil 22.Dijital mikroskop ile 6210 (**Kat. No: 171**) Envanter Numaralı seramiğin kil görünümü

Tablo 1. 1996-2005 Yılları Arasında Tralleis'te Ele Geçen Roma Seramiklerin pXRF Sonuçları Element Bileşen Miktarları

Env. No	SiO2	Al2O3	Fe2O3	K2O	MgO	CaO	TiO2	SO3	P2O5	MnO	BaO	NiO	CeO2	SrO
5059	56, 6	21, 18	10, 64	3, 20	2, 20	1, 87	1, 14	0, 90	0, 22	0, 13	0, 17	0, 067	0, 032	0, 028
5063	52, 7	35, 04	9, 95	3, 35	<1, 79	1, 32	0, 85	0, 72	0, 84	0, 078	0, 12	0, 045	<0, 020	0, 024
5091	47, 81	<0, 35	5, 93	1, 90	<5, 35	8, 99	0, 67	1, 54	0, 61	0, 085	0, 17	0, 030	<0, 050	0, 061
5112	55, 0	25, 17	9, 16	4, 23	2, 08	1, 07	0, 87	5, 47	0, 39	0, 091	0, 088	0, 053	0, 017	0, 025
5130	64, 3	22, 46	6, 26	3, 01	<2, 04	1, 10	1, 09	4, 80	0, 43	0, 078	0, 084	0, 015	0, 019	0, 018
5279	11, 35	1, 38	4, 17	0, 81	<1, 86	11, 05	0, 25	1, 20	0, 43	0, 061	0, 087	0, 030	0, 029	0, 035
5322	61, 9	23, 72	10, 39	4, 09	3, 04	1, 38	0, 95	2, 30	0, 14	0, 11	0, 13	0, 063	<0, 024	0, 024
5342	25, 30	8, 22	7, 59	2, 41	<2, 84	4, 75	0, 61	23, 74	0, 34	0, 081	0, 11	0, 044	0, 025	0, 024
5473	25, 96	4, 55	6, 61	2, 03	<3, 52	4, 55	0, 61	12, 33	0, 30	0, 079	0, 19	0, 034	<0, 036	0, 026
5477	56, 9	15, 14	5, 75	3, 24	<2, 05	1, 30	1, 15	7, 31	0, 34	0, 076	0, 084	0, 012	<0, 022	0, 014
5719	17, 83	2, 37	6, 57	1, 56	<2, 73	5, 19	0, 57	17, 07	0, 21	0, 072	0, 10	0, 046	<0, 027	0, 037
5745	57, 5	13, 74	7, 08	4, 62	<3, 30	4, 05	0, 69	3, 79	10, 10	0, 15	0, 14	0, 032	<0, 031	0, 059
5786	29, 37	5, 50	8, 50	2, 20	<3, 15	3, 53	0, 79	15, 73	0, 80	0, 12	0, 18	0, 049	0, 035	0, 027
5796	69, 0	21, 48	9, 58	3, 64	<2, 92	1, 53	0, 98	2, 87	0, 48	0, 073	0, 17	0, 045	<0, 037	0, 029
5807	64, 7	34, 49	10, 05	3, 57	<1, 84	1, 15	0, 91	0, 85	0, 18	0, 10	0, 11	0, 052	<0, 019	0, 024
5830	39, 08	25, 77	9, 86	2, 73	<2, 15	1, 59	0, 72	9, 31	0, 040	0, 097	0, 099	0, 045	0, 025	0, 025
5845	50, 8	15, 85	6, 90	3, 85	<2, 05	2, 58	0, 77	2, 84	0, 88	0, 14	0, 14	0, 024	<0, 023	0, 018
5910	51, 3	21, 42	8, 86	3, 05	5, 64	3, 80	0, 79	<0, 027	0, 51	0, 12	0, 073	0, 057	<0, 014	0, 027
5921	54, 4	28, 69	9, 89	3, 71	<2, 22	1, 20	0, 81	1, 51	0, 94	0, 096	0, 14	0, 048	0, 032	0, 025
5941	45, 35	20, 36	10, 70	3, 60	4, 53	1, 55	1, 01	1, 62	1, 10	0, 11	0, 12	0, 063	0, 024	0, 035
5948	41, 74	18, 97	9, 47	2, 88	<1, 70	0, 86	0, 81	5, 50	0, 70	0, 11	0, 15	0, 051	<0, 018	0, 027
6173	41, 18	15, 91	7, 84	4, 35	<1, 92	3, 10	0, 72	6, 81	0, 54	0, 099	0, 10	0, 049	<0, 018	0, 032
6210	54, 6	15, 98	7, 76	5, 09	<2, 90	2, 42	0, 79	10, 09	0, 65	0, 13	0, 14	0, 039	0, 038	0, 026

Tablo 2. 1996-2005 Yılları Arasında Tralleis'te Ele Geçen Roma Seramiklerin pXRF Sonuçları Element Bileşen Miktarları Ortalama Sonuçları.

7.2. Seramiklerin XRD Analiz Sonuçları

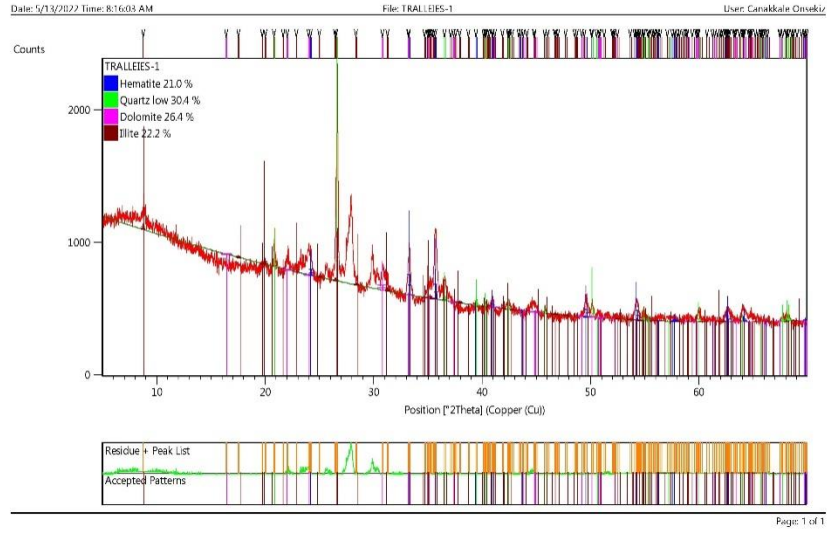
Çalışma kapsamında ele alınan ve Tralleis antik kentinden 1996-2005 yılları arasında bulunan bir grup örnek üzerinde XRD analizi yapılmıştır. Seçilen örnekler Roma İmparatorluk Dönemi'ne tarihlenmektedir. Analiz sonuçları Tralleis antik kentindeki seramiklerin bir bölümünün kil bileşenleri konusunda ayrıntılı bilgiler sunmuştur. XRD analizleri Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde (ÇOBİLTUM) yapılmıştır.

Şekil 23. Dijital mikroskop ile 1 numaralı örneğin astar görünümü.

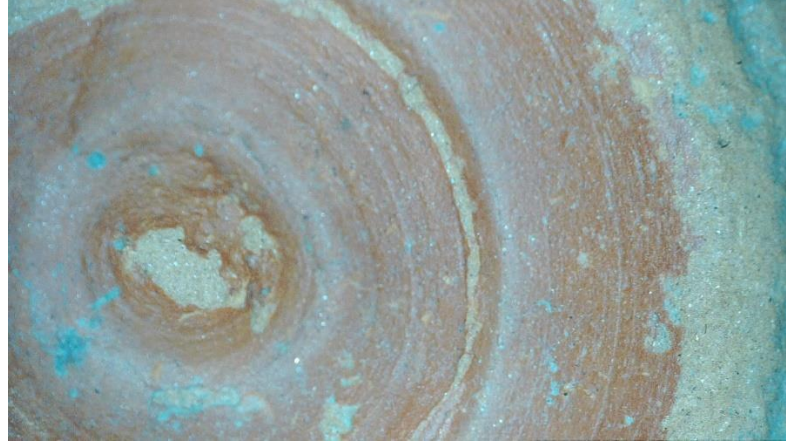
Şekil 24. Dijital mikroskop ile 1 numaralı örneğin kil görünümü.

Şekil 25.1 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

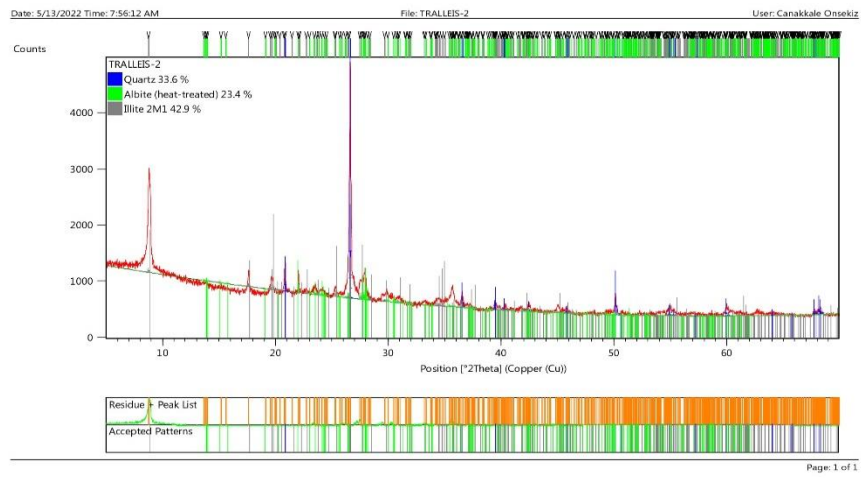
Şekil 26.Dijital mikroskop ile 1 numaralı örnek detay.

Şekil 27.Dijital mikroskop ile 2 numaralı örneğin astarı.

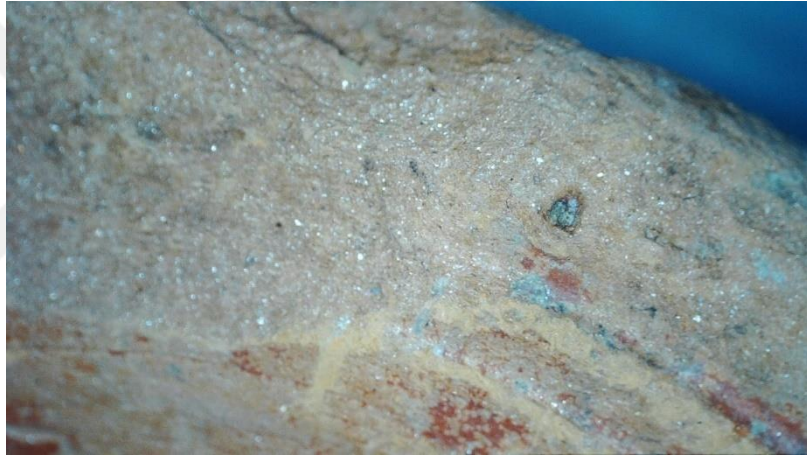
Şekil 28.Dijital mikroskop ile 2 numaralı örneğin kili.

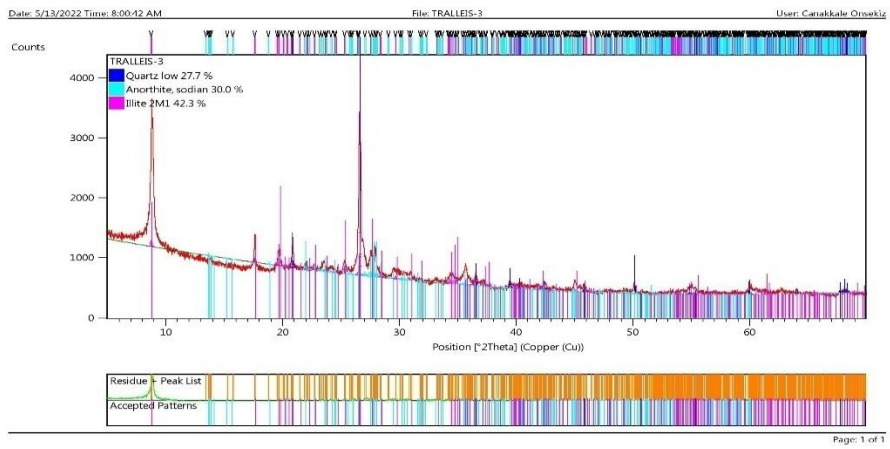
Şekil 29.2 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 30.Dijital mikroskop ile 3 numaralı örneğin astarı.

Şekil 31.Dijital mikroskop ile 3 numaralı örneğin kili.

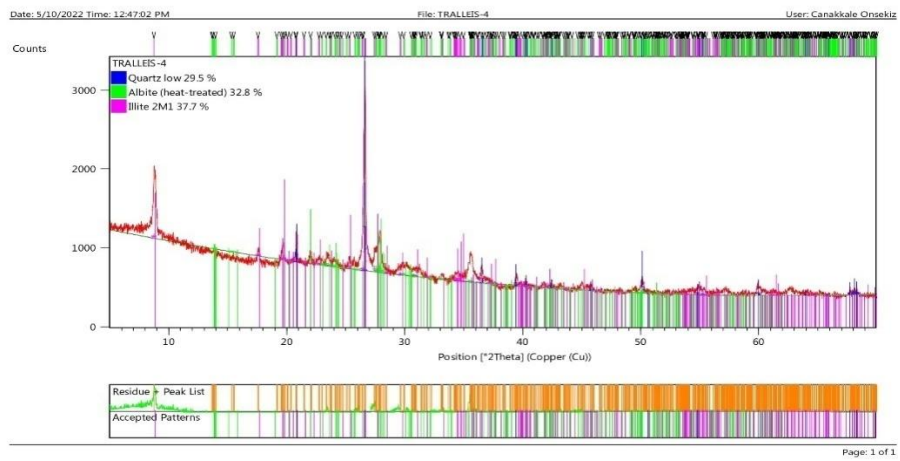
Şekil 32.3 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 33.Dijital mikroskop ile 4 numaralı örneğin astarı.

Şekil 34.Dijital mikroskop ile 4 numaralı örneğin kili.

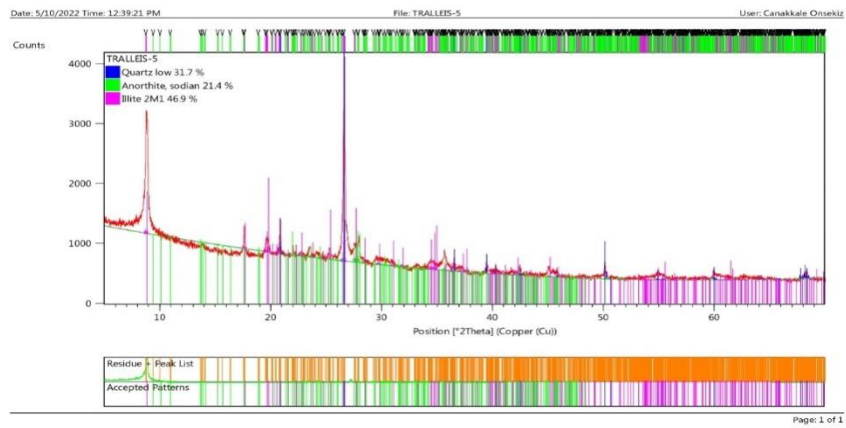
Şekil 35.4 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

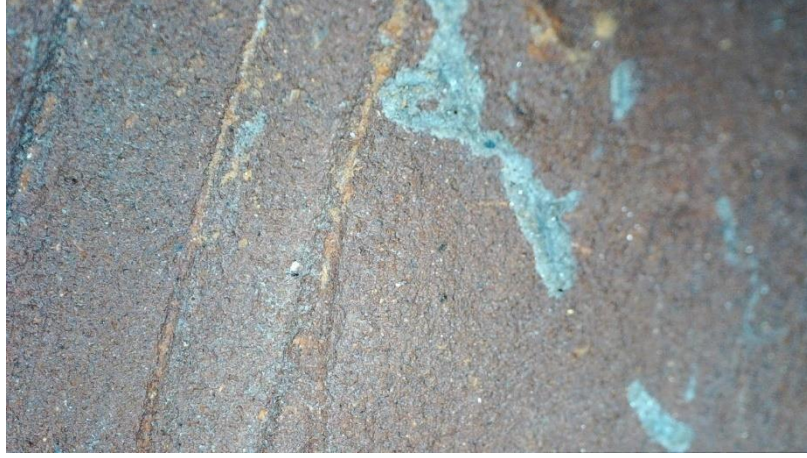
Şekil 36.Dijital mikroskop ile 5 numaralı örneğin astarı.

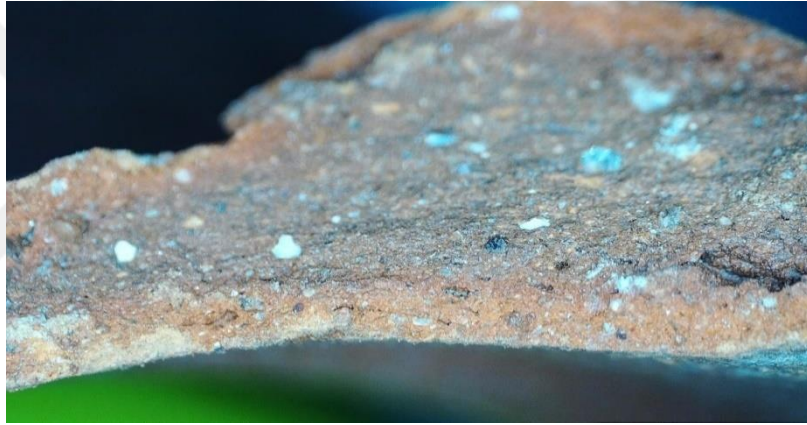
Şekil 37.Dijital mikroskop ile 5 numaralı örneğin kili.

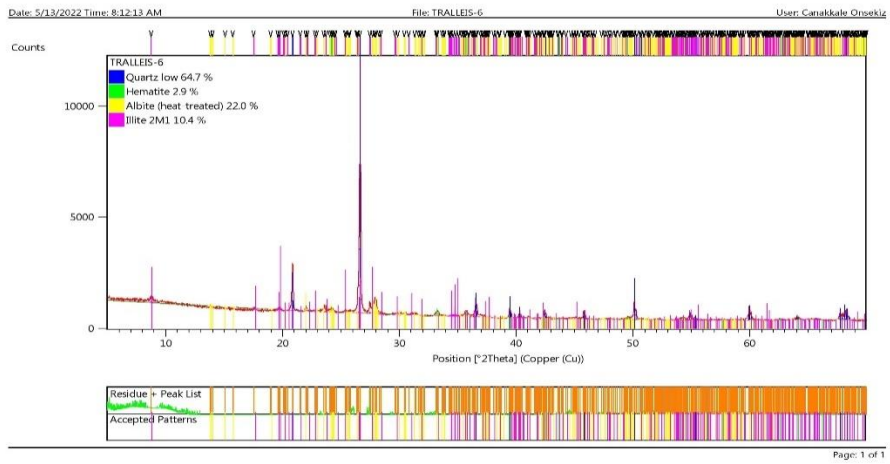
Şekil 38.5 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 39.Dijital mikroskop ile 6 numaralı örneğin astarı.

Şekil 40.Dijital mikroskop ile 6 numaralı örneğin kili.

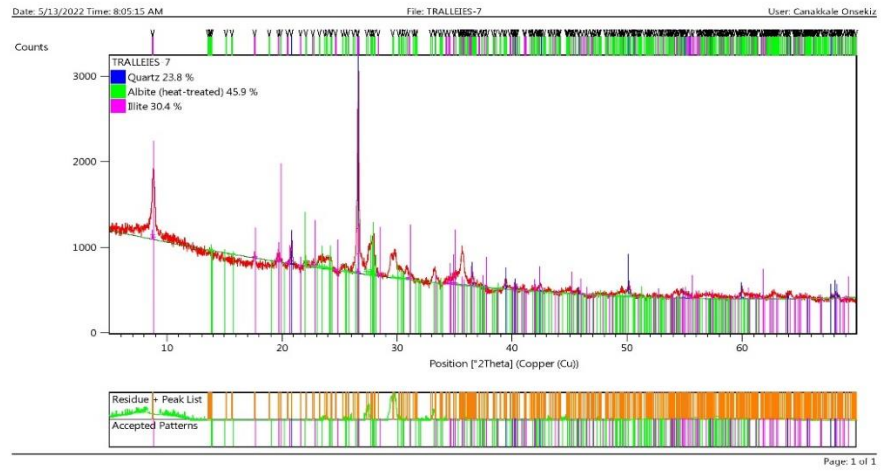
Şekil 41.6 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 42.Dijital mikroskop ile 7 numaralı örneğin astarı.

Şekil 43.Dijital mikroskop ile 7 numaralı örneğin kili.

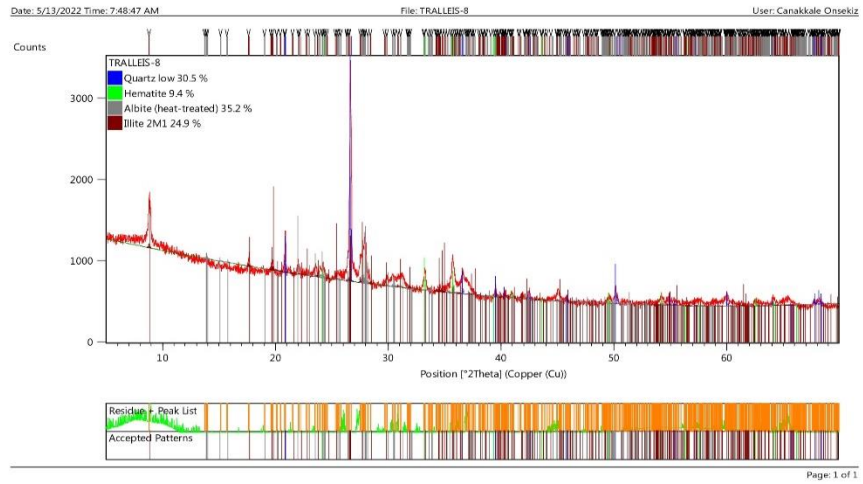
Şekil 44.7 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 45.Dijital mikroskop ile 8 numaralı örneğin astarı.

Şekil 46.Dijital mikroskop ile 8 numaralı örneğin kili.

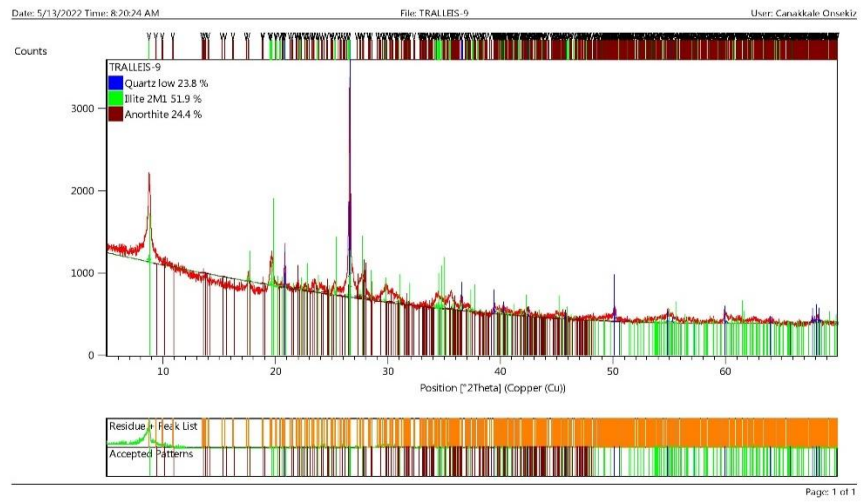
Şekil 47.8 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

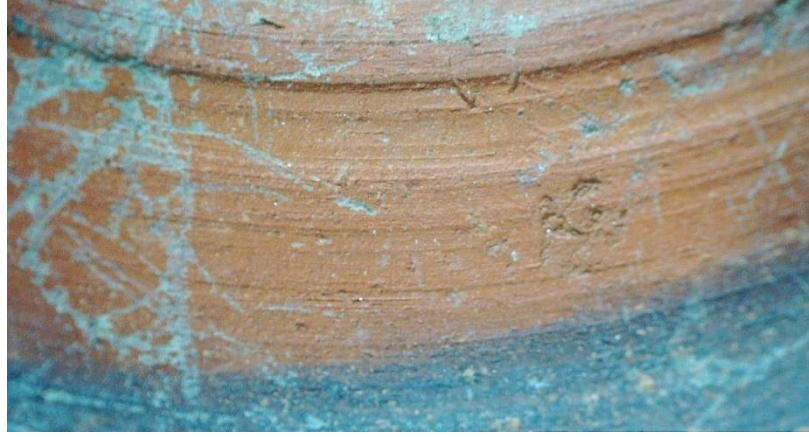
Şekil 48.Dijital mikroskop ile 9 numaralı örneğin astarı.

Şekil 49.Dijital mikroskop ile 9 numaralı örneğin kili.

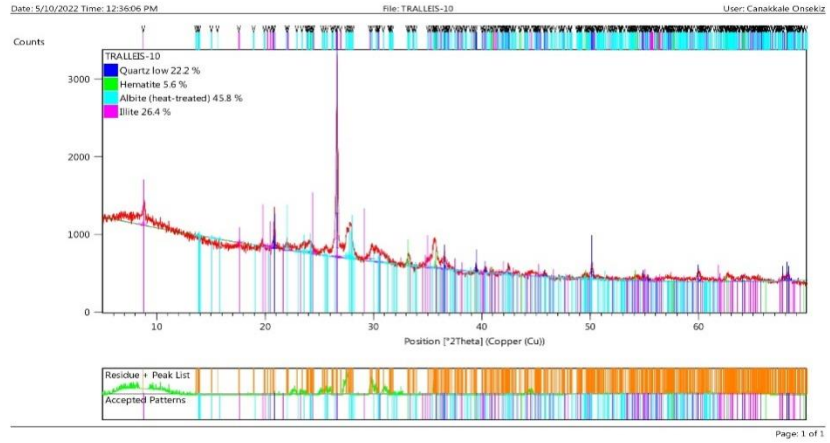
Şekil 50.9 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

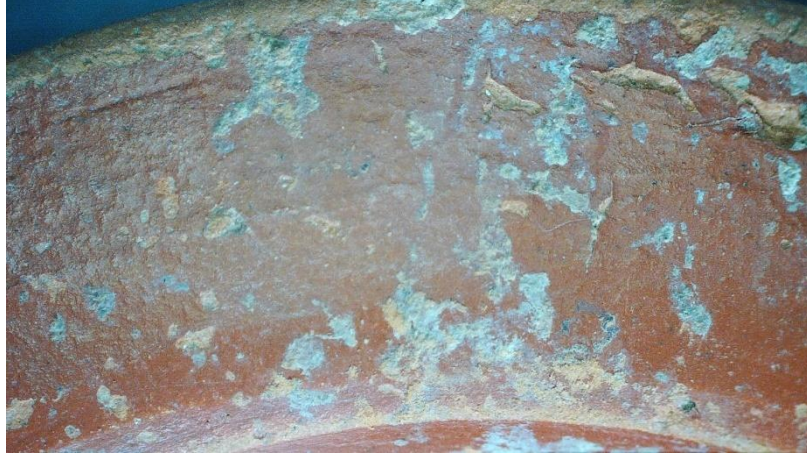
Şekil 51.Dijital mikroskop ile 10 numaralı örneğin astarı.

Şekil 52.Dijital mikroskop ile 10 numaralı örneğin kili.

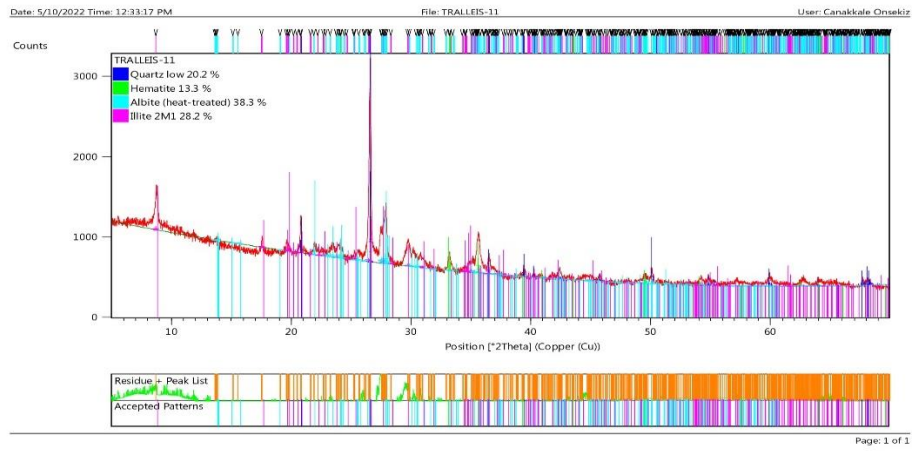
Şekil 53.10 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları

Şekil 54.Dijital mikroskop ile 11 numaralı örneğin astarı.

Şekil 55.Dijital mikroskop ile 11 numaralı örneğin kili.

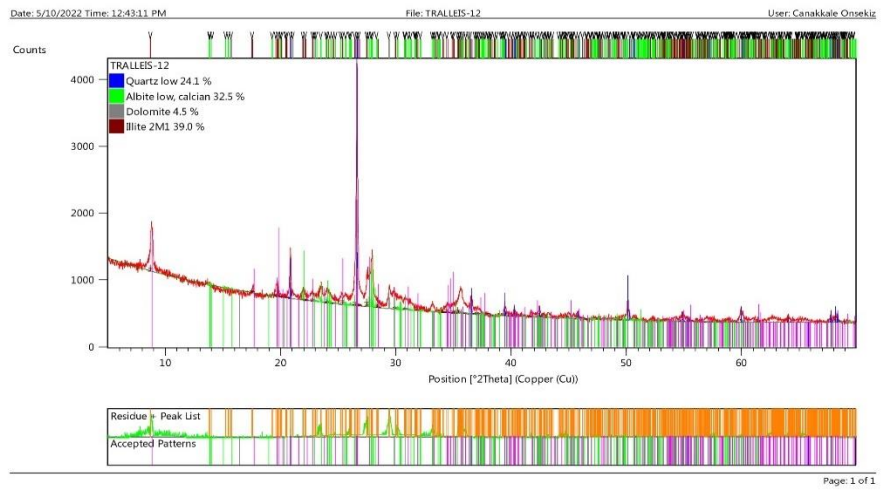
Şekil 56.11 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları

Şekil 57.Dijital mikroskop ile 12 numaralı örneğin astarı.

Şekil 58.Dijital mikroskop ile 12 numaralı örneğin kili.

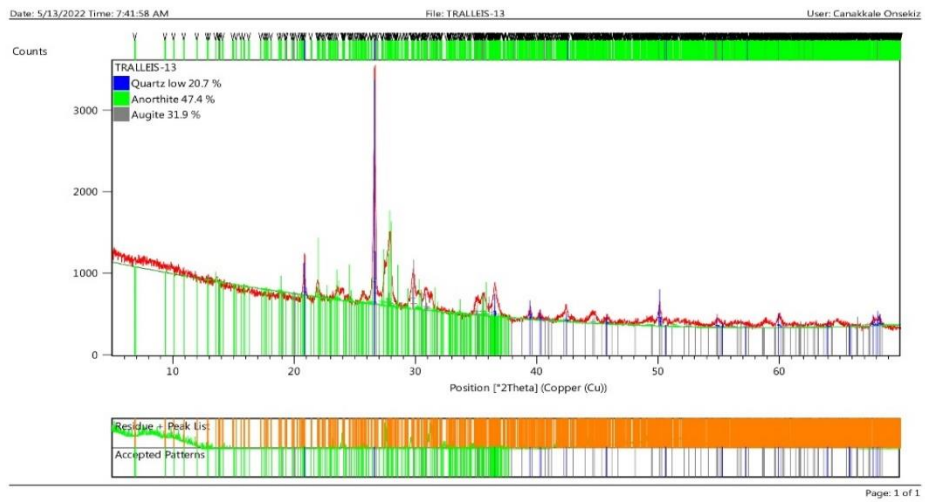
Şekil 59.12 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Şekil 60.Dijital mikroskop ile 13 numaralı örneğin astarı.

Şekil 61.Dijital mikroskop ile 13 numaralı örneğin kili.

Şekil 62.13 Numaralı örnek, XRD Analizi Mineral Oranları.

Tablo 3. XRD Analiz Sonuçları Tablosu

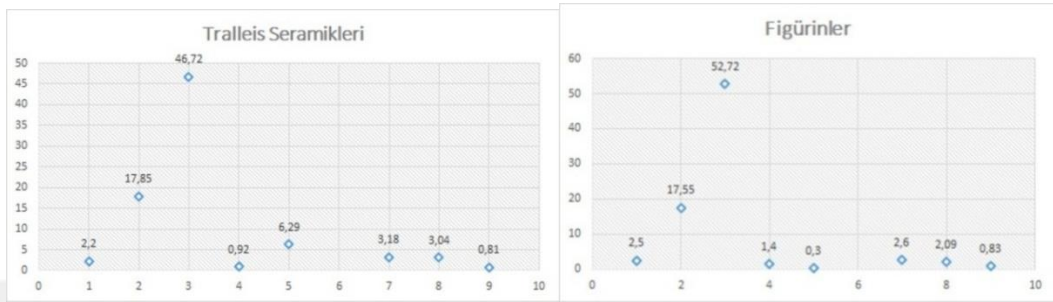
Env. No	Quartz Low	Hematite	Albite	Illite	Dolomite	Augite	Anorthite Sodian
Tralleis 1	30, 4	21		22, 2	26, 4		
Tralleis 2	33, 6	-	23, 4	42, 9	-	-	-
Tralleis 3	27, 7	-	-	42, 3	-	-	30, 9
Tralleis 4	29, 5	-	32, 8	37, 7	-	-	-
Tralleis 5	31, 7	-	-	46, 9	-	-	21, 4
Tralleis 6	64, 7	2, 9	22	10, 4	-	-	-
Tralleis 7	23, 8	-	45, 9	30, 4	-	-	-
Tralleis 8	30, 5	9, 4	35, 2	24, 9	-	-	-
Tralleis 9	23, 8	-	51, 9	-	-	-	24, 4
Tralleis 10	22, 2	5, 6	45, 8	26, 4	-	-	-
Tralleis 11	20, 2	13, 3	38, 3	28, 2	-	-	-
Tralleis 12	24, 1	-	32, 5	39	4, 5	-	-
Tralleis 13	20, 7	-	-	-	-	31, 9	47, 4

Yukarıdaki sonuçlara göre Tralleis örneklerinde kuvars, hematite, albite ve illite yoğunluktadır. Diğer mineral bileşimlerine göre ise kuvars yoğunluktadır. Kuvars minerali en çok magmatik kayalarda bulunmaktadır. Fay ve çatlaklarda damarlar halinde seconder olarak oluşmuş kuvars kristalleri bulunmaktadır. Hematit ise yaygın bir demir oksittir ve kayalarda ve topraklarda yoğun görülür. Hematitin en yaygın renkleri kırmızı ve kahverengidir. Hidrotermal damarlarda ve magmatik kayalarda aksesuar minerali olarak bulunabilir. Albit, sodyum ağırlıklı bir feldispat mineralidir. Batı Anadolu'daki Albit yatakları, Çine-Milas-Yatağan-Bozdoğan yöresindedir. Illite, kil mineralleri grubunun bir alt grubudur. Magmatik veya metamorfik kayalar ve bunların türevleri olağan ana kayalardır.

2010-2019 yılları arasında Aydın Müzesi koleksiyonlarına satın alma, bağış, hibe ve diğer yollarla kazandırılan 19 adet terrakotta figürin Ş.Doymaz tarafından incelenmiş, söz konusu figürinlerin Karia Bölgesi kaynaklı olduğu belirtilerek pXRF yöntemiyle kil analizleri yapılmıştır²⁰¹⁵. Çalışma sonucunda SiO₂, %52, 72'lik oranla en yüksek değere sahip element olarak belirlenmiş, bu durum terrakotta

²⁰¹⁵ Doymaz 2021, 143.

örneklerinin içeriklerinde bulunan gnays ile ilişkilendirilmiştir. Al₂O₃ 17, 55 ve MgO ortalama 2, 5 değerleri tespit edilmiş, oranlar içerikdeki gnays ve mika minarelleri ile bağlantılandırılmıştır²⁰¹⁶. K₂O bileşeni 2, 60, CaO, 2, 09, P₂O₅, 1, 4 ve TiO₂, O, 83, SO₃, 0, 3, Cl, 0, 08 ortalama oranlar elde edilmiştir²⁰¹⁷.

Şekil 63. Tralleis Seramikleri Kil Analizi, F. Ertuğrul Karia Bölgesi Terrakotta Kil Analizi, S. Doymaz

Doymaz'ın elde ettiği sonuçlarla Tralleis seramiklerine ait kil analiz sonuçlarımızın karşılaştırmasında, Karia Bölgesi örnekleri Al₂O₃ oranı 17, 55; Tralleis örnekleri yaklaşık oranı 13, 74 ile 15, 85; Karia Bölgesi örnekleri K₂O oranı, 2, 60; Tralleis örnekleri yaklaşık oranı 3, 35 ile 4, 23; Karia Bölgesi örnekleri CaO oranı, 2, 09, Tralleis örnekleri yaklaşık oranı 4, 75 ile 8, 99; Karia Bölgesi örnekleri P₂O₅ oranı, 1, 4, Tralleis örnekleri yaklaşık oranı 0, 18 ile 0, 84; Karia Bölgesi örnekleri TiO₂ oranı, O, 83, Tralleis örnekleri yaklaşık oranı 0, 85 ile 0, 95 sonuçları elde edilmiştir.

T. Takaoğlu ise Doğu Sigillata B Grubu kapların kökeni konusunda bir araştırma yürütmüş ve terra sigillata örneklerinin Tralleis kentindeki varlığından bahsetmiştir. Takaoğlu, pXRF ve XRD yönteminden farklı olarak, ICP-MS ve ICP-ES cihazının kullanıldığı AMS yöntemiyle gerçekleştirdiği çalışma sonucunda Ephesos ve Tralleis örneklerinin birbirlerine yakın kil özellikleri gösterdiğini belirlemiştir. Bu kapsamda Tralleis buluntusu 23 örnekte analiz çalışması yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre Tralleis MS I. ve II. yüzyıllarda Terra Sigillata üreten merkezlerden biri olmalıdır. Buna göre Tralleis'te saptanan üretici damgaları da bu görüşü destekler niteliktedir. Çalışmanın sonunda element listesi

²⁰¹⁶ Doymaz 2021, 143; Aslan 2019, 1.

²⁰¹⁷ Doymaz 2021, 143.

sunulmuştur²⁰¹⁸. Takaoğlu'nun Tralleis'ten elde edilen bir grup DSB seramiği üzerine yaptığı kil analizi sonucunda elde ettiği verilerle bizim verilerimizinkarşılaştırılmaları sonucunda; Takaoğlu örnekleri TiO₂ oranı 0, 90-093; bizim örneklerimizdeki oran 0, 91-0, 95; Takaoğlu örnekleri Al₂O₃ oranı 13, 62-16, 11, bizim örneklerimizdeki oran 13, 74-15, 85; Takaoğlu örnekleri Fe₂O₃ oranı 7, 78-9, 29, bizim örneklerimizdeki oran 7, 59-9, 16; Takaoğlu örnekleri K₂O oranı 3, 10-4, 37, bizim örneklerimizdeki oran 3, 20-4, 23; Takaoğlu örnekleri CaO oranı 1, 06-8, 21, bizim örneklerimizdeki oran 1, 07-8, 99; Takaoğlu örnekleri MnO oranı 0, 08-0, 12, bizim örneklerimizdeki oran 0, 10-0.081; Takaoğlu örnekleri PO₅ oranı 0, 18-0, 83, bizim örneklerimizdeki oran 0, 18-0, 84 olarak belirlenmiştir. Her ne kadar Takaoğlu farklı ve pXRF'e göre daha gelişmiş bir yöntem olan AMS yöntemi ile kil analizlerini gerçekleştirmiş olsa da element bileşen değerleri ile bizim yaptığımız kil analiz sonuçlarından elde edilen element bileşen değerleri karşılaştırıldığında aralarında yakın benzerlik saptanmıştır.

Aşağıdaki tabloda da gösterildiği gibi Takaoğlu'nun gerçekleştirdiği kil analizlerin bir bölümüne ait sonuçlarla bizim örneklerimize ait analiz sonuçlarına bakıldığında kil bileşen oranları arasında oldukça benzer değerler olduğu görülmüş, Karia Bölgesi terrakotta örneklerine ait pXRF sonuçlarının ise Tralleis örnekleri kadar yakın olmamakla birlikte bazı element bileşen oranlarının örneklerimizle benzer olduğu belirlenmiştir. Her üç gruba ait pXRF analiz sonuçlarına göre titanyum dioksit, alüminyum oksit, demir oksit, potasyum oksit, kalsiyum oksit, mangan oksit ve fosfor pentoksit içeren örneklerin oranlarının benzer oldukları gözlemlenmiştir. Karia Bölgesi terrakotta örneklerine ait sonuçlara bakıldığında ise elementler arasında demir oksit ve mangan oksitin bulunmadığı görülmüştür. Elimizdeki verilerle her üç gruba ait seramiklerin aynı üretim merkezinde üretildiklerini net olarak söylemek çok olanaklı görülmemekle birlikte, ancak yine de Tralleis örneklerinin ortak bir atölyede üretilmiş olabilecekleri olasılık olarak değerlendirilebilir.

²⁰¹⁸ Takaoğlu 2006, 263-270.

Tablo 4.Tralleis Seramikleri Kil Analizi, T. Takaoğlu

	ESW02	ESW07	ESW08	ESW10	ESW11	ESW16	ESW21	SOILA(A)	SOILB
TiO ₂	0.87	0.88	0.88	0.81	0.84	0.88	0.82	0.60	1.01
TiO ₂ ^a	0.89	0.90	0.89	0.84	0.87	0.93	0.84	0.59	1.01
Al ₂ O ₃ ^a	16.47	16.80	16.52	16.11	16.76	17.05	16.85	15.38	13.62
Fe ₂ O ₃ ^a	8.04	9.29	8.21	7.78	8.64	9.34	8.95	5.54	5.58
K ₂ O ^a	3.37	3.54	3.10	3.35	4.37	3.66	4.53	2.11	2.15
CaO ^a	4.88	5.32	5.23	4.75	5.12	5.08	5.81	8.21	1.06
MgO ^a	5.18	6.78	5.36	5.05	6.29	6.99	6.33	3.36	1.17
MnO ^a	0.10	0.10	0.10	0.12	0.10	0.10	0.12	0.08	0.07
P ₂ O ₅ ^a	0.19	0.18	0.19	1.38	0.21	0.18	0.37	0.83	0.25
¹³⁷ Ba	474.21	491.02	495.08	491.93	582.93	493.26	796.05	642.35	754.46
Ba ^a	344.33	441.03	361.84	505.89	688.42	525.61	844.64	633.11	789.74
¹⁴⁰ Ce	179.37	171.63	187.49	174.72	157.58	187.25	178.43	108.41	75.69
⁵⁹ Co	34.35	37.70	36.42	34.18	35.50	37.93	37.96	17.91	16.51
⁵² Cr	225.70	105.66	224.56	190.36	98.71	220.42	210.87	38.19	31.09
⁶⁵ Cu	68.24	70.92	53.33	80.23	77.35	67.21	64.19	192.57	44.71
¹⁶² Dy ^b	10.96	10.73	10.90	10.40	10.24	10.82	10.32	6.32	4.24
¹⁶⁶ Er ^b	4.85	4.71	4.72	4.58	4.52	4.72	4.51	2.85	2.12
¹⁵¹ Eu ^b	2.53	2.56	2.66	2.37	2.47	2.62	2.57	1.73	1.16
⁶⁹ Ga	12.97	13.38	13.71	12.75	14.03	13.69	17.50	12.99	15.10
¹⁷⁸ Hf ^b	4.43	3.79	4.17	3.44	3.83	3.68	3.81	4.79	6.80
¹⁶⁵ Ho ^b	2.02	1.94	1.98	1.90	1.87	1.99	1.88	1.15	0.83
¹³⁹ La	92.53	87.27	101.15	97.73	82.51	93.30	100.62	66.58	34.70
⁷ Li ^b	44.62	49.84	45.50	34.54	44.05	49.28	38.65	30.32	9.61
¹⁷⁵ Lu ^b	0.69	0.66	0.66	0.63	0.64	0.66	0.63	0.45	0.34
⁹³ Nb	20.41	19.82	20.25	20.06	18.82	19.85	18.84	12.62	14.72
Nd	78.25	77.12	83.05	77.95	71.01	79.03	79.90	49.99	29.79
¹⁴⁵ Nd ^b	76.24	74.28	82.36	77.67	70.16	78.82	78.75	49.44	29.28
¹⁴⁶ Nd ^b	80.74	78.36	86.05	79.18	73.91	81.04	81.71	50.42	29.86
⁶⁰ Ni	290.41	511.72	301.24	278.59	466.62	338.77	275.06	136.97	45.28
Pb	11.16	12.72	14.26	9.56	14.54	12.37	26.55	46.44	15.27
¹⁴¹ Pr	21.32	20.93	22.84	21.40	19.52	21.53	21.96	13.77	7.96
⁴⁵ Sc	29.35	30.74	34.35	29.31	31.44	33.44	36.42	20.50	13.19
Sm	14.28	14.75	14.41	13.14	13.67	14.53	13.89	8.97	5.09
¹⁴⁷ Sm ^b	14.62	14.29	15.33	14.11	13.57	14.91	14.44	8.75	5.29
⁸⁶ Sr	341.72	335.15	399.05	429.83	307.93	331.44	414.07	560.06	258.39
Sr ^a	340.32	358.89	408.26	425.16	356.00	353.96	416.08	562.39	262.34
¹⁸¹ Ta ^b	1.51	1.40	1.45	1.45	1.35	1.42	1.35	0.85	1.05
¹⁵⁹ Tb ^b	1.85	1.84	1.89	1.77	1.76	1.86	1.79	1.09	0.70
²³² Th	48.43	45.17	50.98	50.71	40.57	48.85	47.22	23.82	15.47
²³⁸ U ^b	4.69	4.47	4.67	6.28	4.50	4.54	4.15	2.79	2.17
⁵¹ V	115.35	134.36	136.40	132.23	145.94	141.34	126.64	90.27	108.32
V ^a	124.27	138.58	153.34	139.90	163.49	157.66	140.22	94.63	111.32
⁸⁹ Y	54.38	53.26	53.76	52.26	49.72	53.43	51.50	32.14	22.17
Y ^a	28.68	28.57	28.66	28.62	28.85	28.35	28.97	29.58	30.63
¹⁷⁴ Yb ^b	4.66	4.43	4.48	4.32	4.29	4.47	4.25	2.90	2.28
⁶⁶ Zn	98.85	107.55	104.35	134.02	100.41	107.13	119.59	104.82	86.39
Zn ^a	90.36	98.62	89.15	132.55	113.30	117.39	100.78	94.72	78.89
⁹¹ Zr	163.70	142.56	154.43	126.92	140.29	137.18	141.14	194.51	265.10
Zr ^a	173.03	152.93	165.00	130.85	150.36	143.90	150.28	196.00	280.52

Tablo 5.Takaoğlu, Ertuğrul, DoymazTralleis Seramikleri Kil Analizi

Takaoğlu Turan, Tralleis		Ertuğrul Funda, Tralleis		Doymaz Şaheser, Karia	
TiO₂	0, 84 / 0, 90 / 0, 93	TiO₂	0, 85 / 0, 91 / 0, 95	TiO₂	0, 83 / 0, 90 / 0, 93
Al₂O₃	13, 62/15, 38 / 16, 11	Al₂O₃	13, 74/ 15, 14 / 15, 85	Al₂O₃	12, 76 / 12, 82 / 15, 75
Fe₂O₃	7, 78 / 8, 64 / 9, 29	Fe₂O₃	7, 59 / 8, 50 / 9, 16	Fe₂O₃	-
K₂O	3, 10 / 3, 35 / 4, 37	K₂O	3, 20 / 3, 35 / 4, 23	K₂O	3, 10 / 3, 55 / 3, 76
CaO	1, 06 / 4, 88 / 8, 21	CaO	1, 07 / 4, 75 / 8, 99	CaO	1, 24 / 4, 32 / 4, 62
MnO	0, 08 / 0, 10 / 0, 12	MnO	0, 08 / 0, 10 / 0, 12	MnO	-
P₂O₅	0, 18 / 0, 21 / 0, 83	P₂O₅	0, 18 / 0, 21 / 0, 84	P₂O₅	0, 39 / 0, 69 / 0, 89

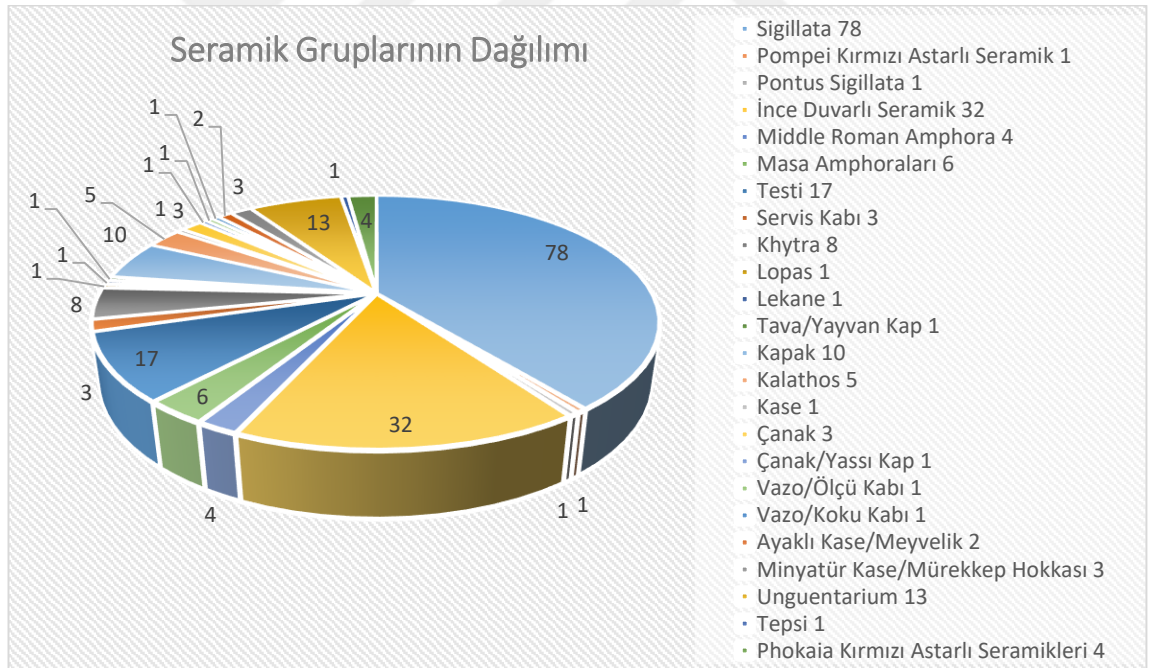
Benzer bir kil analizi 2017 yılında, B. Semiz ve B. Duman tarafından, Tripolis buluntusu Geç Antik Çağ unguentariumları üzerinde de gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada eserler, XRD analizlerine göre yorumlanmış, incelenen parçalar iki gruba ayrılmıştır. Örnekler mineral bileşenleri ve dokusal özelliklerine göre üç grup altında toplanmıştır; 1. Grup örneklerin bol kuvars, plajiyoklas gehlenit içerikli ve sparikalsit dolgulu olduğu tespit edilmiştir. 2. Grup örneklerinde bol plajiyoklas, kuvars, gehlenit ve kalsit içerdiği görülmüştür. 3. Grup örneklerinde kuvars, plajiyoklas, gehlenit ve bol boşluk oranı görülmüştür. Çalışma sonucunda Tripolis, Sagalassos, Hierapolis ve Laodikeia örneklerinin benzer karakterde, Ephesos örneklerinin ise farklı olduğu tespit edilmiştir²⁰¹⁹. Bu tespitler en azından Ephesos ile diğer merkezler arasındaki kil farklılığını belirlemiş olup, kısmen de olsa üretim yerleri açısından bir fikir oluşmasına katkı sağlamıştır.

Bu referans ışığında, Tralleis ve Karia Bölgesi'nden elde edilen seramiklere ait pXRF sonuçlarına göre Tralleis'in MS I. ve II. yüzyıllarda terra sigillata üreten önemli bir merkez olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

²⁰¹⁹ Semiz ve Duman2017, 165-178.

7. SONUÇ

Mesogis (Kestane) Dağı'nın güneyindeki coğrafi konumu, bereketli toprakları, Menderes Nehri'nin kuzeyinde yer alan, Batı Anadolu'nun ünlü antik kentleri Ephesos, Magnesia ad Meandrum, Nysa, Aphrodisias ve Laodikeia'ya geçiş sağlayan kesişme noktasındaki durumu²⁰²⁰ ve görkemli geçmişiyle tarihsel süreç içerisinde oldukça önemli bir kent olan Tralleis'de 1996-2005 yılları arasında Aydın Müzesi Müdürlüğü'nün başkanlığında, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi, Dr. Rafet Dinç'in bilimsel danışmanlığında Hamam Gymnasium Kompleksi ve Arsenal'de gerçekleştirilen kazılarda ele geçen 198 adet seramik malzeme ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Grafik 1. Seramik Gruplarının Dağılımı

Malzemeler, İtalyan Sigillata (1), Doğu Sigillata BI (8) ve BII (69) Gruplarıyla, Pompei Kırmızı Astarlı Seramikleri (1), Pontus Sigillataları (1), İnce

²⁰²⁰ Strabon XIV, 1.42.

Duvarlı Seramikler (Thin Walled Wares) (32), Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3 (4), Masa Amphoraları (6), Testi (17), Servis Kabı (3), Pişirme Kapları (Khytra (8), Lopas (1), Lekane (1), Tava/Yayvan Kap (1), Kapak (10), Kalathos (5), Kase (1), Çanak (3), Çanak/Yassı Kap (1), Vazo/Koku Kabı (1), Vazo/Ölçü Kabı (1), Ayaklı Kase/Meyvelik (2), Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası (3), Unguentarium (13) ile Geç Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri içerisinde yer alan Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Tepsi (1) ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramikleri (Geç Roma C) (4) olarak gruplanmıştır (Grafik 1). Örnekler ayrıntılı olarak incelenmiş, form gelişimleri ve tipolojileriyle birlikte kronolojileri ve yayılım alanları hakkında önemli sonuçlara ulaşılmıştır.

Yaptığımız çalışma sonucunda tipolojik ve kronolojik olarak incelenen Roma seramiklerinin tarih aralığı, MS Erken I. yüzyıl ile MS Erken VII. yüzyıl olarak belirlenmiştir. İnce Duvarlı Seramik Grubu, Pompei Kırmızı Astarlı Seramik Grubu ve Phokaia Kırmızı Astarlı Seramik Grubu içerisindeki birkaç örnek dışında tüm seramik gruplarına ait malzemenin Tralleis atölyelerinde üretildiği, DSB ve İnce Duvarlı Seramik Grubu üretimlerine koşut, Geç Roma Dönemi içerisinde de yerel üretimin yapıldığı sonucuna varılmıştır. Genel olarak Sigillata Gruplarında turuncumsu açık kırmızı (2,5YR 7/6 ile 6/6 - 10 R 6/6) hamur ile turuncumsu-kırmızı (2,5YR 5/8 - 10R 6/8) tonlarında astarın kullanıldığı gözlemlenmiştir. Az sayıdaki Terra Nigra örneklerinde ise kırmızımsı-gri (10YR 7/2 - 2,5YR 6/1) hamur ile kırmızımsı-gri ve koyu gri (2,5YR 4/1 - 5 Y 3/1) arasında değişen tonlarda astar kullanılmış, diğer gruplarda ise Tralleis’de sıklıkla rastlanan pembemsi (7,5YR 7/4) hamur ve turuncu-kırmızı (10R 5/8) renk tonlarının hakim olduğu astar görülmüştür. İncelediğimiz DSB malzemelerinin, hamur ve astar özellikleriyle birlikte yapım teknikleri açısından ele alındığında İtalya’da üretilen örnekler kadar kaliteli oldukları belirlenmiştir.

Buluntu grubumuz içerisinde sayıca en fazla örneği oluşturan Doğu Sigillata B Grubuna (78) ait seramikle birlikte bugün Aydın Müzesi seramik koleksiyonlarında yer alan Tralleis buluntusu DSB Grubuna ait yüzlerce örnek Tralleis’i bu seramiklerin üretim merkezi olarak gösteren Yaşlı Pilinius’u ve başta Hayes olmak üzere birçok bilim insanını doğrulamaktadır. Hatta Pilinius Tralleis’i

yalnızca üretim merkezi olarak göstermekle kalmayıp burada üretilen seramiklerin kara ve deniz yoluyla dört bir yana taşındığından söz eder. Hayes'in oluşturduğu tipolojide bulunan seksen ana form dışında DSB II üretimlerine eklediğimiz, Çift Kulplu Kase, Oinokhoe/Yonca Ağzılı Testi, Vazo/Koku Şisesi, Matara, Rhyton, Koç Başı Saplı Patera ve Amulet/Adak Levhası ve tipolojik benzerliği nedeniyle Form 70 Grubu içerisinde değerlendirdiğimiz kaseden oluşan yeni formlarla birlikte, bilinen formların Tralleis'li çömlekçi ustaları tarafından yerel katkılarla geliştirilmiş olması da bu savı desteklemektedir. İtalyan Sigillata Grubu içerisinde ele aldığımız minyatür vazo/kavanoz, DSB II üretimlerine koşut, İtalyan Sigillata formlarına ait örneklerden türetilmiş Tralleis'e özgü yeni formlardan biri olarak değerlendirilmiştir. Yaptığımız çalışmada tüm seramik gruplarında ve özellikle DSB örneklerinde Hayes tarafından oluşturulan ve bilim dünyası tarafından da kabul edilen terminoloji esas alınmıştır. Kuşkusuz J. W. Hayes'in Roma Seramiği konusunda gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar ve katkılar bugün seramik çalışan herkese yol gösterici olmuştur. Ancak Tralleis'te bulunan DSB II üretimlerine ait yeni ve özgün formlar göz önüne alınarak söz konusu gruplamaların ve terminolojinin yeniden ele alınarak güncellenmesi, Roma Seramik formlarının gelişimi açısından yararlı olacaktır.

Tralleis'in kendine özgü hamur ve astar özellikleriyle birlikte incelediğimiz örneklerin çoğunda yoğun biçimde gözlemlediğimiz İtalya'ya özgü kap formlarının etkisi ve aynı zamanda kaplar üzerinde İtalyan üretici adlarını işaret eden damgaların bulunması, yaşanan büyük deprem sonrası MS I. yüzyıldan itibaren İmparator Augustus'un yardımlarıyla yeniden kalkındırılan kente gelen İtalyan ustalarla ilişkilidir. Bu ustalara tezimiz kapsamında "POY ΦOC" ismini kullanan bir atölye daha katılmış olup; İtalya merkezli olduğu anlaşılan bu atölyeye ait damganın Kırım, İtalya'da Riccio ve Napoli, Ephesos, Güney Galya Bölgesi'nde La Graufesenque, Filistin'de Dura, Aleksandria, Libya, Sabratha gibi, oldukça geniş bir coğrafyaya yayılmış olduğu belirlenmiştir. Kabin hamur rengi ve astar özelliklerinin diğer Tralleis üretimleri ile olan yakın benzerliği, "POY ΦOC" ismini kullanan atölyenin, Tralleis'de de şube açarak üretim yaptığını akla getirmektedir. İncelediğimiz DSB II formlarından birinde adı geçen bir başka İtalyan üretici olan "MAP KOC" ise Güney Galya Bölgesi'nde üretim yapan ve Tralleis'te şube açtığı bilinen bir çömlekçidir.

Öte yandan “λο” atölye damgasının yer aldığı DSB II üretimi bir kase üzerindeki harflerin İtalya kökenli bir çömlekçi olan “I.IAH TOY” adının kısaltması olabileceği düşünülmüştür. Bunların yanı sıra “SER ENI”, “C.CENTIUS” ve “KOIP ANO (Y)” isimli ustaların da Tralleis’te şubeler açarak B grubu seramik ürettikleri bilinmektedir. Kuşkusuz bu durum Erken Roma İmparatorluk Dönemi’nde uygulanan politika sonucu Tralleis’e gelen (getirilen) çömlekçi ustalarıyla doğrudan bağlantılıdır. Olasılıkla İtalyan çömlekçi ustaları Tralleis’te yerli ustalarla birlikte çalışarak onlara kendi tekniklerini tanıtmışlar, birlikte yeni ve özgün bir anlayışla seramik üretmişlerdir. Başka merkezlerde benzerleri olmayan, yalnızca Tralleis’te üretildiği belirlenen farklı ve yeni formlar da bu görüşü desteklemektedir. DSB üretimlerine bakıldığında Hayes tipolojisinde yer alan formlara bağlı kalınmakla birlikte zaman zaman formlarda ufak tefek eklemeler ve değişiklikler yapılarak özgün bir seramik endüstrisinin oluşturulduğu ve genel anlamda tüm seramik gruplarında İtalya’ya özgü formların hakim olduğu belirlenmiştir. Bunların yanı sıra Tralleis’te seramik sanatında görülen İtalya etkilerinin geçmişi daha erken dönemlere değin uzanmaktadır. Tralleis Güney Nekropolü’nden ele geçen ve MÖ III. yüzyıla tarihlenen çok renkli bir kremasyon kabı²⁰²¹, Güney İtalya üretimleriyle, özellikle Centuripae ve Apulia üretimi çok renkli seramikleriyle ilişkilendirilmiştir. MÖ 280-279 yıllarında gerçekleşen Tarentum Savaşı sonrasında Güney İtalya yerleşimlerindeki birçok sanatçının Roma baskısıyla Anadolu’ya (Olasılıkla Tralleis) göç etmeleri sonucu bu etkileşimin gerçekleştiği düşünülmüştür²⁰²². Bu durumda Tralleislilerin İtalyan sanatçılarla bir araya gelmeleri olasılıkla Roma İmparatorluk Çağı öncesine uzanmaktadır. Bugüne değin yapılan çalışmalarda seramik atölyesine ait bir yapı bulunamamış olsa da kentin güney batı yamacında DSB üretimlerine ait çok sayıda seramiğin ele geçmiş olması bu bölgeyi olası bir işlik alanı olarak düşündürmektedir. Ancak elimizde bu konuya ait net bir kanıt şimdilik bulunmamaktadır.

İnce Duvarlı Seramik Grubu içerisinde incelediğimiz 32 adet buluntunun, öncülleri Moevs’un Cosa İnce Duvarlı Seramikleriyle ilgili oluşturduğu tipolojide

²⁰²¹ Ölmez 2000, 12-21, K 1, Lev.IX-XVI.

²⁰²² Weltgeschichte 1965, 70-301.

yer alan formlarla birlikte İtalya kökenli üretimler arasında bulunan örneklerden türetilmiş yerel formlar oldukları belirlenmiştir. Bazı formların Moevs tipolojisindeki örneklerle oldukça benzer özelliklere sahip oldukları gözlemlenmiş, bazı formların ise başka merkezlerde benzerleri olmayan, ancak İnce Duvarlı Seramik Gruplarıyla birlikte, İtalya kökenli formların da taklit edildiği, Tralleis’li seramik ustalarının yerel üretimleri olduğu anlaşılmıştır. Bu durum güçlü olasılıkla İ.S. I. yüzyıl ile İ.S. III. yüzyıllar arasında dönemin modasına uygun olarak, Knidos atölyelerinin paralelinde Tralleis’te de İnce Duvarlı Seramik üretiminin yerel olarak yapıldığını ortaya koymaktadır. Tralleis kazılarının ilerleyen evrelerinde ortaya çıkarılacak olan yeni buluntuların bu konuya katkı sağlayacağı görüşündeyiz.

İ.Ö. I. yüzyılın son çeyreği ile İ.S. I. yüzyılın ilk çeyreğinde Anadolu’daki yerleşimlerde sıklıkla rastlanan İtalya kökenli İnce Duvarlı Seramiklerin İ.S. I. yüzyılın İlk çeyreğinden itibaren ortadan kalkmasıyla birlikte Anadolu’daki yerel atölyelerin üretimleri öne çıkmıştır. Batı İonia, Ephesos, Knidos, İnce Duvarlı Seramik üretimi yapan önemli merkezlerdir. Bununla birlikte Anadolu’da farklı merkezlerde bölgesel olarak üretilen İnce Duvarlı Seramik Grubuna ait pek çok form ele geçmiştir. Tralleis’te ise zaman zaman orijinaline bağlı kalınarak tekrarlanan formların yanında yerel seramik ustalarının katkılarıyla İnce Duvarlı Seramik formlarında değişiklikler, eklemeler ve yenilikler yapılarak özgün formlar oluşturulmuştur. Rekabete dayalı olarak oluşan açık pazar ortamında, artan talebe ve dönemin modasına yönelik üretilen taklit formlar yanında başka merkezlerde benzeri olmayan yeni formların ortaya çıkması kaçınılmazdır. Tralleis buluntusu olarak incelediğimiz ve başka merkezlerde birebir benzerleri bulunmayan söz konusu seramiklerin duvar kalınlıklarının zaman zaman inceltilmeye çalışıldığı görülmüş ancak İnce Duvarlı Seramik Gruplarındaki inceliğin yakalanamadığı, 2 cm.’ye yakın kalınlığa sahip örneklerle karşı, İnce Duvarlı Seramik formlarının taklit edildiği gözlemlenmiştir.

MS II. ve III. yüzyıllar arasına tarihlediğimiz yerel üretim grupları arasında incelediğimiz günlük kullanım kaplarına bakıldığında ise kendine özgü kırmızı (10 R 5/8) ve pembemsi (7,5YR 7/4) hamurları, kırmızı (10R 5/6) astarlarıyla, başka merkezlerde görülmeyen farklı profil yapıları güçlü olasılıkla Tralleis üretimi

olduklarını göstermektedir. 2006-2008 yılları arasında gerçekleştirilen Tralleis kazı çalışmalarında Latrina'nın kuzeyinde ele geçen içleri kil sıvalı küçük tuğla sandukalar bu alanda seramik üretiminin yapıldığını düşündürmüştür, bunların yanı sıra Latrina'nın Impluvium bölümündeki havuzun MS III. yüzyılın başlarından itibaren kil dinlendirme havuzu olarak kullanıldığı belirlenmiştir²⁰²³. Bu nedenle havuz tabanının değiştirilerek farklı ölçülerde dikdörtgen formu beş adet kil dinlendirme alanına dönüştürüldüğü belirtilmiştir²⁰²⁴. Bu bulgulara dayanılarak MS III. yüzyıl başlarından itibaren Hamam Gymnasium Kompleksi'nin bir bölümünün seramik üretimi için kullanılmış olabileceği önerilmiştir²⁰²⁵. Ancak bu konuda elimizde net bir veri bulunmamaktadır. Kazıların ilerleyen evrelerinde Tralleis'de MS II.- III. yüzyıl ile sonrasında gerçekleştirilen seramik üretimine ait önemli bilgi ve belgelere ulaşılabileceği görüşündeyiz.

Takaoğlu tarafından yapılan Tralleis'te bulunmuş olan bir grup DSB üretimine ait kil analizleriyle birlikte, Doymaz tarafından Karia Bölgesi üretimi olduğu düşünülen terracottalar üzerinde yapılan kil analiz sonuçları ve tez konumuzu oluşturan DSB örnekleriyle yapılan kil analizlerine ait sonuçlar karşılaştırılmış, üç grubun kil bileşen oranlarının birbirlerine yakın oldukları belirlenmiştir. Her üç gruba ait pXRF analiz sonuçlarına göre titanyum dioksit, alüminyum oksit, demir oksit, potasyum oksit, kalsiyum oksit, mangan oksit ve fosfor pentoksit içeren örneklerin oranlarının birbirleriyle benzer oldukları gözlemlenmiştir. Karia Bölgesi terrakotta örneklerine ait sonuçlara bakıldığında ise elementler arasında demir oksit ve mangan oksitin bulunmadığı görülmüştür.

Her üç gruba ait seramiklerden elde edilen analiz sonuçları değerlendirildiğinde söz konusu örneklerin aynı atölyede üretildiklerini kesin olarak söylemek mümkün görünmemektedir. Ancak Tralleis buluntusu örnekler üzerinde gerçekleştirilen kil analizlerinden elde edilen sonuçlar, Tralleis'in MS I. ve II. yüzyıllarda Terra Sigillata üreten önemli bir merkez olduğu konusundaki görüşü güçlendirmiştir.

²⁰²³ Erön 2013, 177.

²⁰²⁴ Erön 2013, 177.

²⁰²⁵ Erön 2013, 178.

Tralleis malzemeleri arasında ayrıntılı olarak incelediğimiz Sigillata Grubu seramikler üzerinde yapılan değerlendirmeler sonucunda elde edilen tüm bu verilerle birlikte, gerek antik kaynak aktarımları ve gerekse de Tralleis Territoriumu'nda ele geçen heykel kaidesindeki onurlandırma yazıtı²⁰²⁶, MS 27 yılında Tralleis'i büyük ölçüde yıkan deprem sonrasında kentin yeniden kalkınmasını amaçlayan Augustus'un Tralleis'e İtalyan kökenli birçok sanatçı göndermiş olduğu ve aynı zamanda Augustus'un desteğiyle yeniden kalkınmaya başlayan kentte MS I. yüzyıldan itibaren kaliteli seramiklerin üretildiği yönündeki görüşleri ve bu üretimin kalitesinin düşerek de olsa MS VII. yüzyıla kadar sürdüğünü desteklemektedir.

²⁰²⁶ Tralleis Territoriumu'nda yer alan Karagözler Yaylası'nda ele geçen bir heykel kaidesi üzerinde bulunan yazıtı göre, "*Tralleis Heykeltıraşlar Birliği*" Senatus ve Caesar'a kentin yeniden kurulması için elçi olarak giden Theophiletos'un oğlu Khairemon'un heykelini yapmış/teşekkür etmiştir"; Tül ve Aydaş 2011,13; Broughton 1935, 66.

KAYNAKLAR

Antik Kaynaklar

Appianos, **Mithridates**.

Pliny the Elder, **Naturalis Historia**.

Homer, **İliada**.

Homer, **Odysseia**.

Strabon, **Geographica**.

Xenophon, **Hellenika**.

Xenophon, **Anabasis**.

Vitruvius, **De Architectura**.

Modern Kaynaklar

Açar, E. **Antandros Nekropolü Geç Roma Yerleşimi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2017.

Adıbelli, I. A. **Tarsus Geç Roma Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2006.

Akarca, A. "Mylasa'da Hellenistik bir Mezar", **Belleten**, 63, 1952, ss.367-405.

Akbuz, A. L. "Hadrianopolis Roma Dönemi Fırın Malzemesi", **Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt: 7, Sayı: 14, 2017, ss.181-205.

Akdeniz, E. "1995 Yılı Büyük Menderes Ovası ve Çevresi Yüzey Araştırmaları", **AST XIV**, II, ss.236-237.

Akkan, Y. ve Saraçoğlu, A., "2014 Yılı Tralleis Kazı Çalışmaları", **KST**, 37,2, Ankara, 2015, ss.341-356.

Akkan, Y., Saraçoğlu, A. ve Özver, A. "2015 Yılı Tralleis Antik Kenti Restorasyon ve Alt Yapı Çalışmaları", **KST**, 38,1, Edirne, 2016, ss.265-278.

Akkan, Y., Saraçoğlu, A. ve Özver, A. "Tralleis 2016 Yılı Kazı ve Restorasyon

- Çalışmaları'', **KST**, 39, 2, Bursa, 2017, ss. 367-380.
- Akkan, Y., Nurettin Ö. ve M. Karaosmanoğlu. "2017 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları'', **KST**, 40, Çanakkale, 2019, ss.173-184.
- Aktaş, R. **Antandros Kazısı Yamaç Ev Roma Dönemi Seramikleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2018.
- Aktaş, R. Sezgin, E. ve Çilingiroğlu, Ç. "İzmir-Karaburun Yüzey Araştırmasında Ele Geçen Roma Dönemi Seramikleri'', **Olba**, XVII, 2019, ss. 369-412.
- Aktaş, R. "Antandros Sur Sektöründe Ele Geçen Bir Grup Roma Dönemi Seramiğinin Tipolojik İncelemesi'', **TÜBA-AR**, 28, 2021, ss. 17-38.
- Akyürek, N. E. "Terra Sigillata aus dem Heiligtum des ApollonSmintheios'', **AMSt 8, Studien zum Antiken Kleinasien II**, 1992, ss.125-166.
- Albert, D.W. "Die tabulae ansatae aus Pergamon'', **Pergamon: Gesammelte Aufsätze. Deutsches archäologisches Institut, Pergamenische Forschungen 1**, Berlin, 1972, ss. 1-34.
- Albertocchi, M. "Ceramica Comune in Epoca Tradoromana e Protobizantina a Gortina (Creta)'', **Rei Cretariae Romanae Fautorum, Acta 36**, 2000, ss. 205-210.
- Alpözen, T.O., Özdaş, A.H. ve Berkaya, B. **Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları, Eski Çağda Akdeniz Ticareti**, Bodrum, 1995.
- Amandry, M. **Dictionnaire de Numismatique**, Paris, 2001.
- Ambraseys, N. **Earthquakes in the Mediterranean and Middle East**, Cambridge University Press, Cambridge, 2009.
- Amyx, D. "Attic Stelai, Vasesand Other Containers'', **Hesperia**27, 1958, ss.169-310.
- Anderson-Stojanović, V. **Pottery of the Late Hellenistic and Roman Periods at Stobi**, Princeton, 1977.

Anderson-Stojanović, V. “The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria”, **AJA**, 91, 1987, ss.105-122.

Anderson-Stojanović, V. **Stobi, The Hellenistic and Roman Pottery**, Princeton, 1992.

Andreau, J. “Histoire des séismes et histoire économique; Le tremblement de terre de Pompéi (62ap.J.C.)”, **Annales Économies, Sociétés, Civilisations**, 28, 1973, ss. 369-395.

Arthur, P. “Eastern Mediterranean Amphorae Between 500 and 700, A View from Italy”, **Ceramica in Italia VI-VII, Atti del Convegno in Onore di John W. Hayes**, Ed. L. Sagui, Roma, 1998, ss. 157-184.

Aslan, G. **Mozaikli Villa (Tripolis-Denizli) Mekan Duvarlarında Kullanılan Harçların Arkeometrik Yöntemlerle İncelenmesi**, Pamukkale Üniversitesi Arkeoloji Enstitüsü, Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Anabilim Dalı Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Programı, Denizli, 2019.

Aslan, M., Yeğin, Y. ve Gordon, R. “Two Unpublished Magical Amulets in Ankara”, **Gephyra**, 20, 2020, ss.113-126.

Aslan, M. ve Yeğin, Y. “Türkiye Müzelerinden (İzmir-Marmaris) İki Harpokrates Figürü”, **Anatolia**, 46, 2020, ss. 455-467.

Assenti, G. “Ceramica A Vernica Rossa Interna”, **Pompei. Insula IX 8. Vecchi e nuovi scavi (1879)**, Ed. A. Coralini, 2018, ss.631-635.

Ateş, G. “ Die Eastern Sigillata B aus einer frühkaiserzeitlichen Auffüllungsschicht in Aizanoi”, **AA**, 2001, ss. 319-323.

Ateş, G. **Die rote Feinkeramik von Aizanoi als lokaler Kulturtrager, Untersuchungen zum Verhältnis von lokaler roter Feinkeramik und importierter Sigillata**, Archäologische Forschungen Band 32, Aizanoi Band 2, Berlin, 2015.

Atila, C. “Antik Kaynaklar ve Kazı Buluntuları Işığında Amphoraların Kullanım

- Alanları’’, **KUBABA**, 2004, ss. 33-36.
- Atlan, S. **Grek Sikkeleri (Arkaik-Klasik-Helenistik)**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1993.
- Aydaş, M. “Tralleis: Konum, Mekan, İsim, Bellek’’, **Arkeoloji ve Sanat**, 156 ss. 211-218.
- Aydemir, A. **Phokaia Erken Roma Dönemi Pişirme Kapları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1995.
- Aydın, S. ve Okan, E. “Prusias Ad Hypium Tiyatrosu Kazılarında Bulunmuş Kırmızı Astarlı (Pontica) Roma Seramikleri’’, **Colloquium Anatolicum**, 20, 2021, ss. 1-26.
- Ayman, İ. **Urartu Bronz Kemerleri ve Adak Levhaları Üzerine Betimlenen Ölü Ziyafet Sahneleri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2005.
- Bailey, M. D. “Cnidian Relief Ware Vases and Fragments in the British Museum I, Lagynoi and head-cups’’, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 14-15, 1972-1973, ss.11-25.
- Băjenaru, C. “Early Roman Pottery Groups from the Central Sector of the Late Roman City at Histria’’, **Materiale Şi Cercetări Arheologice**, X, Ed. Academiei Române Bucureşti, 2014, ss.105-131.
- Başaran, C., Ergürer, H. E. “Parion Odeion’u (Bouleuterion?) 2010 Çalışmaları ve Odeion’da Bulunan Seramikler’’, **OLBA**, XX, Mersin, 2012, ss. 245-289.
- Batur, Y. **Ainos Çakıllık ve Su Terazisi Nekropollerinde Ele Geçen Beyaz Zeminli Lekythoslar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, 2017.
- Baylan, S. **Tralleis Kazılarında Ele Geçen Amphoralar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,

- Aydın, 2008.
- Bédoyère, G. **Samian Ware**, Aylesbury, 1988.
- Belli, O. **Urartu Takıları**, Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu, İstanbul, 2010.
- Berlin, M. A. "Cooking Vessels and Cuisine from Tel Anafa", **Israel Exploration Journal**, Vol: 43, No:1, 1993, ss. 35-44.
- Berndt, M. "Funde aus dem Survey auf der Halbinsel von Milet (1992-1999), Kaiserzeitliche und Frühbyzantinische Keramik", **Internationale Archaologie**, 79, Rahden, 2003, ss.38-39.
- Berti, F. **Ostia II, Le Terme Dell Nuotatore: scavo dell'ambiente I Studi Miscellanei 16**, Roma, 1970.
- Bes, P. "Bearing the Stamp of Cahange: Epigraphic Stamps on Eastern Sigillata A and B", **Neue Bilderwelten: zu Ikonographie und Hermeneutik Italischer Sigillata**, Ed. M. Flecker, Tübinger Archäologische Forschungen 23, 2017, ss. 241-273.
- Bey, E. "Fouilles de Tralles 1902-1903", **Bulletin de Correspondance Hellénique**, 28, 1904, ss. 54-92.
- Beyll, D. **Terra Sigillata aus der Marienkirche in Ephesos Erste Zwischenbilanz**, Berichte und Materialien 5, Wien, 1993.
- Bezeczky, T. "Amphorae from the Auxiliary Fort of Carnuntum", **Das Auxiliarkastell Carnuntum I, Österreichisches Archäologisches Institut, Sonderschriften**, Band 29, Wien, 1997, ss.147-178.
- Bezeczky, T. "Roman Amphorae from Vindobona, Beiträge zu ausgewählten Keramikgattungen in ihrem topographischen Kontext", **Vindobona**, Wien, 2005, ss. 36-108.
- Bezeczky, T. **The Amphorae of Roman Ephesus, Forschungen in Ephesos XV/1**, Wien, 2013.
- Bezeczky, T, Scherrer, P.ve Sauer, R. "The Amphorae of Roman Ephesos", **FfE**,

**Ephesos Herausgegeben Vom Österreichischen Archäologischen
Institut in Wien, Band XV/I, Wien, 2013, ss. 65-70.**

Bianchetti, E. **I sepolcreti di Ornavasso**, Torino, 1895.

Biber, H. ve Çavuşoğlu, R. “Elazığ Müzesi’nden Bir Grup Urartu Adak Levhası”,
27.Araştırma Sonuçları Toplantısı, 2009, ss. 57-77.

Bilgi, Ö. **Matara Biçimli Kaplar**, İstanbul, 1982.

Bittel, K. **Mitteilungen der Deutschen Orient, Gesellschaft**, 1939.

Blakely, A. J, Brinkmann, R ve Vitaliano, J. C. “Pompeian Red Ware: Processing
Archaeological Ceramic Data”, **Geoarchaeology: An International
Journal**, Vol:4, No:3, 1989, ss. 201-288.

Blegen, C. W., Palmer, H. ve Rodney, S. **The North Cemetery, Corinth 13**,
Princeton, New Jersey, 1964.

Boardman, J. “The Finds: Excavations in Chios 1952 -1955. Byzantine Emporio”,
BSA, Vol: 20, 1989, ss. 86-142.

Boger, A. L. **The Dictionary of World Pottery and Porcelain**, America, 1971.

Bonet, V. **La pharmacopée végétale dans l’oeuvre de Plin l’Ancien
(Coll.Latomus 346)**, Brussels, 2014.

Bonifay, M. **Etudes sur la céramique romaine tardive d’Afrique**, BAR-IS, 1301,
The Basingstoke Press, England, 2004.

Boon, C. G. “Roman Antiquities at Welshpool”, **Antiquaries Journal**, XLI, 1961,
ss. 13-31.

Bonn, C. G. “Micaceous sigillata from Lezoux at Silchester, Caerleon, and other
sites”, **Ant. J.** 47, 1967, ss. 27-42.

Bonner, C. “Magical Amulets” **HTR**, 39, 1946, ss. 25-54.

Bonner, C. **Studies in Magical Amulets, Chiefly Graeco-Egyptian**, Ann Arbor,
1950.

Brecciaroli, L. “Ceramica a Paretti Sottili”, **Oro pane e scrittura. Memorie di una**

- comunita İnter Vercellas et Eporediam**, Ed. Taborelli, Roma, 2011, ss. 133-148.
- Broughton, T .R. S. “Some Non-Colonial Coloni of Augustus”, **TransactAmPhilAss**, 66, 1935, ss. 18-44.
- Bruneau, P. “Tombes d’Argos”, **BCH**, 94, 1970, ss. 437-531.
- Bujukliev, H. **LaNecropole Tumulaire Thrace Pred De Čatalka, Region De Stara Zagora**, Sofia, 1986.
- Buluç, S. “Anadolu’da Kremasyon – Ölü Yakma Geleneği”, **1992 Yılı Anadolu Medeniyetleri Müzesi Konferansları Kitabı**, Anadolu Medeniyetleri Müzesini Koruma ve Yaşatma Derneği Yayınları, Ankara, 1993, ss. 83-95.
- Burnett, A. **Roman Provincial Coinage Volume:1, Introduction and Catalogue London**, Paris, 1998.
- Burnett, A., Amandry M. ve Ripolles, P. P. **Roman Provincial Coinage, From the Death of Caesar to the Death of Vitellius**, British Museum Press, London, 1992.
- Burstein, M. S. “Two Inscribed Bronze Dedications in the J.Paul Getty Museum”, **The J.Paul Getty Museum Journal**, Volume 9, 1981, ss. 99-100.
- Büyükyörük, F ve Tibet, C. “1998-1999 Yılı Antalya Doğu Nekropolü Kurtarma Kazıları”, **Adalya**, IV, 1999-2000, ss. 115-121.
- Carandini A., Fabbricotti, E. ve Gasparri, C. **Ostia I, le terme del Nuotatore: scavo dell’ambiente IV, (Studi Miscellanei 13, 1967-1968)**, 1968.
- Carandini, A. ve Sagui, L. “Ceramica Africana, Terra Sigillata: Vasi, Produzione C”, **Enciclopedia Dell’Arte Antica Classica E Orientale, Atlante Delle Forme Ceramiche I**, Roma, 1981, ss 58-78.
- Carandini, A. ve Tortorella, S. “Ceramica Africana”, **Atlante I, Delle Forme**

Ceramiche, Ceramica Fine Roamana Nel Bacino Mediterraneo, (Medio E Tardo Impero), 1981, ss. 84-85.

Carbonara, A., Pellegrino, A., Rossetti, C. ve Zaccagnini, F. T .R. “La Ceramica Di Etá Rpubblicana Dal Territorio Ostiense”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA, 38, 2003, ss. 51-62.

Cavassa, L. “La vaiselle de Cume (Italie): deux etudes de cas (I siecle avant J.-C./ I siecle apres J.-C.)”, **SFECAG (Actes du Congres de Vallauris, 20-23 mai 2004)**, Marseille, 2004, ss. 79-84.

Charleston, R. J. **Roman Pottery**, London, 1955.

Chase, G. H. **Catalogue of Arretine Pottery**, Boston, 1916.

Čistov, D. ve Domžalski, K. “Nymphaion –Results of the Excavations in sector N, 1994-1998”, **Archeologia (Warsaw)**, 52, 2001, ss. 97-132.

Civelek, A. “Antik Çağdan Günümüze Aydın ve Yöresinde Seramik Üretimi”, (Ed. T. Takaoğlu), **Anadolu Arkeolojisiine Katkılar, 65. Yaşında Abdullah Yayıllı’ya Sunulan Yazılar**, Ed. Takaoğlu, T. İstanbul, 2006, ss. 365-371.

Civelek, A. **Tralleis Nekropolisi Buluntuları Işığında Hellenistik ve Roma Dönemi Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2001.

Civelek, A. “Terra Sigillata Sinter Astarlı Seramikler”, **Arkeoloji ve Sanat Dergisi**, 128, İstanbul, 2008, ss. 57-62.

Civelek, A. “Red-Slip Ware from Tralles Excavations”, **Colloquium Anatolicum**, IX, İstanbul, 2010, ss.169-191.

Coldstream, J. N., Eiring, L. J. ve Forster, G. **Knossos Pottery Handbook Greek and Roman**, British School at Athens Studies 7, London, 2001.

Coleman, J. E. **Excavations at Pylos in Elis, Hesperia XXI**, Princeton, New Jersey, 1986.

- Comfort, H. "Supplementary Sigillata Signatures in the Near East", **Journal of the American Oriental Society**, Volume: 58/1, 1938, ss. 30-60.
- Conrad, S. "Stempelverzierte Keramik aus dem Kastell Iatrus (Moesia Secunda)", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, 2000, ss. 217-224.
- Conze, A. **Die Kleinfunde aus Pergamon**, Berlin, 1903.
- Coşkun, İ. **Geç Hitit, Yeni Asur ve Urartu Uygarlıklarında Ziyafet/Yemek Sahneleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van, 2018.
- Cox, D. H. **The Dura-Europos-Final Report IV, I, 2, The Greek and Roman Pottery**, New Haven, 1949.
- Crawford, J. S. **The Byzantine Shops at Sardis**, Harvard University Press, London, 1990.
- Crowfoot, J. W., Mary, G. ve Kenyon, M. K. **The Objects From Samaria**, Palestine Exploration Fund, London, 1957.
- Cvjetičanin, T. "Eastern Mediterranean Elements in Technology and Design of Upper Moesian the Case of Glazed Pottery", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 319-327.
- Çekilmez M. **Tralleis Güney Nekropolü Terrakotta Figürinleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2014.
- Çekilmez, M. **Tralleis Güney Nekropolü Terrakotta Figürinleri**, Aydın Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Aydın, 2017.
- Çoşkun, S. **Tralleis Güney Nekropolü Oda Mezarları ve Buluntuları**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2022.
- Déchelette, J. **Les vases céramique ornés de la Gaule romaine**, Paris, 1904.
- Degeest, R. **The Common Wares of Sagalassos Typology and Chronology**,

- Turhout, 2000.
- Dellaporta, A. P, Dimitriadou, T., Kourkoumelis, D., Pipelia, E., Simasi, C., Spondylis, A. ve Hadjiaki, I. “Amphoras The Sea”, **Ministry of Culture, Ephorate of Underwater Antiquities**, Neokastro Pylos, 1999.
- Demangel, R. ve Laumonier, A. “Fouilles de Notion 1921”, in **Bulletin de Correspondance hellenique**, Volume: 47, 1923, ss. 341-342.
- Demir, A. “Giresun Müzesi’nde Bir Grup Pişmiş Toprak Unguentarium”, **Dergipark**, XXV, 2020 , ss. 131-147.
- Dinç, R. “Tralleis Kazısı”, **XXI. KST**, Ankara, 1998, ss. 205-236.
- Dinç, R. ve Özkan. H. “Tralleis Kazı Çalışmaları 1997-1998”, **Arkeoloji ve Sanat**, Sayı: 95, 2000, ss. 2-22.
- Dinç, R. ve Dede, E. “Tralleis (2000) Kazı Raporu” **24. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt:1, Ankara, 2002, ss. 405-407.
- Dinç, R ve Dede, E. “Tralleis 1999 Kazısı Sonuç Raporu”, **Arkeoloji ve Sanat**, Sayı:114, 2003, ss. 404-418.
- Dinç, R. **Tralleis Rehberi/Guide**, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 2003.
- Dinç, R. ve Dede, E. “Tralleis Kazısı Sonuç Raporu”, **25. Kazı Sonuçları Toplantısı**, Cilt:1, Ankara, 2004, ss. 339-354.
- Dinçol, A. ve Dinçol, B. “Anadolu’da Bulunan İlk Çiviyazılı Tunç Tablet ve Yeni Bir Hitit Kralının Ortaya Çıkışı”, **Anadolu Araştırmaları**, 18.1. 2015, ss. 1-13.
- Doğer, E. **Antik Çağda Amphoralar**, İzmir, 1994.
- Doğer, L. “Byzantine Ceramics: Excavations at Smyrna Agora (1997 - 98 and 2002 - 2003)”, **Byzas** 7, Ed. B. Böhlebdorf Arslan - A. O. Uysal - J. WitteOrr, İstanbul, 2007, ss. 97-122.
- Doksanaltı, E. M. “Die Keramikfunde aus den Arealen Z1 und Y1 der Dionysos-Stoa in Knidos”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 36, 2000, ss.75-

Doksanaltı, E. M. **Knidos Kap Krio Kazı Alanı**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2006.

Doksanaltı, E. M. ve Tekocak, M. “Cooking Pots: Productions in Knidos in the Light of Recent Excavations”, **LRCW 4: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphora in the Mediterranean**, Vol. I, BAR International Series 2616 I, 2014, ss. 281-286.

Dornseiff, F. **Das Alphabet in Mystik und Magie**, Leipzig, 1925.

Dotterweich, U. **Unguentarien mit kuppelförmiger Mündung aus Knidos, Knidische Studien Band.1**, Bibliopolis, 1999.

Doymaz, Ş. **Aydın Arkeoloji Müzesi’nden Terrakotta Figürinler**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2021.

Dragendorff, H. **Terra Sigillata Ein Beitrag zur Geschichte der Griechischen und Römischen Keramik**, Bonner Jahrbücher 96, Bonn, 1895.

Ducourthial, G. **Flore magique et astrologique de l’Antiquité**, Paris, 2003.

Duman, B. **Laodikeia Hellenistik ve Erken Roma Dönemi Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2010.

Duncan, G. C. “A Roman Pottery near Sutri”, **BSR**, 32, 1964, ss. 38-88.

Duru, R. **Kuruçay Höyük I 1978-1988 Neolitik ve Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri**, Ankara, 1994.

Duru, R. **M.Ö. 8000’den M.Ö. 2000’e Burdur-Antalya Bölgesi’nin Altıbin Yılı**, Suna-İnan Kıraç Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü, Antalya, 2008.

Dündar, E. **Patara Unguentariumları**, İstanbul, 2008.

Dyson, S. L. **The Excavations at Dura-Europos. The Commonware Pottery. The**

- Brittle Ware**, New Haven, 1968.
- Eiwanger, J. **Demetrias IV, Keramik und Kleinfunde aus der Damokratia-Basilika in Demetrias teil I-II**, Band 25-26, Bonn, 1981.
- Ekici, M. “Karaman Arkeoloji Müzesi’nden Bronz Giysi Aplikleri”, **Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Sayı:26, 2011, ss. 94-97.
- Eliüşük, M. “Menderes Magnesiası Artemis Kutsal Alanı Güney Stoa’da Bulunan Doğu Sigillata B Grubu Seramikleri” **Arkhaia Anatolika**, Volume 4, 2021, ss. 15-40.
- Eliüşük, M. ve Karakaş, G. “Pontic Sigillatas from Square Buildings of Paphlagonia Hadrianopolis”, **TÜBA-AR**, 30, 2022, ss. 203-220.
- Emiroğlu, K. ve Aydın, S. **Antropoloji Sözlüğü**, Ankara, 2003.
- Erdoğan, A. ve Aktaş, R. “Tripolis Doğu Nekropolisi Kazı Çalışmaları”, **Arkeoloji Dergisi**, XVI, İzmir, 2011, ss. 1-81.
- Ergül, G. “Parion Roma Hamamı 2014 Kazı Çalışmalarından Bir Grup Geç Roma Seramiği”, **Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, EFAD, Cilt Vol.2, Sayı 1, 2019, ss.32-58.
- Ergürer, H. E. **Parion Roma Dönemi Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2012.
- Erol, A. F. “Zeugma’dan Ele Geçen Geç Roma Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **Anatolia**, 46, 2020, ss. 49-121.
- Erol, D. **Tralleis Kenti Kazılarında Ele Geçen Baskılı Terra Sigillatalar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2004.
- Erol, D. **Smyrna Agorasında Ele Geçen Terra Sigilata ve Geç Roma Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2011.
- Erol, D. “Ödemiş Müzesi’nde Bulunan Doğu Sigillata B Seramikleri”, **Social**

Sciences Research Journal (SSRJ), Vol.11-1, 2022, ss. 44-51.

Erön, A. **Tralleis Hamam-Gymnasion Kompleksi Seramikleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2013.

Ettlinger, E. **Die Keramik Der Augster Therman Aus Arabung**, Basel, 1937.

Ettlinger, E. **Conspectus Formarum Terrae Sigillatae Italico Modo Confectae**, Bonn, 1990.

Falbe, C. T. **Recherches sur L'Emplacement de Carthage**, Paris, 1833.

Faraone, A. C. "Stopping evil, pain, anger and blood: The Ancient Greek tradition of protective iambic incantations", **GRBS**, 49, 2009, ss. 227-255.

Fellows, C. **An Account of Discoveries in Lycia, Being a Journal Kept During a Second Excursion in Asia Minor**, London, 1841.

Fellows, C. **Travels and Researches in Asia Minor, more particularly in the Province of Lycia, John Murray Albemarle Street**, London, 1852.

Fellows, C. **Ein Ausflug nach Kleinasien und Entdeckungen in Lycien**, Leipzig, 1853.

Ferrazzoli, A. F. "Instrumentum Domesticum. Tipologia Dei Reperti Ceramici e Aspetti Delle Produzioni e Della Circolazione Dei Materiali", **Elaiussa Sebaste II: Un Porto tra Oriente e Occidente, Roma: L'ERMA di Bretschneider**, Ed. E. Equini Schneider, Roma, 2003, ss. 649-690.

Fındık, E. F. "Late Roman- Early Byzantine Pottery From The Excavations of St. Nikolaos Church in Myra", **Proceedings of the International Symposium, Trade and Production Through The Ages**, Ed. E. M. Doksanaltı, E. Aslan, Konya, 2010, ss. 97-114.

Fırat, M. **Phokaia Geç Roma Dönemi Mutfak Kapları**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2011.

Fırat, M. "Phokaia Roma Dönemi Mutfak Kapları: Güveç Formu", **Süleyman**

Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 27, 2012, ss. 153-166.

Fırat, M. “Phokaia’da Seramik Çöplüğü ve Atölye Alanlarında Bulunan Roma Dönemi Seramikleri: Tava Formu’’, **MAKÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 10, 2014, ss. 21-36.

Fırat, M. “Seramik Çöplüğü Alanı Verileri Doğrultusunda Phokaia Kırmızı Astarlı Kapları’’, **Prof.Dr. Ömer Özyiğit’e Armağan**, Ed. E .Okan - C. Atilla, İstanbul, 2015, ss. 163-180.

Foça, S. **Teos Batı Nekropolisi: Mezar Tipolojisi ve Buluntular**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2019.

Forster, G. “The Roman Period’’, **Knossos Pottery Handbook, Greek and Roman**, Ed. J.N. Coldstream, L.J. Eiring, G. Forster, Nottingham, 2001, ss. 1-178.

Forti, L. “Gli unguentari del primo helenistico’’, **RendNap**, 37, 1962, ss. 143-157.

Foroutan, S. **Hellenistik Dönemde Bergama Akropolü**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2018.

Foss, C. “Archaeology and the “Twenty Cities” of Byzantine Asia’’, **AJA**, 81,4, ss. 469-486.

Fulford, M. G. ve Peacock, D. P. S. **Excavations at Carthage The British Mission, The Circular Harbour, North Side The Pottery**, Volume II, Oxford 1994.

Fülle, G. “The Internal Organization of the Arretine Terra Sigillata Industry: Problem of Evidence and Interpretation’’, **Journal of Roman Studies**, Volume: 87, 1997, ss. 111-155.

Garstang, J. “Hittite Military Roads in Asia Minor: A Study in Imperial Strategy with a Map’’, **American Journal of Archaeology**, 47 (1), 1943, ss. 35-62.

Gasparri, C. “Sigillata Orientali’’, **Le terme del nuotatore. Scavo dell’ambiente I**,

- Studi Miscellanei 16, Ostia 2**, Ed. E. Berti, Roma 1970, ss. 66-67.
- Gasperetti, G. “Osservazioni Preliminari Sulla Ceramica Romana di Iasos di Caria, Materiali dal Quartiere a sud del Teatro”, **Les Céramiques en Anatolie Aux Époques Hellénistiques et Romaines**, Ed. C. Abadi-Reynal, Varia Anatolica XV, İstanbul, 2003, ss.141-163.
- Gassner, V. **Das Südtor der Tetragonos Agora: Keramik und Kleinfunde**, Forschungen in Ephesos XII 1/1, Wien, 1997.
- Gauckler, V. **Nécropolés Puniques de Carthage 1-2**, Paris, 1915.
- Gebhard, E. R., Hemans, F. P ve Hayes, J. W. “University of Chiago Excavations at Isthmia, 1989:III”, **Hesperia**, Vol.67, No.4, 1998, ss. 445-449.
- Geissner, V. **Die im Mainzer Museum befindlichen Sigillata-Gefässe der nachaugusteischen Zeit und ihre Stempel**, Mainz, 1904.
- Gerçek, S. **Hitit Devleti’nin Batı Anadolu ile Siyasi İlişkilerinde Mektupların Önemi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2014.
- Germain, G. G., Markov. N ve Pothenhöfer, P. “Ubi Falsum Nascitur: Original and Falsification of a Bronze Votive Tablet for Jupiter Dolichenus”, **JSTOR**, Bd.182, 2012, ss. 312-314.
- Giudice F. “Paphos, Garnisons Camp. Campagna1989”, **RDAC**, 1993, 1993, ss. 279-328.
- Goethert-Polaschek, K. **Katalog der römischen Lampen des Rheinischen Landesmuseums Trier, Trier Grabungen und Forschungen XV**, Mainz, 1985.
- Goldman, H. **Excavations at GözlükuleTarsus**, New Jersey, 1950.
- Goudineau, C. “Note sur la céramique á engobe interne rouge-pompéien (pompejanisch-roten Platten), dans Mélanges de LEcole Française de Rome”. (**MEFRA**), 82, Fasc. 1, 1970, ss. 159-186.

Gökbel A. ve Şölen, H. **Aydın İli Tarihi**, Aydın, 1936.

Grace, V. “Amphoras and Ancient Wine Trade, Excavations of the Athenian Agora Picture Book No.6”, **Revised Edition, American Schools of Classical Studies at Athens**, Princeton, 1979, ss. 5-10.

Gregory, E., Timothy. “The Roman Bath at Isthmia: Preliminary Report 1972-1992” **Hesperia**, Volume 64, 1995, ss. 279-313.

Grifa, C., Bonis, A., Guarino, V., Petrone, C. M., Germinario, C., Mercurio, M., Soricelli, G., Langella, A. ve Morra, V. “Thin Walled Pottery from Alife (Northern Campania, Italy)”, **Periodico di Mineralogia**, 84, 1, 2015, ss. 65-90.

Guiley, R. E. **The Encyclopedia of Demons and Demonology**, USA, 2009.

Gunneweg, J., Perlman, I., ve Yellin, J. **The Provenience, Typology and Chronology of Eastern Terra Sigillata, Qedem**, Monographs of Institute of Archeology 17, Jerusalem, 1983.

Gülyaz, M. **Anadolu’da M.Ö. II. Binde Hayvan Biçimli Libasyon Kapları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993.

Günel, S. “Aydın Bölgesi Yüzey Araştırmaları Işığında Çatalkaya, Dedekuyusu ve Bahçetepe Yerleşimleri”, **Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 20, Ankara, 2003, ss. 57-58.

Güngör, E. **Metropolis Kenti Ada 7 İçerisindeki Konut Seramiği**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2005.

Gürler, B. **Metropolis Hellenistik Dönem Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994.

Gürler, B. “A Tomb Group of Roman Ceramics from the Village Uzgur in Tire”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, 2000, ss. 113-118.

Gürler, B. “Some Roman Ceramics Found in the Villiage of Tire”, **Rei Cretariae**

- Romanae Fautorum**, ACTA 36, 2000, ss. 119-122.
- Güterbock, G. H. "A Note on the Frieze of the Stag Rhyton in the Schimmel Collection" **Anatolia Dergisi**, Sayı 22, 1981, ss. 1-5.
- Habelt R. **Conspectus Formarum Terra Sigillatae Italico Modo Confectae**, Bonn 1990.
- Hamdi, O. "Fouilles de Tralles 1902-1903", **BCH**, 28, 1904, ss. 54-92.
- Harcum, G. C. "Roman Cooking Utensils in Royal Ontario Museum of Archaeology", **AJA**, 25, 1921, ss. 37-54.
- Harizanov, A. "Supply of imported fineware along the Central road in Roman Thrace", **Bulgarian e-Journal of Archaeology**, 10/1, 2020, ss. 75-110.
- Hartman, S. A. **Roman Fine Ware Ceramics from Two Surface Scatters in Aegean Thrace: An Analysis of Distribution Patterns**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Cincinnati University, Department of Anthropology of the Mc Micken College of Arts and Sciences, Wilmington 2020.
- Hayes, J. W. "Notes on Roman Pottery in Greece and The Aegean", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta V- VI, 1963-1964, ss. 30-36
- Hayes, J. W. **Late Roman Pottery**, The British School at Rome, London, 1972.
- Hayes, J. W. "Roman Pottery from the South Stoa at Corinth", **Hesperia**, 47, 1973, ss. 416-470.
- Hayes, J. W. "The Roman Deposits, Excavations at Tocra 1963-1965", **The Archaic Deposits II and Later Deposits**, 1973, ss. 1-126.
- Hayes, J. W. **A Supplement to Late Roman Pottery**, British School at Rome, London, 1980.
- Hayes, J. W. **Atlante I, EAA, Atlante delle forme ceramiche I. Ceramica fine romana nel bacino mediterraneo (medio e tardo Impero)**, Roma, 1981.

- Hayes, J. W. "The Villa Dionysos Excavations, Knossos: The Pottery", **BSA**, 78, 1983, ss. 157-169.
- Hayes, J. W. "Sigillate Orientali", **Atlante delle forme ceramiche II**, Ceramiche Fine Romana nel Bacino Mediterraneo (Tardo Ellenismo e Primo Impero) Enciclopedia dell'Arte Antica Classica e Orientale, Supplement 2, Roma, 1985, ss. 9-96.
- Hayes, J. W. **Excavations at Saraçhane in İstanbul, Vol.2: The Pottery**, Princeton University Press, New Jersey, 1992.
- Hayes, J. W. "Other Finewares", **Excavations at Sabratha 1948-1951, Volume: II, The Finds Part 1, Society for Libyan Studies Monograph**, Ed. M. Fulford-R. Tomber, London, 1994, ss. 281-257.
- Hayes, J. W. **Paphos III, The Hellenistic and Roman Pottery**, Nicosia, 1991.
- Hayes, J. W. **Handbook of Mediterranean Roman Pottery**, London, 1997.
- Hayes, J. W. "From Rome to Beirut and Beyond: Asia Minor and Eastern Mediterranean Trade Connections", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 36, 2000, ss. 285-297.
- Hayes, J. W. "Les Sigillées Orientales", **Céramiques Hellénistiques Et Romaines III**, Ed. É. Geny, Paris, 2001, ss. 145-160.
- Hayes, J. W. "Early Christian Pottery from Knossos. The 1978-1981 Finds from the Knossos Medical Faculty Site", **The Annual of the British School at Athens**, Vol. 96, Athens, 2001, ss. 131-454.
- Hayes, J. W. "Hellenistic and Roman Pottery Deposits from the 'Saranda Kolones' Castle Site at Paphos", **JSTOR**, Vol.98, 2003, ss.447-516.
- Hayes, J. W. "Roman Pottery Fine-Ware Imports", **The Athenian Agora**, 32, New Jersey, 2008, ss. 1-3.
- Hayes, J. W. "Castelporziano Excavations at the Imperial Vicus 1957-7 and 1996-8 Trenches S and SA: pottery finds and lamps", **Arts and Humanities Research Council**, Royal Holloway University of London, 2009, ss.1-35.

- Head, B. V. **A Catologue of the Greek Coins in the British Museum (BMC). Catologue of the Greek Coins Of Ionia**, Londra, 1892.
- Heath, S. ve Tekkök, B. **Greek Roman and Byzantine Pottery at İlion (Troia)**, California, 2008.
- Heberdey, R. **Forschungen in Ephesos**, Vienna, 1906.
- Heimberg, U. "Oinophoren; zur kaiserzeitlichen Reliefkeramik", **JdI**, 91, 1976, ss. 290-351.
- Hellström, P. **Labraunda II: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass**, Lund, 1965.
- Heurgon, J. "The Amiens Patera", **JSTOR**, Vol.41, Parts 1-2, 1951, ss. 22-24.
- Hilgers, W. "Lateinische Gefäßnamen: Bezeichnungen, Funktion und Form römischer Gefäße nach den antiken Schriftquellen", **Dusseldorf: Beihefte der Bonner Jahrbücher** 31, 1969, ss. 61-65.
- Holwerda, J. H. **Het Laat-grieksche en Romeinsche gebruiks aardewerk uit het Middellandsche-zeegebied in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden**, Grevenhage, 1936.
- Howgego, C. **Sikkelerin Işığında Eski Çağ Tarihi**, (Çev. Oğuz Tekin), Homer Kitabevi, İstanbul, 1998.
- <https://www.invaluable.com/auction-lot/roemisches-reich-a-provincial-roman-bronze-votive-2170-c-0d7e68f0d6> (02.05.2023)
- Humann, C. ve Dörpfeld, W. "Ausgrabungen in Tralleis", **Athenische Mitteilungen**, 18, 1893, ss. 395-413.
- Hussey, G. B. "The Distribution of Hellenistic Temples", **The American Journal of Archaeology and of the History of Fine Arts**, 6, 1/2, 1890, ss. 59-64.
- Hübner, G. "Zur Küchen- und Grobkeramik aus Patras", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 35, 1997, ss. 94-95.

- Iliffe, J. H. “Sigillata Wares in the Near East: A list of Potters Stamps”, **QDAP**, VI, 1936, ss. 10-13.
- Istenić, J. “Gerwulf Schneider, Aegean Cooking Ware in the Eastern Adriatic”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 341-348.
- Istenić, J., Daszkiewicz, M. ve Schneider, G. “Local Pruductions of Pottery and Clay Lamps at Emonia (Italia, Regio X)”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, 2003, ss. 83-91.
- Izzo, F., Ciotola, A., Guarino, 2V., Verde, M., Bonis, A., Germinario, C., Capaldi, C. ve Morra, V. “Focusing on red and black engobes in Roman pottery from Cumae (southern Italy): Pompeian Red Ware and Graue Platten ceramic productions”, **Journal of Archaeological Science**, Reports 47, 2023, ss. 1-10.
- İdil, V. “2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışması”, **KST** 30, 3, 2008, ss. 499-520.
- İlhan, S. **Anadolu’da Seramik Ritonlar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, 1999.
- İpekçioğlu, S. G. “Smyrna (İzmir) Agorası’nda Bulunan Lazımlıklar (Havruzlar) ve Osmanlı’da Lazımlık Kültürü”, **Akdeniz Sanat Dergisi**, Cilt 13, Sayı 23, Özel Ek Sayı, 2019, s.751-768.
- Jacobsen, K. W. ve Nielsen, B. T. “A Late Roman building complex in the Papaz Tarlası, Vezirköprü (ancinet Neoklaudiopolis, nothern Asia Minor)”, **Proceedings of the Danish Institute at Athens**, VIII, 2017, ss. 25-58.
- Japp, S. “Transport Amphorae in Pergamon International, Regional, Local?”, **Skyllis: Zeitschrift für Unterwasserarchäologie**, 18, 2018, ss. 100-106.
- Johns, C. **Arretine and Samian Pottery**, London, 1971.
- Jones, F. F. “A Bronz Patera in Princetion”, **Hesperia**, Vol. 8, Commemorative

- Studies in Honor of Theodore Leslie Shear, 1949, ss. 209-459.
- Jones, F. F . “The Pottery”, **Excavations at Gözlükule, The Hellenistic and Roman Periods**, Ed. H.Goldman, Tarsus I, Princeton, 1950, ss.172-176.
- Joukowsky, S. **Prehistoric Aphrodisias II**, Louvain, 1986.
- Kabakçieva, G. “Die Marmorierte Keramik in Moesien und Thrakien in Römischer Zeit”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 33, 1996, ss. 119-125.
- Kaçar, A. “Eski Mezopotamya Kültüründe Tılsım İnancı ve Bazı Tılsımlı Objeler”, **Archivum Anatolicum**, Sayı:13/1, 2019, ss. 69-81.
- Kaibel, G.**Inscriptiones Graecae, XIV. Inscriptiones Siciliae et Italiae, additis Galliae, Hispaniae, Britanniae, Germaniae inscriptionibus**, Berlin, 1890.
- Kaplan, D. “A Magical Gem/ Amulet as an Abraxas from Smintheion and it’s Iconography”, **Anatolia**, 42, 2016, ss. 95-123.
- Kara, Ü. **Geç Antik Çağ’da (M.S. 4-7. Yüzyıl) Doğu Akdeniz’de Üretilen Ticari Amphoralarda Dipinti, Graffiti ve Mühür Kullanımı**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2019.
- Kasapoğlu, H. **Parion Nekropolü 2006 Yılı Seramik Buluntuları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 2008.
- Keay, S. J. “Late Roman Amphora in the Western Mediterranean, A Typology and Economic Study: The Catalan Evidence”,**BAR**, 196 part 1, 1984, ss.286-289.
- Kellner, J. H. “Votive Plaques”, **Urartu: A Metalworking Center in the First Millenium B.C.E.** Ed. Rivka Merhav, 1991, ss. 286-299.
- Kenrick, M. P. “The Fine Pottery”, **Excavations at Sidi Khrebish Benghazi (Berenice)**, Volume: 3, Part: 1, Supplements to Libya Antiqua 5, 1985, s.136.

- Kenrick, M. P. "Patterns of trade at Berenice: the Evidence of the Fine Wares", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA, 25-26, 1987, ss. 137-154.
- Kenyon, K. M. "Excavations at the Jewry Wall Site, Leicester", **Rep. Res. Comm. Soc. Ant.** London, 1948.
- Kenyon, K. M. "Roman and Later Wares", **Samaria-Sebaste, Reports of the Work of the Joint Expedition in 1931-1933 and of the British Expedition in 1935, III. The Objects from Samaria**, London, 1957, ss. 281-306.
- Khairy, N. I. "Natatean Piriform Unguentaria", **BASOR**, 240, 1980, ss. 85-91.
- Khamis, E. "Copper Alloy Objects", **Excavations at Zeugma Vol. III**, Ed.W. Aylward, Packard Humanities Institute, California, 2013, ss. 93-166.
- Kızılbuğa, B. **Aigai'den Ele Geçen LR3 Tipi Amphoralar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2022.
- Kilcher, M. S. **"Die römischen Amphoren aus Augst und Kaiseraguts: ein Beitrag zur römischen Handels- und Kulturgeschichte**, Augst, 1994.
- Klenina, E. "Some Aspects of the Table Earthenware of the 2nd-3rd centuries AD from Chersonesos Taurica", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, 2003, ss. 225-228.
- Klenina, E. **Ceramic Vessels from 2nd-3rd Centuries in the Villa Rustica Bliznetsy**, Poznan, 2004.
- Knipovich, T. **Materialien zur Römisch-Germanischen Keramik**, Frankfurt, 1929.
- Knipovich, T. **Die Keramik römischer Zeit aus Olbia in der Sammlung der Eremitage**, Frankfurt, 1929.
- Knipovich, T. N. "Red glazed pottery of the first centuries A.D. from the excavations of the Bosphorus Expedition 1935-1940", **MIA**, 25, 1952, ss. 289-326.
- Knorr, R. **Die verzierten Terra Sigillata-Gefäße von Cannstatt und Königen-**

Grinario, Stuttgart, 1905.

Koçyiğit, O. “Antik Tabae’den Bir Roma Sarnıcı ve Seramik Buluntuları”, **Anatolia**, 44, 2018, ss. 277-325.

Koçyiğit, O. “Tabae Roma Dönemi Kırmızı Astarlı Seramikleri”, **ÇOMÜ**, 3 (1), 2018, ss.135-153.

Koehler, G.C. “Handling of Greek Transport Amphoras”, **BCH**, XIII, 1986, ss. 49-67.

Konestra, A. ve Vrkjan, G. “Pottery workshops in the coastal area of Roman Dalmatia: Landscape, spatial organization, ownership”, **Monografije CPA**, 6, 2015, ss. 127-141.

Korkut, T. “Roma Dönemi Patarası Yemek Pişirme Kapları: Tavalar”, **Seres 07 IV. Uluslararası Katılımlı Seramik, Cam, Emaye, Sır ve Boya Semineri 26-28 Kasım 2007, Bildirler Kitabı**, Ed. B. Karasu, N. Ay, Z. Çobanlı, F. S. Alanyalı, R. Yamaçlı, Türk, Seramik Derneği, Eskişehir, 2007, ss. 432-449.

Korkut, T. ve Ercan, B. “Roman Meals and Cooking Ware in Lycia: An Experimental Practice in Archeology”, **Akdeniz-Sanat Dergisi**, 2008/1, 2008, ss. 95-106.

Korkut, T. ve Işın, G. “Fethiye Müzesi’nden Bir Grup Tlos Seramiği”, **Arkeoloji, Epigrafi, Jeoloji, Doğal ve Kültürel Peysaj Yapısıyla Tlos Antik Kenti ve Teritoryumu**, Ed. T. Korkut, Ankara, 2015, ss. 213-227.

Kornitsch, P. **Die Reliefsigillat von Ovilava**, Linz, 1959.

Kotansky, R. **Greek Magical Amulets**, Opladen, 1994.

Kotansky, R. “Amulets”, **Dictionary of Gnosis and Western Esotericism**, Ed. W.J.Hangraaff, Leiden, 2006, ss. 60-71.

Kotansky, R. “A Silver Votive Plaque with a Judicial Prayer against Slander”, **Greek, Roman, and Byzantine Studies**, 60, 2020, ss.139-157.

- Kouzeli, K. ve Zachos, G. A. "Middle /Late Roman Elateian Ware (Phokis, Greece) Archaeological-Physicochemical-Petrological Analysis", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2006, ss. 555-560.
- Kovać, M. "Figural Roman Bone Handles From Mursa", **CPAG**, 29, 2019, ss.105-117.
- Kovalevskaja, L. ve Sarnowski, T. "La Vaisselle des Habitants D'une Maison Rurale De L'époque Romaine Dans La Chôra De Chersonése Taurique", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, 2003, ss. 229-235.
- Kozal, E. "Studies in Roman Ilion: The Lower City, Stratified Domestic Assemblages", **Studio Troica**, Band 11, Mainz am Rhein, 2001, ss. 309-342.
- Kögler, P. "Frühkaiserzeitliche Feinkeramik Aus Knidos: Die Füllung Einer Zisterne In Der Sog., Blocked Stoa", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 69-74.
- Kögler, P. **Feinkeramik aus Knidos. Vom Mittleren Hellenismus bis in die Mittlere Kaiserzeit**, Reichert Verlag, Weisbaden, 2010.
- Köroğlu, G. "Silifke Müzesi'nden Erken Bizans Dönemine Ait Gümüş Tılsım", **SELEVCIA AD CALYCADNVM**, Sayı:3, 2013, ss. 81-99.
- Körsulu, H. "Kappadokia Komanası Sigillataları", **OLBA**, XXI, 2013, ss. 260, 261.
- Krauskopf, I. "Überlegungen zur Zeitlichen Diskrepanz zwischen Metallgefäßen und ihren Nachbildungen in Ton", *Vaisselle Metallique, Vaiselle Céramique: Productions, Usage et Valeurs en Étrurie*, **REA**, 97, 1/2, 1995, ss. 77-87.
- Kruger, E. **Haltern: Die Fundtüche aus dem grossen Lager und dem Uferkastell 1903-1904, dans Mitteilungen der Altertumskommission für Westfalen**, IV, 1905
- Kulaçoğlu, B. **Urartu Adak Levhaları**, Müze Eserleri Turistik Yayınları, Ankara, 1990.

- Kurtz, D. C. ve Boardman, J. **Greek Burial Customs, Cornell University Press,** New York, 1971.
- Kuzmanov, G. “Late Roman Glazed Pottery From Bulgaria”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 225-233.
- Kühnelt, E. **Terra Sigillata aus Alma Kermen, Südwest-Krim: Typologie, Datierung, Rohstoffgruppen der Pontischen Sigillata**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fachbereich Geschichts-und Kulturwissenschaften, Freien Universität, Berlin, 2008.
- Küncü, C. **Ankara Sütunlu Cadde Alanı Kazısı Roma Dönemi Kaliteli Seramikleri Üzerine Bir Değerlendirme**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara, 2015.
- Ladstätter, S. “Feinware oder dünnwandige Keramik”, Ed. U. Outschar, **Beiträge zur Keramik in Ephesos**, Herausgegeben anlässlich des XXI. Internationalen RCRF-Kongres in Ephesos und Pergamon, Wien/Selçuk, 1998, ss. 32-33.
- Ladstätter, S. “Ein flavischer Fundkomplex aus dem Hanghaus 2 von Ephesos”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA,36, 2000, ss. 97-104.
- Ladstätter, S. “Keramik”, **Hanghaus 2 in Ephesos**, Ed. H. Tür, Forchungen In Ephesos 8.6, Wien, 2005, ss. 230-358.
- Ladstätter S. ve Pülz, A. “Ephesus in the Late Roman and Early Byzantine Period: Changes in its Urban Character from the Third to the Seventh Century AD”, **The British Academy**, Vienna, 2007, ss. 391-433.
- Ladstätter, S. “Terra Sigillata aus den Planierschichten des Vediumgymnasiums”, **Das Vediumgymnasium in Ephesos**, Ed. M. Steskal & M. La Torre, FiE XIV/1. Wien, 2008, ss. 97-110.
- Ladstätter, S. ve Liedl, H. “Die Gefäßkeramik”, **Eine Frühkaiserzeitliche Grubenverfüllung aus dem Hanghaus 2 in Ephesos**, Ed. S. Ladstätter,

Ergänzungshefte zu den Jahresheften des Österreichischen Archäologischen Institutes 18, Wien, 2020, ss. 25-26.

Laet, J. S. ve Thoen, H. “Etudes sur la céramique de la Nécropole Gallo-Romaine de Blicquy (Hainaut) IV La Céramique a enduit rouge-Pompéien”, **Helinium**, 9, 1969, ss. 28-38.

Laflı, E. **Studien Zu Hellenistischen, Kaiserzeitlichen und Spätantikfrühbyzantinischen Tonunguentarien aus Kiliken und Pisidien (Süd Türkei): Der Forschungsstand und Eine Auswahl von Fundobjekten aus den Örtlichen Museen**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Köln Üniversitesi, 2003.

Laflı, E. – Gülseren, Ş. “Terra Sigillata and Red-Slipped Ware from Hadrianopolis in Southwestern Paphlagonia”, **Anatolia Antiqua**, XX, 2012, ss. 45-120.

Laforgia, E. “La ceramica del tempio di Augusto a Pozzuoli”, **Studi E Ricerche Su Puteoli Romana**, Napoli, 1979, ss. 210-222.

Lamboglia, N. “La Stratigraphia del Teatro di Albintimilium e la datazione dei monumenti romani”, **Rivista di Studi Liguri**, 16 (4), 1950, ss. 171-199.

Lamboglia, N. **Gli Scavi di Albintimilium e la cronologia della ceramica romana**, Bordighera, 1950.

Lamboglia, N. “Nuove osservazioni sulla “terra sigillata chiara”, **Riv. st. Lig. (Rivista di Studi Liguri)**, 24, 1958, ss. 257-330.

Landgraf, J. K. “Byzantine Pottery, Tell Keisan (1971-1976)”: **une Cité phénicienne en Galilée**, Ed. J. Briand-J.B. Humbert, 1980, ss. 51-99.

Lang, M. “Dated Jars of Early Imperial Times”, **Hesperia**, Vol. 24, N4, 1955, ss. 277-285.

Langdon, S. “An Incantation in the “House of Light” Against the Evil Eye”, **The Evil Eye**, Ed. A. Dundes, England-London: A Case Book, London, 1992, ss. 39-40.

Langlotz, E. “Beobachtungen in Phokaia”, **AA**, 1969, ss. 377-385.

Laubscher, H. P. "Skulpturen aus Tralleis. Zu einem neuen Zweifigurenrelief", **IstMitt.**, 16, 1966, ss. 115-129.

Lapp, P. W. **Palestinian Ceramic Chronology, 200 B.C.-A.D.70**, New Haven, 1961.

Leake, W. M. **Journal of A Tour in Asia Minor, With Comparative Remarks on the Ancient and Modern Geography of That Country**, Albemarle Press, London, 1824.

Leatherbury, V. S. **Inscribed within the Image: The Visual Character of Early Christian Mosaic Inscriptions**, Oxford, 2012.

Leatherbury, V. S. "Framing Late Antique Texts as Monuments: The Tabula Ansata between Sculpture and Mosaic", **The Materiality of Text-Placement, Perception, and Presence of Inscribed Text in Classical Antiquity**, BRILL, Boston, 2019, ss. 380-404.

Lecouteux, C. **Le Livre des talismans et des amulettes**, Paris, 2005.

Lemaitre, S. "L'AMPHORE DE TYPE AGORA F65/66, DITE "MONOANSÉE" Essai de synthèse à partir d'exemplaires lyonnais", **Société Française d'Etude de la Céramique en Gaule**, Actes du Congrès Du Mans (8 Mai 1997), 1997, ss. 311-320.

Lenger, S. D. "Antik Çağ'da Sikkenin Amulet ve Talisman Olarak Kullanımı", **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt:16, Sayı:3, 2018, ss. 317-326.

Leon, V. M. "Keramik aus Basilika und Prytaneion – Ein Überblick (Grabungen in Ephesos von 1960-1969)", **JÖAI**, 50, 1972-75, ss. 495-520.

Leon, V. M. "Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos", **Kleinfunde 1. Teil: Keramik hellenistischer und römischer Zeit**, Forschungen in Ephesos 9, 2/2, Wien, 1991, ss. 64-113.

Lewis T. C. ve Short, C. **A New Latin Dictionary**, New York, 1891.

Lightfoot C. S. ve Arslan, M. **Ancient Glass of Asia Minor, The Yüksel Erimtan**

Collection, Ankara, 1992.

Lightfoot, S. C. "Ennion, Master of Roman Glass: Further Thoughts", **Metropolitan Museum Journal**, 50, 2015, ss. 102-113.

Lloyd, S. ve Mellaart, J. **Beycesultan V Pottery**, London, 1961.

Loeschcke, S. **Keramische Funde in Haltern. Mitt. d. Altertums-Komm. Für Westfalen 5**, Bonn, 1909.

Loeschcke, S. "Die Arbeiten zu Pergamon 1910-1911, Sigillata Töpfereien in Tschandarlı", **AM XXXVII**, 1912, ss. 344-407.

Lloyd, S. ve Mellaart, J. **Beycesultan I: The Chalcolitic and Early Bronze Age Levels, British Institute of Archaeology at Ankara**, London, 1962.

Lund, J. "Form Archeology to History ? Reflections on the Chronological Distribution of Ceramic Fine wares in the South Western Asia Minor from the 1 st to the 7 th c. AD.", **Hellenistische und kaiserzeitliche Keramik des östlichen Mittelmeergebietes**, Ed. H. Koch, U. Mandel, U. Schädler, Frankfurt, 1996, ss. 105-125.

Lund, J. "The Circulation of Ceramic Fine Wares and Transport Amphorae from the Black Sea Region in the Mediterranean, c. 400 BC - AD 200", **The Black Sea in Antiquity. Regional and Interregional Economic Exchanges, Black Sea Studies 6**, Ed. V. Gabrielsen V - J. Lund, Aarhus, 2007, ss. 183-194

Lund, J. "Eastern Sigillata B: a ceramic fine ware industry in the political and commercial landscape of Eastern Mediterranean", **Varia Anatolica XV; Les céramiques en Anatolie aux époques Hellénistique et Romaine**, Ed. C. Abadie-Reynal, İstanbul, 2003, ss. 125-136.

Lüdorf, G. "Römische und Frühbyzantinische Gebrauchskeramik im Westlichen Kleinasien: Typologie und Chronologie", **Internationale Archäologie**, 96, Rahden/Westf., 2006, ss. 43-44.

Lüdorf, G. **Römische und frühbyzantinische Gebrauchskeramik im westlichen**

Kleinasien, Rahden, 2006.

Macensen, M. “Zur Datierung Mediterraner Sigillata aus der spätantiken Befestigung Iatrus an der unteren Donau, Die Chronologie Der Late Roman C-Formen Hayes 3A-E”, **Germania**, 69/1, 1991, ss. 79-96.

Mackensen, M. **Die Spätantiken Sigillata und Lampentöpfereien von El Mahrine (Nord Tunesien). Studien Zur Nordafrikanischen Feinkeramik Des 4. Bis 7. Jhr., Münchner Beiträge Zur Vor und Frühgeschichte, Band 50, katalog-Anhang-Tafeln**, Münih, 1993.

Makaronas, I. C. “Τάφοι παρα το Δερβενι Θεσσαλονίκης”, **ADelt B**, 18, 1963, ss. 193-196.

Makinist, Ö. **Metropolis Tiyatrosunda Bulunmuş Olan Terra Sigillatalar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2019.

Malay, H. **Hellenistik Devirde Pergamon ve Aristonikos Ayaklanması**, İzmir, 1992.

Mandel, U. **Kleinasiatische Reliefkeramik der Mittleren Kaiserzeit. Die Oinophoren Gruppe und Verwandtes**, PF, 5, De Gruyter, Berlin 1988.

Mandel, U. “Die Frühe Produktion der Sog. Oinophorenware-Werkstätten von Knidos”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 2000, ss. 36-68.

Mandrizzato, L., Tiusi C. ve Degrassi, V. “Appunti Sull’Instrumentum D’Importazione Greca Ed Orientale Ad Aquileia”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 359-364.

Manley J. ve Rudkin, D. “A Pre-A.D. 43 Ditch at Fishbourne Roman Palace, Chichester” **Britannia Volume: 36**, 2005, ss. 55-99.

Marchese, R. T. **A History of Urban Organization in the Lower Meander River Valley, Regional Settlement Patterns to the Second Century A.D.**, (Unpublished Dissertation), New York University, New York, 1976.

- Marqués, R. J. **Amulettes Talismans and Pantacles dans les traditions orientales et Occidentales**, Paris, 1950.
- Martini, M. C. **Piante medicamentose e rituali magico-religiosi in Pilinio**, Rome, 1977.
- Mayet, F. **Les céramiques à parois fines dans la Peninsule Iberique**, Paris, 1975.
- Melikian-Chirvani, A. S. "The Wine Birds of Iran from Pre-Achaemenid to Islamic Times'', **Bulletin of the Asia Institute**, Vol. 9, 1995, ss. 41-97.
- Mercadal, M., Pilar, L, Perez-Arantegui, J., Otal, C.A., ve Iratorza, J. A. E. "Caracterizacion de Imitaciones Provinciales Mícaceas de Engobe Interno Pojo-Pompeyano En El Norte De La Peninsula Ibérica'', **Actes du colloque Périgueux 1995, Supplément á La Revue d'Archéométrie**, 1996, ss. 89-94.
- Meriç, R. "Ein Ephesischer Schachtbrunnen: Chronologie Ausgewählte Funde Der Späthellenistisch-Römischen Zeit'', **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 91-96.
- Meriç, R, Öz, A. K, Meriç, A. E. "Metropolis 2001 Yılı Raporu'', **24. KST**, 2002, ss. 87-98.
- Meriç, R. **Späthellenistisch-römische Keramik und Kleifunde aus einem Schachtbrunnen am Staatsmarkt in Ephesos**, Forschungen in Ephesos IX/3, Wien, 2002.
- Meriç- Ekin, A. "A New Deposit from a 'Banquet Hall' of the Bath-Gymnasium in Metropolis'', **Österreichischen Archäologischen Institutes**, 83, 2014, ss. 11-41.
- Mesquíz, A. M. "Terra Sigillata Hispanica, Forme Lisce'', **Enciclopedia Dell'Arte Antica Classica E Orientale, Atlante Delle Forme Ceramiche II**, Roma, 1985, ss. 142-166.
- Metzger, I. R. **Die Hellenistische Keramik in Eretria**, Bern, 1969.
- Meyer, A. E. **Legitimacy and Law in the Roman World: Tabulae in Roman Belief**

and Practice, Cambridge, 2004.

Michel, S. **Die Magischen Gemmen**, Berlin, 2004.

Millar, F. "The Emperor, The Senate and the Provinces", **JRS**, 56, 1-2, ss.156-166.

Mingazzini, P. "Capua, Museo du Campano 4", **CVA**, Italia 44, Roma, 1969, ss.74.

Moevs, M. T. M. "The Roman Thin Walled Pottery: From Cosa (1948-1954)", **Memoirs of the American Academy in Rome**, Vol. 32, Roma, 1973, ss. 3-324.

Moliner, M. "Les céramiques á Marseille d'après Les fouilles récentes", **Les céramiques communes de Campanie et de Narbonnaise (Ier s.av. J.-C.- IIe s. ap. J.-c.)**, 1996, ss. 237-255.

Montana, G, M, H., Iliopoulos, I., Schwedt ve Denaro, M. " The Petrography and Chemistry of Thin- Walled Warefroman Hellenistic-Roman Site Segesta (Sicily)" **Archeometry**, 45, 3, 2003, ss. 375-389.

Morsiani, S. "Ceramica a Paretti Sottili", **Pompei. Insula IX 8, Vecchi e Nuovi Scavi (1879-), Antonella Coralini**, 2018, ss. 615-631.

Mráv, Z. "Two Inscribed bronze Tabulae Ansatae in the collection of the Hungarian National Museum, Budapest", **Mensa Rotvunda Epigraphica Napocensis, Cluj Napoca**, 2016, ss. 17-58.

Negru, M. "Some Considerations Regarding the Native Wheel-Made Pottey From Roman Dacia", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 235-239.

Neuburg, F. **Antikes Glass**, Darmstadt, 1962.

Nevett T. R ve Nevett, L. "The Origins of Marketing: Evidence from Classical and Early Hellenistic Greece (500-300 B.C.)", **Marketing in three eras: proceeding of the third conference on historical research in marketing**, Ed.S. C.Hollander veT. Nevett), 1987, Michigan State University, East Kansing, ss. 3-12.

- Nikolau, I. "A Hellenistik and Roman Tomb at Eurychou-Phoenikas", **RDAC**, 1984, ss. 234-257.
- Nuber, H. U. "Kanne und Griffschale", **BerRGK**, 1972, ss. 1-232.
- Okan, E., Fırat, M. ve Baydan, C. "Foça Çanak Koyu Sualtı Araştırmaları: İlk Bulgular", **Süleyman Demiral Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 45, 2018, ss. 166-185.
- Okunak, M. **Hierapolis Kuzey Nekropolü (159 D Nolu Tümülüs) Anıt Mezar ve Buluntuları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli, 2005.
- Oliver, A. "Tomb 12 at Episkopi", **RDAC**, 1983, ss. 245-256.
- Onurkan, S. **Doğu Trakya Tümülüsleri Maden Eserleri**, Türk Tarih Kurumu Yayınları, VI, Ankara, 1988.
- Opait, A. "Table ' Amphora Versus ' Table ' Pitcher in the Roman Dobrudja", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, Abingdon, 2003, s. 215-218.
- Opait, A. **Local and Imported Ceramics in the Roman Province of Scythia (4th-6th centuries AD)**, **BAR-IS**, 1274, The Basingstoke Press, England, 2004.
- Oswald, F. ve Pryce, T. D. **An Introduction To The Study Of Terra Sigillata Treated From A Chronological Standpoint**, London, 1920.
- Oikonomos, G. "Ek tou ergasteriou ton Tralleon", **Eph. Arch**, 1923, s. 59.
- Outschar, U. "Dokumentation Exemplarisch Ausgewählter Keramik Fundkomplexe", **Hanghaus 1 in Ephesos, der Baubefund**, Ed. C.L. Auinger, Forshungen in Ephesos VIII/3, Wien, 1996, s.99.
- Oxé, A. "Bericht über Vorarbeiten zum Katalog der Italischen Terra Sigillata" **VII. Bericht der Römisch-Germanischen-Kommission**, 1912, ss.14-302.
- Oxé, A. ve Comfort, H. **Corpus Vasorum Arretinorum; a catalogue of the signatures, shapes and chronology of Italian sigillata**, Bonn, 1968.

- Öğün, B. **Urartular, Urartu Sanatı**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara, 1984.
- Ölmez, F. “Tralleis’ten Üç Yeni Yazıt’’, **Arkeoloji Dergisi**, 4, 1996, ss. 189-191.
- Ölmez, F. **Tralleis Nekropolünden Bir Mezar ve Buluntuları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2000.
- Öngen, S. ve Kırman, K. “Antik Dönemden Günümüze Tabula Ansata ve Titulus Ansata (Titulus): Kullanımı ve Günümüze Yansımaları’’, **Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi**, KOUSBAD, 13, 2021, ss. 19-40.
- Öntürk, M. **Roma Dönemi’nde Batı Anadolu’da (Asia Eyaleti’nde) Meydana Gelen Depremler**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2020.
- Örnek, S. V. “Sivas ve Çevresinde Hayatın Çeşitli Safhalarıyla İlgili Batıl İnançların ve Büyüsel İşlemlerin Etnolojik Tetkiki’’, **Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları**, Sayı:174, Ankara, 1966, s.48.
- Öz, C. “Andriake Limanı’ndan Koçbaşı Saplı Bir Patera/Tagenon’’,**Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi**, Cilt 11, Sayı 22, 2021, ss.157-168.
- Özbilgin, Ö. ve Temür, A. “Aydın Müzesi’nden Bir Grup Cam Eser’’, **Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 12 (3), 2022, ss. 2518, 2519.
- Özbütev, G. **M.S. 3. Yüzyıl Phokaia Kaba Mutfak Keramiği**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1994.
- Özdem, F. **Urartu: Savaş ve Estetik**, İstanbul, 2003.
- Özdemir, B. Ş. **Patara Roma Dönemi Günlük Kullanım Seramikleri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Antalya, 2009.
- Özdilek, B. “Andriake Limanı’ndan Tralleis Üretimi Doğu Sigillata B Grubu Seramikleri’’, **Arkeoloji, Tarih ve Epigrafi’nin Arasında: Prof. Dr.**

- Vedat Çelgin'in 68. Doğum Günü Onuruna Makaleler**, Ed. M. Arslan-F.Baz, İstanbul 2018, ss. 644-645.
- Özelce, İ. **Geç Antik Dönem'de Phokaia Terra Sigillata Üretimi**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2022.
- Özet, A. **Dipten Gelen Parıltı, Bodrum Sualtı Arkeoloji Müzesi Cam Eserleri**, Ankara, 1998.
- Özgan, R. **Yunan ve Roma Devri Tralleis Heykeltraşlığı**, (Yayınlanmamış Doçentlik Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya, 1982.
- Özgan, R. "MS 1. Yüzyıl Tralleis Yontuculuğu", **X. Türk Tarih Kongresi**, I. Cilt, Kongreye Sunulan Bildiriler, Ankara, 1986, ss. 247-284.
- Özgan, R. "Die Griechshen und Römischen Skulpturen aus Tralleis", **Asia Minor**, 15, 1995, s.7.
- Özgüç, N. **Kültepe'de 1948-1950 Yıllarında Bulunan Hayvan Biçimli Vazolar**, Ankara, 1949.
- Özgüç, T. "Altintepe'den Takı, Altın Adak Levhaları ve Gümüş Kemer", **İngiliz Arkeoloji Enstitüsü Dergisi**, 1984, ss. 33-37.
- Özkan, M. K. "Tralleis'ten Aydın'a", **Aydın Eczacılar Odası Dergisi**, Aydın, ss. 24-46.
- Özkan, T. ve Erkanal, H. **Tahtalı Barajı Kurtarma Kazısı Projesi**, İzmir, 1999.
- Öztürk, N., Kındıoğlu, B. K., Güloğlu, G. ve Özcihan, İ. "2018 Yılı Tralleis Kazıları", **41.KST**, 3, Diyarbakır, 2012, ss. 559-570.
- Özver, A. **Tralleis Batı Nekropolü ve Buluntuları**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2021.
- Özyiğit, Ö. "1989 Phokaia Kazı Çalışmaları", **Kazı Sonuçları Toplantısı**, XII. I, Ankara, 1990, ss. 127-154.
- Özver, A. "Mastaura Seramik Buluntuları Üzerine Ön Değerlendirmeler",

- Disiplinler Arası Çalışmalarla Mastaura Antik kenti**, Ed. S. Akkurnaz, A. Özver ve A. Kalkan, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, 2022, ss. 115-148.
- Özyiğit, Ö. “1990 Yılı Phokaia Kazı Çalışmaları”, **XII. KST**, Cilt II, 1992, ss. 99-122.
- Paine, S. **Amulets, A World of secret Powers, charms and magic**, London, 2004.
- Palamutçu, S. **Ephesos Liman Alanı’ndan Ele Geçen LR3 Tipi Amphoralar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2014.
- Paljakov, F. B. **Die Inschriften von Tralleis und Nysa, Inschriften Griechischer Städte aus Kleinasien 36, I**, Rudolf Habelt Verlag, Bonn, 1989.
- Panella, C. “Merci e scambi nel Mediterraneo tardoantico”, **Storia di Roma III.2, I luoghi e le culture**, Ed. A. Schiavone, Torino, 1993, ss. 613-697.
- Pannuzi, S. “Ceramiche Invetrate Romane Dall’area Ostiense”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, 2003, ss. 77-82.
- Pastutmaz, D. **Knidos Üretimi Kabartmalı Seramikler**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2009.
- Patricia, Gaillard-Seux. **À propos des livres XXVIII-XXIX-XXX de l’Histoire naturelle de Plin I’Ancien**, Latomus 57.3, 1998.
- Peacock, D.P.S. ve Williams, D.F. **Amphorae and the Roman Economy An Introductory Guide**, New York, 1986.
- Peacock, D.P.S. **Pottery and early commerce: characterization and trade in Roman and later ceramics**, London, 1977.
- Pelagatti, P. “Akrai (Siracusa). Ricerche nel territorio”, **NSc**, 1970, ss. 440-490.
- Pemberton, E. G. “Ten Hellenistic Graves in Ancient Corinth”, **Hesperia**, 54, 1985, ss. 271-304.
- Peña, J. T. “Internal Red-Slip Cookware (Pompeian Red Ware) from Cetamura del

- Chianti, Italy: Mineralogical Composition and Provenience'', **American Journal of Archaeology**, Vol.94, No:4, 1990, ss. 647-661.
- Peppers, J.M. **Selected Roman Pottery, Isthmia Excavations, 1967-1972**, Michigan 1979.
- Pera, R. "La moneta antica come talismano "Moneta e non moneta, Atti del Convegno Inetrnazionale di studi Numismatici", Milano, 11-15 maggio 1992, **RIN S**, 95, 1993, ss. 347-359.
- Perassi, C. "Gioielli monetali antichi e moderni. La documentazione dei cataloghi d'asta'', **RIN S**, ss. 237-294.
- Pfanner, M. **Der Titusbogen**, Mainz, 1983.
- Pieri, D. "Le Commerce du Vin Oriental, A L'Epoque Byzantine, (V-VII Siecles), Le t  moignage des amphores en Gaule, Institut Fran  aise Du Proche-Orient, Amam-Beyrouth-Damas'', **Biblioteque Archeologique Et Historique**, T.174, Beyrouth, 2005.
- Poblome, J ve Zelle, M. "The Tableware boom. A Socio Economic Perspective from Western Asia Minor'', **Patris und Imperium**, Babesch 8, 1999, ss. 275-287.
- Poblome, J. "Sagalassos Red Slip Ware: Typology and Chronology'', **Studies in Eastern Mediterranean Archaeolgy II**, Ed.M. Waelkens, Brepols, 1999, s.308.
- Poblome, J. **Sagalassos Red Slip Ware Typology and Chronology, SEMA II**, Brepols, Belgium, 1999.
- Pococke, R. **A Description of the East, and Some Other Countries-Vol. II Part II Observations on the Islands of the Archipelago, Asia Minor, Thrace, Greece, and Some Other Parts of Europe**, W. Bowyer, London, 1745.
- Popescu, M. C. "Pontic Sigillata Discovered in the Geto-Dacian Settlement of Poiana, Nicore  ti Commune, Galati County'', **Near and Beyond the**

- Roman Frontier**, Ed. O. Tenea - I. C. Opriș, Proceedings of a colloquium held in Târgoviște (16-17 October 2008), București, 2009, ss. 17-46.
- Popescu, M. C. "Roman Pottery Discovered on the Dacian site of Răcătău (Bacău County, Romania) The case of Pontic Sigillata", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 43, 2014, ss. 151-158.
- Popović, I. "Relief Decorated Handles of Ceramic Paterae from Sirmium, Singidunum and Viminacium", **Starinar**, LVIII, 2008, ss. 119-134.
- Preda, C. "Die Keramik Aus Dem Römisch-Byzantinischen Gräberfeld Von Kallatis-Mangalia", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 36, Abingdon, 2000, ss. 241-244.
- Preisendanz, K. **Papyri Graecae Magicae**, Leipzig, 1928.
- Preite, A. D. "Sigillata Late Roman C (Phocaeen Red Slip Ware)", **Gortina II, Monografie della scuola archeologica di Atene e delle Missioni Italiane in Oriente VII, Bottega d'Erasmus**, Ed. A. Di Vita -A. Martin, Padova, 1997, ss. 155-192.
- Pröttel, P. M. **Mediterrane Feinkeramikimporte Des 2. Bis 7. Jahrhunderts N. Chr. Im Oberen Adriaraum und in Slowenien**, KSARP 2, VML, Verlag Marie Leidorf, Espelkamp, 1996.
- Pryce, T. D. "Roman Decorated Red-Glazed Ware of the Late First Century B.C. and the Late First Century B.C. and the Early First Century A.D.", **Journal of Roman Studies**, 32, 1942, ss. 14-26.
- Pucci, G. "Le terre sigillate italiche, gelliche e orientali", **L'instrumentum domesticum di Ercolano e Pompei**, 1977, ss. 19-21.
- Pülz, S. "Kaiserzeitliche Keramik aus dem Heroon III", **Istanbuler Mitteilungen**, 35, 1985, ss. 77-115.
- Pülz, S. "Ein Keramikkomplex der Mittleren Kaiserzeit aus dem Heroon I", **Istanbuler Mitteilungen**, 36, 1986, ss. 13-33.
- Pülz, S. "Zwei Keramikkomplexe aus dem Heroon III", **Istanbuler Mitteilungen**,

37, 1987, ss. 34-69.

Radnóti, A. **Die römischen Bronzegefäße von Pannonien, Dissertationes Pannonicae ex Instituto numismatico et archaeologico universitatis de Petro Pazmany nominatae Budapestinensis provenienter, II.6,** Royal Hungarian University Press, Budapest, 1938.

Ramsay, M. W. **The Historical Geography of Asia Minor**, London, 1890.

Rautman, M. L. "Two Late Roman Wells at Sardis", **ASOR**, 53, 1995, ss. 37-84.

Rayet, O. ve Tomas A. **Milet et Golfe Latmique Tralleis, Magnesia du Meandre, Priene, Milet, Didymes, Heraclee du Latmos**, Paris, 1877.

Rayet, O ve Thomas, A. **Bir Karya Kenti Tralleis**, (Çev. O. Saçıkara), Aydın, 1997.

Renate, R. "The Roman and Byzantine Pottery", **Excavations at Tel Mevorakh (1973-1976), Part One: From the Iron Age to the Roman Period**, Ed.E. Stern, Qedem 9, 1978, ss. 14-19.

Reynal, C. A. ve Sodini, J. P. "La Céramique Paléochrétienne da Thasos (Ailiki, Delkos, Fouilles Anciennes)", **Études Thasiennes**, XIII, Paris, 1992, ss. 7-100.

Reynal, C. A. "La Céramique Romaine D'Argos (fin du IIe siècle avant J.-C. – fin du IVe siècle après J.-C.)", **Études Péloponnésiennes**, XIII, Ecole Française D'Athenes, 2007.

Reynolds, P. **Trade in Western Mediterranean AD 400-700: The Ceramic Evidence**, **BAR-IS**, 604, 1995, s.6.

Ricci, A. "Ceramica a Paretti Sottili", **Enciclopedia Dell'arte Antica Clasica e Orientale, Atlante II**, Roma, 1985, ss. 231-356.

Riley, J. "Excavations at Sıdı Khrebish Benghazi (Berenice), The Coarse Pottery, Volume II", **Supplements to Libya Antiqua, V. II**, Ed. J.A. Lloyd, Tripoli, 1979, ss. 91-466.

Riley, J. "New Light on Relations Between the Eastern Mediterranean and Carthage

- in the Vandal and Byzantine Periods: The Evidence from the University of Michigan Excavations'', **Actes Colloque sur la Ceramique Carthage**, 23-24 Juin, 1980, ss. 111-122.
- Ritterling, E. **Das Frührömische Lager bei Hofheim im Taunus. Ann. Verein für Nassauische Altertumskunde und Ges**, 1913.
- Robinson, S. H. **Pottery of the Roman Period Chronology, Athenian Agora V**, Princeton, 1959.
- Rosser, J. "Excavations at Saranda Kolones Paphos'', **Dumbarton Oaks Papers**, 39, 1985, ss. 95.
- Rotroff, S. I. **Hellenistic Pottery. Athenian and Imported wheelmade table ware and related bowls, Agora 29**, Princeton, 1997.
- Rotroff, S. I. "Hellenistic Pottery: The Plain Wares'', **The Athenian Agora**, 33, 2006, ss 137-157.
- Rotroff, S. I. "Eastern Sigillata at Sardis: Evidence for a Local Industry'', **BASOR**, 380, 2018, s. 133-204.
- Ruge, W. "Tralleis'', **Realencyclopädie der Classischen Altertumswissenschaft**, 6, 1937, ss. 2094-2128
- Rusu-Bolindet, V. "Reprezentari de vase ceramice pe monumentale sculpturale din Dacia Romana'', **Ephemeris Napocensis**, 4, 1994, ss. 113-128.
- Rusu, V. "Griffe Keramischer Patera aus dem Römischen Dakien'', **ActaMusNapoca**, 34/1, 1997, ss. 325-388.
- Rüger, C. B. "Römische Keramik aus dem Kreuzgang der Katedrale von Tarragona'', **Madriider Mitteilungen**, 9, 1968, s.237.
- Ryberg, I. S. **Rites of the State Religion in Roman Art**, Rome, 1955.
- Sackett, L. H. **Knossos from Greek City to Roman Colony, Excavations at the Unexplored Mansion II**, British School at Athens, 1992.
- Salomonson, J. W. "Etudes sur la céramique Romaine d'Afrique. Sigillee Claire et

céramique commune de henchir el Quiba (Raqqada) en Tunisia Centrale’’, **Bulletin Antieke Beschaving, Annual Paper on Classical Archaeology**, XLIII, 1968, ss. 80-145.

Salomonson, J. W. ‘‘Spatr mische Rote Tonware mit Reliefverzierung aus Nordafrikanischen Werkstatten. Entwicklungsgeschichtliche Untersuchungen zur reliefgeschm ckten Terra Sigilla Chiara C’’, **Bulletin Antieke Beschaving, Annual Paper on Classical Archaeology**, XLIV, 1969, ss. 4-109.

Saltuk, S. **Arkeoloji S zl   **, İstanbul, 1993.

Sams, G.K. ‘‘Gordion Archaeological Activities, 1994’’, **XVII. KST**, Cilt I, 1996, ss. 433-452.

Sapountzis, I. **Imported Cooking Wares of Roman Corinth a Comparative Study**, (Master of Arts Thesis), Tufts University Classical Archaeology, Ann Arbor, 2008.

Sara o lu A. ve  ekilmez, M. ‘‘A Gladiator Stele From Tralleis’’, **EA**, 43, 2010, ss. 57-58.

Sara o lu, A. ‘‘Hellenistic and Roman Unguentaria from the Necropolis of Tralleis’’, **Anatolia**, 37, 2011, ss. 1-42.

Sara o lu, A. ‘‘Tralleis Batı Nekropolü Mezar Buluntuları’’, **Kumdan Kente Patara Kazılarının 25 Yılı Sempozyumu**, Antalya, 2013, s. 475-495.

Savage, G. ve Newman, H. **An Illustrated Dictionary of Ceramics**, London, 1989.

Sazanov, A. ‘‘Les Amphores Orientales d’ poque Protobyzantine au Nord de la Mer Noire: Chronologie et Typologie’’, **LRCW 2: Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphora in the Mediterranean, Vol. II, BAR International Series 1662 (II)**, 2007, ss. 803-815.

Scarborough, J. ‘‘Pharmacy in Piliny’s Natural History: Some Observations on Substances and Sources’’, **Science in the Early Roman Empire: Piliny the Elder, his Sources and Influence**, Ed. R.French-F.Greenaway,

- London, 1986, ss. 59-85.
- Schäfer, J. “Terra Sigillata aus Pergamon”, **Archäologischer Anzeiger**, 77, 1962, ss.777-802.
- Schäfer, J. **Hellenistische Keramik aus Pergamon**, Berlin, 1968.
- Scheffenecker, S. Z. “Der Italiener in Ephesos”, **Alba Regia XXV**, ACTA 34, 1996, ss. 253-271.
- Scheffenecker, S. Z. “C.Sentius And His Commercial Connections”, **Les Ceramiques En Anotohe Aux Epoques Hellenistique Et Romaines**, Varia Anatolica XV, Paris, 2003, s. 117-119.
- Scherrer, P. **Ephesos Der Neue Führer**, Wien, 1995.
- Schlichtmann, C.M. **Die Pergamenische Sigillata aus der Stadtgrabung von Pergamon**, Pergamenische Forschungen 6, Berlin, 1988.
- Scorpan, C. “Contribution á la Connaissance de certains types céramiques Romano-Byzantins (IVe-VIIe Siécle) dans l’Espace Istro-Pontique”, **DACIA**, XXI, Bucarest, 1977, ss. 269-297.
- Semiz, B. ve Duman B., “Tripolis’te Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumlarının Arkeometrik Yönden Değerlendirilmesi”, **Tripolis ad Maeandrum I**, Tripolis Araştırmaları, Ege Yayınları, İstanbul, 2017, ss. 165-178.
- Sezgin, K. **Assos Kuzey Stoasının İnşası ve Kullanım Evreleri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale, 2010.
- Sfameni, C. “Magic in Late Antiquity: The Evidence of Magical Gems”, **Religious Diversity in Late Antiquity**, Ed. D. M. Gwynn - S. Bangert, Leiden, 2010, ss. 435-473.
- Slane, K. W. **The Sanctuary of Demeter and Kore: The Roman Pottery and Lamps, Corinth XVIII**, Princeton, 1990.
- Sönmez, B. **Nysa ad Maeandrum Çarşı Bazilikası ve Cadde 1-Plateis**

- Hellenistikve Roma Dönemi Seramikleri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2016.
- Sönmez, B. “Sütunlu Cadde/Cadde 1-Plateia Seramikleri’’, **Çift Yakalı Kent Nysa**, Ed. S.H. Öztaner, Türkiye İş Bankası Yayınları, İstanbul, 2023, ss.145-157.
- Sparkes, B. A. “The Greek Kitchen’’, **JHS**, LXXXII, 1962, ss. 120-137.
- Sparkes, B. A. ve Talcott, L. **Attic Black Glaze and Plain Wares: The Athenian Agora. Volume xii: Black and Plain Pottery of the 6th, 5th, and 4th centuries B.C.**, Princeton, New Jersey, 1970.
- Steuben, H. V. “Der Knabe von Tralles-Hellenistisches und Klassizistisches” **IstMitt.** 22, 1972, ss. 133-140.
- Şahin, N. “Beyaz lekythos’lar Işığında Klasik Devirde Atina’da Ölüm İkonografisi ve Ölü Kültü’’, **Arkeoloji Dergisi**, Sayı:4, İzmir, 1996, ss.143-167.
- Şahin, N. **Zeus’un Anadolu Kültleri**, İstanbul, 2001.
- Şahin, R. “Miletos’tan (Ionia) Koç Başı Saplı Bir Patera” **Seleucia**, X, 2020, ss.154-329.
- Şenol, A. K. **İskenderiye Kazılarında Ele Geçen Amphoralar Işığında Kentin Roma Dönemi Şarap, Zeytinyağı, Salamura Balık ve Sos Ticareti**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 2000.
- Şenol, A. K. **Arslan Eyce Taşucu Amphora Müzesi’nde Bulunan TicariAmphoralar ve Akdeniz’de Ticaretin İzleri**, Taşeli Matbaacılık, Mersin, 2009.
- Şenol, A. K. **Commercial amphoras in the Graeco-Roman Museum of Alexandria, Centre d’Etudes Alexandrines**, Alexandria, 2018.
- Şenyurt, S. Y., Erten, E. ve Aklan, İ. “Aşağı Salat Höyüğü’nden Cam At Rhytonu’’, **Seleukeia**, Sayı 7, 2017, ss. 345-362.

- Şimşek C. ve Duman, B. “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, **Adalya**, X, 2007, ss. 285-307.
- Şimşek, C. “2006 Yılı Laodikeia Antik Kenti Kazıları”, **KST** 29, 3, 2007, ss. 99-122.
- Şimşek, C. **Laodikeia Nekropolü (2004-2010 Yılları)**, Ege Yayınları, İstanbul, 2011.
- Şirin, O. A., Kolağasıoğlu, M. ve Yiğitpaşa, D. “Tekkeköy İlçesi Kaya Mezarları”, **Tekkeköy Tarihi, Düünden Bugüne: Antik Dönem**, Ed. M.Y. Erler, A.Temür, D. Yiğitpaşa, Samsun, 2018.
- Şirin, O. A. “Amisos Nekropolü’nden Geç Hellenistik ve Erken Roma İmparatorluk Dönemi’nde Kullanılmış Bir Yer Altı Kaya Mezarı, Mezar Buluntuları ve Trepanasyonlu Bir Kafa Tası Parçası Üzerine Bazı Değerlendirmeler”, **AMISOS**, Vol.6, Sayı11, 2021, ss. 285-320.
- Şirin, O. A. “From the Amisos Necropolis to the Roman Imperial Period an Underground Rock Tomb and some Evaluations on Grave Finds”, **AMISOS**, 6/10, 2021, ss. 100-129.
- Takaoğlu, T. “New Lights on the Origins of Eastern Sigillata B Ware”, **Anadolu Arkeolojisine Katkılar (65. Yaşında Abdullah Yaylalı’ya Sunulan Yazılar)**, Ed. T. Takaoğlu, İstanbul, 2006, ss. 263-267.
- Tassinari, G. “La Ceramica a Paretti Sottili”, **La Ceramica E I Materiali Di Eta Romana, Classi, Produzioni, Commercı E Consumi Aggiornamenti**, Bordighera, 2019, ss. 99-126.
- Taşyürek, A. O. **Giyimli Adak Levhalarından Örnekler**, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara, 1978.
- Tavener, E. **Studies in Magic from Latin Literature**, New York, 1916.
- Taylor J. P. ve Megaw, A. H. S. “Excavationsat Ayios Plion, The Ancient Carpasia II: The Early Christian Buildings”, **RDAC**, 1981, ss. 209-250.
- Technau, W. **Griechische Keramik im Samischen Heraion**, Athenische Abteilung

54, 1929.

Tekçam, T. **Arkeoloji Sözlüğü**, İstanbul, 2011.

Tekkök-Biçken, B. **The Hellenistic and Roman Pottery from Troia: Second Century B. C. to Sixth Century A.D.**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Missouri-Columbia University, Faculty of the Graduate School, Ann Arbor, 1996.

Tekkök, B., Wallrodt, S. ve Rose, C. Y. “Two Roman Wells in the Lower City of İlion. Quadrats C29 and w28”, **Studio Troica 11**, 2001, ss. 343-382.

Tekkök, B. “Troy from the Julio-Claudian to the Flavian Period: its connections with the Mediterranean World”, **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, Acta 38, 2003, ss. 237-242.

Tekkök, B. “Terra Sigillata Production in Roman Period”, **Kolokyum Terra Sigillata Uluslararası Seramik Sempozyumu**, 2007.

Tekocak, M. **Kelenderis Roma Çağı Seramiği**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2006.

Tekocak, M. ve Yıldız, V. **Akşehir Nasreddin Hoca Arkeoloji ve Etnografya Müzesi’nde Bulunan Bir Grup Pişmiş Toprak Vazo**, İstanbul, 2015.

Texier, C. **Asie Mineure: Description Géographique, Historique et Archéologique des Provinces et des Villes de la Chersonnèse d’Asie**, Firmin Didot Freres, Paris, 1862.

Thompson, H. A. “Two Centuries of Hellenistic Pottery”, **Hesperia**, No.4, 1934, ss. 473-474.

Thomson G. N. ve Simon, E. **The Religion of the Etruscans**, University of Texas Press, Austin, 2006.

Thonemann, P. **The Meander Valley, A Historical Geography from Antiquity to Byzantium**, Cambridge University Press, New York, 2011.

Thuilier, F. “Découverte d’un atelier de “vernis rouge-Pompéien” Provincial Sur La

- Commune Des Rues-Des-Vignes (Nord)”, **S.F.E.C.A.G., Actes du Congrès de Versailles**, 1993, ss. 214-224.
- Timur, M. “Anadolu’da Seramiğin Doğuğu”, **Antika Aylık Dergisi**, 1987, s.6.
- Tovar, T. S. ve Worp, A. K. “New Wooden Labels from Various Collections”, **Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik**, 184, 2013, ss.257-270.
- Tuluk, G.G. “Die Unguentarien im Museum von İzmir”, **Anatolia Antiqua**, VII, 1999, ss.127-166.
- T l, ř. ve Aydaş, M. “Mesogis  st ndeki Larisa-Derira-Siderus”, **Ege Defterleri**, Sayı: 2, 2011, ss. 3-19.
- T lek, F. “Pontic sigillata pottery from a villa rustica in Paphlagonia”, **The Greeks and Romans in the Black Sea and the Importance of the Pontic Regionfor the Graeco-Roman World (7th century BC-5th century AD)**, Ed. G. R. Tsetskhladze - A. Avram - J.Hargrave), 20 Years On (1997-2017), Oxford, 2021, ss. 628-632.
- Twede, D. “Commercial Amphoras: The First Consumer Packages?”, **Journal of Macromarketing** 22, 2002, ss. 91-108.
- Tyers, A. P. **Roman Pottery in Britain**, London, 1996.
- Uğuz, G. **Phokaia’nın Kuzeyinde Geç Roma Dönemi Bir Terra Sigillata Atölyesi**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) , Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2015.
- Umar, B. **Türkiye’deki Tarihsel Adlar**, İstanbul, 1993.
- Unterkircher, E. “Terra Sigillata aus dem Heraion von Samos”, **AM** 98, 1983, s. 176-214.
- Ursula, M. **Kleinasiatische Reliefkeramik der mittleren Kaiserzeit Die “Oinophorengruppe”und Verwandtes**, Pergamenische Forschungen 5, Berlin, 1988.
- Uygun, A. “Antik Dönem Büyüsel Tedaviler ve Günümüz  rnekleri”, **Süleyman**

Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:27, 2011, ss. 65-86.

Uygun, Ç. **Tepecik Kırmızı Astarlı Seramikleri (MÖ2. yy.- MS4.yy)**, Patara IV.2, İstanbul, 2011.

Ünal, E. “Beyaz Zeminli Kaplar”, **II. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildirileri Kitabı**, Eskişehir, 2002, ss. 355-360.

Üreten, H. **Tralleis: Augustus Nekroti ΝΕΩΚΟΡΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΤΟΥ**, Hel Yayınları, Ankara, 2016.

Vaag, L.E. “A Closer Look at the Making of Phocaean Red Slip Ware Bowls”, **Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine, Varia Anatolica XV**, Ed. Catherine Abadie-Reynal, Paris, 2003, ss. 203-207.

Vapur, Ö. **Menderes Magnesiası Hypokaustlu Yapı Yerel Üretim Seramikleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2009.

Vapur, Ö. “Menderes Magnesiası Theatron Kazısı Seramik Buluntuları” **Anadolu/Anatolia**, 37, 2011, ss. 151-152.

Vapur, Ö. “Roma Döneminde Kırmızı Astarlı Bir Seramik Geleneği”, **I. Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiriler Kitabı**, Eskişehir, 2011, ss.17-18.

Vapur, Ö. “Menderes Magnesiası Hypokaustlu Yapı Kazılarında Ele Geçen İthal Kaliteli Seramikler” **Orhan Bingöl’e 67. Yaş Armağanı**, Ed. G. Kökdemir, Ankara, 2013, ss. 644-666.

Vapur, Ö. “Hellenistik ve Roma Dönemi Seramikleri” **Teos Yazıtlar, Kültür ve Kentsel Doku**, Ed. M. Kadioğlu, İstanbul, 2021, ss.31-324.

Vegas, M. **Cerámica Común Romana Del Mediterráneo Occidental**, Barcelona, 1973.

Vessberg O. ve Westholm, A. **The Swedish Cyprus Expedition Vol IV Part 3 The**

- Hellenistic And Roman Periods in Cyprus, The Swedish Cyprus Expeditions**, Stockholm, 1956.
- Vikan G. ve Mango M. M. “Votives”, **The Oxford Dictionary of Byzantium** 3, 1991.
- Vries, A. **Dictionary of Symbols and Imagery**, Amsterdam-London, 1974.
- Waage, F. O. “The American Excavations in the Athenian Agora: First Report”, **Hesperia**, 2, 1933, ss. 279-328.
- Waagé, F. O. “The Roman and Byzantine Pottery in Agora”, **American Excavations in the Athenian Agora: First Report**, *Hesperia* 2, 1933, ss. 285-291.
- Waagé, F. O. “Pergamene Ware”, **Social and Economic History of The Hellenistic World**, Ed. Michael Rostovtzeff, Volume: III, 1941, ss. 1639-1642.
- Waagé, F.O. **Antioch on the Orontes IV. I, Ceramic and Islamic Coins**, Princeton, 1948.
- Waagé, F.O. “Hellenistic and Roman Tableware of North Syria”, **Antioch on the Orontes: Ceramic and Islamic Coins IV**, Ed. O.Waagé, Wisconsin, 1948, ss. 1-60.
- Waldbaum, C. J. **Metalwork from Sardis: The Finds Through 1974**, Harvard University Press, London, 1983.
- Waldner, A. “XV Keramik”, **Das Hanghaus 2 in Ephesos, Die Wahneinheit 6/2, Baubefund, Ausstattung, Funde**, Ed. H. Thür, E.Rathmayr, *Forschungen in Ephesos* 8.9, Wien, 2014, ss. 353-359.
- Wallis, B. **Amulets and Superstitions**, New York, 1978.
- Walters, H.B. **Catalogue of the Roman Pottery in the Departments of Antiquities, British Museum**, London, 1908.
- Webster, P.V. “The Post - Fortress Coarsewares”, **The Roman Pottery: Report on the Excavations at 19 USK 1965 -1976**, Ed. W. H. Manning, Cardiff,

1993.

Weltgeschichte F. **Der Hellenismus und der Aufstieg Roms Die Mittelmeerwelt im, Altertum II**, Frankfurt, 1965.

Wiech, M. "Searching for the Kitchen in the Early Roman Phase of the 'Hellenistic' House at Nea Paphos (Cyprus)", **Études et Travaux**, XXX, 2017, ss. 439-457.

Widemann, F. "Les effets économiques de l'éruption de 79. Nouvelles données et nouvelle approche, in Tremblements de terre, éruptions volcaniques et vie des hommes dans la Compagnie antique", **Naples: Publications du Centre Jean Bérard**, 1986, ss. 107-112.

Will, E. L. "Greco-Italic Amphoras", **Hesperia**, 51, No.3, 1982, ss. 338-356.

Williams, C. K. ve Zervos, O. H. "Corinth, 1983. The Route to Sikyon", **Hesperia**, 53, 1984, ss. 83-122.

Williams, C. K. ve Zervos, O. H. "Corinth 1984, East of the Theater", **Hesperia**, 54, 1985, ss.115-144.

Williams C. K ve Zervos, O. H. "Corinth, 1988. East of the Theater", **Hesperia**, 58.1, 1989, ss. 1-50.

Williams, C. **Anemurium The Roman and Early Byzantine Pottery**, Pontifical Institute, 1989.

Williams, D. F. "The Heavy Mineral Separation of Ancient Ceramics by Centrifugation: A Preliminary Report", **Archaeometry**, No 21, 1978, ss.177-182.

Wintermeyer, U. "Didyma. Bemerkungen zur Typologie und Chronologie der Hellenistisch-Kaiserzeitlichen Gebrauchskeramik", **Ist. Mitt**, 34, 1984, ss. 241-259.

Wintermeyer, U. **Die Hellenistische und fruhkaiserzeitliche Gebrauchskeramik, Auf Grundlage der Stratifizierten Fundkeramik aus dem Bereich der heiligen Strasse (Didyma III.2)**, Mainz, 2004.

- Wiseman J. ve Mano-Zissi, D. “Excavations at Stobi 1971”, **AJA**, 76, 1972, ss.408-421.
- Wrabetz, F. J. “A New Serenus Stamping From Sardis and the Origins of the Eastern Sigillata B Ware”, **Harvard Studies in Classical Philology** 81, Ed. A. Henrichs, London, 1977, ss. 195-197.
- Yağcı, R. “Anadolu Medeniyetleri Müzesinden İki Patera Sapı” **Anadolu Medeniyetleri Müzesi 1988 Yıllığı**, Ankara, 1989, ss. 17-18.
- Yaşar, A. “Milet Müzesi’nde Bulunan Konik Kaideli Bir Grup Unguentarium”, **2010 Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu**, Eskişehir, 2010.
- Yaşar, A. **Milet Müzesi’nde Bulunan Hellenistik ve Roma Dönemi Unguentariumlar**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2010.
- Yaşar, A ve Polat, İ. “Amasya Müzesi’nden Pişmiş Toprak Bir Grup Unguentarium”, **KUBABA**, Sayı 26, İzmir, 2017, ss. 7-18.
- Yavi, E. ve Yavi, N. **Türkiye Cumhuriyetinin Yetmişbeşinci Yılında Aydın**, Ankara, 1998.
- Yaylalı, A. “2006 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, **KST**, 29,Cilt: 1, Ankara, 2008, ss. 555-576.
- Yaylalı, A. “2007 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı Çalışmaları”, **KST**, 30, Cilt: 3, Ankara, 2009, ss. 17-40.
- Yaylalı, A. “2008 Yılı Tralleis Antik Kenti Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, **KST**, 31, 2, 2010, ss. 275-385.
- Yazıcı, R. **Efes Antik Kenti Nekropollerindeki Roma İmparatorluk Dönemi Mezar Tipleri**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2017.
- Yener, E. ve Özkan, M. K. “Aydın Merkez Alihan Oğlu İsmail Türbesi Yanındaki Roma Mezarı Kurtarma Kazısı 1996’”, **MKKS**, VIII, Milli Kütüphane

Basımevi, Ankara, ss.219-233.

Yener, E. ve Saraçoğlu, A. “2012 Yılı Tralleis Kurtarma Kazıları”, **KST**, 35, 2, Muğla, 2013, ss. 52-61.

Yener, E, Saraçoğlu, A ve Civelek, A. “2013 Yılı Tralleis Kazıları”,**KST**,36,2, Ankara, 2014, ss. 425-440.

Yener, E, Marksteiner, B. “Frühkaiserzeitliche Sigillata der Weststadgrabung in Limyra 2002-2003”, **40 Jahre Grabung Limyra**, Ed. M.Seyer, Akten des internationalen Symposions, Wien, 2012, ss. 371-386.

Yıldız, V. **Tarsus Cumhuriyet Alanı Kazısında Bulunan Doğu Sigillataları A Grubu Seramikleri**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2006.

Yıldız, V. “Metropolis Aşağı Hamam Palaestra’da (Han Yıkığı) Ele Geçen Doğu Sigillata B Grubu Seramikleri”, **CEDRUS**, 9, Antalya, 2021, ss.389-426.

Yılmaz, Z. “Spätantike Sigillaten aus Priene“, **Byzas** 7, Ed. B. Böhlebdorf Arslan - A. O. Uysal -J. Witte Orr, İstanbul, 2007, ss. 123-129.

Yiğitpaşa, D. ve Can, S. “Kahramanmaraş Arkeoloji Müzesi’nden Bir Grup Urartu Metal Eseri”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Vol.14, Sayı: 37, 2016, ss. 240-260.

Yiğitpaşa, D. ve Yılmaz, S. “Urartu Votive Plaques and Functions Protected in the Elazığ Museum”, **AMISOS**, Vol.4, Sayı: 7, 2019, ss. 279-297.

Yorulmaz, L. **Kurul Kalesi Hellenistik Dönem Seramikleri**, (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Ankara, 2019.

Zabehlicky-Scheffenegger, S. “Der Italiener in Ephesos”, **Alba Regia XXV, Rei Cretaire Romanae Fautorum**, ACTA 33, ss. 256-270.

Zabehlicky-Schfenegger, S. “Subsidiary Factories of Italian Sigillata Potters, The Ephesian Evidence”, **Harvard Theological Studies**, 41, 1995, ss.219-

- Zahn, R., Wiegand, T., Schrader H., Kummer, G., Wilberg, W., Winnefeld, H. "Thongeschirr", **Priene Ergebnisse der Ausgrabungen und Untersuchungen in den Jahren 1895-1898**, Berlin, 1904, ss. 394-468.
- Zeest, I. B. "Keramicheskaia tara Bospora", **MIA**, 83, 1960, ss. 1-177.
- Zelle, M. **Die Terra Sigillata aus der Westtor-Nekropole in Assos**, Asia Minor Studien 27, Bonn, 1997.
- Zhuravlev, D. "Terra Sigillata of the North Black Sea Coast of the Roman Time: The main Results and Perspectives", **Hellenistic and Roman Pottery in the Northern Pontic Area I**, Moscow, 1998, ss. 31-51.
- Zhuravlev, D. "Terra Sigillata and Red Slip Pottery From the Late Skythian Necropolis of the South-Western Crimea (1st-3rd Centuries A.D.)", **Rei Cretariae Romanae Fautorum ACTA 36**, Abingdon, 2000, ss. 151-260.
- Zhuravlev, D. "Italian and Other Western Sigillata in the Northern Pontic Area", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 38, Abingdon 2003, ss. 219-224.
- Zhuravlev, D. "Pontic Sigillata Plates with a Vertical Rim from the Belbek IV Necropolis in the South-Western Crimea", **Ancient Civilizations from Scythia to Siberia**, 15, ss. 25-94.
- Zhuravlev, D. "Terra Sigillata and Red Slip Pottery in the North Pontic Region (A short bibliographical survey)", **Ancient Civilizations from Scythia to Siberia**, 8, 2002, ss. 237-309.
- Zhuravlev, D. "Roman Pottery from A Cistern in Panticapaion", **Rei Cretariae Romanae Fautorum**, ACTA 40, Bonn, 2008, ss. 213-225.
- Zhuravlev, D. **Краснолаковая Керамика Юго - западного Крыма I-III ВВ. Н.Э. - Terra sigillata of the South-Western Crimea in the 1st - 3rd Centuries AD (finds from Late Skythian necropolis of the Belbekriver-valley)**, Simferopol, 2010.

- Zhuravlev, D. “Early Roman Fine Ware from Pompeiopolis”, **Pompeiopolis I, Eine Zwischenbilanz aus der Metropole Paphlagoniens Nach Fünf Kampagnen (2006-2010)**, Ed.L. Summerer, Beier&Beran, 2011, ss. 149-245.
- Zoroğlu, L. “Samsat’da Bulunan Doğu Sigillatları İlk Rapor”, **Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Dergisi**, 3, 1986, ss. 61-100.
- Zoroğlu, L. “Some Roman Names on Eastern Sigillata A from Samosata”**The Eastern Frontier of The Roman Empire Proceedings of a Colloquium**, Ed. D. French – C. Lightfoot, British Institute of Archaeology, Ankara Monograph No. 11, 1989, ss. 573-599.
- Zoroğlu, L. “Doğu Sigillatların İmalat Yerleri ve Dağılım Sorunu”, **Les Ceramiques En Anatolia Aux Epoques Hellenistique Et Romaine**, Ed. Catherine Abadie, Varia Anatolica XV, 2003, ss. 121-123.
- Zuccato, G. “Una tabula ansata in bronzo con iscrizione votiva da Grezzana (Verona) A bronza inscribed tabula ansata from Grezzana (Verona)”, **Sylloge Epigraphica Barcinonnensis**, XVI, 2018, ss. 225-226.

KATALOG

Kat. No: 1

Form: Minyatür Vazo/Kavanoz

Müze Envanter No: 5284

Kazı Envanter No: TRL200 0/1194 (Se:93)

Buluntu Kodu:GYM B IV 144.10

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B IV I No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 7, 5 cm.

Ağız Çapı: 9, 3 cm.

Kaide Çapı: 4, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce, dışa çekik kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Boyunla gövdenin birleştiği noktada ince, kabartma bant. Dolgun ve şişkin gövde. Hafif yükseltilmiş halka kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. İtalyan Sigillata, Taklit üretim.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Dragendorf 1895,18-155; Déchelette 1904,72/Lud VSb; Walters 1908, XXIX, Plate XV; Ettlinger 1937, Tafel 16, Fig. 12; Kornitsch 1959, 151, T, 5/1, 7; Oswald-Pryce 1966, 225-226, Plate LXXIX, 1; Johns 1971, 17, Plate 8, (Déchelette 72) Fig.2; Ricci 1985, 257, Pl. LXXXII, 4; Schlichtmann 1988 177-245, Tafel 26, Typ A1c, A1d, 404-405; Habelt 1990, 138, 50.5.1,Taf. 37.8; Tyers 1996, 110, Fig.94; Manley-Rudkin 2005, 55-99, Fig.19; Körsulu 2013, 260, 261, Form 3, Kat.No:106, Fig.120.

Kat. No: 2

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5707

Kazı Envanter No: TRL01/1358 (Se:17)

Buluntu Kodu: ARS AT-1

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT 1 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 2, 3 cm.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 10, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Kalın, hafif dışa çekik kenarlı ağız. Ağız ile gövdenin birleştiği noktada tek yiv. Düz, geniş ve yayvan gövde. Tondoda dikdörtgen çerçeve içinde “POY ΦOC” damga. Geniş ve düz kaide. Yüzeyde aşınma ve kırıklar. DSB I, Hayes Form 16.

Tarih: MS I. yy.’ın başları.

Benzer: Holwerda 1936, No:520, Pl.IX; Robinson 1959, 12, F 15, Tav.61; Knipovich 1959 Tafel I, Fig.3; Leon 1972, 508, 523, Fig. 5g, Tav. XII,9; Hayes 1976, 20, No:90, Fig. 4, Tav.9 (Tav. XII, 8); Erol 2004, 43, Lev.24, Çiz.122; Rotroff, 2018, 163, Fig.94-95.

Kat. No: 3

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5446

Kazı Envanter No: TRL 2000/539 (Se:88)

Buluntu Kodu: ARS K35-360/D210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu Köşesindeki Tonoz

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük:2, 5cm.

Ağız Çapı: 17 cm.

Kaide Çapı: 13, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız. Geniş, yayvan ve düz gövde. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 16.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Holwerda 1936, No:520, Pl. IX; Robinson 1959,12, F15, Tav.61; Knipovich 1959 Tafel I, Fig.3; Leon 1972, 508, 523, Fig.5g,Tav.XII,9; Hayes 1976, 20, No:90, Fig.4, Tav.9,(Tav. XII, 8); Erol 2004, 43, Lev.24, Çiz.122; Rotroff 2018, 163, Fig.94-95.

Kat. No: 4

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5807

Kazı Envanter No: TRL01/1491 (Se:14)

Buluntu Kodu: : GYM K87-97/B 125-140 GYM B 2

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 2 No'lu Açma, 017 İçi.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 2 cm.

Ağız Çapı: 10, 3 cm.

Kaide Çapı: 8, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin kenarlı ağız. Geniş ve düz gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda plantapedis çerçeve içerisinde aşınma nedeniyle okunamayan atölye damgası? Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 18.

Tarih: MS I. yy.'ın ilk yarısı.

Benzer: Zahn, Wiegand ve Schrader, 1904, 431, n.116-119, Fig. 550; Schäfer 1962, 777, c. 787, n.9, Fig.1.9; Hayes 1973, 454, Pl.87, Fig.151; Leon, 1991, 100, Taf. 119-H18; Meriç 2003, 51, Taf. 22, K 216; Erol 2004, 35, Levha 7, Çiz. 31, 32, Levha 8, Çiz. 37, Levha 9, Çiz. 41; Erol 2022, 46-47, Kat.No:1-2.

Kat. No: 5

Form: Kase

Müze Envanter No: 5294

Kazı Envanter No: TRL2000/1203 (Se:98)

Buluntu Kodu: : ARS 03

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 12, 8 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, yivli, dışa çekik kenarlı ağız. Dolgun gövde. Tondoda iç içe geçmiş konsantrik dairelerden oluşan damga. Konik kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 22.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Kenyon 1957,176, Fig.83-15; Meyer-Schlichtmann1988, 80, Taf. 9-B 8; Meriç 2003, 54, Taf. 24, K 283.

Kat. No: 6

Form: Kase

Müze Envanter No: 5433

Kazı Envanter No: TRL2000 553 (Se:97)

Buluntu Kodu:GYM B4-B5

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B4-B5 Önü Duvar Kesiti

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 9, 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız üzerinde ve gövde başlangıcında ince yiv. Dış bükey profilli yayvan gövde. Tondoda daire içinde stilize palmet formu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kaideye küçük kırık, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 22.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Kenyon 1957,176, Fig.83-15; Hayes 1973, 454, Pl.87, Nr.155; Hayes 1985, 57, Tav. XII, 16; Meyer-Schlichtmann 1988, 80, Taf. 9-B 8; Meriç 2003, 54, Taf. 24, K 283; Erol 2004, 40, 41-51, Lev.19, 20, 35, Çiz. 94, 98, 178; Güngör 2005, Lev.12, Kat.No:60; Uygun 2011, 55, Lev. 26, 381; Eliüşük 2021, 19, Lev.1, Kat.No:4.

Kat. No: 7

Form: Kase

Müze Envanter No: 6191

Kazı Envanter No: TRL 02/1946 (Se:52)

Buluntu Kodu: GYM –B 3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 38 A No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 6/1 Reddish Gray

Astar Rengi: 2.5YR 4/1 Dark Reddish Gray

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 9 cm.

Kaide Çapı: 4, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-grihamur, koyu kırmızımsı-gri astar. Kalın, dışa çekik kenarlı, üç yivli ağız.Dış bükey profilili yayvan gövde. Konik kaide. DSB I, Hayes Form 22.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Kenyon 1957, 176, Fig.83-15; Hayes 1973, 454, Pl.87, Nr.155; Hayes 1985, 57, Tav. XII, 16; Meyer-Schlichtmann 1988, 80, Taf. 9-B 8; Meriç2003, 54, Taf. 24, K 283; Erol 2004, 40, 41-51, Lev. 19, 20, 35, Çiz. 94, 98, 178; Güngör 2005, Lev.12, Kat.No:60; Uygun 2011, 55, Lev.26, 381; Eliüşük 2021, 19, Lev.1, 0Kat.No:4.

Kat. No: 8

Form: Kase

Müze Envanter No: 5462

Kazı Envanter No: TRL2000/ 1192 (Se:91)

Buluntu Kodu:GYM BIV 144.10

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIV No'lu Açma

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

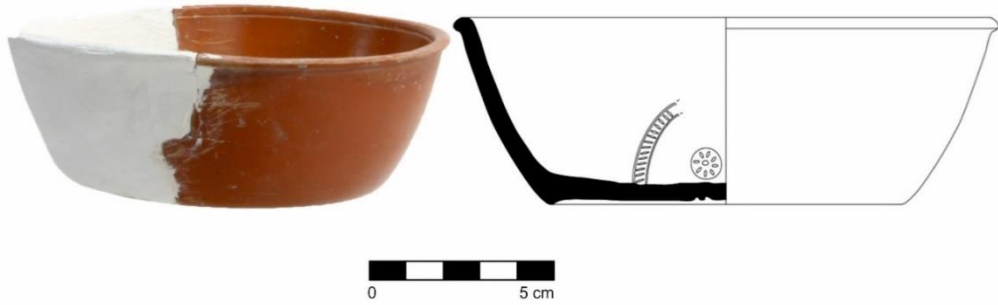
Ağız Çapı: 14 cm.

Kaide Çapı: 9, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar.İnce, dışa çekik kenarlı ağız. Yayvan ve geniş gövde.Tondoda, içi dikey kabartma çizgilerle bezeli kalın daire içinde rozet damga. İki adet helezonik daireden oluşan düz kaide. Kasenin eksik olan yarısında alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 35.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci çeyreği ile MS I. yy.'ın ortaları.

Benzer: Heberdey 1906, 172, n.39, 174, n.61; Knipovich 1929, Tafel I, Fig.9 ; Hayes 1973, 454, 455, Pl.87, Fig.154; Hayes 1985, 60, Tav.XIII; Ateş 2001, 326, 327, Abb2/9; Erol 2004, 57, Levha 59, Çiz.279; Hayes 2008, Fig.13, 399, P4496.

Kat. No: 9

Form: Bardak

Müze Envanter No: 5830

Kazı Envanter No: TRL02/2041 (Se:76)

Buluntu Kodu: GYM K87-97/B140-164 020

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma 020 İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 10, 1 cm.

Ağız Çapı: 11, 9 cm.

Kaide Çapı: 9, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli, kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce, keskin kenarlı ağız. Derin, silindirik ve geniş gövdenin ortasında yiv bezemeleri. Etrafı kabartma halkalarla çevrili düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB I, Hayes Form 40.

Tarih: MS erken I. yy.

Benzer: Zahn-Wiegand-Schrader 1904, 434, n.137, Fig.550, 552; Heberdey 1906, 174, n.64; Waage 1948, 38, Tav.VI, 5; Robinson 1959, 47, nota 6, Tav.43; Leon 1972-75, 495; Hayes 1973, 455, n.159, Lev.87; Hayes 1985, 61, Tav.XIII,11; Zabehlicky-Scheffenecker 1996, 268, Abb.9, Fig.5, 6, 7; Hayes 2008, Fig.11, 290, P31983; Ateş 2001, 331-332, 22-23, Abb 4.

Kat. No: 10

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5447

Kazı Envanter No: TRL2000 343 (Se:23)

Buluntu Kodu:ARS K340-350/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS II Tonoz Üstü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 5 cm.

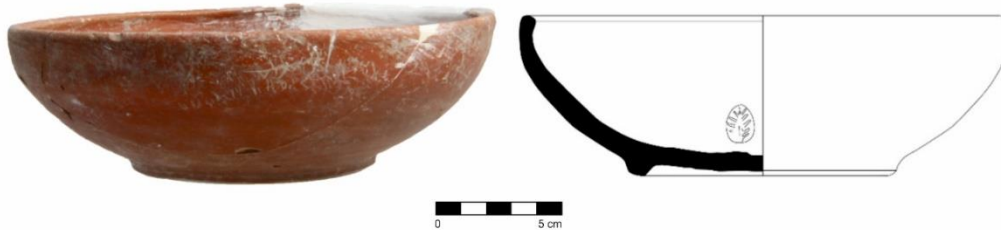
Ağız Çapı: 18, 5 cm.

Kaide Çapı: 9, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Kalın, hafif içe çekik kenarlı ağız. Basık ve yayvan gövde. Tondoda stilize yaprak formu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 53.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Waage 1948, 38, Pl.VI, S2; Jones 1950, 253, Fig.147, 555, Fig.197, 555; Hayes 1985, 62, Tav.XIII, 16; Sackett 1992, 157, Pl.156, 9; Erol 2004, 71-72, Lev.92, 433; Uygun 2011, 66, 231, Lev.29, 434; Ladstätter ve Liedl 2020, 25-26, 38, Taf.2, K14; Yıldız 2021, 401- 402, Kat.No: 13-14, Fig.17.1-2.

Kat. No: 11

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5471

Kazı Envanter No: TRL2000 604b (Me25a Se:117)

Buluntu Kodu: M 25

Buluntu Alanı: Gymnasium ??

Alan İçi Konum: M 25

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 5 cm.

Ağız Çapı: 20 cm.

Kaide Çapı: 9, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncumsu-kırmızı astar.Kalın, hafif içe çekik kenarlı ağız. Basık ve yayvan gövde. Tondoda stilize yaprak formulu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 53.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Waage 1948, 38, Pl.VI, S2; Jones 1950, 253, Fig.147, 555, Fig.197, 555; Hayes 1985, 62, Tav.XIII, 16; Sackett 1992, 157, Pl.156, 9; Erol 2004, 71-72, Lev.92, 433; Uygun 2011, 66, 231, Lev.29, 434; Ladstätter ve Liedl 2020, 25-26, 38, Taf.2, K14;Yıldız 2021, 401-402, Kat.No:13-14, Fig.17.1-2.

Kat. No: 12

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5067

Kazı Envanter No: TRL 99 (Se:50) 444

Buluntu Kodu: ARS K360-370/D210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: -

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 14, 1 cm.

Kaide Çapı: 7, 5 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin kenarlı ağız. Dışa taşkın sertprofilli omuz. Kaideye doğru daralan gövde. Tondoda rozet damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev. 166; Beyll, 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9, 71, 73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev. 1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No: 10-11; F2,10a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 13

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5278

Kazı Envanter No: TRL 2000/1148 (Se:56)

Buluntu Kodu : GYM K77-87/B 140-150 PLK 144, 28

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 6, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Keskin kenarlı ağız. Keskin bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev.166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9,71,73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No:10-11; F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 14

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5280

Kazı Envanter No: TRL 2000/1148 (Se:56)

Buluntu Kodu : GYM K77-87/B 140-150 PLK 144, 28

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 8, 5 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Keskin kenarlı ağızda ve sert profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz üzerinde rulet bezemesi. Geniş ve yayvan gövde. Etrafı tek halka ile çevrilidüz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev. 166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9, 71, 73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No:10-11, F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 15

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5305

Kazı Envanter No: TRL 2000/318 (Se:13)

Buluntu Kodu : ARS K360-370/D 210-220 Plk ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Sur, Kemer Önü Dolgusu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 11, 1 cm.

Kaide Çapı: 6, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, parlak turuncumsu-kırmızı astar. Keskin kenarlı ağız üzerinde rulet bezemesi. Sert profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda rozet damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev.166; Beyll, 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9,71,73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No:10-11, F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 16

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5325

Kazı Envanter No: TRL 2000/558 (Se:99)

Buluntu Kodu: : ARS K350-360/D 210-220 Plk ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Sur, Doğu Küçük Tonoz

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 2, 5cm.

Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 6, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, parlak turuncumsu-kırmızı astar. Keskin kenarlı ağızda ve keskin bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuzda rulet bezemesi. Geniş ve yayvan gövde. Etrafı tek halka ile çevrilidüz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev.166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9,71,73; Vapur 2001,17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4,28-30; Hayes2008,151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No: 10-11; F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 17

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5880

Kazı Envanter No: TRL01/1683 (Se:103)

Buluntu Kodu:ARS KT 3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT 3 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük:2, 5cm.

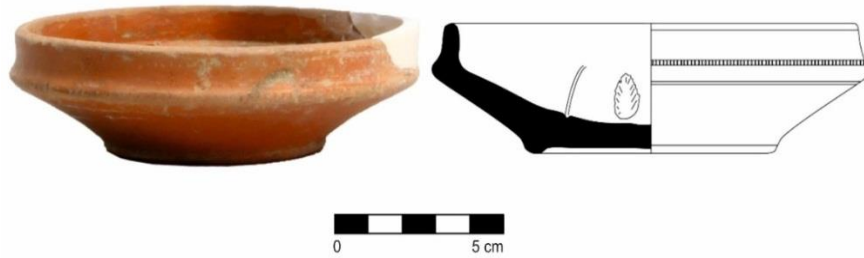
Ağız Çapı: 11, 7 cm.

Kaide Çapı: 6, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profil oluşturarak gövde ile birleşen omuz üzerinde rulet bezemesi. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda stilize yaprak formu damga. Etrafı tek, kalın halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev.166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9,71,73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163,143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005,185, Fig.4, 28-30; Hayes2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010,176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz.2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No:10-11; F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 18

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5304

Kazı Envanter No: TRL 2000/7421 (Se:170)

Buluntu Kodu : ARS K360-370/D 200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü, Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 14, 6 cm.

Kaide Çapı: 8 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Keskin kenarlı ağız. Keskin bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Omuzda rulet bezemesi. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda rozet damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy. (MS75-125)

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev.166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Bıçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9,71,73; Vapur 2001,17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; 2Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No:10-11; F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 19

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5329

Kazı Envanter No: TRL 2000/795 (Se:181)

Buluntu Kodu : ARS K360-370/D 200-210 Plk ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3 cm.

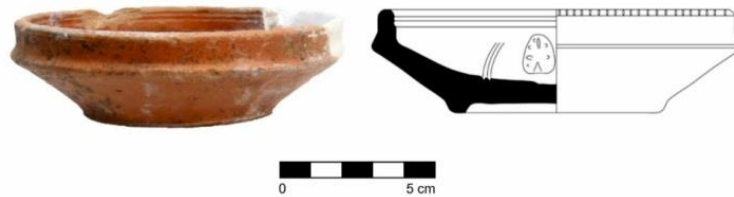
Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 6, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin kenarlı ağız üzerinde rulet bezemesi. Sert profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda etrafı çift halka ile çevrili stilize yaprak formu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 58.

Tarih: MS I. yy. (MS 75-125)

Benzer: Robinson 1959, 24-25, Pl. 61, G19, J28; Hellström 1965, 68, Lev.35, 210; Unterkircher 1983, Fig.3; Hayes 1985, 63, Tav.XIV, 3; Kenrick 1985, 249, Fig.45, B351.1-2; Anderson-Stojanović 1992, 51, Lev.35, 304-306; Sackett 1992, 221, Lev. 166; Beyll 1993, 26, Lev.3, 35-39; Tekkök-Biçken 1996, 100, Fig.55, D11; Zelle 1997, 49, Fig.9, 71,73; Vapur 2001, 17-18, Çiz.1, 6-7; Gasperetti 2003, 141-163, 143, Lev.XC, 3; Ladstätter 2005, 185, Fig.4, 28-30; Hayes, 2008, 151-152, Fig.11, 303-315; Civelek 2010, 176, Fig.9, Lev.1-5; Vapur 2011, 151-152, Çiz. 2, 20-21; Eliüşük 2021, 21-27, Kat.No: 10-11; F2,10 a; Vapur 2021, 320, 321, 324, Fig.155.

Kat. No: 20

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5951

Kazı Envanter No: TRL01/1706 (Se:118)

Buluntu Kodu: : ARS K T2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 24 cm.

Kaide Çapı: 19, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin, hafif içe çekik kenarlı ağız. Geniş ve yayvan gövde. Düz ve geniş kaide. Ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 59.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları.

Benzer: Jones 1950, 253-254, Fig.196; Hayes 1973, 454, Lev.87/151; Pülz 1987, 36, 40, Fig.7/8-9; Leon 1991,105,Taf.159-161; Outschar 1996, 50, Lev.6/137; Güngör 2005, Lev.20, Kat.No:99; Civelek 2010,176, Pl. 1, H.F 59; Vapur 2011, 152, Çiz. 2, 22.

Kat. No: 21

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5060

Kazı Envanter No: TRL 99/ (Se:75) 755

Buluntu Kodu: : GYM K15-35/B15 BV

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 1 cm.

Ağız Çapı: 16 cm.

Kaide Çapı: 11, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille konik gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda, çevresi dört adet daire ile sınırlandırılmış rozet damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Gövdedeki kırıklarda yapıştırma, ağız kenarındaki eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B.

Tarih: MS II. yy.'ın ilk yarısı

Benzer: Robinson 1959, 22, Lev.61, G25; Hayes 1985, 64, Tav.XIV, 5-8; Kenrick 1985, 249-250, Fig.45, 352.4; Williams 1989, 104-109, Fig.7; Hayes 1991, 51-53, Fig.XXI, 10; Stojanović 1992, 51, Pl.36, 307-317; Beyll 1993, 28 Taf. 4.48; Gregory 1995, 279-313, 299, Fig.8; Ladstätter 2000, 100 abb.6.13; Vapur 2001, 20-23, 25-26, Çiz. 2, 9; Vapur 2013, 644, 652, Çiz.1.12; Meriç 2002, 53-54, 62 Taf.25/K260; Ferrazzoli 2003, 649-690, Tav.14, 34; Erol 2004, 75-76, Lev.95-107, Çiz. 448-490; Hayes 2008, 39, 156 Fig.12.358; Civelek 2010, 176-177, Fig11, 186, Pl.1; Özdilek 2018, 644-645; Aktaş 2021, 17, Kat.No:2, Fig.9; Yıldız 2021, 405, 416, Kat No:31,422, Fig.20.5.

Kat. No: 22

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5720

Kazı Envanter No: TRL01/1306 (Se:1)

Buluntu Kodu: : GYM K87-98/B 140-150 GYM B 3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma, 8 No'lu Mekan, Küllü Alan.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 18 cm.

Kaide Çapı: 14 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde. Kaide ile gövde arasında tek, ince yiv. Tondoda iki adet daire bezemesi. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B

Tarih: MS II. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Sackett 1992, 157, 223-224, Fig.169.2; Gassner 1997, 132, Taf. 43, 509; Hayes 2008, 39, 155, Fig.12.354; Uygun 2011, 68-69, 234, Lev. 31.458; Yıldız 2021, 404-405, Kat. No:32, 422, Fig.20.6; Özver 2022, 118-119, Kat.No: 2-3; Sönmez 2023, 147, Fig.3,10.

Kat. No: 23

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5817

Kazı Envanter No: TRL01/1593 (Se:79)

Buluntu Kodu: : GYM G20-40/B 015

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 15, 7 cm.

Kaide Çapı: 10, 5 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar.Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde.Tondoda iki adet daire bezemesi. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B

Tarih: MS II. yy.'ın ikinci yarısı.

Benzer: Sackett 1992, 157, 223-224, Fig.169.2; Gassner 1997, 132, Taf.43, 509; Hayes 2008, 39, 155, Fig.12.354; Uygun 2011, 68-69, 234, Lev. 31.458; Yıldız 2021, 404-405, Kat. No:32, 422, Fig.20.6; Özver 2022, 118-119, Kat.No: 2-3; Sönmez 2023, 147, Fig.3, 10.

Kat. No: 24

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5326

Kazı Envanter No: TRL 2000/384 (Se:31)

Buluntu Kodu: : GYM B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 15, 5 cm.

Kaide Çapı: 10, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar.Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B.

Tarih: MS II. yy.'ın ilk yarısı ile ikinci yarısı

Benzer: Robinson 1959, 22, Lev.61, G25; Kenrick 1985, 249-250, Fig.45, 352.4; Williams 1989, 104-109, Fig.7; Hayes 1991, 51-53, Fig.XXI, 10; Stojanović 1992, 51, Pl.36, 307-317; Beyll 1993, 28 Taf. 4.48; Gregory 1995, 279-313, 299, Fig.8; Ladstätter 2000, 100 abb.6.13; Ferrazzoli 2003, 649-690, Tav.14, 34; Hayes 2008, 39, 156, Fig.12.358; Civelek 2010, 176-177, Fig11,186, Pl.1; Aktaş 2021,17, Kat.No.2, Fig.9; Yıldız 2021, 405, 416, Kat.No:31, 422, Fig.20.5.

Kat. No: 25

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5719

Kazı Envanter No: TRL00/1310 (Se:5)

Buluntu Kodu: : GYM K77-87/B 140-150 GYM B 3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 5 cm.

Ağız Çapı: 26 cm.

Kaide Çapı: 17, 8 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, koyu kahverengimsi-kırmızı astar. Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B.

Tarih: MS II. yy.'ın ilk yarısı ile MS II. yüzyılın ikinci yarısı

Benzer: Robinson 1959, 22, Lev.61, G25; Kenrick 1985, 249-250, Fig.45, 352.4; Williams 1989, 104-109, Fig.7; Hayes 1991, 51-53, Fig.XXI, 10; Stojanović 1992, 51, Pl.36, 307-317; Beyll 1993, 28 Taf. 4.48; Gregory 1995, 279-313, 299, Fig.8; Ladstätter 2000, 100 abb.6.13; Ferrazzoli 2003, 649-690, Tav.14, 34; Hayes 2008, 39, 156 Fig.12.358; Civelek 2010, 176-177, Fig11, 186, Pl.1; Aktaş 2021, 17, Kat.No:2, Fig.9; Yıldız 2021, 405, 416, Kat.No:31.422, Fig.20.5.

Kat. No: 26

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5815

Kazı Envanter No: TRL01/1594 (Se:80)

Buluntu Kodu:GYM G20-40/B 015

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 14, 7 cm.

Kaide Çapı: 9, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, içe dönük kenarlı ağız, dışa sarkan profille gövdeye oturan omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda iki adet daire bezemesi. Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 60 B.

Tarih: MS II. yy.'ın ilk yarısı ile ikinci yarısı.

Benzer:Robinson 1959, 22, Lev.61, G25; Kenrick 1985, 249-250, Fig.45, 352.4; Williams 1989, 104-109, Fig.7; Hayes 1991, 51-53, Fig.XXI, 10; Stojanović 1992, 51, Pl.36, 307-317; Beyll 1993, 28 Taf. 4.48; Gregory 1995, 279-313, 299, Fig.8; Ladstätter 2000, 100 abb.6.13; Ferrazzoli 2003, 649-690, Tav.14, 34; Hayes 2008, 39, 156 Fig.12.358; Civelek 2010, 176-177, Fig.11, 186, Pl.1; Aktaş 2021,17, Kat.No:2, Fig.9; Yıldız 2021, 405, 416, Kat.No:31.422, Fig.20.5.

Kat. No: 27

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5786

Kazı Envanter No: TRL01/1527 (Se:53)

Buluntu Kodu: : GYM K87-97/B 140-164 GYM B 3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma, Roma Yolu Kuzey-doğusu.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 10YR 7/2 Light Gray

Astar Rengi: 5Y 3/1 Very Dark Gray

Yük: 2, 5cm.

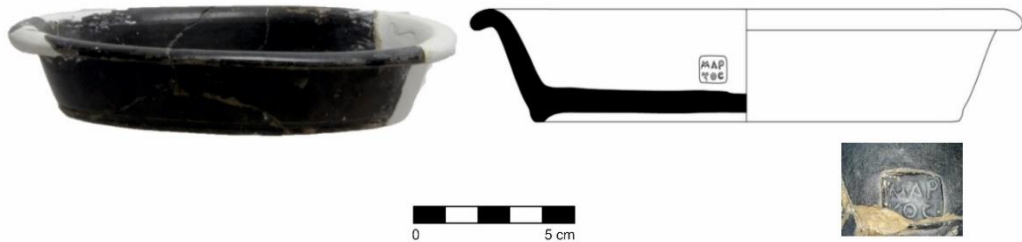
Ağız Çapı: 16 cm.

Kaide Çapı: 12, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli açık gri hamur, siyahımsı-koyu gri parlak astar. Kalın, dışa dönük kenarlı ağız. Düz ve geniş gövde. Tondoda kare çerçeve içerisinde "MAP KOC" damga. Düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 63.

Tarih: MS I. yy.'ın ilk çeyreği.

Benzer: Kenyon 1957, 176, Fig.83-15; Robinson 1959, 44, Pl.61, G213; Kenrick 1985, 251-254, B360.1, B360.2, Fig.46; Meyer-Schlichtmann 1988, 80, Taf.9-B8 ; Leon1991, Taf.94, F1; Stojanović 1992, 52, Inv.No: C78-197, 2181, Pl.37; Beyll 1993, Taf.1:2; Meriç 2003, 54, Taf.24, K283; Erol 2004, 39-40, Lev.20, Çiz.100; Güngör 2005, Lev.17, Kat.No.82; Hayes 2008, 153, Fig.12, 328, P 9626; Civelek 2010, 177, K 10,187, Fig.14.

Kat .No: 28

Form: Minyatür Kase

Müze Envanter No: 5449

Kazı Envanter No: TRL 2000/811 (Se:188)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 2, 8 cm.

Ağız Çapı: 4, 7 cm.

Kaide Çapı: 3, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Kalın kenarlı ağız. Gövdenin silindirik formlu üst yarısında aralıklı çift yiv, konik formlu alt yarısında kaideye yakın bölümde sert profil.Etrafı tek, kalın halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 65.

Tarih: MS I. yy.'ın ikinci çeyreği ile MS I. yüzyılın ortaları.

Benzer: Oswald 1923, 114-126, Pl.XI, Fig.21; Comfort 1943, 314, Fig1,3,6,7; Hayes 1972, 56, Fig.10; Hayes 1973, 453, Pl.86, Fig.138; Hayes1985, 65, 66, Tav.XIV, 16; Leon 1991,120,Taf.163, H203, 207-208, Kat.No:13, Abb.5,13; Zhuravlev 2010, 203, Pl.7, Fig.29-30.

Kat. No: 29

Form: Kase

Müze Envanter No: 5068

Kazı Envanter No: TRL 99 (se 51) 452

Buluntu Kodu: K 360-370

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: D210-220

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4, 6 cm.

Ağız Çapı: 8 cm.

Kaide Çapı: 4, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin, hafif içe dönük kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz üzerinde rulet motifi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda bitkisel bezeme formulu damga? Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Waage 1948, 5, IV 1, Pl. V, 460, a-q; Robinson 1959, Pl.8, H.7, 25; Hellström 1971, 30; Unterkircher 1983, 173-214, Abb.2, 6-10, M.1:3; Hayes 1985, 66-67, Lev.XV,1; Gassner 1997, 121; Korkut ve Işın 2015, 213-227.

Kat. No: 30

Form: Kase

Müze Envanter No: 4518

Kazı Envanter No: TRL 98

Buluntu Kodu: K 340-350

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: D 200-210

Buluntu Tarihi: 21.09.1998

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 8, 7 cm.

Kaide Çapı: 5 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin kenarlı ağız üzerinde rulet motifi. Dışa taşkın sert profilli omuz. Kaideye doğru daralankonik gövde. Tondoda aşınma nedeniyle niteliği anlaşılamayan damga? Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131; Yıldız 2021, 405-406,416-417, Kat.No:33-36, Fig.No: 21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 31

Form: Kase

Müze Envanter No: 5063

Kazı Envanter No: TRL 99 (161) 723

Buluntu Kodu: Kod.136-65

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum:K350-360/D200-210

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Ligt Red

Astar Rengi: 2.5YR 6/8 Light Red

Yük: 3, 5 cm.

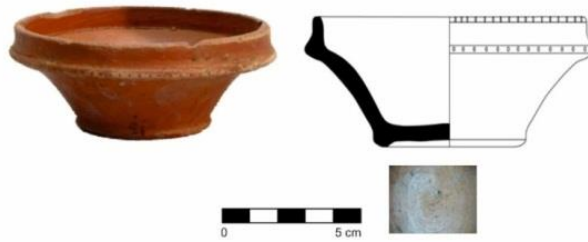
Ağız Çapı: 8, 9 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız üzerinde çentik bezemesi. Dışa taşkın sert profilli omuz üzerinde rulet motifi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda bitkisel bezeme formulu damga? Alçak halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev.31/468; Şimşek 2011,116,Lev.103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217,417, Kat.No:131; Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 32

Form: Kase

Müze Envanter No: 5276

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 1173 (Se:79)

Buluntu Kodu: K 77-87/B 140-150 PLK

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4, 6 cm.

Ağız Çapı: 11, 5 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız üzerinde çentik bezemesi. Dışa taşkın sert profilli omuzda rulet motifi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda stilize yaprak formu damga. Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, KatNo:131; Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 33

Form: Kase

Müze Envanter No: 5285

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 1153 (Se:61)

Buluntu Kodu: K 77-87/B 140-150 PLK 144.40

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 6/8 Light Red

Yük: 5, 5 cm.

Ağız Çapı: 11, 5 cm.

Kaide Çapı: 5, 8 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız üzerinde çentik bezemesi. Dışa taşkın sert profilli omuz üzerinde rulet motifi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda rozet damga.Halka kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver2021,216-217,417,Kat.No:131;Yıldız2021,405-406,416-417,Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 34

Form: Kase

Müze Envanter No: 5315

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 536 (Se:85)

Buluntu Kodu: K 350-360/D 210-220 PLK

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu Küçük Tonoz

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 5, 5 cm.

Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 5, 5 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz üzerinde rulet bezemesi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda rozet damga. Halka kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda küçük alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek ,2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131; Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 35

Form: Kase

Müze Envanter No: 5335

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 557 (Se:98)

Buluntu Kodu: K 360-370/D 210-220 PLK

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Çöp Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 5 cm.

Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız üzerinde rulet bezemesi. Dışa taşkın sert profilli omuz. Kaideye doğru daralankonik gövde. Tondoda rozet damga. Halka kaide. Ağız kenarında ve gövde üzerinde yer alan kırıklarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131; Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 36

Form: Kase

Müze Envanter No: 5380

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 1039 (se29)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D220-230 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 8, 3 cm.

Kaide Çapı: 4, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı kalın ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz. Ağız kenarında ve omuz üzerinde rulet bezemesi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131;Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 37

Form: Kase

Müze Envanter No: 6223

Kazı Envanter No: TRL 02/ 1839 (Se:8)

Buluntu Kodu: GYM 1 No'lu Alan

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 1 No'lu Alan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 11, 4 cm.

Kaide Çapı: 5, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağızda ve dışa taşkın sertprofilli omuz üzerinde rulet bezemesi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda bitkisel bezeme formulu damga? Halka kaide. Ağız kenarındaki ve gövdedekiküçük kırıklarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 62, M.33, J 29, G 28; Hayes 1973, 454, Pl.86, Fig.148; Hayes 1985, 66-67, Tav. XV/1; Kenrick 1985, 253-254, Fig. 46/B 359.1-3; Stojanović 1992, 52, Pl. 38, 320-325; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Zelle 1997, 44-45, 178 abb. 8/45, 46, 50, 51; Erol 2004, 56, Lev. 53, Çiz. 252-255; Ladstätter 2005, 326 Taf. 185/K 609; Ladstätter 2008, 97-105, Taf. 278/TS58-TS59; Civelek 2010, 177, TRL 12, Fig. 16, 187; Uygun 2011, 70-71, 235 Lev. 31/468; Şimşek 2011, 116, Lev. 103/360; Vapur 2013, 654-656, Çiz.2/22, Çiz.2/29; Özver 2021, 216-217, 417, Kat.No:131;Yıldız 2021, 405-406, 416-417, Kat.No:33-36, Fig.No:21.1, 21.2, 21.3, 21.4.

Kat. No: 38

Form: Kase

Müze Envanter No: 5885

Kazı Envanter No: TRL 01/ 1653 (Se:86)

Buluntu Kodu: ARS KT 2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT 2 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 10, 7 cm.

Kaide Çapı: 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce, hafif içe çekik kenarlı ağız. Dışa taşkın sertprofilli omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın ikinci yarısı, MS III. yy.'ın ilk yarısı.

Benzer: Robinson 1959, 54, Lev. 62, J29; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320; Sackett 1992, 221, 230, Lev. 166, 172, F2.15, D1.1 ; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Lev. 43, 514-515; Ladstätter 2000, 98-99 abb.5; Meriç 2002, 63, Taf.26, K277; Ladstätter 2008, 106, Taf. 278/TS67;Ladstätter 2010, 262, Taf. 105/A-K761; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31, 465; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21;Vapur 2013, 655-656, Çiz. 2/26, 29; Ekin-Meriç 2014, 11-41, Lev. 2, 9; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev.4, K 48-50; Eliüşük 2021, 22-23, Lev. 4, Kat.No: 19; Yıldız 2021, 417-418, Kat.No:39-44.

Kat. No: 39

Form: Kase

Müze Envanter No: 5069

Kazı Envanter No: TRL 99 (se17) 325

Buluntu Kodu: K 15-35

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: B 15 BIII

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3, 9 cm.

Ağız Çapı: 9, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı kalın ağız. Dışa taşkın sertprofilili omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın sonu MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 54, 87, Lev 62, J29, M33; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320-325; Sackett 1992, 221, 230, Lev.166, 172, F2.15, D1.1 ; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Hayes 2008, 157-159, Fig. 13, 377-398; Ladstätter 2008, 105-106, Lev. 278, TS 58-67; Vapur 2011, 149-150, Çiz.2, 13-14; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31-32, 465-476 ; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21 ; Vapur 2013, 645, Çiz.2, 19-29 ; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev. 4, K 48-50; Elüşük 2021, 22-29, Lev.4- 5, Kat.No:19-23.

Kat. No: 40

Form: Kase

Müze Envanter No: 5275

Kazı Envanter No: TRL 2000/1171 (Se:77)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150 Plk

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B-BIII, 8 No'lu Mekan Küllü Alan.

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 6 cm.

Ağız Çapı: 9 cm.

Kaide Çapı: 3, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Etrafı tek halka ile çevrili halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın sonu, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 54, 87, Lev 62, J29, M33; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320-325; Sackett 1992, 221, 230, Lev.166, 172, F2.15, D1.1; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Hayes 2008, 157-159, Fig. 13, 377-398; Ladstätter 2008, 105-106, Lev. 278, TS 58-67; Vapur 2011, 149-150, Çiz.2, 13-14; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31-32, 465-476 ; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21 ; Vapur 2013, 645, Çiz.2, 19-29 ; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev. 4, K 48-50; Elüşük 2021, 22-29, Lev.4- 5, Kat.No:19-23.

Kat. No: 41

Form: Kase

Müze Envanter No: 5332

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 510 (Se:2)

Buluntu Kodu: K 360-370/D 210-220 PLK

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Çöp Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 9, 3 cm.

Kaide Çapı: 5, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Dışa taşkın sertprofilli omuz üzerinde rulet bezemesi. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondodarozet damga. Halka kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda küçük alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın sonu, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 54, Lev. 62, J29; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320; Sackett 1992, 221, 230, Lev. 166, 172, F2.15, D1; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Lev. 43, 514-515; Ladstätter 2000, 98-99 abb.5; Meriç 2002, 63, Taf.26, K277; Ladstätter 2008, 106, Taf. 278/TS67, Ladstätter 2010, 262, Taf. 105/A-K761; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31, 465; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21 ; Vapur 2013, 655-656, Çiz. 2/26, 29; Ekin-Meriç 2014, 11-41, Lev. 2, 9; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev.4, K 48-50; Eliüşük 2021, 22-23, Lev.4, Kat.No:19; Yıldız 2021, 417-418, Kat.No:39-44.

Kat. No: 42

Form: Kase

Müze Envanter No: 5439

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 906 (Se:220)

Buluntu Kodu: ARS K 340-350/D

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Çöp Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3, 7 cm.

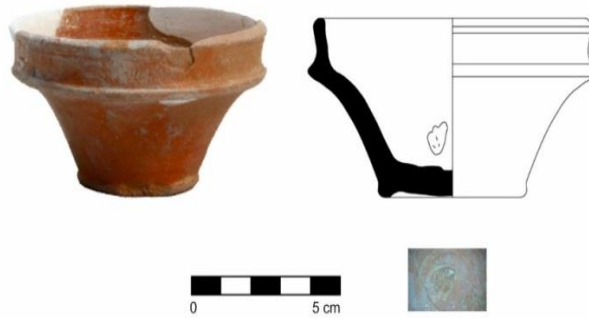
Ağız Çapı: 8, 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda yaprak formlu? damga. Halka kaide. Ağız kenarındaki küçük kırıklarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın sonu, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 54, Lev. 62, J29; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320; Sackett 1992, 221, 230, Lev. 166, 172, F2.15, D1; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Lev. 43, 514-515; Ladstätter 2000, 98-99 abb.5; Meriç 2002, 63, Taf.26, K277; Ladstätter 2008, 106, Taf. 278/TS67, Ladstätter 2010, 262, Taf. 105/A-K761; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31, 465; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21 ; Vapur 2013, 655-656, Çiz. 2/26, 29; Ekin-Meriç 2014, 11-41, Lev. 2, 9; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev. 4, K 48-50; Eliüşük 2021, 22-23, Lev.4, Kat.No:19; Yıldız 2021, 417-418, Kat.No:39-44.

Kat. No: 43

Form: Kase

Müze Envanter No: 6237

Kazı Envanter No: TRL 02/ 1839 (Se:8)

Buluntu Kodu: GYM 1 No'lu Alan

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 1 No'lu Alan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 8, 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Dışa taşkın sertprofilili omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda bitkisel bezeme formulu damga? Halka kaide. DSB II, Hayes Form 70.

Tarih: MS II. yy.'ın sonu, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 54, 87, Lev 62, J29, M33; Hellström 1965, 32-33, Lev.35, 221-224; Kenrick 1985, 253, Fig.46, B359, 1-3; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 320-325 ; Sackett 1992, 221, 230, Lev.166, 172, F2.15, D1.1 ; Beyll 1993, 26, Lev. 3, 28-33; Gassner 1997, 133, Taf. 43/515; Ladstätter 2008, 105-106, Lev. 278, TS 58-67; Hayes 2008, 157-159, Fig. 13, 377-398; Vapur 2011, 149-150, Çiz.2, 13-14; Uygun 2011, 70-71, Lev. 31-32, 465-476 ; Yener-Marksteiner 2012, 371-386, Lev. 3, 20-21; Vapur 2013, 645, Çiz.2, 19-29; Ladstätter ve Liedl 2020, 41, Lev.4, K 48-50; Elüşük 2021, 22-29, Lev.4- 5, Kat.No:19-23.

Kat. No: 44

Form: Kase

Müze Envanter No: 5066

Kazı Envanter No: TRL99/515 (Se:71)

Buluntu Kodu:GYM K15-35/b 15 B VI

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B VI

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 3, 9 cm.

Ağız Çapı: 10, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli soluk kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Kalın, hafif içe çekik kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profil oluşturarak gövde ile birleşen omuz üzerinde olasılıkla kapağın oturması için tasarlanmış dışa taşkın profil.Kaideye doğru daralan konik gövde. Düz kaide. DSB II

Tarih: MS II. yy. ile III. yy.

Benzer: -

Kat. No: 45

Form: Kase

Müze Envanter No: 5299

Kazı Envanter No: TRL2000/1204 (Se:99)

Buluntu Kodu : GYM K77-87/B140-150 Plk

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan, Buluntu Kodu: 144.40

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

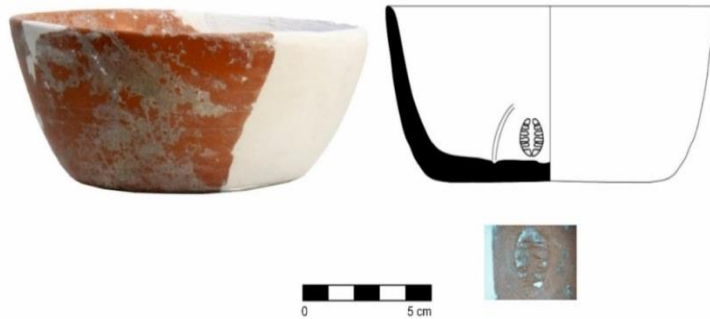
Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 7, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. Geniş ve dolgun gövde. Tondoda yaprak formu damga.Düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 71.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 25, Lev. 62, G29-30; Hayes 1973, 454-456, Pl.87, Fig.155; Kenrick 1985, 254, Fig. 46, B360,1-2 ; Hayes 1985, 67, Lev. XV, 2; Stojanović 1992, 52, Lev. 38, 326 ; Sackett 1992, 221, Lev. 167, F2.16 ; Zelle, 1997, Fig. 10, 98-102; Güngör 2005, 47, Lev. 25-26, 139-142; Hayes 2008, 159-160, Fig. 13, 399-414; Ladstätter 2008, 106, Lev. 278, TS 68-73; Civelek 2010, 178, Lev. 2,13; Uygun 2011, 67-70, Lev.31, 461 ; Vapur 2013, 645, Çiz. 2, 30-33; Ladstätter ve Liedl 2020, 41-42, Lev. 4, K 51-53; Elüşük 2021, 23, Lev.5, Kat.No: 24.

Kat. No: 46

Form: Kase

Müze Envanter No: 5421

Kazı Envanter No: TRL2000 1098 (Se:41)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150 GYM-B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III NO: 4 Açması

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 18 cm.

Kaide Çapı: 7, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız. Hafif dış bükey profilli dolgun gövde. Tondoda etrafı daire ile çevrili rozet damga. Düz ve geniş kaide. Kırıklardakısımlarda yapıştırma. DSB II, Hayes Form 71.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 25, Lev. 62, G29-30; Hayes 1973, 454-456, Pl.87, Fig.155; Kenrick 1985, 254, Fig. 46, B360,1-2 ; Hayes 1985, 67, Lev. XV, 2; Stojanović 1992, 52, Lev.38, 326 ; Sackett 1992, 221, Lev. 167, F2.16 ; Zelle, 1997, Fig. 10, 98-102; Güngör 2005, 47, Lev. 25-26, 139-142 ; Hayes 2008, 159-160, Fig. 13;399-414; Ladstätter 2008, 106, Lev. 278, TS 68-73; Civelek 2010, 178, Lev. 2, 13; Uygun 2011, 67-70, Lev.31, 461; Vapur 2013, 645, Çiz. 2, 30-33; Ladstätter ve Liedl 2020, 41-42, Lev. 4, K 51-53; Elüşük 2021, 23, Lev.5, Kat.No:24.

Kat. No: 47

Form: Kase

Müze Envanter No: 5808

Kazı Envanter No: TRL01/ 1486 (Se:42)

Buluntu Kodu:GYM K87-97/B 125-140

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B 2 No'luAçma Roma Yolu Kuzeydoğusu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 3 cm.

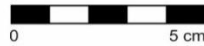
Ağız Çapı: 9, 5 cm.

Kaide Çapı: 6, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar.İnce kenarlı ağız. Hafif dış bükey profilli dolgun gövde. Tondoda bitkisel bezeme formulu damga? Düz ve geniş kaide. Kırıksımlarda yapıştırma. DSB II, Hayes Form 71.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 25, Lev. 62, G29-30; Hayes 1973, 454-456, Pl.87, Fig.155; Kenrick 1985, 254, Fig. 46, B360.1-2; Hayes 1985, 67, Lev. XV,2; Stojanović 1992, 52, Lev.38,326; Sackett 1992, 221, Lev. 167, F2.16 ; Zelle, 1997, Fig. 10, 98-102; Güngör 2005, 47, Lev. 25-26, 139-142 ; Hayes 2008, 159-160, Fig. 13;399-414; Ladstätter 2008, 106, Lev. 278, TS 68-73; Civelek 2010, 178, Lev. 2, 13; Uygun 2011, 67-70, Lev.31, 461; Vapur 2013, 645, Çiz. 2, 30-33; Ladstätter ve Liedl 2020, 41-42, Lev.4, K 51-53; Elüşük 2021, 23, Lev.5, Kat.No: 24.

Kat. No: 48

Form: Kase

Müze Envanter No: 5852

Kazı Envanter No: TRL01/ 1537 (Se:61)

Buluntu Kodu:GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma Roma Yolu Güneydoğusu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 7 cm.

Ağız Çapı: 12, 3 cm.

Kaide Çapı: 8, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. İnce kenarlı ağız.Hafif dış bükey profilli dolgun gövde. Tondoda çift halka formulu damga. Düz ve geniş kaide. Kırıkkısımlarda yapıştırma. DSB II, Hayes Form 71.

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 25, Lev. 62, G29-30; Hayes 1973, 454-456, Pl.87, Fig.155; Kenrick 1985, 254, Fig. 46, B360,1-2; Hayes 1985, 67, Lev. XV, 2; Stojanović 1992, 52, Lev. 38, 326; Sackett 1992, 221, Lev.167, F2.16 ; Zelle, 1997, Fig. 10, 98-102; Güngör 2005, 47, Lev. 25-26, 139-142 ;Hayes 2008, 159-160, Fig.13,399-414; Ladstätter 2008, 106, Lev. 278, TS 68-73; Civelek 2010, 178, Lev. 2, 13; Uygun 2011, 67-70, Lev.31, 461 ;Vapur 2013, 645, Çiz. 2, 30-33; Ladstätter ve Liedl 2020, 41-42, Lev. 4, K 51-53; Elüşük 2021, 23, Lev. 5, Kat.No:24.

Kat. No: 49

Form: Kase

Müze Envanter No: 5307

Kazı Envanter No: TRL 2000/ 541 (Se:89)

Buluntu Kodu: K 360-370/D 200-210 PLK

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu TonoZ İçi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

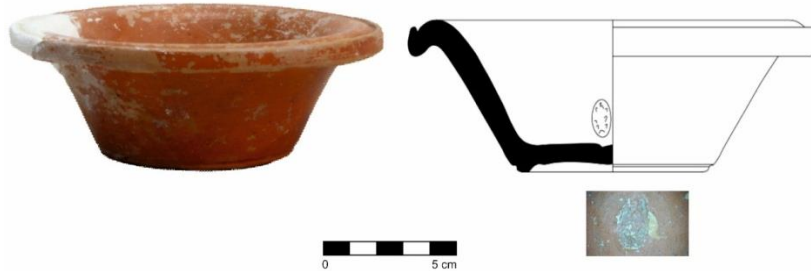
Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 6, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, çift kademeli, hafif dışa dönük kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli omuz. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda stilize yaprak formu damga? Halka kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 74 A

Tarih: MS I. yy.'ın sonu, MS II.yy'ın başları.

Benzer: Stojanovic 1992, 328-329, Pl.39; Beyll 1993, Taf. 1, 14; Lund 1996, 125-1339, Pl. LXXXII-LXXXV; Poblome-Zelle 1999, 275-287, Fig. 27, B162; Hayes 2008, 39, 154, Fig. 12, 341-342; Uygun 2009, 107; Civelek 2010, 178, Fig.18; Uygun 2011,71-72, 236-237, Lev.32, 477, 479; Yıldız 2021,407.

Kat. No: 50

Form: Kase

Müze Envanter No: 5796

Kazı Envanter No: TRL 01/ 1518 (Se:47)

Buluntu Kodu: K 87-97/B 140-164 GYM

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B 3 No'lu Açma, Roma Yolu Güneydoğusu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5Y 5/1 Grey

Astar Rengi: 2.5Y 3/1 Very Dark Gray

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 9, 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli gri hamur, siyaha yakın koyu gri parlak astar. Keskin, dışa çekik kenarlı ağız üzerinde yer alan dekoratif amaçlı simetrik çıkıntılarda küçük kırıklar. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda kare çerçeveiçerisinde “λo” damga. Düz kaide. Ağız kenarındaki kırıkda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 74 B.

Tarih: MS Erken I. yy.

Benzer: Knipovich 1959, 20,Tab. x; Hellström 1965, 68, n.220, Tav.35; Hayes 1985, 68, Tav.XV,7; Schlichtmann 1988, 103, Taf.12, 152, N 23; Erol 2004, 96; Reynal 2007, 103, Pl. 24, 165.1; Civelek 2010, 178-187, Pl.2, Fig.18.

Kat. No: 51

Form: Kase

Müze Envanter No: 5948

Kazı Envanter No: TRL 01/ 1713 (Se:122)

Buluntu Kodu: ARS AT1

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT 1 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 4/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 5, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar.Keskin dışa çekik kenarlı ağız üzerinde yer alan dekoratif amaçlı simetrik çıkıntılarda küçük çatlaklar ve kırık. Kaideye doğru daralan konik gövde.Tondoda rozet damga. Düz kaide. Ağız kenarındaki kırıklarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 74 B.

Tarih: MS Erken I.yy.

Benzer: Knipovich 1959,20,Tab.x; Hellström 1965, 68, n.220, Tav.35; Hayes 1985, 68, Tav.XV,7; Schlichtmann 1988, 103, Taf.12, 152, N 23; Erol 2004, 96; Reynal 2007, 103, Pl. 24, 165; Civelek 2010, 178-187, Pl.2, Fig.18.

Kat. No: 52

Form: Kase

Müze Envanter No: 5787

Kazı Envanter No: TRL 01/ 1529 (Se:55)

Buluntu Kodu: : K 87-97/B 140-164 GYM-B 140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B 3 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 11, 7 cm.

Kaide Çapı: 6, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Kalın, hafif dışa dönük kenarlı ağız. Kaideye doğru daralan konik gövde. Tondoda rozet damga. Halka kaide. Ağız kenarındaki kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 75

Tarih: MS I. yy.'ın üçüncü çeyreği, MS II. yy.'ın ortaları.

Benzer: Robinson 1959, 87, M 32, Pl.62; Zelle 1985, 46, 178 Napf 8; Kenrick 1985, 251, Form B 356.2, Abb.46; Hayes 1985, 68, Tav.XV,8; Schlichtmann 1988, 80, B8,Taf.9; Stojanović 1992, Pl. 39, 330-331; Beyll 1993, 5-45, Nr.13, Taf I; Gassner 1997, 133, Taf.43, 516; Meriç 2002, 54, Taf.26, 282-283; Güngör 2005, Lev.17, Kat.No.83; Hayes 2008, Fig.12, 336, P9057; Civelek 2010, 178, 188, Pl.3, Fig.19; Vapur 2013, 645-646, Çiz.2,34.

Kat. No: 53

Form: Kase

Müze Envanter No: 5061

Kazı Envanter No: TRL 99/ (Se:203) 876

Buluntu Kodu: : GYM K15-35/B15 BIII

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 3, 3 cm.

Ağız Çapı: 14, 6 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. İnce bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Etrafı tek halka ile çevrilidüz kaide. DSB II, Hayes Form 80

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 54

Form: Kase

Müze Envanter No: 5062

Kazı Envanter No: TRL 99/ (Se:174) 754

Buluntu Kodu: : GYM K15-35/B15 BII

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 7 cm.

Ağız Çapı: 15, 3 cm.

Kaide Çapı: 5, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. İnce bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde Tondoda çift halka bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma ve alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig.12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No: 25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3, 12.

Kat. No: 55

Form: Kase

Müze Envanter No: 5277

Kazı Envanter No: TRL 2000/1172 (Se:78)

Buluntu Kodu : GYM K77-87/B 140-150 PLK 144, 40

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III, 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 14, 5 cm.

Kaide Çapı: 6, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar.Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kalın bir profil oluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda kalın halka bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 56

Form: Kase

Müze Envanter No: 5334

Kazı Envanter No: TRL2000 383 (Se:30)

Buluntu Kodu:GYM B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

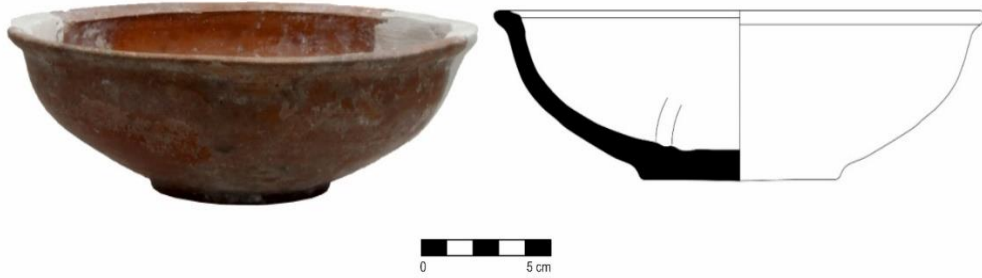
Ağız Çapı: 18, 5 cm.

Kaide Çapı: 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda iç içe geçmiş üç adet daire bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama.DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 57

Form: Kase

Müze Envanter No: 5338

Kazı Envanter No: TRL2000 1152 (Se:60)

Buluntu Kodu:GYM-B K77-87/B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 150 No'lu Mekan 148-83

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 2 cm.

Ağız Çapı: 11, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda iç içe geçmiş üç adet daire bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV,15; Slane 1990, 51, Fig.6,100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48,49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 58

Form: Kase

Müze Envanter No: 5340

Kazı Envanter No: TRL2000 1178 (Se:83)

Buluntu Kodu:GYM-B K77-87/B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 144-28

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

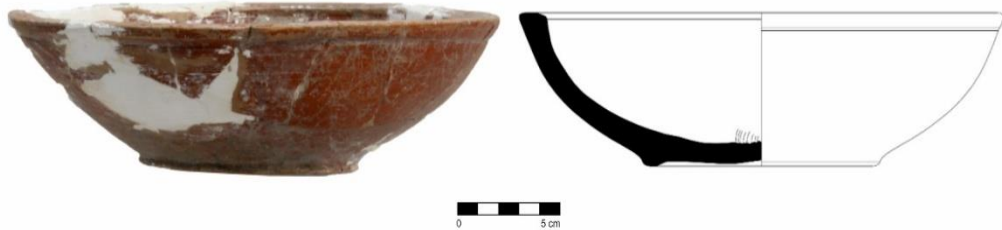
Ağız Çapı: 23 cm.

Kaide Çapı: 9, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın, kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda iç içe geçmiş üç adet daire bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV,15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12,316-317,320; Uygun 2011,72,237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz.2,15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No: 48,49,50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3, 12.

Kat. No: 59

Form: Kase

Müze Envanter No: 5411

Kazı Envanter No: TRL2000 612 a (Se:128)

Buluntu Kodu:M22

Buluntu Alanı: Gymnasium ??

Alan İçi Konum: M22

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

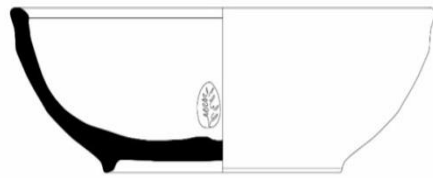
Ağız Çapı: 19, 7 cm.

Kaide Çapı: 10, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, kırmızımsı-turuncu astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda stilize yaprak formu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3, 12.

Kat. No: 60

Form: Kase

Müze Envanter No: 5414

Kazı Envanter No: TRL2000 1146 (Se:54)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150 GYM-B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III No'lu Açma 144.28

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 14, 5 cm.

Kaide Çapı: 5, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın, kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 61

Form: Kase

Müze Envanter No: 5425

Kazı Envanter No: TRL2000 1274 (Se:00/114)

Buluntu Kodu:GYM-B II

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B II Önü

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Ağız Kenarı: 2.5YR 5/2 Weak Red, 10R 5/8 Red

Yük: 3, 5 cm.

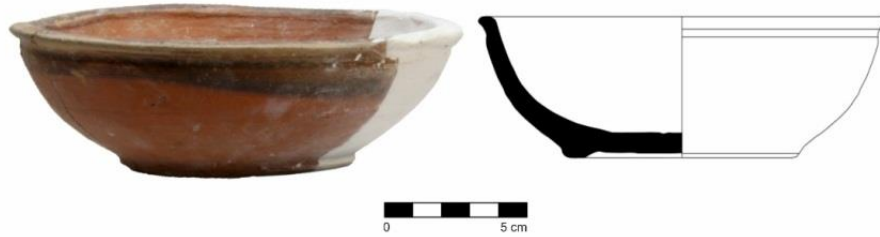
Ağız Çapı: 13, 3 cm.

Kaide Çapı: 10, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, ağız kenarında kalın, tek sıra, soluk kahverengimsi-kırmızı boya, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Etrafı tek halka ile çevrili düz ve geniş kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317,320; Uygun 2011,72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023,147, Fig.3,12.

Kat. No: 62

Form: Kase

Müze Envanter No: 5478

Kazı Envanter No: TRL2000 1180 (Se:84)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150 GYM-B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIII 144-45

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 19 cm.

Kaide Çapı: 6, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda iki adet daire formu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008,38, 152-153, Fig.12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023,147, Fig.3,12.

Kat. No: 63

Form: Kase

Müze Envanter No: 5651

Kazı Envanter No: TRL99/896 (Se:214)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 6, 1 cm.

Ağız Çapı: 23 cm.

Kaide Çapı: 11, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda stilize yaprakformlu damga. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımda alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No: 25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 64

Form: Kase

Müze Envanter No: 5718

Kazı Envanter No: TRL01/1333 (Se:12)

Buluntu Kodu: ARS AT 3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT 3 İçi Sondaj

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4 cm.

Ağız Çapı: 18, 5 cm.

Kaide Çapı: 8, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı astar.Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız.Geniş ve yayvan gövde. Tondoda iki adet daire bezemesi.Düz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 65

Form: Kase

Müze Envanter No: 5816

Kazı Envanter No: TRL01/1592 (Se:78)

Buluntu Kodu : GYM G20-40/B 0-15 Açması

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 3 cm.

Ağız Çapı: 19, 3 cm.

Kaide Çapı: 8, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalınkenarlı ağız. Yayvan ve dolgun gövde. Tondoda iki adet daire bezemesi. Etrafı tek halka ile çevrilidüz ve geniş kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. DSB II, Hayes Form 80.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waage 1948, 40, Pl.VII, 667; Robinson 1959, 87, Pl. 61, M31; Kenrick 1985, 255, Fig.46, B 362; Hayes 1985, 69-70, Tav.XV, 15; Slane 1990, 51, Fig.6, 100; Sackett 1992, 212, Pl. 156, 8; Beyll 1993, 24, Taf.2, 22-25; Gassner 1997, 133, Taf. 43, 511; Ladstätter 2005, 318-319, Taf.181, K526; Ladstätter 2008, 107, Taf. 279, TS80, TS83; Hayes 2008, 38, 152-153, Fig. 12, 316-317, 320; Uygun 2011, 72, 237, Lev. 32, 480; Vapur 2011, 150, Çiz. 2, 15-17; Vapur 2013, 657, Çiz. 2, 35; Yıldız 2021, 408-409, Fig.25.1, 25.2, 25.3, Kat.No:48, 49, 50; Eliüşük 2021, 23-24, Lev.5-6, Kat.No:25-26; Sönmez 2023, 147, Fig.3,12.

Kat. No: 66

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5322

Kazı Envanter No: TRL2000/523 (Se:75)

Buluntu Kodu:ARS K350-360/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Batı II. Sağır Tonoz

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 10 cm.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 4, 9 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekik, ince kenarlı ağız. Ağız ile gövde geçişi arasında düzlem. Sert profille oluşturulan konik, derin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, çift, yatay, şerit kulplu. Çift yivli konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulpta alçı tamamlama. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Hellström 1965, 33-70, Lev. 36, 243, 244; Leon 1991, 104, Lev.152, H144; Civelek 2001,161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013,482, Res.4b; Vapur 2013, 646, Kat.No:36-45, Çiz. 23; Eliüşük 2021, 24, Lev.6, Kat.No:27-29; Özver 2021, 215-217, Kat.No:128,129,130.

Kat. No: 67

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5442

Kazı Envanter No: TRL2000/646 (Se:140)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Batı IV. Sağır Tonoz

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 8 cm.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm. (Alçı Tamamlama)

Tanım: Mika içerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekik, ince kenarlı ağız. Ağız ile gövde geçişi arasında düzlem. Sert profile oluşturulan konik, derin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, çift, yatay, şerit kulp. Çift yivli konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında, kulpta ve kaidede alçı tamamlama. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Hellström 1965, 33-70, Lev.36, 243, 244; Leon 1991, 104, Lev.152, H144; Civelek 2001,161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013,482, Res.4b; Vapur 2013, 646, Kat.No:36-45, Çiz.23; Eliüşük 2021,24, Lev.6, Kat.No: 27-29; Özver 2021, 215-217, Kat.No:128,129,130.

Kat. No: 68

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5713

Kazı Envanter No: TRL2000/1034 (Se:24)

Buluntu Kodu:ARS K350-360/D220-230

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 8, 5 cm.

Ağız Çapı: 15 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekik ince kenarlı ağız. Ağız ile gövde geçişi arasında düzlem. Sert profille oluşturulan konik, derin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan biri alçı ile tamamlanmış tek yivli, çift, yatay, şerit kulp. Konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında, kulpta ve kaidede alçı tamamlama. DSB II.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Hellström 1965, 33-70, Lev. 36, 243, 244; Leon 1991, 104, Lev.152, H144; Civelek 2001,161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013, 482, Res. 4b; Vapur 2013, 646, Kat.No:36-45, Çiz. 23; Eliüşük 2021, 24, Lev.6, Kat.No: 27-29; Özver 2021, 215-217, Kat.No:128,129,130.

Kat. No: 69

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5846

Kazı Envanter No: TRL2001/1536 (Se:60)

Buluntu Kodu:GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma, Roma Yolu Güney-doğusu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2, 5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10 R 5/8 Red

Yük: 5, 5 cm.

Ağız Çapı: 9 cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekikİ ince kenarlı ağız. Ağız ile gövde geçişi arasında düzlem. Sert profille oluşturulan konik, derin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, biri alçı ile tamamlanmış tek yivli, çift, yatay, şerit kulp. Konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulptaalçı tamamlama. DSB II.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Hellström 1965, 33-70, Lev. 36, 243, 244; Leon 1991, 104, Lev.152, H144; Civelek 2001,161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013, 482, Res. 4b; Vapur 2013, 646, Kat.No:36-45, Çiz.23; Eliüşük 2021, 24, Lev.6, Kat.No:27-29; Özver 2021, 215-217, Kat.No:128,129,130.

Kat. No: 70

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 6188

Kazı Envanter No: TRL02/1989 (Se:66)

Buluntu Kodu:GYM B3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B3 35 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 6/3 Light Brown

Astar Rengi: 7.5YR 5/3 Brown

Yük: 9, 5 cm.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli açık kahverengi hamur, kahverengi astar. Hafif içe çekik, ince kenarlı ağız. Ağız ile gövde geçişi arasında düzlem. Sert profille oluşturulan konik, derin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, çift, yatay, şerit kulplu. Konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında, kulpta ve kaidede alçı tamamlama. DSB II.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Hellström 1965, 33-70, Lev. 36, 243, 244; Leon 1991, 104, Lev.152, H144; Civelek 2001, 161, Çiz.13, Lev.XLVIII; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 9; Erol 2004, 53, 54, Lev.47-48, Çiz.227-231; Saraçoğlu 2013,482, Res.4b; Vapur 2013, 646, Kat.No:36-45,Çiz.23; Eliüşük 2021, 24, Lev 6, Kat.No:27-29; Özver 2021, 215-217, Kat.No:128,129,130.

Kat No: 71

Form: Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi

Müze Envanter No: 5308

Kazı Envanter No: TRL 2000/823 (Se:193)

Buluntu Kodu: ARS K360-370/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 19 cm.

Ağız Çapı: 3, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncu astar. İnce, içe dönük kenarlı yonca ağız. Kısa ve kalın boyun. Keskin profilli omuz üzerinde tek, kabartma şerit. Dolgun, silindirik, dibe doğru daralan gövde. Ağız kenarından çıkıp omuzda sonlanan, alçı ile tamamlanmış, dikey, tek, şerit kulp. Kırıklarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulpta alçı tamamlama. Konik kaide. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer:-

Kat No: 72

Form: Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi

Müze Envanter No: 5440

Kazı Envanter No: TRL 2000/524 (Se:76)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/d210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Küçük TonoZ Girişi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 19, 5 cm.

Ağız Çapı:5, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncu astar. İnce, içe dönük kenarlı yonca ağız. Kısa ve kalın boyun. Keskin profilli omuz üzerinde tek, kabartma şerit. Dolgun, silindirik, dibe doğru daralan gövdede yivler. Ağız kenarından çıkıp omuzda sonlanan, alçı ile tamamlanmış, dikey, tek, şerit kulp.Konik kaide. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer:-

Kat No: 73

Form: Oinokhoe/Yonca Ağızlı Testi

Müze Envanter No: 5941

Kazı Envanter No: TRL 01/1707 (Se:119)

Buluntu Kodu: ARS KT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT3 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 20 cm.

Ağız Çapı: 4, 6 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncu astar. İnce, içe dönük kenarlı yonca ağız. Kısa ve kalın boyun. Keskin profilli omuz üzerinde tek, kabartma şerit. Dolgun, silindirik, dibe doğru daralan gövdede yivler. Ağız kenarından çıkıp omuzda sonlanan, alçı ile tamamlanmış, dikey, tek, şerit kulp. Konik kaide. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer:-

Kat No: 74

Form: Vazo/Koku Şişesi

Müze Envanter No: 5451

Kazı Envanter No: TRL 2000/813 (Se:190)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 11 cm.

Ağız Çapı: 5, 6 cm.

Kaide Çapı: 3, 8 cm.

Tanım: Mikaîçerikli pembemsi hamur, kırmızımsı-turuncu astar. Hafif dışa çekik, kalın, kenarlı ağız. Kalın ve kısa boyun. Boyundan itibaren genişleyerek kaideye doğru daralan, dolgun, ovoid gövde. Yükseltilmiş konik kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. DSB II

Tarih: MS I. ve II. yy.

Benzer:-

Kat No: 75

Form: Matara

Müze Envanter No: 5342

Kazı Envanter No: TRL2000/403 (Se:37)

Buluntu Kodu: GYM B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III İçi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

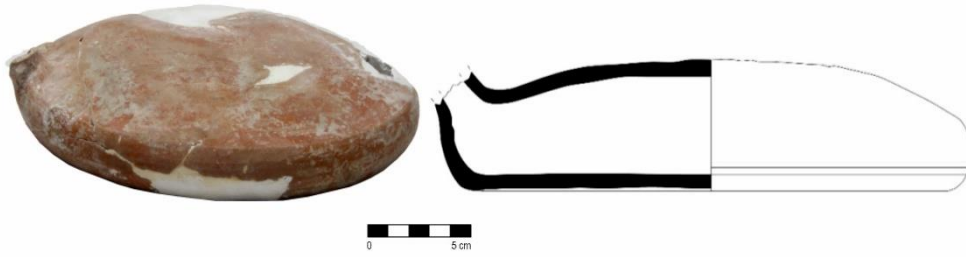
Gövde Çapı: 23, 5 cm.

Kal: 2, 5cm.

Tanım: Mikaîçerikli pembemsi hamur, turuncu astar. Dairesel formlu, yassı, basık, üst yüzeyi bombeli ve hafif yüksek, alt bölümü düz gövde. Ön yüzde üstte, ortada, hafif yükseltilmiş, kalın kenarlı ağız (akıtacak) kısmında kırık. Ağızın iki tarafında, olasılıkla kulba ait kırıklar. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. DSB II

Tarih: MS I. ve II. yy.

Benzer:-

Kat .No: 76

Form: Rhyton

Müze Envanter No: 5364

Kazı Envanter No: TRL2000/1031 (Se:22)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D220-230 P

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 15, 5 cm.

Gen: 12 cm.

Tanım: Mikaiçerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Olasılıkla Keklik? figürü olarak tasarlanmış rhytonun baş kısmı kırık ve eksiktir. Kalın, dışa taşkın profilli yivlerle bezeli, hafif dışa çekik ağız. Kısa ve kalın boyun. Gövde ortasından çıkarak boyuna tutunmuş iki adet pençe. Dolgun ve şişkin, yuvarlak hatlı gövde. Dolgun gövdenin üst yüzeyinde ve boyun üzerinde balık pulu motifi. Gövdenin etrafını çevreleyen yüzgeç? bezemesi. Ortada tek sıra, ince, kazıma çizgiyle ikiye bölünmüş gövde. Gövdenin arka uç kısmında yüzgeçle birleşen kuyruk. DSB II

Tarih: MS I. ve II. yy.

Benzer:-

Kat. No: 77

Form: Koç Başı Saplı Patera

Müze Envanter No: 5098

Kazı Envanter No: TRL99/739 (T65)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Batı II No'lu Sağır Tonoz Taban Üstü

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Uz: 9, 1 cm.

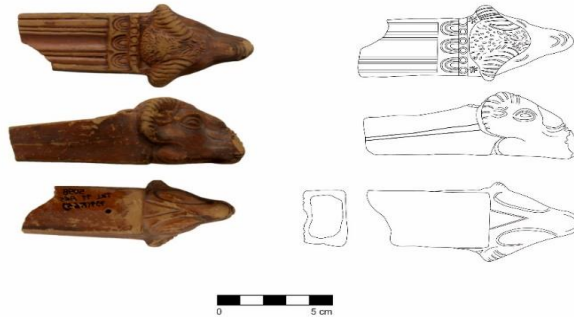
Gen: 3, 8 cm.

Kal: 3, 1 cm.

Tanım: Açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Dikdörtgen prizma formulu platformun alt bölümü kırıktır. Uç kısım koç başı şeklinde işlenmiştir. Uzun burun ve ağız, oval iri göz, küçük kulak. Kıvrıkcık saç, kıvrık boynuz. Baş ile sap kısmının birleşim noktasında iki adet yıldız motifi. Stilize İon Sütun başlığı şeklinde tasarlanmış sap kısmında; astragal ve ion kymationu dizisinin altında yivler. Arka kısım düzdür. Profilde tek ince yiv. DSB II

Tarih: MS I. yy.'ın sonları, MS II. yy.'ın başları.

Benzer: Waagé 1948, 41, Fig.24,11; Doksanaltı 2000, 80, Fig.3.15; Doksanaltı 2006, 432; Pastutmaz 2009, Res.6, 6a; Kögler 2010, Lev.38, G180; Şimşek 2011, 418, Kat.No:135; Waldner 2014, 437, 445, 509, Abb.1, Taf.395; Şahin 2020, 344-345, Lev.3-6; Öz 2021, 161, Kat.No:1/2, Şek.2

Kat .No: 78

Form: Amulet/Adak Levhası

Müze Envanter No: 5091

Kazı Envanter No: TRL99/506 (T39)

Buluntu Kodu: GYM KO-15/b15 BVII

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B VII Dolgu

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Uz: 9, 4 cm.

Gen: 5, 9 cm.

Tanım: Pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Bir yere asılmak üzere tasarlanmış halka ile tabula-ansata formlu gövdeye bağlanan amuletin uç kısmında yer alan iki adet silindirik kesitli uzantı kırık ve eksiktir. Arka kısmı düz olan amuletin ön yüzünde “ΔΙΑΔΟΥΜΕΝΟΥ” kelimesi ve asma yaprağımotifi. DSB II

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: -

Kat No: 79

Form: Tabak/Tava

Müze Envanter No: 5090

Kazı Envanter No: TRL 99/ (Se:122) 608 a

Buluntu Kodu: : ARS K340-350/D 200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar 14'ün Kapağı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi:: 10R 5/6 Red

Astar Rengi:Dış yüzeyde, 10 R 4/8, İç yüzeyde ince bir tabaka halinde 10R 4

Yük: 4, 6 cm.

Ağız Çapı: 22, 4 cm.

Kaide Çapı: 18 cm.

Tanım: Mika, küçük taşçık, kum ve kireç içerikli turuncumsu-kırmızı hamur, dış yüzeyde turuncumsu-kırmızı; iç yüzeyde ince bir tabaka halinde uygulanmış koyu kırmızı astar.Hafif içe çekik, kalın kenarlı ağız. İnce yivlerle bezeli, hafif dış bükey profilli, geniş ve yayvan gövde. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımda yapıştırma ve alçı tamamlama. Pompei Kırmızı Astarlı Seramiği, Peacock Form 1 (Orlo Bifido).

Tarih: MÖ I. yy. ile MS I. yy.

Benzer: Robinson 1959, 33, Pl.72, G 112; Goudineau 1970, 168, Pl.II, 30; Peacock 1977, 156-157, Fig 3.1.2; Hayes 1983, 108, Fig.9, 115-116; Kenrick 1985, 322-324, Fig.60, 479.2; Blakely, Brinkmann ve Vitaliano 1989, 204, 221, Fig.2, 8-9 ; Peña 1990, 651, 660, Fig.6,6; Slane 1990, 73-74, Fig.16, 160; Hayes 1991, 79, Fig.27, 8-9; Berlin 1993, 36-37; Pilar 1996, 92, Fig.2, 7; Hayes 2000, 291, Fig.16, 1,3,5; Hayes 2008, 121, Fig.56, 1821 (P 15244), 1822 (P 10041); Hayes 2009, 12-13, Fig.5, 122; Wiech 2017, 446, Fig.6.17; Assenti 2018, 632-633, Fig.2, Forma Leotta 5; Izzo 2023, 3, Fig.3, 1-5.

Kat. No: 80

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5833

Kazı Envanter No: TRL01/1545 (Se:64)

Buluntu Kodu:GYM K77-97/B110-125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 4 No'lu Açma,D Duvarının Arkası (Güney Kesintinin Önü)

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 3, 5 cm.

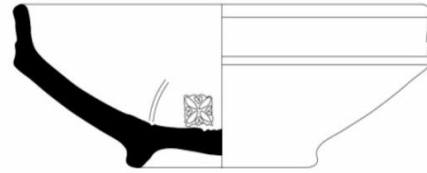
Ağız Çapı: 14 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı parlak astar. Keskin kenarlı ağız. Sert ve kalın bir profil oluşturarak gövde ile birleşen, üç yiv bezemeli omuz. Geniş ve yayvan gövde.Tondoda stilize çiçek formlu damga. Halka kaide. Pontus Sigillata A, Hayes Form I, Zhuravlev Form I-II.

Tarih: MS II. yüzyılın ikinci yarısı ile MS III. yüzyılın başları.

Benzer: Pucci 1977, Pl.5, No:27; Peppers 1979, 318, X376-377, Fig.105, e-f; Hayes 1985, 93,Tav.XXII, Fig.8; Kenrick 1985, 274, Fig.50, 386.1; Slane 1990, 51-52, No:101, Fig.7; Hayes 1991, 53, No: 17, Fig.21; Zhuravlev 2000, 156, Fig.5, 6; Čistov ve Domžalski 2001, 126, Fig.20, 1-6; Reynal 2007, 36, Planche 31, 207.1; Zhuravlev 2008, 216-217, Fig.5, 2-4; Kühnelt 2008, 129, 143, Kat.No:250-316; Zhuravlev 2009, Fig.2-4; Zhuravlev 2011, Fig.1: 1-3; Popescu 2014, Fig.2:1-3; Băjenaru 2014, Fig.5, 60-65; Aydın ve Okan 2021, 20, Fig.6.6; Eliüşük ve Karakaş 2022, 208, Fig.5, 4.

Kat. No: 81

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5448

Kazı Envanter No: TRL2000/437 (Se:46)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D210-220 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Yük: 7, 3 cm.

Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 4, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, ağız kenarından gövdenin alt kısmına doğru akmış turuncumsu-kırmızı astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. Kaideye doğru düz bir hatla inen, ortada sert profil oluşturarak kaide ile birleşen gövde. Gövde başlangıcından çıkarak kaideye yakın kısımdaki keskin profilde sonlanan, tek yivli, çift şerit kulp.Hafif yükseltilmiş konik kaide.Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulpda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form LXIII.

Tarih: MS Erken I. yy.

Benzer: Moevs1973, 252, No:459, 469, Pl.49, 50, 87, 88; Ergürer 2012,91, 93, Kat.No:182, 183, Lev.85, 86; Tassinari 2019,121,122, Fig.44, 38B.3b, 38B.8g; Tassinari 2019,118, Fig.34, Lp18, Lp19, Lp20, Lp22.

Kat. No: 82

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5843

Kazı Envanter No: TRL2001/1534 (Se:59)

Buluntu Kodu:GYM K 87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma, Roma Yolu Güneyi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 7 cm.

Ağız Çapı: 8, 5 cm.

Kaide Çapı: 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. Kaideye doğru düz bir htal inen, ortada sert profil oluşturarak kaideyle birleşen gövde. Gövde başlangıcından çıkarak kaideye yakın kısımdaki sert profil üzerinde sonlanan, alçı ile tamamlanmış, çift, şerit kulp. Konik kaide.Kulplarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form LXIII.

Tarih: MS Erken I. yy.

Benzer: Moevs1973, 252, No:459, 469, Pl.49, 50, 87, 88; Ergürer 2012, 91, 93, Kat.No:182, 183, Lev.85,86; Tassinari 2019,121,122, Fig.44,38B.3b, 38B.8g; Tassinari 2019,118, Fig.34, Lp18,Lp19, Lp20, Lp22.

Kat. No: 83

Form: Bardak

Müze Envanter No: 5341

Kazı Envanter No: TRL2000/1200 (Se96)

Buluntu Kodu: GYM B IV

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B IV I No'lu Oda 144.10

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 3/1 Dark Reddish Gray

Yük: 7, 5 cm.

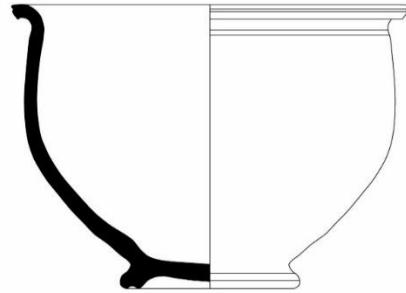
Ağız Çapı: 12, 2 cm.

Kaide Çapı: 4, 6 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, büyük ölçüde dökülmüş koyu kırmızımsı-gri astar. İnce, keskin, dışa çekik kenarlı, yivli ağız. Dibe doğru daralan, dolgun, küresel gövde. Konik kaide. Ağız kenarında kırık ve alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form LXXIV.

Tarih: MS I. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959,16,Pl.72, F60; Moevs1973, 255,256,No:487,Pl.52,90; Mitsopoulos-Leon 1991,132, Taf.182, K6; Reynal 2007, 205, Pl.51,340.1; Reynal 2007, 203, Pl.50, 335.1; Hayes 2008, 104, Fig.50, 1592 (P11219); Konestra ve Vrčjan 2015, 132, 133, Fig.4; Akbuz 2017,187, Res.8, Lev.I, Çiz.6 ; Tassinari 2019,102,105, Fig.7, PS IX.9.1.

Kat. No: 84

Form: Bardak

Müze Envanter No: 5742

Kazı Envanter No: TRL01/1444 (Se31)

Buluntu Kodu: GYM K97/B125 B 016A

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 016A

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 9, 5 cm.

Ağız Çapı: 13 cm.

Kaide Çapı: 5, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncumsu-kırmızı astar. İnce ve sert profilli, içe dönük kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, dolgun, ovoid gövde. Gövdenin alt kısmında kaideye yakın bölümde, kazınmış “λ Θ” harfleri. Konik kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XXVIII.

Tarih: MS I. yy.

Benzer: Moevs 1973, 87, No:134-139, Pl.13, 62.

Kat. No: 85

Form: Kase

Müze Envanter No: 5071

Kazı Envanter No: TRL98/122 (Se:12)

Buluntu Kodu:K 35-45/B 10 Plk V 2

Buluntu Alanı: -

Alan İçi Konum: K 35-45/B 10 Plk V 2

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 4/4 Reddish Brown

Yük: 8, 4 cm.

Ağız Çapı: 12, 3 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-kırmızı hamur, kırmızımsı-kahverengi astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. İç bükey, derin bir hat oluşturarak gövdeyle birleşen omuz. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli çift şerit kulp. Dibe doğru daralan dolgun gövde. Etrafı tek kalın halka le çevrili, geniş yayılımlı düz kaide. Moevs Form XXV.

Tarih: MS Erken I. yy.

Benzer: Ritterling 1912, 298, Pl.XXV; Robinson 1959, 3, Pl.63, F26 ; Moevs 1973, 163; Laforgia 1979, Tav.II,1,210-222; Hayes 1981, Pl.20,11,Forma P33; Ricci 1985, 298, Tav.XCV, 9; Mitsopoulos-Leon 1991, Pl.183, K8; Anderson-Stojanović 1992, 121, Pl.115, 971; Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58b ; Meriç, Öz ve Meriç 2002, Taf.32, K360A; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8,8; Cavassa 2004, 79-84; Güngör 2005, 54, Lev.39, Nr.230; Hayes 2008, 99, Fig.48, Pl.75, 1537 (P19176); Hayes 2009, 7, 18, 19, Fig.8, 92; Ergürer 2012, 92, Kat. No: 184, Lev. 85-86; Akbuz 2017, 186, 187, Res.5, 6, 7, Lev.I, Çiz. 2, 3, 4; Tassinari 2019, 112, 113, Fig.23, 9.

Kat. No: 86

Form: Kase

Müze Envanter No: 5316

Kazı Envanter No: TRL2000/544 (Se:92)

Buluntu Kodu:ARS K350-360/D210-220 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu Tonož İçi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Yük: 7 cm.

Ağız Çapı: 14 cm.

Kaide Çapı: 5, 5 cm.

İTanım: Mika içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekik, ince ve keskin kenarlı ağız. İç bükey derin bir hat oluşturarak gövdeyle birleşen omuz. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, çift şerit kulp. Dibe doğru daralan dolgun gövde. Etrafı tek kalın halka ile çevrili, düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulpta alçı tamamlama. Moevs Form XXV.

Tarih: MS Erken I. yy.

Benzer: Ritterling 1912, 298, Pl.XXV; Robinson 1959, 3, Pl.63, F26 ; Moevs 1973, 163; Laforgia 1979, Tav. II, 1, 210-222; Hayes 1981, Pl.20, 11, Forma P 33; Ricci 1985, 298, Tav.XCV, 9; Mitsopoulos-Leon 1991, Pl.183, K8; Anderson-Stojanović 1992, 121, Pl.115, 971; Özkan ve Erkanal1999, 48, 49, Res.58, Fig.58b; Meriç, Öz ve Meriç 2002, Taf.32, K360A; Zhuravlev 2003, 222, Fig.8, 8; Cavassa 2004, 79-84; Güngör 2005, 54, Lev.39, Nr.230; Hayes 2008, 99, Fig.48, Pl.75, 1537 (P19176); Hayes 2009, 7, 18, 19, Fig.8, 92; Ergürer 2012, 92, Kat.No: 184, Lev. 85-86; Akbuz 2017, 186, 187, Res.5, 6, 7, Lev.I, Çiz. 2, 3, 4; Tassinari 2019, 112, 113, Fig.23, 9.

Kat. No: 87

Form: Çift Kulplu Kase

Müze Envanter No: 5431

Kazı Envanter No: TRL2000/689 (Se:153)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu, Kuzey Duvarı

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 6, 1 cm.

Ağız Çapı: 4, 7 cm.

Kaide Çapı: 3 cm.

Tanım: Mika içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, büyük ölçüde aşınmış ve dökülmüş turuncumsu-kırmızı astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, biri alçı ile tamamlanmış, tek yivli, çift, şerit kulp. Geniş aralıklı yivlerlebezeli, dolgun gövde. Düz kaide. Ağız kenarında ve kulpta alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XLIV.

Tarih: MS II. yy. ile III. yy.'ın başları.

Benzer: Bianchetti 1895, 90, Pl.XXI, 3; Jones1950, Nos.102, 106-108, 110, 218, Fig.124, 182; Robinson 1959, 27, Pl.4, G, 43; Moevs 1973, 131, Pl.22, 68, No:215; Hayes 1973, 462, 463, Pl.90,196,197; Ricci 1985,305, Tav. XCVIII,2,4; Slane 1990, 93, 94, Fig.22, 193; Stojanović1992, 41, 42, Pl.24, 205; Gürler 2000, 120.121, Fig.1, 6; Tassinari 2019, 106, 107, Fig.12, 314.

Kat. No: 88

Form: Bardak

Müze Envanter No: 5379

Kazı Envanter No: TRL2000/1029 (Se:20)

Buluntu Kodu:ARS K350-360/D220-230 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 6, 5 cm.

Kaide Çapı: 2, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli, turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce, keskin kenarlı ağız. Ağız kenarı ile gövdeyi bağlayan ince yiv. Dolgun gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Öncülü Moevs Form LXI.

Tarih: MS II. yy. ile III. yy.'ın başları.

Benzer: Moevs 1973, 203, No:388, 390, Pl.42, 82, 83; Reynal 2007, 138,Pl.32, 221.1; Hayes 2008,100, Fig.49, 1564, (P19274); Erön 2013,79, Kat.No:71,Lev.81.

Kat. No: 89

Form: Tek Kulplu Bardak

Müze Envanter No: 5435

Kazı Envanter No: TRL2000/566 (Se:107)

Buluntu Kodu:GYM

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III İçi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 5 cm.

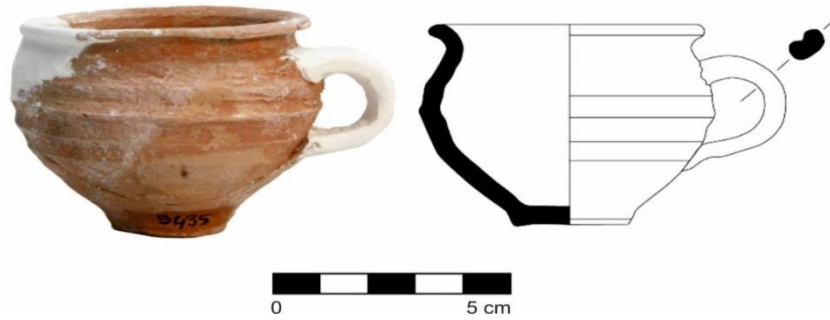
Ağız Çapı: 5, 8 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-açık kırmızı astar. İnce, dışa dönük kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli dolgun gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, ağız kenarında ve kulpta alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XLVI.

Tarih: MS Erken III. yy.

Benzer: Moevs 1973, 203, No:388, 390, Pl.42, 82, 83; Reynal 2007, 138, Pl.32, 221.1; Hayes 2008, 100, Fig.49, 1564, (P19274); Erön 2013, 79, Kat.No: 71, Lev.81.

Kat. No: 90

Form: Kase

Müze Envanter No: 5838

Kazı Envanter No: TRL01/1576 (Se:69)

Buluntu Kodu:GYM G20-40/BO-15

Buluntu Alanı: Gymnasium+*

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 4, 8 cm.

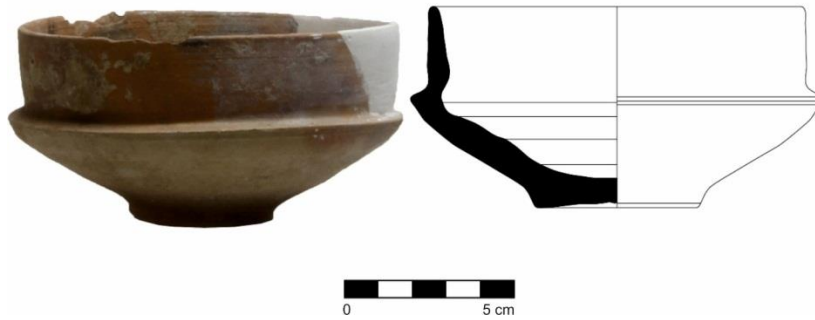
Ağız Çapı: 10, 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur, ağız kenarından gövdeye doğru akmış turuncumsu-kırmızı astar. Geniş bir düzlemle gövdeye bağlanan ince kenarlı ağız. Sertprofil yaparak dibe doğru daralan, yayvan ve geniş gövde. Ağız kenarında ve gövdede yivler. Etrafı tek kalın halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarında kırıklar ve alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form LXVII.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları III. yy.'ın başları.

Benzer: Moevs 1973, 189, No: 396, Pl.43, 83; 254-255, No:481-486, Pl.51,52, 90, 303, 313; Mitsopoulos-Leon 1991, 134, 135, Taf.192, K29, K30.

Kat. No: 91

Form: Kase

Müze Envanter No: 5343

Kazı Envanter No: TRL2000/513 (Se:69)

Buluntu Kodu:GYM B VI

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B VI İçi

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 6 cm.

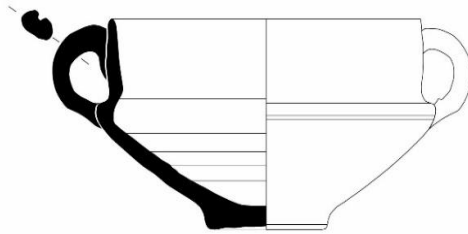
Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce kenarlı ağız. Geniş bir düzlemle gövdeye bağlanan dışa taşkın profilli omuz. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli çift şerit kulp. Dış bükey profilli basık gövde. Etrafı tek kalın halka ile çevrili, düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XXV.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 27, G43; Moevs 1973, 163, Pl.31, 74, No:287-288; Kenrick 1985, 40, 62, Fig.10, 84; Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58a, c; Kögler 2000, 72-73, Abb.6, 6; Erön 2013, Kat.No: 30, Lev.No:40, Kat.No: 32, Lev.No:42; Tassinari 2019, 115, 116, Fig.29, 4, 6.

Kat. No: 92

Form: Kase

Müze Envanter No: 5422

Kazı Envanter No: TRL2000/1150 (Se:58)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III 10 No'lu Mekan 144.28 Kodu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 4/1 Dark Reddish Gray – 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Yük: 6 cm.

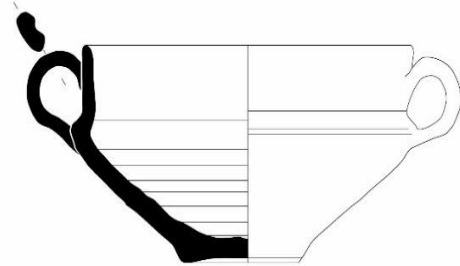
Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 4, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, koyu kırmızımsı-gri ile açık kırmızımsı-kahverengi Astar. İnce kenarlı ağız. Geniş bir düzlemle gövdeye bağlanan dışa taşkın profilli ağız. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, çift, şerit kulp. Dış bükey profilli basık gövde. Etrafı tek kalın halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XXV.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 27, G43; Moevs 1973, 163, Pl.31, 74, No:287-288; Kenrick 1985, 40, 62, Fig.10, 84 ; Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58a, c; Kögler 2000, 72-73, Abb.6, 6 ; Erön 2013, Kat.No: 30, Lev.No:40, Kat.No: 32, Lev.No:42 ; Tassinari 2019, 115, 116, Fig.29, 4,6.

Kat. No: 93

Form: Kase

Müze Envanter No: 5851

Kazı Envanter No: TRL2001/1531 (Se:57)

Buluntu Kodu:GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma, 020 İçi.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 10, 7 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı Astar. İnce ve keskin kenarlı ağız. Geniş bir düzlemle gövdeye bağlanan dışa taşkın profilli omuz. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli çift şerit kulp. Dış bükey profilli basık gövde. Etrafı tek kalın halka ile çevrili düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XXV.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson1959, 27, G43; Moevs1973, 163, Pl.31, 74, No:287-288; Kenrick 1985, 40, 62, Fig.10, 84 ; Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.58, Fig.58a, c; Kögler 2000, 72-73, Abb.6, 6 ; Erön 2013, Kat.No: 30, Lev.No:40, Kat.No: 32, Lev.No:42 ; Tassinari 2019, 115, 116, Fig.29, 4,6.

Kat. No: 94

Form: Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 5831

Kazı Envanter No: TRL01/1546 (Se65)

Buluntu Kodu:GYM K77-97/B110-125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 4 No'lu Açma 022

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10 R 5/8 Red

Yük: 12 cm.

Ağız Çapı: 5 cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncumsu-kırmızıastar. Keskin kenarlı, yüksek, çan ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli dolgun gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Boccacini a Collarino, Hayes I. Grup.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III. yy.'ın başı.

Benzer: Mayet1975, 30, Tav.8, No:59; Eiwanger 1981, 61, 62, 66, Taf.51.III.343, III.346, III.347, IIIa, 78, FormVI; Ricci 1985, 249-250, Tav. LXXIX, 12; Williams ve Zervos 1989, 9, Lev.1/ 8. 527; Özyiğit 1990, 138, 148, Çiz.14.b; Özyiğit 1991, 103, 115, Res.9; Ladstätter 1998, 32-33; Hayes 2000, 285, Fig.1, No:2; Meriç 2002, 75, 82, Taf.39, No:K458; Göngör 2005, 53, 125, Lev.36, No:205; Reynal2007, 144, Pl.33, No:226.1; Hayes 2008, 102, Fig.50, No: 1597-1601; Özdemir 2009, 26, 27, 117, Kat. No: 74-75, Lev.8; Vapur 2009 47, Form 4, Kat. No:81; Erön 2013, 229, Kat. No: 53, Lev.No:63; Aktaş 2018, 527; Morsiani 2018, 617, Fig.2, 2; Aktaş 2021, 22, 26, Fig.11, Kat.No:35; Vapur 2021,322,324, Fig.157.

Kat. No: 95

Form: Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 5110

Kazı Envanter No: TRL99/797 (Se:177)

Buluntu Kodu:GYMK15.35/B15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III İçi

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 8, 6 cm.

Ağız Çapı: 6, 4 cm.

Kaide Çapı: 4, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce kenarlı ağız. Ağız kenarı ile gövdeyi bağlayan ince yiv. Dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Etrafı tek halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Urnetto Boccalini Collarino, Hayes II. Grup, Moevs Form LXVIII.

Tarih: MS II. ve MS III. yy.

Benzer: Moevs 1973, 237, No:431-433, Pl.46,85; Kenrick 1985, 307-308, Fig.58, 452; Ricci 1985, Tav.LXXXV, 2, 267; Ladstätter 1998, 32, 33; Özkan ve Erkanal 1999, 48, 49, Res.60, Fig.60a,b; Civelek 2001, 156, 157, 166, Lev.L, Çiz. 26; Doksanaltı 2006, 390, Çiz.308, 310, K125; Vapur 2009, 36, 37, Kat. No: 41, Res.5; Sezgin 2010, 46, 131, Lev.68, No:453; Şimşek 2011, 407, 408, Kat.No: 104, 108; Ergürer 2012, 85, Lev.73-74, No:154; Erön 2013, 227, Kat.No:49, Lev.59, Kat.No:50, Lev.60; Morsiani 2018, 623, Fig.8,1; Aktaş 2018, 301, Kat.No:530; Tassinari 2019, 116, 117, Fig.31, Mo5; Coşkun 2022, 134, 135, Kat.No:115; Özver 2022, 121-123, Kat.No:5; Sönmez 2023, 146-147, Fig.3, 7.

Kat. No: 96

Form: Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 4516

Kazı Envanter No: TRL98

Buluntu Kodu: VMT K45-55/B10

Buluntu Alanı: Vomitorium

Alan İçi Konum: VMTV1

Buluntu Tarihi: 21.09.1998

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 8, 5 cm.

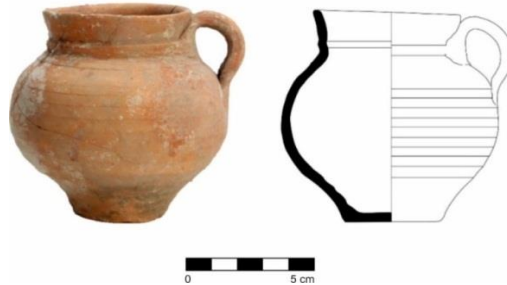
Ağız Çapı: 6, 2 cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce, hafif dışa çekik kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun üzerinde çift, kalın yiv. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma. Urnetto Boccalini Collarino, Hayes II. Grup, Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları.

Benzer: Robinson 1959, 41, Pl.7G 182;53, Pl.9, Fig.j, 19-21, 65, Pl.13, k 62;98, Pl.24 M 151; Zelle 1990, 118, No:83, Fig.20; Stojanović 1992, 43, 220; Hayes 2008, 102, 267-268, Fig.50 No:1602-1606; Reynal 2007, Pl.48, 328.2; Hayes 2008, 268, Pl.76, 1605; Vapur 2009, 36, 37, Çiz.5, Lev.9; Erön 32013, 65, 66, 227, 228, Kat.No: 49, Lev.No:59, Kat.No:50, Lev.60, Kat.No:51, Lev No:61;Tassinari 2019, 116, Fig.29, 12.

Kat. No: 97

Form:Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 5839

Kazı Envanter No: TRL01/1580 (Se73)

Buluntu Kodu:GYM G20-40/B0-15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Açması Merdiven Önü

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 8 cm.

Ağız Çapı:4, 7 cm.

Kaide Çapı: 3, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, ağız kenarından kaideye doğru akmış turuncumsu-kırmızı boya. İnce, dışa çekik kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun üzerinde çift, kalın yiv. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Urnetto Boccalini Collarino, Hayes II. Grup, Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları.

Benzer: Robinson 1959, 41, Pl.7G 182, 53, Pl.9, Fig.j,19-21,65, Pl.13, k 62, 98, Pl.24 M 151; Zelle 1990, 118, No:83, Fig.20; Stojanović 1992, 43, 220; Hayes 2008, 102, 267-268, Fig. 50 No: 1602-1606; Reynal 2007, Pl. 48, 328.2; Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605; Vapur 2009, 36, 37, Çiz.5, Lev.9; Erön 2013, 65, 66, 227, 228, Kat. No: 49, Lev.No:59, Kat.No: 50, Lev.60, Kat.No:51, Lev.No:61 ; Tassinari 2019,116, Fig.29,12.

Kat. No: 98

Form: Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 6250

Kazı Envanter No: TRL02/1822 (Se)

Buluntu Kodu: ARS HT-1

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Havalandırma Tüneli

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Yük: 12 cm.

Ağız Çapı: 5, 2 cm.

Kaide Çapı: 4, 1 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, büyük ölçüde dökülmüş koyu kahverengimsi-kırmızı astar. İnce, keskin kenarlı ağız. Kalın ve kısa boyun üzerinde çift, kalın yiv. Dibe doğru daralan, dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. Urnetto Boccalini Collarino, Hayes II. Grup, Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları.

Benzer: Robinson 1959, 41, Pl.7G 182,53, Pl.9, Fig.j,19-21,65, Pl.13, k 62, 98, Pl.24 M 151; Zelle 1990, 118, No:83, Fig.20; Stojanović 1992, 43, 220; Hayes 2008, 102, 267-268, Fig. 50 No:1602-1606; Reynal 2007, Pl. 48, 328.2; Hayes 2008, 268, Pl. 76, 1605; Vapur 2009, 36,37,Çiz.5,Lev.9; Erön 2013, 65, 66, 227, 228, Kat.No: 49, Lev.No:59, Kat.No: 50, Lev.60, Kat.No:51, Lev.No:61; Tassinari 2019, 116, Fig. 29,12.

Kat. No: 99

Form: Yakalı Maşrapa

Müze Envanter No: 5111

Kazı Envanter No: TRL99/291 (Se5)

Buluntu Kodu: ARS K15-35/B15

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS B III Dışı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 12, 7 cm.

Ağız Çapı: 6, 8 cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, ağız kenarından gövde altına doğru akmış turuncumsu-kırmızı astar. İnce kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun üzerinde çift, kalın yiv. Dibe doğru daralan, dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Urnetto Boccalini Collarino, Hayes II. Grup, Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları, MS III. yy.'ın ortaları.

Benzer: Robinson 1959, 55, Pl.9, J 43, 65, Pl.13, K 62; Sackett 1973, 68, Fig.24; Özyiğit 1991, 138, 148, Çiz.14 ; Reynal 2007, Pl.49, 329.2 ; Hayes 2008, 267, Fig.50, 1600; Erön 2013, 68, Kat.No: 54, Lev.64.

Kat. No: 100

Form: Maşrapa

Müze Envanter No: 5869

Kazı Envanter No: TRL01/1659 (Se100)

Buluntu Kodu:ARS KT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 7 cm.

Ağız Çapı:4, 4 cm.

Kaide Çapı: 2, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, büyük ölçüde dökülmüş kahverengimsi-kırmızıastar. İnce, dışa çekik kenarlı ağız.Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan alçı ile tamamlanmış tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kulpta alçı tamamlama. Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 55, Pl.9, J43; Wintermeyer 1984, 247, Tip KR 1, Fig.4, 5; Hayes 1991,63, Fig.XXII/18; Sackett 1992, Lev. 176, D4, 19a-d ; Özyiğit 1992, 103, 115, Fig.9b ; Özbütev 1994, 33, 92, 94, Lev.33, No:143, 151; Hayes 2000, 285, Fig.1,2; Wintermeyer 2004, 92, Fig. 312, Fig.666, 667; Ladstätter 2005, 313, 314, Lev.178, K 470-473, 320, Lev. 181, K 537, 327, Lev.185, K611, K613, 334, Lev.189, K684, 347, Lev.199, K810, K811, 354, Lev.204, K876; Hayes 2008, 267, Fig.51i, 1599-1600, 285, Fig.55, 1752 ; Vapur 2009, 48, 50, Kat.No: 86-97, Çiz.11-13 ; Ergürer 2012, 87, Kat.No:163, Lev.77; Erön 2013, 71-73, Kat.No:60, Lev.No:70, Kat.No:62, Lev.No:72.

Kat. No: 101

Form: Maşrapa

Müze Envanter No: 5938

Kazı Envanter No: TRL01/1736 (Se127)

Buluntu Kodu:ARS KT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 7, 8 cm.

Ağız Çapı: 4, 5 cm.

Kaide Çapı: 2, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, ağız kenarından kaideye doğru akmış turuncumsu-kırmızı astar. Hafif içe çekik kenarlı kalın ağız. Sert profilli kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 55, Pl.9, J43 ; Wintermeyer 1984, 247, Tip KR 1, Fig.4, 5; Hayes 1991, 63, Fig.XXII/18 ; Sackett 1992, Lev. 176, D4, 19a-d ; Özyiğit 1992, 103, 115, Fig.9b ; Özbütev 1994, 33, 92, 94, Lev.33, No:143, 151; Hayes 2000, 285, Fig.1,2; Wintermeyer 2004, 92, Fig. 312, Fig.666, 667; Ladstätter 2005, 313, 314, Lev.178, K 470-473, 320, Lev. 181, K 537, 327, Lev. 185, K 611, K613, 334, Lev.189, K684, 347, Lev.199, K810, K811, 354, Lev.204, K876 ; Hayes 2008, 267, Fig. 51i, 1599-1600, 285, Fig.55, 1752 ; Vapur 2009, 48, 50, Kat.No: 86-97, Çiz. 11-13 ; Ergürer 2012, 87, Kat.No: 163, Lev.77; Erön 2013, 71-73, Kat.No: 60, Lev.No: 70, Kat.No: 62, Lev.No: 72.

Kat. No: 102

Form: Maşrapa

Müze Envanter No: 6214

Kazı Envanter No: TRL02/1961 (Se59)

Buluntu Kodu:GYM B3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3, 35 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 10 cm.

Ağız Çapı: 5, 3 cm.

Kaide Çapı: 3, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, kabın iç yüzüne akmış turuncumsu-kırmızı boya. Dışa çekik kenarlı kalın ağız. Sert profil oluşturarak gövdeye bağlanan, kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Geç Seri.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 55, Pl.9, J43; Wintermeyer 1984, 247, Tip KR 1, Fig.4, 5 ; Hayes 1991, 63, Fig.XXII/18 ; Sackett 1992, Lev. 176, D4, 19a-d; Özyiğit 1992, 103, 115, Fig. 9b; Özbütev 1994, 33, 92, 94, Lev.33, No:143, 151; Hayes 2000, 285, Fig.1,2; Wintermeyer 2004, 92, Fig. 312, Fig.666, 667; Ladstätter 2005, 313, 314, Lev.178, K 470-473, 320, Lev. 181, K 537, 327, Lev. 185, K 611, K613, 334, Lev.189, K684, 347, Lev.199, K810, K811, 354, Lev.204, K876; Hayes 2008, 267, Fig. 51i, 1599-1600, 285, Fig.55, 1752; Vapur 2009, 48, 50, Kat. No: 86-97, Çiz. 11-13; Ergürer 2012, 87, Kat.No:163, Lev.77; Erön 2013, 71-73, Kat.No: 60, Lev.No:70, Kat.No. 62, Lev.No:72.

Kat. No: 103

Form: Maşrapa

Müze Envanter No: 5715

Kazı Envanter No: TRL01/1325 (Se:10)

Buluntu Kodu: ARS AT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT3 İçi Dolgu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 8, 7 cm.

Ağız Çapı: 4, 2 cm.

Kaide Çapı: 2,5cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı- sarı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik ince kenarlı ağız. Yivlerle bezeli boyun. İri yivlerle bezeli silindirik gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Hamur yaşken oluşmuş bir darbe nedeniyle yüzeyde şekil bozuklukları. Geç Seri.

Tarih: MS III. yy. 'ın başları.

Benzer: Eiwanger 1981, 63,Taf.47, III.352; Özbütev1994, 33,92-94, Lev.33, No:143-151.

Kat. No: 104

Form: Yonca Ağızlı Kap

Müze Envanter No: 5667

Kazı Envanter No: TRL99/520 (Se:74)

Buluntu Kodu: GYM B6

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B6 Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 8 cm.

Ağız Çapı:5, 2 cm.

Kaide Çapı: 2, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, ağız kenarından gövdeye akmış turuncumsu-kırmızı boya. İnce kenarlı yonca ağız. Kısa vokalın boyun. Dibe doğru daralan, yiv bezemeli dolgun ve kürsel gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kulp kırıktır. Ağız kenarında alçı tamamlama. Geç Seri.

Tarih: MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Lamboglia 1950, 164, Fig.95, 26, 27; Robinson 1959, 65, K69, K70, Pl.13; Rüger 1968, 237; Vegas 1973, 108, 109, Fig.39, 1-6; Hayes 1976, 58, Pl. 35, 306; Eiwanger 1981, 51, 63, 67, Taf. 41. IIIa, 39, 40, Taf.48.III, 357, 359, IIH, Taf.51.IIIa. 92, 94, Taf.52, IIIa, 95, 97; Ricci 1985, 347, Tav. CXIV, 9; Slane 1990, 102, 104, Fig.25, No:214-216; Özbütev 1994, 35, 36, 101, 104, Lev.38, 172, 181; Albertocchi 2000, 208, 209, Fig.2, 11; Gürler 2000, 119,120, Fig.1,2; Tekkök ,Wallrodt ve Rose 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No:109, 159; Wintermeyer 2004, 52, 92, 93, No:417, Abb.311, typ Ka2; Reynal 2007, 233, Pl. 64, 410. 1; Fırat 2011, 102, 241, Kat. No: 9, 154, 155, Lev. 62, 63, No: 9, 154, 155; Ergürer 2012, 82, 358, Lev.71, 72, No:150; Erön 2013,131, Kat.No:128; Aktaş 2018, Kat.No:599-602; Aktaş 2021, 25, Fig.11, Kat.No:30.

Kat. No: 105

Form: Yonca Ağızlı Kap

Müze Envanter No: 6241

Kazı Envanter No: TRL02/1874 (Se26)

Buluntu Kodu: ARS AT

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT Ana Tünel

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 4/6 Red

Yük: 7, 5 cm.

Ağız Çapı: 4, 7 cm.

Kaide Çapı: 2, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, büyük ölçüde dökülmüş kahverengimsi-kırmızı astar. Kalın kenarlı yonca ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Geç Seri.

Tarih: MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Lamboglia 1950, 164, Fig.95, 26, 27; Robinson 1959, 65, K69, K70, Pl.13 ; Rüger 1968, 237; Vegas 1973, 108, 109, Fig. 39, 1-6 ; Hayes 1976, 58, Pl. 35, 306; Eiwanger 1981, 51, 63, 67, Taf. 41. IIIa, 39, 40, Taf.48.III, 357, 359, IIH, Taf.51.IIIa. 92, 94, Taf.52, IIIa, 95, 97; Ricci 1985, 347, Tav. CXIV, 9; Slane 1990, 102, 104, Fig.25, No: 214-216; Özbütev 1994, 35, 36, 101, 104, Lev. 38, 172, 181; Albertocchi 2000, 208, 209, Fig.2, 11; Gürler 2000, 119, 120, Fig.1, 2; Tekkök, Wallrodt ve Rose 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No: 109,159; Wintermeyer 2004, 52, 92, 93, No: 417, Abb.311, t ypKa 2.1; Reynal 2007, 233, Pl. 64, 410. 1; Fırat 2011, 102, 241, Kat.No:9, 154, 155, Lev. 62, 63, No: 9, 154, 155; Ergürer 2012, 82, 358, Lev.71, 72, No:150; Erön 2013, 131, Kat.No:128; Aktaş 2018, Kat.No:599-602; Aktaş 2021,25, Fig.11, Kat.No:30.

Kat. No: 106

Form: Tek Kulplu Minyatür Vazo

Müze Envanter No: 5726

Kazı Envanter No: TRL01/1322 (Se:9)

Buluntu Kodu: ARS AT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT3 Tünel Dolgu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 7, 7 cm.

Ağız Çapı: 3 cm.

Kaide Çapı: 2, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa taşkın profilli, kalın kenarlı ağız. İnce ve kısa boyun. Dibe doğru daralan yivlerle bezeli dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, tek, şerit kulp.Hafif yükseltilmiş düz kaide. Öncülü Moevs Form LVIII.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 44, Lev.7, G214; Dyson 1968, 33, 34, Fig.8, 183, 186; Moevs 1973, 168, No:301-303, Pl.33, 75; Hayes 1976, 31, Lev.9, 143; Hayes 1976, 60, Lev.36, 320-321; Riley 1979, 3889, 389, Fig.141, 11731; Goethert-Polaschek 1985, 289, Lev.5,43b; Sackett 1992, 225, Lev.169, T1, 16 ; Özkan ve Erkanal 1999, 49, Res.62, Fig.62, a, b, c ; Meriç 2002, 111, 116, Lev.68, K776; Ladstätter 2008, 123, Lev.282, K4; Vapur 2009, 35, Kat.No:26-36, Çiz.4,26-36; Vapur 2009, 35, Kat.No:37-40, Çiz.4,37-40; Şimşek 2011,472, Kat.No:271, 272, 273; Erön 2013, 143,144, Kat.No: 164-167, Lev.No:174-177; Tassinari 2019, 115, 116, Fig.28, 11.

Kat. No: 107

Form: Tek Kulplu Minyatür Vazo

Müze Envanter No: 5921

Kazı Envanter No: TRL01/1628 (Se88)

Buluntu Kodu:ARS KT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 5YR 5/4 Reddish Brown

Yük: 7, 3 cm.

Ağız Çapı: 2, 9 cm.

Kaide Çapı:2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, büyük ölçüde dökülmüş kırmızımsı-kahverengi astar. Hafif içe çekik, kalın kenarlı ağız.Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Öncülü Moevs Form LVIII.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Robinson 1959, 44, Lev.7, G214; Dyson 1968, 33, 34, Fig.8, 183, 186; Moevs 1973, 168, No:301-303, Pl.33, 75; Hayes 1976, 31, Lev.9, 143; Hayes 1976, 60, Lev.36,320-321; Riley 1979, 389, Fig.141,1173; Goethert-Polaschek 1985, 289, Lev.5,43b; Sackett 1992, 225, Lev.169, T1, 16; Özkan ve Erkanal 1999, 49, Res.62, Fig.62, a, b, c ; Meriç 2002, 111, 116, Lev. 68, K776; Ladstätter 2008, 123, Lev.282, K4; Vapur 2009, 35, Kat.No:26-36, Çiz.4, 26-36; Vapur 2009, 35, Kat.No:37-40, Çiz.4, 37-40; Şimşek 2011, 472, Kat.No:271, 272,273; Erön 2013,143,144, Kat.No:164-167, Lev.No:174-177; Tassinari 2019, 115,116, Fig.28, 11.

Kat. No: 108

Form: Çift Kulplu Minyatür Vazo

Müze Envanter No: 5824

Kazı Envanter No: TRL01/1590 (Se:77)

Buluntu Kodu: GYM G20-40/B-15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Açması Hypoje A İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 7, 9 cm.

Ağız Çapı:3, 6 cm.

Kaide Çapı: 2, 7 cm.

Tanım: Mikaıçerikli kırmızımsı kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik kenarlı ince ağız. Kısa ve kalın boyun. Ortada sert profil oluşturan, dolgun ve basık elips formlu gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, dikey, çift şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar. Öncülü Moevs Form XVII.

Tarih: MS II. yy.'ın sonları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Moevs 1973, 77, 78, No:109, 113, Pl.10, 61.

Kat. No: 109

Form: Tek Kulplu Bardak

Müze Envanter No: 5416

Kazı Envanter No: TRL2000/1143 (Se:51)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III No'lu Açma 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: -

Yük: 10 cm.

Ağız Çapı: 8 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur.İnce, keskin kenarlı ağız. Üzeri yivlerle bezeli kalın, uzun, silindirik boyun. Sert profilli, basık, elips gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, alçı ile tamamlanmış dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş konik kaide.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer:-

Kat. No: 110

Form: Tek Kulplu Bardak

Müze Envanter No: 5680

Kazı Envanter No: TRL 99/681 (Se36)

Buluntu Kodu:ARS K350-360/D210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 7, 5 cm.

Ağız Çapı: 3, 5 cm.

Kaide Çapı: 2, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, ağız kenarından kaideye doğru akmış turuncumsu-kırmızı boya. İnce, keskin kenarlı ağız. Yivlerle bezeli kalın, uzun, silindirik boyun. Sert profilli basık, elips gövde. Uzun boyunun ortasından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, alçı ile tamamlanmış dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında ve kaidede küçük kırıklar.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III.yy.'ın başları.

Benzer:-

Kat. No: 111

Form: Tek Kulplu Bardak

Müze Envanter No: 5795

Kazı Envanter No: TRL2001/1519 (Se:48)

Buluntu Kodu:GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma Foseptik

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 Red

Yük: 6 cm.

Ağız Çapı: 7, 8 cm.

Kaide Çapı: 3, 1 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı Astar. Kalın, dışa çekik kenarlı ağız. Ortada sert profil oluşturarak dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, çan biçimli gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasındaki sert profil üzerinde sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Öncülü Moevs Form XLIV.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III.yy.'ın başları.

Benzer: Moevs 1973, 131, No:216, Pl.22, 68; Stojanović 1973, 125, Fig.1037, No: 329, Pl. 123; Hayes 2008,113,114, Fig.55, 1730 (P11267).

Kat. No: 112

Form: Tek Kulplu Vazocuk

Müze Envanter No: 5819

Kazı Envanter No: TRL2001/1587 (Se:75)

Buluntu Kodu:GYM G20-40/B015

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Açması B 12 İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 5 cm.

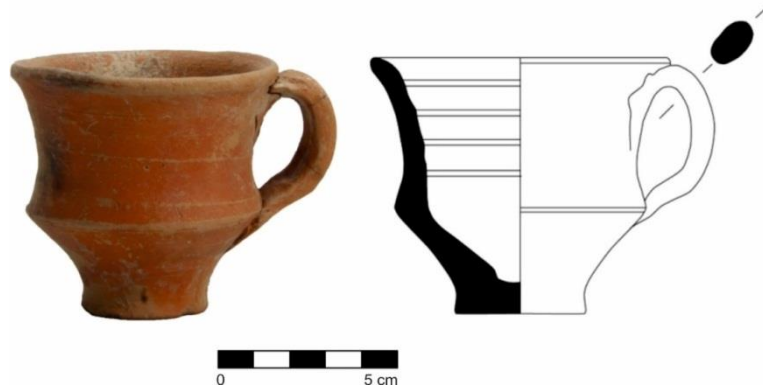
Ağız Çapı: 6, 7 cm.

Kaide Çapı: 2, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içeriklituruncumsu-açık kırmızı hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik kenarlı kalın ağız. Ortada sert profil oluşturarak dibe doğru daralan, yivlerle bezeli çan biçimli gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasındaki sert profilde sonlanan tek yivli, dikey, tek, şeritkulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Öncülü Moevs Form XLIV.

Tarih: MS II. yy.'ın ortaları, MS III. yy.'ın başları.

Benzer: Moevs 1973, 131, No: 216, Pl. 22, 68 ; Stojanović 1973,125, Fig.1037, No:329, Pl. 123; Hayes 2008, 113,114, Fig.55, 1730 (P11267).

Kat No: 113

Form: Amphora

Müze Envanter No: 5352

Kazı Envanter No: TRL2000/1190 (Se:89)

Buluntu Kodu: GYM B III K77-87/140-150144.40

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III 8 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 39 cm.

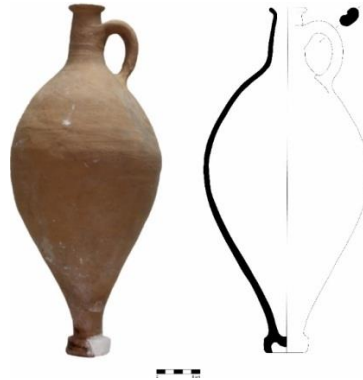
Ağız Çapı: 6, 5 cm.

Kaide Çapı: 5, 2 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur. Dışa çekik kenarlı ince ağız. İnce ve kısa boyun. Dibe doğru daralan şişkin ve dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, dikey, tek, şerit kulp. Konik kaideye alçı tamamlama. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Peacock-Williams Tip 45B, Lang Tip 1.

Tarih: MS II. ve III. yy

Benzer: Robinson1959, Pl.23, M125; Peacock ve Williams1986, 188; Baylan 2008, 133, Kat.No:85; Vapur 2009, 130, 132, Çiz.68, Kat.No:481; Ladstätter 2010, Taf.103, A-K713, A-K714, Taf115, A-K913; Erön 2013, 205, 206, Kat. No: 6, 7; Palamutçu 2014, 70, 71, K9, K10, K11; Kızılbuğa 2022, 113-115, Kat.No:78-83.

Kat No: 114

Form: Amphora

Müze Envanter No: 5472

Kazı Envanter No: TRL2000/805 (Se:219)

Buluntu Kodu: ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/3 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 51, 8 cm.

Ağız Çapı: 5, 8 cm.

Kaide Çapı: 4, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur. İçe dönük kenarlı kalın ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli şişkin ve dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, üç yivli, dikey, tek, şerit kulp. Konik kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Peacock-Williams Tip 45B, Lang Tip 1.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 55, 56, Pl. 11, 41, J 46, J 47; Carandini 1968, Fig. XVII, 365; Riley 1979, 186, Fig. 83, 235; Peacock ve Williams 1986, 188; Williams-Zervos 1985, 57, Fig.1, Lev. 8, 3; Pülz 1985, 88, Fig.9, 55, 61; Sackett 1992, 246, 248, Lev.188, S1, 9; Moliner 1996, 245, Fig.13,5; Gassner 1997, 185, 186, Lev.61, 769, 774; Meriç 2002, 89, 90, 94, Taf.45, K542,Taf.46,K557; Meriç ,2003, 81, Pl.LI, No:1-2; Wintermeyer 2004, 117, Fig.1078, 1080; Ladstätter 2005, 329, Lev.187, K640, S.331, 332, Lev.188, K633, K664, S.335, Lev.191, K702; Ladstätter 2008, 138, Lev.292, Fig.27, K183, S.160, Lev.312, Fig.27, K440; Vapur 2009, 130, 132, Çiz.68, 69, Kat.No:482-494; Palamutçu, 2014,69,70, K7-8; Kızılbıça 2022, 78, Kat.No:12.

Kat No: 115

Form: Amphora

Müze Envanter No: 5473

Kazı Envanter No: TRL2000/900 (Se:218)

Buluntu Kodu: ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 61 cm.

Ağız Çapı:6, 2 cm.

Kaide Çapı: 4, 4 cm. (Alçı Tamamlama)

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur. İçe dönük, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli şişkin ve dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, üç yivli, dikey, tek, şerit kulp. Alçı ile tamamlanmış konik kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Peacock-Williams Tip 45B, Lang Tip 1.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 55, 56, Pl. 11, 41, J 46, J 47; Carandini 1968, Fig. XVII, 365; Riley 1979, 186, Fig. 83, 235; Peacock ve Williams 1986, 188; Williams-Zervos 1985, 57, Fig.1, Lev. 8, 3; Pülz 1985, 88, Fig. 9, 55, 61; Sackett 1992, 246, 248, Lev. 188, S1, 9; Moliner 1996, 245, Fig. 13, 5; Gassner 1997, 185, 186, Lev.61, 769, 774; Meriç 2002, 89, 90, 94, Taf. 45, K542, Taf. 46, K 557; Meriç 2003, 81, Pl. LI, No: 1-2; Wintermeyer 2004, 117, Fig.1078, 1080; Ladstätter 2005, 329, Lev.187, K640, S331, 332, Lev.188, K633,K664, 335, Lev.191, K702; Ladstätter 2008, 138, Lev.292, Fig.27, K183,160, Lev.312, Fig.27, K440; Vapur 2009, 130, 132, Çiz.68,69,Kat.No:482-494; Palamutçu 2014, 69, 70, K7-8; Kızılbuğa 2022, 78, Kat.No:12.

Kat No: 116

Form: Amphora

Müze Envanter No: 6230

Kazı Envanter No: TRL02/2045 (Se:80)

Buluntu Kodu: GYM F1

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM F1 2 No'lu Sondaj

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 64 cm.

Ağız Çapı: 6, 7 cm.

Kaide Çapı: 5, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli şişkin ve dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, üç yivli, tek, şerit kulp. Konik kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Middle Roman Amphora 3, Late Roman Amphora 3, Peacock-Williams Tip 45B, Lang Tip 1.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl. 23, M 125; Peacock ve Williams 1986, 188; Baylan 2008, 133, Kat.No:85; Vapur 2009, 130, 132, Çiz. 68, Kat.No:481; Ladstätter 2010, Taf. 103, A-K713, A-K 714, Taf115, A-K 913; Erön 2013, 205, 206, Kat.No:6,7; Palamutçu 2014, 70, 71, K9, K10, K11; Kızılbuğa 2022, 113-115, Kat.No: 78-83.

Kat No: 117

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 5468

Kazı Envanter No: TRL 2000/1233 (Se:111)

Buluntu Kodu: GYM BIII K77-87 B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B140-150

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/3 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 4/8 Red

Yük: 48 cm.

Ağız Çapı: 9, 8 cm.

Kaide Çapı:13, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur, kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yiv bezemeli uzun ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, dört yivli, dikey, çift, şerit kulp.Halka kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Goldman1950, 198, Pl.158, 712; Hayes 1971, 258, Fig.10, 26; Hayes 1991, Fig. LXIX, 12; Reynal ve Sodini 1992, 60, Fig.27, CC363; Stojanović 1992, 123, Pl.118, No:999, Form31; Fulford ve Peacock 1994,70, Fig.4-12,10; Tyres 1996, 142, 143, Pl.157, 4; Tekkök 2001, Kat. No:160; Meriç 2002, Kat.No:517; Opaiç 2003, 217, Fig.8; Kouzel ve Zachos 2006, 557, Fig.2, 8; Koçyiğit 2018, 287, Kat.No: 75,76, Res.14, Çiz.10.

Kat No: 118

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 6208

Kazı Envanter No: TRL 02/1934 (Se:47)

Buluntu Kodu: GYM B2 028

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 27 cm.

Ağız Çapı: 11 cm.

Kaide Çapı: 9, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncu astar. Alçı ile tamamlanmış, dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun üzerinde yivler. Ortada sert profil yaparak dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, çift yivli, dikey, çift, şerit kulp. Halka kaide. Eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 18, Pl.2, F 72-73 ; Hayes 1971, 258, Fig.10, 26 ; Hayes 1983, 109, 128, Fig. 12, 158-159; Stojanović 1992, 123, Form 31, Lev. 188, 998; Tyres 1996, 58-60, Fig. 33, 8; Hayes 2003, 467, Fig. 11, 102, 489, Fig. 21a, 233; Opaiş 2003, 216, Fig. 5; Ladstätter 2005, 347, Taf.199, K813; Hayes 2009, 14, 19, Fig.11, 94, 94a.

Kat No: 119

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 6265

Kazı Envanter No: TRL 02/1934 (Se:47)

Buluntu Kodu: GYM B2 028

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 23 cm.

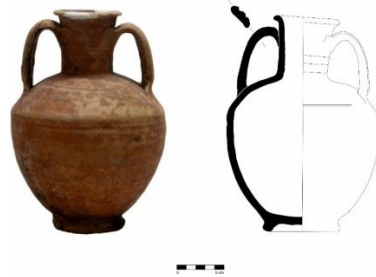
Ağız Çapı: 6, 7 cm.

Kaide Çapı: 7, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur, turuncu astar. Alçı ile tamamlanmış dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun üzerinde yivler. Ortada sert profil yaparak dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, çift yivli, dikey, çift, şerit kulp. Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 18, Pl.2, F 72-73; Hayes 1971, 258, Fig.10, 26; Hayes 1983, 109, 128, Fig. 12, 158-159; Stojanović 1992, 123, Form 31, Lev.188,998; Tyres 1996, 58-60, Fig. 33,8; Hayes 2003, 467, Fig.11,102,489, Fig. 21a, 233; Opař 2003, 216, Fig.5; Ladstätter 2005,347,Taf.199, K813; Hayes 2009,14,19, Fig.11,94,94a.

Kat No: 120

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 5466

Kazı Envanter No: TRL 2000/1228 (Se:106)

Buluntu Kodu: GYM BII K77-87/B150-170 143.15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BII Havuz Taban Altı Silo

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 34, 5 cm.

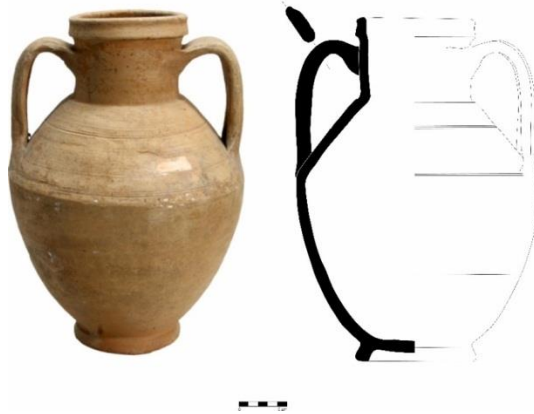
Ağız Çapı: 15, 3cm.

Kaide Çapı: 12, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli kırmızımsı-sarı hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncu astar. Çift kademeli, hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyunda ve omuzda yivler. Ortada sert profil yaparak dibe doğru daralan, kazıma ve kabartma yiv bezemeli, dolgun ve şişkin gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, kalın, dikey, çift, şerit kulp. Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer:-

Kat No: 121

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 6217

Kazı Envanter No: TRL 02/2048 (Se:83)

Buluntu Kodu: GYM B2 028

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 21, 5 cm.

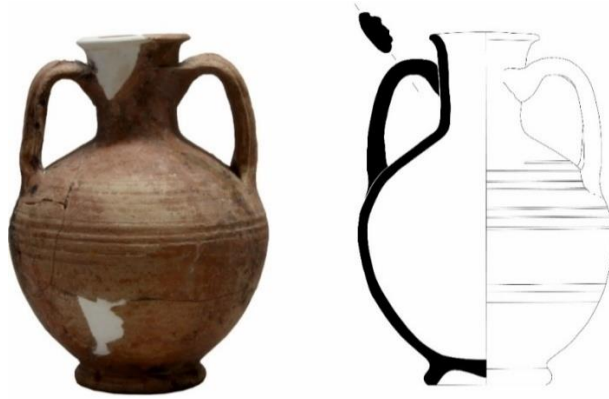
Ağız Çapı: 6, 3 cm.

Kaide Çapı: 8, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşıcıkerikli pembemsi hamur, turuncu astar. Alçı ile tamamlanmış dışa çekik kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, üç yivli, dikey, çift,şerit kulp.Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 92, Pl.22, M92; Özver 2021, 226, Kat.No:145.

Kat No: 122

Form: Masa Amphorası

Müze Envanter No: 6180

Kazı Envanter No: TRL02/2041 (Se:76)

Buluntu Kodu: GYM F1 147.10-146.05

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM F1 2 No'lu Sondaj

Buluntu Tarihi: 20.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 5YR 7/4 Pink

Yük: 34 cm.

Ağız Çapı: 15, 2 cm.

Kaide Çapı: 10, 2 cm

Tanım: Mikaiçerikli pembemsi hamur ve astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Gövde başlangıcında çift, kazıma çizgi. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun, küresel gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, dikey, çift, şerit kulp. Halka kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer:-

Kat No: 123

Form: Düz Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 6222

Kazı Envanter No: TRL 02/1927 (Se:40)

Buluntu Kodu: GYM B2 028

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 24 cm.

Ağız Çapı: 4, 8 cm.

Kaide Çapı: 8, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık kırmızı hamur, kırmızı astar. Alçı ile tamamlanmış, ince kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun üzerinde yivler. Üst bölümde kazıma çizgilerle, alt bölümde kabartma yivlerle bezeli, dolgun ve küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şerit kulp.Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013,140-141, Kat.No:146, Lev.No:156; Özver 2022, 221, 222, Kat.No:137-138.

Kat No: 124

Form: Düz Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 5746

Kazı Envanter No: TRL 01/1411 (Se:26)

Buluntu Kodu: GYM K97/B125 016B

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 17, 5 cm.

Ağız Çapı: 4, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, kırmızı astar. Kalın ağız kenarı. Uzun ve kalın, silindirik boyun. Gövde başlangıcında kazıma çizgiler. Dibe doğru daralan, dolgun, yivlerle bezeli gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, çift yivli, dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Hayes1973, 470, Pl.80, 228; Gürler 2000, 114-115, Fig.1, 7; Istenić 2003, 88, Fig.3, 7; Şimşek 2011, 507, Kat.No:361; Vapur 2011, Çiz.18, 134-140, Çiz.19, 141-150.

Kat. No: 125

Form: Düz Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 6227

Kazı Envanter No: TRL 02/1928 (Se:41)

Buluntu Kodu: GYM B2 028139.36

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 17, 9 cm.

Ağız Çapı: 8, 7 cm.

Kaide Çapı: 4, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Alçı ile tamamlanmışince kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Başlangıç bölümünde iki adet kazıma çizgi yer alan, dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, dolgun ve küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, dikey, tek şerit kulp. Yükseltilmiş kaide. Eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Hayes1973, 470, Pl.80, 228; Gürler 2000, 114-115, Fig.1,7; Istenić 2003, 88, Fig.3, 7; Şimşek 2011, 507, Kat.No:361; Vapur 2011, Çiz.18, 134-140, Çiz.19,141-150.

Kat No: 126

Form: Yonca Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 5455

Kazı Envanter No: TRL 2000/1139 (Se:49)

Buluntu Kodu: GYM BIV

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIV No'lu Açma

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:

Yük: 19, 5 cm.

Ağız Çapı: 6, 8 cm.

Kaide Çapı: 6, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur. İnce, dışa çekik kenarlı, yonca ağız. Yiv bezemeli kısa vokalın boyun. Boyun ile omuz arasında tek, kalın yiv. Yiv bezemeli dolgun gövde. Boyundançıkıp gövde ortasında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şerit kulp.Düz kaide.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl.7, G 188; Hayes 1983, 105-107, Fig.6, 76; Slane 1990, 103-104, Fig.25,214-217; Reynal ve Sodini 1992, 44, Fig.19, CC 105; Özyiğit1992,118, Fig.14; Stojanović 1992, 99, Pl.85, 724; Hayes 1995, 190-191, Fig.3, 14; Mandruzzato 2000, 360, Fig.4, 1; Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 1; Tekkök 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No:109, 159; Coldstream, Eiring ve Forster 2001, 158-159, Fig.4, 11,c; Wintermeyer 2004, 93, Fig.677; Özbütev2004, 35, Lev.38, 172, 181; Ladstätter 2005, Lev.196, 768, 769; Özdemir 2009, 36-37, 129, Kat.No:123-124, Lev.13; Özdemir 2009, 36-37, Lev.13, Kat. No:122,125; Sezgin 2010, 46, 153, Lev.75, No:583-585; Vapur 2011, 60-61, Kat.No:158-165, Çiz.21, 158-159; Şimşek 2011, 1038, Kat.No:1504; Fırat 2011, 189, 241, Kat.No:9,154, 155, Lev.62, 63, No:9, 154, 155; Ergürer 2012, 358, Lev.71-72, No:150; Aktaş 2018, 325-327, Kat.No: 599-602.

Kat No: 127

Form: Yonca Ağızlı, Küresel Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 5686

Kazı Envanter No: TRL00/1279 (Se:115)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D220-230

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu Açma

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 11 cm.

Ağız Çapı: 4, 8 cm.

Kaide Çapı: 3, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur. Kalın, dışa çekik kenarlı yonca ağız. Kısa vokalın boyun. Aralıklı yivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, tek yivli, dikey, tek şerit kulp. Düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, Pl.7, G 188; Hayes 1983, 105-107, Fig.6, 76; Slane 1990, 103-104, Fig.25, 214-217; Reynal ve Sodini 1992, 44, Fig.19, CC 105; Özyiğit 1992, 118, Fig.14; Stojanović 1992, 99, Pl.85, 724; Hayes 1995, 190-191, Fig.3, 14; Mandruzzato 2000, 360, Fig.4, 1; Istenič ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 1; Tekkök 2001, 358, 367, Pl.10, 16, No:109, 159; Coldstream, Eiring ve Forster 2001, 158-159, Fig.4, 11, c; Wintermeyer 2004, 93, Fig.677; Özbütev 2004, 35, Lev.38, 172, 181; Ladstätter 2005, Lev.196, 768, 769; Özdemir 2009, 36-37, 129, Kat.No:123-124, Lev.13; Özdemir 2009, 36-37, Lev.13, Kat.No:122, 125; Sezgin 2010, 46, 153, Lev.75, No:583-585; Vapur 2011, 60-61, Kat.No:158-165, Çiz.21, 158-159; Şimşek 2011, 1038, Kat.No:1504; Fırat 2011, 189, 241, Kat.No:9, 154, 155, Lev.62, 63, No:9, 154, 155; Ergürer 2012, 358, Lev.71-72, No:150; Aktaş 2018, 325-327, Kat.No:599-602.

Kat No: 128

Form: Yonca Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 5745

Kazı Envanter No: TRL 01/1412 (Se:27)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B1 No'lu Açma, 016 B1 No'lu Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 15 cm.

Ağız Çapı: 9, 2 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, ağız kenarından gövdeye doğru akmış turuncu astar. Kalın, hafif dışa dönük kenarlı yonca ağız. Kalın ve kısa boyun. Dolgun, küresel gövde üzerinde tek yiv bezemesi. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, dikey, tek, şerit, kulp.Halka kaide. Ağız kenarında küçük kırık.

Tarih: MS II. ve I II. yy.

Benzer: Ladstätter 2005, 34, Taf. 25, Abb. 72; Erön 2013, 131-133, Kat.No:12-137, Lev.No:139-147.

Kat. No: 129

Form: Düz Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 5801

Kazı Envanter No: TRL 01/1478 (Se:40)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B1 No'lu Açma, 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: -

Yük: 16, 5 cm.

Ağız Çapı: 5, 2 cm.

Kaide Çapı: 5, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur. Hafif dışa dönük, kalın kenarlı ağız. Kalın ve kısa boyun. Dolgun, dibe doğru daralan, uzun, silindirik gövde üzerinderyivler. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III.yy.

Benzer: Hayes 1983,110, Fig.111, 130; Tyers 1996, 199-201, Fig.255, IH; Reynal 2007, 225, Pl.61, 385.1; Hayes 2008, 287, Fig.45, P33823; Erön 2013, 141-142, Kat.No:149-156, Lev.No:159-166.

Kat. No: 130

Form: Düz Ağızlı, Silindirik Gövdeli Testi

Müze Envanter No: 6207

Kazı Envanter No: TRL 02/1943 (Se:51)

Buluntu Kodu: GYM B3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B3 39 No'lu Mekan Su Deposu

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 22 cm.

Ağız Çapı: 8 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Bir bölümü alçı ile tamamlanmış, kalın, dışa dönük kenarlı ağız. Kalın ve kısa boyun. Dolgun ve uzun, silindirik gövdede ve boyunda yivler. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, dikey, tek yivli, tek, şerit kulp. Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III.yy.

Benzer: Hayes 1983, 110, Fig.111, 130; Tyers 1996, 199-201, Fig.255, IH; Reynal 2007, 225, Pl.61,385.1; Hayes 2008, 287, Fig.45, P33823; Erön 2013, 141-142, Kat.No:149-156, Lev.No:159-166.

Kat No: 131

Form: Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi

Müze Envanter No: 5116

Kazı Envanter No: TRL99/336 (Se12)

Buluntu Kodu: GYM K15-35/B15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 5YR 7/4 Pink

Yük: 24, 4 cm.

Ağız Çapı: 3, 2cm.

Kaide Çapı: 4, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, aynı tonda ince uygulanmış astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Gövdeye doğru genişleyen, yiv bezemeli, uzun ve kalın boyun. Yivlerle bezeli, dolgun, ovoid gövde. Yükseltilmiş konik kaide. Gövde üzerinde yer yer dökülme ve aşınma.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013, 140, Kat.No:147, Lev.No:157.

Kat No: 132

Form:Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi

Müze Envanter No: 5353

Kazı Envanter No: TRL2000/1191 (Se90)

Buluntu Kodu: GYM B IV I 144.15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B IV I No'lu Oda

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/2 Pinkish Gray

Astar Rengi: 7.5YR 7/2 Pinkish Gray

Yük: 26, 5 cm.

Ağız Çapı: 3cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm. (Alçı Tamamlama)

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi-gri hamur, aynı tonda ince uygulanmış astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Gövdeye doğru genişleyen, yiv bezemeli, uzun ve kalın boyun. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, alçıyla tamamlanmış tek, şerit kulp.Yivlerle bezeli, dolgun, ovoid gövde. Yükseltilmiş konik kaide. Kulp ve kaidede alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013,140, Kat.No:147, Lev.No:157.

Kat No: 133

Form: Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi

Müze Envanter No: 5708

Kazı Envanter No: TRL 00/1024 (Se:19)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/D220-230

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Yük: 27 cm.

Ağız Çapı: 2, 9 cm.

Kaide Çapı: 5, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur, aynı tonda ince uygulanmış astar. Kalın ağız kenarı. Yivli, uzun ve kalın, silindirik boyun. Dibe doğru daralan, dolgun, yivlerle bezeli, ovoid gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, çift yivli, dikey, tek, şerit kulp. Yükseltilmiş konik kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013,140, Kat.No:147, Lev.No:157.

Kat No: 134

Form: Uzun Boyunlu, Ovoid Gövdeli, Yüksek Ayaklı Testi

Müze Envanter No: 6261

Kazı Envanter No: TRL02/1856 (Se18)

Buluntu Kodu: GYM

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 2 No'lu Alan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 5YR 7/4 Pink

Yük: 27 cm.

Ağız Çapı: 4 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, aynı tonda ince uygulanmış astar. Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Gövdeye doğru genişleyen, yiv bezemeli, uzun ve kalın boyun. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan çift yivli, dikey, tek, şerit kulp. Yivlerle bezeli, dolgun, ovoid gövde. Yükseltilmiş konik kaide.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013,140, Kat.No:147, Lev.No:157.

Kat No: 135

Form: Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Düz Dipli Testi

Müze Envanter No: 5350

Kazı Envanter No: TRL 2000/160 (Se:115)

Buluntu Kodu: ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 15 cm.

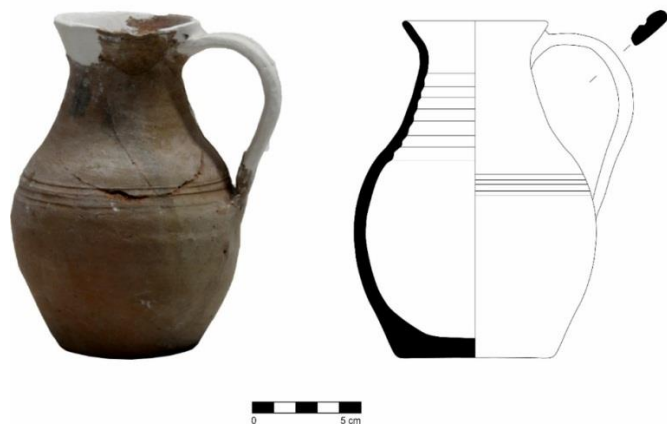
Ağız Çapı: 6, 3 cm.

Kaide Çapı: 6, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Hafif dışa çekik, ince kenarlı ağız. Kalın boyunda yivler. Dolgun, küresel gövde üzerinde üç adet yiv bezemesi. Boyundan çıkıp gövde ortasında sonlanan, alçı ile tamamlanmış, dikey, tek, şerit kulp.Düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS IV. yy.

Benzer: Reynal ve Sodini 1992, 45, Fig.20, CC108; Hayes 2001, 447, Fig.7, 31; Reynal 2007, 231, Pl.63, 403.1; Erön 2013, 41, Kat.No:13, Lev.24.

Kat No: 136

Form: Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Düz Dipli Testi

Müze Envanter No: 5802

Kazı Envanter No: TRL 01/1487 (Se:43)

Buluntu Kodu: GYM K87-97/B125-140

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 No'lu Açma 017Doğu Köşesi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 18 cm.

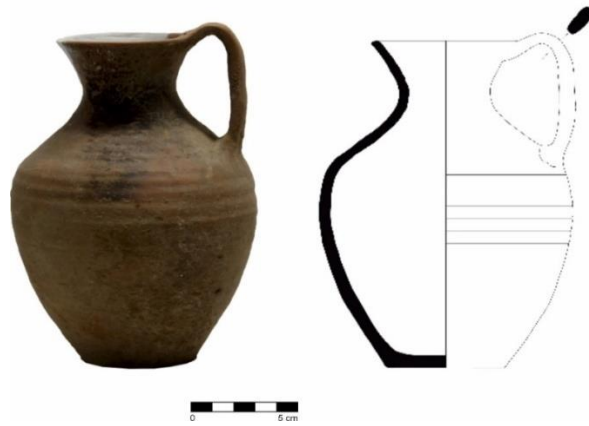
Ağız Çapı: 6, 4 cm.

Kaide Çapı: 5, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, turuncu astar. İnce kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan dolgun ve uzun gövde üzerinde yivler. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Düz kaide. Eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS IV. yy.

Benzer: Reynal ve Sodini 1992, 45, Fig.20, CC108; Hayes 2001, 447, Fig.7, 31; Reynal 2007, 231, Pl.63, 403.1; Erön 2013, 41, Kat.No:13, Lev.24.

Kat No: 137

Form: Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Düz Dipli Testi

Müze Envanter No: 5803

Kazı Envanter No: TRL 01/1475 (Se:37)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B1 No'lu Açma 016B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Yük: 18, 3 cm.

Ağız Çapı: 6, 2 cm.

Kaide Çapı: 6, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli açık kahverengi hamur ve aynı renk tonunda astar. Alçı ile tamamlanmış ince kenarlı ağız. Kısa ve kalın, silindirik boyun. Yivlerle bezeli dolgun gövde. Boyundan çıkıp gövde ortasında sonlanan alçı ile tamamlanmış, dikey, tek, şerit kulp. Düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS IV. yy.

Benzer:-

Kat No: 138

Form: Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Yüksek Ayaklı Minyatür Testi

Müze Envanter No: 5747

Kazı Envanter No: TRL 01/1421 (Se:30)

Buluntu Kodu: GYM K97/B125 016B

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 4/6 Red

Yük: 20 cm.

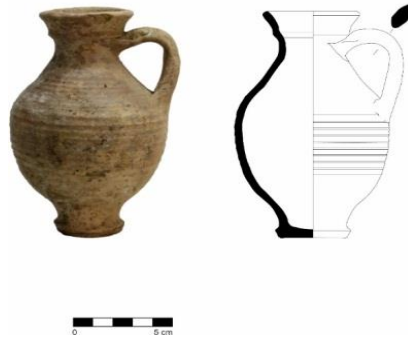
Ağız Çapı: 4, 6 cm.

Kaide Çapı: 5, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, kırmızımsı-kahverengi astar. Dışa taşkın profilli kalın ağız kenarı. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, dolgun, yivlerle bezeli gövde. Boyundan çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, çift yivli, dikey, tek, şerit kulp. Hafif yükseltilmiş düz kaide.

Tarih: MS III. ve IV.yy.

Benzer: Hayes 1983,107, Tip2, Fig.6,73; Albertocchi 2000, 208-209, Fig.2,1; Ladstätter 2010, 266, Abb.108, K806; Vapur 2011, Çiz.4, K38; Erön 2013, 143-144, Kat.No:163, Lev.No:173, Kat.No:164, Lev.No:174; Özver 2021, 222, Kat.No:139-140.

Kat No: 139

Form: Geniş Ağızlı, Dolgun Gövdeli, Yüksek Ayaklı Minyatür Testi

Müze Envanter No: 6234

Kazı Envanter No: TRL02/1918 (Se32)

Buluntu Kodu:GYM B2

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 12 cm.

Ağız Çapı: 4, 3 cm.

Kaide Çapı: 3, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncu astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yivli, kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, inceyivlerle bezeli dolgun, küresel gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek yivli, dikey, tek, şerit kulp. Yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar.

Tarih: MS III. ve IV. yy.

Benzer: Hayes 1983, 107, Tip2, Fig.6,73; Albertocchi 2000, 208-209, Fig.2,12; Ladstätter 2010, 266, Abb.108, K806; Vapur 2011, Çiz.4, K38; Erön 2013,143-144, Kat.No:163, Lev.No:173, Kat.No:164, Lev.No:174; Özver 2021, 222, Kat.No:139-140.

Kat No: 140

Form: Servis Kabı

Müze Envanter No: 5860

Kazı Envanter No: TRL01/1538 (Se:62)

Buluntu Kodu: GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma 020 İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 28 cm.

Ağız Çapı: 13, 2 cm.

Kaide Çapı: 8, 4 cm.

Tanım: Mika içerikli açık kırmızı hamur. İnce, dışa çekik kenarlı ağız. Kalın ve kısa boyun. İnce yivlerle bezeli, dibe doğru genişleyen, uzun, oval gövde. Biri alçı ile tamamlanmış, ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan, dikey, çift, şerit kulp.Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Coşkun 2022,137, Kat.No:120.

Kat No: 141

Form: Servis Kabı

Müze Envanter No: 5311

Kazı Envanter No: TRL 2000/720 (Se:158)

Buluntu Kodu: ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 22, 5cm.

Ağız Çapı: 14, 2 cm.

Kaide Çapı: 7, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Yivlerle bezeli, uzun, silindirik gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, dikey, çift şerit kulp. Halka kaide. Ağız kenarında ve kaidede alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Vapur 2009, 83-84, Çiz.40, Kat.No:302; Özdemir 2009, 62, Kat.No:251; Aktaş 2018, 324-325, Kat.No: 597.

Kat No: 142

Form: Servis Kabı

Müze Envanter No: 5349

Kazı Envanter No: TRL 2000/339 (Se:22)

Buluntu Kodu: GYM BV

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BV Önü

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 22 cm.

Ağız Çapı: 12 cm.

Kaide Çapı: 6, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Yivlerle bezeli, uzun, silindirik gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan tek yivli, dikey, çift,şerit kulp. Halka kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Vapur 2009, 83-84, Çiz.40, Kat.No:302; Özdemir 2009, 62, Kat.No:251; Aktaş 2018, 324-325, Kat.No:597.

Kat No: 143

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5130

Kazı Envanter No: TRL 99/613 (Se:130)

Buluntu Kodu: ARS K340-350/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar 4 Gömüt Kabı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi:-

Yük: 18, 5 cm.

Ağız Çapı: 32 cm.

Kaide Çapı: 20, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu hamur. Çift kademeli, dışa taşkın profilli kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Boyundan itibaren sert profil oluşturarak genişleyen, dolgun, yivlerle bezeli gövde. Boyun üzerineyapışık olarak tasarlanmış, dekoratif amaçlı stilize çift şerit kulp. Yuvarlatılmış dip. Kırık kısımlarda yapıştırma eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 56, Pl.11, J 56, 33-34, Pl.7, G 116; Riley 1979, 263-265, Fig.104, 515-516; Hayes1983, 105-106, 122, Fig.5; Stojanović 1992, 135-136, Lev.136, 1174-1175; Sackett 1992, 232-233, Lev. 174, D 3, 13, 233-237, Lev.177, D 4, 32, 242-243, Lev.184, R 1, 7; Özbütev 1994, 28, Lev.13, 51; Slane 1994, 140, Fig.8, 36; Tekkök 1996, 108, Fig.62, D 49; Kouzell ve Zachos 2000, 558, Fig.2, 12; Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 2, Fig.4, 5; Forster 2001, Fig.4, 9, c-d; Ladstätter 2005, Taf.181, K 569, K 570, K 571, Taf. 191, K 698, K 700; Lüdorf 2006, 54, 89, Taf.7, T 21; Reynal 2007, 214-215, Lev.56, 361.1; Vapur 2009, 106-107, Kat.No:394-405; Şimşek 2011, 496, Kat.No:337,338, 497, Kat.No:340, 341; Erön 2013, 54-55, 56-57, Kat.No:35,Lev.No:45, Kat.No:37, Lev.No:47; Coşkun 2022, 131-132, Kat.No:111.

Kat No: 144

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5133

Kazı Envanter No: TRL 99/608b (Se:123)

Buluntu Kodu: ARS K340-350/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar 30 Gömüt Kabı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Astar Rengi:-

Yük: 22 cm.

Ağız Çapı: 21, 5 cm.

Kaide Çapı: 25, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu hamur. çift kademeli, dışa taşkın profilli kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Boyundan itibaren sert profil oluşturarak genişleyen, dolgun, yivlerle bezeli gövde. Ağız kenarınayapışık olarak tasarlanmış dekoratif amaçlı, stilize boynuz formu, çift tutamak. Yuvarlatılmış dip. Kırık kısımlarda yapıştırma, gövdede çatlak.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 56, Pl.11, J 56, 33-34, Pl.7, G 116; Riley1979, 263-265, Fig.104, 515-516; Hayes1983, 105-106, 122, Fig.5; Stojanović 1992, 135-136, Lev.136, 1174-1175; Sackett 1992, 232-233, Lev. 174, D 3, 13, 233-237, Lev.177, D 4, 32, 242-243, Lev.184, R 1, 7; Özbütev1994, 28, Lev.13, 51; Slane 1994, 140, Fig.8, 36; Tekkök 1996, 108, Fig.62, D49; Kouzell ve Zachos 2000, 558, Fig.2, 12; Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.3, 2, Fig.4, 5; Forster 2001, Fig.4, 9, c-d; Ladstätter 2005, Taf.181, K 569, K 570, K 571, Taf. 191, K 698, K 700; Lüdorf 2006, 54, 89, Taf.7, T 21; Reynal 2007, 214-215, Lev.56, 361.1; Vapur 2009, 106-107, Kat.No: 394-405; Şimşek 2011, 496, Kat.No:337, 338, 497, Kat.No: 340, 341; Erön 2013, 54-55, 56-57, Kat.No:35, Lev.No:45, Kat.No:37, Lev.No:47; Coşkun 2022, 131-132, Kat.No:111.

Kat No: 145

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5134

Kazı Envanter No: TRL 99/607b (Se:123)

Buluntu Kodu: ARS K340-350/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar 14 Gömütü

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 10R 6/8 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 21, 5 cm.

Ağız Çapı: 20 cm.

Kaide Çapı: 21, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu rengi hamur. Dışa çekik kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Boyundan itibaren sert profil oluşturarak genişleyen, dolgun, yivlerle bezeli gövde. Yuvarlatılmış dip. Kırık kısımlarda yapıştırma, gövdede çatlak, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Riley 1979, 275, Fig.108, 581; Hayes 1983, 97, Fig.6, 68; Stojanović 1992, 137, Lev.138, 1188; Özbütev 1994, 27-28, Lev.10, 35-36; Lüdorf 2006, 88, Taf.7,19; Erön 2013, 57-58, Kat.No:38, Lev.48; Vapur 2009, 106-108, Çiz.53, Lev.18, Kat.No:397.

Kat No: 146

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5354

Kazı Envanter No: TRL 2000/605 (Se:118)

Buluntu Kodu: GYM BIII

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIII

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi:-

Yük: 22 cm.

Ağız Çapı: 35, 5 cm.

Kaide Çapı: 25, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık kahverengi hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dolgun, yivlerle bezeli gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanankalın, dikey, çift, şerit kulp. Yuvarlatılmış dip. Kırık kısımlarda yapıştırma eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, 67, Pl.11, J 56, Pl.14, K 92 ; Riley 1979, 263-265, Fig.104, K 519-520; Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5 K, 58-63 ; Leon 1991, 134, K 25, Taf.189; Özbütev 1994, 27-28, Lev.8, 27, Lev.9, 34; Gassner 1997, 166-167, Kat. No: 684; Hübner 1997, 91, 94, Abb.1, 7, Abb.2, 6 ; Mandruzzato 2000, 360-361, Fig.5, 5; Isteniç ve Schneider 2000, 341-342, Fig.4,5; Wintermeyer 2004, 90, Abb.640; Ladstätter 2005, 316, 335, Taf.179, K 495, 342, Taf.196, K 771, Taf.191, K 698; Lüdorf 2006, 87-88, Taf.7, 4, 17 ; Reynal 2007, 214-215, Pl.56, K 36.1; Vapur 2009, 67, 106-108, Kat.No:394-405; Şimşek 2011, 495, Kat.No: 334-335; Erön 2013, 54-57, Kat.No:35, 37, Lev.No:45,47.

Kat No: 147

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5460

Kazı Envanter No: TRL 2000/1127 (Se:46)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B170-150 Plk

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BI No'lu Açma

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi:-

Yük: 14 cm.

Ağız Çapı: 13, 4 cm.

Kaide Çapı: 15, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcikiçerikli açık turuncu renkli hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde başlangıcında sonlanan çift, dikey kulp.Bombelidip. Kırık kısımlarda yapıştırma.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, 67, Pl.11, J 56, Pl.14, K 92; Riley 1979, 263-265, Fig.104, K 519-520; Hayes1983, 105-106, 122, Fig.5 K, 58-63; Leon 1991, 134, K 25, Taf.189; Özbütev 1994, 27-28, Lev.8, 27, Lev.9, 34; Gassner 1997, 166-167, Kat.No:684; Hübner 1997, 91, 94, Abb.1, 7, Abb.2, 6; Mandruzzato 2000, 360-361, Fig.5, 5; Isteniç ve Schneider 2000, 341-342, Fig.4, 5; Wintermeyer 2004, 90, Abb.640; Ladstätter 2005, 316, 335, Taf.179, K495, 342, Taf.196, K 771, Taf.191, K 698; Lüdorf 2006, 87-88, Taf.7, 4, 17 ; Reynal 2007, 214-215, Pl.56, K 36.1;Vapur 2009, 67, 106-108, Kat.No:394-405; Şimşek 2011, 495, Kat.No:334-335; Erön 2013, 54-57, Kat.No:35, 37, Lev.No:45,47.

Kat No: 148

Form: Khytra

Müze Envanter No: 6218

Kazı Envanter No: TRL 02/2046 (Se:81)

Buluntu Kodu: GYM F1 147.00

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM F1 2 No'lu Sondaj

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 10R 6/8 Light Red

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 14 cm.

Ağız Çapı: 17 cm.

Kaide Çapı: 15, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu rengi hamur, koyu turuncu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dolgun ve şişkin, yivlerle bezeli gövde. Yuvarlatılmış dip.Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, 67, Pl.11, J 56, Pl.14, K 92; Riley 1979, 263-265, Fig.104, K519-520; Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5 K,58-63;Leon 1991, 134, K 25, Taf.189; Özbütev 1994, 27-28, Lev.8, 27, Lev.9, 34 ; Gassner 1997, 166-167, Kat.No: 684;Hübner 1997, 91, 94, Abb.1, 7, Abb.2, 6 ; Mandruzzato 2000, 360-361, Fig.5, 5 ; Isteniç ve Schneider 2000, 341-342, Fig.4, 5; Wintermeyer 2004, 90, Abb.640;Ladstätter 2005, 316, 335, Taf.179, K 495, 342, Taf.196, K 771, Taf.191, K 698; Lüdorf 2006, 87-88, Taf.7, 4,17 ;Reynal2007, 214-215, Pl.56, K 36.1;Vapur 2009, 67,106-108, Kat.No:394-405; Şimşek 2011,495, Kat.No: 334-335; Erön 2013, 54-57, Kat.No:35, 37, Lev.No:45,47.

Kat No: 149

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5356

Kazı Envanter No: TRL 2000/614 (Se:131)

Buluntu Kodu: ARS K360-370/D200-210 Plk

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 16 cm.

Ağız Çapı: 14 cm.

Kaide Çapı: 7, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Dolgun ve şişkin gövde üzerinde geniş aralıklı, çift yiv. Düz kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. yy.

Benzer: Hayes 1973, 467, Pl.80, 238-239; Hayes 1997, 76-77, Fig.31; Vapur 2009, 84-85, Çiz.40, Kat.No:305,307.

Kat No: 150

Form: Khytra

Müze Envanter No: 5464

Kazı Envanter No: TRL 2000/1229 (Se:108)

Buluntu Kodu: ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 5/8 Red

Astar Rengi: 2.5YR 5/4 Reddish Brown

Yük: 11 cm.

Ağız Çapı: 11, 4 cm.

Kaide Çapı: 13, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızı hamur, kırmızımsı-kahverengi astar. Dışa taşkın profilli, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun üzerinde çift yiv. Dibe doğru genişleyen, yivlerle bezeli, dolgun ve şişkin gövde. Bombelidip. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan, biri alçı ile tamamlanmış, dört yivli, çift, dikey kulp. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Riley 1979, 263-265, Fig.104, K 519-520; Hayes 1983, 105-106, 122, Fig.5,56; Hayes 1991,80, Fig.XXXV, 5; Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.4,1; Kouzell ve Zachos 2000, 558, Fig.2,10; Hayes 2003, 467, Fig.10, 98; Wintermeyer 2004, 90, Abb. 640; Slane ve Sander 2005, 266-267, 272, Fig.8, No:3.30-3; Ladsätter 2005, 316, Taf.179, K 495, 342, Taf.196, K771; Vapur 2009, 234-235, Çiz.53, 394; Erön 2013, Kat.No:35, Lev.No:45; Aktaş 2018,407-408, Kat.No:699; Coşkun 2022, 127-128, Kat.No:104-105.

Kat No: 151

Form: Lopas (Güveç)

Müze Envanter No: 5475

Kazı Envanter No: TRL 2000/1176 (Se:82)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150 144.83

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIII Açması 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/8 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 7, 3 cm.

Ağız Çapı: 17 cm.

Kaide Çapı: 18, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncuhamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Dibe doğru düz profile inen, yiv bezemeli, yayvan ve basık gövde. Dekoratif amaçlıolarakağız kenarınayapışık tasarlanmış, simetrik üçer adet stilize üçgenden oluşan çift tutamak. Yuvarlatılmış kaide ile gövdenin birleştiği noktada sert profil. Kırık kısımlarda yapıştırma.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Özbütev 1994, 24-25, Lev.2, 4; Istenić ve Schneider 2000, 341-343, Fig.2, 6, Fig.4, 1,3; Fırat 2012, 158-159, 163, 6-7; Erön 2013, 80-81, Kat.No:72, Lev.No:82; Okan, Fırat ve Baydan 2018,168-169, Kat.No:1, Res.1, Çiz.1.

Kat No: 152

Form: Lekane

Müze Envanter No: 5476

Kazı Envanter No: TRL 2000/1232 (Se:111)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150 144.40

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIII Açması 8 No'lu Mekan Küllü Alan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 12 cm.

Ağız Çapı: 31 cm.

Kaide Çapı: 28, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Gövde başlangıcında üç adet yiv. Düz profilli, yayvan ve geniş gövde. Düz kaide. Ağız kenarında hamur yaşkan oluşan oluşan darbedenkaynaklanan içe doğru çökme. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Erön 2013, 48, Kat.No:27, Lev.No:37.

Kat No: 153

Form: Tava/Yayvan Kap

Müze Envanter No: 5836

Kazı Envanter No: TRL01/1548 (Se:67)

Buluntu Kodu: : GYM K77-97/B110-125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B 4 No'lu Açma, 022

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 4/1 Dark Gray

Astar Rengi:5YR 4/1 Dark Gray

Yük: 3, 2 cm.

Ağız Çapı: 16, 5 cm.

Kaide Çapı: 13 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli siyahımsı-koyu gri hamurlu aynı renk astarlıdır. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız.Geniş ve yayvan gövde. Düz ve geniş taban. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama, yüzeyde yoğun kalker tabakası.

Tarih: MS I. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Pl.72, 89; Aydemir 1994, 64-65, Lev.XL, 60, Lev.XLVII, 97; Özbütev 1994, 31-32, Lev.27, 119, Lev.28, 122-123; Stojanović 1997, 135, Pl.135, 1165; Hayes 1997, 62, Fig.23; Mandruzzato 2000, 360, Fig.4, 4; Istenić ve Schneider 2000, 341, Fig.5,3; Coldstream 2001, 157, Fig.4, d ;Vapur 2001, 106-107, Kat.No:9,152, Çiz.32 ; Wintermeyer 2004, 56, Fig.335; Reynal 2007, 211-212, Pl.55, 359.1; Hayes 2009, 13, Fig.19, 140; Vapur 2009, 101, Kat.No: 362, 366, Çiz.50; Fırat 2011, 86-87, 93, Lev.48, 65; Fırat 2011, 89, 93, Lev.50, 269; Okan, Fırat ve Baydan 2018, 171-172, Kat.No: 8, Res.12, Çiz.8.

Kat No: 154

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5296

Kazı Envanter No: TRL 2000/1169 (Se:75)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150 Plk 144.83

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMBIII 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi:-

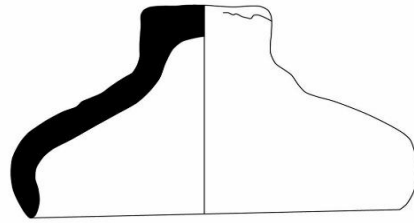
Yük: 4, 5 cm.

Çap: 7, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcikiçerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur. Kalın ve kısa, dairesele tutamak. Yayvan, iç bükey gövde. İçe dönük, kalınkenarlı ağız. Yüzeyde aşınma, ağız kenarında alçı tamamlama.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Lev.14, K88; Riley 1979, 321, Fig.119, 765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No.30; Vapur 2009, 133-134, Çiz. 71, Kat.No: 495-500; Erön 2013, 123, Kat. No:119-121, Lev.No:129-131; Aktaş 2018, 427-429, Kat.No:729-730.

Kat No: 155

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5297

Kazı Envanter No: TRL 2000/1184 (Se:86)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150144.28

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMBIII 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 4, 7 cm.

Çap: 7, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli Kırmızımsı-sarı hamur. Kalın ve kısa daireseİ tutamak, yayvan, iç bükey gövde. İçe dönük, kalınkenarlı ağız. Kırıklarda yapıştırma.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Lev.14, K88; Riley1979, 321, Fig.119, 765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30; Vapur 2009, 133-134, Çiz. 71, Kat.No: 495-500; Erön 2013, 123, Kat. No:119-121, Lev.No:129-131; Aktaş 2018, 427-429, Kat.No:729-730.

Kat No: 156

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5300

Kazı Envanter No: TRL 2000/1156 (Se:64)

Buluntu Kodu: GYM K77-87/B140-150

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMBIII 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

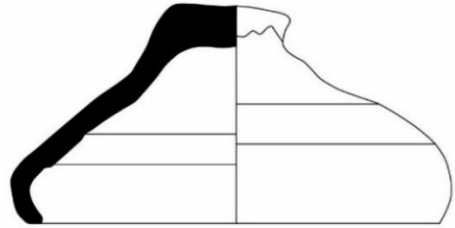
Yük: 4,7 cm.

Çap: 7, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Kalın ve kısa, dairesel tutamak. Yayvan, iç bükey gövde üzerinde yivler. İçe dönük, kalınkenarlı ağız.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Lev.14, K88; Riley1979, 321, Fig.119, 765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30; Vapur 2009, 133-134, Çiz. 71, Kat. No:495-500; Erön 2013, 123, Kat. No:119-121, Lev.No:129-13; Aktaş 2018, 427-429, Kat.No:729-730.

Kat No: 157

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5302

Kazı Envanter No: TRL 2000/1207 (Se:101)

Buluntu Kodu: GYM GO-20/BO-15 Plk

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMB11 İçi Kapı Eşİİ Dolgu

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 4,6 cm.

ap: 8, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Kalın ve kısa, dairesele tutamak. Yayvan, iç bükey gövde. İçe dönük, kalınkenarlı ağız.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Lev.14, K88; Riley 1979, 321, Fig.119, 765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30; Vapur 2009, 133-134, iz. 71, Kat.No:495-500; Erön 2013, 123, Kat. No: 119-121, Lev.No:129-131; Aktaş 2018, 427-429, Kat.No: 729-730.

Kat No: 158

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 6136

Kazı Envanter No: TRL 02/1917 (Se:31)

Buluntu Kodu: GYM

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM028 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 6, 3 cm.

ap: 11 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Kalın ve kısa, dairesele tutamak. Yayvan, iç bükey gövde. İçe dönük, kalın kenarlı ağız.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson1959, 67, Lev.14, K88; Riley1979, 321, Fig.119, 765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30; Vapur 2009, 133-134, iz. 71, Kat.No:495-500; Erön 2013, 123, Kat. No:119-121, Lev.No:129-131; Aktaş 2018, 427-429, Kat No:729-730.

Kat No: 159

Form: İçe Dönük Ağız Kenarlı, Dairesel Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 6173

Kazı Envanter No: TRL 02/1845 (Se:12)

Buluntu Kodu: GYM

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM2 No'lu Alan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 Light Brown

Astar Rengi:-

Yük: 3, 5 cm.

Çap: 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık kahverengi hamur. Kalın ve kısa, dairesele tutamak. Yayvan, iç bükey gövde. İçe dönük, kalınkenarlı ağız.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67, Lev.14, K 88; Riley 1979, 321, Fig.119,765; Hayes 1983, 128, Fig.12, 155; Stojanović 1992, 111, Pl.98, 843,138, Pl.140, 1207; Fulford ve Peacock 1994, 67, Fig.4.10, No:30; Vapur 2009, 133-134, Çiz. 71, Kat.No:495-500; Erön 2013, 123, Kat. No:119-121, Lev.No:129-13; Aktaş 2018, 427-429, Kat.No:729-730.

Kat No: 160

Form: Düz Ağız Kenarlı, Konik Gövdeli, Yüksek Silindirik Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5117

Kazı Envanter No: TRL 99/376 (Se:25)

Buluntu Kodu: GYM K15-35/B15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMBIII

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 10YR 7/3 Very Pale Brown

Astar Rengi:

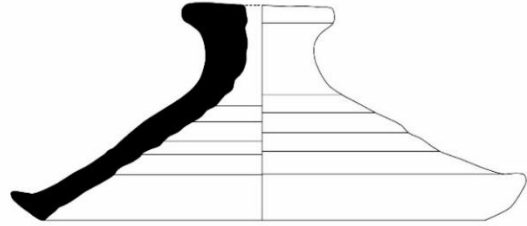
Yük: 5, 5 cm.

Çap: 12, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli soluk kahverengi hamur. Kalın ve kısa, silindirik tutamağın üst kısmındaki basık ve yayvan tablanın ortasında tek delik. Ağız kenarına doğru genişleyen, üzeri yivli, yayvan gövde. Kalın kenarlı ağız. Yüzeyde ve ağız kenarında kırıklar.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.'ın başları

Benzer: Robinson 1959, 67, Pl.14, K86; Riley 1979, 324, Pl.119, 775; Stojanović 1992, 108, Lev.95, 810; Ladstätter 2005, Lev.186, K 629, Lev.189, K 674; Vapur 2009, 135-136, Çiz.73, Kat.No:513; Şimşek 2011, 498, Kat.No:345; Erön 2013,121-123, Kat.No:117, Lev.No:127.

Kat No: 161

Form: Kalın Ağız Kenarlı, Yüksek Silindirik Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5916

Kazı Envanter No: TRL 01/1623 (Se:86)

Buluntu Kodu: ARS KT2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT2 Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 4 cm.

Çap: 13 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Kalın ve kısa, yükseltilmiş, silindirik tutamak. Ağız kenarına doğru genişleyen, üzeri yivli yayvan gövde. Kalın kenarlı ağız. Ağız kenarında kırıklar.

Tarih: MS II. yy. İle MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 34, Pl.6, G122; Hayes 1971, 269, Fig.17, 47-49; Riley 1979, 324, Pl.119, 77; Hayes 1983, 138, Fig.17, 220; Fulford ve Peacock 1984, 196-197, Fig.75, 4.4; Reynal ve Sodini 1992, 52, Fig.22, CC196; Stojanović 1992, 109, Lev.95, 813; Civelek 2002, 143-144, Lev.XL, Ur 3; Hayes 2009, 12-13, Fig.15, 64, 70; Vapur 2009, 134-136, Çiz.72-73, Kat.No:511,513; Şimşek 2011, 494, Kat.No:333; Özver 2021, 227-234, Kat.No.149; Coşkun 2022, 124-125, Kat.No: 97; Sönmez 2023, 154, Fig.18, No:59.

Kat No: 162

Form: Kalın Ağız Kenarlı, Yassı Gövdeli, Silindirik Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 5834

Kazı Envanter No: TRL 01/1586 (Se:74)

Buluntu Kodu: GYM G20-40/BO-15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMHypoje Önü

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 2, 2 cm.

Çap: 19, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşıkiçerikli pembemsi hamur. Kalın ve kısa, içi oyuk, silindirik tutamak. Ağız kenarına doğru genişleyen, basık ve yayvan gövde. Dışa taşkın kalın kenarlı ağız. Kırıklarda yapıştırma. Tutamakta kırıklar.

Tarih: MS I. yy. ile MS II. yy.

Benzer: Riley 1979, 326-327, Fig.119, Kat.No:D799; Civelek 2002, 143-144, Lev.XL, Ur3; Saraçoğlu 2013, 477, Res.9, Ur 9; Erön 2013, 125, Kat.No:125, Lev.No:135; Özver 2021, 105-107, Kat.No:1-12; Özver 2021, 231, Kat.No:151; Özver 2021, Kat.No:2, Kat.No:3, Kat.No:12; Coşkun 2022, 129-131, Kat.No:106-108.

Kat No: 163

Form: Kalın Ağız Kenarlı, Yassı Gövdeli, Silindirik Tutamaklı Kapak

Müze Envanter No: 6228

Kazı Envanter No: TRL 02/1956 (Se:96)

Buluntu Kodu: GYM B3

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYMB3 39 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi:-

Yük: 3 cm.

Çap: 17, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşıkiçerikli soluk kahverengi hamur. Kalın ve kısa, içi oyuk, silindirik tutamak. Ağız kenarına doğru genişleyen, basık ve yayvan gövde. Dışa taşkın çift silmeli kalın kenarlı ağız.

Tarih: MS I. yy. ile MS II. yy.

Benzer: : Riley 1979, 326-327, Fig.119, Kat. No:D799; Civelek 2002, 143-144, Lev.XL, Ur 3; Saraçoğlu 2013, 477, Res.9, Ur 9; Erön 2013, 125, Kat.No:125, Lev.No:135 ; Özver 2021, 105-107, Kat.No:1-12; Özver 2021, 231, Kat.No:151; Özver 2021, Kat.No:2, Kat.No:3, Kat.No:12; Coşkun 2022, 129-131, Kat.No:106-108.

Kat No: 164

Form: Kalathos

Müze Envanter No: 5419

Kazı Envanter No: TRL 2000/1213 (Se:103)

Buluntu Kodu: GYM B IV

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B IV

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 5/4 Reddish Brown

Yük: 9, 5 cm.

Ağız Çapı: 10 cm.

Kaide Çapı: 10 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık açık kırmızımsı-kahverengi hamur, kızılımsı-kahverengi astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Dolgun ve şişkin, yivlerle bezeli gövde. Yuvarlatılmış, bombeli kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. ve III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 67-68, Pl.14, K99, K101; Riley 1979, 265-266, Fig.104, 52; Hayes 1983, 105-106, 122, 124, Fig.6, No:67-69; Slane 1990, 84-85, Fig.20, Lev.11.181; Hayes 1991, Fig.LXXI, 4; Sackett 1992, 246-247, Lev.187, 1, 5, 25-252, Lev.192, U, 41-U, 42; Slane 1994, 140, Fig.8.35; Özbütev 1994, 25-27, Lev.12, 43; Gassner 1997, 167, Taf.55, Kat. No: 684; Istenić 2000, 341, Fig.3, 5; Mandruzzato 2000, 362, Fig.4, 3; Coldstream 2001, 158-159, Fig.4, 11, a-b ; Klenina 2004, 109, Sec.5, Tip1, Fig.20, No:186-187; Ladstätter 2005, 332, Lev.188, K669, 335, Lev.191.K700, 337, Lev.192, K 717; Reynal 2007, 213-214, Pl.56, 360.1; Vapur 2009, 80-81, Kat.No:271-274, Çiz.37; Sezgin 2010, 46, 135, Lev.69, No:478; Fırat 2011, 197-198, Lev.27, No:31; Doksanaltı ve Tekocak 2014, 282, Fig.2-3, No:6-8, 12-14; Aktaş 2018, 411-414, Kat.No:707.

Kat No: 165

Form: Kalathos

Müze Envanter No: 5112

Kazı Envanter No: TRL 99/498 (Se:62)

Buluntu Kodu: ARS K350-360

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Doğu Küçük Tonoz Girişi

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 9, 7 cm.

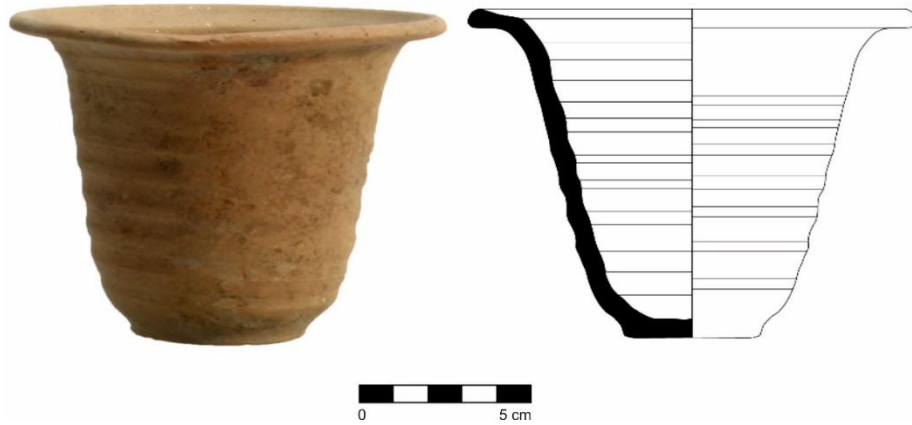
Ağız Çapı: 12, 3 cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Dışa dönük, kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, silindirik gövde. Düz kaide.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Erön 2013, 83-84, Kat.No:74-78, Lev.No:84-88.

Kat No: 166

Form: Kalathos

Müze Envanter No: 5822

Kazı Envanter No: TRL 01/1577 (Se:70)

Buluntu Kodu: GYM G20-40/BO-15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 11, 2 cm.

Ağız Çapı: 11, 4 cm.

Kaide Çapı: 4, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur, kırmızımsı-turuncu astar. Dışa dönük kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli silindirik gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Erön 2013, 83-84, Kat.No:74-78, Lev.No:84-88.

Kat No: 167

Form: Kalathos

Müze Envanter No: 5829

Kazı Envanter No: TRL 01/1578 (Se:71)

Buluntu Kodu: GYM G20-40/BO-15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM Hypoje A İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 Light Red

Astar Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Yük: 12 cm.

Ağız Çapı: 11, 3 cm.

Kaide Çapı: 4, 1 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık kırmızı hamur, kırmızımsı-kahverengi astar. Dışa dönük, kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, yivlerle bezeli, silindirik gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Erön 2013, 83-84, Kat.No:74-78, Lev.No:84-88.

Kat No: 168

Form: Kalathos

Müze Envanter No: 5741

Kazı Envanter No: TRL 01/1473 (Se:35)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B1 No'lu Açma 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/6 Red

Yük: 11 cm.

Ağız Çapı: 13, 4 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. Dışa dönük, kalın kenarlı ağız. Boyun üzerinde yiv bezemeleri. Dolgun, silindirik gövde. Düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS III. yy.

Benzer:-

Kat No: 169

Form: Kase

Müze Envanter No: 6260

Kazı Envanter No: TRL02/2032 (Se:70)

Buluntu Kodu: GYM F1

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: ARS 1. Havalandırma Tüneli

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Yük: 5, 3 cm.

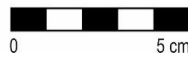
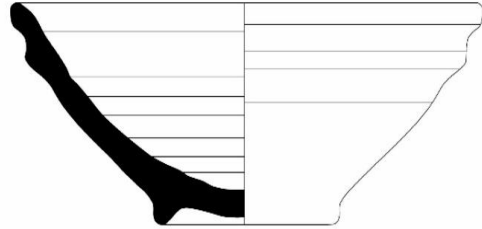
Ağız Çapı: 17 cm.

Kaide Çapı: 5, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, kırmızımsı-kahverengi astar. Keskin ve kalın bir yivle kalınlaştırılmış, hafif içe çekik kenarlı ağız. Dibe doğru daralan, yayvan ve dolgun, yiv bezemeli gövde. Halka kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II.yy. ile MS III. yy.

Benzer: Özkan 1999, 48-49, Fig.57b; Vapur 2009, 41-42, Kat.No:63-64, Çiz.8; Coşkun 2022, 131, Kat.No:109-110.

Kat No: 170

Form: Çanak

Müze Envanter No: 5129

Kazı Envanter No: TRL 99/611 (Se:127)

Buluntu Kodu: ARS 340-350/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar 6 Gömüt Kabı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 6/8 Light Red

Yük: 21, 9 cm.

Ağız Çapı: 46 cm.

Kaide Çapı: 14 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkışerikli pembemsi hamur, açık kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğrudaralan, yivlerle bezeli, geniş, çan biçimli gövde. Düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar.

Tarih: MS II.yy. ile MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, Lev.13, K78-79; Hayes 1983, 129, Fig.10, 117; Pülz 1986, 16, Fig.10.28; Gassner 1997, 163, Lev.53, 657; Berndt 2003, 301, Lev.73; Wintermeyer 2004, 102, Tip S 6, 832, 835, 104, Tip S 7, 859-860; Ladstätter 2005, 301, Lev.73; Vapur 2009, 67-71, Kat.No:192-202, Çiz.25; Vapur 2011, 158-159, Kat.No:45,Çiz.5; Erön 2013, 44-45, Kat.No:17, Lev.No:28a, Kat.No:18, Lev.No:28b.

Kat No: 171

Form: Çanak

Müze Envanter No: 6210

Kazı Envanter No: TRL 02/2047 (Se:82)

Buluntu Kodu: GYM B2

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B2 Kuyu İçi

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 24 cm.

Ağız Çapı: 27, 3 cm.

Kaide Çapı: 16, 8 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur, turuncu astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Dibe doğrudaralan, yivlerle bezeli, geniş, silindirik gövde. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan kalın, tek, şerit kulp. Düz kaide. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Goldman 1950, 202, Pl.161,784, Pl.204; Robinson 1959, 66, Pl.13, K78; Riley 1979, 343-344, Fig.125, 900, 901, 902; Hayes1983, 109, Fig.14, 173, 174, 175, 176; Gassner 1997, 162, Kat.No:654, Taf.53, 654; Forster 2001,166; Özdemir 2009,72, Kat.No:290; İpekçioğlu 2019, 754, Res.3, 756-757, Tablo 1-2. (Geç Dönem Versiyonu)

Kat No: 172

Form: Çanak

Müze Envanter No: 5813

Kazı Envanter No: TRL 01/1479 (Se:41)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125 016 B

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B1 No'lu Açma 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 24 cm.

Ağız Çapı: 24 cm.

Kaide Çapı: 12, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, turuncumsu-kırmızı astar. İnce kenarlı ağız. Orta kısmı bombeli, dolgun ve şişkin gövdenin üst yarısından ve kaideye yakın bölümde çift yiv. Ağız kenarından çıkıp gövde ortasında sonlanan tek, kalın, şerit kulp. Halka kaide. Hamur yaşken oluşmuş bir darbe nedeniyle ağız kenarında içe çökme. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer:-

Kat No: 173

Form: Çanak/Yassı Kap

Müze Envanter No: 5418

Kazı Envanter No: TRL2000 1186 (Se:88)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150 GYM-B III

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM-B III Açması

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Yük: 4, 5 cm.

Ağız Çapı: 18 cm.

Kaide Çapı: 17, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, gövdenin alt yarısında koyu kırmızımsı-kahverengi astar. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Düz profille aşağı inen, geniş ve düz, dairesel gövde. Düz ve geniş dip. Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama.

Tarih: MS I. yy. ile MS II. yy.

Benzer:-

Kat No: 174

Form: Vazo/Koku Kabı

Müze Envanter No: 4514

Kazı Envanter No: TRL 98

Buluntu Kodu:ARS D200-210/K340-350

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS II. Kat I No'lu Tonozun İçindeki Havalandırma Bacası

Buluntu Tarihi: 21.09.1998

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 11, 5 cm.

Ağız Çapı: 3, 8 cm.

Kaide Çapı: 5, 5 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş astar? Dışa dönük, kalın kenarlı ağız. İnce ve kısa boyun. Sert omuz profilli dolgun ve şişkin gövde. Etrafı tek, kalın halka ile çevrili düz kaide. Ağız kenarındaki kırık kısımda yapıştırma.

Tarih: MS I. ve MS II. yy.

Benzer:-

Kat No: 175

Form: Vazo/Ölçü Kabı?

Müze Envanter No: 6254

Kazı Envanter No: TRL 02/2009 (Se:67)

Buluntu Kodu: ARS AT

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 10YR 7/4 Very Pale Brown

Astar Rengi:-

Yük: 20, 5 cm.

Ağız Çapı: 12, 5cm.

Kaide Çapı: 4, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli soluk kahverengi hamur. Dışa çekik, keskin kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru incelerek daralan, yivlerle bezeli, uzun, silindirik gövde. Konik kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS. III. yy.

Benzer:-

Kat No:176

Form: Ayaklı Kase/Meyvelik

Müze Envanter No: 5279

Kazı Envanter No: TRL2000/1147 (Se:55)

Buluntu Kodu:GYM K77-87/B140-150144.28

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B III 10 No'lu Mekan

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10YR 8/3 Very Pale Brown

Astar Rengi: 10YR 8/2 - 2.5YR 5/6 Red- 10YR 8/3 Very Pale Brown

Yük: 7 cm.

Ağız Çapı: 13, 4 cm.

Kaide Çapı: 5, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli soluk kahverengi hamur, beyaz astar, ağız kenarında kırmızımsı-turuncu ve soluk kahverengi boya ile yapılmış, dikey, kalın bant süslemeleri.Keskin, dışa çekik kenarlı ağız. Dışa taşkın sert profilli, yayvan ve sığ gövde. Kalın ve uzun ayak, dış bükey profilli, iç kısmı oyuk, konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma.

Tarih: MS I. yy.

Benzer: Negru 2000, 235-236, Fig.1, 7.

Kat No: 177

Form: Ayaklı Kase/Meyvelik

Müze Envanter No: 5072

Kazı Envanter No: TRL99/380 (Se:28)

Buluntu Kodu:ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Mezar Alanı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 Light Brown

Astar Rengi:-

Yük: 12, 1 cm.

Ağız Çapı: 19 cm.

Kaide Çapı: 6, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli açık kahverengi hamur. Hafif içe çekik, kalın kenarlı ağız. Yivlerle bezeli, dibe doğru daralan dolgun, küresel gövde. Yükseltilmiş konik kaide. Kırık kısımlarda yapıştırma.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer:-

Kat No: 178

Form: Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası?

Müze Envanter No: 5109

Kazı Envanter No: TRL 99/602 (Se:115)

Buluntu Kodu:ARS K360-370/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Batı IV Sağır TonoZ Önü

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 3, 5 cm.

Ağız Çapı: 5, 5 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçeriklituruncumsu-açık kırmızı hamur. Kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan konik gövde. İç yüzeyde, gövde ortasında, simetrik, çift noktasal oyuk. Kırıklarda yapıştırma, ağız kenarında kırıklar. Hafif yükseltilmiş düz kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer:-

Kat No: 179

Form: Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası?

Müze Envanter No: 5910

Kazı Envanter No: TRL 01/1651 (Se:95)

Buluntu Kodu:ARS KT2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 10YR 8/3 Very Pale Brown

Astar Rengi:-

Yük:2, 5cm.

Ağız Çapı: 5 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli soluk kahverengi hamur. Kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan konik gövde. İç yüzeyde, gövde ortasında, simetrik, çift noktasal oyuk. Ağız kenarında kırıklar.Hafif yükseltilmiş düz kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer:-

Kat No: 180

Form: Minyatür Kase/Mürekkep Hokkası?

Müze Envanter No: 5927

Kazı Envanter No: TRL 01/1626 (Se:87)

Buluntu Kodu:ARS KT2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 2, 8 cm.

Ağız Çapı: 5, 3 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Kalın kenarlı ağız. Dibe doğru daralan konik gövde. İç yüzeyde, gövde ortasında, simetrik, çift noktasal oyuk. Hafif yükseltilmiş düz kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer:-

Kat. No: 181

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5115

Kazı Envanter No: TRL99/533 (Se83)

Buluntu Kodu: ARS 350-360/D200-210

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 Red

Yük: 20 cm.

Ağız Çapı: 5 cm.

Kaide Çapı: 4, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur, ağız kenarında ve gövdeüzerinde turuncumsu-kırmızı astara ait izler.Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Yiv bezemeli uzun ve kalın boyun. Dolgun, ovoid gövde. Yükseltilmiş konik kaide.

Tarih: MS I. yy. ile MS II. yy.

Benzer: Bujukliev1986,127,322-336; Tuluk 1999, 162, Taf.6; Laflı 2003, Taf.169b; Okunak 2005, 126, Kat.No:14, Çiz.18; Yaşar 2010, 30, Kat.No:U59, Lev.VIII, Kat.No:U60-67, Lev.IX, Res.8, 9, 10; Ergürer 2012, 53, 339, 340, Kat.No:111, 112, 113, 114, Lev.No:53-54; Demir 2020, 134, Kat.No:U8, Çiz.U8; Şirin 2021, 292, Kat.No:16, Res.32; Şirin 2021, 05-106, Kat.No:3-4, Res.23-24, Çiz.5-6

Kat. No: 182

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5387

Kazı Envanter No: TRL2000/997 (Se11)

Buluntu Kodu: AKR K1410-1420/D620-630 Plk

Buluntu Alanı: Akropol

Alan İçi Konum: AKR Mezar

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Astar Rengi: -

Yük: 15 cm.

Ağız Çapı: 4, 5 cm.

Kaide Çapı: 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli turuncumsu-açık kırmızı hamur. Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Dolgun, uzun ve oval, torba gövde. Düz kaide.

Tarih: MS I. yy.

Benzer: Jones1950, Pl.159, Fig.734; Robinson 1959, Pl.18, M6; Blegen-Hazel ve Palmer-Rodney 1964, Pl.77:510-3; Bruneau1970, Fig.17,61.15; Stojanović1987,107:f; Stojanović 1992, Pl.70:583.2012, 34, Kat.No:30, Lev.25-26; Ölmez 2000, 39, 76, Kat.No:44, Lev. XLII; Civelek 2001,116, 134, Kat.No: U66, Lev.XXXVII; Saraçoğlu2011,7,33, Kat.No: 45, Fig.4; Şirin 2021, 113, Kat.No:9, 127, Res.9,128, Çiz.11.

Kat. No: 183

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5113

Kazı Envanter No: TRL99/492 (Se58)

Buluntu Kodu: ARS K350-360/210-220

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Batıdaki İkinci Tonoza Tabanı

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 9, 8 cm.

Ağız Çapı: 2, 8 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur. Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Küçük ve dolgun, torba biçimli gövde. Düz kaide.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları

Benzer: Civelek 2001,117, Kat.No:U74, Lev.XXXIV; Dündar 2006, Lev.XXIV,U138; Saraçoğlu 2011, 32, Kat.No:43, U43; Özver 2021, 413, Kat.No:124.

Kat .No: 184

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5845

Kazı Envanter No: TRL01/1530 (Se56)

Buluntu Kodu: GYM K87-97/B140-164

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 3 No'lu Açma 020 İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Yük: 9, 4 cm.

Ağız Çapı: 3, 2 cm.

Kaide Çapı: 2, 5cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur, turuncumsu-açık kırmızı boya. Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Dolgun, küçük torba gövde. Düz kaide. Boyun ile gövde kısmında yapıştırma, ağız kenarında alçı tamamlama.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları

Benzer: Jones 1950, Pl.159, Fig.734; Robinson 1959, Lev.5, G98; Hayes 1976, Pl.37, Fig.340; Leon1991, 152-153, Lev.216, O40, Lev.218, O46; Stojanović 1992, 84, Lev.70, 585; Civelek 2001, 117, Kat.No:U74, Lev.XXXIV; Meriç 2002, 8485, Lev.41, K486, K490, K492, K495; Ladstätter 2005, Taf. 156, K189; Dündar 2006, Lev.XXIV, U138; Reynal 2007, 235, Planche 65, 417.1; Kasapoğlu 2008, Kat.No:25; Vapur 2009, 141-142, Kat.No: 527, Lev.21; Yaşar 2010, 38, Kat.No: U109, Lev.XV, Res.15; Saraçoğlu 2011, 32, Kat.No: 43, U43 ;Bilgin 2011, 452, Kat.No: 212; Ergürer 2012, 42, Kat.No:73, Lev.No:41-42; Özver 2021, 413, Kat.No:124.

Kat. No: 185

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5771

Kazı Envanter No: TRL01/1381 (Se22)

Buluntu Kodu: ARS ATS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS ATS Tüneli Dolgu (Tünel Girişinin Sağ Kısmı)

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 6/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 7, 3 cm.

Ağız Çapı: 3, 8 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur. Dışa dönük, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Sert profilli, dolgun ve küçük torba gövde. Düz kaide.

Tarih: MS I. yy.'ın ortaları

Benzer: Robinson 1959, Pl.2, F50, Pl.5, G97-98, Pl.18, M6-7; Bruneau 1970, Fig.117, 61.15; Stojanović 1987, Fig.8; Leon 1991, Taf. 218, 047; Stojanović 1992, 85, Lev.71, 600; Civelek 2001, 114, 126, Lev.XXXIV, U21; Okunak 2005, Kat.No:17, Çiz.21; Dündar 2008, Kat.No:U136-137; Yaşar 2010, 33, Kat.No:U79, Lev.XIII, Res.13; Saraçoğlu 2011, 30, Kat.No:40, U40; Ergürer 2012, 43, Kat.No:77, Lev.No.41-42; Demir 2020, 139, Kat.No:U16, 144, Fig.2, U16; Şirin 2021, 107, Kat.No:6, Çiz.8; Özver 2021, 210-211, Kat.No:113-114; Coşkun 2022, 97-98, Kat. No:79.

Kat. No: 186

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5886

Kazı Envanter No: TRL01/1687 (Se107)

Buluntu Kodu: ARS AT3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Tünel Dolgu Toprağı

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 10YR 7/6 Yellow

Astar Rengi: 10YR 3/1 Very Dark Gray

Yük: 19, 5 cm.

Ağız Çapı: 3 cm.

Kaide Çapı: 3, 6 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli bejimsi-sarı hamur, ağız kenarından gövdeye doğru akmış koyu kahverengi-gri boyaya ait izler. Alçı ile tamamlanmış, dışa çekik, ince kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Silindirik, uzun, sarkık, torba şekilli gövde. Gövde üzerinde helezonik yivler. Düz kaide.

Tarih: MS I. yy.'ın sonları ile MS II. yy.'ın başları

Benzer: Büyükyörük-Tibet 1999-2000, Res.29B1, 4; Laflı 2003, Taf.187c; Şimşek 2006, 110, Res.13; İdil 2008, 504, Res.8; Erdoğan-Aktaş, 2011, 28, Kat.No:91, Res.169; Şimşek 2011, Kat.No:14,49,73,149; Tekocak-Yıldız 2015, Kat.No:13, Fig.13; Yaşar-Polat 2017, 7-18, U3, U6; Demir 2020, 136, Kat.No:U26, Fig.3, U26.

Kat .No: 187

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5114

Kazı Envanter No: TRL99/529 (Se79)

Buluntu Kodu: GYM K0-15/B15

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BVII

Buluntu Tarihi: 16.10.1999

Hamur Rengi: 7.5YR 8/4 Pink

Astar Rengi: -

Yük: 10, 1 cm.

Ağız Çapı: 1, 7 cm.

Kaide Çapı: 2, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur. Dışa çekik, ince kenarlı ağız. Uzun ve kalın boyun. Uzun, silindirik gövde. Boyunda ve gövde üzerinde helezonik yivler. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında ve kaideye yakın bölümde küçük kırıklar.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Williams ve Zervos 1984, 101, Iv.28 d. C-1983-50; Gürler 2000, 119-120, Fig.1/1; Ladstätter 2008, 122-123, Abb.22; Vapur 2009, 142-143, Kat.No:531, Çiz.76, Lev.21, Kat.No:532, Çiz.76, Lev.21; Ergürer 2012, 58, Kat.No:119, Lev.No.55-56; Erön 2013, 297, Kat.No:172, Lev.182.

Kat. No: 188

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5388

Kazı Envanter No: TRL2000/922 (Se13)

Buluntu Kodu: AKR k1410-1420/d610-620 Plk

Buluntu Alanı: Akropol

Alan İçi Konum: AKR Sur

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: -

Yük: 10 cm.

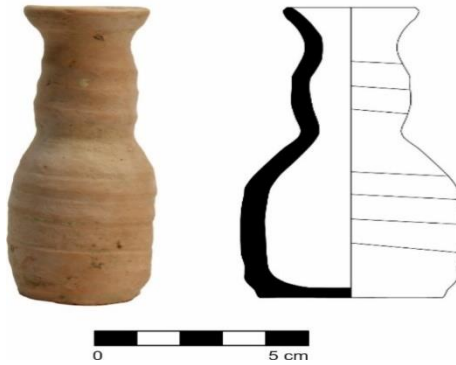
Ağız Çapı: 3, 4 cm.

Kaide Çapı: 2, 9 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur. Hafif içe çekik, kalın kenarlı ağız. Yivlerle bezeli, uzun ve kalın, silindirik boyun ve gövde. Düz kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Williams ve Zervos 1984, 101, Iv.28 d.C-1983-50; Gürlü 2000, 119-120, Fig.1/1; Ladstätter 2008, 122-123, Abb.22; Vapur 2009, 142-143, Kat.No:531, Çiz.76, Lev.21, Kat.No: 532, Çiz.76, Lev.21; Ergürer 2012, 58, Kat.No:119, Lev.No. 55-56; Erön 2013, 297, Kat.No:172, Lev.182.

Kat .No: 189

Form: Unguentarium

Müze Envanter No: 5712

Kazı Envanter No: TRL01/1335 (Se13)

Buluntu Kodu: ARS

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS Önü Dolgu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi:-

Yük: 10, 5 cm.

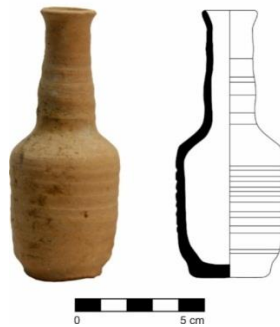
Ağız Çapı: 2, 3 cm.

Kaide Çapı: 2, 7 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli kırmızımsı-sarı hamur. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Uzun ve kalın, yiv bezemeli boyun. Sertprofil oluşturarak boyunla birleşen uzun ve silindirik, yiv bezemeli gövde. Düz kaide.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Williams ve Zervos 1984, 101, Iv.28 d.C-1983-50; Gürler 2000, 119-120, Fig.1/1; Ladstätter 2008, 122-123, Abb.22; Vapur 2009, 142-143, Kat.No:531, Çiz.76, Lev.21, Kat.No:532, Çiz.76, Lev.2; Ergürer 2012, 58, Kat.No:119, Lev.No.55-56; Erön 2013, 297, Kat.No:172, Lev.182.

Kat. No: 190

Form: Minyatür Koku Kabı/Unguentarium

Müze Envanter No: 5714

Kazı Envanter No: TRL 01/1363 (Se:18)

Buluntu Kodu:ARS AT 6

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS AT 6 Tünel Dolgusu

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 8, 2 cm.

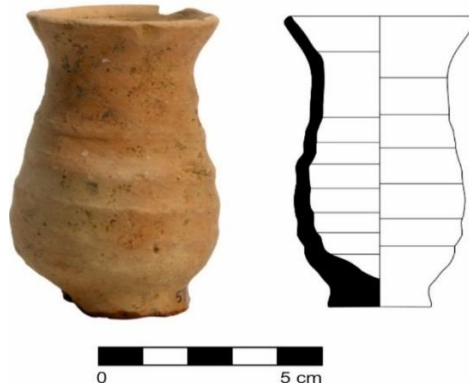
Ağız Çapı: 4 cm.

Kaide Çapı: 3, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Geniş aralıklı helezonik yivlerden oluşan uzun, silindirik gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Gövdede ve ağız kenarında küçük kırıklar.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, Kat.No:74, Pl.13; Hayes 1976, 44, Pl.26, Fig.218, 216, 219; Şimşek 2011,1036, Kat.No:1497; Özver 2021, 214, Kat.No:127.

Kat. No: 191

Form: Minyatür Koku Kabı/Unguentarium

Müze Envanter No: 5866

Kazı Envanter No: TRL 01/1650 (Se:94)

Buluntu Kodu:ARS KT 2

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT 2Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 7, 5 cm.

Ağız Çapı: 3, 7 cm.

Kaide Çapı: 2, 3 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Geniş aralıklı helezonik yivlerden oluşan uzun, silindirik gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında küçük kırıklar.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, Kat.No:74, Pl.13; Hayes 1976, 44, Pl.26, Fig.218, 216, 219; Şimşek 2011,1036, Kat.No:1497; Özver 2021, 214, Kat.No:127.

Kat. No: 192

Form: Minyatür Koku Kabı/Unguentarium

Müze Envanter No: 5911

Kazı Envanter No: TRL 01/1685 (Se:105)

Buluntu Kodu:ARS KT 3

Buluntu Alanı: Arsenal

Alan İçi Konum: ARS KT 3Tünel Dolgu Toprak

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/6 Reddish Yellow

Astar Rengi: -

Yük: 9, 4 cm.

Ağız Çapı: 4, 2 cm.

Kaide Çapı: 2, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli kırmızımsı-sarı hamur. Hafif dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Geniş aralıklı helezonik yivlerden oluşan uzun, silindirik gövde. Hafif yükseltilmiş düz kaide. Ağız kenarında alçı tamamlama.

Tarih: MS II. yy. ile MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 66, Kat.No:74, Pl.1; Hayes 1976, 44, Pl.26, Fig.218, 216, 219; Şimşek 2011,1036, Kat.No:1497; Özver 2021, 214, Kat.No:127.

Kat. No: 193

Form: Minyatür Koku Kabı, Unguentarium

Müze Envanter No: 6137

Kazı Envanter No: TRL 02/1913 (Se:30)

Buluntu Kodu:GYM 024

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM 024'ün Güneyi, Apsisli Alan

Buluntu Tarihi: 25.12.2002

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: -

Yük: 3, 1 cm.

Ağız Çapı: 2, 5cm.

Kaide Çapı: 2, 2 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli pembemsi hamur. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Kısa ve kalın boyun. Dibe doğru daralan, dolgun, küresel gövde. Düz kaide. Kaide ve ağız kenarında küçük kırıklar.

Tarih: MS III. yy.

Benzer: Robinson 1959, 109, Pl.29, M269; Hayes 1976, 44, Pl.26, 217; Leon 1991, 148, Taf.215, Kat.No:032, Fig.032; Civelek 2001,158, Lev.XLVIII, Ç.18; Heath ve Tekkök 2008, 93, Fig.5.

Kat No: 194

Form: Tepsi

Müze Envanter No: 5477

Kazı Envanter No: TRL 2000/1234 (Se:113)

Buluntu Kodu: GYM BIV-V

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM BIV-V

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 10R 6/6 Light Red

Astar Rengi:-

Yük: 4 cm.

Çap: 44 cm.

Tanım: Mika ve taşcıkıçerikli açık turuncu hamur, fırınlama sırasında oluşmuş gri renk dalgalanmaları. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Basık, geniş yayılımlı, düz ve kalın gövde. Stilize zigzaglardan oluşan, kalın, simetrik, dekoratif, çift tutamak. Düz dip.Kırıklarda yapıştırma, eksik kısımlarda alçı tamamlama. Afrika Kırmızı Astarlı Seramikleri, Hayes Form 60, Taklit Üretim.

Tarih: MS III. yy. ile MS IV. yy.

Benzer:-

Kat No: 195

Form: Kase

Müze Envanter No: 5740

Kazı Envanter No: TRL01/1472 (Se:34)

Buluntu Kodu: GYM K97-B125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 1 No'lu Açma, 016 B Çukur İçi

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 8 cm.

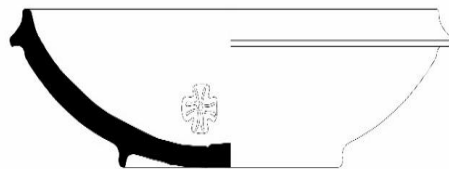
Ağız Çapı: 28 cm.

Kaide Çapı: 14, 3 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, koyu kahverengimsi-kırmızı astar. Dışa taşkın profilli, hafif dışa çekik, keskin kenarlı ağız. Sert ve ince bir profiloluşturarak gövde ile birleşen omuz. Geniş ve yayvan gövde. Tondoda stilize haç formulu damga. Dışa taşkın kenarlı halka kaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği, Hayes Form 3H.

Tarih: MS V. yy.'ın sonu ile MS VI. yy.'ın ortaları

Benzer: Hayes 1972, 335, Fig.69, 28-29; Hayes1973, 115, Fig.51, 2525-2526; Reynal-Sodini, 1992, 23, Fig.7:CF105, 106; Webster 1993, 312, Fig. 145, No. 5/2; Giudice 1993, Fig. 8, No.6; Tyres 1996, 155,156, Fig.183-184; Pröttel 1996, 293, Taf.57:7, 13; Conrad 2000, Abb. 5, No.13; Zelle 2003, 94, Abb. 8; Berndt 2003, 184-187, Taf.35-38, TS 450-482; Tekocak 2006, 42, Lev. 13, No. 84 –86; Adıbelli 2006, 108, Lev.25:263; Hayes 2008, 242, Fig.40, 1296-1297; Ergürer 2012, 168-169, Kat.No:324-326, Lev.No.139-140; Uğuz 2015, 175, 184, Fig. 3; Erol 2020, 74, 116, Res. 2, Fig.10; Özelce 2022,156, Çiz.151-152, Kat.No: 647,648, 649.

Kat No: 196

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5378

Kazı Envanter No: TRL2000 1000 (Se:13)

Buluntu Kodu: AKRK140-1420/D620-630 Plk.

Buluntu Alanı: Akropol

Alan İçi Konum: AKR Sur Başlangıcı

Buluntu Tarihi: 12.10.2000

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 Light Reddish Brown

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 Light Red

Yük: 2,5 cm.

Ağız Çapı: 11, 5 cm.

Kaide Çapı: 5,2 cm.

Tanım: Mika içerikli açık kırmızımsı-kahverengi hamur, açık turuncumsu-kırmızı astar. Altı adet yivden oluşan, dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve basık, iç bükey profilli gövde. Konikkaide. Ağız kenarında alçı tamamlama. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği, Hayes Form 5B.

Tarih: MS V. yy.'ın ikinci yarısıyla MS VI. yy.'ın ilk yarısı

Benzer: Hellström 1965, 74, Pl.37, 332; Hayes1972, 342, Fig.70; Hayes 1972, 339, Fig.70, 3; Hayes 1973, 113, Fig.51, 2527; Hayes 1981, 232, CXIV, No:3; Kenrick 1985, 383, Fig.71, 689.2; Zelle 1990, 118, 134, abb. 19, 79; Gassner 1997, 146, Taf.48, 578; Preite 1997, 178, Tav. XXX, 6, 7; Berndt 2003, 193, Taf.41, TS 552; Opait 2004, 76, Pl.57,1; Adıbelli 2006, 111, Lev.27, 302; Hayes 2008, 242, Fig.41, No:1303; Ergürer 2012, 172-173, Kat.No:343, 344,345,347; Fırat 2015,169-170, 185, Fig.5,5B; Aktaş 2018, 182-183, Kat.No:346; Ergül 2019, 40, Kat.No:40-41, Res.9.

Kat No: 197

Form: Kase

Müze Envanter No: 5832

Kazı Envanter No: TRL01/1543 (Se:63)

Buluntu Kodu: GYM K77-97/B110-125

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM B 4 No'lu Açma, 0 22

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi:-

Yük: 4, 2 cm.

Ağız Çapı: 16, 5 cm.

Kaide Çapı: 8, 4 cm.

Tanım: Mika ve taşcık içerikli pembemsi hamur. Dışa taşkın beş adet yivden oluşankalın kenarlı ağız. Dolgun ve yayvan gövde. Konik kaide. Kırık kısımda yapıştırma. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği, Hayes Form 8.

Tarih: MS V. yy.'ın ikinci yarısı ile MS VI. yy.'ın başları

Benzer: Waagé1948, 56-57; Hayes 1972, 342; Hayes1981, 232, Pl.CXIV,11; Hayes 1992, 235; Akyürek 1992, 149, abb.15: 87; Preite 1997, 180, Tav. XXXI,4,5, 341; Zelle 2003, 96, Abb. 9,No.1-2; Adak-Adıbelli 2006, 112, Kat.No: 332,334; Doğer 2007, 102, Pl.VIIIa; Hayes 2008, 88, Fig 41, No:1315-1319; Fındık, 2010, 104, 112, Fig. 2: 21; Fırat, 2011, 149, Kat.No:389, Lev.114; Ergürer 2012, 175-176, Kat.No:349-357, Lev.149-152; Açar 2017, 94, 95, Kat.No:40; Aktaş 2018, 349, Kat.No: 349; Vapur 2021, 324, Fig.160.

Kat No: 198

Form: Tabak

Müze Envanter No: 5918

Kazı Envanter No: TRL01/1605 (Se:85)

Buluntu Kodu : GYM K46-33/B 10-36

Buluntu Alanı: Gymnasium

Alan İçi Konum: GYM- F Mozaik Taban Kuzey Yön.

Buluntu Tarihi: 05.10.2001

Hamur Rengi: 5YR 7/4 Pink

Astar Rengi: 10R 5/8 Red

Yük: 4, 8 cm.

Ağız Çapı: 29 cm.

Kaide Çapı: 15, 1 cm.

Tanım: Mika içerikli pembemsi hamur, büyük ölçüde dökülmüş turuncumsu-kırmızı astar. Dışa çekik, kalın kenarlı ağız. Yayvan ve geniş gövde. Geniş, konikkaide. Kırık kısımda yapıştırma, ağız kenarında ve gövdede alçı tamamlama. Phokaia Kırmızı Astarlı Seramiği, Hayes Form 10 A.

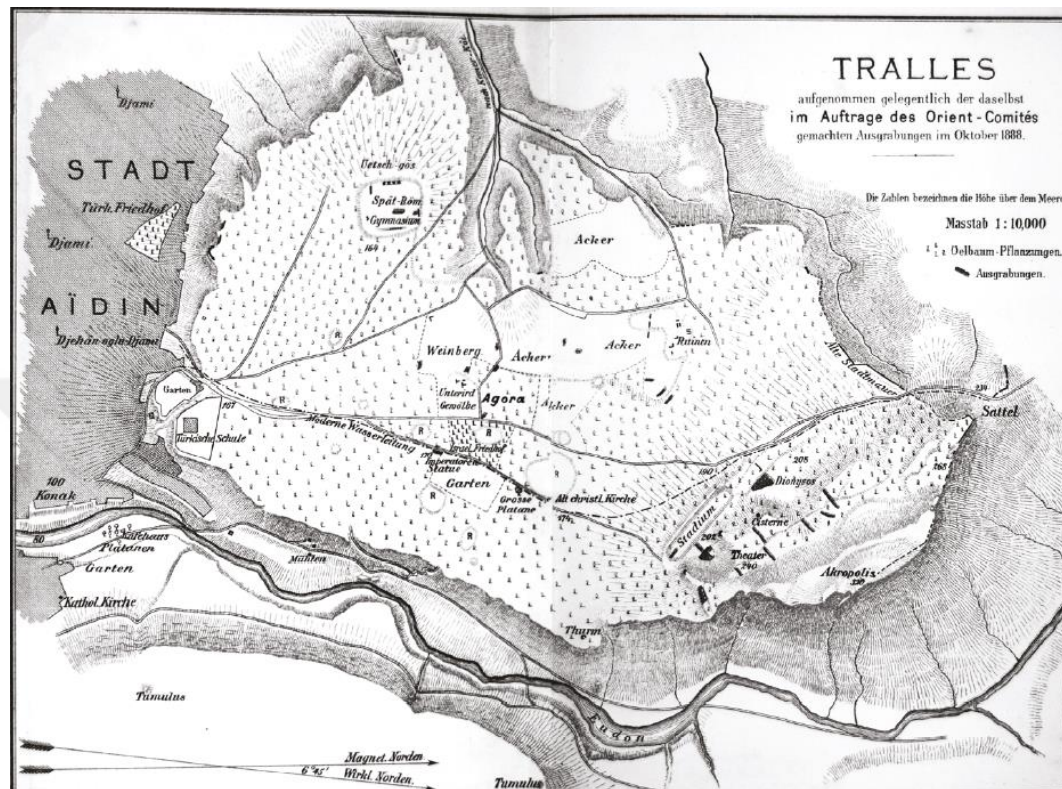
Tarih: MS VI. yy.'ın sonları ile MS VII. yy.'ın başları

Benzer: Waage 1948, 51-54, Pl. XI, 947u-949a; Hayes 1972, 343, Fig.71; Kenrick1980, 447, 449, Fig.243, No:43; Taylor ve Megaw 1981, Fig. 55, No:413; Boardman 1989, 92, Fig. 28, No:74 -79; Stojanović 1992, 60, Pl. 47, No:412; Gassner 1997, Taf. 48, No. 581; Vapur 2001, 67-68, Çiz.13; Hayes 2001, Fig. 2, No:50; Berndt 2003, 38-39, Taf.43; Adıbelli 2006, 112-113, Lev.30,335-349; Tekocak 2006, 107-108, Lev.14, 90-91; Yılmaz 2007, 127, Abb. 3,No:4; Ergürer 2012, 177, Kat.No:358-376, Lev.153-157; Başaran-Ergürer 2012, 262, Kat.No:24; Fırat 2015, 172, 186, Fig.10; Çilingiroğlu 2018, 376-377, Fig.3, Kat.No:29; Sönmez 2016,167, Kat.No:74; Sönmez 2018, 21, Kat.No:44, Çiz.7; Aktaş, Sezgin ve Çilingiroğlu 2019, 376-377, Fig.3, Kat.No:29; Sönmez 2023, 149, Fig.6, 20.

LEVHALAR

A

LEVHA 2

A

B

A

A

B

LEVHA 5

A

B

LEVHA 6

A

B

TEŞEKKÜR

Uzun yıllardan beri görev yaptığım Aydın Müzesi'nde başlangıçta hem Arkeolojik Eser hem de Sikke Seksiyon sorumlusu olarak çalıştım. Kuşkusuz sorumlusu olduğum seksiyonlar meslek yaşamımda bana çok şey kattı ve müzeci olmayı her zaman çok sevdim. Elimden geçen yüzlerce eserle birlikte, kimi zaman dağların tepesinde kimi zaman bir dere kenarında, bazen bir höyük üzerinde, bazen tümülüsün içinde, bazen bir traktör römorkunda, bazen kamyonunda, bazen uçsuz bucaksız bir ormanın içinde, yağmurun altında ya da kavurucu yaz güneşinde gerçekleşen arazi ve kazı çalışmalarıyla geçen yıllar boyunca Tralleis'e her baktığımda bu kadar görkemli geçmişe sahip bu kentle ilgili bir çalışma yapmayı gönlümden geçirdim. Bu nedenle Tralleis'te yaşamış Romalı kentdaşlarımızın ellerinin değdiği seramikler üzerine çalışmak çok anlamlıydı benim için...

2017 yılında bu düşünceyle adım attığım doktora hazırlık çalışmaları, 2018 yılının baharında hem sınıf arkadaşım ve hem de sonrasında hocam olan Prof. Dr. Gürcan Polat ile görüşmemle hız kazandı. Arkadaşım ve danışman hocam olması nedeniyle kendimi çok şanslı saydığım veonur duyduğum Prof. Dr. Gürcan Polat'a, gösterdiği nezaket, destek ve yardımları için, annemi kaybettiğim ve hayatımın en acı deneyimini yaşadığım zor günlerimde, "Doktora senin sığınacağın bir liman, bunu unutma ..." diyerek beni yeniden yaşama bağladığı için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Her çalışmamda olduğu gibi doktora yapmam konusunda da büyük desteğini gördüğüm, her zaman bir abla içtenliğiyle yaklaşan, yaşamımda çok özel yeri olan değerli büyüğüm ve hocam Prof. Dr. Nuran Şahin'e içtenlike teşekkür ederim. Müzeciliğe adım attığım ilk günden itibaren hep yanımda olan, müzecilik yaşamımdaki çalışmalarında büyük katkısı bulunan, hasta yatağından bile bana yardım etmeye devam eden ancak bu tezin yazım aşamasında ani ve acı bir biçimde kaybettiğim hocam Prof. Dr. Hasan Malay'ı saygıyla anmak isterim. Tez İzleme Jürimde bulunan değerli hocalarım Prof. Dr. Binnur Gürler'e ve Doç. Dr. Yasemin Polat'a, tez izleme görüşmelerimiz sırasındaki olumlu önerileri, zor zamanlarımda göz yaşlarıyla katıldığım görüşmelerimizde motive edici sözleri ve destekleri için

çok teşekkür ederim. Görüşlerine baş vurduğum, bana zaman ayıran ve yol gösterendeğerli hocalarım Prof.Dr. Ertekin Doksanaltı ve Doç. Dr. Ertuğ Ergürer’e buradan bir kez daha teşekkür etmek isterim. Tralleis seramikleri üzerinde gerçekleştirilen kil analiz çalışmaları sırasındaki değerli katkıları için Prof.Dr. Murat Çekilmez’e ayrıca teşekkürlerimi sunarım. Her aradığımda benimle bilgi, deneyim ve görüşlerini paylaşan, kendisinden çok şey öğrendiğim değerli arkadaşım Dr. Rabia Aktaş’a özellikle çok teşekkür ederim.

Aydın Müzesi ekibine katıldığı günden itibaren bana büyük destek sağlayan, müze depolarında çalışırken birlikte ağlayıp birlikte güldüğüm, özveriyle hep yanımda olan sevgili kardeşim, Uzman Arkeolog Adem Acar’a en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Eserlerin fotoğraflanmasında Aydın Müzesi depolarında benimle çalışan Arkeolog arkadaşlarım Ali Kaplan ve İlker Moradaoğlu’na içtenlikle teşekkür ederim. Tezimde yer alan seramiklerin çizimlerini yapan Arkeolog Emrah Maden’e, çizimler üzerindeki son düzenlemeleri büyük bir içtenlik ve özveriyle gerçekleştiren canım arkadaşım, kardeşim Uzman Arkeolog Başak Ongar’a ve bana her zaman nazikçe destek olan sınıf arkadaşım Uzman Arkeolog Gizem Dayangaç’a, kil analizlerinin gerçekleştirilmesinde ve yorumlanmasında değerli yardımlarını gördüğüm ÇOBİLTUM Arkeometri Laboratuvarı Öğretim Görevlisi Tolga Özak’a çok teşekkür ederim. 2017 yılında başladığım doktora hazırlık çalışmalarım sırasında bende emeği olan, özet bölümünün çevirisini büyük bir nezaketle üstlenen hocam Ziya Demiryapar’a teşekkürlerimi sunarım. Doktora çalışmam süresince bütün malzemeyi bana teslim eden Aydın Müzesi Arkeolojik Eser Seksiyon sorumlusu Arkeolog Şenay Çekilmez’e, nezaketi ve desteği için Aydın Müzesi Müdürü Arkeolog Ali Atmaca’ya ayrıca teşekkür etmek isterim.

Ve teşekkürlerin en büyüğü yaşamdaki büyük dayanağım, destekçim, yol gösterenim, başaracağıma en çok inanan, beni zor anlarımda motive eden, maddi, manevi her zaman yanımda olan canım babam Erol Ertuğrul ile bir yerlerden beni izlediğini bildiğim ve bu tezi ithaf ettiğim sevgili anneciğim Senay Ertuğrul’a ... İyi ki sizin kızınızım, ikiniz, yaşamdaki en büyük onur kaynağımsınız

Aydın, Haziran 2023

Funda Ertuğrul

ÖZGEÇMİŞ

Adı-Soyadı: Funda ERTUĞRUL

Eğitim Durumu:

Lisansüstü: 2000 – Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,

Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Tezli Yüksek Lisans Programı

Lisans: 1985 – 1989 Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Klasik Arkeoloji Bölümü

Lise: 1981-1984Koçarlı Lisesi, Aydın

Yabancı Dil: İngilizce

Yayınlar:

Ölmez, F. “Kariadaki Piginda ve Zeus Pigindenos Kültü”, **Arkeoloji Dergisi**, 3, 1995, ss. 165-166.

Ölmez, F. “Tralleis’ten Üç Yeni Yazıt”, **Arkeoloji Dergisi**, 4, 1996, ss. 189-191.

Ölmez, F. “Tralleis’ten Bir Gladyatör Anıtı”, **Milet Müzesi Yıllığı**, Sayı:1, 1997, ss. 28-32.

Ölmez, F. “A New Inscription From Tralleis”, **Arkeoloji dergisi**, 5, 1997, ss. 189-191.

Ölmez, F. **Tralleis Nekropolünden Bir Mezar ve Buluntuları**, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2000.

Ölmez, F. “Antik Çağ’da Moiralar”, **Aydın Kültür Sanat Bülteni**, Yıl: 3, Sayı: 13, 2001, ss. 23-24.

Yener, M. ve Ölmez, F. “Magnesialı Apollon Kitharodos”, **Arkeoloji ve Sanat Dergisi**, Sayı:115-117, 2003.

Ertuğrul, F. “Tralleis’te Bulunan Bir Kremasyon Kabı”, **Arkeoloji ve Sanat Dergisi**, Sayı:120, 2005, ss. 39-44.

Ertuğrul, F. ve Thonemann, P.J. “The Carminii of Atoouda”, **Epigraphica Anatolica**, 38, 2005, ss.75-86.

Ertuğrul, F. “Some New Inscriptions From Tralleis And Aphrodisias”, **Epigraphica Anatolica**, 41, 2008, ss.87-90.

Ertuğrul, F. ve Malay, H. “An Honorary Decree From Nysa”, **Epigraphica Anatolica**, 43, 2010, ss.31-42.

Ertuğrul, F. “ Çine Arıcılık Müzesi Üzerine Aydın Müzesi’nin Düşünceleri”, **Çine Arıcılık Müzesi Çalıştay ve Panel Bildirileri**, Ed. Çevik, N. ve Kösoğlu, M., Adnan Menderes Üniversitesi, Akdeniz Üniversitesi, Çine Belediyesi, 2010, ss. 52-53.

Malay, H. ve Ölmez, F. “A Dedication to the River-God Harpasos from Bargasa in Caria”, **Epigraphica Anatolica**, 47, 2014, ss.13-15.

Deneyim:

1994-2023 Aydın Müzesi Sondaj ve Kurtarma Kazıları

1999 Aydın-Muğla-Denizli-Uşak Tarihi Coğrafya ve Epigrafik Yüzey Araştırması

Bakanlık Temsilciliği

1999 Orthosia Antik Kenti KazısıMüze Temsilciliği

2001 Selçuk Müzecilik Semineri

2005 Klaros Kutsal Alanı Kazısı Bakanlık Temsilciliği

2006 Priene Kazısı Bakanlık Temsilciliği

Bildiriler:

Müze Kurtarma Kazıları Sempozyumu Bildirileri; 1995 Orthosia Mozaik Kurtarma Kazısı (Didim), 1996 Orthosia Mozaik Kurtarma Kazısı (Kuşadası),2005 Bozdoğan, HaydereRoma Dönemi Mezar Kurtarma Kazısı (Antalya), 2010 Bozdoğan Kızılcaakır Mevkii, Hellenistik ve Roma Dönemi Mezar Kurtarma Kazısı (Bodrum)